politiek

Verkiezingen
imago versus inhoud

Schoolbestuur op het matje bij ouders

Bromsnor terug in straatbeeld?

De opmars van de zilveren panters

DOCUMENTATIECENTRUM VAN DE POLITIEKE PARTIJEN

Magazine over liberale politiek
jaargang 3 nummer 1 2002

8 710966 131138 01

losse verkoopprijs € 3,50

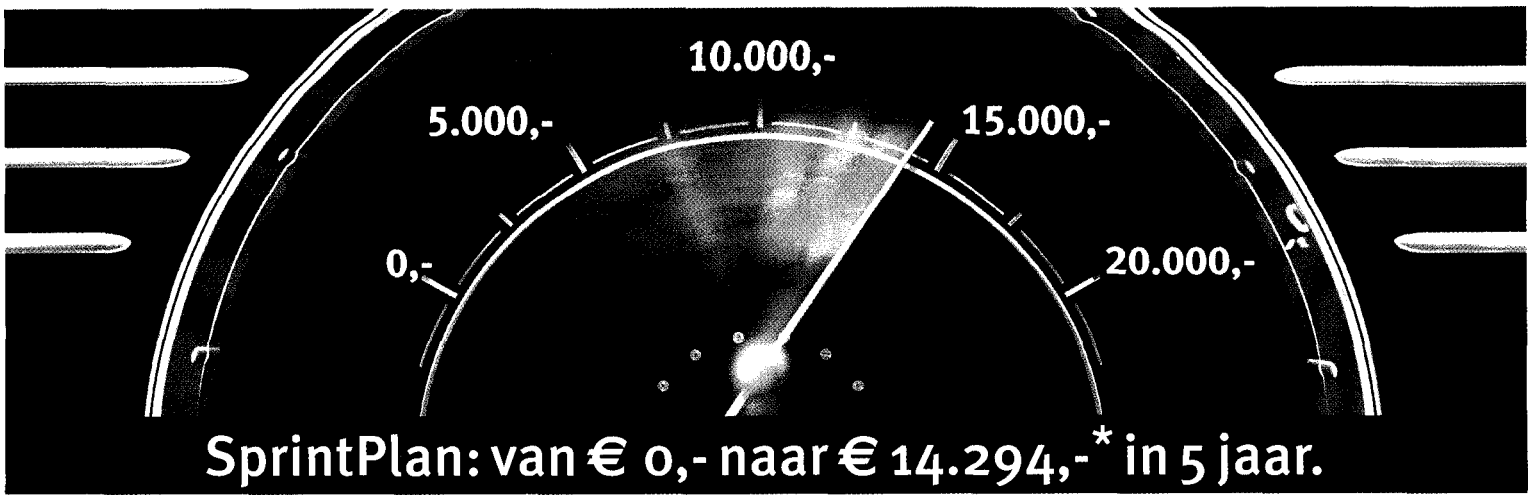

SprintPlan: van € 0,- naar € 14.294,-* in 5 jaar.

Dit is absoluut een ideaal moment om een SprintPlan te nemen. Het mooie van SprintPlan is namelijk, dat met een klein bedrag per maand direct een groot vermogen voor u aan de slag gaat. En omdat de beurskoersen op dit moment zo laag zijn, kunt u heel voordelig instappen. De acceleratie kan dus enorm zijn. En de afstand kort, want de looptijd is 5 jaar. Met als gevolg dat er aan het eind van de korte snelle rit indrukwekkende cijfers op de teller kunnen staan.

Al instappen vanaf € 50,- per maand.

Meedoen met SprintPlan betekent dat u elke maand een vast bedrag betaalt van minimaal € 50,- en maximaal € 300,-. U hoeft dus zelf geen kapitaal te hebben om een flink rendement te kunnen behalen. Op basis van het gekozen maandbedrag, schiet Spaarbeleg direct een groot bedrag voor. Met dit grote bedrag kan uw geld veel sneller groeien dan wanneer u begint met een klein bedrag. Daardoor ontstaat het zogenaamde hefboomeffect. Makkelijk en aantrekkelijk is bovendien dat u geen kennis van beleggen hoeft te hebben. Dat kunt u gerust overlaten aan de beleggingsexperts van AEGON.

De acceleratie kan enorm zijn.

Het werkt heel eenvoudig. Uw maandbedrag is een rentevergoeding voor het grote bedrag dat Spaarbeleg u direct voorschiet. Door de lage rente van dit moment (8%) gaat er direct een groot vermogen voor u aan de slag. U profiteert maximaal omdat het rendement volledig voor u is. Na 5 jaar wordt de waarde van de belegging uitgekeerd, minus het door Spaarbeleg voorgeschoten bedrag. Reken maar dat het hard kan gaan.

De heer Mevrouw Voorletters PLT01201

Naam

Adres

Postcode Plaats

Telefoon Sofi-nr.

E-mail

Geb.dat. . .

Gegevens maandbedrag:

Maandbedrag: € (min. € 50,- / max. € 300,-)

Hierbij machtig ik Spaarbeleg om het maandbedrag automatisch af te schrijven van bank-/giro/ RenteRekeningnummer:

Na ontvangst van het SprintPlan-welkomstpakket (met o.a. de van toepassing zijnde Algemene Voorwaarden) heb ik tot de ingangsdatum het recht om zonder verdere kosten of verplichtingen SprintPlan op te zeggen.

Plaats Handtekening

Datum . .

Voor nieuwe inschrijvingen bedraagt de rente per 1-10-2001 nominaal 8,0% per jaar (effectief 8,3%). Voor de meest actuele rente en voor het kosteloos aanvragen van een prospectus van het AEGON GarantieFonds, kunt u contact opnemen met Spaarbeleg. Inschrijvingen, welke voor de 15e van de maand bij Spaarbeleg binnen zijn, zullen de eerste beursdag van de volgende maand ingaan.

Stuur deze volledig ingevulde bon gratis naar: Spaarbeleg N.V.
t.a.v. Sascha de Bruin, Antwoordnummer 10000, 3430 ZB Nieuwegein.

Uw persoonsgegevens zullen door Spaarbeleg worden verwerkt ten behoeve van het aangaan en uitvoeren van overeenkomsten, het beheren van de daaruit voortvloeiende relaties, met inbegrip van de voorkoming en bestrijding van fraude en om de dienstverlening van de AEGON groep uit te breiden. Op de verwerking is de gedragscode van de brancheorganisatie van toepassing.

100% garantie op voorgeschoten bedrag.

Speciaal voor SprintPlan is het AEGON GarantieFonds ontwikkeld. Een bijzonder gespreide belegging, waarmee u wereldwijd indirect belegt in ruim 750 bedrijven. Het AEGON GarantieFonds biedt u de garantie dat het voorgeschoten bedrag na 5 jaar niet in waarde is gedaald. U loopt dus alleen risico over uw maandbetalingen. Op de einddatum kunt u profiteren van stijgingen van de Samengestelde Index tot 100%.

Sprintplan in het nieuwe belastingstelsel.

SprintPlan telt, net als alle andere spaar- en beleggingsproducten mee in uw totale vermogen uit sparen en beleggen. Is dit vermogen hoger dan € 17.600,- per persoon, dan betaalt u over het meerdere jaarlijks 1,2% vermogensrendementsheffing. Bij SprintPlan betaalt u de vermogensrendementsheffing over de waarde van uw belegging minus een deel van het voorgeschoten bedrag. Dus ook met het nieuwe belastingstelsel kunt u zeer aantrekkelijke rendementen behalen.

Uw tussentijdse mogelijkheden.

Het contract met SprintPlan duurt 5 jaar. Dan heeft u het volle profijt. U kunt echter tussentijds uw SprintPlan aanpassen. Zo mag u uw maandbedrag eenmalig verlagen tot het minimum van € 50,-. De garantie op het voorgeschoten bedrag wordt opnieuw berekend. Eerder stoppen? Dan krijgt u de waarde van uw SprintPlan, na aftrek van het voorgeschoten bedrag en 5% boeterente, uitgekeerd. Bij tussentijdse beëindiging komt de garantie op het voorgeschoten bedrag te vervallen.

Geld maken op topsnelheid.

Vul nu meteen de bon in. Want hoe eerder u meedoet met SprintPlan, des te sneller maakt u geld. Wilt u nog aanvullende informatie, bel dan gratis 0800 - 0735 of surf naar: www.spaarbeleg.nl

uitkering na 5 jaar instappen op € 125,- per maand				
[illegible]	10%	11%	12%	13%
[illegible]	€ 11.447,-	€ 12.845,-	€ 14.294,-	€ 15.796,-
[illegible]	17%	22%	26%	30%

Stel u doet mee voor € 125,- per maand. Spaarbeleg belegt dan direct € 18.750,- voor u. Als de Samengestelde Index 12% per jaar stijgt, is de waarde van de belegging na 5 jaar € 33.044,-. Na aftrek van het voorgeschoten bedrag ontvangt u dan € 14.294,-.

*Toelichting.
De waarde van uw belegging kan fluctueren. In het verleden behaalde resultaten bieden geen garantie voor de toekomst. In de tabel ziet u voorbeelden van uitkeringen bij verschillende rendementen van de Samengestelde Index (Dow Jones Euro Stoxx 50, S&P 500, Nikkei 225; op basis van de hierboven beschreven uitgangspunten). De gemiddelde stijging van de Samengestelde Index over de afgelopen 15 spaarperioden van 5 jaar is 12,6% per jaar (bij evenredige verdeling van de drie indices). Als de beurs onverwacht tegenvalt, loopt u risico over uw rentebetalingen. Verder is verondersteld dat het totale vermogen niet hoger is dan de vermogensvrijstelling van € 17.600,- per persoon die vanaf 2001 geldt.

Het AEGON GarantieFonds is een beleggingsinstelling met een vergunning van De Nederlandsche Bank op grond van de Wtb. Een prospectus kunt u zonder kosten aanvragen bij Spaarbeleg. Spaarbeleg is geregistreerd bij de Stichting Toezicht Effectenverkeer.

Bel nu gratis 0800-0735
www.spaarbeleg.nl

SPAARBELEG

100% DOCHTER VAN AEGON

Dat is makkelijk verdiend.

Spaarbeleg is een handelsnaam van AEGON Bank N.V., Postbus 2250, 3430 DG Nieuwegein. Telefoon: (030) 60 25 200. Fax: (030) 60 43 737. www.spaarbeleg.nl. Statutair gevestigd te Utrecht. Handelsregister 30100799.

Exclusief voor lezers Politiek!

Handige krachtpatser

De Airman Multi Purpose Airpump (MPA) is een snoerloze 'vestzakcompressor', waarmee u in een handomdraai banden van auto's, fietsen, rolstoelen, steekwagens, rollators, maar ook ballen weer snel op druk brengt. De oplaadbare hogedruk accu-luchtpomp is zo compact dat u hem altijd makkelijk mee kunt nemen. Hij past zelfs in de houder voor een bidon op de fiets. De compressor is ook heel handig om achter in de kofferbak van de auto bij de hand te hebben. Of misschien heeft u een tweede auto, een aanhangwagen, caravan of een classic auto die veel stil staat en waarvan de banden net een beetje lucht nodig hebben, als u er op een mooie dag mee wilt gaan rijden. Kortom; de toepassingen zijn legio.

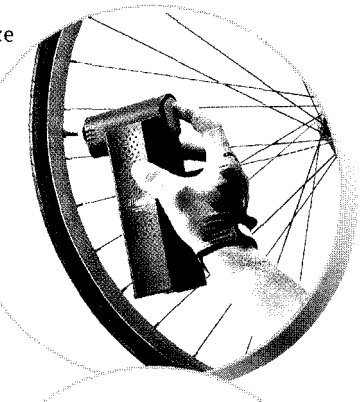

De Airman Classic kan een druk opbouwen tot wel tien bar. Daarom wordt hij ook gebruikt door professionals en technici. Het apparaat is geschikt voor alles met een autoband- of schraderventiel. De meegeleverde standaardtoebehoren zorgen ervoor dat de Airman ook past op Nederlandse en Franse fietsventielen en alle soorten ballen en ballonnen. Daarnaast is de Airman MPA ook geschikt voor het doorblazen van leidingen en gaatjes en het schoonblazen van moeilijk bereikbare plaatsen. De afmetingen van het apparaat zijn 210x120x160mm. Het gewicht is, inclusief accu, 1 kg.

Als lezer van Politiek! betaalt u niet de adviesprijs van € 88,49, maar slechts € 68,- (uw korting bedraagt ruim 20 euro!). Voor de handling en verzending van het pakket betaalt u een bijdrage van € 5,-.

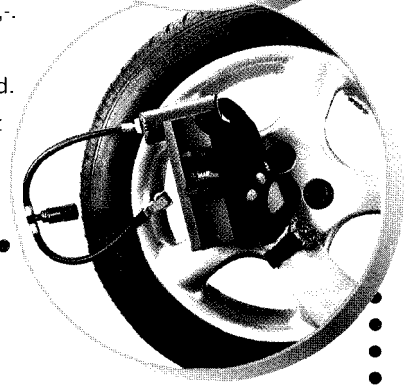

Na ontvangst van uw betaling wordt de Airman MPA binnen drie weken bij u afgeleverd. U kunt ook kiezen voor automatische incasso of betaling onder rembours. Geeft u dat op onderstaande bon aan. Deze aanbieding is geldig tot en met 25 maart 2002.

Ideaal voor onder meer: auto, caravan, fiets, rolstoel, aanhanger, steekwagen

Inclusief de volgende toebehoren

- 9,6 volt Nicad accu
- acculader
- adapter voor 12 volt sigarettenaansteker
- bal-adapter
- ballon en opblaas-speelgoed-adapter
- schroefadapter voor b.v. fietsventiel
- vulslang van 30 cm met een universele klem-koppeling en instelbaar overdrukventiel

JA, ik bestel graag een Airman MPA tegen het gereduceerde tarief van € 68,- *(+ € 5,- voor handling en verzending).*

Naam: _____

Adres: _____

Postcode/Woonplaats: _____

Telefoon: _____

Wijze van betalen *(kruis aan wat u wenst)*:

❍ Ik heb het totaalbedrag overgemaakt op rekening 94 38 88 441

❍ Ik geef toestemming om het totaalbedrag van € 73,- te incasseren van mijn rekening met nummer: ☐☐☐☐☐☐☐☐☐☐

❍ Ik betaal onder rembours *(extra kosten € 10,-)*. U betaalt in totaal € 83,- contant aan de postbode bij aflevering.

Handtekening: _____

Deze bon kunt u in een envelop versturen naar: Lezersservice TOPpers, antwoordnummer 10761, 5200 WB 's-Hertogenbosch. ***Een postzegel plakken is niet nodig.***

Debat: nieuwe wet zorgt voor opschudding 9

Door de invoering van de wet 'Toetsing levensbeëindiging op verzoek en hulp bij zelfdoding' zou je denken dat de angel uit het debat gehaald zou zijn. In werkelijkheid gaat de discussie onverminderd voort. De vertegenwoordigers van met name confessioneel Nederland zijn en blijven principieel tegen deze wet. Zelfs sommige aanhangers van de paarse partijen zien de wet slechts als een opstapje tot liberaler, en in hun ogen ongewenste, wetgeving rondom dit gevoelige onderwerp. André Rouvoet, Tweede Kamerlid namens de RPF en Berend Stolk, intensive care specialist, voorzitter van de VVD-afdeling Leiderdorp en lid van de partijraad discussieerden voor Politiek! onlangs over dit onderwerp.

14 Belicht: politie moet duidelijker gezicht krijgen

De Tweede Kamer maakt zich zorgen over het functioneren van de Nederlandse politiekorpsen. De VVD-fractie meent dat de politie te weinig zichtbaar en aanspreekbaar is en dat burgers zich niet veilig voelen. Henk Jan Meijer, burgemeester van Zwolle, tevens korpsbeheerder van het regiokorps IJsselland is het niet eens met de mening van de landelijke politiek: "Het is nog te vroeg de resultaten als 'onvoldoende' te betitelen. Vanuit de politiek is tot voor kort veel bezuinigd op politiebeleid. Pas de laatste jaren is er meer geld vrijgekomen voor verbeteringen." Helmi Huijbregts-Schiedon, sinds september 2001 burgemeester van Oosterhout kan zich wel vinden in de mening van de fractie: "Er gebeurt heel veel bij de politie, maar de aansluiting, de herkenbaarheid bij de burger ontbreekt nog te veel."

Visie: patentrecht 25

De prijzen van veel levensreddende farmaceutische producten liggen zó hoog, dat ze voor de meeste inwoners van derdewereldlanden absoluut onbetaalbaar zijn. Het zijn de patenten op deze middelen die ze zo duur maken. Via rechtszaken hebben de regeringen van enkele ontwikkelingslanden een aantal grote farmaceutische bedrijven gedwongen Zuid-Afrikaanse en Braziliaanse kleinere firma's toestemming te verlenen goedkope kopieën van anti-HIV middelen te fabriceren. Dit zet de deur open naar het omzeilen van het patentrecht op andere soorten medicijnen. Een begrijpelijke stap, maar niet eentje zonder consequenties, gezien het feit dat het ontwikkelen van één medicijn gemiddeld vijfhonderd miljoen dollar kost. Dat geld dient in zo'n tien jaar terugverdiend te worden en daarbij moet er ook een winst gerealiseerd worden, al was het maar om de ontwikkeling van weer andere medicijnen te financieren. Biedt overheidsingrijpen uitkomst in dit dilemma?

Politiek!
is een tijdschrift over liberale politiek

Politiek! is een uitgave van de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie (VVD) en wordt gerealiseerd door Uitgeverij TOPpers bv.

Redactie adres
Uitgeverij TOPpers bv.
Javastraat 29a
5215 BG 's-Hertogenbosch
T 073 - 6140858
F 073 - 6140873
E redactie@toppers.nl

Algemeen directeur
Peter Westerling

Redactie
Monique van Diessen (chef redactie)
Sandra Kagie (eindredactie)
Geert Braam
Lonneke van Eldijk
Jeroen Kuypers
Bart Manders
Joost Mangnus

Fotografie
Hans van Asch

Vormgeving
José van Zwam (hoofd studio),
Walter van Eerd, Annemieke van Seeters,
Ron Toonen

Overige medewerkers
Daan Zwart (adviseur VVD)
Marita Smit (coördinatie VVD)

Advertenties
Uitgeverij TOPpers bv, tel. 073 - 6140858

Druk
Giethoorn-ten Brink te Meppel

Copyrights
Het auteursrecht op de in dit magazine verschenen artikelen wordt door de uitgever voorbehouden. De uitgever heeft alle zorg gegeven aan het nakomen van wettelijke reprorechten. Is het desondanks zo, dat er rechthebbenden zijn, die niet getraceerd konden worden of van wie de claim op gebruikt materiaal niet bekend was, dan worden zij verzocht zich schriftelijk met de uitgever in verbinding te stellen, met opgave van hun claim en de uitgave waarop deze claim gebaseerd is.

Abonnementen
Leden van de VVD ontvangen Politiek! viermaal per jaar gratis. Niet-leden betalen € 12,00 voor vier nummers. Een abonnement kan aangevraagd worden bij het Algemeen Secretariaat VVD en op ieder gewenst tijdstip ingaan. Een abonnement wordt automatisch verlengd, mits de abonnee uiterlijk drie maanden voor het verstrijken van de abonnementsduur schriftelijk opzegt.
Algemeen Secretariaat VVD, Postbus 30836,
2500 GV Den Haag, **T** 070 - 3613061.

Disclaimer
De redactionele inhoud van Politiek! komt op onafhankelijke wijze tot stand en geeft dus niet per definitie de standpuntbepaling van het hoofdbestuur van de VVD weer.

29 Achtergrond: imago politici

De strijd om de stem van de kiezer voor de Tweede-Kamerverkiezingen in mei is definitief losgebarsten. Alle partijen hebben hun belangrijkste politici naar voren geschoven en zijn hun verkiezingscampagnes gestart. Standpunten zijn aangescherpt en debatten worden steeds feller. Toch gaan er iedere verkiezing weer steeds minder mensen naar de stembus. De burger heeft nog maar weinig affiniteit met de politiek, is de algemene constatering. Dat is voor een groot deel te wijten aan het slechte imago van de politiek. De gemiddelde burger ziet de politiek als flets en afstandelijk, dat vindt althans VVD-hoofdbestuurslid Sylvia den Ouden. Jan-Willem Bruggenwirth van Saatchi & Saatchi wijt de teruglopende belangstelling aan het gebrek aan dialoog en verdieping in de politiek. Tijd voor een ommekeer?

40 Maatschappij: ervaren werknemers terug aan het werk

Nederland kent de laagste Europese participatiegraad van 55-plussers op de arbeidsmarkt, boven deze leeftijd werkt slechts één op de drie mensen. Dit is één van de conclusies uit de discussienota, 'Participerende senioren in een waarde(n)vol seniorenbeleid' een co-productie van de Initiatiefgroep Ouderen van de VVD en de liberale fractie in de Tweede Kamer. Cock Huigen, voorzitter van de initiatiefgroep is niet positief over deze ontwikkeling: "De beroepsbevolking wordt kleiner en zonder een structurele verhoging van de participatiegraad van senioren krijgt de arbeidsmarkt met problemen te maken die de huidige problemen van krapte ver overstijgen." Erica Terpstra, voorzitter van de Tweede-Kamercommissie Sociale Zaken en Werkgelegenheid van de VVD, ziet een belangrijke taak weggelegd voor werkgevers: "Werkgevers en ouderen moeten ervan overtuigd raken dat iedereen, ongeacht zijn of haar leeftijd, een waardevolle bijdrage kan leveren op de arbeidsmarkt."

6 Beleid: scholen kritischer onder de loep
12 Europees beleid: Nederland voorop in milieumaatregelen
17 Maatschappij: moet kinderopvang commerciëler?
20 Het gezicht: Loek Hermans
22 Buitenland: liberale politiek in Japan
28 Een kijkje in... het gemeentehuis in Vorden
34 Actueel: wat gebeurt er in de lokale politiek?
38 Interview: Renske Endel

Scholen kritischer onder de loep

"We zijn een nieuwe weg ingeslagen." Met deze woorden omschrijft VVD Tweede-Kamerlid Clemens Cornielje het unaniem steunen van de Wet op het Onderwijstoezicht door de Tweede Kamer. De wet leidt er toe dat scholen uitgebreider en intensiever door de Onderwijsinspectie onder de loep zullen worden genomen. CDA, ChristenUnie en SGP waren aanvankelijk tegen het wetsvoorstel omdat zij vreesden dat de inspectie zich met deze wet in de hand te veel met de aanpak van scholen zou kunnen bemoeien. Dit zou volgens de christelijke fracties in strijd zijn met de in de grondwet vastgelegde vrijheid van onderwijs. Politiek! vroeg Clemens Cornielje en fractievoorzitter van de SGP in de Tweede Kamer, Bas van der Vlies, naar de achtergrond en de gevolgen van de Wet op het Onderwijstoezicht.

Clemens Cornielje (l) en Bas van der Vlies

De Wet op het Onderwijstoezicht vormt een belangrijke pijler onder het beleid van minister Hermans van Onderwijs om scholen meer autonomie te geven. Een versterkte inspectie lijkt op het eerste gezicht echter in strijd met dit streven. Clemens Cornielje: "We hebben het met deze wet niet langer over puur controlerend toezicht dat de inspectie van oudsher houdt, maar ook over stimulerend toezicht. Dit houdt in dat naast wettelijke deugdelijkheidseisen, zoals kerndoelen en exameneisen, ook andere aspecten van kwaliteit als schoolklimaat, leeropbrengsten en bijvoorbeeld veiligheid van scholen door de inspectie in haar oordeel kunnen worden betrokken. Een uitbreiding dus van de bevoegdheden van een oud en beproefd instituut."

"Eerstverantwoordelijke voor het in de gaten houden van de eigen kwaliteit blijven de scholen zelf."

Waarborg

"Eerstverantwoordelijke voor het in de gaten houden van de eigen kwaliteit blijven echter de scholen zelf", benadrukt Bas van der Vlies. "De inspectie bepaalt vervolgens of de evaluatie door de school zelf de toets der kritiek kan doorstaan. Daarbij mag de inspectie toetsen of de door de school geleverde gegevens volledig en betrouwbaar zijn." Op deze manier blijft volgens beiden de Onderwijsinspectie eindverantwoordelijk voor het toezicht op de kwaliteit van het onderwijs zonder dat de vrijheid van onderwijs in het geding komt. Een punt in het onderwijsdebat waar met name de confessionele partijen, maar ook de VVD, zwaar aan tillen. "Onze achterban stuurt zijn kinderen immers zowel naar openbare, als naar bijzondere scholen", aldus Cornielje. "Aangezien de overheid het onderwijs bekostigt, blijft het echter noodzakelijk dat de Onderwijsinspectie, de ogen en oren van de minister, eindverantwoordelijkheid behoudt. Met deze wet is dat uitgangspunt gewaarborgd", aldus het VVD Tweede-Kamerlid.

Etiket

Belangrijk aspect van de nieuwe wet is dat het oordeel van de inspectie openbaar zal worden gemaakt. Scholen krijgen op deze manier een goed of slecht etiket. Terecht, vinden zowel Cornielje als Van der Vlies. "Rekenschap afleggen naar allereerst ouders is een belangrijke taak van een school. Doordat het oordeel van de inspectie pas na vijf weken openbaar zal worden gemaakt, krijgen scholen voldoende ruimte om ook hun versie van het verhaal te doen, openheid van zaken te geven en eventueel al te werken aan mogelijke verbeteringen", aldus Cornielje. "Wanneer er onenigheid zou bestaan tussen schoolbestuur en inspectie bestaat er dus zeker de kans voor scholen om ook zelf openheid te verschaffen."

Het zal volgens beiden dus niet hetzelfde zijn als enkele jaren geleden toen verschillende scholen zwaar werden getroffen nadat het dagblad Trouw een soort ranking plaatste van goede en slechte scholen. De 'bezinningsperiode' van vijf weken voorkomt een dergelijk gevolg. Dat het openbaar maken van de resultaten de concurrentie tussen scholen verhoogt, beschouwt Van der Vlies dan ook als de eigen verantwoordelijkheid van de instellingen. "Volgens mij valt het met die concurrentie overigens wel mee", vult Cornielje zijn collega-Kamerlid aan. "Uit onderzoek blijkt immers keer op keer dat ouders op basis van drie factoren kiezen voor een school: afstand, het goed bekend staan van een school en het al dan niet aansluiten van een school bij hun geloofsopvattingen."

De Wet op het Onderwijstoezicht, die overigens nog moet worden goedgekeurd door de Eerste Kamer, is zoals Cornielje het noemt gebaseerd op vier 'liberale R-en': Richting, Ruimte, Resultaat en Rekenschap. Hierover zal in onderwijsland volgens de VVD'er de komende tijd veel worden gesproken. Met Richting wordt volgens Cornielje verwezen naar de visie van onderwijsminister Hermans op autonomie(-vergroting) en deregulering. Ruimte slaat op de vergroting van het aantal keuzemogelijkheden voor onderwijsinstellingen. Resultaat spreekt volgens het VVD-kamerlid voor zich en Rekenschap heeft te maken met de verantwoording die moet worden afgelegd richting ouders/deelnemers en samenleving.

Jaarlijks bezoek

Punt van discussie in het onderwijsdebat was naast de handhaving van de vrijheid van onderwijs ook de frequentie waarmee scholen bezocht moeten worden door de inspectie. Uiteindelijk is vastgesteld dat elke school ten minste jaarlijks onderzocht zal worden. Momenteel zien scholen ongeveer eens in de vier jaar een bezoek van de inspecteur tegemoet. In de toekomstige situatie zal volgens Cornielje eens in de drie jaar een intensieve controle plaatsvinden. Daarnaast zal een school een keer in de drie jaar op één specifiek punt worden gecontroleerd en een keer in de drie jaar zal er op verbeterpunten worden gecheckt. Een dergelijke aanpak bevordert volgens Cornielje de broodnodige transparantie en bovendien werkt het toezicht op deze manier inderdaad stimulerend.

"We moeten er vanaf dat er bij scholen een soort angst bestaat voor het bezoek van de inspecteur. Voor een dergelijke hiërarchische verhouding tussen inspectie en scholen is in deze moderne tijd simpelweg geen plaats meer", aldus Van der Vlies. "Deze wet draagt er echter toe bij dat de positie van de inspectie zeker niet te opdringerig wordt. Uitgangspunt van het inspectierapport vormt immers altijd de documentatie van de scholen zelf."

In verband met de algemeen gedeelde zorg van de Kamer voor de kwaliteit van het onderwijs is het volgens zowel Cornielje als Van der Vlies van het grootste belang dat de nieuwe wet Kamerbreed gedragen wordt. "Bij een steeds opnieuw oplaaiende discussie over de mate van toezicht is immers niemand gebaat", besluit Cornielje.

Tekst: Sandra Kagie
Fotografie: Hans van Asch

thuiszorgshop.nl

vertrouwd kopen via internet

HandySitt

De onovertroffen veilige stoelverhoger. Makkelijk (ingeklapt) mee te nemen zodat u altijd en overal een baby-/kinderstoel bij de hand heeft.
De stoelverhoger is leverbaar in rood en blauw.

Nu van € 69,- **voor € 64,-**

Defa Lumbaalkussen
Rust voor uw rug!

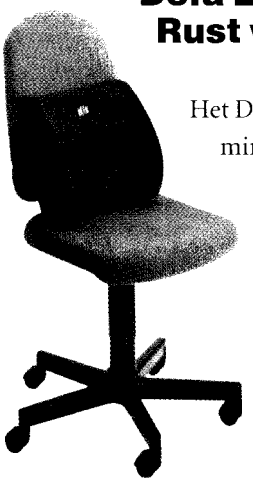

Het Defa lumbaalkussen geeft uw rug de rust die hij verdient. Het kussen vermindert vermoeidheid en ondersteunt de ruggengraat. Het kussen is ideaal voor in de auto, thuis en op het kantoor. Spanning en pijn in de onderrug nemen af.
Het kussen is vervaardigd van sterk en veerkrachtig, voorgevormd 100% schuimrubber. De afneembare hoes is van 100% polyester. Het kussen zit verpakt in een draagtas en is wasbaar op 60 graden. Leverbaar in de kleuren grijs, zwart en blauw. Een kwaliteitsprodukt uit de huisselectie van de Thuiszorgshop!

Nu van € 27,50 **voor € 24,50**

Hometrainer Tunturi F300
Met hartslag meting!!!

Altijd al van plan geweest om aan uw conditie te gaan werken? Dit is uw kans. Deze fietstrainer is speciaal voor thuisgebruik. De magnetische weerstand en snaaraandrijving garanderen een soepel en bijna gruisloos fietsen. Het open frame maakt opstappen gemakkelijk. Via de multifunctionele monitor krijgt u de volgende gegevens te zien: tijd, afstand, snelheid, energieverbruik en -via de oorsensor gemeten- hartslag. De F300 is voorzien van transportwieltjes waardoor het apparaat makkelijk te verplaatsen is.
De hometrainer is leverbaar in de kleuren wit, grijs en blauw. De levertijd is ongeveer 3 weken.

Nu van € 500,- **voor € 449,-**

Ook op www.thuiszorgshop.nl

- ✓ Cadeautips
- ✓ Verzorgingsprodukten
- ✓ Bloeddrukmeters
- ✓ Alles voor incontinentie en diabetes
- ✓ Desgewenst telefonische ondersteuning
- ✓ Alles voor gezondheid en gemak
- ✓ Snel vinden via de zoekmachine

Gezonde aanbiedingen via internet

De Thuiszorgshop is er voor iedereen!
dag & nacht geopend

Bekijk en bestel deze aantrekkelijke aanbiedingen via www.thuiszorgshop.nl of bel 0900-0662 (€ 0,25 p.m.)

Een hoofdstuk te weinig of een boek te veel?

Sinds de invoering van de wet 'Toetsing levensbeëindiging op verzoek en hulp bij zelfdoding' zou de angel uit het debat over vrijwillige levensbeëindiging verwijderd moeten zijn. In werkelijkheid gaat de discussie onverminderd voort. Sommige aanhangers van de paarse partijen zien de nieuwe wet als niets meer dan een opstap tot een verdergaande liberalisering. De vertegenwoordigers van met name confessioneel Nederland zijn en blijven echter principieel tegen elk wettelijk sanctioneren van het doden van de ene mens door de andere. Desondanks is het ook mogelijk kritische bedenkingen tegenover de huidige wetgeving te uiten, zonder direct in een 'welles-nietes'-valkuil terecht te komen. Dat bewezen de jurist André Rouvoet en de arts Berend Stolk, toen zij onlangs voor Politiek! over dit onderwerp debatteerden.

André Rouvoet is lid van de Tweede Kamer en was tot de fusie van zijn partij, met het GPV tot de partij ChristenUnie, kamerlid namens de RPF. Vanuit zijn christelijke overtuiging heeft hij onoverkomelijke, principiële bezwaren tegen iedere vorm van actieve levensbeëindiging en hulp bij zelfdoding. Dat belette hem echter niet, samen met de SGP, tijdens het kamerdebat over de wet een tiental amendementen in te dienen. "Hoe principieel verwerpelijk we deze wet ook vinden, als ze er dan toch kwam, vonden we dat we moesten proberen de waarborgen tegen misbruik zoveel mogelijk te vergroten. Ik ben namelijk ook politicus en jurist en vanuit die opzichten heb ik bovendien ernstige strafrechttheoretische en wetstechnische bezwaren tegen de wet zoals ze nu is. Helaas hebben de paarse partijen al onze voorstellen verworpen, met als argument dat we niet constructief kónden meedenken, omdat we nu eenmaal principieel tegen waren."

Veel beperkingen

"Ik vind de wet in zoverre positief, dat ze aansluit bij de bestaande praktijk", zegt Berend Stolk, intensive care specialist in het Academisch Ziekenhuis Leiden, voorzitter van de VVD-afdeling Leiderdorp en lid van de partijraad. Stolk heeft de liberale woordvoerder in de Tweede Kamer, Otto Vos, geadviseerd bij het formuleren van het VVD-standpunt en is daardoor nauw betrokken geweest bij het debat. "Deze wettelijke regeling maakt eindelijk een einde aan het stiekeme en verborgene. De patiënt die in een situatie van uitzichtloos lijden verkeert, kan nu tenminste open en eerlijk de arts met zijn verzoek tegemoet treden. De dokter kan zich op zijn beurt veilig voelen, als hij binnen de normen gehandeld heeft en met een gerust geweten in de spiegel kan kijken. Mijn grootste bezwaar is, dat die relatie arts-patiënt nog niet genoég beschermd is. De wet bevat nog opvallend veel beperkingen en het zelfbeschikkingsrecht tout court is niet het centrale

André Rouvoet

uitgangspunt ervan. Hoewel je van een paarse regering, de meest vrijzinnige ooit, anders had mogen verwachten, is deze wet eigenlijk helemaal niet zo radicaal als sommigen menen. Daarom begrijp ik niet, dat ze, met name in de buitenlandse pers, zulke boze reacties heeft uitgelokt."

Cultuurschok

Volgens André Rouvoet is die opwinding juist zeer begrijpelijk. "Vergeet niet, dat het de eerste keer is, dat er ergens ter wereld een wet is aangenomen die het doden van een mens, onder voorwaarden, mogelijk maakt. Dat is niets meer of minder dan een cultuurschok. Desondanks is het waar, dat het zelfbeschikkingsrecht niet zo centraal staat in deze wet als D66 gewild had. De memorie van toelichting bij het eerste initiatiefvoorstel dat tijdens Paars I onder aanvoering van deze partij was ingediend, stond bol van het zelfbeschikkingsrecht, terwijl de woordvoerders van de VVD en de PvdA hierover veel minder eenduidig waren. Het zelfbeschikkingsrecht als dragend motief hanteren, houdt in dat we ons nog meer op een hellend vlak begeven. In dat geval is de samenleving welhaast moreel verplicht iedereen, die in een moment van depressie een eind aan zijn leven wil maken en dreigt voor de trein te springen, euthanasie aan te bieden. Bovendien is het ook nu maar de vraag in hoeverre de patiënt vrijwillig tot zijn besluit komt. Zowel de familieleden als de arts kunnen druk op hem uitoefenen en de toetsingscommissie baseert zich uitsluitend op het rapport van diezelfde arts. Het is ook onbegrijpelijk, dat de arts niet zonder meer strafbaar is als hij aan één van de zorgvuldigheidseisen niet heeft voldaan. Het strafrecht moet in zicht blijven. Hoewel ik heel goed begrijp, dat een wet nooit alle uitzonderingen kan afdekken, omdat er zich altijd nieuwe situaties laten denken, bevat deze regelgeving mijns inziens te weinig rechtswaarborgen. Ook daarom is het een slechte wet, zeker omdat het gaat over leven en dood."

> "Het is ook nu maar de vraag in hoeverre de patiënt vrijwillig tot zijn besluit komt. Zowel de familieleden als de arts kunnen druk op hem uitoefenen."

Strikte zorgvuldigheidseisen

"Het is normaal, dat een patiënt samen met zijn familie en de arts tot het besluit komt vrijwillig een einde aan zijn leven te maken. Stel je voor, dat hij zo'n belangrijke beslissing helemaal in zijn eentje zou moeten nemen. Dát zou pas erg zijn en dan zouden we ook patiënten in de kou laten staan!", aldus Berend Stolk. "De zorgvuldigheidseisen zijn trouwens wel degelijk zeer strikt en de scherpe kantjes van het zelfbeschikkingsrecht zijn er in deze wet wel afgesneden. Ik wil er overigens op wijzen, dat de arts een patiënt die wil sterven niet koste wat het kost tegen diens zin in leven kan houden. Eén van de vragen die de toetsingscommissie de dokter zal stellen is of er nog reële alternatieven waren. Formeel gezien zijn er vaak palliatieve alternatieven, maar de patiënt heeft daar meestal geen interesse in, omdat hij het onvermijdelijke ondraaglijk lijden niet wil afwachten. Een patiënt mag een behandeling weigeren, dus als hij dat heeft gedaan moet het eerlijke antwoord van de arts luiden: 'Nee, er waren geen reële alternatieven meer'. Daar komt nog eens bij, dat verdere behandeling niet zelden toch de dood tot gevolg heeft. Elke arts weet dat de patiënt zal overlijden als hij de dosis morfine maar blijft verhogen. Daarom ben ik blij, dat de term passieve euthanasie is geschrapt. Het is een onzinnig begrip,

want het resultaat is hetzelfde als bij actieve euthanasie. Daarnaast ben ik van mening, dat veel tegenstanders van deze wet een gedateerde en beperkte betekenis hechten aan het begrip 'uitzichtloos lijden'. Onder een terminale patiënt verstaan ze gewoonlijk uitsluitend iemand in het laatste stadium van kanker, terwijl het uitzichtloze aspect ook kan worden bepaald door een complex van factoren, waaronder lichamelijke en psychische aftakeling en levensmoeheid. Dat geldt in nog sterkere mate wanneer mensen oud worden. Vandaar, dat de medische stand terecht heeft erkend, dat uitzichtloos lijden ook van psychische aard kan zijn. Hoe dan ook, een arts kan moeilijk steeds blijven vragen: 'Hoever ben je al in je lijden?'. Het laatste woord over de uitzichtloosheid van het lijden is altijd aan de patiënt zelf."

Berend Stolk

Vooruit of terug?

Het feit dat het aantal meldingen sinds het van kracht worden van de nieuwe regelgeving niet, zoals je zou mogen aannemen, is gestegen maar zelfs is gedaald, beschouwen zowel Rouvoet als Stolk als een teken dat de wet 'toetsing levensbeëindiging op verzoek' niet voldoet aan de verwachtingen. Stolk ziet hierin een bewijs, dat veel artsen zich nog steeds niet veilig genoeg voelen om elk geval van vrijwillige levensbeëindiging te melden. Rouvoet, dat de wet in zijn belangrijkste doelstelling, namelijk het bevorderen van transparantie in de euthanasiepraktijk, tekort schiet en dus nooit had mogen worden aangenomen. Hij vreest bovendien, dat de laatste stappen naar verdergaande liberalisering nog niet gezet zijn: "Enerzijds constateer ik, dat het thema euthanasie voor de VVD lang niet zo'n prominente positie meer inneemt en dat deze partij, net als de PvdA, een gematigder standpunt heeft ingenomen dan D66. Anderzijds beschouwt de Nederlandse Vereniging voor Vrijwillige Euthanasie deze wet als niets meer dan een eerste stap in dit proces. Voor deze mensen is de huidige regelgeving een hoofdstuk te weinig, voor ons is ze een heel boek te veel. Jammer genoeg heeft het kamerdebat destijds aangetoond, dat er geen enkele beweging meer lijkt te zijn in de discussie. Toch zullen wij niet nalaten zowel principieel tegen deze wet te zijn, als constructief mee te denken om de waarborgen, die er in zijn opgenomen, te verstevigen. Wat mij betreft is in dit geval elke stap terug in wezen een stap vooruit."

> "De patiënt die in een situatie van uitzichtloos lijden verkeert, kan nu tenminste open en eerlijk de arts met zijn verzoek tegemoet treden."

Onbehagen

Volgens Berend Stolk zou de wet enkele van zijn nu aanwezige beknellingen mogen verliezen, juist om de openheid en veiligheid van de arts-patiënt relatie beter te kunnen waarborgen. Het 'vooruit' van Rouvoet is voor hem eerder een 'achteruit': "Ik ben ook niet zo bang voor een hellend vlak. Natuurlijk kun je met geen enkele wet misstanden voor honderd procent voorkomen, maar een wet is er ook niet zozeer voor de uitzonderingen, als wel voor de regel. Bovendien weet ik dat euthanasie voor elke arts altijd een vorm van uitzonderlijk handelen is. Misschien is het daarom niet zo slecht dat we ons steeds wat onbehaaglijk voelen, als het onderwerp ter sprake komt en er met de grootst mogelijke voorzichtigheid mee omgaan. Dat onbehagen is wellicht één van de beste waarborgen dat vrijwillige levensbeëindiging ook altijd een vorm van uitzonderlijk handelen zal blijven."

Tekst: Jeroen Kuypers
Fotografie: Hans van Asch

Ligt de Nederlandse spruit eruit?

Veel chemische bestrijdingsmiddelen verdelgen niet alleen schimmels en insecten, maar vervuilen ook het milieu. Vandaar dat Nederland al jaren geleden de meest giftige middelen heeft verboden. Helaas is de Europese Commissie niet zo snel in haar besluitvorming over welke middelen toelaatbaar zijn en welke niet. Met als gevolg, dat de Nederlandse land- en tuinbouw in een nadelige positie is terechtgekomen tegenover de buitenlandse concurrentie. In de overige EU-lidstaten mogen deze in ons land verboden bestrijdingsmiddelen namelijk wél worden gebruikt. De Nederlandse boer verliest omzet en de Nederlandse consument krijgt via buitenlandse groenten en fruit letterlijk en figuurlijk toch de bestrijdingsmiddelen op zijn bord waarvan hij dacht, dat ze verboden waren.

"Er is vaak teveel emotie in het debat en te weinig oog voor exacte cijfers en verhoudingen."

Jan Mulder

[illegible] cynicus zou opmerken, dat [illegible] het landbouwgif dat het [illegible] milieubewust via de voordeur [illegible] het huisvuil heeft gezet, via de [illegible] weer even hard terug[illegible]. Wat heeft het nemen van [illegible]maatregelen in zo'n geval voor zin? De bestrijdingsmiddelen vormen echter maar één aspect van het vooruitstrevende beleid, dat Den Haag in dit opzicht voert. Bovendien is het feit dat Brussel en de regeringen van andere lidstaten in tweede versnelling over de snelweg sukkelen, geen reden om zelf ook maar terug te schakelen. Als het aan de Nederlandse liberalen ligt moeten in dit geval juist de andere weggebruikers hun snelheid aanpassen. Dat is dan ook precies wat Jan Mulder, woordvoerder landbouw namens de VVD-fractie, heeft geprobeerd.

Van de grond tot de mond

"Nederland heeft binnen de EU het voortouw genomen en staat nu het verst met het implementeren van integrale ketenbewaking", zegt Jan Mulder. "De Hollandse melk bijvoorbeeld wordt van de koe tot de consument voor de volle honderd procent gecontroleerd. In de rest van Europa is men nog niet zover. In België geldt die volledige kwaliteitscontrole bijvoorbeeld slechts voor zo'n veertig procent van de totale productie. Alleen de Duitsers hebben een systeem dat zich met het Nederlandse kan meten. Overal in Europa gebruikt men weliswaar een vertaling van de Engelse term 'from the stable to the table', maar alleen de Nederlandse variant, 'Van de grond tot de mond' dekt werkelijk de lading."

Uitstel tot 2008

Hoewel de problematiek rond de bestrijdingsmiddelen dus maar één aspect van vooruitgangsproblematiek is, is het wel een hardnekkige. Binnen de Europese instellingen

EUROPESE LIBERALEN EN DEMOCRATEN
ELDR

Onder auspiciën van de Liberale en Democratische fractie in het Europees Parlement

speelt ze al sinds 1991. In dat jaar werd de afspraak gemaakt, dat alle in de unie gangbare middelen zouden worden geëvalueerd. Uiterlijk in 2003 zou de Commissie een lijst publiceren met de namen van de producten die toelaatbaar zouden blijven.

"De lijst is nog lang niet gereed. Sterker nog: de Commissie heeft aangekondigd, dat de deadline van 2003 naar 2008 verschoven is", aldus Jan Mulder. "Dat uitstel is ons een doorn in het oog. Ik heb in het parlement dan ook vragen gesteld over de reden van die vertraging en tegelijkertijd de commissie aangespoord sneller te handelen. Het antwoord was steeds zo vaag, dat ik in wezen met een kluitje in het riet werd gestuurd. Uiteindelijk heb ik de grote middelen van stal gehaald en geprobeerd een amendement op de begroting van 2002 in te dienen. Voor een dergelijk amendement heb je een forse meerderheid van driehonderdveertien stemmen nodig. Ik haalde er helaas slechts tweehonderdnegentig, net vierentwintig te weinig dus. Je zou verwachten, dat de Groenen vóór mijn voorstel hadden gestemd, maar ze stemden net als de socialisten tegen, met het argument, dat er geen alternatieven waren."

Concurrentievervalsing

De liberalen vinden het uitstel niet alleen slecht voor het milieu en de gezondheid van de consument, maar ook voor de concurrentiepositie van de Nederlandse boer. "Die lijdt nu omzetverlies. Omdat hij bepaalde bestrijdingsmiddelen niet mag gebruiken haalt hij netto minder van het land en ligt zijn kostenniveau hoger dan dat van andere Europese producenten. Die kunnen hun producten vrijelijk aanbieden op de Nederlandse markt. Er is dus sprake van niets meer of minder dan concurrentievervalsing. Deze situatie zal er op korte termijn waarschijnlijk niet toe leiden, dat typisch Hollandse groenten, zoals spruitjes, van de vaderlandse bodem verdwijnen, maar op den duur zullen Nederlandse boeren waarschijnlijk geneigd zijn voor andere producten met meer rendement te kiezen." Hoewel hij al ruim zeven jaar met het onderwerp bezig is, laat de Europese regulering van het gebruik van bestrijdingsmiddelen Jan Mulder

Het einde van het Nederlandse spruitje?

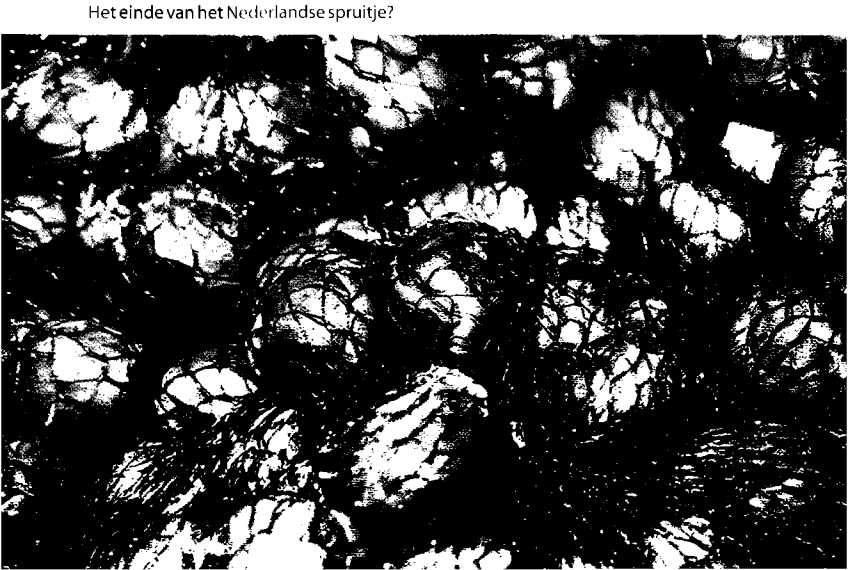

daarom niet los. "Ik heb de Commissie een brief gestuurd met daarin een voorstel om de zaak alsnog te bespoedigen. Het komt erop neer, dat deskundigen in diverse lidstaten de toelaatbaarheid van groepen bestrijdingsmiddelen onderzoeken en dat nadien de resultaten van die afzonderlijke onderzoeken in Brussel worden samengebracht en geëvalueerd. Dat scheelt niet alleen tijd, het biedt ook de gelegenheid het gebruik van deze middelen beter op de specifieke situatie in de lidstaten af te stemmen. Met onze richtlijnen streven we altijd naar zoveel mogelijk uniformiteit. In de nitraatrichtlijn bijvoorbeeld is vastgesteld, dat je maar 1,7 koe per hectare mag houden, maar de milieubelasting van die anderhalve koe is veel hoger in Finland, waar runderen hooguit vier maanden per jaar kunnen grazen, als in Zuid-Italië, waar ze dat bijna twaalf maanden per jaar kunnen. Er is vaak teveel emotie in het debat en te weinig oog voor exacte cijfers en verhoudingen."

Politieke invloed

Vechten de liberalen niet een beetje tegen de bierkaai als het op zo'n voor de Unie machtspolitiek belangrijk thema als landbouw gaat? Tenslotte zijn de liberalen in het Europees Parlement aanmerkelijk kleiner in aantal dan de socialisten en de christen-democraten. "We vormen inderdaad pas de derde politieke familie", geeft Jan Mulder toe. "Maar dat heeft als bijkomend voordeel, dat we vaak op de wip zitten en voor één van de grote partijen nodig zijn voor het behalen van een meerderheid. Daardoor hebben we relatief veel invloed. Zo heb ik vorig jaar ervoor kunnen zorgen, dat er extra geld komt voor de ontwikkeling van markervaccins met bijbehorende testmethodes en voor een studie naar dierziekteverzekeringssystemen. Volharding is echter evenzeer nodig als vechtlust. Het thema bestrijdingsmiddelen is wat mij betreft nog lang niet van de baan. Zolang de Commissie treuzelt met het tot stand brengen van die lijst zal ik haar met mijn vragen en voorstellen blijven bestoken."

Tekst: Jeroen Kuypers
Fotografie: Hans van Asch

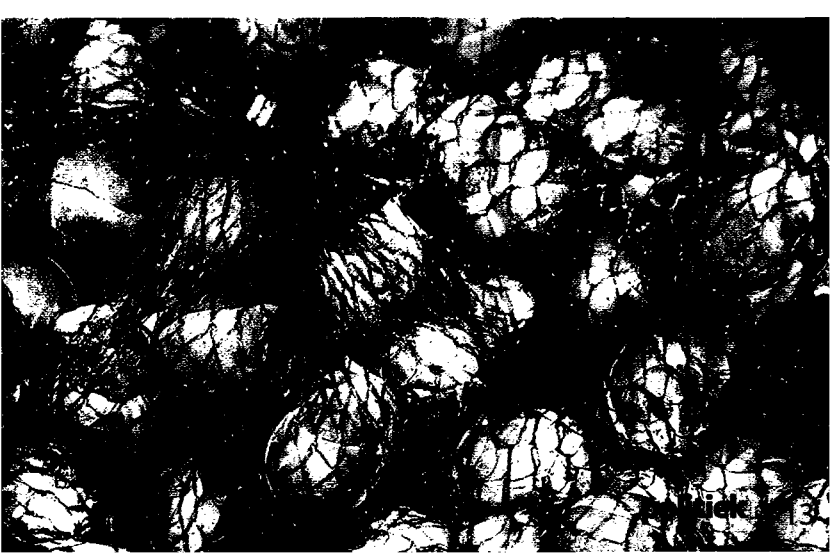

De politie moet een duidelijker gezicht krijgen

De Tweede Kamer maakt zich zorgen over het functioneren van de Nederlandse politiekorpsen. Zo benadrukt de VVD-fractie dat de korte termijndoelstelling voor het landelijk werven van drieduizend extra agenten gehaald is, maar dat de bereikte resultaten van de politie nog onvoldoende zijn. De fractie meent dat de politie te weinig zichtbaar en aanspreekbaar is en dat het veiligheidsgevoel van burgers nog onvoldoende is vergroot. Drs. Henk Jan Meijer, burgemeester van Zwolle, tevens korpsbeheerder van het regiokorps IJsselland: "Het is nog te vroeg de resultaten als 'onvoldoende' te betitelen. Vanuit de politiek is tot voor kort veel bezuinigd op het gebied van politiebeleid. Pas de laatste jaren is er meer geld vrijgekomen voor het verminderen van het personeelstekort en het verbeteren van de efficiëntie van de politiekorpsen. Het is daarom voorbarig nu al zo'n negatief oordeel over de resultaten te vellen."

De landelijke doelstelling voor de werving van drieduizend extra agenten is ruim gehaald, er is veel geld vrijgekomen voor het verbeteren van de politieorganisatie en er ligt inmiddels een goede CAO op tafel. De bereikte resultaten van de politie zijn kwalitatief echter nog onvoldoende. Dit is de overtuiging van de landelijke VVD-fractie. Volgens de fractie klagen burgers terecht dat de politie te weinig zichtbaar en aanspreekbaar is en dat de aanrijtijden van politiewagens nog te lang zijn. "Het gevoel van veiligheid is onvoldoende vergroot, terwijl dat juist het doel was van alle investeringen", liet VVD-woordvoerder Atzo Nicolaï eind vorig jaar al weten. "De input is er, maar de output blijft achter. De minister van Binnenlandse Zaken De Vries is daar te laconiek over."

Helmi Huijbregts-Schiedon

Slechte zichtbaarheid

Helmi Huijbregts-Schiedon, sinds september 2001 burgemeester van Oosterhout, onderschrijft de conclusies van de liberale fractie. "Ik kan eigenlijk alleen nog maar op basis van eerste indrukken een oordeel geven, maar ik deel de conclusies wel. Er gebeurt heel veel bij de politie, maar de aansluiting, de herkenbaarheid bij de burger ontbreekt nog te veel. De slechte zichtbaarheid van de politie op wijk- en buurtniveau en het beperkte veiligheidsbeleven van burgers vormen belangrijke factoren in de discussie over de politiekorpsen", meent zij. "Veel burgers hebben tegenwoordig het gevoel dat de politie niet komt, als dat volgens hen nodig is. Het is belangrijk dat er de komende jaren meer wijkagenten op straat te zien zijn. De wetenschap dat de politie in de wijk toezicht houdt, heeft namelijk een sterke invloed op het veiligheidsgevoel."

Bromsnor

De politieorganisatie in gemeenten zou volgens de Oosterhoutse burgemeester meer moeten worden opgezet met het ouderwetse idee van 'Bromsnor' in het achterhoofd. "De wijkagent is voor burgers erg herkenbaar. De politie moet een duidelijker gezicht krijgen en dichtbij de mensen op straat staan. Zij moet burgers in haar handelen meer als klant gaan behandelen en

Henk Jan Meijer

duidelijk maken wat zij hen wel en juist niet te bieden heeft. Kortom, de politie moet ook beter de verwachtingen van burgers managen."
In samenspraak met een gemeente en andere lokale vertegenwoordigers moet een politiekorps volgens Huijbregts duidelijke prioriteiten stellen. "Het is belangrijk dat er op wijkniveau wordt gewerkt aan een probleemgerichte aanpak van uiteenlopende veiligheidsvraagstukken. De verantwoordelijkheid voor openbare orde en veiligheid ligt niet eenzijdig bij de politie, maar ook bij andere lokale vertegenwoordigers, zoals de gemeente." Ze meent dat de politie de uiteindelijk vastgestelde prioriteiten duidelijk moet communiceren naar burgers. "Zij zouden een checklist voor burgers kunnen hanteren, waarop staat waar wel of geen prioriteit aan wordt gegeven."

Prioriteiten

Ook de Zwolse burgemeester Meijer wijst op het belang van een goede prioriteitenstelling, in overleg met onder meer gemeentelijke vertegenwoordigers. "Binnen hetzelfde politiekorps houden agenten zich bijvoorbeeld bezig met overlast in de Zwolse wijk Holtenbroek en met internationale criminaliteit. Het stellen van prioriteiten is hierbij een groot probleem. De politie moet namelijk toch duidelijke keuzes maken en zo adequaat mogelijk optreden."
"De hele discussie over de politie draait eigenlijk om het feit dat er in ons land onvoldoende agenten zijn, die te veel taken moeten verrichten", vindt Meijer. "De politiekorpsen zijn de afgelopen tijd bijvoorbeeld veel tijd kwijtgeraakt aan het begeleiden van grotere gebeurtenissen, zoals de recente invoering van de euro en de MKZ-crisis van 2001." De politie houdt zich volgens hem eveneens teveel bezig met 'oneigenlijke taken', zoals het opvangen van psychiatrische patiënten in politiecellen. "De psychiatrische wereld zou meer zelf voor deze opvang moeten worden", is zijn overtuiging. "De hieraan bestede tijd gaat ten koste van belangrijke opsporingsactiviteiten. De politiekorpsen moeten zich in de toekomst meer bezighouden met hun echte kerntaken."

Belangrijke rol

Meijer meent dat een burgemeester een belangrijke rol kan spelen. "Hij of zij kan bijvoorbeeld terughoudender zijn in het verlenen van vergunningen voor het organiseren van grote evenementen, waarvoor veel politie-inzet nodig is. Zo heb ik onlangs een groot dansfeest in Zwolle verboden, omdat er teveel agenten nodig waren voor het begeleiden van de introductie van de euro. In onderling overleg kunnen de politie, de gemeente en andere lokale instellingen proberen dit soort problemen op te lossen. Er valt bij de politie gelukkig nog van alles te regelen binnen de beperkte mogelijkheden die er zijn. Ik wil niet zeggen dat het voortreffelijk gaat met de korpsen, maar ik ben toch niet zo ontevreden als de landelijke politiek." Naast het stellen van prioriteiten zou de aanpak van criminaliteit volgens Meijer meer moeten liggen in de preventieve sfeer. "Vanuit de gemeenten moet er meer aandacht worden besteed aan preventief beleid in plaats van maatregelen achteraf. In Zwolle wordt bijvoorbeeld gewerkt met het succesvolle project Veiligheid op Straat, gericht op het voorkomen van criminaliteit bij horecagelegenheden. De politie is daarbij heel zichtbaar."
Meijer meent evenals Huijbregts dat het veiligheidsgevoel van burgers verder kan worden vergroot door meer 'blauw op straat'. Hij pleit voor een geleidelijke verhoging van het aantal agenten. "Het is niet verstandig ineens erg veel agenten extra aan te trekken", meent hij. "Dit kan namelijk contra-

"De verantwoordelijkheid voor openbare orde en veiligheid ligt niet eenzijdig bij de politie, maar ook bij andere lokale vertegenwoordigers, zoals de gemeente."

productief werken. Het opleiden en begeleiden van nieuwe agenten kost veel tijd van het zittende personeel. Daarom is een geleidelijke uitbreiding verstandiger."

Bestel in balans

Zowel Huijbregts als Meijer tonen zich geen voorstander van het voorstel van de ministers van Justitie en Binnenlandse Zaken om de invloed van individuele gemeenten op het beheer van de politiekorpsen te verminderen. De ministers hebben hiervoor het wetsvoorstel 'Bestel in balans' ingediend bij de Tweede Kamer. Het wetsvoorstel voorziet in een verandering van de bevoegdheden van het Regionaal College, het bestuursorgaan van de Nederlandse politiekorpsen. Het college bepaalt met welke taken de politie zich vooral moet bezighouden. Binnen het college wordt beslist over financiën en fysieke zaken, zoals de verdeling van de politiesterkte over de verschillende gemeenten. In het wetsvoorstel van de ministers verliest het College deze bevoegdheden. Het beheer wordt dan alleen de taak van de korpsbeheerder. "De Nederlandse korpsbeheerders hebben terughoudend op het voorstel gereageerd", reageert Meijer. "Op zich is het goed beleids- en beheerstaken van elkaar te scheiden, maar zowel de burgemeesters als de gemeenteraden komen hierdoor mogelijk verder af te staan van de politiekorpsen."

Huijbregts is dezelfde mening toegedaan. Volgens haar moeten de prioriteiten van de afzonderlijke gemeenten juist centraal staan bij het realiseren van een betere opzet van de politie-organisatie. Het Regionaal College is in haar ogen 'een flauw aftreksel van een democratisch besluitvormingsorgaan'. "Het is een te groot en log bestuurslichaam om enig gezag uit te stralen richting de politiekorpsen. De politie-organisatie zou op onderdelen meer van onderaf moeten worden georganiseerd, waarbij de prioriteiten van de gemeenten centraal staan. Vooral preventieve taken zijn belangrijk."

Nieuwe servicestructuur

Huijbregts meent dat de politiekorpsen de burger in de toekomst beter moeten informeren over hun momenteel sterk veranderende werkwijzen. "Zij moeten mensen duidelijk maken dat zij tegenwoordig steeds meer werken vanuit een nieuwe servicestructuur", aldus de burgemeester. "De burger heeft nog steeds dat overheersende ouderwetse beeld van de politie, die alleen maar 'optreedt'. Juist op lokaal niveau maakt de politie de kanteling om steeds meer te investeren in preventief beleid. Dat is nog wennen voor burgers."

Zij noemt het voorbeeld van een man wiens fiets in de avonduren wordt gestolen. "Hij wil bij het politiebureau direct aangifte doen van de diefstal, maar het bureau is dan al gesloten. Hij komt dan logischerwijs met het verwijt: 'Als ik de politie nodig heb, is zij er niet!'. In dit spanningsveld is het belangrijk dat de politie beter naar hem communiceert dat hij dan telefonische aangifte of aangifte via internet kan doen. En dat als hij de diefstal per se persoonlijk wil aangeven bij het bureau, hij dat de volgende dag vanaf negen uur kan doen. De politie verzaakt op dit moment nog te vaak om burgers te informeren dat zij tegenwoordig kunnen rekenen op een 24-uurs-service." Zij vertelt dat onder de Oosterhoutse bevolking, ondanks een wijkgerichte aanpak en de aanstelling van tien nieuwe wijkagenten, nog steeds het gevoel van slechte bereikbaarheid overheerst. "De aanpak werkt goed, maar toch blijft dit gevoel overheersen. Dit gebeurt bijvoorbeeld wanneer burgers de ingesprektoon horen als zij het 0900-nummer bellen of als zij voor een gesloten deur van het politiebureau staan."

Huijbregts verwijst naar de landelijke politiemonitor, waaruit blijkt dat de aangiftebereidheid van burgers de laatste tijd sterk is afgenomen. "Dit heeft denk ik te maken met het afnemende vertrouwen van mensen in de politie. Er ontstaat een soort gelatenheid bij hen, omdat zij denken dat er toch niets met hun aangifte gebeurt. De politie moet burgers daarom beter informeren over haar veranderende servicestructuur."

Meijer noemt de recente nota Criminaliteitsbeheersing waaruit blijkt dat jaarlijks 1 miljoen van de in totaal 1,5 miljoen aangiften op de plank blijven liggen. "Onderzoek toont aan dat levensdelicten in ons land wel vrijwel allemaal worden opgelost. Dit relativeert het onderzoeksresultaat nogal."

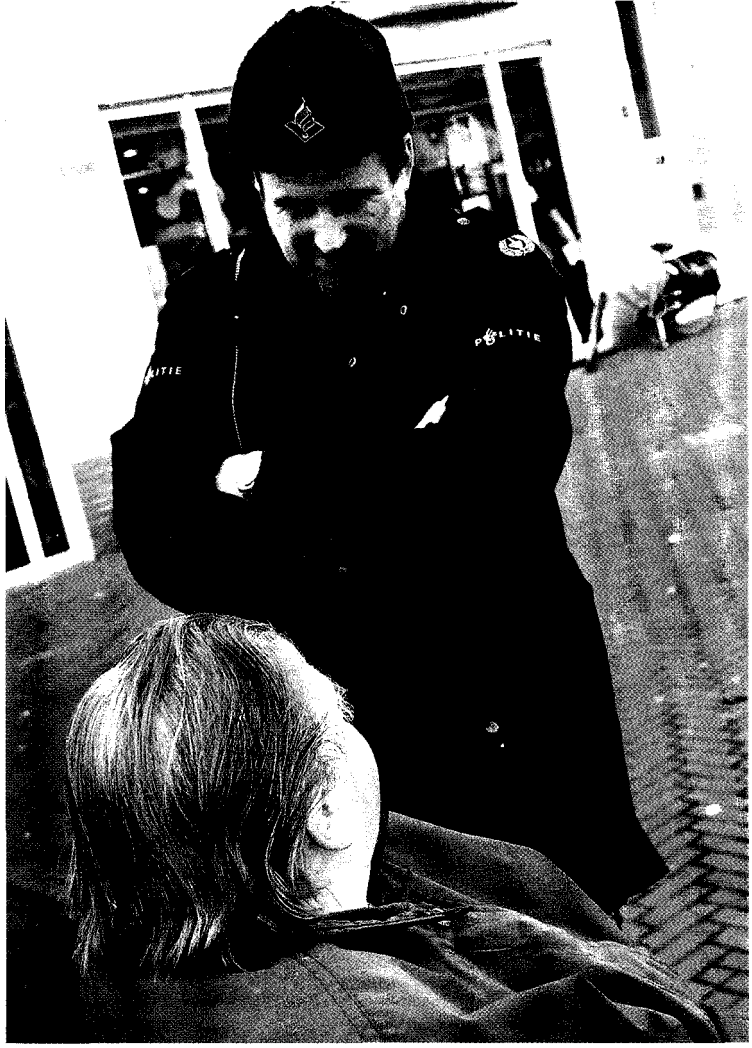

"De politie moet een duidelijker gezicht krijgen en dichtbij de mensen op straat staan."

Tekst: Bart Manders

Fotografie: Hans van Asch

Meer concurrentie in de kinderopvang?

Een goede kinderopvang draagt bij aan de arbeidsparticipatie van met name vrouwen. Er is echter nog een groot tekort aan crècheplaatsen, dat aantal moet dringend worden uitgebreid. "Het stimuleren van meer commerciële instellingen draagt daaraan bij", zegt Fadime Örgü, die namens de VVD in de Tweede Kamer zit. "Daarnaast moeten ouders zelf subsidie krijgen in plaats van de opvanginstelling, zodat ouders ook zelf kunnen bepalen waar ze hun kind naartoe brengen."

Fadime Örgü

Wie is toch die man die op zondag altijd het vlees komt snijden? Het reclamespotje schetst een vader die zijn kinderen nauwelijks kent, en andersom. Tot enkele jaren gelden was dit beeld niet eens zo ver bezijden de werkelijkheid. Vader werkte immers buitenshuis en zorgde dat er geld binnenstroomde. Moeder zorgde voor het huishouden en kinderen. Het zogeheten kostwinnersmodel wordt de laatste tijd steeds vaker vervangen door het combinatiemodel: vader en moeder werken allebei (een beetje) en zorgen allebei (een beetje) voor de kinderen. De overheid stimuleert een combinatie van arbeid en zorg. Daartoe zijn de afgelopen jaren een drietal maatregelen genomen. Allereerst is de deeltijdwet van kracht geworden. Die wet zorgt er - onder andere - voor dat werknemers in deeltijd kunnen gaan werken, als zij dat willen. Daarnaast is het aantal verlofregelingen in de wet drastisch uitgebreid. Voorbeelden van nieuwe regelingen zijn kraamverlof, adoptieverlof en kortdurend zorgverlof. Ook is de overheid bezig het aantal plaatsen in kinderopvangcentra uit te breiden. Alle maatregelen zijn erop gericht om zowel vader als moeder voor de arbeidsmarkt te behouden en hen ook de mogelijkheid te geven zelf voor hun kinderen te zorgen danwel die zorg uit te besteden.

"Wanneer kinderopvang in orde is, worden met name vrouwen ook niet meer belemmerd om te gaan werken."

"De deeltijdwet is eigenlijk overbodig. De mogelijkheid tot deeltijdwerken was er al; werkgevers en werknemers hadden dat samen prima geregeld", stelt VVD-Kamerlid Fadime Örgü. "Wanneer je in de ons omringende landen kijkt hoe de overheid omgaat met de combinatie arbeid en zorg, zie je dat ofwel de kinderopvang heel goed wordt geregeld of dat er een uitgebreide verlofregeling bestaat. In Nederland proberen we het allebei te doen." De VVD vindt dat verlof tussen werkgever en werknemer moet worden geregeld. De overheid moet investeren in kinderopvang. "De opvang kan veel beter. Wanneer kinderopvang in orde is, worden met name vrouwen ook niet meer belemmerd om te gaan werken. Je kunt niet simpelweg zeggen: 'Iedereen moet werken', terwijl de kinderen van die werkende mensen nergens terechtkunnen."

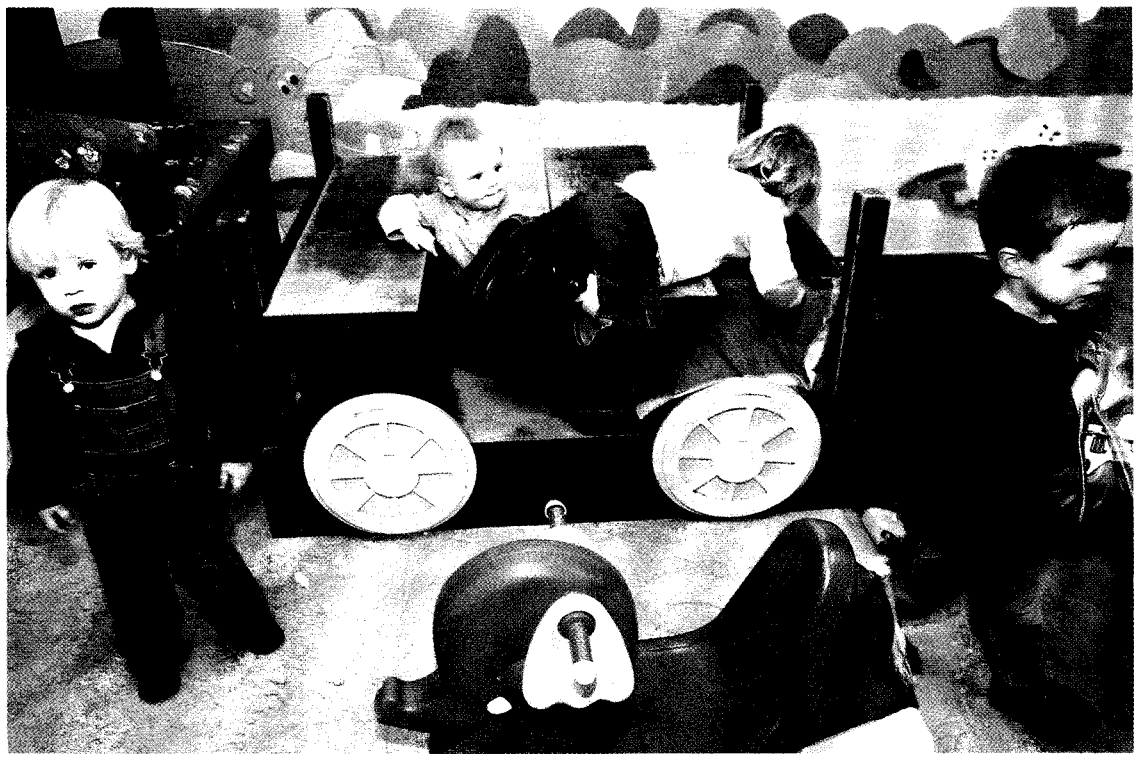

80.000 extra plaatsen

Dagelijks maken ruim 200.000 kinderen gebruik van een vorm van opvang in meer dan 3.000 kindercentra. De capaciteit qua kinderopvang is dit jaar enorm gegroeid. Er zijn 28.000 plaatsen bijgekomen, terwijl in 2000 de groei nog 14.000 bedroeg. Het totaal aantal plaatsen staat nu op 154.000. In het regeerakkoord is afgesproken dat er in 2002 72.000 plaatsen bij moeten zijn gekomen. Dat worden er waarschijnlijk 80.000. "Daartegenover staat dat ook de vraag gigantisch is toegenomen. Dat betekent dat er nog steeds een enorm tekort is", aldus Örgü.

Uitbreiding van de huidige capaciteit en het aantal vestigingsplaatsen is nog steeds dringend gewenst. De VVD pleit voor meer particuliere instellingen. "Nu krijgt de particuliere kinderopvang nauwelijks ruimte door alle regels en hebben de gemeentelijke instellingen eigenlijk een monopolie", vertelt Örgü. "Wanneer ondernemers zich gestimuleerd voelen om een kinderopvangcentrum te stichten, bijvoorbeeld door de enorme vraag, en ze hebben de mogelijkheid daartoe, dan zullen ze dat ook zeker doen. Vrijgeven van de markt betekent dus dat er meer kinderopvangcentra komen."

Subsidie naar ouders

Nu vloeit alle overheidssteun rechtstreeks naar de opvanginstellingen. Ouders met kinderen in particuliere opvang betalen daar zelf voor. In de nieuwe wet op kinderopvang, die van kracht wordt in 2004, wordt dat veranderd. Overheidssubsidie gaat naar de ouders zelf. "Dat is een verandering ten goede, want zo kunnen ouders zelf kiezen waar zij hun kind onderbrengen en zijn ze niet afhankelijk van een instelling die overheidssubsidie krijgt." Ook Gjalt Jellesma, woordvoerder van BOinK, een landelijke belangenvereniging voor ouders, is blij met de nieuwe wet. "Wij hebben altijd gepleit voor vraagfinanciering: degene die de vraag heeft, moet ook het geld hebben. Voor ouders maakt het niet zo veel uit, commerciële of gemeentelijke opvang, zolang een instelling maar bedrijfsmatig en professioneel gerund wordt", zegt hij. "De manier waarop gemeentes met geld omgaan richting kinderopvang is niet altijd efficiënt en soms zelfs ronduit discriminerend. Particuliere instellingen worden niet gesubsidieerd, terwijl ze vaak heel goed in staat zijn kinderen op te vangen." Volgens Jellesma zijn niet alle ondernemers enthousiast over de gewijzigde subsidiëring. "Ze krijgen hun geld niet meer vooraf van de overheid, maar achteraf van de ouders zelf. Dat kan ook betekenen dat ouders niet betalen, een risico voor de ondernemer."

"De manier waarop gemeentes met geld omgaan richting kinderopvang is niet altijd efficiënt en soms zelfs ronduit discriminerend."

Marktwerking

Örgü stelt dat het ontstaan van meer opvangplaatsen ook zorgt voor een betere kwaliteit voor een goede prijs. "De onderlinge concurrentie zorgt er immers voor dat ondernemers een zo goed mogelijke crèche bieden tegen een redelijk lage prijs", zegt ze. Jellesma gelooft niet in marktwerking in de kinderopvang. "Marktwerking suggereert dat er veel aanbieders en afnemers zijn. Veel afnemers zijn er inderdaad, maar met de aanbieders valt dat nogal mee. Daarnaast speelt de locatie een belangrijke rol. We zijn geneigd om vanuit steden te denken, waar nog iets meer keuzemogelijkheid is. Maar wil je je kind in het dorp waar je woont onderbrengen, dan is er vaak geen keuze. Zelfs de crèches in omringende dorpen vallen vaak onder dezelfde organisatie. Bovendien zijn ouders niet geneigd om te wisselen van kinderopvang, wanneer hun kind zich eenmaal thuisvoelt in de huidige

opvang. Dan moet er wel sprake zijn van een volstrekt onhoudbare situatie. Marktwerking houdt juist in, dat als je niet helemaal tevreden bent, je naar de buurman kan stappen voor een beter product. De eerste tien jaar is deze marktsector volgens mij nog lang geen markt."

Basiskwaliteit

In de nieuwe wet wordt een basiskwaliteit verankerd en de VVD legt de nadruk op bijvoorbeeld hygiëne en huisvesting. "De werking van vraag en aanbod bepaalt de rest van de kwaliteit. Misschien dat er in het eerste half jaar wat prijsstijgingen zijn omdat er meer particuliere instellingen komen. Maar dat wordt vanzelf rechtgetrokken door de marktwerking", zegt Örgü. Vorig jaar vergeleek de onderzoeker R. Turksema, gepromoveerd op het aanbod in de kinderopvang, dagverblijven op prijs, kwaliteit en efficiency. Het bleek dat commerciële opvangcentra efficiënter werken, dat wil zeggen er zijn weinig onbezette plaatsen in de groep. Kwalitatief zijn ze echter minder; er werken minder leidsters per kind. De opvang voldoet wel aan wettelijke normen, maar bij niet-commerciële dagverblijven staan er meer leidsters op een groep kinderen. "Kwaliteit is moeilijk te duiden", vindt Örgü. "Zo gruwt een collega van mij van een pedagogische aanpak; hij wil dat zijn kind gewoon speelt in de crèche en dat de opvoeding aan hemzelf wordt overgelaten. Maar andere ouders vinden een opvoedende taak van kinderopvang wel heel belangrijk en ze zien een dagverblijf als een verlengde van school. Belangrijk is dat ouders zelf kunnen kiezen. Je kunt hooguit randvoorwaarden creëren."

Jellesma vindt het belangrijk dat kwaliteit sectorbreed verankerd wordt. "We moeten wel realistisch zijn over deregulering, het zelfreinigend vermogen van ondernemers is minder groot dan we graag geloven. Vanuit de opvang zelf horen we nu ook niet echt kritische geluiden. Ondernemers nemen niet per definitie hun eigen verantwoordelijkheid. Een wet op de handhaving van kwaliteit, uniform en met niet meer regels dan noodzakelijk, maak je natuurlijk ook niet voor de ondernemers die het goed doen, maar voor hen die zelf geen verantwoordelijkheid nemen."
"We zijn al op de goede weg in de kinderopvang", vindt Örgü. "Te lang heeft hier de gedachte geheerst dat moeder thuis hoort bij de kinderen. Gelukkig hebben we de afgelopen tijd wel een inhaalslag gemaakt ten opzichte van de ons omringende landen. Vijftien jaar geleden werkte nog slechts 20% van de vrouwen ten opzichte van 52% nu. Maar willen we dat nog meer vrouwen zich op de arbeidsmarkt begeven, dan zouden bovenstaande maatregelen daaraan zeker bijdragen."

Tekst: Lonneke van Eldijk
Fotografie: Hans van Asch

"Ouders moeten kunnen kiezen"

"Omdat mijn vrouw twee dagen in de week werkt en ikzelf fulltime, zijn wij voor de zorg van onze kinderen aangewezen op kinderopvang", vertelt Frans Weekers, Tweede-Kamerlid voor de VVD. "Mijn drie dochters Roos (7), Lisa (6) en Emmie (2) gaan niet naar een kinderdagverblijf. Toen Roos werd geboren, waren er enorme wachtlijsten. We waren gedwongen de zaken op een andere manier te regelen. Dus kwam er één dag in de week een oppasoma en ging Roos de andere dag naar haar opa en oma. Omdat we heel tevreden zijn met deze oplossing, hebben we de situatie nooit meer veranderd, ook niet toen de andere twee geboren waren."
"Nu wordt gastouderopvang nog niet overal gesubsidieerd, straks in de nieuwe wet is dat wel geregeld. Dat betekent dat ouders kunnen kiezen of ze hun kinderen naar een kinderdagverblijf brengen of dat er een gastouder komt. Ook kunnen gastouders ervoor kiezen op meerdere kinderen te passen: een mengvorm tussen kinderdagverblijf en gastouderschap. Dat zijn dus veel meer keuzemogelijkheden voor ouders."

Frans Weekers en zijn drie dochters

"Al mijn dochters zijn wel naar de peuterspeelzaal gegaan, en Emmie gaat nog steeds. Daar leren ze om te gaan met andere kinderen, iets wat natuurlijk ook in een kinderdagverblijf gebeurt. Het is van belang dat de overheid eisen stelt. Een kinderdagverblijf is geen huis waar kinderen zomaar gedumpt worden. Ze verblijven er heel wat uurtjes, dus ze kunnen er best wat leren. Ik wil per se geen staatsopvoeding, maar de overheid mag van kinderopvanginstellingen best verlangen dat de pedagogische aanpak van zekere kwaliteit is."

Loek Hermans

"Het onderwijs in Nederland is top"

Loek Hermans (50) is iemand die niet snel kwaad te krijgen is. Toch zijn er momenten dat ook hij zijn irritatie niet kan en wil verhullen. "In Nederland heerst de teneur dat het met het onderwijs slecht gaat. En dat is gewoon niet waar! De komende jaren zullen we de vruchten gaan plukken van het werk dat we de afgelopen periode hebben verzet." Of hij dat zelf nog zal meemaken als minister? "Ik weet niet of ik dat mijn gezin kan aandoen."

Waarschijnlijk is hij er zelf inmiddels wel uit. Tijdens de afgelopen kerstdagen is in huize Hermans besproken of vader Loek ook de komende vier jaar 'de man blijft die 's zondags het vlees aansnijdt'. "Dat klinkt wat dramatisch", aldus de minister. "Maar feit is dat het ministerschap een zware wissel trekt op het gezinsleven. Toen ik in 1994 Commissaris van de Koningin van Friesland werd, heb ik met mijn vrouw en vier kinderen een woning in Beetsterzwaag betrokken. Prachtig wonen! Maar een retourtje Den Haag doe je niet op de fiets. Doordeweeks verblijf ik dan ook in Den Haag; de zondag is voor mijn gezin. Dan gaan we leuke dingen doen en sta ik 's middags bij de hockeywedstrijden van mijn kinderen langs de lijn. Het punt is dat ik mijn werk fantastisch vind, maar je leeft niet alleen."

We doen het wél goed

In uitgesteld geluk gelooft hij niet. Je moet nu genieten van wat je doet. En dat lukt hem heel aardig. De negatieve toon waarmee men de laatste jaren over het Nederlandse onderwijs spreekt, kan daar niets aan veranderen. Het irriteert hem wel. "We moeten ophouden met doemdenken. In Nederland doen we het uitstekend in vergelijking met het buitenland. We hebben een begroting van 51 miljard gulden. Elke dag genieten bijna drie miljoen mensen onderwijs. De scholen hebben de ruimte gekregen om eigen beleid te voeren en er stromen van alle kanten nieuwe docenten de scholen in. Zij-instromers, herintreders, duobanen. Allemaal constructies die aanslaan en die hun accelererend effect zullen krijgen. U wilt cijfers? Er zijn 6000 leraren teruggekeerd in het onderwijs. Tegelijk is het aantal opleidingen aan de pabo gestegen van 6000 naar 9500. En voor het middelbaar onderwijs starten we binnenkort een grote campagne. Natuurlijk, het is een begin, maar wel een mooi begin."

Arnhemse winkelstraten

Vraag honderd jongens van elf jaar wat zij later willen worden en je

krijgt antwoorden als: piloot, profvoetballer, computerprogrammeur misschien. De jonge Loek Hermans is anders. De verhalen over Karl May of andere fictieve helden zijn aan hem niet besteed, veel liever duikt hij weg in meeslepende geschiedenisboeken. Op elfjarige leeftijd weet hij al dat hij de politiek in wil. Een verlangen gevoed door de sfeer van de tijd. Wandelend met zijn moeder door de winkelstraten van Arnhem, luisterend naar flarden van radioberichten over de Cuba-crisis. "Ook al begreep ik niet alles, het boeide me meteen. De moord op Kennedy, een jaar later, heeft mijn politieke interesse alleen nog maar vergroot. Wat ik deed ten tijde van de moord? Niets spectaculairs, maar ik heb het beeld nog wel op mijn netvlies. Ik was huiswerk aan het maken aan de grote tafel in onze keuken."

"Nee, de politiek van nu is niet saaier dan toen. Oké, er zijn meer overlegstructuren. Maar de snelheid waarmee ontwikkelingen elkaar opvolgen en versterken is tegelijk veel groter. De complexiteit ook. Denk maar aan de multiculturele samenleving, mondialisering, internet, migratie. Uitdagingen genoeg voor jonge politici."

Geen opvolger van Nijpels

Na het behalen van zijn diploma HBS-A studeert Loek Hermans Politicologie met als specialisatie Bestuurskunde, aan de Katholieke Universiteit Nijmegen. In 1969 wordt hij lid van de VVD en in 1971 ook van de JOVD. Hermans valt op in zijn werk voor de, door Rudolf de Korte geïnitieerde, VVD-werkgroep 'nieuwe kiezers'. "Jan Franssen en Ben Verwaaijen zaten daar ook in. Wij deden heel concreet werk: enquêtes houden en folders uitdelen in de Amersfoortse straten. De VVD heeft toen in 1972 geweldige winst geboekt in Amersfoort. Ik wil niets suggereren, maar toch... ha, ha!"

"Mijn politieke carrière is vervolgens heel vloeiend verlopen: tussen 1974 en 1978 was ik voor de VVD lid in de gemeenteraad van Nijmegen en in 1977 kwam ik in de Tweede Kamer terecht. Daar ben ik tot 1990 actief geweest. Toen meende ik dat het tijd werd voor iets anders. Ja, het mislopen van het lijsttrekkerschap van de VVD in 1986 heeft daar wel mee te maken. Ik zou Nijpels opvolgen, maar werd op het laatste moment gepasseerd ten faveure van Joris Voorhoeve, omdat ik teveel op Nijpels 'leek'. Dergelijke gebeurtenissen maken het gemakkelijker om eens een andere weg in te slaan."

De bestuurder keert terug

Na dertien jaar volksvertegenwoordiging wordt Loek Hermans burgemeester van Zwolle, 'het knikkerpotje' van Noord-Oost Nederland, zoals hij de stad zelf noemt. "Mooie stad, die volop in beweging is. Heerlijke tijd, waarin ik mijn bestuurlijke capaciteiten weer eens volledig kon aanspreken. Mijn functie als Commissaris van de Koningin te Friesland is in 1994 het gedroomde vervolg. We wonen er nu nog, dat zegt wel iets over hoe het Friese leven ons bevalt."

Hermans mag dan volledig ingeburgerd zijn in het Friese land, een telefoontje van Frits Bolkestein in de zomer van 1994 lokt hem toch weer naar het hectische Haagse leven. Of Loek Hermans interesse heeft in de functie van minister van Onderwijs? Hermans: "Het ministerschap heb ik altijd geambieerd. Dat was geen moeilijke beslissing. Het is ook helemaal geworden wat ik ervan verwacht had. Of ik het nog vier jaar zou willen doen? Ik ambieer het zeker, tegelijk sta ik ook altijd open voor andere, nieuwe dingen. We zullen het wel zien."

"Het ministerschap heb ik altijd geambieerd. Dat was geen moeilijke beslissing. Het is ook helemaal geworden wat ik ervan verwacht had."

Tekst: Geert Braam

Fotografie: Hans van Asch

Het land van de Dalende Zon

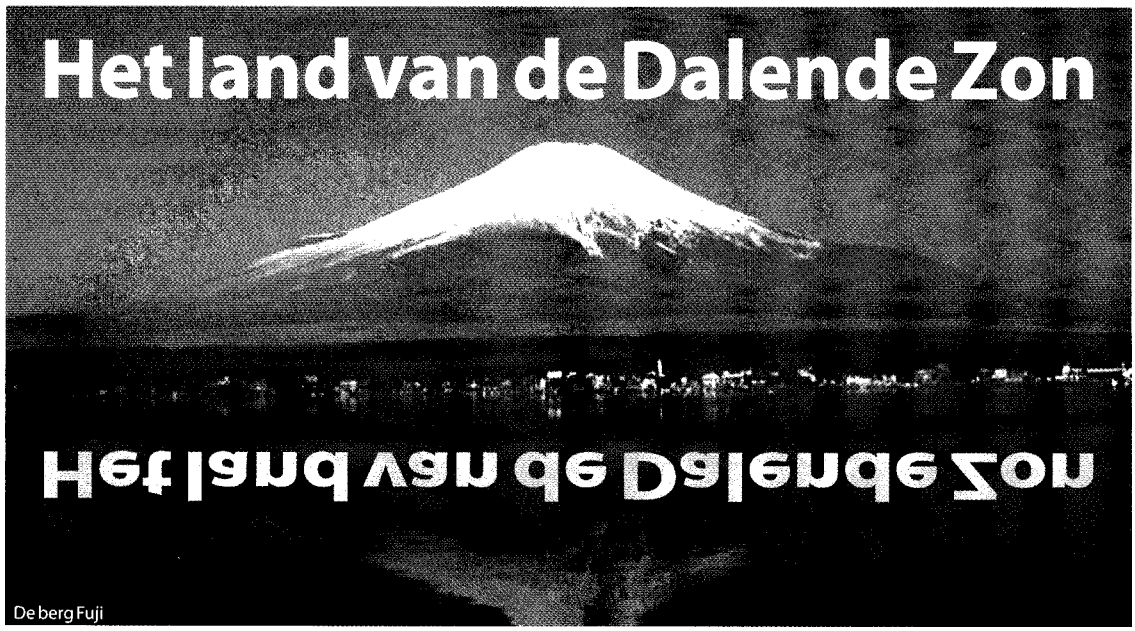

De berg Fuji

In theorie is Japan één van de meest liberale landen ter wereld. Immers, de Liberaal Democratische Partij (LDP) regeert er al bijna vijftig jaar nagenoeg onafgebroken. Toch is Japan absoluut niet het liberale Utopia. Niet de kiezer, maar de kartels, de bureaucratie en de lobby's bepalen er de politieke agenda en de zetelverdeling, met corruptie, wanbeleid en verspilling tot gevolg. De economische depressie waarin Japan al tien jaar verkeert is dan ook voor een niet onbelangrijk deel homemade. Steeds weer proberen dissidente liberalen, al dan niet in samenwerking met delen van de oppositie, de Japanse economie en politiek ingrijpend te hervormen. De huidige premier, Junicho Koizumi, onderneemt momenteel de zoveelste poging daartoe.

Op papier heeft Japan een westerse grondwet, een 'geschenk' van de Amerikanen die het land na de Tweede Wereldoorlog bezetten. Nauwelijks hadden de voormalige overwinnaars echter hun hielen gelicht, of de Japanners begonnen aan hun kersverse parlementaire stelsel te sleutelen. De macht van de kiezer werd teruggedrongen, ten gunste van die van tal van belangengroepen. Het systeem dat zo ontstond wordt wel het 'Systeem van '55' genoemd, naar het eerste jaar waarin het in werking trad.

Achterkamertjespolitiek

Binnen de LDP werd de invloed van onder meer (georganiseerde) boeren en zelfstandigen onevenredig groot, maar de andere partijen waren geen haar beter. De Socialistische Partij en de Communistische Partij, die samen het leeuwendeel van de oppositie vormden, reserveerden de helft van hun parlementszetels voor vakbondsafgevaardigden. Een boeddhistische partij deed hetzelfde voor prominente vertegenwoordigers van haar religieuze stroming. Bovendien waren de kiesdistricten zodanig

Premier Koizumi

ingedeeld, dat het platteland veel meer gewicht in de schaal legde dan de grote steden. Aangezien een kandidaat vooral gekozen en herkozen werd op grond van de financiële voordelen die hij zijn directe achterban kon bezorgen en niet op basis van zijn ideologie, werd achterkamertjespolitiek eerder regel dan uitzondering. Daardoor nam ook de invloed van machtige bedrijven en zelfs die van de georganiseerde misdaad, de Yakuza, stelselmatig toe. In de jaren tachtig en negentig kwamen steeds meer ministers en premiers voortijdig ten val wanneer uitlekte, dat ze steekpenningen hadden aangenomen.

Zeepbel-economie

Japan leek door dit alles meer op een ouderwetse standenstaat dan op een moderne parlementaire democratie. De participatie van Japanse burgers is traditioneel dan ook laag, vooral in de steden. Ter vergelijking: in Italië, dat decennia lang werd geregeerd door de christen-democraten, kwam gemiddeld negentig procent van de stemgerechtigden opdagen, in Japan lag dat percentage op slechts tweeënzeventig. De economische gevolgen waren echter nog erger. Een niet aflatende miljardenstroom subsidieert een onrendabele landbouwsector. Hierdoor is niet alleen de prijs van rijst, het basisvoedsel van de Japanners, hoger dan ze bij een vrije import van voedsel zou zijn, maar er wordt ook kostbare grond die in

het overbevolkte Japan voor woningbouw zou kunnen worden gebruikt, bezet gehouden. Kartels die in de Europese Unie allang zouden zijn ontbonden hebben vrij spel, waardoor prijzen kunstmatig hoog blijven en binnen- en buitenlandse nieuwkomers van de markt geweerd worden. Financieel ongezonde bedrijven regelen via corrupte politici leningen bij banken, waardoor het percentage 'slechte' leningen bij Japanse banken veel hoger ligt dan bij Amerikaanse of Europese financiële instellingen.

Zolang de economie groeide konden deze aan het systeem inherente gebreken verdoezeld worden. In de tweede helft van de jaren tachtig leidde deze spiraal van stijgende vastgoed- en consumentenprijzen zelfs tot een gigantische aandelenhausse. De Nikkei-index bereikte in 1990 het duizelingwekkende record van veertigduizend punten, een zeepbel die slechts te vergelijken valt met de internethype van tien jaar later aan de westerse beurzen. Een zeepbel kan echter slechts groeien tot hij barst. Eén jaar later verloor de Nikkei bijna driekwart van zijn waarde. Sindsdien verkeert Japan in een niet-aflatende recessie, waarbij groeipercentages van een schamele één procent worden afgewisseld met gelijkwaardige krimppercentages.

Roze golf

Met de zeepbel spatte ook het Japanse politieke stelsel uiteen. Het voortdurend dalende prijsniveau (deflatie) is zowel een reëel economisch probleem, als een metafoor voor het afnemende vertrouwen van de Japanse burger in de politici. Zowel in die van de regerende partijen, als die van de oppositie. In 1989 leek het de socialistische oppositie eindelijk te lukken de LDP van het regeringspluche te verdrijven. De zogeheten 'roze golf' dreef de liberalen in het nauw. De socialisten weigerden echter op hun beurt werkelijke hervormingen door te voeren en de rode vloed werd een rode eb. In 1993 kreeg Japan de eerste niet-LDP regering sinds de jaren veertig: een coalitie van partijtjes die van de LDP waren afgebrokkeld, met die van de oppositie onder premier Hosokawa. Onder zijn korte bewind werden enkele stappen gezet in de richting van diepgaande hervormingen, maar krachtige passen bleven uit. Zijn opvolger, de ex-LDP'er Hata, deed het niet veel beter. Zelfs nadat alle oppositiepartijen, behalve die van de communisten, zich in december 1994 tot één politieke groepering aaneensmeedden, de Nieuwe Partij van de Vooruitgang, slaagden ze er nog niet in de Japanse politieke en economische instellingen fundamenteel te hervormen. Een jaar later kwam de LDP terug aan de macht - en sindsdien is ze aan de macht gebleven.

Op papier heeft Japan een westerse grondwet, een 'geschenk' van de Amerikanen die het land na de Tweede Wereldoorlog bezetten.

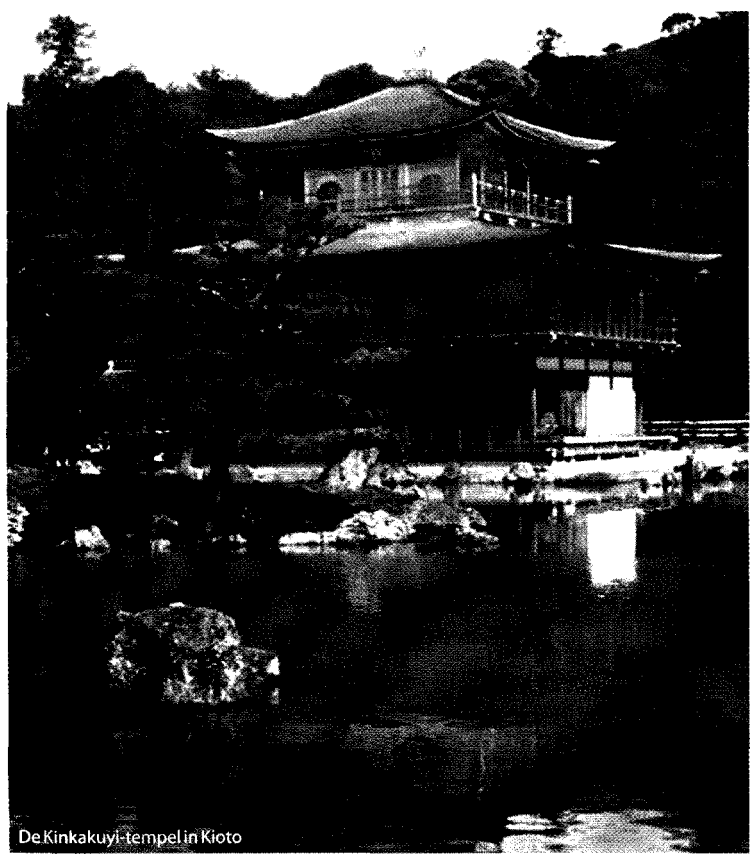

De Kinkakuyi-tempel in Kioto

Trendbreuk

De grote mate van interne beroering die de Liberaal Democratische Partij in de jaren negentig onderging, toont aan hoezeer de partij verdeeld is in een conservatieve en een (werkelijk) liberale vleugel. Aangezien er zich onder de linkse partijen leden bevinden die het bestaande systeem niét willen hervormen, heeft de paarse samenwerking tussen liberalen en socialisten in de jaren negentig niet het beoogde resultaat geboekt. De conservatieven van links en rechts zijn er daardoor steeds weer in geslaagd de essentie van het 'Systeem van '55' te behouden. Met de huidige premier, Junicho Koizumi, lijkt het of de liberale vleugel nogmaals aan zet is. Met zijn jeugdige uiterlijk is hij een verfrissende uitzondering in de lange rij bejaarden die Japan doorgaans heeft geleid. Tegenover het establishment van zijn partij spreekt hij harde taal over de bit-

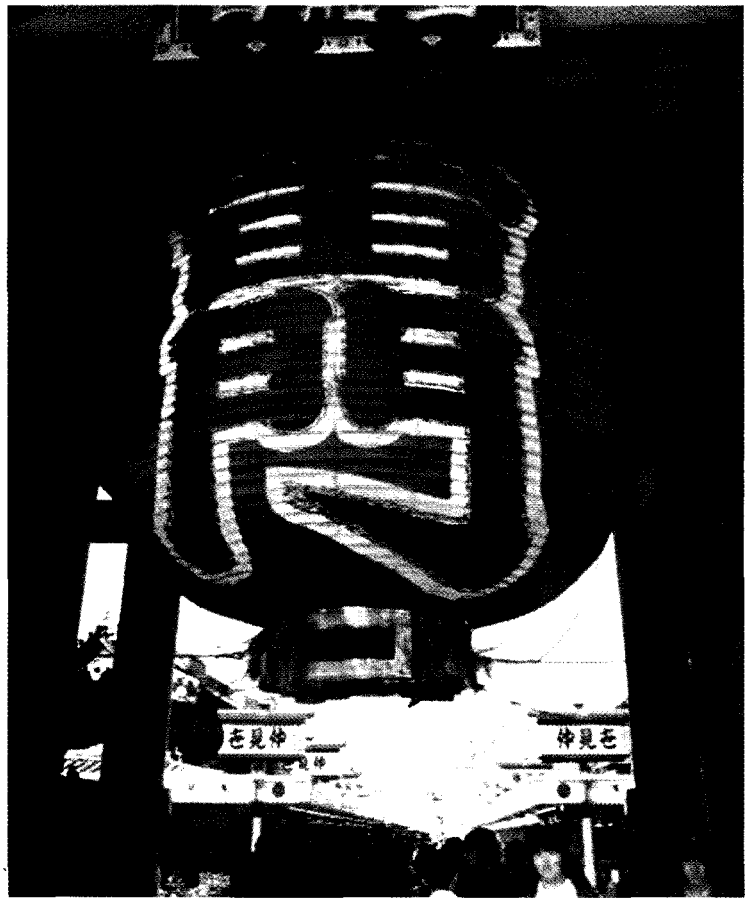

De bekende Kaminarimon-lampion bij de ingang van de Sensojy tempel in Tokio

tere noodzaak van hervormingen. Twee punten maken zijn positie binnen de LDP ijzersterk: hij is buitengewoon populair onder de jeugd die hem als sexy beschouwt, en de economie blijft zó slecht presteren, dat de enorme staatsschuld en de werkloosheid onderhand serieuze maatschappelijke problemen worden. Vorige herfst won de LDP de lokale verkiezingen in Tokio, dankzij de persoonlijke inzet van Koizumi. Dat vormde een belangrijke trendbreuk, want in de hoofdstad waren de liberaal-democraten al jaar en dag terrein aan het verliezen. De premier lijkt dus alle troeven in handen te hebben het 'Systeem van '55' eindelijk te ontmantelen en te vervangen door een werkelijke democratie.

Oorlogsverleden

Toch zijn er ook verontrustende trekjes aan Koizumi's populariteit. Zo heeft hij niet gebroken met Japans obstinate weigering schoon schip te maken met zijn oorlogsverleden. In de jaren negentig hebben enkele premiers schoorvoetend excuses gemaakt voor sommige uitspattingen tijdens de Japanse bezetting van Azië, zoals tegenover de Koreaanse Troostmeisjes, die door het leger tot prostitutie werden gedwongen. Maar van een ruimhartige schuldbekentenis en schadevergoeding voor het oorlogsleed, zoals de Duitse Bondsrepubliek dat jaren geleden al heeft gedaan, is geen sprake. Integendeel; op 15 augustus vorig jaar bracht Koizumi zelfs

Veel Ja denken nog orlog die zi 1945 voe jnen gere d was.

ostentatief een bezoek aan het heiligdom waar onder meer de hoge militairen worden herdacht, die in 1948 door een Amerikaans gerechtshof wegens oorlogsmisdaden ter dood werden veroordeeld. Misschien was het slechts een politieke zet om de conservatieven in zijn partij gerust te stellen, maar het salonfähig houden van het fascistoïde nationalisme van de jaren dertig en veertig valt niet te verenigen met een waarachtig streven naar democratie. Hierdoor blijft bovendien het wantrouwen van Japans buurlanden groot en kan het Land van de Rijzende Zon zijn draai niet vinden in de internationale gemeenschap.

Borrelen en gisten

In zijn essaybundel Het Loon van de Schuld, trekt Ian Buruma een vergelijking tussen de manier waarop Duitsland en Japan hun oorlogsverleden hebben verwerkt. Het feit dat de Amerikanen na de Japanse overgave de keizer ongestraft hebben gelaten en vooral, dat ze de nederlaag hebben afgedwongen met het afwerpen van twee atoombommen, heeft volgens hem de Japanners ervan weerhouden de blik naar binnen te richten. In tegenstelling tot de Duitsers denken veel Japanners nog altijd, dat de oorlog die zij tussen 1937 en 1945 voerden in grote lijnen gerechtvaardigd was. De overwinnaars van destijds waren in hun ogen geen haar beter en hebben daarom niet het morele recht over Japan te oordelen. Terwijl het militante nationalisme in Duitsland een marginaal verschijnsel is, blijft het in Japan onderhuids borrelen en gisten. Het gevaar is daarom niet denkbeeldig, dat het opnieuw naar boven komt, als Koizumi en de zijnen er niet in zullen slagen hun beloftes waar te maken en de economie voor verder afglijden te behoeden. Volgens Buruma mogen we echter niet verwachten, dat Japan eerst met zijn oorlogsverleden in het reine zal komen vóór het eindelijk een volwassen democratie is geworden. Tenslotte knielde kanselier Willy Brandt in 1969 ook pas bij het monument voor het joodse getto in Warschau neer, nadát de Bondsrepubliek een 'normale' democratische staat geworden was.

Tekst: Jeroen Kuypers

Met dank aan het Cabinet Public Relations Office Japan, voor het gebruik van de foto's.

remmend of reddend?

De prijzen van veel levensreddende farmaceutische producten, zoals Aids-remmers, liggen zó hoog, dat ze voor de meeste inwoners van derdewereldlanden absoluut onbetaalbaar zijn. Het zijn de patenten op deze middelen die ze zo duur maken. Via rechtszaken en druk op de publieke opinie hebben de regeringen van enkele ontwikkelingslanden een aantal grote farmaceutische bedrijven gedwongen Zuid-Afrikaanse en Braziliaanse kleinere firma's toestemming te verlenen goedkope kopieën van anti-HIV middelen te fabriceren. Dit zet de deur open naar het omzeilen van het patentrecht op andere soorten medicijnen. Vanuit moreel oogpunt is dit een begrijpelijke en welkome stap. Een patent bestaat echter niet voor niets. Knagen aan het patent betekent onherroepelijk ook knagen aan de winstvoet. De vraag is of de farmaceutische industrie op den duur haar research and development niet noodgedwongen op andere, meer 'lucratieve', typisch westerse ziekten, zal richten. Degenen die het patentrecht omzeilen zouden daarmee ongewild in het eigen (zieke) vlees snijden.

De eerste patenten werden al in de vijftiende eeuw door de Italiaanse stadstaat Venetië verleend, maar het patent in zijn huidige vorm is tegelijk met de moderne industrie ontstaan. Toen bedrijven niet langer afhankelijk wilden zijn van 'toevallige' uitvindingen door derden, maar met behulp van eigen research and development-afdelingen zelf systematisch producten en technieken gingen ontwikkelen werd het patent onmisbaar om zich juridisch in te dekken tegen piraterij en andere vormen van concurrentievervalsing. Met name de chemische en de farmaceutische industrie maken veelvuldig gebruik van patenten.

Scheefgetrokken situatie

Sommige critici van het patentrecht opperen, dat het een 'eerst komt, eerst maalt'-systeem is, waarbij niet noodzakelijk het beste product wordt gepatenteerd. Andere wijzen op de monopolieachtige positie die de patenthouder verwerft. Desondanks levert het patentrecht niet alleen de patenthouders, maar ook de maatschappij voordeel op. James Watt deed er weliswaar maar drie dagen over om het principe van de stoommachine te ontdekken, maar het kostte hem welgeteld elf jaren om het eerste werkzame model te ontwikkelen. Hoe onzekerder het voor-

Jitschak Storosum

uitzicht dat het nieuwe product winst zal opleveren, hoe geringer de animo in de ontwikkeling ervan te investeren en hoe kleiner de kans, dat ook de samenleving ervan kan profiteren. De rechtszekerheid van het patent vermindert die onzekerheid. Indien James Watt de beschikking had gehad over een echte research and development-afdeling zou zijn eerste stoommachine wellicht al na een jaar gereed zijn geweest en zou de industriële revolutie iets eerder zijn begonnen; maar als hij er geen patent op had kunnen aanvragen was hij die elf jaren misschien elke dag gaan vissen. Degenen die de farmaceutische industrie verwijten misbruik te maken van haar patenten hebben echter weinig oog voor deze positieve kanten van het patentrecht. Sommigen vragen zich zelfs openlijk af of de overheid het onderzoek naar nieuwe medicijnen niet zou moeten (bij)sturen. In het rapport 'Fatal Imbalance' stelde Artsen zonder Grenzen bijvoorbeeld, dat de industrie doelbewust weinig investeert in onderzoek naar remedies voor tropische ziekten, omdat die medicijnen niet rendabel te maken zijn. Zo zijn er de afgelopen kwarteeuw bijna veertienhonderd nieuwe middelen geregistreerd. Daarvan waren er slechts dertien bedoeld voor het bestrijden van ziekten die juist in de tropen veel voorkomen. Kan overheidsingrijpen deze scheefgetrokken situatie rechttrekken?

Enorme bedragen

"Wie zich afvraagt hoeveel nieuwe medicijnen er op de markt zouden komen als de overheid de ontwikkeling daarvan naar zich toe zou trekken, hoeft er de geschiedenis van de voormalige Sovjet-Unie maar op na te slaan", zegt Jitschak Storosum. Dr. Storosum is als psychiater verbonden aan het Academisch Medisch Centrum in Amsterdam en als zogeheten 'klinisch beoordelaar' aan het College ter Beoordeling van Geneesmiddelen (CBG) te Den Haag. "Het Oostblok was misschien sterk op het gebied van bijvoorbeeld de raketechnologie, maar niet op dat van de farmacie. Bij mijn weten zijn er onder het communisme geen medicijnen van betekenis ontwikkeld. Sterker nog: in de Sovjet-Unie heerste een structureel gebrek aan medicijnen. De gezondheidszorg mag dan gratis zijn geweest, de Sovjetartsen konden maar weinig ziekten effectief behandelen, en een arts die niet goed kan behandelen leert ook niet goed diagnosticeren. Toen Russisch-Joodse artsen naar Israël emigreerden bleek, dat hun nieuwe landgenoten in medisch opzicht maar heel weinig aan hen hadden."

Ook Anke van Blerck, woordvoerder gezondheidszorg van de Tweede-Kamerfractie van de VVD, is ervan overtuigd, dat de overheid de rol van de private farmaceutische bedrijven niet hoort te sturen en niet kán sturen of overnemen. "Er wordt in Nederland nog amper grootschalige research and development verricht op dit gebied. Wij hebben eigenlijk alleen nog Organon in Oss als speler van formaat. De andere bedrijven van betekenis zijn in het buitenland gevestigd. Bovendien gaat het bij dit soort onderzoek om enorme bedragen. De overheid heeft het geld daarvoor eenvoudigweg niet beschikbaar."

Kaskrakers

Vijfhonderd miljoen dollar, dat is volgens Storosum de gemiddelde kostprijs voor het ontwikkelen van één medicijn. "Dat geld moet in tien jaar worden terugverdiend. Daarnaast moet er ook nog een redelijke winst worden gemaakt, dus de prijs mag niet te laag zijn. Zo'n investering is hoe dan ook niet bepaald zonder risico. Een middel dat in het laboratorium goede resultaten oplevert bij ratten en muizen hoeft daarom niet automatisch te werken bij mensen. De concurrentie kan je vóór zijn bij het op de markt brengen van een product en als jouw medicijn

"Binnen farmaceutische bedrijven heerst altijd een zekere spanning tussen de wensen van de afdeling marketing en die van research and development."

een succes is ondervindt het op den duur toch concurrentie van gelijksoortige middelen, de zogenaamde 'me too products', zoals we dat onlangs met het bekende antidepressivum Prozac hebben meegemaakt."

De concurrentie in de branche is moordend. Onder het pseudoniem Isaac West publiceerde Storosum drie jaar geleden samen met Tim Waterman een uitermate boeiende misdaadroman over de ontwikkelingen in deze industrie, onder de titel 'De Medicijnmakers'. De echte achilleshiel van de farmaceutische bedrijven is hun toenemende afhankelijkheid van kaskrakers. Bayer dankte zijn groei in het (verre) verleden voor een niet gering deel aan het succes van Aspirine. De cholesterolverlager Lipobay had de grote winstmaker van deze jaren moeten zijn. Toen echter bleek, dat het middel dodelijk kon zijn in combinatie met andere cholesterolverlagers werd het bedrijf gedwongen het van de markt te halen en vele miljoenen aan schadevergoeding te betalen. Deze enorme tegenvaller had dramatische gevolgen voor Bayer en leidde onder meer tot achttienhonderd ontslagen op de farmacieafdeling. Het omzeilen van patenten door fabrikanten in Derde Wereldlanden vormt een nieuwe bedreiging voor de winstvoet; bescheidener in omvang, maar toch. "Ook al was de gemiddelde Afrikaanse patiënt toch geen afnemer van hun producten, ik kan me voorstellen, dat de farmaceutische bedrijven zich zorgen maken over een concurrentievervalsend verschijnsel als parallelimport, waarbij de goedkope kopieën illegaal worden doorverkocht aan andere landen", aldus Van Blerck.

Privaatrechtelijke kwestie

De farmaceutische industrie wordt er nu al van beschuldigd veel meer te investeren in het onderzoek naar medicijnen tegen kaalheid dan tegen malaria. Hoe reëel is het gevaar dat een lagere marge op Aids-remmers, als gevolg van het niet respecteren van het patent, bedrijven als Glaxxo en Pfizer ertoe zal doen besluiten minder te investeren in onderzoek naar nieuwe middelen voor de bestrijding van deze, vooral voor de derde wereld, zo rampzalige ziekte en wellicht nog nauwelijks iets in die voor een nieuwe dodelijke aandoening als Ebola?

"Binnen deze ondernemingen heerst altijd een zekere spanning tussen de wensen van de afdeling marketing en die van research and development", zegt Jitschak Storosum. "De sales managers hebben het liefst goed in de markt liggende medicijnen, zoals Viagra, terwijl de onderzoekers in de eerste plaats wetenschappers zijn die ziektes willen genezen. Ik heb veel onderzoekers leren kennen als zeer deskundige en gedreven vaklieden. Die spanning is gezond, maar als de balans teveel doorslaat in het nadeel van de afdeling marketing zullen de aandeelhouders van deze meestal op de beurs genoteerde bedrijven ontevreden worden en de directie wellicht inderdaad dwingen de geldstroom naar ander onderzoek te verleggen. Het gevaar lijkt me niet overdreven groot, maar ook niet bepaald denkbeeldig."

Anke van Blerck durft een dergelijk scenario niet uit te sluiten. "Farmaceutische bedrijven hebben echter ook een maatschappelijke verantwoordelijkheid en moeten aan hun imago denken. Bovendien zorgt de marktwerking ervoor, dat ze het de concurrentie niet gunnen wél met een succesvol medicijn tegen één van deze ziektes op de markt te komen. Wat er echter ook zal gebeuren: dit is een privaatrechtelijke kwestie. Als liberalen stellen we ons daarom heel duidelijk op het standpunt, dat de overheid zich er niet mee mag bemoeien."

"Er wordt in Nederland nog amper grootschalige research and development verricht op dit gebied."

Anke van Blerck

Tekst: Jeroen Kuypers
Fotografie: Hans van Asch

het gemeentehuis van Vorden

Een statig kasteel is de residentie van burgemeester en wethouders in de gemeente Vorden. Kasteel Vorden heeft een lange historie, reeds in 1315 werd het genoemd als de woning van het geslacht Van Vorden. Na twee veroveringen, tijdens de Tachtigjarige Oorlog, werd het kasteel in 1580 door Maurits Ripperda gerestaureerd, het was ernstig beschadigd geraakt. In 1974 werd het aangekocht en nogmaals gerestaureerd, ditmaal door de gemeente Vorden. Het gemeentehuis is erg populair bij aanstaande bruidparen. Uit heel Nederland komt men naar Vorden, om daar in de echt te worden verbonden.

De collegekamer is tevens de werkkamer van burgemeester Kamerling van Vorden. Veel van het meubilair in het kasteel is antiek en behoort al lange tijd in het kasteel. De moderne voorwerpen als de lamp, de bureaustoel en de computer op het bureau van de burgemeester, zijn de enige aanwijzingen dat het hier toch echt de 21e eeuw betreft.

Boven de schouw in de collegekamer hangt een fraai portret van koningin Wilhelmina. Naast haar 'hangt' het echtpaar Van Hamel, dat vroeger graafschapfuncties bekleedde.

Het kasteel ligt midden in de natuur.

In de raadszaal worden veel huwelijken gesloten. Er is bewust gekozen voor moderne, transparante meubelen in de zaal, zodat de antieke sfeer van de kamer goed tot zijn recht komt. Boven de eeuwenoude haard, met een met delftsblauw betegelde achterwand, hangt een staatsieportret van koningin Beatrix. De lambrisering en het houten plafond stammen uit het midden van de negentiende eeuw.

Het uitzicht vanuit de raadszaal is schitterend. Het landgoed rondom het kasteel is in beheer van Het Geldersch Landschap, dat ook het onderhoud voor zijn rekening neemt.

Een oud glas-in-lood bordje, dat tijdens een wisseling van wethouders in een la werd ontdekt. Het kruis is het familiewapen van de familie Van Vorden en daaronder worden de Vordense Beek en de Berkel uitgebeeld.

Hoe ver is Den Haag?

De verkiezingscampagnes van de politieke partijen zijn in volle gang. Partijen proberen met hun standpunten, politici en campagne-uitingen de kiezer voor zich te winnen. Het imago van de bewuste partij speelt hier een grote rol bij. Maar hoe is het eigenlijk gesteld met het imago van de politiek? Hoe creëer je een sterk imago en welke middelen staan daarbij tot je beschikking? Politiek! stak haar licht op bij Jan-Willem Brüggenwirth van reclame- en communicatiebureau Saatchi & Saatchi en Sylvia den Ouden, hoofdbestuurslid van de VVD.

De dialoog opzoeken

Met de dialoog tussen politieke partijen en de Nederlandse burger is het volgens Jan-Willem Brüggenwirth CEO bij Saatchi & Saatchi slecht gesteld. Internet kan hier volgens hem verandering in brengen, maar over het algemeen wordt er in zijn ogen nog te weinig mee gedaan. "Door internet te gebruiken, kun je mensen betrekken bij politieke vraagstukken."

De laatste jaren gaan er steeds minder mensen naar de stembus. "Er zijn allerlei enquêtes gehouden over beleidsvoering en daarin komt steeds naar voren dat veel Nederlanders geen enkele affiniteit hebben met wat er in Den Haag gebeurt. Dit kun je verbeteren door andere campagnes te voeren in de politiek", stelt Brüggenwirth. "Probeer de scherpe kantjes eens onder de aandacht te brengen. Dat vraagt om een beetje lef en een andere houding. De betrokkenen moeten bovendien steviger in hun schoenen staan. Maar je betrekt de burger vervolgens wel meer bij het debat. Nu wordt alles zó neutraal gebracht, dat de gemiddelde Nederlander geen zin meer heeft om te reageren. Als je een beter politiek imago wilt hebben, moet je een beter platform creëren."

Verdieping

Dialoog en verdieping, daar draait het in de ogen van Brüggenwirth om als je het hebt over imago. "Imago is meer dan een mooi plaatje. Beeldvorming wordt hoofdzakelijk bepaald door wat er verteld wordt en niet alleen door het beeld dat wordt opgeroepen. Als je geen goede dialoog voert, draag je ook niet bij aan het imago, sterker nog, dat werkt juist imagovervlakkend. De kwaliteit van de boodschap of het geleverde product is belangrijk. Met behulp van communicatie kun je duidelijk maken wat je wilt presteren, maar dit bepaalt niet het imago. Het imago wordt bepaald door de gedachtevorming over de boodschap of over het geleverde product."

"De nieuwe media kunnen hieraan een grote bijdrage leveren. Zo zie je dat bepaalde issues steeds vaker opgepakt worden via bijvoorbeeld polls en nieuwsbrieven. Door internet te gebruiken kun je mensen laten reageren op politieke vraagstukken. Wat ik echter te weinig zie, is dat er op een site een topic wordt geplaatst waarover gesproken wordt en waarbij gevraagd wordt je mening achter te laten. Terwijl een dergelijke aanpak een actieve manier van promotie van de politiek is. Het lijkt wel of men bang is voor een toestroom van reacties. Je moet echter daadkrachtig handelen en je moet er voor ingericht zijn. En dat geldt voor de meeste instanties niet."

Amerika

Over de verkiezingen in de Verenigde Staten is Brüggenwirth helemaal niet te spreken. "Wat daar gebeurde, is het slechtste dat je kunt doen. Al moet je er rekening mee houden dat je te maken hebt met een ander land en dus met een andere cultuur. Amerikanen zijn gevoelig voor alles wat ruikt naar overwinning. Je wilt bij een winnende club of partij horen. Als iets goed is of het goed doet, wil je er achter staan. De succesfactor is kortom veel belangrijker dan in Nederland. Hier heerst zoiets van: doe maar gewoon, dan doe je al gek genoeg. Daar telt of je in staat bent het volk op te kloppen en een grote schare mensen achter je te krijgen. Dat heeft niets te maken met goed kunnen communiceren. Een behoorlijk platte manier om stemmen te winnen."

Dialoog was er volgens Brüggenwirth nauwelijks tijdens de presidentsverkiezingen: "Er wordt helemaal niets inhoudelijks gezegd. Alle kandidaten roepen hetzelfde: ik ga winnen. Op basis van een aantal factoren denk je als eenling dat jij ook gaat winnen wanneer je op de kandidaat van je keuze gaat stemmen. Het is bijna propaganda. Ik vind het over the top: de boodschap lekkerder brengen dan dat hij is. Het is de bevolking verleiden tot een stemkeuze. De twee kandidaten treden elkaar niet op basis van inhoudelijke argumenten tege-

moet, maar op basis van platitudes. Bush kon winnen omdat hij het meeste geld had. Gore heeft het echter geen haar beter gedaan, hij ging er gewoon in mee. Alleen als je kijkt naar de iets kleinere namen die achter Gore stonden, zie je wat meer argumenten naar voren komen. Maar zij hadden het geld niet. Het is echt de Amerikaanse cultuur: ga mee met degene die het hardste schreeuwt."

Engeland

"In Nederland wordt minder hard geschreeuwd dan in de Verenigde Staten. Maar het probleem is dat er ook in Nederland geen sprake is van werkelijk contact tussen politieke partijen en burgers. Er komt een keer een moment dat we het allemaal zat zijn en dat we gewoon een echte dialoog willen. Maar hoe ga je die dialoog dan aan? Niet alleen door een avond te organiseren voor fervente medestanders. Misschien moeten Nederlandse politici de Engelse verkiezingscampagne van begin juni vorig jaar eens bestuderen. Daar is behoorlijk actief gecommuniceerd met de bevolking. Via de massamedia werd de dialoog heel bewust opgezocht. Op billboards en in tv-campagnes werd vermeld: bel dit telefoonnummer. Vervolgens zaten aan de andere kant van de lijn ook mensen die de discussie actief zochten. Je bent op zo'n manier echt bezig met wat leeft onder de bevolking. Een mooi voorbeeld van hoe het zou moeten."

Tekst: Joost Mangnus
Fotografie: Hans van Asch

Openheid, eerlijkheid en duidelijkheid

"Recent onderzoek van de VVD geeft aan dat burgers de politiek tegenwoordig zien als flets en afstandelijk. Er gebeurt in hun ogen weinig, slechts veel gedebatteer en achterkamertjespolitiek. De hedendaagse politiek heeft dus niet zo'n best imago." Aan het woord is VVD-hoofdbestuurslid Sylvia den Ouden. Den Ouden weet waar ze het over heeft, naast haar bestuursfunctie is ze directeur Leden en Vereniging bij de ANWB en heeft ze veel te maken met marketing en de positionering van de organisatie in de markt. "Je ziet over de hele linie de belangstelling voor de politiek afnemen. Het aantal leden van politieke partijen loopt terug en ook het aantal mensen dat naar de stembus gaat wordt steeds minder."

Jan-Willem Brüggenwirth

"Deels is dat natuurlijk te danken aan de florerende economie", stelt Den Ouden. "Het gaat ons goed en daardoor neemt het idealisme en dus de politieke strijd af. Er is sprake van afvlakking en nivellering. Daarnaast is natuurlijk de maatschappij in de loop der jaren erg veranderd. Het individu staat voorop, de samenleving is erg prestatiegericht. 'Wat heb ik eraan?', is de vraag die men zich stelt. Als politieke partij moet je daarop inspelen. Met je tijd meegaan. Trends signaleren en monitoren. Op die manier kun je aan je gewenste imago werken."

Helder

"Mensen hebben behoefte aan duidelijkheid. Politieke partijen moeten zich weer scherper profileren", vervolgt Sylvia den Ouden. "De samenleving is veel mondiger geworden, men wil op de hoogte zijn. Helderheid, eerlijkheid en

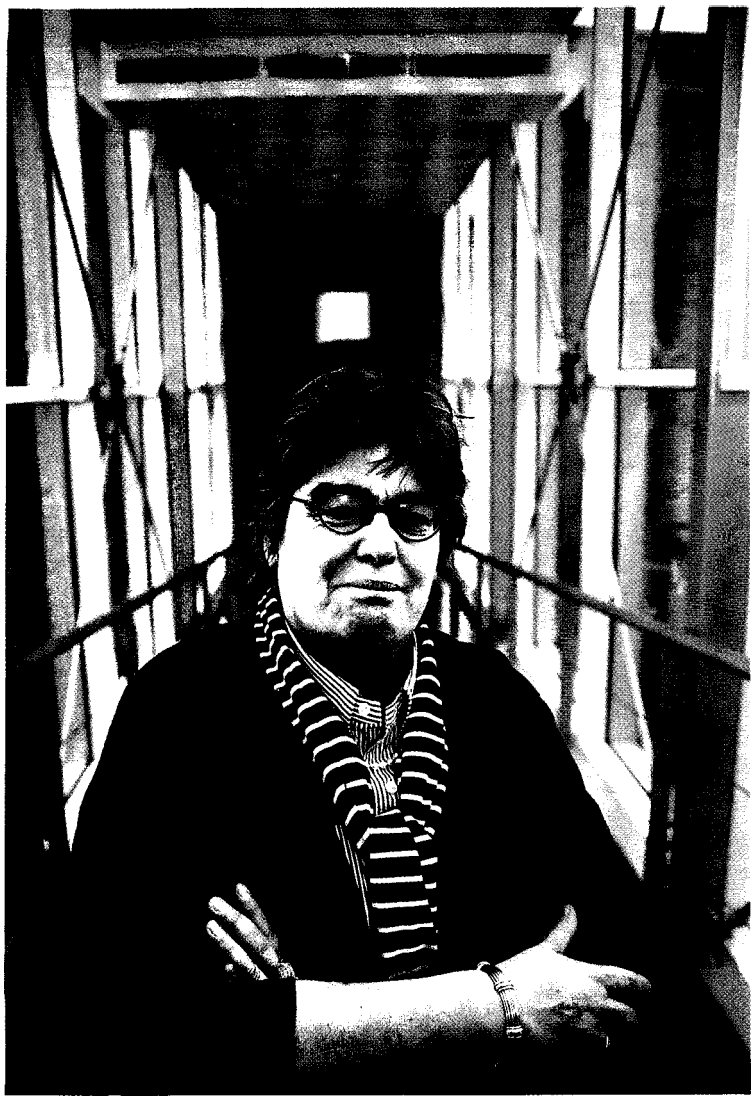

Sylvia den Ouden

echtheid zijn hierbij de kernwoorden. Verkondig de boodschap luid en duidelijk en zorg dat je waarmaakt wat je zegt. Het is natuurlijk wel zo dat je in een coalitie altijd een compromis moet sluiten. Je werkt nu eenmaal samen met andere partijen en anders kan er niets tot stand komen. Maar maak dat dan duidelijk naar je leden, zo van 'Sorry mensen, in ons verkiezingsprogramma hadden wij een ander standpunt, maar op een aantal punten moesten we helaas water bij de wijn doen'. Dat begrijpen mensen. Communiceer je dat niet met je achterban, dan zal deze het gevoel krijgen dat je het een belooft en vervolgens het ander doet. En dat is natuurlijk fnuikend voor je imago."

Volgens Den Ouden spelen eerlijkheid en duidelijkheid een belangrijke rol bij de vorming van het imago. "Zeggen waar het op staat is vanouds het credo van de VVD. Zorg er steeds voor dat de leden en de potentiële kiezers precies weten wat je standpunten zijn. Lef hebben als politicus of partij, daar draait het om. Wat je boodschap ook is, zorg dat hij niet mis te verstaan is."

Beeldvorming

Hoe zit het dan met het imago van de VVD? "De begrippen duidelijkheid, eerlijkheid en openheid sluiten goed aan bij de traditionele waarden van de VVD", meent Den Ouden. "We moeten daar wel constant aan blijven werken. Helder zijn in onze communicatie en een moeilijk onderwerp zeker niet uit de weg gaan. De VVD moet het debat aan blijven gaan en niet bang zijn om taboes te doorbreken. Mensen stemmen over het algemeen op de VVD juist vanwege die eerlijkheid en durf. De burger is namelijk op zoek naar authenticiteit, echtheid. 'Wat is waar?', Wat is echt?' 'Wie moet ik geloven?' en 'Wat heb ik eraan?' zijn de vragen die de kiezer van nu zichzelf stelt. Je moet niet vergeten dat we leven in een informatiemaatschappij. Bergen informatie komen dagelijks op ons af, of het nu via de media, internet of e-mail is. Het is moeilijk om het kaf van het koren te onderscheiden. Door die overvloed aan informatie is de burger steeds kritischer geworden. Bovendien is de snelheid waarmee men de informatie op het bord wil van belang. Het moet snel, duidelijk en kort zijn. Daar moeten wij bij onze communicatie en in onze campagne op inspelen."

Eenheid

Dit is natuurlijk allemaal mooi gezegd. Maar hoe bereik je dat? "Door consistent te zijn in het uitdragen van je liberale beginselen. Maar zeker ook door consistent gedrag van politici en bestuurders en door eenheid in al je uitingen. Passend bij wat je wil zijn als partij en inspelend op normen en waarden die jouw leden en kiezers belangrijk vinden. Dat maakt een sterk merk en dat is de VVD. We moeten ons ook blijven onderscheiden van de rest. Wat mensen ook onder ogen krijgen, of het nu een poster is, een internetsite of een politicus is, in één oogopslag moet duidelijk zijn waar de VVD voor staat. De meeste mensen kiezen voor een partij meer op basis van gevoel dan op basis van standpunten. Het is dus ook belangrijk hoe je als partij overkomt. Welk gevoel geeft het de kiezer? We hebben daarom heel bewust gekozen voor een helderblauwe kleur voor al onze uitingen. Dat straalt ruimte en helderheid uit."

"Heel belangrijk is ook het contact met de burger", betoogt Den Ouden. "Je kunt wel beweren dat je helder bent of luistert, maar dat moet je dan wel bewijzen. Dus in debat gaan met de samenleving. Luisteren, je op de vraag richten en niet alleen maar zenden. Dat begint bij de lokale en de regionale politiek, die het dichtst bij de mensen staat. Zorg dat daar mensen zitten die de boodschap duidelijk uitdragen, maar die ook goed luisteren en bereikbaar zijn. Als je dit alles goed doet, ontwikkelt je imago zich naar een gewenste identiteit. Die hebben wij geformuleerd en daar werken we de komende drie jaar via een concreet activiteitenprogramma naar toe."

Tekst: Monique van Diessen
Fotografie: Hans van Asch

Kinderen: drie zonen en een dochter in de leeftijden elf, negen, zes en drie jaar
Woonplaats: Swifterbant

Carrière in het kort: In 1980 studeerde Herman Vermeer af aan de Hoge Landbouwschool, waarna hij een jaar in Irak verbleef als projectleider van een aardappelproject. In 1981 nam hij, terug in Nederland, samen met zijn broer het landbouwbedrijf van zijn vader over. Dat bedrijf werd uitgebouwd. In 1996 besloten Vermeer en zijn broer het bedrijf te splitsen en als twee afzonderlijke bedrijven verder te gaan, overigens in een goede samenwerking. Vermeer teelt nu consumptieaardappelen, zaaiuien, worteltjes, suikerbieten en brouwgerst. 1981 was ook het jaar dat Vermeer in de politiek belandde. Eerst als JOVD-lid en afdelingsvoorzitter in Flevoland, later als districtsvoorzitter Gelderland en landelijk voorzitter voor dezelfde club. In 1985 werd hij statenlid voor de provincie Flevoland en vanaf 12 november jl. is hij Europarlementariër voor de VVD. Naast politiek was er altijd veel ruimte voor andere sociale activiteiten.

Luistert graag naar: muziek uit de jaren 70, als Rod Stewart, 10 CC, Procol Harum, Santana en de Rolling Stones.
Laatst gelezen boek: De Graanrepubliek van Frank Westerman.
Favoriete vrijetijdsbesteding: mooie films kijken.
Gaat het liefst op vakantie naar: Frankrijk en Oostenrijk. Oostenrijk om te skiën en Frankrijk voor zomervakanties. Het liefst gaat hij naar de kust van de Atlantische Oceaan, vanwege de zoute zeelucht.
Houdt erg van: zoetigheid en komijnekaas.

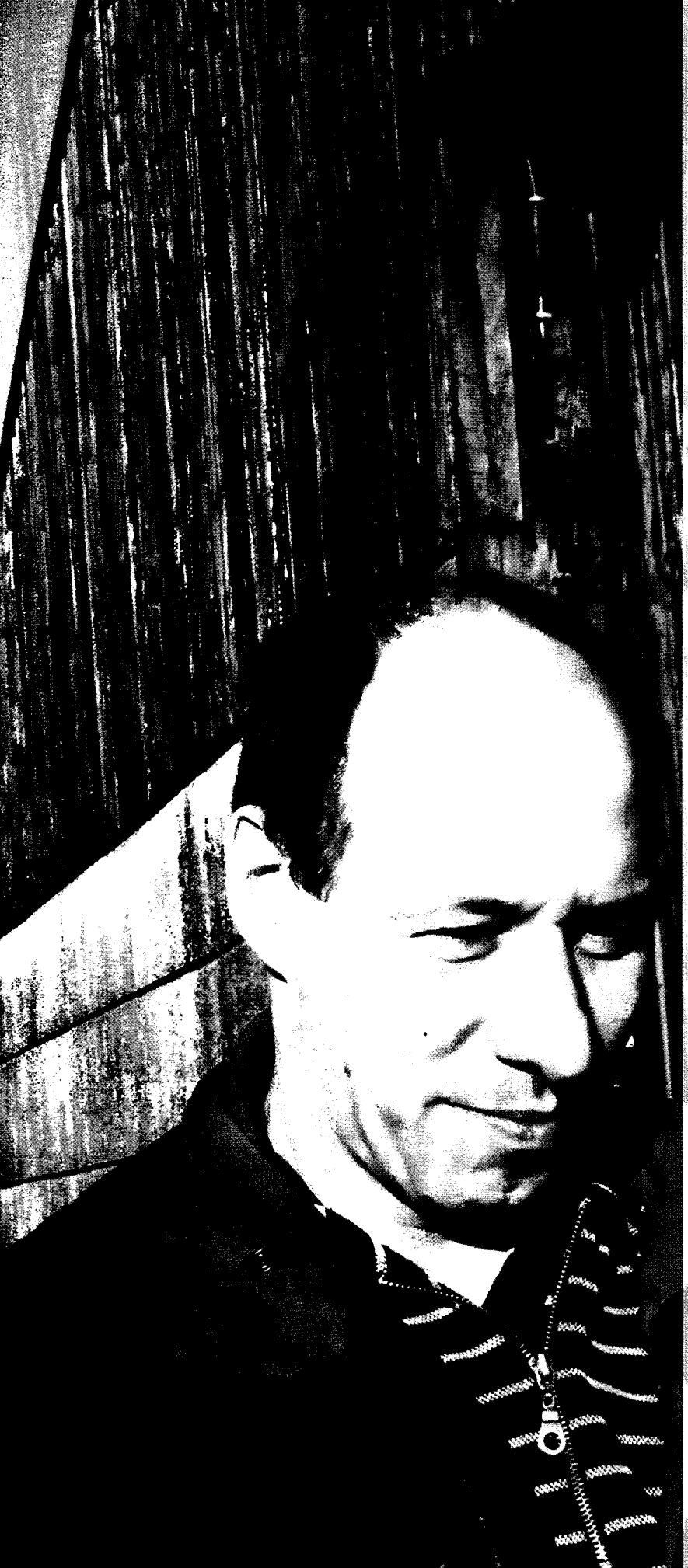

1. Wat gaf voor u persoonlijk destijds de doorslag om de politiek in te gaan?

"Het kabinet Den Uyl. Zij hielpen destijds de economische vooruitgang en maatschappelijke ontwikkeling naar de knoppen. Er was totaal geen vrijheid voor eigen ideeën, eigen initiatief. Als je de kop boven het maaiveld uitstak, werd hij er meteen afgehakt. Alles werd van bovenaf opgelegd, de hele maatschappij werd bestuurd vanuit de overheid. Kijk, een vangnet voor degenen die minder goed voor zichzelf kunnen zorgen is natuurlijk belangrijk, mensen moeten wel de mogelijkheid krijgen zelf hun kansen te kunnen pakken. Ik vind dat je als overheid vooral voorwaardenscheppend bezig dient te zijn. En niet ieder initiatief de kop in moet drukken. Daar maakte ik me destijds heel erg kwaad over. Ik was dan ook een liberaal activist, hoewel ik door mijn uiterlijk (een baard en een legerjas), wel eens een wolf in schaapskleren genoemd werd."

2. Welke beslissing die u ooit genomen heeft, betreurt u het meest?

"Dat ik meteen na mijn studie ben gaan werken. Ik had eigenlijk nog wel iets als Nijenrode willen gaan doen, iets op academisch niveau."

3. Welke karaktereigenschap heeft u niet, maar zou u wel willen bezitten en waarom?

"Geduld. Dat heb ik nogal eens te weinig."

4. Wat is uw grootste passie?

"Met mensen werken. Met ze discussiëren en daardoor de samenleving ontwikkelen."

5. In welke film had u graag de hoofdrol gespeeld en waarom?

"De rol van Rutger Hauer in Soldaat van Oranje. Een bijdrage leveren vanuit een underdogpositie en dan winnen, zodat het recht zegeviert. Lijkt me geweldig."

6. Wat is in uw ogen de betekenis van het woord liberaal?

"Ruimte voor eigen initiatief."

7. Met welke personen zou u een gesprek willen aangaan en waarover zou dit gesprek gaan?

"Met Pronk, een nazaat van het kabinet Den Uyl. Ik zou wel eens willen weten of hij spijt heeft van het toenmalige beleid. Hij moet toch ook zien dat de maatschappij nu veel beter functioneert?"

8. Wat is hét maatschappelijke/politieke vraagstuk van de nabije toekomst in uw ogen?

"Sociale cohesie. Ik vind individuele verantwoordelijkheid erg belangrijk, maar dat moet niet verzanden in eilandjesgedrag. Door de snelheid waarmee de dingen tegenwoordig gaan, blijft er zo weinig ruimte voor vrijwillers- en buurtwerk. En dus voor echt sociaal contact. In mijn ogen is dat een heel belangrijk thema."

9. Waar heeft u een uitgesproken hekel aan en waarom?

"Aan iemand die het achter de ellebogen heeft. Ik ben zelf zeer uitgesproken en houd van duidelijkheid en helderheid."

10. Welke droom zou u willen verwezenlijken wanneer u geen rekening hoeft te houden met zaken als tijd, geld of specifieke capaciteiten?

"Ik zou heel graag een landgoed willen hebben, met een meertje en een bos vlak bij de oceaan aan de Zuidfranse kust."

Tekst: Monique van Diessen, fotografie: Hans van Asch

Lokale politiek uit alle windstreken

De gemeenteraadsverkiezingen staan voor de deur. Tijd om eens te kijken naar wat er allemaal gebeurt binnen de gemeentepolitiek. Politiek! vroeg vier gemeentebestuurders van verschillende gemeenten uit de vier windstreken van Nederland naar hun belangrijkste gemeentelijke aandachtspunten, successen en vooruitzichten.

Tekst: Lonneke van Eldijk en Monique van Diessen, fotografie: Hans van Asch

Tanja Klip-Martin is sinds 1998 raadslid van de gemeente Coevorden voor de VVD.

Gemeente: Coevorden. Na de herindeling zijn de gemeenten Coevorden, Dalen, Sleen, Oosterhessen en Zweeloo samengevoegd tot de gemeente Coevorden.

Inwoneraantal: 35.700.
Voornaamste bedrijvigheid: mkb, direct gevolgd door de agrarische sector en toerisme.
Faciliteiten: twee treinstations, dagziekenhuis, diverse musea, negen galeries, waarvan galerie Dehullu in Gees internationale bekendheid geniet.
Aantal leden VVD-fractie binnen gemeente: 5 raadsleden en 1 wethouder.

1. Wat is het belangrijkste aandachtspunt binnen uw gemeente?
"Eigenlijk zijn het er drie. De eerste is de renovatie van de binnenstad van Coevorden. Deze is jarenlang verwaarloosd en er ligt nu een mooi plan om het centrum op te knappen. Delen van dat plan worden binnenkort uitgewerkt. Het tweede is de grensoverschrijdende industrie. De gemeente kent een industrieterrein, Europark, dat deels in Nederland en deels in Duitsland ligt. Dat brengt problemen met zich mee op het gebied van regelgeving. Inmiddels is een paritaire commissie ingesteld, die dit in goede banen kan leiden. Verder hebben we onlangs een grote subsidie gekregen voor de aanleg van een haven op dit industrieterrein. Coevorden ligt op het snijpunt van spoor, water en weg en dat biedt voor ondernemers natuurlijk enorm veel mogelijkheden. Het derde aandachtpunt is de beleidsontwikkeling voor een vitaal platteland. Hiermee is net een begin gemaakt. De gemeente kent 23 kernen, die kleine leefgemeenschappen vormen. Daarnaast laten ook landelijke ontwikkelingen zien dat het aantal agrarische bedrijven afneemt, terwijl die bedrijven een belangrijke rol spelen in het behouden van een levenslustig landelijk gebied. Essentieel is dat de bewoners gedurende het gehele traject nauw betrokken worden bij de ontwikkeling van plannen. Te denken valt hierbij aan onder meer landgoedontwikkeling en hergebruik van leegstaande agrarische gebouwen."

2. Hoe zou u dit probleem willen aanpakken?
"Voor alle drie hebben wij dezelfde benadering: particuliere partners zoeken. Onze bedoeling is dat de gemeente vooral een voorwaardenscheppende en stimulerende rol speelt en slechts op bescheiden schaal participeert. De rest wordt ingevuld door het bedrijfsleven. Bij het opknappen van de binnenstad betrek je bijvoorbeeld gevestigde ondernemers en bij het aanleggen van de haven trek je bedrijven aan, die willen meewerken aan de ontwikkeling daarvan. Als VVD blijven wij er in de gemeenteraad dan

ook op hameren dat het belangrijk is om participanten uit het bedrijfsleven te zoeken."

3. Wat is het grootste succes van de afgelopen jaren?
"Uiteraard de drie zaken die ik genoemd heb bij punt 1. Verder is ons jeugdbeleid aanzienlijk verbeterd. Onderwijs en jeugdzaken hebben we gecombineerd, waardoor we problemen beter kunnen aanpakken. Uiteraard kennen wij dezelfde problemen met jongeren als de grote steden, zij het in mindere mate. De afgelopen jaren hebben we diverse activiteiten ontwikkeld om deze knelpunten terug te dringen, als inloopspreekuren, diverse activiteiten en het bureau jeugdzorg De Toegang, waarbij jongeren terechtkunnen met al hun vragen."
"Als ik vanuit de VVD-fractie praat dan vind ik onze 'tournee' een succes. De afgelopen jaren zijn we met onze fractie gaan praten met de mensen die in Coevorden wonen. We hebben onder meer scholen, ondernemersverenigingen, culturele instellingen en woonzorginstellingen bezocht om er achter te komen wat er leeft bij de mensen. Fractieleden zijn daarnaast zelf actief in het maatschappelijk middenveld. Ook wordt de fractie voortdurend benaderd door burgers. Op deze wijze draag je het beeld uit van de VVD als brede volkspartij."

4. Hoe verwacht u dat de VVD het zal doen tijdens de gemeenteraadsverkiezingen?
"Goed. Ik reken eigenlijk op twee extra zetels bij de komende verkiezingen. Zelf ben ik bij de volgende verkiezingen wethouderskandidaat. Flink campagne voeren dus."

Ben Aldewereld is vice-voorzitter en secretaris van de VVD-fractie in Venlo. Hij is sinds 1982 vooral op bestuurlijk vlak actief in de politiek, in verschillende functies op lokaal en gewestelijk niveau.

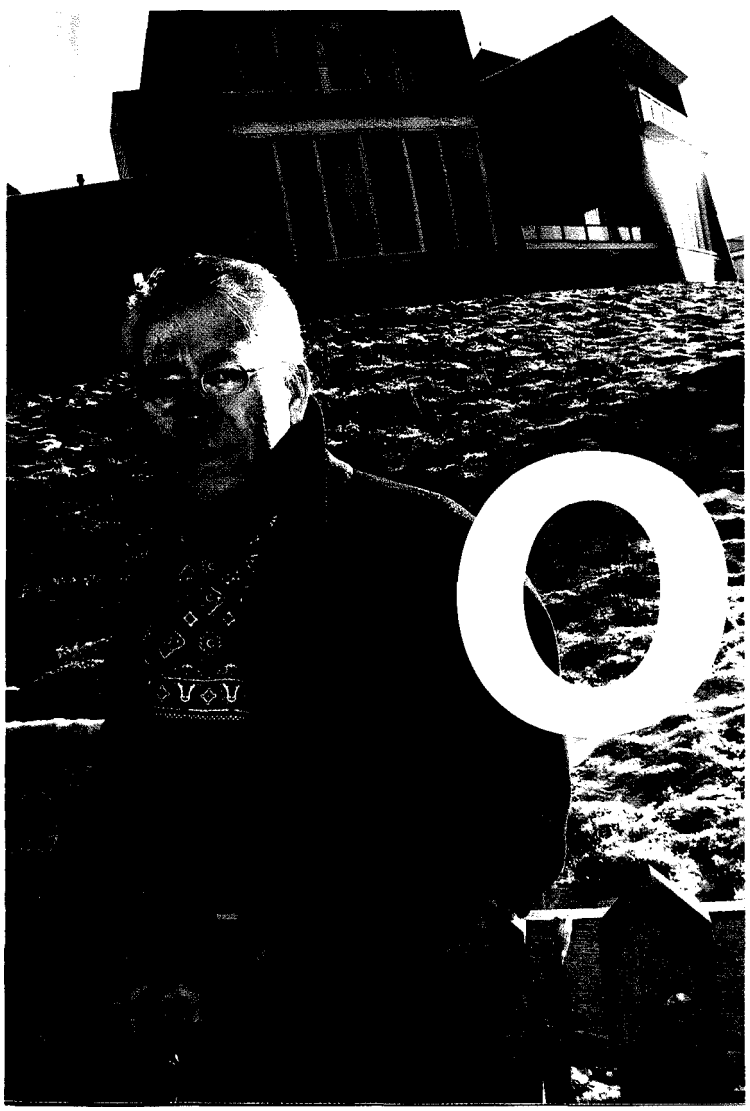

Gemeente: Venlo (Venlo, Tegelen, Belfeld).
Inwoneraantal: 90.500.
Voornaamste bedrijvigheid: distributie & logistiek, elektronische industrie, farmaceutische industrie, voedselindustrie en landbouw.
Faciliteiten: ziekenhuis, primair tot hbo-onderwijs, schouwburg De Maaspoort, voetbalclub VVV en vele amateurverenigingen op het gebied van toneel, muziek en sport.
Aantal leden VVD-fractie in gemeente: 5 raadsleden en 2 wethouders.

1. Wat is het belangrijkste aandachtspunt in uw gemeente?
"De gemeenten Venlo, Tegelen en Belfeld zijn sinds 1 januari 2001 samengevoegd. Natuurlijk had elke afzonderlijke gemeente al een lijst met plannen klaarliggen, die moest worden uitgevoerd. Nu moeten alle plannen op elkaar afgestemd worden en bekijken we welke plannen het eerst ten uitvoer moeten worden gebracht: de prioriteitenstelling. Die zal in mei plaatsvinden. Daarbij valt te denken aan vele grote projecten, zoals de gebouwen van de Venlose onderwijsinstellingen, de aanpak van de sportaccommodaties, het verplaatsen van het spoorwegemplacement en de jeugdzorg."

2. Hoe zou u dit probleem willen aanpakken?
"De fractieleden maken, vanuit hun eigen deelgebied, hun wensen kenbaar. Binnen het fractieoverleg wordt aan de hand daarvan het VVD-standpunt bepaald. Bij elk onderwerp bekijken we wat wij - en de burgers - als de core business van de gemeente zien. Dus: wat voeren we als gemeente zelf uit en wat zetten we weg in de markt? Op het gebied van onderwijs zien burgers bijvoorbeeld een belangrijke taak weggelegd voor de gemeente. Maar als het gaat om het opknappen van het stadscentrum kun je een goede taakverdeling tussen gemeente en participanten realiseren."

3. Wat is het grootste succes van de afgelopen jaren?
"Dat is moeilijk aan te geven, vanwege de recente samenvoeging. Een succes op het moment is het vlottrekken van de problemen met de Maasboulevard; de hele Maaskade wordt nu toch in ontwikkeling gebracht. Een ander succes is de oplossing van de problematiek rond het VVV-sta-

dion. De profclub heeft de gemeente om geld gevraagd om zaken in de toekomst te kunnen regelen. De VVD-wethouder heeft voor elkaar gekregen dat er geld naar de club toe gaat, nadrukkelijk niet voor de exploitatie, maar naar de panden. Zo wordt gemeenschapsgeld op een verantwoorde wijze ingezet."

4. Hoe verwacht u dat de VVD het zal doen tijdens de gemeenteraadsverkiezingen?
"Vanwege de herindeling worden er in Venlo geen verkiezingen gehouden, pas weer in 2006. De komende tijd willen we het dualisme in de gemeentepolitiek handen en voeten geven, want dat moet nu vorm gaan krijgen. Ik ben zelf voorzitter van de commissie die dat onderwerp behandelt, dus op die manier kan de VVD op de ontwikkeling van het dualisme wat invloed uitoefenen. De commissie dualisering heeft zich tot taak gesteld vooral een cultuuromslag tot stand te brengen en zeker geen genoegen te nemen met een structuurverandering. Overigens kiest de raad van Venlo ervoor om per 1 januari 2003 de nieuwe wetgeving te laten ingaan."

Ger van de Velde-de Wilde is sinds 1997 wethouder Openbare Werken en Milieu van de gemeente Schouwen-Duiveland voor de VVD.

Gemeente: Schouwen-Duiveland bestaat sinds de herindeling op 1 januari 1997 uit een groot aantal gemeenten en kernen, waarvan Zierikzee, Bruinisse, Renesse, Burg-Haamstede en Nieuwerkerk de bekendste zijn. Qua oppervlakte is Schouwen-Duiveland de vijfde grootste gemeente van Nederland.
Inwoneraantal: 34.500.
Voornaamste bedrijvigheid: recreatie, landbouw, mkb en dienstverlening.
Faciliteiten: 17 kilometer strand, natuurgebieden (waaronder Tureluur), 900 rijksmonumenten, een groot zwembad (in Zierikzee), een vijftal musea, een milieucentrum en iedere kern (op eentje na) heeft een school, sportfaciliteiten en een dorpshuis.
Aantal leden VVD-fractie binnen gemeente:
5 raadsleden en 2 wethouders.

1. Wat is het belangrijkste aandachtspunt binnen uw gemeente?
"Het herindelingssyndroom. Het is een ontzettende klus om zes gemeenten in elkaar te schuiven. Grootste probleem is de communicatie tussen onze burgers en het gemeentebestuur. Ondanks onze inspanningen, het instellen van dorpsraden, het aanstellen van een kernbestuurder, het afleggen van kernbezoeken als college, blijft er een informatiegat bestaan. Verder proberen wij door interactieve beleidsvorming onze inwoners zo vroeg mogelijk te betrekken bij de voorbereiding, voordat wij als politiek een definitieve keuze maken. Ook dan valt op, dat wanneer het over het eigen dorp gaat de zaal vol zit, maar als het abstracter wordt, de belangstelling vanuit de inwoners weer meer wegvalt."
"Een tweede grote probleem was dat het beheer van de nieuwe gemeente niet op orde was. Een voorbeeld is het feit dat er maar liefst 140 bestemmingsplannen zijn. Wij gaan die terugbrengen tot 40. Met zoveel plannen krijg je een onwerkbare situatie, vooral voor de ondernemers."

2. Hoe zou u dit probleem willen aanpakken?
"Op het gebied van communicatie hebben we, naast de dorpsraden en inspraaksessies ook een website gestart, met reactiemogelijkheden. Helaas is een deel van het platteland niet voorzien van kabel, zodat het moeilijker is om over internet te beschikken. Het plan is verder om de dorpsraden, naast hun adviesrechtfunctie, ook daadwerkelijk taken binnen hun kern te laten uitvoeren. Een stuk verantwoordelijkheid stimuleert, hopen we, ook de betrokkenheid van de inwoners bij de gemeente. Wat betreft de bestemmingsplannen: daar zijn we in volle vaart mee bezig. Ik vermoed dat het nog wel zo'n tien jaar zal duren voordat we alle plannen hebben teruggebracht naar 40. Verder gaan wij een economische raad oprichten waarin ondernemers en sociale partners participeren."

3. Wat is het grootste succes van de afgelopen jaren?
"De start van het eerste recreatietransferium in Nederland. In het seizoen kunnen bezoekers hun auto gratis in Renesse parkeren, waarna zij (eveneens gratis) per bus, tram of paardentram naar alle strandovergangen vervoerd worden. Jaarlijks maken zo'n 500.000 mensen gebruik van het transferium. Verder wil ik ook de voormalige vluchthaven noemen. In Bruinisse ligt de mosselvloot, die in de loop der jaren flink uitgebreid is, waardoor de oude haven overvol raakte. Wij zijn er toen in geslaagd om twee maal subsidie bij het ministerie van LNV los te krijgen. Na een miljoeneninvestering liggen in de voormalige vluchthaven nu 14 schepen en een loswal."

4. Hoe verwacht u dat de VVD het zal doen tijdens de gemeenteraadsverkiezingen?
"Ik ga er vanuit dat we op dezelfde sterkte blijven. We hebben een sterke partij en achterban. Ikzelf ben lijsttrekker en we hebben verder een zestiental nieuwe, fanatieke kandidaten die uit het hele gebied komen. En die herkenbaarheid is belangrijk voor de kiezer."

Arie Gouka, wethouder in de gemeente Bussum, is sinds 12 jaar actief in de gemeentepolitiek, waarvan 8 jaar als wethouder.

Gemeente: Bussum.
Inwoneraantal: 31.000.
Voornaamste bedrijvigheid: Bussum is voornamelijk een woongemeente, daarnaast heeft de stad een winkelfunctie en veel bedrijven aan huis.
Faciliteiten: 3 grote scholengemeenschappen (waarvan 70% van de leerlingen van buiten Bussum komen), winkels, theater 't Spant en een zwembad.
Aantal leden VVD-fractie in gemeenteraad: 6 raadsleden en 1 wethouder.

1. Wat is het belangrijkste aandachtspunt in uw gemeente?
"We hebben in Bussum veel te weinig ruimte om woningen te bouwen. Bussum is, qua oppervlakte, de op één na kleinste gemeente van Nederland en al sinds dertig jaar volgebouwd. Daarnaast zijn woningen hier heel duur. We hebben relatief veel grote villa's en weinig goedkope huizen. De goedkoopste woning kost nog vierhonderdduizend gulden. Voor jongeren is Bussum daarom geen aantrekkelijke gemeente, dus trekken ze weg."
"Ander probleem is de financiële bijdrage van het Rijk. Omdat Bussum al jaren gelijk blijft in inwoneraantal en door andere factoren, loopt de Rijksbijdrage geleidelijk aan terug. Dat betekent dat we er, in vergelijking met de wél groeiende gemeentes, op achteruitgaan."

2. Hoe zou u dit probleem willen aanpakken?
"Het woningtekort is nauwelijks op te lossen. Als er bijvoorbeeld een kerk verdwijnt en we op zo'n plek dertig nieuwe woningen bouwen, zijn die bedoeld voor allerlei doelgroepen. We willen er ouderen in kwijt, maar ook jongeren en gezinnen. Voor jongeren blijven er dan misschien nog zes huizen over. Laatst werd een clubhuis gesloten en op die plek hebben we acht appartementen voor jongeren gebouwd. Maar het blijft een druppel op de gloeiende plaat.
Intergemeentelijke samenwerking of een fusie biedt weinig soelaas, de ons omringende gemeenten kampen met hetzelfde probleem. Fuseren zou echter wel op financieel gebied helpen; je kunt dan op bepaalde zaken besparen, omdat je het wiel niet twee keer hoeft uit te vinden."

3. Wat is het grootste succes van de afgelopen jaren?
"We hebben kans gezien om, bij gelijke lasten, het voorzieningenniveau uit te breiden. We hebben fors geïnvesteerd in onderwijs: er komt een nieuwe havo en we bouwen 25 schoollokalen bij om de uitbreiding van het aantal leerlingen op te vangen. Verder wordt een stuk van Bussum, waar voorheen winkel- en garagebedrijven stonden, herontwikkeld. Er worden 230 woningen gebouwd. Daarnaast gaan we de haven weer uitgraven, zodat het water wordt teruggebracht in Bussum."

4. Hoe verwacht u dat de VVD het zal doen tijdens de gemeenteraadsverkiezingen?
"Moeiteloos halen we acht zetels en met een beetje geluk zelfs negen. De VVD in Bussum is heel stabiel, we hebben een heldere beleidslijn."

"Ik vind het moeilijk om straks op de juiste partij te stemmen"

De achttienjarige Renske Endel, geboren en getogen in Broek op Langedijk, is sinds november 2001 een gevierd sportvrouw. Als eerste Nederlandse turnster in de geschiedenis sleepte zij een zilveren medaille op het onderdeel 'brug' in de wacht tijdens het WK turnen in Gent. Zij verwierf hiermee niet alleen persoonlijke faam, maar zette Nederland ook definitief op de kaart als turnland. Politiek! sprak met Endel, die dit jaar voor het eerst haar gang maakt naar het stemlokaal tijdens de lokale en landelijke verkiezingen.

Renske Endel (Foto: Hans van Asch)

Dankzij haar topprestatie van vorig jaar staat turnster Renske Endel momenteel volop in de picture. Zij geniet met volle teugen van haar snel verworven roem en van de interviews die zij geeft voor radio, televisie, kranten en tijdschriften. "Vóór mijn succes werd ik bijna nooit voor een interview gevraagd", vertelt zij. "De afgelopen maanden heb ik het enorm druk gehad met interviews. In het begin probeerde ik alle interviewafspraken nog zelf te regelen. Door de drukte van trainingen of wedstrijden liepen echter een paar afspraken mis. Tegenwoordig maakt mijn vader daarom alle afspraken voor mij."

Eerste televisieoptreden

"Ik vond het vooral leuk om bij het programma Barend en Van Dorp te gast te zijn", ziet Endel terug op haar eerste televisieoptreden. "Het was een eer om voor zo'n veelbekeken programma te worden uitgenodigd. Erg leuk om eens te zien hoe het er bij een televisie-uitzending aan toe gaat." Ze blijft nuchter onder alle hectiek rond haar persoon. Ze noemt de grote mediaaandacht 'een beetje overdreven'. "Ik heb alleen maar een zilveren medaille gehaald op de brug, omdat dit het enige onderdeel is waar ik écht in uitblink. Ik voel geen extra druk om goed te blijven presteren. Ik ben allang blij dat er door de goede prestaties van alle turndames nu meer aandacht is voor de turnsport."

Endel en de andere turnvrouwen hebben inmiddels de A-status verworven bij de sportorganisatie NOC*NSF. Dit betekent dat zij kunnen rekenen op een maandelijkse toelage van duizend gulden, aangevuld met zeventig procent van het minimumloon. "Hierdoor is mijn turncarrière nu goed te bekostigen. Ik moet namelijk alles zelf betalen. Tot voor kort bekostigden mijn ouders mijn carrière. Ik studeer niet meer en krijg dan ook geen studiefinanciering." Een jaar geleden, toen Endel nog geen A-status had, stuurden haar ouders een brief aan de gemeente Broek op Langedijk, waarin zij vroegen om extra financiële steun. De gemeente reageerde afwijzend. "Eigenlijk wel begrijpelijk", meent Endel. "Een gemeente kan namelijk niet iedere sporter steunen, die nog geen successen heeft behaald."

Moeilijke periode

Endel blikt terug op een moeilijke periode uit haar leven. Ruim anderhalf jaar geleden overwoog zij serieus haar turnoutfit aan de wilgen te hangen. Zij zag de combinatie tussen de inspanningen voor haar havo-opleiding en het maken van zware trainingsuren niet meer zitten. Na gesprekken met haar ouders, een oud-turntrainer en een sportpsychologe besloot zij haar turncarrière voort te zetten bij turncentrum De Hazenkamp in Nijmegen. Zij verhuisde vanuit Broek op Langedijk naar een gastgezin in Beuningen, de familie Zegers. Zij hoeft nu geen lange reisafstanden meer af te leggen.

"Stukje bij beetje ben ik meer gaan trainen en kreeg ik weer zin in het turnen", vertelt Endel. "Ik had wel nog regelmatig persoonlijke dipjes, maar deze verdwenen toen het steeds beter ging met turnen." Zij vertelt dat zij het nog steeds moeilijk vindt het turnen te laten prevaleren boven andere belangrijke dingen uit haar leven. "Het is soms niet gemakkelijk hier veel vrije tijd aan op te offeren. Ook mis ik natuurlijk mijn familie en vrienden die in Broek op Langedijk wonen. Meestal ga ik daarom in het weekend naar huis." Zij denkt veel na over haar leven ná het turnen. "Ik ben met mijn 18 jaar al vrij oud als turnster, ik kan daarom niet jarenlang meer doorgaan met turnen. Na mijn turnloopbaan moet ik ervoor zorgen dat ik niet in een zwart gat val." Over enkele jaren wil zij graag de hbo-opleiding Voeding en Diëtiek volgen. Zij benadrukt dat zij zich in haar toekomstige baan niet wil bezighouden met voedingspatronen van sporters. "Het lijkt me vooral inte-

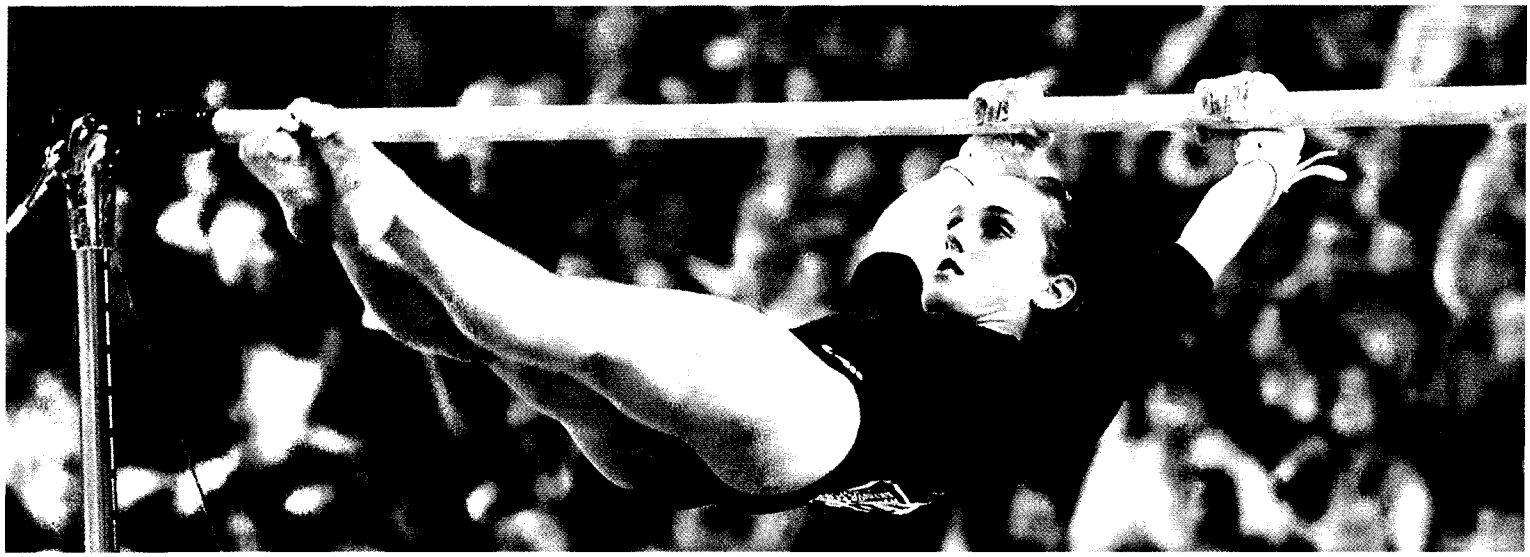

ressant om goede voedingspatronen samen te stellen voor mensen, die door een bepaalde ziekte sommige dingen niet mogen eten."

Endel erkent dat zij in haar spaarzame vrije tijd zelden een krant openslaat om meer te lezen over het laatste nationale en internationale nieuws. "Ik lees alleen af en toe een gratis krantje in de trein. Ik vind het leuker om naar de televisie te kijken. Via de televisie pik ik vaak sneller dingen op, omdat ik dan iets hoor en zie." Televisiejournaals zijn daarom meer aan haar besteed. Onder meer 'menselijke drama's' kunnen haar erg boeien. "Het nieuws rond het eerst vermiste en uiteindelijk vermoorde meisje van Nulde vind ik zo erg. Het is verschrikkelijk als er iemand verdwijnt, die aanvankelijk door niemand wordt gemist. Dit soort drama's vind ik vreselijk."

Stemmen

Endel is achttien geworden in juli 2001 en mag dit jaar voor het eerst haar stem uitbrengen tijdens de gemeenteraadsverkiezingen en Tweede-Kamerverkiezingen. "Ik ga de komende tijd eens goed de verkiezingsprogramma's van de verkiesbare personen en partijen doornemen", vertelt Endel. "Dit lijkt me best interessant. Ik vind het echter moeilijk om straks een goede keuze te maken, want de politieke partijen presenteren hun verkiezingsprogramma natuurlijk allemaal alsof deze de allerbeste is. Ze schrijven natuurlijk toch een verkiezingsprogramma om hun eigen partij te promoten." Politieke discussies op de televisie vindt zij niet zo interessant. "Ik heb nooit bewust gekeken naar dit soort discussies. Slechts af en toe vang ik wel eens een politiek onderwerp op in een televisieprogramma."
Zij noemt een maatschappelijk thema dat in haar ogen erg belangrijk is. "Het is van belang dat de landelijke politieke partijen hard werken aan het wegwerken van de wachtlijsten in de gezondheidszorg. Als je een blessure hebt of zelfs ernstig ziek bent, is het erg vervelend als je lang moet wachten tot je geholpen kan worden in het ziekenhuis. Ik heb zelf regelmatig een blessure gehad vlak voor een turntoernooi. Het was voor mij dan belangrijk om te weten of het verantwoord was toch aan het toernooi mee te doen. Toch moest ik vaak lang wachten tot er in het ziekenhuis in een röntgenfoto van mijn blessure kon worden gemaakt. Slechts een enkele keer kon direct een foto worden gemaakt. Iedereen zou eigenlijk direct moeten kunnen rekenen op medische hulp."
Endel wijst op nog een onderwerp, waar de politiek veel aandacht aan moet besteden. "De criminaliteit in de samenleving moet sterk worden verminderd. Ik hoor en zie wel eens criminele verhalen op de televisie waar ik gewoon bang van word."

Goede aanpak

Endel benadrukt dat zij niet is opgegroeid in een politiek nest. "Ik heb wel eens een periode gehad dat ik veel aan mijn ouders vroeg over politiek. Ik vroeg hen op wie ik in de toekomst het beste kon stemmen. Zij konden mij niet verder helpen, omdat zij het zelf ook behoorlijk ingewikkeld vinden de juiste partij te kiezen. Zij menen dat alle partijen eigenlijk wel goede ideeën hebben. Zij zouden het liefst de beste punten uit de verkiezingsprogramma's van alle partijen halen en hun eigen programma samenstellen."

"Mijn ouders hebben vroeger dikwijls gestemd op de PvdA, omdat die partij het dichtste bij hun eigen ideeën staat", vervolgt Endel. "Deze partij besteedt in hun ogen veel aandacht aan de zwakkeren in onze maatschappij. De PvdA is volgens hen niet alleen prestatiegericht, maar biedt ook een goede aanpak voor het werklozenprobleem. Toch wisselt hun politieke voorkeur nogal eens, afhankelijk van de belangrijke zaken die er door de jaren heen speelden. Zij hebben ook eens voor GroenLinks gekozen vanwege goede ideeën op het gebied van milieu en het CDA vanwege de standpunten over abortus en euthanasie. Ook hebben zij er wel eens over gedacht om op de VVD te stemmen. Zij vinden dat de liberale fractie sterke standpunten heeft op het gebied van de asielzoekersproblematiek. Kortom, mijn ouders zijn niet echt partijvast. Wellicht dat ik tijdens de lokale en landelijke verkiezingen op dezelfde partij als mijn ouders stem. Zij hebben mij namelijk opgevoed en daarom denk ik dat ik dezelfde politieke gedachten zal hebben als zij."

Tekst: Bart Manders

versterken de arbeidsmarkt

"De beroepsbevolking wordt kleiner en zonder een structurele verhoging van de participatiegraad van senioren krijgt de arbeidsmarkt met problemen te maken die de huidige problemen van krapte ver overstijgen." Aan het woord is mevrouw Cock Huigen, voorzitter van de Initiatiefgroep Ouderen van de VVD. De initiatiefgroep presenteerde vorig jaar de discussienota 'Participerende senioren in een waarde(n)vol seniorenbeleid', waarin maatregelen worden genoemd die deze participatiegraad kunnen verhogen. "Er ontstaan grote problemen als senioren vroegtijdig stoppen met werken en jongeren sneller doorstromen naar hogere functies. Je krijgt dan een flink tekort aan mensen die het overgebleven werk kunnen verrichten. Oudere medewerkers blijven bovendien met al hun kennis en ervaring aan de kant staan."

Het is droevig gesteld met de participatie van oudere werknemers op de Nederlandse arbeidsmarkt. Nederland kent de laagste Europese participatiegraad van 55-plussers, boven deze leeftijd werkt slechts één op de drie mensen. Dit is één van de conclusies uit de discussienota, een co-productie van de Initiatiefgroep Ouderen van de VVD en de liberale fractie in de Tweede Kamer. Cock Huigen benadrukt dat het noodzakelijk is om de participatiegraad van ouderen de komende jaren structureel te verhogen. "In verband met de blijvende betaalbaarheid van de vergrijzing moeten meer mensen langer aan de slag. De beste manier om de AOW ook in de toekomst veilig te stellen, is dat meer mensen boven de 55 jaar blijven werken en via premiebetaling bijdragen aan de financiering van deze wetgeving."

Structurele verhoging

Erica Terpstra, voorzitter van de Tweede-Kamercommissie Sociale Zaken en Werkgelegenheid van de VVD vindt dat werkgevers de waarde van oudere werknemers moeten inzien. "Voor het verhogen van deze participatiegraad moet allereerst een psychologische omslag plaatsvinden bij werkgevers, maar ook bij de ouderen zelf. Oudere werknemers worden nog te vaak op grond van hun 'kalenderleeftijd' buitenspel gezet. Ook komen zij te weinig in aanmerking voor opfris-, bijscholings- en omscholingscursussen. Werkgevers en ouderen moeten ervan overtuigd raken dat iedereen, ongeacht zijn of haar leeftijd, een waardevolle bijdrage kan leveren op de arbeidsmarkt. Deze mentaliteitsverandering kun je niet via de wet bewerkstelligen. Zo'n omslag moet van binnenuit komen."

Terpstra is echter positief gestemd over de toekomstige positie van senioren op de arbeidsmarkt. Zij wijst op een belangrijke maatschappelijke ontwikkeling in de Verenigde Staten. "Ouderen zijn daar ontdekt als een buitengewoon interessante consumentengroep. Zij worden bovendien steeds meer beschouwd als een professionele lobbygroep, die zich inzet voor belangrijke maatschappelijke onderwerpen, zoals de integratie op de arbeidsmarkt. Deze senioren worden de 'zilveren panters' genoemd. Ik denk dat deze ontwikkeling zich spoedig ook in Nederland voordoet." Zij verwacht dat de Nederlandse ouderenbonden de komende jaren een waardevolle bijdrage kunnen leveren aan de discussies over de arbeidsparticipatie van ouderen. "Zij hebben zich de afgelopen jaren ontwikkeld van gezelligheids- en recreatiebonden, tot serieuze gesprekspartners van de overheid en de landelijke politiek. Zij kunnen nu op alle fronten invloed uitoefenen op het ouderenbeleid."

Mentaliteitsverandering

Volgens Terpstra schuiven veel bedrijven oudere werknemers al jarenlang te snel aan de kant. "Ik ken zelf nog de tijd van de hoge jeugdwerkloosheid. Werkgevers zetten oudere werknemers destijds onder grote morele druk om plaats te maken voor jongeren, die moeilijk aan een baan konden komen. Het is in feite al een jarenoud beleid om oudere werknemers, uitsluitend op basis van hun leeftijd, aan de kant te zetten." Terpstra denkt dat enkele maatschappelijke initiatieven kunnen zorgen voor een mentaliteitsverandering bij zowel werkgevers als ouderen zelf. "De aandacht die in de media aan ouderenbeleid wordt besteed en de politieke discussies die hierover in heel Nederland worden gehouden, kunnen deze omslag enigszins bevorderen. Ouderen zelf moeten ook mondiger worden en wellicht meer actie voeren voor de verbetering van hun positie op de arbeidsmarkt. Zij

moeten anderen duidelijk maken dat zij, op basis van hun kalenderleeftijd, niet in een hoek willen worden gedrukt." Het Tweede-Kamerlid benadrukt dat 55-plussers een grote meerwaarde kunnen zijn voor bedrijven. Zij ziet voor velen een rol als mentor weggelegd. "Terwijl veel jongeren van het ene naar het andere bedrijf 'zappen', zijn de oudere werknemers vaak meer ingewijd in één bedrijfscultuur, omdat zij er al jarenlang werken. Ze kunnen jongeren helpen en adviseren. In de Tweede Kamer wordt al met mentorfuncties gewerkt. Verschillende oudere Kamerleden begeleiden jongere fractiegenoten." Zij meent dat werknemers gemotiveerd zullen zijn om op hogere leeftijd actief te blijven, als zij nuttige taken mogen verrichten of ergens verantwoordelijkheid over mogen dragen binnen een bedrijf.
Ook Arie Otten, die eind 2001 als fractievoorzitter van de Ouderenunie in Hengelo overstapte naar de lokale VVD, pleit voor het realiseren van meer mentorfuncties. "Het personeelsbeleid van bedrijven moet op dit soort functies worden afgestemd."

Cock Huigen

Keuzevrijheid

Zowel Terpstra als Huigen meent dat werkgevers, werknemers, de politiek en andere instanties hun krachten moeten bundelen om meer arbeidskrachten boven de 55 jaar aan de slag te houden. Huigen benadrukt dat 'de persoonlijke keuzevrijheid van werknemers om tot op hogere leeftijd werkzaam te blijven', het uitgangspunt moet zijn van deze gezamenlijke inspanningen. "Natuurlijk hebben senioren de vrijheid uit de arbeidsmarkt te stappen, maar mensen die het echt willen, moeten langer door kunnen werken." Arie Otten kan zich prima vinden in dit standpunt. "De VVD is er bewust mee bezig dat veel mensen op hogere leeftijd willen blijven werken. Oudere werknemers hebben door de jaren heen dikwijls veel werkervaring en kennis opgedaan en hebben een grote werkmotivatie. Ik sta achter het liberale standpunt dat doorwerken op hogere leeftijd geen verplichting moet zijn, maar een keuze."

Voorwaarden

In de nota 'Participerende senioren in een waarde(n)vol seniorenbeleid' staan diverse voorwaarden om mensen langer aan het werk te houden, zoals het realiseren van leeftijdsbewust personeelsbeleid. "Werkgevers moeten al beginnen met het goed begeleiden en opleiden van hun werknemers als zij nog jong zijn", betoogt Huigen. "Hierdoor hebben werknemers ook als zij straks 55+ zijn meer kans op een goede baan." Zij wijst op het belang van scholing. "Hierdoor kan een werkgever ouder wordende arbeidskrachten mee laten groeien in een bedrijf. Er moeten, vooral in de ICT-sfeer, meer scholings- en opleidingsprojecten komen." Ook moeten werkgevers volgens haar meer banen creëren, specifiek gericht op de kennis en ervaring van 55-plussers. Daarnaast pleit zij voor een flexibelere salariëring van de banen voor ouderen. "Zij bekleden vaak niet meer de topfuncties met de hogere salarissen. Daarom moet flexibeler met de honorering van deze functies worden omgegaan. Het bekleden van een lagere functie op hogere leeftijd mag namelijk niet ten koste gaan van opgebouwde pensioenrechten."

Prepensioenregelingen

Huigen beklemtoont dat de huidige VUT-regelingen snel moeten worden teruggedrongen en omgezet in prepensioenregelingen. Hierdoor ontstaat volgens haar een directe relatie tussen de betaalde pensioenpremie en de uitkeringshoogte. Zij verwijst naar de discussienota, waarin staat dat dit nu niet het geval is: 'De VUT is daarom vaak een erg aantrekkelijke uittredingsroute', zo staat te lezen in de nota. 'Mensen zijn dief van de eigen portemonnee als zij er geen gebruik van maken. Omzetting van VUT-regelingen in prepensioenregelingen vindt nog onvoldoende plaats. Het is goed dat de regering heeft besloten de fiscale facilitering van VUT-regelingen geleidelijk af te schaffen'. Huigen meent ook dat de premievrije voortzetting van pensioenopbouw bij arbeidsongeschiktheid een ontmoediging kan zijn voor

oudere werklozen om te reïntegreren. "Reïntegratie naar een minder betaalde baan, of naar een werkgever met een minder gunstige pensioenopbouw is minder aantrekkelijk dan in de WAO blijven en premievrij pensioen ontvangen op basis van het laatst verdiende hogere salaris." Otten verwacht dat de huidige VUT-regelingen binnen afzienbare tijd zullen verdwijnen. Het zelf opbouwen van een pensioenvoorziening voor bijvoorbeeld de kleine middenstander is volgens hem niet haalbaar. "Of men moet deze groep fiscale voordelen geven, alleen in ruil voor een pensioenvoorziening."

Erica Terpstra

Leeftijdsbewust personeelsbeleid

Terpstra noemt enkele andere maatregelen in het kader van 'leeftijdsbewust personeelsbeleid'. "Werkgevers moeten meer rekening houden met de fysieke en psychische gesteldheid van ouderen. Een bouwvakker die vroeger jarenlang op de steigers heeft gewerkt, kan nu kampen met rugklachten. Iemand die vanaf zijn 28ste een kantoorbaan heeft gehad, verkeert daarentegen meestal nog in prima lichamelijke conditie. Werkgevers moeten functies meer op deze fysieke factoren afstemmen. Zij spelen meestal wel in op de omstandigheden waarin jongere werknemers verkeren. Zo houden zij er rekening mee dat veel vrouwelijke medewerkers kinderen willen en dus zwangerschapsverlof wensen. Waarom zou een werkgever dan niet inspelen op de wensen van ouderen?" Zij noemt nog een initiatief, waarmee hun arbeidsmarktpositie kan worden verbeterd. "Het is verstandig ouderen op een andere manier kennis te laten maken met de technische apparatuur binnen een bedrijf, dan bij jongeren meestal gebeurt. De meeste jongeren leren snel werken met nieuwe apparatuur, terwijl ouderen vaak meer basisuitleg nodig hebben. Dit soort maatregelen vergen een kleine moeite en leveren een enorme winst op."

Sollicitatieplicht

De regering wil de sollicitatieplicht voor mensen boven de 57,5 jaar per 1 juli 2002 opnieuw invoeren voor de zogeheten 'nieuwe werklozen'. De VVD-fractie is van mening dat deze sollicitatieplicht direct moet worden ingevoerd. "Veel oudere werklozen vinden het erg dat zij niet meer kunnen participeren op de arbeidsmarkt", beargumenteert Huigen. "De arbeidsmarkt en de diverse wettelijke regelingen zijn nu nog zo ingericht, dat je als oudere niet meer meetelt in de samenleving. Het invoeren van de sollicatieplicht heeft te maken met het creëren van gelijke rechten en kansen voor senioren. Zo'n plicht kan oudere werklozen motiveren om zich bij te scholen en zo weer in aanmerking te komen voor een baan. Nu wordt nog de indruk gewekt dat mensen van 57,5 jaar en ouder niet meer kunnen werken en functioneren." Volgens Huigen zou het doorwerken - eventueel op vrijwillige basis - ook na het bereiken van de 65-jarige leeftijd meer gemeengoed moeten zijn. Haar voorkeur gaat uit naar een oplossing, waarin zowel de oudere werknemer als de werkgever brood zien. "In de jaren vijftig was het normaal dat iedereen tot zijn 65ste jaar bleef werken. Er waren destijds absoluut geen discussies gaande over het eerder uit de arbeidsmarkt stappen, via bijvoorbeeld een VUT-regeling. Tegenwoordig is de verantwoordelijkheid van mensen voor hun eigen leven belangrijk. Zij moeten nu zelf kunnen kiezen of zij tot op latere leeftijd blijven doorwerken."

Politiek draagvlak

Huigen meent dat er binnen de landelijke politiek een breed draagvlak is voor de maatregelen, die ervoor moeten zorgen dat werknemers tot op hogere leeftijd kunnen blijven werken. Zij is enthousiast over de in 2001 opgerichte Task Force, die de komende twee jaar gaat onderzoeken met welke maatregelen die bereikt kan worden. Enkele prominente leden van de Task Force zijn voorzitter Lodewijk de Waal van de vakcentrale FNV, theaterproducent Joop van den Ende en de bekende makelaar Cor van Zadelhoff. "Ik ga er vanuit dat de Task Force uitstekend werk verricht en de Nederlandse regering over twee jaar deskundig van advies dient."

Tekst: Bart Manders

Fotografie: Hans van Asch

Vol vertrouwen

U wachten de komende tijd twee zeer bijzondere burgerplichten: stemmen op 6 maart voor een nieuwe Gemeenteraad en 15 mei voor een nieuwe Tweede Kamer. Wie niet stemt, vertrouwt er op dat anderen wel de goede keuze maken. Dat is niet zonder risico. Als anderen een vergissing begaan, moet u 4 jaar wachten om die te kunnen herstellen. Zorg daarom dat u van de partij bent op die belangrijke momenten. Immers, elke stem telt.
De VVD is volop bezig met de voorbereidingen voor die verkiezingen. Binnenkort starten we de campagne. Inmiddels zijn de verkiezingsprogramma's en kandidatenlijsten gepresenteerd, besproken en vastgesteld. Wij hebben onszelf hoge eisen gesteld. Een duidelijk en financieel deugdelijk programma en kandidaat-volksvertegenwoordigers die uw vertrouwen waard zijn. Wij voeren campagne in concurrentie met alle andere partijen, bestaande en nieuwe. En we doen dat op een manier die bij ons past: integer, fatsoenlijk en uitgaand van feiten. Geen grove persoonlijke aanvallen maar duidelijke voorstellen in ons aller belang.
Het meest kenmerkende van de VVD is, dat we vertrouwen hebben in mensen. We redeneren niet vanuit de overheid, maar vanuit de kracht van het individu. De VVD staat voor ruimte en respect. Ruimte voor ieder mens om zich te ontwikkelen en zelf te kiezen hoe hij of zij wil leven. Respect voor de ander, en de omgeving. Ons streven is vrijheid. Zelf verantwoordelijkheid nemen, zelf keuzes kunnen maken. En geen betuttelende overheid. Vechten tegen criminaliteit - omdat criminaliteit de grootste bedreiging voor onze vrijheid is.
De VVD hanteert die stijl op ieder bestuurlijk niveau. De VVD in een Gemeenteraad lijkt op de VVD in de Tweede Kamer: eigentijds, degelijk, betrouwbaar en verantwoordelijk. De VVD is de partij die de daad bij het woord voegt. Het beste advies is dat ik u daarom kan geven, is zelf ook verantwoordelijkheid te nemen en te gaan stemmen op 6 maart en 15 mei. Op de VVD natuurlijk. Omdat zij betrouwbaar is en verantwoordelijkheid wil nemen voor het bestuur van stad en land.

H.F. Dijkstal

Hans Dijkstal
VVD-fractievoorzitter Tweede Kamer

VRIJHEID DEMOCRATIE

Voorjaar 2002
Nummer 1474

12 en 13 april in Veldhoven JAV 2002: bent u ook van de partij?

Op vrijdag 12 en zaterdag 13 april heeft in Veldhoven de Jaarlijkse Algemene Vergadering (JAV) plaats. Het programma - met als overkoepelend thema 'Vooruitgang' - is interessant, inhoudelijk en met een vleugje entertainment. Er wordt niet alleen vergaderd, maar u kunt ook deelnemen aan diverse workshops en discussies. Bovendien is er volop gelegenheid om op informele wijze contacten met andere VVD-ers aan te halen. Kortom: de JAV 2002 is zeer de moeite waard. Bent u ook van de partij?

Persoonlijke groei, individuele keuzevrijheid, het realiseren van ambities. De VVD heeft een interne 'drive' en uitstraling om ruimte te bieden voor vooruitgang. 'Vooruitgang' is dus een uitstekend thema voor de Jaarlijkse Algemene Vergadering (JAV) van 2002. Deze 55e JAV heeft plaats in een drukke periode, tussen gemeenteraads- en Tweede-Kamerverkiezingen.

Drie goede redenen waarom u de JAV niet mag missen:

- De JAV is een ontmoetingsplaats voor iedereen die betrokken is bij de VVD. Het programma is boeiend voor politici, bestuursleden, afgevaardigden, leden en iedereen die één of twee dagen in het hart van de partij mee wil praten.
- Het programma - een volledig tweedaags programma - is de moeite waard; interessant, inhoudelijk en met een vleugje entertainment. Waar de Algemene Vergaderingen vroeger vooral gingen om huishoudelijke zaken, is de laatste jaren de nadruk steeds meer komen te liggen op discussies, workshops, interessante parallelsessies en een presentatie op vrijdagavond.
- Officieel start de campagne ten behoeve van de Tweede-Kamerverkiezingen op zaterdag 27 april, maar hier krijgt u alvast een voorproefje: vrijwel alle politici zijn vertegenwoordigd en lijsttrekker Hans Dijkstal sluit het vrijdagavondprogramma af.

Bent u ook van de partij?

Het congres is openbaar. Het is bij uitstek een gelegenheid om ook de mensen die net lid zijn van de VVD, of mensen die al langer lid zijn maar nog niet actief, nader kennis te laten maken met de VVD. Komt u daarom met zoveel mogelijk leden en belangstellenden naar (een deel van) het congres. Op 12 en 13 april staan de deuren van Golden Tulip Conference Center Koningshof in Veldhoven open. Voor u en voor iedereen, die is geïnteresseerd in liberale politiek! **Aanmelden is niet nodig. Indien u gebruik wilt maken van lunch (à € 13) en/of diner (à € 24) dient u dit echter te reserveren.** Hiervoor kunt u op het algemeen secretariaat een aanmeldingsformulier aanvragen, of u kunt dit downloaden van het internet.

Meer informatie

Meer informatie over de JAV (inclusief alle vergaderstukken) wordt toegezonden aan afdelingsbesturen, gepubliceerd op de internetsite (www.vvd.nl) en is op te vragen via het algemeen secretariaat, tel. (070) 361 3061.

Colofon

Hoofdredacteur Daan Zwart
Redactie Algemeen Secretariaat
Redactiesecretariaat Mathieu Borsboom **T** 070 - 361 30 61
Ledenadministratie VVD Postbus 30836 2500 GV 's-Gravenhage **T** 070 - 361 30 61 **I** www.vvd.nl
ISBN 0166 - 8498

Help de VVD nog sterker te maken!

Nu dit nummer van Politiek! voor u ligt, is de campagneperiode aangebroken. Over enkele weken gaan alle kiezers naar de stembus voor de gemeenteraadsverkiezingen en op 15 mei zijn de Tweede-Kamerverkiezingen. Het is belangrijk dat we deze maanden veelvuldig contacten onderhouden met de kiezers. Bijvoorbeeld door bijeenkomsten te organiseren, door advertenties te plaatsen, folders te verspreiden of de markt op te gaan.

We moeten op verschillende manieren onze standpunten helder en duidelijk uitdragen. Dat kost veel geld. Om die reden heeft u in oktober 2001 bij het ontwerp-verkiezingsprogramma een acceptgirokaart ontvangen met het verzoek te helpen om de VVD nog sterker te maken. Heeft u nog geen bijdrage overgemaakt? Dit kan alsnog door gebruik te maken van onderstaande machtiging!

Bij het ter perse gaan van dit nummer hebben 7.963 leden een bijdrage overgemaakt. Dit heeft € 236.000. (ƒ 520.075) opgeleverd.

€ 450.000
€ 405.000
€ 360.000
€ 315.000
€ 270.000
€ 225.000
€ 180.000
€ 135.000
€ 90.000
€ 45.000

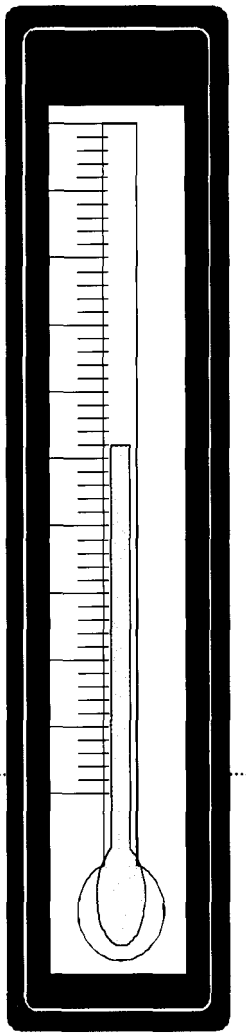

Eenmalige machtiging

Ja, ik wil helpen de VVD nog sterker te maken en steun daarom de financiële actie ten behoeve van de verkiezingen in 2002!

Naam:.....
Voorletter(s):.....**M/V**.....
Adres:.....
Postcode/woonplaats:.....

Ik verleen hierbij machtiging aan de VVD om een bedrag van € ..... eenmalig af te schrijven van mijn rekening:

Bankrekening:
Postbank:

Als u het niet eens bent met de afschrijving, dan heeft u een maand de tijd om uw bank- of girokantoor opdracht te geven tot terugbetaling.

Datum:.....
Handtekening:

Hans Dijkstal
voorzitter Tweede-Kamerfractie

Alvast bedankt.
Hans Dijkstal

www.vvd.nl

Binnenhof 1
2513 AA Den Haag

Bon opsturen in gesloten envelop (zonder postzegel) aan:
VVD, Antwoordnummer 1877, 2501 WB Den Haag

VVD. Elke dag van de partij.

Na maandenlange voorbereidingen is het nu zover: de campagneperiode is aangebroken. Een drukke tijd, waarin heel veel VVD-ers zich inzetten voor één ding: het behalen van klinkende uitslagen op 6 maart en op 15 mei. Iedereen kan hiertoe op geheel eigen wijze een bijdrage leveren. Of u nu helpt bij de organisatie van een bijeenkomst, ervoor zorgt dat op alle borden weer posters hangen of tegen de buurman zegt dat hij toch vooral op de VVD moet stemmen: ieders hulp wordt zeer gewaardeerd!

Een samenleving van vrijheid in verantwoordelijkheid, dat is wat de VVD voor ogen heeft. Op landelijk niveau, maar ook lokaal. Samen staan we voor de enorme uitdaging om deze boodschap aan de kiezers over te brengen. We moeten er met elkaar voor zorgen dat kiezers heel duidelijk weten waar de VVD voor staat, zodat ze op 6 maart vol overtuiging hun stem op de VVD uitbrengen. Samen betekent in dit geval dat u in uw gemeente met vereende krachten van politici, bestuurders en enthousiaste leden de lokale items onder de aandacht moet brengen. Uiteraard op een heldere, open manier, zoals een ieder dat van de VVD gewend is. Maar samen betekent ook dat landelijke en lokale politici de krachten bundelen. In de campagneperiode ten behoeve van de gemeenteraadsverkiezingen - van zaterdag 16 februari tot en met woensdag 6 maart - trekken landelijke politici door het hele land.

Internet

De internetsite van de VVD is vernieuwd. De site is sneller, completer en nog mooier dan voorheen.

Poster

Bij dit nummer van Politiek! heeft u een poster aangetroffen. Het zou fantastisch zijn als u deze voor uw raam hangt. Hiermee geeft u aan dat ook u van dé partij bent, de VVD!

Misschien is dit u al opgevallen. Als dat niet zo is, moet u vooral eens een kijkje nemen op www.vvd.nl. Een deel van de site is specifiek ingericht voor de verkiezingen. Wilt u de hoofdpunten uit het verkiezingsprogramma nog eens nalezen, wilt u weten welke activiteiten in uw regio worden georganiseerd, wilt u informatie over de VVD bij u in de buurt, wilt u financieel een steentje bijdragen aan de campagne of online PR-materiaal bestellen? Dit - en meer - kunt u allemaal doen via www.vvd.nl. En als u in campagnetijd niet alleen nieuwsberichten wilt lezen, maar ook wilt zien wat er allemaal gebeurt in het land, kijk dan in het digitale videodagboek. Daar treft u van diverse campagneactiviteiten een verslag aan in beeld en geluid.

Overigens vindt u op de site ook nog steeds de informatie die u al jaren online kunt vinden. Bijvoorbeeld nieuwsberichten, een actuele agenda en de mogelijkheid om lid te worden. En wanneer u nog geen abonnement had op de Nieuwsdienst, dan kan dit alsnog. U ontvangt dan per e-mail nieuwsberichten over onderwerpen die u interesseren.

PR-materiaal

Zoals gebruikelijk kunt u via het algemeen secretariaat PR-materiaal bestellen. Bijvoorbeeld agendastickers, pennen, ballonnen, gelukskoekjes, bierviltjes of aanstekers met de nieuwe lay out en de slogan "VVD. Elke dag van de partij." En als u de straat op gaat om in contact te treden met kiezers, mag het VVD-jack toch eigenlijk niet ontbreken!

U kunt een bestelformulier aanvragen via tel. (070) 361 3061 of per e-mail (j.alberts@vvd.nl), materiaal bestellen via de site of meteen ophalen bij het verzendcentrum in Katwijk. Het verzendcentrum in Katwijk is gevestigd aan de Sandtlaan 36 [f3] en is van 4 februari tot en met 1 maart geopend op maandag en vrijdag van 11.00 tot 16.00 uur.

Campagnebijeenkomsten

In de campagneperiode ten behoeve van de gemeenteraadsverkiezingen worden in het hele land ontzettend veel activiteiten georganiseerd. Teams van landelijke politici ondersteunen de lokale verkiezingen en reizen daarom van 16 februari tot en met de verkiezingen op 6 maart het hele land door en bezoeken markten en wijken, onderhouden contacten met lokale en regionale media en werken mee aan politieke avonden.

Hieronder treft u - onder voorbehoud van wijzigingen - een overzicht aan van diverse grote bijeenkomsten in de campagneperiode. Tenzij anders vermeld vangen alle bijeenkomsten aan om 19.30 uur (ontvangst 19.00 uur). Daarnaast treft u een volledig overzicht van alle VVD-activiteiten aan op de internetsite (www.vvd.nl).

Zaterdag 16 februari

Campagnestart gemeenteraadscampagne in de Cruise Terminal te Rotterdam.
Tijd: 14.00 - 17.00 uur.

Maandag 18 februari

- Grote Regionale Avond m.m.v. onder andere Hans Dijkstal, Benk Korthals en Jozias van Aartsen in Theater De Wipmolen te Alblasserdam
- Grote Regionale Avond m.m.v. onder andere Gerrit Zalm en Hans Hoogervorst in Schouwburg De Twentse te Enschede

Dinsdag 19 februari

- Topbijeenkomst m.m.v. onder andere Hans Dijkstal, Annemarie Jorritsma, Gerrit Zalm en Benk Korthals in Borchland te Amsterdam
- Bijeenkomst m.m.v. onder andere Johan Remkes in de Heerlickheijd van Ermelo te Ermelo
- Bijeenkomst m.m.v. Henk van Hoof in theater Cultura te Ede

Woensdag 20 februari

- Grote Regionale Avond m.m.v. onder andere Gerrit Zalm en Henk van Hoof in Zaal Concordia te Zuid-Scharwoude
- Grote Regionale Avond m.m.v. onder andere Benk Korthals en Gijs de Vries in Willem II te Tilburg
- Grote Regionale Avond m.m.v. onder andere Johan Remkes in Tulip Inn te Zeegse

Donderdag 21 februari

- Grote Regionale Avond m.m.v. onder andere Annemarie Jorritsma en Hans Hoogervorst in het Holiday Inn te Leiden
- Bijeenkomst m.m.v. Jozias van Aartsen en Henk van Hoof in congrescentrum Achterhoek te Doetinchem

Vrijdag 22 februari

- Topbijeenkomst m.m.v. onder andere Hans Dijkstal, Annemarie Jorritsma, Benk Korhals en Johan Remkes in het Tryater te Leeuwarden

Maandag 25 februari

- Topbijeenkomst m.m.v. onder ander Hans Dijkstal, Annemarie Jorritsma, Gerrit Zalm, Loek Hermans en Benk Korthals in de Orangerie te Den Bosch

Dinsdag 26 februari

- Grote Regionale Avond m.m.v. onder andere Annemarie Jorritsma, Hans Hoogervorst en Henk van Hoof in partycentrum De Doele te Purmerend
- Grote Regionale Avond m.m.v. onder andere Hans Dijkstal en Benk Korthals in het Prinsestheater te Rotterdam
- Grote Regionale Avond m.m.v. onder andere Loek Hermans in Zalencentrum Meursinge te Westerbork

Woensdag 27 februari

- Grote Regionale Avond m.m.v. onder andere Annemarie Jorritsma en Hans Hoogervorst in Hotel Figi te Zeist
- Grote Regionale Avond m.m.v. onder andere Loek Hermans in Hotel Goes te Goes
- Grote Regionale Avond m.m.v. onder andere Gerrit Zalm en Frank de Grave in Theater De Bussel te Oosterhout
- Bijeenkomst m.m.v. Erica Terpstra in De Torpedoloods te Hoek van Holland
- Bijeenkomst m.m.v. Jozias van Aartsen in Leiden

Donderdag 28 februari

- Grote Regionale Avond m.m.v. onder andere Hans Dijkstal, Jozias van Aartsen, Hans Hoogervorst en Monique de Vries in Schouwburg Odeon te Zwolle
- Grote Regionale Avond m.m.v. onder andere Frank de Grave in het Tehuis te Groningen
- Bijeenkomst m.m.v. Erica Terpstra in de 3 B-hoek (Berkel, Bergschenhoek en Bleiswijk)

Vrijdag 1 maart

- Grote Regionale Avond m.m.v. onder andere Hans Dijkstal en Annemarie Jorritsma in Lapershoek te Hilversum
- Grote Regionale Avond m.m.v. onder andere Frank de Grave en Monique de Vries in Het Huiken te Elburg
- Grote Regionale Avond m.m.v. onder andere Gerrit Zalm in attractiepark Duinrell te Wassenaar

Maandag 4 maart

- Grote Regionale Avond m.m.v. onder andere Hans Dijkstal, Jozias van Aartsen en Johan Remkes in De Rode Hoed te Amsterdam
- Grote Regionale Avond m.m.v. onder andere Benk Korthals in Theater Romein te Leeuwarden
- Politiek café m.m.v. onder andere Erica Terpstra in 't Melkhuisje te Hilversum

Dinsdag 5 maart

- Slotavond gemeenteraadscampagne in Musis Sacrum te Arnhem

Woensdag 6 maart

Gemeenteraadsverkiezingen. Uitslagenavond.

Een compleet en actueel overzicht van alle bijeenkomsten treft u aan op www.vvd.nl.

Heeft u de VVD-vogel al?
Bestel via j.alberts@vvd.nl of 070-3613081 (€ 7)

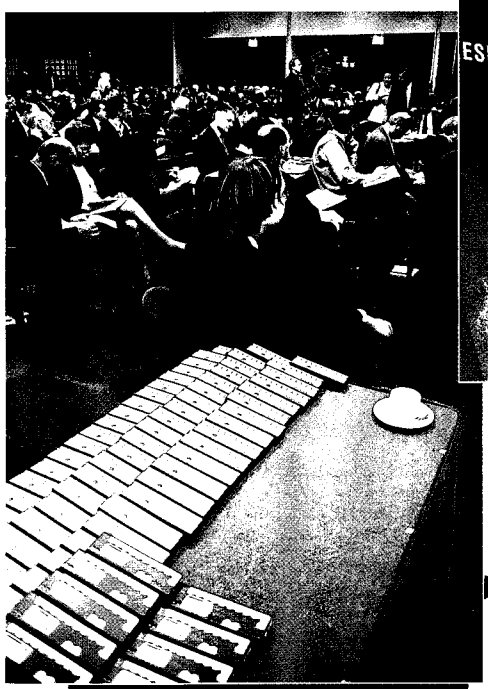

Erelid Frits Korthals Altes neemt afscheid

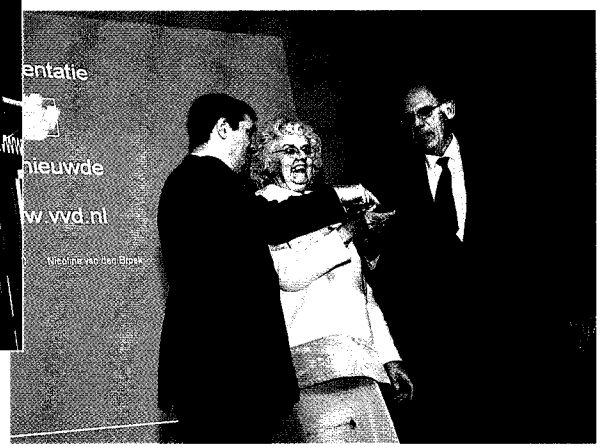

De opening van de nieuwe website

Twee dagen discussieren en stemmen

Ruimte voor het verkiezingsprogramma

Een staande ovatie voor de lijsttrekker

Een kleurrijk slot van het congres

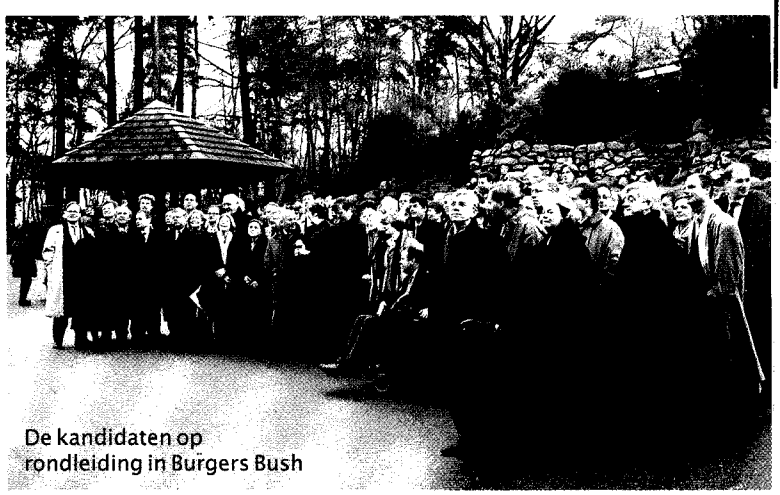

De kandidaten op rondleiding in Burgers Bush

1	H.F. (Hans) Dijkstal te Wassenaar	(m)
2	A. (Annemarie) Jorritsma-Lebbink te Bolsward	(v)
3	G. (Gerrit) Zalm te Den Haag	(m)
4	E.G. (Erica) Terpstra te Den Haag	(v)
5	L.M.L.H.A. (Loek) Hermans te Beetsterzwaag	(m)
6	A.H. (Benk) Korthals te Rotterdam	(m)
7	F.H.G. (Frank) de Grave te Amsterdam	(m)
8	J.J. (Jozias) van Aartsen te Den Haag	(m)
9	W.C.G. (Hella) Voûte-Droste te Aerdenhout	(v)
10	J.W. (Johan) Remkes te Groningen	(m)
11	C.G.A. (Clemens) Cornielje te Zwolle	(m)
12	J.F. (Hans) Hoogervorst te Den Haag	(m)
13	H.G.J. (Henk) Kamp te Borculo	(m)
14	H.A.L. (Henk) van Hoof te Alkmaar	(m)
15	A.M. (Anke) van Blerck-Woerdman te Tilburg	(v)
16	G.M. (Gijs) de Vries te Den Haag	(m)
17	W.I.I. (Willibrord) van Beek te Maarheeze	(m)
18	J.M. (Monique) de Vries te Den Haag	(v)
19	P.H. (Pieter) Hofstra te Paterswolde	(m)
20	F.W. (Frans) Weisglas te Rotterdam	(m)
21	J. (Jan) Rijpstra te Meppel	(m)
22	B.M. (Bibi) de Vries te Almere	(v)
23	A.J. (Jan) te Veldhuis te Middelburg	(m)
24	A. (Atzo) Nicolai te Amstelveen	(m)
25	P.J.L (Nellie) Verbugt te Helden	(v)
26	R. (Ruud) Luchtenveld te Amersfoort	(m)
27	G.J. (Gert Jan) Oplaat te Markelo	(m)
28	J.H. (Jan Hendrik) Klein Molekamp te Rhoon	(m)
29	J.D. (Jan Dirk) Blaauw te Zeist	(m)
30	G. (Geert) Wilders te Venlo	(m)
31	S.A. (Stef) Blok te Den Haag	(m)
32	M. (Theo) van den Doel te Ermelo	(m)
33	J.M. (Jan) Geluk te Schuddebeurs	(m)
34	J.F. (Janneke) Snijder-Hazelhoff te Wagenborgen	(v)
35	F.H.H. (Frans) Weekers te Weert	(m)
36	A.P. (Arno) Visser te Den Haag	(m)
37	F. (Fadime) Örgü te Vlaardingen	(v)
38	L.J. (Laetitia) Griffith te Amsterdam	(v)
39	E.R.M. (Eric) Balemans te Utrecht	(m)
40	Ch.B. (Charlie) Aptroot te Wassenaar	(m)
41	J.C. (Hans) van Baalen te Den Haag	(m)
42	P. (Paul) de Krom te Weybridge (UK)	(m)
43	A.M.C.A. (Ton) Hooijmaijers te Amsterdam	(m)
44	J.M. (Jan Maurits) Faber te Rotterdam	(m)
45	O.P.G. (Otto) Vos te Driehuis	(m)
46	J.M. (Jan Mark) Lenards te Emmeloord	(m)
47	J.M.L. (Jacques) Niederer te Bergen op Zoom	(m)
48	E.F. (Ernst) van Splunter te Den Haag	(m)
49	E.I. (Edith) Schippers te Lekkerkerk	(v)
50	A.H. (Ton) de Swart Jr te Schiedam	(m)
51	H.R. (Hugo) Hurts te Leidschendam	(m)
52	A.H.J.W (Anton) van Schijndel te Amsterdam	(m)
53	E.L.P. (Enric) Hessing te Voorburg	(m)
54	J. (Jelleke) Veenendaal te Purmerend	(v)
55	M.H. (Menno) Knot te Sloten	(m)
56	Ch. (Christel) Bottenheft te Kockengen	(v)
57	M.W.Ch. (Thijs) Udo te Kerk Avezaath	(m)
58	J.J. (Joost) Manusama te Krimpen aan den IJssel	(m)
59	W.H.J. (Wim) Passtoors te Rotterdam	(m)
60	K.J. (Karina) Kuperus te Rijswijk	(v)
61	I.E.J. (Ingrid) Muijs te Heerlen	(v)
62	S. (Sam) van Tuyll van Serooskerken te Haarlem	(m)
63	B.W.E (Bernd) Taselaar te Leiden	(m)
64	A.J. (Arjen) Gerritsen te Wierden	(m)
65	A. (Annemieke) de Beer-Vermeulen te Alphen-Chaam	(v)
66	J. (Jan) Verhoeven te Bergeijk	(m)
67	L. (Laurine) Bonnewits- de Jong te Berkel en Rodenrijs	(v)
68	M.W. (Max) Kerremans te Gouda	(m)
69	P. (Peter) de Baat te Alkmaar	(m)
70	R.D.J. (Remco) Kouwenhoven te Groningen	(m)
71	H.E.M. (Renee) Spermon-Marijnen te Den Bosch	(v)

Combinatieregio A:
Den Bosch, Gelderland, Tilburg en Limburg

72	M.P.J. (Marnix) de Ridder te Maastricht	(m)
73	J.B.A.M. (Hans) van Xanten te Nijmegen	(m)
74	M.C. (Maarten) Velthoen te Bergen op Zoom	(m)
75	I.E. (Ingrid) Bruaset-Schouten te Overasselt	(v)
76	P.R. (Peter) Groenestein te Nieuwkuijk	(m)

Combinatieregio B:
Den Haag, Dordrecht, Leiden, Rotterdam en Zeeland

72	J.G.A. (Jaap) Paans te Kinderdijk	(m)
73	R.J. (Robert Jan) Blom te Alphen aan den Rijn	(m)
74	D. (Det) Regts te Den Haag	(v)
75	E. (Erna) van der Bent-Molendijk te Berkel en Rodenrijs	(v)
76	S.E. (Sandra) Korthuis te Rotterdam	(v)

Combinatieregio C:
Amsterdam, Den Helder, Utrecht en Haarlem

72	H. (Hans) Pluckel te Zwaanshoek	(m)
73	J.M. (Anne Marie) Hey te Bilthoven	(v)
74	J.H.L. (Jan) Borghuis te Rotterdam	(m)
75	F. (Frans) Zomers te Bergen	(m)

Combinatieregio D:
Drenthe, Groningen, Overijssel, Friesland en Flevoland

72	K.F. (Koen) Schuiling te Groningen	(m)
73	F.J. (Frank) Perquin te Zwolle	(m)
74	A.A. (Attje) Waal-van Seijen te Ulrum	(v)
75	R.W. (René) Leegte te Den Bosch	(m)

Benoemingen

Oktober 2001 - *De heer R.L.O. Linschoten* is benoemd tot voorzitter van de Samenwerkende Commerciële Radiostations. *De heer mr. F. Korthals Altes*, oud-voorzitter van de Eerste Kamer, is benoemd tot minister van Staat. *De heer Sj. Kremer*, burgemeester van De Wolden en bestuurslid van de VVD-Bestuurdersvereniging, is benoemd tot lid van de raad van toezicht van het Erfgoedhuis van Drenthe. *De heer drs. H.T.M. Nijpels*, commissaris van de Koningin in de provincie Fryslân, is benoemd tot voorzitter van het Waddenzee Forum, een overlegplatform voor het Deense, het Duitse en het Nederlandse Waddengebied. *De heer drs. J.W. van der Sluijs*, burgemeester van Noordwijk, is herbenoemd als vice-voorzitter van de Raad van Europese Gemeenten en Regio's.

November 2001 - *De heer ing. A.H. Vermeer*, bestuurslid van de VVD-Bestuurdersvereniging en lid van Provinciale Staten van Flevoland is benoemd tot lid van het Europees Parlement, dit als opvolger van mr. J.G.C. Wiebenga. *De heer L. J. Lyklema* is per 15 november benoemd tot waarnemend burgemeester van Vlagtwedde. Eerder was hij waarnemend burgemeester van Ruinerwold en Ter Aar. *De heer H.A.J. Aalderink* is per 21 november benoemd tot gedeputeerde van Gelderland.

December 2001 - De partij van Europese Liberalen en Democraten (ELDR) heeft op haar partijraad te Brussel besloten dat *Hans van Baalen* (lid van de Tweede Kamer) voorzitter wordt van de programcommissie voor de verkiezingen van het Europese Parlement in 2004.

Januari 2002- *De heer drs. O. van Diepen* is per 1 januari benoemd tot waarnemend burgemeester van de nieuwe gevormde gemeente Wijdemeren. Eerder was hij onder meer burgemeester van Amstelveen en waarnemend burgemeester van Beverwijk. *De heer mr. M.A.P. van Haersma Buma*, lid van het dagelijks bestuur van de VVD-Bestuurdersvereniging, is per 1 januari benoemd tot burgemeester van de nieuwgevormde gemeente Vlietstede. Hij was burgemeester van fusiepartner Voorburg. *De heer C.J. van Liere* is per 1 januari benoemd tot burgemeester van Noord-Beveland. Hij was al waarnemend burgemeester van Noord-Beveland. *De heer J. Noorland* is per 1 januari benoemd tot waarnemend burgemeester van de nieuwgevormde gemeente Pijnacker-Nootdorp. Hij was waarnemend burgemeester van Pijnacker. *De heer A.S. Scholten* is per 2 januari benoemd tot burgemeester van Zwijndrecht. De heer Scholten, secretaris van de VVD-Bestuurdersvereniging, was wethouder van Deventer. *De heer A.H.J.M. Swachten* is per 2 januari benoemd tot burgemeester van Kessel. Hij was wethouder van Roermond. *De heer mr. H.W. Schmidt* is per 15 januari benoemd tot burgemeester van Eijsden. Hij was gemeentesecretaris van Ambt Montfort. *De heer mr. J.M. Schouwenaar* is per 16 januari 2002 benoemd tot burgemeester van Middelburg. Hij was burgemeester van Maarssen.

(Bron: VVD-Bestuurdersvereniging)

Onderscheidingen

Thorbeckepenning

De heer K.W. Graaf van Limburg Stirum te De Bilt, De heer J.Q. van Vugt te Berkel Enschot, De heer J. Egas te Hardinxveld-Giessendam

Stikkerplaquette

De heer mr J.G.C. Wiebenga te Aerdenhout, Mevrouw mr E. Korthuis-Elion te Soest

Midden in de samenleving

De Teldersstichting, het wetenschappelijk bureau van de VVD, heeft als doel "vraagstukken van maatschappelijk belang, in het bijzonder die van staatkundige, sociale, economische of juridische aard, te onderzoeken met de liberale beginselen als uitgangspunt, zulk onderzoek te bevorderen en van voorlichting te dienen omtrent zodanige vraagstukken." Deze formele omschrijving treft u bijvoorbeeld in het Jaarboek van de VVD aan, maar ik vraag mij af of dit bij u echt duidelijk maakt wat voor belangrijk werk de Teldersstichting verricht. Het lijkt me daarom goed om hiervoor uw aandacht te vragen.

Stafmedewerkers van de stichting, vaak aangevuld met externe deskundigen (wetenschappelijke onderzoekers, politici en betrokkenen bij diverse maatschappelijke groeperingen), verrichten studies over diverse actuele vraagstukken. Drijvende kracht achter de activiteiten van de Teldersstichting was lange tijd directeur Klaas Groenveld. Klaas, een onafhankelijk denker binnen de VVD, is helaas begin september vorig jaar overleden nadat hij geruime tijd ziek is geweest. Een groot verlies voor onze partij.

De Teldersstichting heeft inmiddels alle werkzaamheden weer opgepakt onder leiding van de nieuwe directeur Patrick van Schie. Recentelijk is bijvoorbeeld een publicatie verschenen met als titel "De extremistische variant van de islam". De Teldersstichting levert een grote bijdrage aan de discussie binnen de partij. Daarnaast dragen natuurlijk partijcommissies, ad hoc commissies en de portefeuillehouders inhoudelijke discussie van het hoofdbestuur hun steentje bij om ervoor te zorgen dat binnen onze partij interessante discussies plaatsvinden. Discussies, onderzoek, geschriften over interessante politieke onderwerpen: de VVD is elke dag van de partij. De VVD staat midden in de samenleving en stelt actuele onderwerpen aan de orde. Discussie is van groot belang voor een politieke partij. Het is interessant om met leden en kiezers van gedachten te wisselen over uiteenlopende, actuele onderwerpen. Binnen de VVD is tijdens de zogenaamde Buitengewone Algemene Vergadering urenlang uitgebreid gediscussieerd over de inhoud van ons verkiezingsprogramma. Dit programma wordt hierdoor op onderdelen nog verder aangescherpt. De VVD is een open partij. Een partij die luistert naar en discussieert met leden en kiezers! Een partij met goede politici, die onze standpunten op heldere wijze uitdragen. In de aanloop naar de verkiezingen worden in het hele land vele bijeenkomsten georganiseerd, waarbij onze lokale en landelijke politici de VVD-standpunten duidelijk verwoorden. Uw inbreng is van groot belang om oplossingen te vinden voor problemen van de mensen in ons land. Bent u ook van de partij op 1 of meerdere van deze activiteiten?

Bas Eenhoorn

Bas Eenhoorn
partijvoorzitter

Kent u nog (potentiële) VVD-leden?

Talloze VVD-ers zijn elke dag bezig om het liberale gedachtegoed te verspreiden en de VVD nog groter en sterker te maken. Ook u kunt ons helpen. De komende campagneperiode is uitermate geschikt voor het werven van nieuwe leden. Misschien kent u één of meerdere personen in uw omgeving die graag een informatiepakket van ons willen ontvangen. Laat het ons weten en stuur onderstaande bon(nen) naar ons op of stuur een e-mail naar: m.van.der.werff@vvd.nl

❑ **Ja,** ik ken potentiële VVD-leden

Mijn naam: .....

Naar onderstaande personen mag u een wervingsbrief en folder sturen. Wellicht worden zij lid van de VVD.

Naam: .....
Adres: .....
Postcode/woonplaats: .....
Telefoonnummer: .....

Naam: .....
Adres: .....
Postcode/woonplaats: .....
Telefoonnummer: .....

Naam: .....
Adres: .....
Postcode/woonplaats: .....
Telefoonnummer: .....

Stuur deze bon naar: VVD, Antwoordnummer 1877, 2500 WB Den Haag

Gezocht:

nieuwe leden voor de VVD-partijcommissies!

De 18 partijcommissies adviseren beleidsinhoudelijk de partij en de verschillende VVD-fracties, vormen een netwerk en ondersteunen de partij bij de organisatie van onder meer themadagen.

Op 15 mei aanstaande is de huidige zittingstermijn van de VVD-partijcommissies afgelopen. Na de verkiezingen gaan de partijcommissies in een nieuwe structuur van start. Het hoofdbestuur is daarom op zoek naar creatieve, deskundige en enthousiaste VVD'ers met veel ideeën, die tijd hebben om bij te dragen aan de inhoudelijke advisering en ondersteuning van de VVD. In de loop van het voorjaar zal het hoofdbestuur een keuze maken uit het aanbod van de kandidaten.

Mocht u als VVD-lid hiervoor belangstelling hebben, dan wordt u van harte uitgenodigd om vóór 15 april 2002 een recent CV, met een korte, toelichtende brief, waarin u onder meer aangeeft naar welke partijcommissie uw interesse uitgaat, te sturen naar:

VVD hoofdbestuur
t.a.v. mevr. drs. E.I. Schippers
Postbus 30836
2500 GV Den Haag
N.B. e-mailen kan ook naar schippers@vvd.nl

Heeft u naar aanleiding van deze aankondiging nog vragen, dan kunt u met ons contact opnemen. Een overzicht van de verschillende partijcommissies is opgenomen in het VVD jaarboek en is op te vragen bij:
Gijs Meijer, assistent politiek, telefoonnummer: 070 - 361 30 13
E-mail: g.meijer@vvd.nl

16 maart 2002 in het Evertshuis te Bodegraven

In de zeer nabije toekomst gaat er veel veranderen in de gezondheidszorg. Het Liberale Vrouwen Netwerk i.o. organiseert daarom op 16 maart a.s. een themabijeenkomst. Door middel van een paneldiscussie zullen de vele aspecten van het nieuwe gezondheidszorgstelsel worden belicht. De bijeenkomst wordt geopend door Hans Dijkstal en de leiding van deze ochtend is in de vertrouwde handen van Erica Terpstra. Hoofdspreker is dr. J.H. Kingma, Inspecteur-generaal voor de Volksgezondheid.

De themabijeenkomst start om 10.30 uur. De ochtend wordt afgesloten met een lunch rond 13.30 uur. De kosten van deelname zijn € 15,-, incl. koffie/thee en lunch. Het Evertshuis in Bodegraven is zeer goed bereikbaar per openbaar vervoer en ligt op loopafstand van het station. U kunt zich aanmelden via het secretariaat bij Loes Trompet, tel. 070 - 3613040 of per e-mail L.Trompet@vvd.nl.

ALLEEN HET BESTE IS GOED GENOEG!

BIJ KONINKLIJKE BESCHIKKING HOFLEVERANCIER

Robbers & van den Hoogen, wijnkopers sinds 1842, levert rechtstreeks aan particulieren door heel Nederland en daarnaast vooral relatiegeschenken aan bedrijven. Speciaal voor lezers van Politiek! selecteerden onze ervaren wijninkopers met zorg de onderstaande wijnen. Al vanaf 12 flessen (ook gesorteerd!) leveren wij franco thuis! Bestelt u 24 flessen of meer dan ontvangt u gratis een handig sommeliermes met capsulesnijder. Daarnaast willen wij uw aandacht vestigen op de oogst 2001. Dit mooie oogstjaar mag u niet missen. Graag sturen wij u meer informatie over deze oogst en het reserveringssysteem; een unieke formule, waarbij u uit een ruime keuze aan jonge beloftevolle wijnen kunt kopen Na verloop van enkele jaren bent u de trotse eigenaar van een reeks mooie wijnen . Vul snel de bon in!

CHÂTEAU DE ROLLAND 2000, Bordeaux Sec A.C.

Met zéér veel genoegen introduceren we bij u Château de Rolland van het gewas 2000. Een veelzijdige witte Bordeaux, die zich gemakkelijk aanpast aan tal van verschillende omstandigheden. Daarbij geurt hij verleidelijk en de milddroge smaak kent tal van nuances. Hij is zeer goed bruikbaar als aperitief, aan tafel bij een visgerecht of schaaldieren, maar even goed bij kip, een koude vleesschotel dan wel een stukje kaas, geserveerd op een temperatuur van 10°C.

MENETOU-SALON DOMAINE DU MANAY 2000, Menetou-Salon A.C.

In het Loiregebied ten zuidoosten van Orléans, vlak boven de stad Bourges, ligt het wijndistrict Menetou-Salon. De productie is vrij beperkt. We hebben derhalve met een redelijk zeldzame wijn van doen. De witte wijnen worden gemaakt van de Sauvignon Blanc. Ze vertonen veel overeenkomst met Sancerre-wijnen, alleen is hun bouquet wat rijker en de smaak wat voller. De wijn past uitstekend bij fijne vissoorten, voorgerechten en koude vleesschotels. Serveertemperatuur omstreeks 12°C.

DOMAINE DE ST. FOI 2000, Saint-Chinian AC

Tot de diversiteit aan appellations in de Languedocstreek behoort de AC Chinian. De rode wijn van het Domaine is samengesteld uit de druivensoorten Syrah, Grenache Noir en Carignan. Hij wordt gekarakteriseerd als een wijn met een diepe, volrode kleur en een aangenaam bouquet met kenmerkende geuren van brem en dennen. Het is een solide zijdeachtige wijn met het frisse aroma van rood fruit. De wijn van het Domaine de Sainte Foi is ideaal ter begeleiding van gestoofd of geroosterd lamsvlees, allerhande schotels van rood en wit vlees en bij kaas. De aanbevolen schenktemperatuur ligt rond 18°C.

SAINTE CECILE LES VIGNES 2000, Côtes du Rhône Villages AC

De wijnstreek van de Côtes du Rhône behoort tot de oudste van Frankrijk. De meest voorkomende druivensoorten voor rode wijnen zijn de Grenache en de Syrah, terwijl men daarnaast de Cinsault, de Mourvède en de Carignan aantreft. Als deze zuidelijke Rhône-wijn is ingeschonken, komt zoveel gulheid u tegemoet, dat het moeilijk wachten is met een nadere kennismaking. De fonkelende kleur van deze wijn straalt bijna evenveel warmte uit als de zondoorstoofde druiven, die hem verwekten. De geur van vers fruit is manifest aanwezig als de wijn zoetjes in het glas walst. De smaak overtreft de verwachting, kleur en geur presenteren zich rijkelijk. Bijzonder goed komt hij uit bij kruidige vleesgerechten, sausjes en bij smeuïge kaas. De serveertemperatuur ligt rond 16°C.

DON AURELIO 2000, Cabernet Sauvignon

De wijngaarden in de Curico Vallei met name rond Maipo en Curico behoren al geruime tijd tot de kwalitatieve top-zones. Deze vallei ligt direkt aan de voet van het Andesgebergte Het bezit van Don Aurelio in de Curico Vallei is 85 ha groot en bestaat uit 50 ha wijngaard beplant met Cabernet Sauvignon, 20 ha Sauvignon Blanc en 15 ha Char- donnay. De gemiddelde leeftijd van de stokken op dit landgoed is 15 tot 20 jaar. De Don Aurelio Chilean Red Wine 1999 afkomstig van de Cabernet Sauvignon-druif is een evenwichtige, fijne wijn die goed kan ouderen. Hij vormt een ideale combinatie met niet te zware vleesgerechten en ook 's avonds bij een kaasschotel zal hij u weten te bekoren. Serveertemperatuur: tussen 16°C en 18°C.

CHIANTI CLASSICO 1999, Chianti Classico DOCG

In de directe omgeving van Radda in Chianti bevindt zich een heel klein middeleeuws dorpje met een heus kasteel, dat de naam Volpaia draagt. In deze schilderachtige, heuvelrijke streek worden onder de bezielende leiding van eigenaresse Giovannella Stianti de wijnen van het Castello di Volpaia geboren. Zorgvuldig worden de best geselecteerde wijnstokken geplant, die de gezondste en mooiste druiven moeten voortbrengen voor het maken van de wijnen van Castello di Volpaia, zonder daarbij gebruik te maken van chemische middelen. De pluk van de volkomen rijpe druivesoorten Sangioveto, Canaiolo en Mammolo geschiedt handmatig. De wijn is het prototype van hoe een Chianti Classico moet smaken. Het is een gezonde, robuuste Chianti, prachtig diepkleurig met in zijn geur een subtiele zweem van viooltjes, rozen en kersen. Giovannella Stianti geeft het advies, haar wijn op een temperatuur tussen 18°C en 20°C te serveren. Hij past voortreffelijk bij velerlei gerechten van rood vlees.

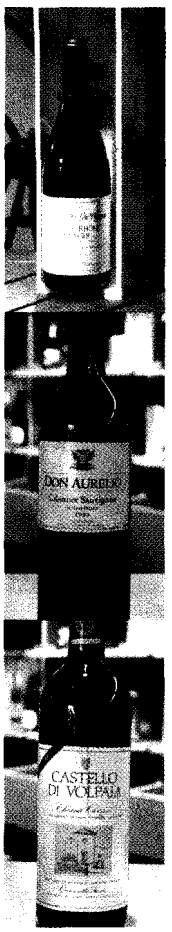

Ja, wilt u mij zenden

Tevens wordt uw bestelling gratis bij u afgeleverd in Nederland vanaf 12 flessen. Prijzen inclusief BTW.
Bij elke aankoop van 24 flessen uit deze selectie ontvangt u een handig sommeliermes "Boomerang".

Wit	.....	flessen	Chateau de Rolland 2000, Bordeaux AC Sec à € 6,53
	.....	flessen	Menetou-Salon 2000, Menetou-Salon AC à € 11,57
Rood	.....	flessen	Domaine de Sainte Foi 2000, Saint-Chinian AC à € 6,58
	.....	flessen	Côtes du Rhône-Villages AC, Sainte Cécile les Vignes à € 7,35
	.....	flessen	Don Aurelio Cabernet Sauvignon 2000 à € 7,69
	.....	flessen	Chianti Classico 1999, Chianti Classico DOCG à € 14,07

* * Standaard zitten bovengenoemde wijnen in dozen van 12 flessen. U kunt ook zelf dozen samenstellen! * *

Robbers & van den Hoogen bv
Wijnkopers met karakter sinds 1842
Postbus 3115, 6802 DC Arnhem

Levering zolang de voorraad strekt. Prijswijzigingen voorbehouden

Factuuradres / Bezorgadres:

Naam: .....M/V Postcode/Plaats: .....
Straat: ..... Telefoon: .....

Informatie over:

O De wijnoogst 2001
O Kelderbezoek/wijnproeverijen
O Relatiegeschenkenbrochure
O Speciale aanbiedingen
O Wijncatalogus

Deze bon zenden (portvrij) of faxen naar:
Uitgeverij TOPpers bv
Antwoordnummer 10761
5200 WB 's-Hertogenbosch
Tel: 073-61 40 858 - Fax: 073-61 40 873

BOSS
HUGO BOSS

BOSS, BOTTLED

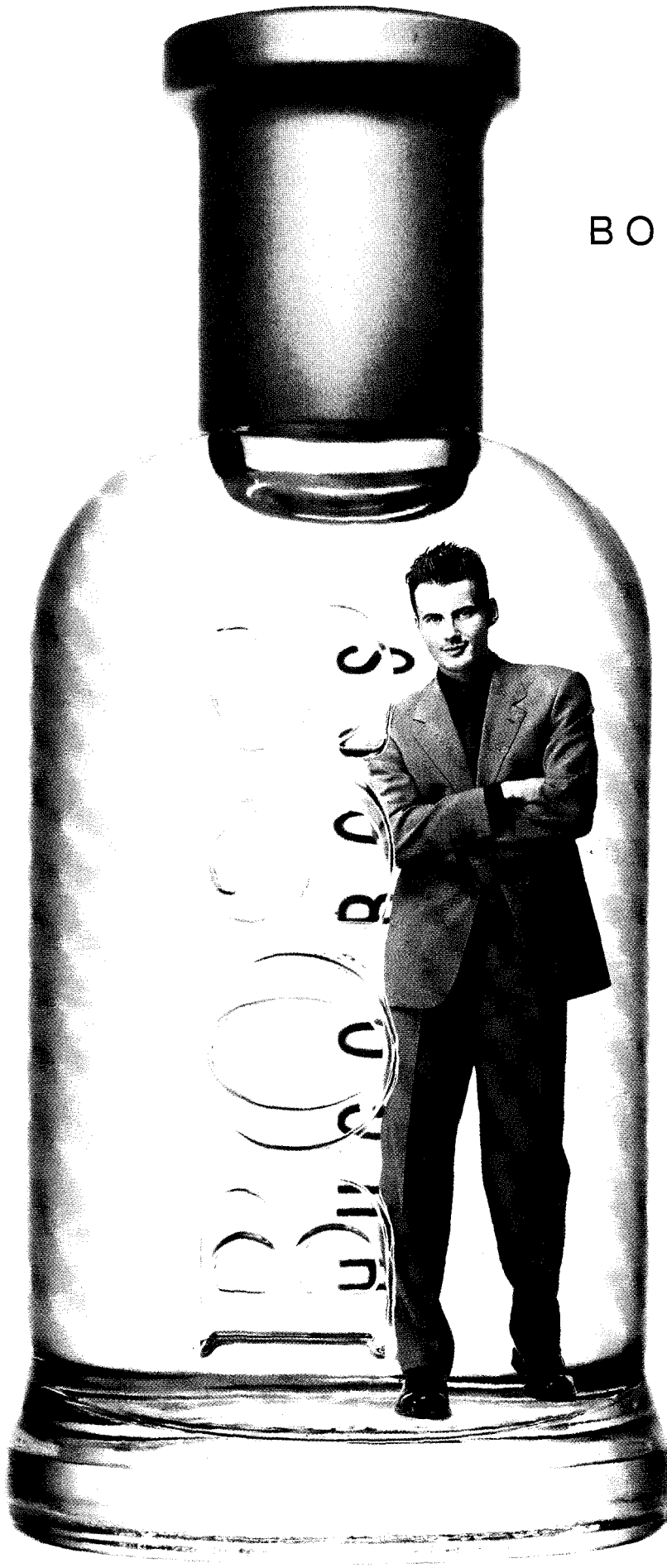

THE NEW FRAGRANCE FROM HUGO BOSS.

politiek

RUIMTE, RESPECT & VOORUITGANG

VERKIEZINGSPROGRAMMA
VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE
2002-2006

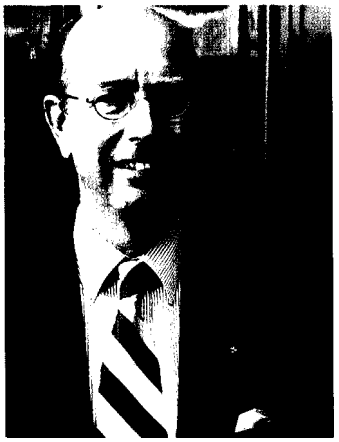

Voorwoord

Dit verkiezingsprogramma is gratis te verkrijgen, het bevat een duidelijke en solide financiële onderbouwing en het is op zeer zorgvuldige en democratische wijze tot stand gekomen.

Het hoofdbestuur heeft voor het opstellen van het ontwerp-programma een brede commissie samengesteld van politiek ervaren en deskundige mensen. Leden van de VVD konden via de ledenvergadering van de afdelingen wijzigingsvoorstellen indienen op het ontwerp-programma. Meer dan 800 wijzigingsvoorstellen zijn op deze wijze ontvangen. Op 25 januari 2002 zijn te Papendal in de algemene vergadering ruim 600 van deze voorstellen aan de orde gesteld. In een goede onderlinge discussie en op basis van overtuiging met inhoudelijke argumenten zijn ongeveer 25% van deze voorstellen door afgevaardigden aangenomen en vervolgens verwerkt in dit programma.

Het VVD-verkiezingsprogramma 2002-2006 is daarmee een partijbreed gedragen document dat staat voor solide politieke keuzes om de problemen van nu en de toekomst aan te kunnen pakken.

Bas Eenhoorn
Partijvoorzitter

De heer dr. P. Korteweg (voorzitter)
Mevrouw prof. dr. E.M. Kneppers - Heynert
Mevrouw mr. S.E. Korthuis
De heer mr. M. Patijn
De heer dr. T. Zwart
De heer drs. A.P. Visser
De heer drs. E. Haaksman
De heer drs. J.B. Goring
De heer mr. G.O.H. Meijer (secretaris)
Adviseurs
De heer H.F. Dijkstal
De heer drs. H.B. Eenhoorn

Dit programma is ook te downloaden via
www.vvd.nl

• **Lay-out**: José van Zwam, Studio TOPVorm • **Druk**: Antilope • **Coördinatie**: Mr D.W. Zwart, VVD

april 2002

Ruimte voor individuele vrijheid en ontplooiing **12**

- Ruimte voor zorg 13
- Ruimte voor onderwijs 14
- Ruimte voor kinderen & kinderopvang 16
- Ruimte voor ouderen 16
- Ruimte voor innovatie 17
- Ruimte voor cultuur 17
- Ruimte voor sport 17
- Ruimte voor diversiteit 18

Ruimte voor optimale benutting van de omgeving **20**

- Ruimtelijke ordening 21
- Ruimte om te wonen 21
- Ruimte voor mobiliteit 22
- Ruimte voor bedrijfsterreinen & mainports 23
- Ruimte voor milieu en klimaat 24
- Ruimte voor natuurgebieden 24
- Ruimte voor water 25
- Ruimte voor land & tuinbouw 25
- Ruimte voor veilig voedsel 26

Ruimte voor een bloeiende economie **28**

- Ruimte voor lastenverlichting 29
- Ruimte voor een dynamische arbeidsmarkt 30
- Ruimte voor activerende sociale zekerheid 31
- Ruimte voor marktwerking en deregulering 31
- Ruimte voor liberale energiemarkten 32
- Ruimte voor een degelijke en duurzame begroting 32

Ruimte voor een slagvaardige overheid **38**

- Ruimte voor modern bestuur 39
- Ruimte voor duurzame koninkrijksrelaties 40
- Ruimte voor democratische verantwoording 40
- Geen ruimte voor criminaliteit! 41
- Ruimte voor een moderne publieke omroep 43
- Ruimte voor een consistent asielbeleid 43

Ruimte voor internationale samenwerking **46**

- Ruimte voor Europees beleid 47
- Ruimte voor Atlantische samenwerking 48
- Ruimte voor wereldwijde samenwerking 48
- Ruimte voor ontwikkelingssamenwerking 48
- Ruimte voor vrijhandel 48
- Ruimte voor defensie 49

Bijlage: Financieel overzicht **50**

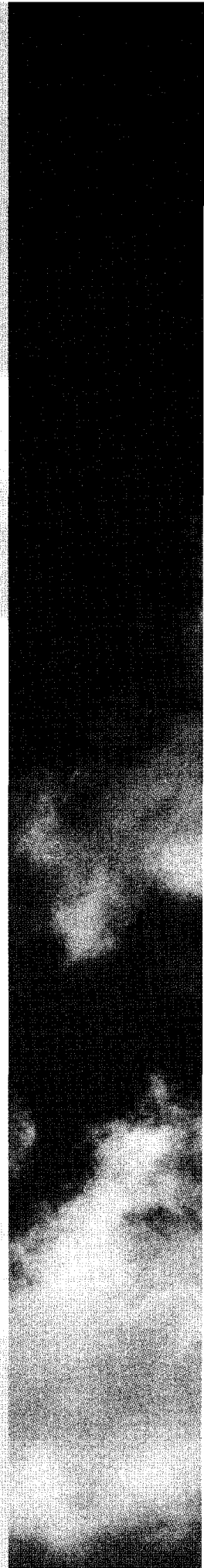

1. Vrijheid en verantwoordelijkheid

Uitgangspunt van de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie is de vrije, zelfsturende en verantwoordelijke mens. Vrijheid en verantwoordelijkheid zijn gekoppeld. Onvrijheid en dwang leiden tot onverschilligheid en onverantwoordelijkheid. Vrijheid dwingt tot verantwoordelijkheid. Mensen die vrij zijn, kunnen ter verantwoording worden geroepen. En mensen die verantwoordelijk gesteld worden verdienen vrijheid. Vrijheid en verantwoordelijkheid zijn dus onlosmakelijk verbonden. Vrijheid van een ieder om eigen lot en leven vorm en inhoud te geven. Verantwoordelijkheid om dat te doen, met inachtneming van de wetten en de regels van het spel, de geldende normen en waarden, en de gerechtvaardigde belangen van anderen. Vrijheid en verantwoordelijkheid impliceren een natuurlijke burger- en gemeenschapszin, die niet is afgedwongen, maar voortvloeit uit verdraagzaamheid en respect voor de medemens.
Deze balans van vrijheid en verantwoordelijkheid, ruimte en respect vormt de grondslag van de liberale mens- en maatschappij-visie. En die grondslag is de leidraad van het Verkiezingsprogramma van de VVD voor de regeerperiode 2002-2006.

Toetssteen voor de voorstellen van het programma is, dat ze leiden tot verdere emancipatie van de mens.

2. Vrijheid en democratie

Liberalen zijn vooruitgangsoptimisten. Ze staan pal voor een tolerante en moderne maatschappij, gebaseerd op de beginselen die horen bij de democratische rechtsstaat en vrije markteconomie. Burgerlijke vrijheden, democratische instellingen, open markten en diegenen die daar voor staan worden van binnenuit en van buitenaf bedreigd en belaagd door criminele organisaties en terroristische netwerken. Deze bedreigen de persoonlijke veiligheid en ieders recht om zonder angst voor terreur te leven en te werken. Dergelijke ondermijnende bedreigingen dient Nederland, zowel intern als samen met bondgenoten te voorkomen en te bestrijden: politioneel, militair en via inlichtingendiensten.

3. Emancipatie

Technische ontwikkelingen bieden kansen en bedreigingen. Liberalen geloven in het vernuft van mensen en in de vooruitgang van de techniek om antwoorden te geven op de uitdagingen waarvoor zij zijn gesteld. De techniek zal ook deze eeuw, net als in de voorafgaande eeuw, de emancipatie van de mens ondersteunen en faciliteren.
De moderne informatie- en communicatietechnologie maakt dat kennis die vroeger alleen voor 'specialisten' toegankelijk was, nu ook beschikbaar is voor een groter en inmiddels hoger opgeleid publiek. De kennisvoorsprong van overheden en bedrijven en belangengroepen op burgers, consumenten en leden neemt af. Door de nieuwe technologie verdwijnt het monopolie over de informatie bij bedrijven en overheden. En daarmee vermindert het kennisverschil en daarmee het verschil in onderhandelingspositie. Maatschappelijke en economische relaties worden opnieuw gedefinieerd. Datzelfde geldt voor de moderne bio- en nanotechnologie en genetische therapieën. Deze gaan de mogelijkheid bieden tot efficiëntere vormen van ziektebestrijding bij mens, dier en plant, en zullen de opzet en organisatie van die sectoren drastisch veranderen. Toepassing van deze nieuwe technologieën zullen een nieuwe basis en nieuwe kansen geven aan voor Nederland belangrijke sectoren als handel, dienstverlening, midden- en kleinbedrijf en industrie.
De nieuwe technologieen ontsluiten nieuwe bronnen van economische, maatschappelijke, culturele en politieke energie. Daarmee krijgt de zelf-sturende, zelf-verantwoordelijke mens een grotere vrijheid plus een versterking van zijn positie en zijn mogelijkheden. Dat is wat de VVD voor ogen heeft: een liberale samenleving van geëmancipeerde burgers met meer (keuze)vrijheid, grotere individuele verantwoordelijkheid, grotere sociale mobiliteit, minder hiërarchie, en meer dynamiek.

4. Handhaven en naleven

In een samenleving waarin, mede door de nieuwe technologie, meer ruimte is voor zelfsturende, zelfverantwoordelijke mensen, fragmenteren opvattingen van voorheen vastomlijnde en herkenbare groepen. Dat vergt nieuwe, simpele, praktisch uitvoerbare, controleerbare, afdwingbare en rechtvaardige leef- en verkeersregels voor de interactie tussen mensen, groepen en belangen. In de loop der jaren is op alle belangrijke activiteitenterreinen een veelheid aan wetten en regels en toezichthoudende instanties ontstaan. Gevolg was en is een overdaad aan vaak tegenstrijdige regels die niemand meer kan overzien, laat staan naleven. Gevolg van deze overregulering is dat de overheid, bewust of onbewust, of uit bestuurlijke onmacht, niet meer handhaaft.

Het averechtse effect daar weer van is verslonzing van de burgerlijke verantwoordelijkheid (niet-naleving) en verslonzing van de bestuurlijke verantwoordelijkheid (niet-handhaving).Het onbedoelde gevolg - en niet de oorzaak - van alle goedbedoelde regels is de doorgeslagen praktijk van het gedogen. Zonder gedogen lijkt leven met de regels niet meer mogelijk. Regels krijgen zo een symboolfunctie. Ze sussen het geweten van politici en belangenbehartigers. Maar niemand leeft ze na of handhaaft ze. Zo ontstaat een papieren werkelijkheid. Wat rest is schijnveiligheid en schijnzekerheid.

Overregulering leidt tot onvrijheid. Niemand wil in een staat leven waar elke stap gereguleerd en gecontroleerd wordt. Pas wanneer regels eenvoudiger, eenduidiger, niet conflicterend en minder in aantal zijn, kunnen burgers en bestuur hun verantwoordelijkheden weer nemen en daar op aangesproken worden. Dan kunnen zelfregulering en wet- en regelgeving elkaar aanvullen. Dan kan verdere juridisering van de samenleving worden voorkomen. Dan kunnen mensen vrij en verantwoordelijk zijn.
Om effectief te kunnen optreden moet de overheid zich revitaliseren door haar werkgebied te beperken en duidelijk af te bakenen. Dat moet ze ook al om het terrein van de zelfsturende, zelfverantwoordelijk en zelfkiezende burger te vergroten. Bij een grotere ruimte voor de burger hoort strikte naleving van de resterende regels. Naleving vereist draagvlak. Draagvlak vereist een beperkter aantal regels en zichtbare naleving ervan. Beperking vergt terughoudendheid bij de wet- en regelgevers, bijvoorbeeld door serieus na te gaan of oude regels overbodig zijn geworden en kunnen worden geschrapt. Beperking vergt ook een zo veel mogelijk sectorgewijze in plaats van functionele organisatie van toezicht en regelgeving, zodat niet degenen voor wie de regels bestemd zijn onderlinge tegenstrijdigheid ervan op moeten lossen, maar de regelgever of toezichthouder zelf.
Het is de verantwoordelijkheid van burgers en bedrijven, maar ook van de overheden zelf, de regels na te leven. De overheid is verantwoordelijk voor strikte handhaving, dat wil zeggen de zekerheid van toezicht en controle op de naleving, en van sancties bij niet-naleving. Daartoe dient de overheid vitaal te zijn, niet lijdzaam, klein maar sterk, tolerant maar niet toegeeflijk.

5. Algemeen belang

De nieuwe technieken leiden tot nieuwe emancipatiemogelijkheden van de mens. Dat moet leiden tot een nieuwe verdeling van publiek en privaat terrein, en tot heroriëntatie op de rol en organisatie van de overheid.
Ook politieke partijen zullen zichzelf opnieuw moeten uitvinden en onder ogen moeten zien dat de overheid in de 21e eeuw een andere plaats inneemt dan in de vorige. Emancipatie was lange tijd vooral vrijmaking van groepen met duidelijk omschreven groepsbelangen en -keuzes en gedeelde normen en waarden. Door individualisering, internationalisering en informatisering zijn opvattingen van voorheen vastomlijnde en herkenbare groepen gefragmenteerd. Burgers hebben onderling verschillende en in zichzelf conflicterende belangen. Meer woon- en werkruimte en meer natuur, meer mobiliteit en een schoner milieu. In de nieuwe tijd, met meer eigen verantwoordelijkheid en keuzevrijheid, is een nieuwe insteek nodig om te voldoen als politiek behartiger van het 'algemeen belang'. Liberalen onderscheiden zich van andere politieke groeperingen in wat zij zien als de libe-

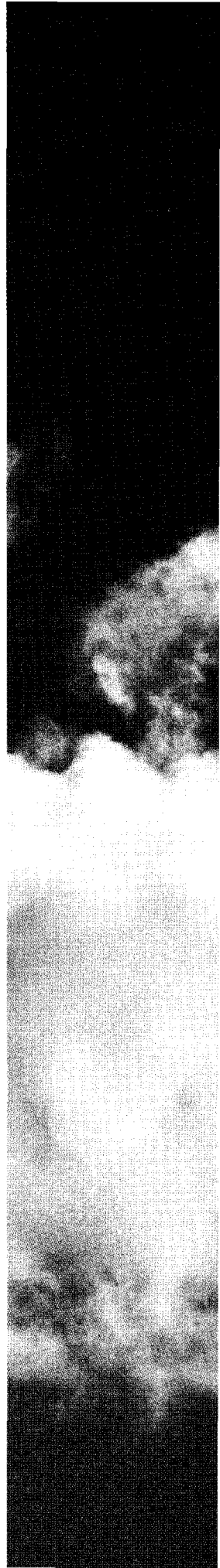

rale variant van het 'algemeen belang'. Op de behartiging daarvan moet in een democratie als de onze de politieke besluitvorming gericht zijn. Deelbelangen worden meegewogen maar mogen niet de doorslag geven. Het algemeen belang is niet de optelsom maar de afweegsom van de deelbelangen. Voor een liberale partij als de VVD is de electorale doelgroep dan ook alle zich vrij en verantwoordelijk voelende Nederlanders, van welke kleur, religie en herkomst dan ook.

6. Bereikt resultaat

Door het sociaal-economisch beleid van de laatste twee kabinetten zijn de volgende doelen bereikt:

- voortgaande sanering van de overheidsfinanciën inclusief de zorg voor een stabiel budgettair kader met begrotingsoverschotten,
- modernisering van het belastingstelsel met lagere tarieven,
- voortgaande hervorming van de sociale zekerheid gericht op flexibilisering van de arbeidsmarkt en activering van 50-plussers, vrouwen en allochtonen,
- voortgaande verbetering van de werking van markten door concurrentie, deregulering en liberalisering,
- continuering van een stabiel monetair klimaat in de Europese Unie door Euro en ECB.

Door dat beleid heeft Nederland nu weer een goedlopende economie met een stabiel ondernemingsklimaat, en beleefden we een hoge economische groei en een krachtige banengroei. Als gevolg van deze voorspoedige economische ontwikkelingen is de welvaart in Nederland - gemeten aan het inkomen per hoofd van de bevolking - sneller toegenomen dan in de meeste andere landen van Europa. Inmiddels heeft Nederland zijn achterstand - ontstaan in de jaren 70 - op de ons omringende landen meer dan ingelopen en zijn we in inkomen per hoofd onze buurlanden België en Duitsland voorbijgestreefd.

7. Uitdagingen

Ook op de gebieden van onderwijs, zorg, infrastructuur en criminaliteitsbestrijding zijn door de twee recente paarse kabinetten uitermate belangrijke beleidsimpulsen gegeven. Maar vanwege de buitengewone complexiteit van deze vraagstukken en de snelle veranderingen in de maatschappij valt op al deze terreinen nog veel winst te boeken. Daarnaast dienen zich actuele vraagstukken aan, zoals de vergrijzing van de bevolking en de structurele krapte op de arbeidsmarkt. Bovendien staat de Nederlandse samenleving een aantal belangrijke uitdagingen te wachten. Die betreffen met name de ICT-revolutie annex kenniseconomie, de verdergaande individualisering van de maatschappij, de druk op milieu en ruimte, de WAO-problematiek, het vreemdelingenbeleid en de uitbreiding en vormgeving van de Europese Unie. Al deze problemen en uitdagingen vragen in de komende kabinetsperiode dringend om een aantal belangrijke liberale initiatieven.

8. Van aanbod- naar vraagsturing

Het doel van dit verkiezingsprogramma is om liberale beginselen op uitvoerbare wijze toe te passen op herkenbare problemen en ze te vertalen in praktische en doelmatige politieke voorstellen.
Voorop dient te staan dat de overheid echte publieke taken, dat wil zeggen taken die alleen door overheden kunnen worden uitgevoerd, daadwerkelijk goed en bij de tijd vervult. Openbaar bestuur, politiezorg, rechtshandhaving, waterstaat, defensie, bescherming van kwetsbare groepen: ook in een moderne samenleving blijven dit taken die niet in particuliere handen kunnen worden gelegd. Wel mogen burgers eisen stellen aan de kwaliteit van de uitvoering. Dit vereist competente, dienstbare en voor hun taak berekende, integere bestuurders en ambtenaren, transparantie, rechtszekerheid en verantwoording.
Daarnaast moet onderkend worden dat de overheid niet goed meer weet om te gaan met de toenemende vraag

van haar burgers naar kwaliteit en keuzevrijheid op beleidsterreinen waar zij zelf het aanbod bepaalt. Onderwijs, gezondheidszorg, maatschappelijke zorg, wonen, spoor- en wegvervoer en milieuzorg: voor al deze taken bepaalt de overheid wat aan de burgers kan worden geboden. En hoewel de uitvoering van dit beleid veelal in particuliere handen is gelegd, beperken regulering en monopolieposities een ontwikkeling van het aanbod in overeenstemming met de vraag van de burgers. Gevolg: voor de meeste van deze diensten bestaan tekorten, wachtlijsten, vertragingen en gebrek aan financiële middelen.

Deze uniformerende aanbodgerichte aanpak is vaak historisch verklaarbaar: na de oorlog moest de overheid het voortouw nemen om het schrijnende tekort aan huizen op te vangen. Bij het ontbreken van breed gespreide particuliere welvaart paste indertijd een uniform ziekenfondsstelsel en uit gelijkberechtiging van openbaar en bijzonder onderwijs volgde toen als vanzelfsprekend uniforme financiering van scholen en instellingen. Deze aanbod-gerichte aanpak voldoet echter niet meer aan de eisen van de moderne tijd. De moderne, welvarende en goed geïnformeerde burger wenst zich niet meer neer te leggen bij kwantitatief of kwalitatief onvoldoende aanbod. Burgers willen niet alleen kiezen, ze kunnen het ook, welvarend en goed opgeleid als ze zijn, en toegerust met Internet. Zij kunnen en willen betalen om files, wachtlijsten en tekorten op te lossen, maar mogen dat niet. Zo ontstaat er een riskante patstelling: enerzijds kan de overheid bij de uitvoering van deze taken in steeds mindere mate voldoen aan de behoeften van burgers; anderzijds kunnen burgers die beschikken over steeds meer geld, opleiding en informatie dit niet omzetten in betere dienstverlening in deze voor hen essentiële sectoren. Als klant in de particuliere sector zijn burgers gewend te kunnen kopen wat zij hebben willen en zich kunnen permitteren. Daar heersen marktwerking en concurrentie. Diezelfde burgers kunnen in de publieke sector niet kiezen voor de kwaliteit en kwantiteit die zij willen. In die sector heerst bij de voorziening in de behoeften aan onderwijs, vervoer, veiligheid en zorg, het budgetmechanisme. In de particuliere sector werken markt en concurrentie om burgers naadloos te voorzien van wat ze hebben willen. In de publieke sector werken de markt en de concurrentie niet; daar werkt het budget en dus het rantsoen.

De VVD kiest voor deze problemen voor oplossingen die de aanbodsturende benadering van overheidstaken ombuigen naar meer vraagsturing en vergroting van marktwerking. De Overheid dient terug te treden uit situaties waar zij het aanbod bepaalt, zorg draagt voor de distributie ervan en tevens de belangrijkste financieringsbron is. Zo wordt ruimte gemaakt voor marktwerking, grotere diversiteit van aanbod en het aanboren van de bereidheid van burgers om voor keuzevrijheid en kwaliteitsverhoging de portemonnee te trekken. Daarbij zal de overheid moeten blijven waken over de kwaliteit en diversiteit van het aanbod, vrije marktwerking en de toegang tot diensten van mensen met een laag inkomen.

9. Keuzes maken

Het is dus tijd om doortastend op te treden. Dat kunnen wij ons, gezien onze welvaart en het op orde zijn van de staatsfinanciën, permitteren. Sterker, wij kunnen het ons niet permitteren dat uit te stellen op straffe van afkeer en desinteresse van burgers in politiek en openbaar bestuur. Daartoe moeten politieke keuzes worden gemaakt. De grote welvaartsgroei gedurende de afgelopen twee kabinetsperioden is mede bepaald door liberalisering en privatisering van activiteiten en diensten die daarvoor als overheidstaken werden gezien. Dat zal ook moeten gebeuren op het terrein van de zorg, het onderwijs, het vervoer en de huisvesting. De VVD heeft een dynamische visie op de taken van de overheid. De overheid dient te erkennen dat een aantal nu nog tot haar takenpakket behorende diensten niet meer collectief georganiseerd hoeft te worden, maar beter aan de particuliere sector kan worden overgelaten. Daarbij dient gewaarborgd te blijven dat een adequate basisvoorziening op deze terreinen voor iedereen gelijkelijk toegankelijk is, ongeacht inkomen en vermogen. Boven een nader te bepalen voor iedereen beschikbaar basisniveau kunnen zorg, scholing, vervoer en wonen echter veel beter dan

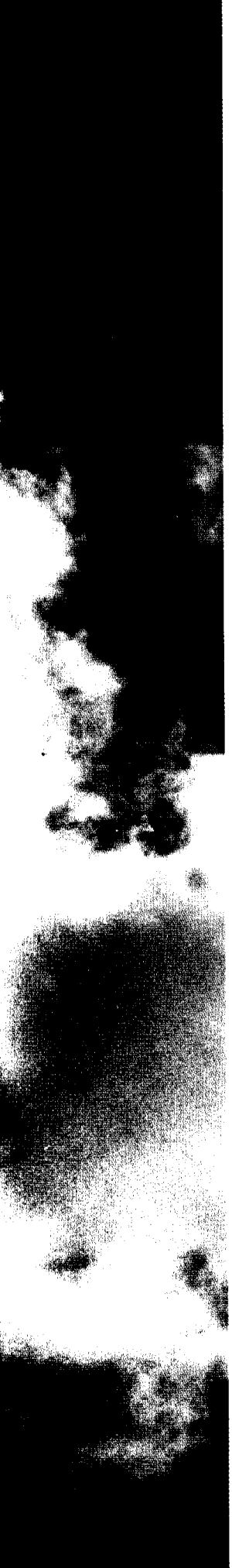

nu op de uiteenlopende behoeften eraan worden afgestemd.
Eén ding is helder: via het budgetmechanisme van de overheid kan dat niet. Daarom moeten deze terreinen worden gebracht onder de werking van het marktmechanisme en de concurrentie, en dus van de consument, de klant, de burger als afnemer van die diensten. De taak van de overheid blijft om op al deze terreinen regels en minimumeisen te stellen. Haar taak is niet om via haar budgetten te bepalen in hoeverre het vervoer, het onderwijs, de zorg en de woningbouw boven een bepaald basisniveau voor gebruikers toegankelijk zijn. Dat laatste dient te worden bepaald door de budgetten van de gebruikers zelf. Dat is de beste manier waarop wij ook in de toekomst onze welvaart kunnen behouden en ervan kunnen profiteren.

10. Toegankelijkheid

Daarbij is de toegang tot keuze en kwaliteit in onderwijs, zorg, vervoer en wonen niet slechts een kwestie van budgetten: die van de overheid of de burger. Voor een belangrijk ander deel is het gevoel van burgers dat zij onvoldoende toegang hebben tot kwaliteit en keuze, op die terreinen te wijten aan het bestaan van een overdaad aan - vaak tegenstrijdige - overheidsregels die deze sectoren verstikken en inefficiënt maken en de verantwoordelijken ter plekke (artsen, verpleging, onderwijs, leraren, etc.) beroven van hun verantwoordelijkheden en demotiveren in hun inzet. Daarmee is de overheid voor burgers synoniem geworden met bureaucratie en schaarste, met ondoorzichtigheid en onbenaderbaarheid, met starheid en klantonvriendelijkheid.
Maar het is niet alleen deze reglementering van de overheid die de bedoelde sectoren onvoldoende klantgericht maken. Ook de organisatie van die sectoren zelf zal omgegooid moeten worden willen ze meer vraaggericht worden en efficiënter werken vooraleer er meer geld aan die sectoren kan worden toevertrouwd.
Wil de politiek inspelen op de behoeften van zelfverantwoordelijke, zelfkiezende en zelfsturende mensen, dan zal - zoals hiervoor in paragraaf 4 is gesteld - de overheid zich qua regelgeving moeten beperken, en zal de organisatie van de zorg, het onderwijs, de huisvesting en dergelijke klantgerichter en efficiënter moeten worden. Dan pas ontstaat de ruimte voor meer eigen verantwoordelijkheid. Die zal dan ook moeten worden "afgedwongen" door de overblijvende regels met klem te handhaven en door onafhankelijk toezicht op deze geliberaliseerde sectoren. Dan ontstaat ook meer toegang tot keuze en kwaliteit in onderwijs, zorg, wonen en vervoer.
Daarbij hoort een ook qua belastingdruk terugtredende overheid. Als de overheid burgers voor vol aanziet en hen meer toegang wil verschaffen tot kwaliteit en keuzes op maat, zullen zij daarvoor ook de middelen moeten krijgen: ofwel via vouchers en persoonsgebonden budgetten, ofwel via over de hele linie lagere belastingtarieven. Marginale belastingtarieven boven de 49% passen bij onderdanen, niet bij vrije burgers.

11. Meer keuze

De VVD is van mening dat de behoeften van burgers aan meer keuze, toegang en kwaliteit in zorg, onderwijs, huisvesting en vervoer in deze tijd niet meer kan worden opgebracht door een bureaucratische, centralistische en inefficiënte overheid.
De VVD is daarom van mening dat oplossingen vereisen dat de overheid zich beperkt qua regelgeving en belastingheffing om aldus de vrije, zelf-kiezende burger meer ruimte te geven om zijn eigen bronnen aan te spreken, en zijn eigen verantwoordelijkheid ter zake te nemen. Zoals de overheid bij marktfalen moet optreden, moet ze bij overheidsfalen terugtreden. Want alleen wat werkt doet ertoe.
Minder regels, strikte handhaving, lagere belastingen en meer markt zullen leiden tot betere toegang, meer keuze op maat en een klantgerichter organisatie van het aanbod van zorg, onderwijs, vervoer, huisvesting en agrarische producten. Want het is niet door een teveel aan markt en een te weinig aan overheidsbemoeienis dat juist op die gebieden sprake is van falende dienstverlening en tekortschietende klantgerichtheid. Juist deze sectoren zijn bij uitstek voorbeelden van zwaar gereguleerde sectoren waar de overheid sterk ingrijpt in de bedrijfsvoering en prijsvorming.

12. Nieuw evenwicht

Aldus staat de VVD voor een nieuw evenwicht tussen:

- vrijheid en verantwoordelijkheid
- flexibiliteit en zekerheid
- keuzevrijheid en gemeenschapszin
- rechten en plichten

De overheid en de politiek kunnen mensen niet helpen door voor of namens hen te doen wat ze zelf moeten of willen doen. Tegenover de afhankelijkheid van een anonieme verzorgingsstaat staat de zelfstandigheid van vrije burgers. Tegenover de cultuur van rechten zonder plichten staat de eigen verantwoordelijkheid. Die opvattingen vormen het uitgangspunt van iedere liberale gedachtevorming.
Zoals gezegd: vrijheid en verantwoordelijkheid zijn onlosmakelijk verbonden. Het recht op vrijheid betekent de plicht tot verantwoordelijk gedrag. Individuele keuzevrijheid vergt grotere flexibiliteit en veranderingsgezindheid met behoud van de gemeenschapszin, de verdraagzaamheid en het respect, die nodig zijn om hen die zwak staan en geen keuze hebben te beschermen en te verzorgen. De VVD wil daarbij een partij zijn voor alle Nederlanders - van welke kleur, religie en herkomst ook - en van de algemene belangen die zij delen. Ze ziet het algemeen belang niet als een optelsom van deelbelangen, maar als een afweegsom daarvan. Ze wil ervoor opkomen dat iedereen op een behoorlijke manier toegang houdt tot voldoende kwaliteit en keuze in onderwijs, zorg, veiligheid en huisvesting, en aangesloten blijft op toekomstige welvaart en werkgelegenheid. Zij is zich daarbij zeer bewust van de vele groepen die in onze snel veranderende maatschappij zwak staan en bescherming nodig hebben: ouderen, lichamelijk en verstandelijk gehandicapten, psychiatrische patiënten, ongeschoolden, drugsverslaafden, en al die anderen die geen keuze hebben en aan wie de welvaartsontwikkeling voorbij dreigt te gaan. Vrijheid betekent voor de VVD ook vrij zijn van angst en gebrek. Zij prefereert de warmte van het werk boven de kilte van de uitkering, de aansluiting op de werkomgeving boven de buitensluiting van de WAO en de bijstand.

De VVD wenst geen toekenning van rechten zonder bijbehorende plichten. Zij erkent dat het recht van de één de plicht vormt van de ander. Zij wenst de samenleving niet georganiseerd te zien rondom uitsluitend individuele rechten, maar ook rondom individuele plichten. Alleen rechten leidt tot procederende in plaats van verdraagzaam samenlevende burgers, tot eigengereidheid in plaats van burgerzin, en tot verlies van gedeelde opvattingen over het algemeen belang. Beschaving is dat eenieder op een adequate manier aangesloten blijft op de voortgaande welvaart. Beschaving is ook dat de daarbij toe te kennen rechten en bijbehorende plichten in balans blijven.

13. Marktwerking

De VVD wil tenslotte opkomen voor een gezond milieu en een gezonde natuur. Welvarende burgers verlangen naar meer welzijn: meer kwaliteit in de woon- en leefruimte, meer natuur, meer water, meer groen, meer recreatie, meer dierenwelzijn, veiliger voedsel, meer biodiversiteit, betere gezondheid, meer duurzaamheid. Dezelfde burgers die meer ruimte en stilte willen om te wonen en te recreëren, willen eveneens vervoer naar werk en recreatie. Daarmee claimen zij ruimte voor wonen en wegen, en emitteren zij geluid en CO2. Daarmee genieten zij zelf, maar bezorgen een ander last.
De VVD ziet het beslag dat vrije en verantwoordelijke burgers leggen op schaarse hulpbronnen niet als een zaak van schuld en boete. Ze ziet het als een economisch probleem, een probleem van schaarste, verbonden aan het leven. Elke schaarste heeft een prijs. Marktwerking geeft schaarste een prijs, maakt afweging mogelijk en lokt uit tot innovatie en productiviteitsstijging. De VVD gelooft niet in de vreugdeloze, op vooruitgangsangst gebaseerde, collectieve en bureaucratische oplossingen van zacht groen. Wanneer milieuproblemen in economische

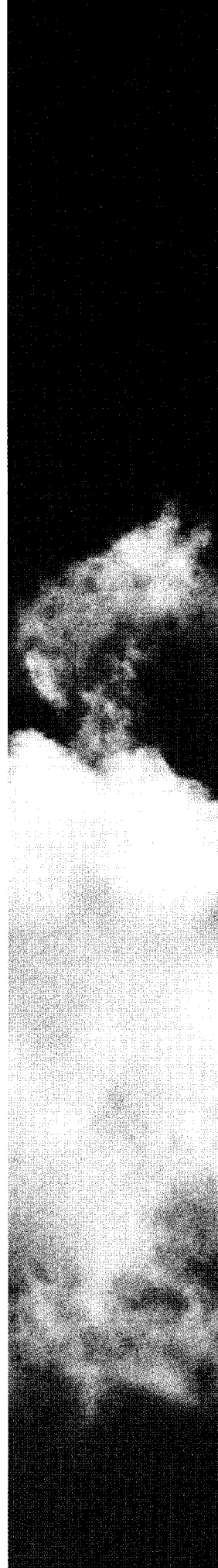

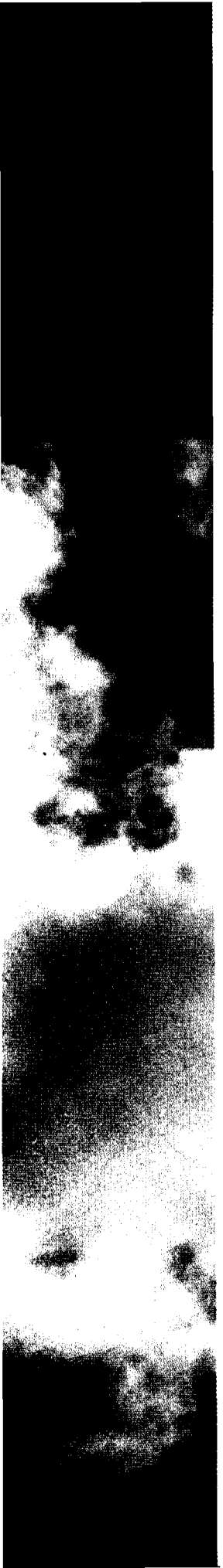

termen worden gedefinieerd kunnen ze beter zichtbaar en hanteerbaar worden gemaakt en effectiever worden aangepakt. In die zin is de VVD hard groen: vanuit haar vooruitgangsgeloof zet ze in op marktconforme regelingen en verhandelbare eigendomsrechten ter zake van emissie en vervuiling. Op de markt krijgen eigendomsrechten een waarde en dus een prijs. Dat stimuleert de houder van die rechten erop te verdienen door via innovatie en productiviteitsstijging er minder mee te vervuilen dan waar ze recht op geven.

14. Ruimte, respect en vooruitgang

De VVD wenst de partij te zijn van Ruimte, Respect en Vooruitgang.
Ruimte voor de individuele mens om te wonen en te werken, te reizen en te trekken, te kiezen en te delen, te ondernemen en te recreëren. Ruimte voor natuur en milieu, voor ontplooiing en gelijke kansen, voor cultuur en vrije expressie.
Ruimte voor mensen betekent ook dat de VVD niet de partij is van blauwdrukken en eindmodellen voor de toekomst van Nederland en Europa. De idee van 'maakbaarheid' daarachter past niet bij individuele vrijheid en verantwoordelijkheid.
Ruimte voor de vrije en verantwoordelijke mens betekent dat deze zijn talenten en strevingen, samen met miljoenen anderen, moet kunnen inbrengen in een vrij proces van kansen en mogelijkheden onder strikte handhaving van de regels van het spel. Het proces waar vrije mensen verantwoordelijk aan deelnemen bepaalt de gewenste uitkomsten, niet de opgelegde blauwdruk.
Ruimte voor individuele burgers veronderstelt wederzijds Respect.
Respect voor andere opvattingen en samenwerkingsvormen, voor afkomst en herkomst, voor religie en geloofsovertuiging, voor andermans rechten en belangen. Respect voor onvervreemdbare vrijheids- en grondrechten. Respect betekent ook ruimte voor geven en nemen, voor afwegen, nooit voor pappen en nathouden.
De VVD is, tenslotte, de partij van de Vooruitgang. Ze staat voor een positief mensbeeld. Ze gelooft in het vernuft van mensen en in technologische vooruitgang om problemen en uitdagingen op te lossen. Het is de taak van de overheid dat vernuft en die technologische vooruitgang te stimuleren en daarvoor de randvoorwaarden te creëren.

15. Toekomstperspectief

Ruimte en Respect. Vrijheid en Verantwoordelijkheid. Menselijk Vernuft en Vooruitgang. Dat is waar de VVD voor wenst te staan. Dat vergt het maken van politieke keuzes om die individuele ruimte en technologische vooruitgang zo verantwoord mogelijk vorm te geven en te stimuleren. Verantwoord ook naar toekomstige generaties die evenzeer de ruimte moeten krijgen en behouden. Ook daar voelt de VVD zich verantwoordelijk voor. En dus voor de financiële degelijkheid van haar programma, zonder welke duurzame ruimte en verantwoordelijkheid naar elkaar en de toekomstige generaties niet mogelijk zijn. Dit verkiezingsprogramma zet deze liberale uitgangspunten om in concrete en werkbare politieke keuzes en standpunten.

RUIMTE

VOOR INDIVIDUELE VRIJHEID EN ONTPLOOIING

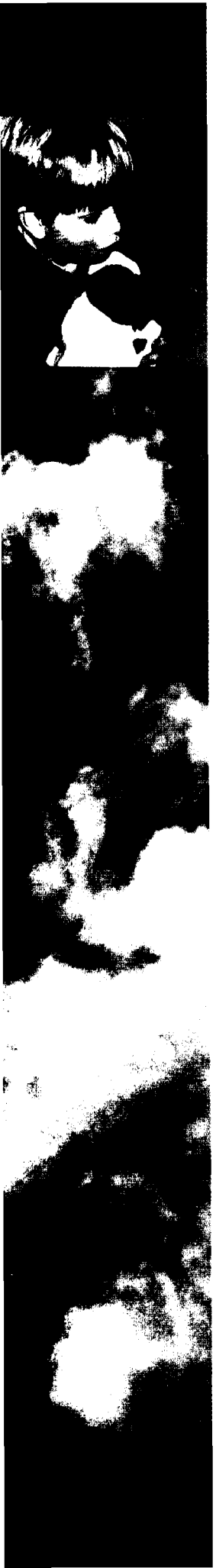

Ruimte voor individuele vrijheid en ontplooiing

De VVD vindt dat de overheid zich moet beperken en selectiever op moet treden, teneinde ruimte te bieden aan persoonlijke vrijheid en ontplooiing. Ieder mens is uniek. Het beste uit jezelf halen, dat is de opgave die ieder mens gegeven is. De VVD wil vooruit: vrije mensen verdienen eigen verantwoordelijkheid, verantwoordelijke mensen hebben oog voor het algemeen belang. Niets is zo motiverend als keuzevrijheid en eigen verantwoordelijkheid. Maatwerk heeft de toekomst.

Het invoeren van een eigentijds stelsel voor gezondheidszorg waarin ruimte bestaat voor keuzes, is de grootste opgave in de komende kabinetsperiode. Het huidige stelsel is inflexibel, ondoorzichtig en ondoelmatig. De VVD wil op een nieuwe manier kijken naar de organisatie en financiering van de gezondheidszorg. Zij wil een zorgstelsel dat direct draait om de wensen van mensen en om de kennis en kunde van artsen en verplegers.

De verantwoordelijkheid voor het onderwijs moet worden teruggeven aan scholen en ouders. Door terugdringing van de overheidsbureaucratie ontstaat dan op de scholen een aantrekkelijker klimaat, een cultuur die leerkrachten en leerlingen inspireert tot goede prestaties. Door scholen vrijheid te gunnen en hen evenals de ouders en leerlingen aan te spreken op hun verantwoordelijkheden, kunnen spijbelen en voortijdig schoolverlaten worden teruggedrongen. Dan zullen jongeren niet afglijden naar een uitzichtloos bestaan. Voor de overheid blijft een belangrijke rol weggelegd bij het toezicht op de naleving van de overgebleven regels en het afrekenen van scholen op prestaties en het bieden van een veilige omgeving. Bovendien zal zij de helpende hand bieden aan diegenen die de aansluiting met de maatschappij dreigen te verliezen. Niet de groep waartoe men behoort maar de situatie waarin men zich bevindt geeft daarbij de doorslag.

Instellingen van hoger onderwijs opereren hoe langer hoe meer in een internationale omgeving. Door de concurrentie aan te gaan en topprestaties te leveren, kunnen ze de kansen die deze ontwikkeling biedt maximaal verzilveren.

Zowel op het gebied van onderwijs als van zorg krijgen vakmensen en professionals zelf de financiële en professionele vrijheid en ruimte hun kennis, kunde en vaardigheden aan de man te brengen. Meer keuze, meer kansen, meer eigen verantwoordelijkheid, meer verantwoording, meer concurrentie: tezamen leveren ze motivatie en topkwaliteit.

Het gehandicaptenbeleid kent als uitgangspunt zeggenschap en zelfbepaling. Iedereen moet zo veel mogelijk zelfstandig, onafhankelijk van anderen kunnen deelnemen aan en leven in de maatschappij en eraan kunnen bijdragen. Dat betekent zelfstandigheid met zorg als die nodig is, in plaats van zorg met een beetje zelfstandigheid.

De afgelopen jaren is meer ruimte ontstaan om zelf beslissingen te nemen over de persoonlijke invulling van het leven, tot en met het omgaan met ondraaglijk lijden bij terminale ziekten. Weloverwogen beslissingen dienen met verdraagzaamheid en respect te worden bejegend vanuit de gedachte dat verschillende mensen verschillende keuzes maken. Voortgang in het denken over onderwerpen van levensbeschouwelijke aard zal zijn weerslag blijven vinden in het politiek debat.

Nederland is veelkleurig en divers. Integratie dient altijd uit te gaan van het unieke van iedere persoon. De persoonlijke omstandigheden en niet de groep waartoe men behoort dienen hierbij het uitgangspunt te zijn.

Ruimte voor zorg

1) Een nieuw stelsel voor zorg- en verpleegvoorzieningen waarborgt kwaliteit, keuzevrijheid en doelmatigheid. Het nieuwe stelsel voldoet aan randvoorwaarden als toegankelijkheid en transparantie. Tussen private en publieke verantwoordelijkheden wordt een duidelijk onderscheid gemaakt. Dat geeft meer ruimte en verantwoordelijkheid aan alle betrokkenen: patiënten, zorgaanbieders en verzekeraars. De overheid krijgt een beperktere opdracht en bouwt haar regulerende, aanbodbepalende en interveniërende rol tussen de drie partijen af. De tariefvorming, prijsvorming, en de beloning van artsen en verpleegkundigen dient op een marktconforme wijze plaats te vinden.

2) Het nieuwe stelsel bestaat uit drie compartimenten: (1) Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten voor langdurige behandelingen; (2) Algemene Zorgverzekering voor de basis van noodzakelijke zorgvoorzieningen in een standaardpolis; (3) Aanvullende Zorgverzekering voor individuele arrangementen boven de standaard.

3) De kosten van de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten (AWBZ) worden via inkomensafhankelijke premie verhaald. Verzekerden krijgen zo veel mogelijk persoonsgebonden budgetten waarmee zij de invulling van noodzakelijke zorgvoorzieningen uit de AWBZ zelf kunnen organiseren. De huidige voorzieningen in de AWBZ worden opgeschoond zodat deze alleen de langdurige voorzieningen omvat. Wonen en zorg worden gescheiden.

4) De Algemene Zorgverzekering in het tweede compartiment wordt uitgevoerd door particuliere zorgverzekeraars. De voor iedereen wettelijk verplichte 'standaardpolis' dekt alle noodzakelijke vormen van zorg. Hierbij is tevens keuze mogelijk bij de bepaling van de hoogte van het eigen risico. Een eigen risico maakt mensen kosten-bewust en draagt er toe bij dat de zorguitgaven zich op een verantwoorde wijze ontwikkelen. Hierdoor blijft de voor iedereen verplichte standaardpolis betaalbaar.

5) Iedereen kan een 'standaardpolis' afsluiten bij een verzekeraar naar keuze: zorgverzekeraars krijgen een wettelijke acceptatieplicht. De verzekeraar rekent daarvoor een individuele en volledig nominale premie. De premie van een standaardpolis is onafhankelijk van iemands leeftijd, inkomen en gezondheid. Hierbij vindt concurrentie plaats tussen de zorgverzekeraars op prijs, service en kwaliteit. Verevening van objectieve risico's voorkomt dat verzekeraars de aandacht verleggen van kostenbeheersing en kwaliteit naar risico-selectie van verzekerden. Een zorgverzekeraar kan voor de eigen verzekerden overeenkomsten sluiten met zorgaanbieders.

6) Zorgaanbieders krijgen vrijheid om te bepalen hoeveel en welke handelingen zij verrichten. De overheid beperkt de sturing daarop, ook op het gebied van tarief- en prijsvorming. Daarnaast is extra aandacht voor de omstandigheden en de privacy van mensen in een verpleeghuis gewenst.

7) De opleidingscapaciteit van artsen en tandartsen wordt niet meer aan een numerus fixus gebonden, wat bijdraagt aan het wegwerken van tekorten aan huisartsen, tandartsen en specialisten. Vrije vestiging van artsen en specialisten dient weer mogelijk te worden. Ook het aantal gekwalificeerde handen aan het bed dient te worden vergroot, mede met behulp van functiedifferentiatie.

8) De overheid bewaakt de kwaliteit van zorgvoorzieningen en zorgbemiddelaars door middel van wetgeving, certificering en inspectie. Hierbij vindt onafhankelijk toezicht plaats op marktwerking en transparantie onder politieke verantwoordelijkheid van een minister. De aanbieders van zorg dienen helder inzicht te geven in de door hun geleverde prestaties.

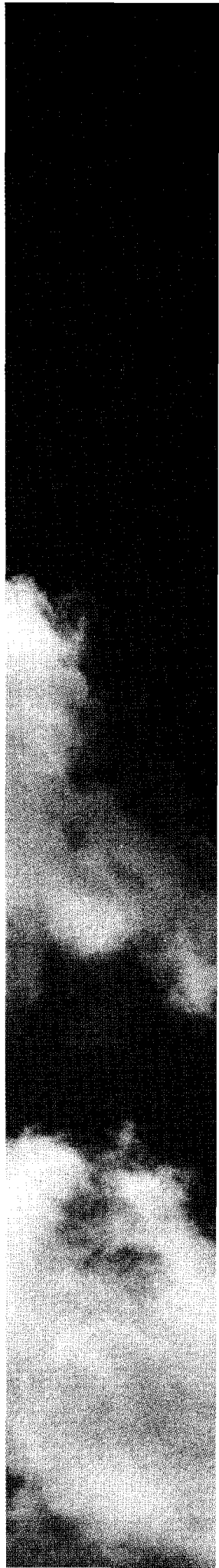

9) Voorafgaand aan de invoering van het nieuwe stelsel kunnen overgangsmaatregelen worden genomen om het zorg-aanbod te verbeteren en de kosten te beheersen die in lijn zijn met het toekomstig stelsel en niet strijdig met de huidige wetten. Aanbodsregulering wordt waar mogelijk losgelaten en parallel daaraan wordt een eigen risico ingevoerd.

10) De invoering van het nieuwe stelsel mag niet leiden tot inkomensachteruitgang. De invoering gaat daarom gepaard met een fikse lastenverlichting. Hierdoor wordt niet alleen op papier maar ook in praktijk keuzevrijheid en gezonde financiering van het stelsel mogelijk gemaakt.

Ruimte voor onderwijs

1) Onderwijs moet aansporen het beste uit jezelf te halen. Leerlingen, studenten en docenten moeten worden uitgedaagd hun talenten te ontwikkelen en goede prestaties te leveren. Het benutten van talent is goed voor het individu en goed voor de samenleving. Het onderwijs krijgt de ruimte zich te ontwikkelen van massaproduct tot handwerk, van confectie tot maatwerk. De beste manier om dit te bereiken is het creëren van autonomie en individuele keuzevrijheid en het mogelijk maken van eigen verantwoordelijkheid. Deze reeds ingezette trendbreuk in het onderwijsbeleid moet daarom de komende regeerperiode met kracht worden voortgezet.Om onderstaande plannen kracht bij te zetten wordt daarom voor onderwijs en onderzoek in de volgende kabinetsperiode 1,2 miljard Euro extra uitgetrokken, bovenop de reeds beschikbare budgetten.

2) Leerlingen en studenten kunnen betere prestaties leveren, wanneer ze zelf keuzes kunnen maken en daarvoor verantwoordelijk zijn. Keuzevrijheid kan met name in het beroeps - en hoger onderwijs worden gemaximaliseerd met behulp van onderwijs-tegoedbonnen (vouchers). Deze geven leerlingen en studenten onder meer de mogelijkheid om delen uit het studieprogramma elders te volgen. Onderzocht wordt hoe instrumenten als vouchers ook in het basis- en voortgezet onderwijs keuzevrijheid kunnen stimuleren.

3) De school moet een veilige omgeving bieden, zodat medewerkers en leerlingen zich in vrijheid en verantwoordelijkheid kunnen ontplooien en iedere leerling het gevoel heeft dat hij of zij telt. In de afgelopen periode is besloten tot verkleining van de klassen. In de komende periode wordt tevens de vorming van kleinere schooleenheden mogelijk. De schoolleiding en de leerkrachten moeten voorkomen dat leerlingen een nummer worden of aan hun lot worden overgelaten. De school dient alert te reageren op verschijnselen van kindermishandeling en daarvan aangifte te doen. Leerlingen die niet goed kunnen meekomen, worden niet afgeschreven. Zij verdienen juist extra aandacht om snel aansluiting met de anderen te vinden. Daarvoor worden extra middelen ter beschikking gesteld. Ook leerlingen die juist sneller zijn, verdienen extra aandacht om hen te blijven stimuleren zichzelf verder te ontwikkelen. Het Nederlands van kinderen met een taalachterstand wordt bijgespijkerd. Afzonderlijke budgetten voor onderwijs in allochtone talen worden afgeschaft en toegevoegd aan het totale budget.

4) De strijd tegen spijbelen en voortijdig schoolverlaten wordt voortgezet, opdat niemand buiten de boot valt. Ouders dienen erop toe te zien dat hun leerplichtige kinderen naar school gaan. Scholen dienen lesuitval tot een minimum te beperken. Docenten moeten goed inzicht hebben in de aanwezigheid van hun leerlingen. Politiemedewerkers en leerplichtambtenaren dienen kinderen die zich tijdens schooluren op straat bevinden onverwijld naar school te brengen.

5) De ouders worden meer betrokken bij het wel en wee van de school. De schoolleiding legt in eerste instantie aan hen verantwoording af. Inspraak bij keuzes vergroot betrokkenheid van ouders. Zij kunnen op vrijwillige

basis zelf bijdragen leveren aan het succes van de school op een zodanige manier dat alle leerlingen daarvan profiteren. Het taboe op particuliere financiële bijdragen moet worden doorbroken.

6) Scholen wordt zo veel mogelijk pedagogische en financiële autonomie gegeven. Zij behoren zelf te bepalen hoe de onderwijsdoelen het beste kunnen worden bereikt. Modulair onderwijs met meerdere in- en uitstroom momenten behoort hierbij tot de mogelijkheden. Scholen krijgen meer recht om de financiële middelen naar eigen inzicht te besteden. En ze horen zelf over de financiën voor het beheer van de gebouwen te beschikken. Op die manier kunnen zij een eigen identiteit ontwikkelen en zich onderscheiden van andere scholen.

7) De bemoeienis van de centrale overheid met het reilen en zeilen van de scholen wordt beperkt tot het formuleren van onderwijsdoelen en diploma-eisen (eindtermen). Er is geen plaats meer voor dichtgetimmerde programma's. Het pakket onderwijskundige eisen in basis- en voortgezet onderwijs is overladen en biedt onvoldoende ruimte voor eigen invulling door de school. In het basisonderwijs worden kerndoelen bij ondermeer belangrijke vakken als rekenen en Nederlandse taal vervangen door duidelijke eindtermen (leerstandaarden). In het voortgezet onderwijs is de Basisvorming in de huidige vorm mislukt. Er moet meer ruimte komen voor maatwerk en een eigen invulling door de school, ook in de Tweede Fase en het VMBO. Er dient dus meer ruimte te zijn voor differentiatie binnen de Basisvorming, het Voorbereidend Middelbaar Beroepsonderwijs (VMBO) en in de Tweede Fase.

8) Het beroepsonderwijs waarin leren en werken hand in hand gaan is van fundamenteel belang. Meer dan de helft van de leerlingen volgt een vorm van beroepsonderwijs. Een extra financiële impuls is nodig om de leermiddelen en gebouwen te moderniseren en ICT-toepassingen te verbeteren. Scholen moeten daarnaast gebruik maken van de mogelijkheid om samen met het bedrijfsleven leerwegen te ontwikkelen. De oorzaken van uitval in het beroepsonderwijs moeten worden opgespoord en weggenomen. Leerlingen moeten binnen de kolom van beroepsopleidingen (VMBO-MBO-HBO) kunnen overstappen en doorgroeien. De einddoelen van de onderwijsprogramma's moeten daarop zijn afgestemd.

9) Nu in Europa de bachelors/masters-structuur wordt ingevoerd, staan de Nederlandse universiteiten en hogescholen meer dan ooit bloot aan internationale concurrentie. Dat is een positieve ontwikkeling. Doelstelling is dat Nederlandse instellingen onderwijs en onderzoek van topniveau leveren en zich profileren op internationaal niveau. Het Hoger Onderwijs leidt studenten op voor de internationale markt. Instellingen moeten daarom meer ruimte krijgen voor profilering, differentiatie en vergroting van de slagvaardigheid. Ze moeten meertalig onderwijs kunnen geven en zelf de collegegelden vast kunnen stellen. Selectie-commissies beschikken niet over de financiële antecedenten van de kandidaat-studenten en kunnen die niet meewegen in hun overwegingen om een student een opleidingsplaats aan te bieden. Studenten krijgen meer mogelijkheid eigen trajecten van verschillende lengte samen te stellen door invoering van een voucher-systeem. De overheid garandeert de kwaliteit van de opleidingen door een (internationale) accreditatie te verlangen.

10) Het werk van leerkrachten wordt een stuk aantrekkelijker als zij uitdagend onderwijs kunnen geven op scholen die hun eigen prioriteiten kunnen stellen, aan leerlingen die het beste uit zichzelf halen. Daarnaast moeten zij in de gelegenheid worden gesteld om hun tijd optimaal te besteden aan het begeleiden van leerlingen. Niet onderwijskundige taken worden met behulp van functiedifferentiatie zo veel mogelijk aan administratief personeel overgedragen. In de klassen wordt onderwijsondersteunend personeel voor routinematige taken ingezet, zodat de onderwijzers zich op hun hoofdtaak kunnen toeleggen. Zij hebben recht op een eigen werkplek in het gebouw en moeten de kans krijgen zich regelmatig bij te scholen. Bij hun professionaliteit past geen dichtgeregelde rechtspositie, maar passen prestatie- en carriereprikkels.

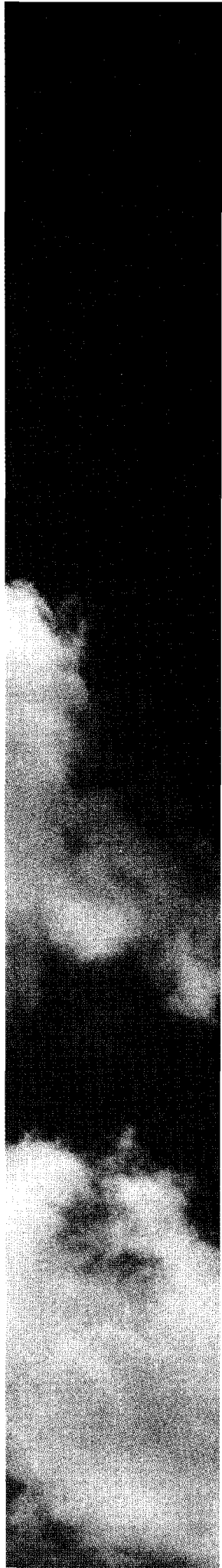

11) Bij autonomie en vrijheid hoort verantwoording. Openbaar kwaliteitstoezicht stelt ouders in staat een gefundeerde keuze te maken voor een school en geeft hun inzicht in de prestaties van zowel leerlingen als school. Wanneer een instelling tekortschiet, moet dat consequenties hebben: leerlingen die overstappen, de overheid die sancties geeft. Het bewaken van de kwaliteit is een taak van de onafhankelijke Onderwijsinspectie, die functioneert onder verantwoordelijkheid van de minister van Onderwijs. De Inspectie stelt jaarlijks een overzicht samen waarin een kwaliteitsoordeel wordt uitgesproken over alle Nederlandse scholen. Deze informatie is ook 'online' toegankelijk.

Ruimte voor kinderen & kinderopvang

1) Kinderen hebben recht op een perspectiefrijke toekomst. De eerste verantwoordelijkheid voor kinderen ligt bij hun ouders. Verwaarlozing en kindermishandeling moeten zo vroeg mogelijk worden gesignaleerd en aangepakt. De jeugdgezondheidszorg, scholen en anderen moeten alert zijn op verschijnselen die op verwaarlozing of erger wijzen en meteen adequaat reageren. Ouders moeten op hun verantwoordelijkheid worden gewezen en waar mogelijk in staat worden gesteld hun opvoedende taak goed uit te voeren. De betrokken provincies en gemeenten zorgen via een initiërende en coördinerende aanpak voor tijdige signalering van problemen zodat adequate stappen genomen kunnen worden.

2) Kinderopvang is een belangrijke voorwaarde voor blijvende participatie van met name vrouwen met jonge kinderen op de arbeidsmarkt. Keuzes en wensen van de ouders en behoeften en belangen van kinderen dienen centraal te staan, niet die van de overheid. Daarom wordt vraagsturing het uitgangspunt: faciliteiten dienen aan te sluiten op de wensen van de ouders.

3) Uitbreiding van de huidige capaciteit en het aantal vestigingsplaatsen is dringend gewenst. Het aanbod moet worden vergroot en in diversiteit toenemen. Gemeenten dienen zich in te spannen geschikte locaties voor kinderdagverblijven te vinden en zo nodig gebruik te maken van de versnelde procedure die artikel 19 van de Wet op de Ruimtelijke Ordening biedt. Ook het gebruik van schoolgebouwen hiervoor wordt vergemakkelijkt. De rijksoverheid beperkt zich tot het vastleggen van de basiskwaliteit waaraan kinderopvang moet voldoen en de controle daarop. Particulier initiatief in de kinderopvang moet worden gestimuleerd.

4) De overheid faciliteert voortaan de ouderbijdrage fiscaal. De feitelijke ouderbijdrage zal in mindere mate worden afgeleid van het inkomen, en meer bepaald worden door gemaakte keuzes en de prijs van kinderopvang op de markt. Dat maakt kinderopvang effectiever, omdat de marginale beloning van het werken stijgt. De overheid stelt voor het realiseren van de fiscale faciliteiten een additioneel budget ter grootte van 0,1 miljard Euro ter beschikking.

Ruimte voor ouderen

1) De VVD is voor een integraal beleid voor alle burgers, inclusief ouderen, en is dus tegen iedere vorm van leeftijdsdiscriminatie. Ouderen moeten de gelegenheid krijgen te participeren in de samenleving. Hun ervaring, levenswijsheid en energie zijn en blijven van belang. Hiertoe moeten hun alle mogelijkheden worden geboden. Zo mogen ouderen na hun 65-ste blijven werken.

2) De uitkeringen krachtens de AOW dienen welvaartsvast te zijn. Het AOW-pensioen is een basispensioen. Iedere burger moet in beginsel zelf zorgen voor additionele pensioenvoorzieningen. Er dient geen AOW-premie te worden geheven over de aanvullende pensioenen. In uitzonderlijke gevallen is extra ondersteuning van de overheid nodig voor ouderen die moeten rondkomen van alleen AOW. Dit geldt met name voor alleenstaande ouderen.

3) Ouderen krijgen bij een gedifferentieerd woningaanbod meer mogelijkheden een woning te kiezen die bij hun persoonlijke situatie past. Het stimuleren van de bouw van levensloopbestendige woningen is noodzakelijk om er voor te kunnen zorgen dat ouderen in combinatie met zorg-op-maat voorzieningen zo lang mogelijk de regie over het eigen leven kunnen behouden.

Ruimte voor innovatie

1) Fundamenteel wetenschappelijk onderzoek is investeren in kennis van de toekomst. Dat verdient een impuls. Het Nederlands wetenschappelijke onderzoek dient grensverleggend te zijn en zich niet langs de geijkte paden te bewegen. Een internationale invalshoek is daarbij nodig, zodat aansluiting kan worden gezocht bij ontwikkelingen in het buitenland. Het onderzoeksbudget van het NWO dient voor 80% langs deze lijnen te worden aangewend.

2) De bureaucratische lasten staan bij onderzoek vaak niet in verhouding tot de opbrengsten. Er moet een einde komen aan deze papierwinkel en ruimte worden geboden aan de creativiteit van de onderzoekers. Vooral jonge onderzoekers moeten kansen krijgen om zich te bewijzen.

3) Met publiek/private samenwerking wordt meer rendement gehaald uit de publieke middelen voor innovatie en onderzoek. Een kenniseconomie vraagt aandacht voor de kennis-infrastructuur, inclusief effectievere vormgeving van de tweede geldstroom aan universiteiten.

4) De Nederlandse kennisinfrastructuur in de biotechnologie is - ook in internationaal opzicht - uitstekend ontwikkeld. De benutting van de potentie blijft achter bij de mogelijkheden. Biotechnologie biedt ongekende kansen voor de verbetering van de kwaliteit van voedsel en de bevordering van gezondheid. Deze technologie kan onder meer voor betere voedselvoorziening in de Derde Wereld zorgen. Technologische ontwikkeling dient daarom de ruimte te krijgen, mits zorgvuldige afspraken zijn gemaakt over risicobeheer en randvoorwaarden. De wetgeving dient te worden verbeterd, geharmoniseerd en vereenvoudigd, bij voorkeur op Europees niveau.

5) Morele keuzes op het terrein van biotechnologie dienen te worden gemaakt door de zorgvuldige afweging van de voordelen tegen de nadelen. Op basis van de huidige inzichten kan therapeutisch klonen worden toegestaan, reproductief klonen daarentegen niet. Verdere ontwikkelingen verdienen nauwlettend aandacht.

6) Dierproeven mogen alleen onder stringente voorwaarden plaatsvinden mits deze ten bate zijn van de volksgezondheid. Een belangrijke voorwaarde is toetsing van alternatieve onderzoeksmethoden. Op die wijze wordt het aantal proefdieren en het aantal proeven teruggedrongen.

Ruimte voor cultuur

1) Zoals voor alle andere meningsuitingen geldt, dienen artistieke expressies vrij te zijn. Kunst is een kwestie van smaak en niet van politiek. Daarom dient de rol van de overheid op dit terrein voorwaardenscheppend te zijn. Overdracht en waardering voor kunst en cultuur krijgen aandacht in onderwijs, media en cultuurinstellingen. Ons cultureel erfgoed, waartoe ook het bodemarchief en de monumenten behoren, verdient bescherming.

2) Hoewel de meeste cultuur zonder subsidie prima gedijt, kan op dit terrein niet met marktwerking worden volstaan. Vooral onorthodoxe projecten kunnen zichzelf veelal niet bedruipen. Kwaliteit dient het belangrijkste criterium te zijn bij de beoordeling van subsidieaanvragen. Het artistiek oordeel dient aan deskundigen te worden overgelaten, politici beperken zich tot een marginale toetsing van dit oordeel.

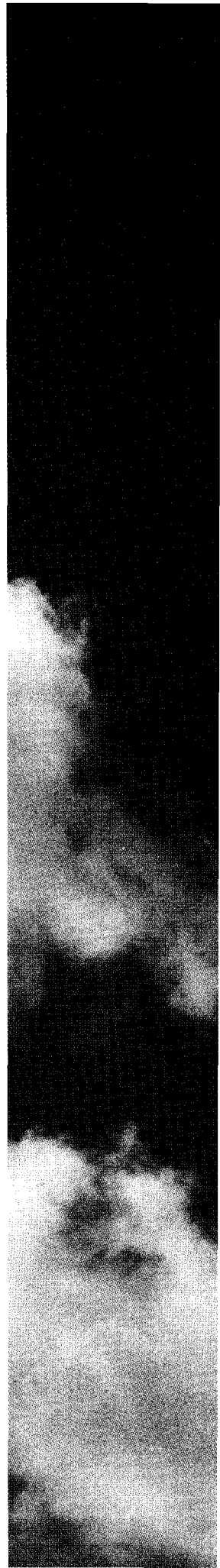

3) Het budget voor cultuur en het instandhouden van cultureel erfgoed krijgt een financiële impuls van 50 miljoen Euro.

Ruimte voor sport

1) Sport is van grote maatschappelijke betekenis en heeft als bijzonder kenmerk dat vele sportactiviteiten plaatsvinden in een zeer fijnvertakt netwerk van sportverenigingen en vrijwilligerswerk. Van sportbeoefening gaat een positieve impuls uit voor jongeren. Het overheidsbeleid moet erop gericht zijn dat waar nodig te ondersteunen. Dat geldt in het bijzonder voor gehandicaptensport.

2) Vanwege de sterke voorbeeldfunctie en de economische aspecten dient het huidige beleid met betrekking tot topsport te worden voortgezet. Daartoe behoren een actief anti-dopingbeleid, stimulering bij de realisatie van moderne sportaccommodaties, het behulpzaam zijn bij het aantrekken van grote sportevenementen en het bestrijden van negatieve bijverschijnselen zoals vandalisme.

Ruimte voor diversiteit

1) Vele migranten slagen er moeiteloos in om in de Nederlandse maatschappij te integreren, anderen hebben daar meer problemen mee. Kennis van de Nederlandse taal is een voorwaarde voor succesvolle participatie. Op de samenleving als geheel, burgers en overheid, rust de verantwoordelijkheid om diegenen die bij hun integratie problemen ontmoeten de kans te bieden hun draai te vinden. Op de betrokkenen rust de verantwoordelijkheid om de geboden kansen te benutten.

2) Het integratiebeleid van de overheid dient uit te gaan van het unieke van ieder individu. Niet de groep waartoe men behoort, maar de persoonlijke omstandigheden dienen uitgangspunt te zijn. Het minderhedenbeleid moet worden geïntegreerd met het reguliere achterstandenbeleid, waarbij niet een groepskenmerk maar feitelijk geconstateerde achterstand de maatstaf is voor overheidsoptreden. Op die manier wordt een einde gemaakt aan de stereotiepen die door het groepsdenken worden bevestigd en komt de individuele persoon centraal te staan. De overheid heeft tot taak bestaande vooroordelen weg te nemen en discriminatie met kracht te bestrijden.

3) De samenleving verandert voortdurend. Bij discussies over aanpassing aan normen in de Nederlandse samenleving, worden drie niveaus onderscheiden. (I) Afspraken in de omgang tussen mensen onderling lenen zich niet voor politieke interventie. (II) Wetten en regels moeten worden nageleefd. Maar als ze integratieprocessen belemmeren, moet het politiek bespreekbaar zijn om deze wetten en regels aan te passen. (III) Daarenboven zijn er onvervreemdbare vrijheden en rechten die van kenmerkend en van fundamenteel belang zijn voor de Nederlandse samenleving, zoals grond- en vrijheidsrechten, en het gebruik van de Nederlandse taal.

HOOFDSTUK 2

RUIMTE

VOOR OPTIMALE BENUTTING VAN DE OMGEVING

Ruimte voor optimale benutting van de omgeving

In een dichtbevolkt land als Nederland dient optimaal gebruik te worden gemaakt van de schaarse ruimte. Het combineren van functies is daar onlosmakelijk mee verbonden. Daartoe dient de omgeving verstandig en creatief te worden benut.

Voor het behoud en de bescherming van de natuur, als ook voor de bevordering van de recreatie is het particuliere initiatief van grote betekenis; daaraan zal meer ruimte dienen te worden gegeven. Planning en ruimtelijke ordening moeten zorgdragen voor voldoende groene ruimte. De plattelandsgebieden mogen niet verstedelijken en de open ruimte tussen steden mag niet ongemerkt dichtslibben.

De vraag naar mobiliteit dient te worden geaccommodeerd. Filebestrijding en congestievraagstukken kunnen niet worden opgelost zonder nieuwe investeringen in de infrastructuur. Bij mobiliteit geldt dat de gebruiker meer betaalt naarmate hij meer gebruik maakt van de weg.

Het woningaanbod moet niet alleen groeien maar ook diverser worden. Niet alle mensen hebben dezelfde woonwensen. Ook in verschillende levensfasen maken mensen andere keuzes. De meest effectieve wijze is de markt en het particulier initiatief ruimte te geven.

Met milieu en klimaat moet op de meest zorgvuldige manier worden omgegaan. Alleen feiten en resultaten tellen. Milieubeleid moet getuigen van realisme. Op geen enkel terrein lopen feit en fictie zo uit elkaar. Wanneer schaarste en vervuiling in prijzen zijn vertaald, lokt dat niet alleen verstandig gedrag uit maar ook ondernemerschap en innovatie. Het stimuleren van doelmatigheid door prijsvorming op de markt heeft daarom de voorkeur boven overheidsregulering. Gebeurt dat niet, dan betaalt niet de gebruiker, maar de buurman.

De veehouderij en de akkerbouw staan sterk onder druk. Dat heeft diverse oorzaken. Opbrengstprijzen gaan omlaag, wat wordt veroorzaakt door overproductie en verstoringen op de Europese markt (BSE, varkenspest, MKZ). Bedrijfsvoering, handel en afzet worden beïnvloed door overheidsingrijpen. De gemiddeld leeftijd van de boerenondernemers is bovendien hoog en er zijn problemen met het vinden van geschikte opvolgers voor de familiebedrijven. Aannemelijk is dat de komende jaren boerenondernemers hun bedrijf zullen staken. Het is tegelijkertijd noodzakelijk dat de landbouwsector vitaal blijft. De leefbaarheid en het economisch draagvlak van het landelijk gebied zijn daarbij gebaat.

Ruimtelijke ordening

1 Bij de ruimtelijke ordening komen alle ruimteclaims samen. Omdat de totale vraag naar ruimte groter is dan de beschikbare oppervlakte, moet optimaal combineren de leidraad zijn. Dit betekent het combineren van functies, bijvoorbeeld water, natuur, recreatie en landbouw in een gebied. Een nieuwe toepassing van meervoudig grondgebruik zou kunnen worden gevonden in overkluizing van bestaande infrastructuur. Combinatie van functies optimaliseert de besteding van de extra budgetten. Ook technologische vernieuwing leidt tot zuiniger gebruik van de ruimte.

2) Het nationaal ruimtelijk beleid beperkt zich tot de nationale ruimtelijke hoofdstructuur, verbonden met de europese ruimte, tot het beschermen van de (ecologische) waardevolle natuur- en watergebieden en tot de realisatie van de nationale infrastructuur met bijzondere aandacht voor de mainports. Provincies en gemeenten zijn verantwoordelijk voor keuzes op lokaal en regionaal niveau. De overheid dient adequaat te reageren op maatschappelijke ontwikkelingen en de dynamiek van de samenleving te volgen.

3) Om op de ene plaats open ruimte mogelijk te maken, moet op andere plekken de ruimte intensiever worden gebruikt. Tussen steden moeten groene bufferzones blijven bestaan, ruimte die niet onverhoeds en stapsgewijs dichtslibt. In deze overgangsgebieden kunnen combinaties worden gemaakt van natuur en wonen, of van groen en recreatie.

4) Het grondbeleid van de overheid staat in dienst van het realiseren van publieke doelen. Het wordt gericht op kwaliteitscriteria en op zeggenschap van burgers. Uitsluitend dan is een eventuele inbreuk op eigendomsrechten gerechtvaardigd. Kwaliteit uit zich in aandacht voor groen in stedelijke gebieden, gevoel voor de specifieke eisen van het platteland, ruimte voor en zeggenschap bij woonwensen, oog voor bereikbaarheid. Maar kwaliteit wordt ook bereikt door besluitvaardigheid en duidelijkheid.

5) Het uitgangspunt blijft dat realisatie van een bestemming de verantwoordelijkheid is van de eigenaar van de grond. Uitzondering hierop wordt alleen gemaakt ter voorkoming van grondspeculatie en monopolievorming. Gemeenten krijgen het wettelijk instrument van de 'exploitatievergunning'. Hiermee kunnen aan de grondexploitatie voorwaarden worden gesteld die op publieke doelen zijn gebaseerd, zoals het verhalen van de uitgaven voor publieke investeringen, kwaliteit, en particulier opdrachtgeverschap.

6) Grondverwerving door de overheid is niet altijd noodzakelijk. Gemeentelijke regie kan in het algemeen volstaan met het voeren van faciliterend grondbeleid. De Wet Voorkeursrecht Gemeenten kan specifieke knelpunten helpen oplossen. Het gemeentelijk grondbeleid dient transparant te zijn, kwaliteit en zeggenschap te bevorderen. Commerciële projecten dienen openbaar te worden aanbesteed. De overheid hoort in principe niet op te treden als projectontwikkelaar.

7) Publiek/private samenwerking kan een welkome bijdrage zijn aan innovatieve en doelmatige uitvoering van de na te streven doelen. Daar waar op grond van Europese regelgeving de openbare aanbestedingsprocedure niet behoeft te worden gevolgd is een evenwichtig aanbestedingsbeleid gewenst.

Ruimte om te wonen

1) Wonen legt de komende decennia een groter beslag op de ruimte, zowel als gevolg van demografische ontwikkelingen als door stijging van de welvaart. Die behoefte aan eigentijdse woonruimte moet op ruimhartige wijze tegemoet worden getreden in de ruimtelijke ordening. De tegemoetkoming aan de wensen van de woon-

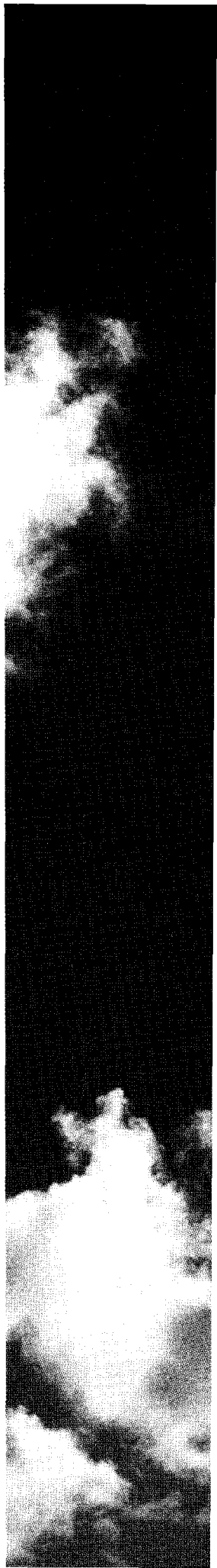

consument wordt vergroot door de gemeenten hun eigen woningbouwprogramma's te laten bepalen, samen met de marktpartijen. De plattelandgemeenten bouwen uitsluitend voor hun natuurlijke groei.

2) De vraag naar koopwoningen neemt sterker toe dan het aanbod. Ook mensen in lagere inkomensklassen en startende jongeren wensen een woning in eigendom te hebben. Het eigen woningbezit moet daarom langs diverse wegen worden gestimuleerd. Dat kan door verkoop van huizen van woningcorporaties aan de huurders en door minimumpercentages koopwoningen op nieuwe bouwlocaties. Ook gedifferentieerd bouwen met grotere variëteit in prijsklassen komt tegemoet aan de koopwensen van de groter wordende groep huiseigenaren.

3) Afschaffing van de Onroerend Zaakbelasting is een vorm van lastenverlichting met gunstige effecten voor de arbeidsmarkt. Daarnaast maakt de verlaging van de woonlasten het bezit van een eigen huis voor een bredere groep mensen eerder mogelijk.

4) De aftrekbaarheid van de hypotheekrente voor de woning die tot hoofdverblijf dient blijft onverkort gehandhaafd. Dat biedt de noodzakelijke zekerheid aan eigenaars die langdurige verplichtingen zijn aangegaan, zeker in de laagste inkomensklassen.

5) De overheid maakt zich sterk voor de woonomstandigheden van kwetsbare groepen. In de kwaliteit van het wonen in oude stadswijken moet daarom worden geïnvesteerd. Daar zijn voldoende middelen voor beschikbaar. Grotere woonvariëteit en betere doorstroom bevorderen de woonkwaliteit van de sociaal en financieel kwetsbare groepen, waaronder starters op de woningmarkt. Daar moet het beleid zich op richten.

6) Door de economische ontwikkelingen zijn de vermogens van de woningcorporaties enorm gestegen. Uitgangspunt is dat zij zelf de verbetering van hun woningbestand financieren. Verkoop van bestaande huurwoningen aan huurders kan in eventuele financiële behoeften voorzien. De overheid is verantwoordelijk voor de kwaliteitsverbetering van de woonomgeving.

7) Bij de ontwikkeling van nieuwe woninglocaties wordt uitgegaan van: zeggenschap van kopers en huurders (eventueel vooraf via 'woonpanels'); ruimere kavels; verhoging van het percentage koopwoningen; variëteit in het aanbod in diverse prijsklassen; nieuwe architectuur en stedenbouwkundige concepten. Het particulier opdrachtgeverschap verdient aanzienlijk meer ruimte.

8) De indexering van de subsidienormen van de Individuele Huursubsidie wordt gekoppeld aan de gemiddelde stijging van de huren.

Ruimte voor mobiliteit

1) De behoefte aan mobiliteit moet door de overheid worden geaccommodeerd. Het is niet realistisch te veronderstellen dat welvarender mensen minder kilometers gaan reizen. Daarom moet er een duidelijke relatie zijn tussen afgelegde kilometers en vervoerskosten. De gebruiker betaalt.

2) Wegenaanleg, filebestrijding en openbaar vervoer inclusief spoor krijgen de prioriteit die vereist is. Die onderwerpen worden onafhankelijk van invoering van het profijtbeginsel aangepakt. Doelstelling is een optimaal functionerende infrastructuur voor goederen en personen. Voor snelle verbetering van de infrastructuur wordt jaarlijks een extra bedrag uitgetrokken, oplopend tot 0,9 miljard Euro in 2006. Gecumuleerd betekent dat een investering van 2,25 miljard Euro voor verbetering van de infrastructuur van mobiliteit en water. Verkorting van

besluitvormingstrajecten komt tegemoet aan de wens om realisatie van projecten te versnellen.

3) Met behulp van het extra budget wordt de capaciteit van het hoofdwegennet op inventieve wijze uitgebreid. Maatwerk moet knelpunten verhelpen. Dat kan, afhankelijk van de situatie, met behulp van spitsstroken, nieuwe stroken naast, onder of boven de bestaande en bredere, aparte stroken voor vrachtwagens, etc. Lokaal en regionaal verkeer worden meer gescheiden door verbetering van het regionaal wegennet. Ontbrekende schakels, zoals bij de A-4, worden snel afgemaakt. Nieuwe doorsnijdingen van het landschap dienen zoveel mogelijk te worden voorkomen.

4) De discussie over autokosten (doelstelling, vormgeving) wordt losgekoppeld van de discussie over noodzakelijke investeringen in de infrastructuur. Vaste autokosten als motorrijtuigbelasting en de BPM worden omgebouwd tot een gebruiksheffing: een vaste prijs per gereden kilometer, geheven in een gelijke systematiek voor automobilisten in het hele land. Voorwaarde is dat bij overgang de totale opbrengsten voor het Rijk niet stijgen. Indien duidelijk blijkt dat verdere differentiatie in de kosten naar tijd en plaats leidt tot de gewenste verkeersregulering, kan het systeem verder worden gespecificeerd naar een variabele gebruiksheffing.

5) De overheid maakt meer gebruik van de technologie om modern, grootschalig dynamisch verkeersmanagement te verwezenlijken bij het wegvervoer. Hierdoor kunnen de wegen efficiënter worden benut.

6) Openbaar vervoer moet naar prijs en kwaliteit een goed alternatief zijn voor andere vormen van vervoer. De ingezette decentralisatie van het openbaar vervoer moet verder worden ingezet (met uitzondering van de spoorwegen). Daar past een grotere tariefvrijheid bij voor de openbaar vervoerbedrijven, te verlenen door de decentrale overheden. Bij het verlenen van concessies aan de concessienemer stellen overheden zich op als betrokken partners van mobiele burgers. Bij nieuwe bouwlocaties worden tijdig de aansluitingen op het openbaar vervoer gefaciliteerd.

7) De liberalisering van de spoorwegen reikt tot dusver niet verder dan de verzelfstandiging van de NS. Daarmee is een monopolie op het vervoer per spoor blijven bestaan. De huidige wetgeving en de exploitatie worden daarom geëvalueerd. De publieke functie dient duidelijk te worden vastgelegd en daarop dient toezicht te worden gehouden. De infrastructuur blijft in handen van de overheid, waarna concurrentie om het gebruik van het spoor plaats kan vinden. Tot die tijd wordt via prestatiecontracten de kwaliteit verbeterd.

Ruimte voor bedrijfsterreinen en mainports

1) Vasthouden en verbeteren van groei en welvaart vragen om ruimte voor moderne bedrijventerreinen en intensief gebruik daarvan op de plaatsen waar daar behoefte aan is.

2) Bedrijfsterreinen dienen goede aansluiting op infrastructuur en openbaar vervoer te hebben. Economische functionaliteit staat voorop, maar overlast dient beperkt te blijven.

3) Waar mogelijk wordt gebruik gemaakt van kleinschalige oplossingen, zodat wonen en werk bij elkaar worden gebracht. Kleinschalige of ambachtelijke bedrijven gaan indien mogelijk naar de wijken (terug) om de gemeentelijke economie te versterken en de leefbaarheid te vergroten. Deze aanpak helpt ook niet- agrarische werkgelegenheid in het landelijk gebied te ontwikkelen.

4) De grote mainports, vooral de Luchthaven Schiphol en de Rotterdamse haven, verdienen vanwege hun natio-

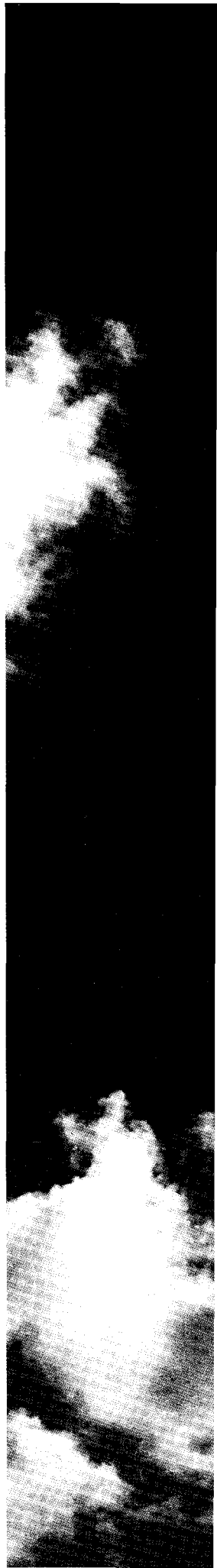

nale economische betekenis prioriteit van de overheid. Ze moeten zich verder kunnen blijven ontwikkelen in een internationale context. Milieu- en geluidsregels moeten dat mogelijk maken.

Ruimte voor milieu en klimaat

1) Het milieubeleid wordt zoveel mogelijk gebaseerd op marktconforme maatregelen, zodat milieulast een 'eigenaar' krijgt en de daarbij horende verantwoordelijkheden duidelijk zijn. Markten werken het best wanneer op de goederen en diensten die erop worden verhandeld 'eigendomsrechten' rusten. Zonder eigendomsrechten geen verhandelbaarheid, geen betrokkenheid en geen zorgvuldigheid. Immers, niemand draagt de kosten van die onzorgvuldigheid.

2) Eigendomsrechten worden gecreëerd in de vorm van vervuilings- en emissierechten voor diverse vormen van milieubelasting en vervuiling. Ze worden verhandelbaar via de markt. Daarmee krijgen ze een waarde. Dan ontstaat aanleiding voor de 'eigenaar' op die rechten te verdienen door de productiviteit te verhogen: minder vervuilen dan waar recht op bestaat.

3) Verplichtingen tot reductie waaraan Nederland internationaal is gecommitteerd, mogen ook buiten Nederland worden gerealiseerd. De doelen moeten in belangrijke mate flexibel worden bereikt. Dat betekent dat waar Nederland dankzij technologie reeds zeer energie-efficiënt is, andere landen (bijvoorbeeld in Oost-Europa) geholpen kunnen worden betere resultaten te halen. Met dezelfde middelen meer resultaten.

4) Milieubelastingen worden niet verder verhoogd zonder via een systeemwijziging de extra kosten te compenseren. De huidige nationale energieheffingen worden niet verhoogd en in afwachting van Europese maatregelen gestabiliseerd. De milieuwetgeving moet in verband met de Nederlandse concurrentiepositie zoveel mogelijk worden afgestemd op Europese regelgeving.

5) Technologische ontwikkeling maakt winning van energie uit nieuwe natuurlijke hulpbronnen mogelijk. In de toekomst worden nieuwe bronnen gevonden en toegepast (zon, wind, water, waterstof, etc.). Het blijft daarom noodzakelijk op een breed terrein kennis en know-how op peil te houden en onderzoek te stimuleren. Kernenergie, indien veilig, blijft een optie en wordt niet bij voorbaat uitgesloten.

Ruimte voor natuurgebieden

1) Natuurbeleid wordt creatief vormgegeven, door middel van combineren van functies en door samenwerking met private partners, zoals boeren en andere landeigenaren. De provincies hebben samen met de grote steden en gemeenten met een grote oppervlakte een belangrijke regierol.

2) Het budget ten behoeve van natuuraankopen en natuurbeheer wordt met de 0,1 miljard Euro verhoogd. Door optimalisering van ruimtegebruik met andere ruimtefuncties (recreatie, water) en samenwerking met private partijen worden deze en andere middelen optimaal effectief ingezet. Ruimte voor meer particulier beheer en financiering via de provincies maakt daarnaast besparingen mogelijk.

3) Er wordt een evenwichtiger verdeling gemaakt in de budgetten tussen enerzijds de aankoop en anderzijds het beheer van natuurgebieden. Aankoop waarna noodzakelijk beheer niet mogelijk blijkt, is niet zinvol.

4) De geplande Ecologische Hoofdstructuur (EHS) wordt niet alleen door aankoop van grond gerealiseerd. Er komt meer nadruk op agrarisch en particulier natuurbeheer. Particulieren krijgen op groot- en kleinschalig niveau

vergoedingen voor het onderhoud en beheer van natuurlandschappen. Die vergoedingen dienen een publiek vastgelegd doel en mogen geen nieuwe inkomenssubsidies worden.

Ruimte voor water

1) Nederland moet zich schikken naar het water. Waterbeheersing krijgt de komende jaren een prominente plaats in de ruimtelijke ordening. Adequaat bestuurlijk en financieel beheer en ruimtelijke beheersing voorkomen dat water een bedreiging vormt. Water maakt integraal deel uit van de ruimtelijke ordening, zodat functies kunnen worden gecombineerd (water en natuur, water en recreatie, water en landbouw, etc.). Deze aanpak kan zowel leiden tot adequaat anticiperend optreden als tot een ketenbenadering (vasthouden-bergen-afvoeren). Maar het betekent ook dat er meer areaal en nieuwe technologie nodig is, onder voorwaarde dat zorg wordt gedragen voor een passende beheersvergoeding.

2) Duidelijke planning met heldere (tussen)doelen is noodzakelijk voor effectieve samenwerking tussen alle bestuurlijke niveaus. Duidelijke afbakening van verantwoordelijkheden en bevoegdheden is een vereiste. De regio's (provincies, gemeenten en waterschappen) moeten in eerste instantie zelf zorgdragen voor regionale systemen. Samenwerking tussen regio's is de gewenste aanpak daar waar watersystemen de regio's overstijgen. Op rijksniveau moeten de verantwoordelijkheden duidelijk bij één minister(ie) worden gebracht. De provincies moeten de leiding nemen bij de regionale planning. Ten aanzien van de grote rivieren staat de stroomgebied-benadering centraal.

3) Voor het waterbeleid is binnen het totale bedrag van 2,25 miljard Euro voor investeringen in verkeers- en waterinfrastructuur geld beschikbaar. Prioriteiten zijn het voorkomen van wateroverlast en het verbeteren van de waterbeheersing, mede ter verbetering van de veiligheid. De VVD kiest daarbij voor meer ruimte voor water naast duurzame technische maatregelen (o.a. dijkversterking). Zo mogelijk wordt in combinatie hiermee ruim aandacht besteed aan waterkwaliteitsbeheer.

Ruimte voor land- en tuinbouw

1) De belangrijkste doelstellingen worden: (a) versterking van het zelfstandig economisch draagvlak van de primaire productie in samenhang met de verwerkende en ondersteunende activiteiten; (b) het instandhouden van economisch draagvlak van het niet-stedelijk Nederland; en (c) het bevorderen van een goede samenhang tussen agrarisch grondgebruik en instandhouding en ontwikkeling van natuur- en landschapswaarden.

2) Het overheidsbeleid ondersteunt deze doelen en schept de randvoorwaarden. Daarnaast wordt gezamenlijk met de sectoren een lange termijn visie ontwikkeld over de toekomst van de Nederlandse landbouwsectoren met een samenhangende benadering van de hele voedselketen. De overheid stimuleert investeringen in vernieuwing in de landbouw.

3) Om te voorkomen dat het Europees landbouwbeleid door de combinatie van handelsliberalisatie binnen de WTO en door de toetreding van nieuwe lidstaten onbetaalbaar wordt, zal de EU haar prijs- en inkomensteun geleidelijk moeten beëindigen. Onderzocht wordt of op marktconforme wijze de risico's van exorbitante prijsschommelingen in de wereldmarkt kunnen worden opgevangen. Een mogelijkheid is de vorming van een privaat verzekeringsysteem.

4) Vermindering van administratieve lasten voor agrarische ondernemers en eenduidigheid bij toezichthoudende instanties krijgt prioriteit. Een meer ondernemersvriendelijke implementatie van het mestbeleid wordt ontwik-

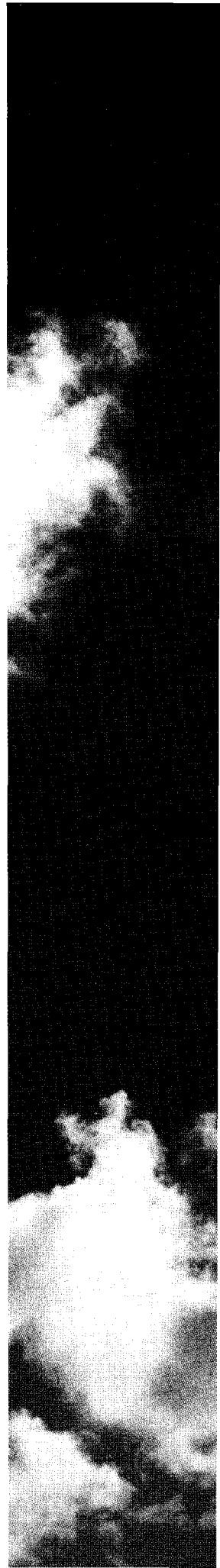

keld. Het beleid ter vermindering van de kwetsbaarheid voor epidemische dierziekten verdient zoveel mogelijk verbetering. Hiervoor is onder meer een fundamentele discussie nodig over het non-vaccinatiebeleid. Onderzocht moet worden of een differentiatie naar categorieën dieren realiseerbaar is. Ook de toelating van gewasbestrijdingsmiddelen verdient verbetering. Beide regelingen moeten stoelen op Europese wetgeving.

5) De bestaande discrepatie in strafmaat voor vergelijkbare vergrijpen tussen de strafwet en de administratieve veterinaire regelgeving dient zo veel mogelijk ongedaan gemaakt te worden.

6) Het natuur en landschapsbeleid moet zoveel mogelijk worden gerealiseerd door inschakeling van boeren en particuliere landeigenaren.

Ruimte voor veilig voedsel

1) Consumentenbelang moet voor de overheid voorop staan. De zorg voor de betrouwbaarheid van het voedsel staat in verband met de zorg voor de volksgezondheid. De overheid maakt een gedegen wettelijk kader en zorgt voor strikte controle en handhaving van de in dat kader gestelde regels. De normering dient zich toe te spitsen op eindproduct. De Nationale Voedsel Autoriteit richt zich zowel op beveiliging, certificering en controle van de voedselketen, ten behoeve van de veiligheid van de eindproducten. Eindproducten moeten geëtiketteerd worden waarbij zowel de ingredienten als de verwerkte grondstoffen worden vermeld. Producenten zijn verantwoordelijk voor hetgeen ze leveren aan hun afnemers. Genetische modificatie wordt, gezien de mogelijkheden die het biedt voor de wereldvoedselproblematiek, niet per definitie uitgesloten.

2) De oprichting van een Europese Voedselautoriteit verdient steun.

RUIMTE
VOOR EEN BLOEIENDE ECONOMIE

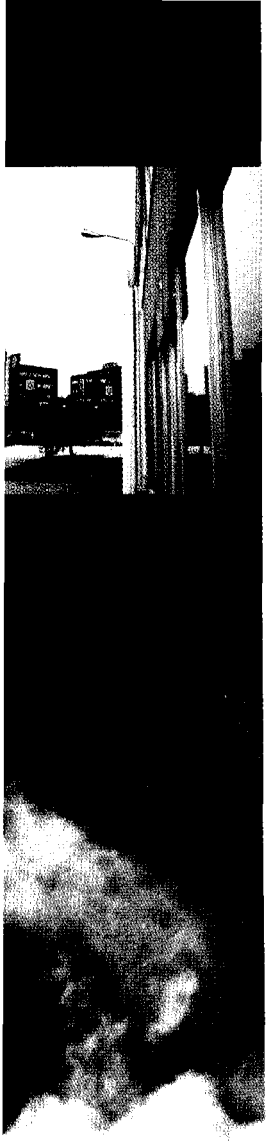

Ruimte voor een bloeiende economie

Een bloeiende economie schept ruimte voor meer welvaart en meer welzijn. Daarvoor is - behalve een vitaal bedrijfsleven en een grote vrijheid en autonomie van burgers en bedrijven en maatschappelijke organisaties - ook een goed functionerend systeem van vrije markten nodig.

Vermindering van regels vergroot onze keuzevrijheid en verbetering van de netto-inkomens maakt meer keuzes mogelijk. Dankzij het marktmechanisme kunnen in onze complexe wereld ontelbaar vele consumptie- en productiebeslissingen van burgers en bedrijven effectief, efficient, transparant en tot ieders voldoening op elkaar worden afgestemd. Voorwaarde is dat concurrentie en vrije toegang gewaarborgd zijn.

Dat geldt voor de arbeidsmarkt, maar ook voor het onderwijs, de zorg, het wonen, het vervoer, en de energie-voorziening, waar de deregulering, liberalisering en privatisering moeten worden voortgezet. Op die gebieden dient de prijs/kwaliteitsverhouding te worden verbeterd en de ruimte voor keuze en invloed van de burger te worden vergroot. De overheid dient bij elke liberalisering voortdurend aan te geven welke de publieke belangen zijn en hoe die worden gewaarborgd

Wanneer de uitvoering van die taken verschuift van de overheid naar de particuliere sector (van aanbod naar vraagsturing) hoeft de overheid op die terreinen ook geen belasting meer te heffen. Lastenverlichting moet mogelijk maken dat de burger op al die gebieden voor eigen rekening keuzes kan maken. Daarom heeft de vergroting van de financiële ruimte voor werkenden, ouderen, niet-actieven die (weer) gaan werken, en bedrijven prioriteit.

Financiële degelijkheid en behoedzaamheid zijn onverminderd belangrijk: niet meer uitgeven dan de economie duurzaam kan opbrengen, en voorkomen dat tegenvallers het beleid doorkruisen. De rente-uitgaven vormen al jarenlang een forse last op de begroting van het Rijk. De staatsschuld is door structurele financieringstekorten torenhoog opgelopen. Na jaren saneren heeft Nederland eindelijk een financieringsoverschot. Terugdringen van het tekort was de laatste opgave van de vorige eeuw. Het aanpakken van de staatsschuld is de eerste opgave in de 21e eeuw.

Om solidariteit tussen de generaties te behouden dienen de rentelasten te worden teruggedrongen. Daartoe dient de overheidssector een flink overschot te blijven vertonen, en de staatsschuld verder te worden afgelost. Alleen zo kunnen de toenemende lasten van de vergrijzing (AOW en zorg) worden gefinancierd bij een krapper wordende beroepsbevolking, zonder dat op andere belangrijke begrotingsposten (onderwijs, veiligheid, milieu e.d.) moet worden bezuinigd.

Door de vergrijzing van de beroepsbevolking dreigt de krapte op de arbeidsmarkt structureel te worden. Daarom moet de participatiegraad stijgen; meer mensen die werken en mensen die meer uren werken. Daarom moet de werking van de arbeidsmarkt worden versoepeld, het verschil tussen werken en niet-werken worden vergroot, de arbeidsparticipatie worden gestimuleerd, en oneigenlijk ziekteverzuim worden ontmoedigd. Dat heeft de voorkeur boven een beroep op arbeidskrachten uit het buitenland. Daartoe wordt onder meer het WAO-stelsel hervormd, de armoedeval aangepakt, en de kinderopvang fiscaal gefaciliteerd. Voorts wordt het arbeidsmarktbeleid afgestemd op de nieuwe eisen van deze tijd, en gericht op groei van het arbeidsaanbod en niet meer op subsidiëring van werkgelegenheid.

Met de steeds grotere invloed van technologie en het gestegen belang van opleidingsniveau is de kennis-economie een feit. In die 'nieuwe economie' bepalen arbeidsproductiviteit, innovatie en flexibiliteit meer dan ooit tevoren de concurrentiekracht van een land.

Ruimte voor lastenverlichting

1) Het pakket lastenverlichting faciliteert keuzevrijheid en verbetert de werking van de arbeidsmarkt. Daartoe wordt ondermeer de Onroerend Zaak Belasting (OZB) afgeschaft. De gemeentelijke autonomie voor het heffen van belasting blijft daarmee in stand. Deze maatregel heeft de charme van de eenvoud. De inkomensverbetering die daarvan het gevolg is, komt ten goede aan huurders en eigenaren, particulieren en bedrijven. Het verschil tussen werken en niet werken wordt vergroot, zonder dat mensen met een uitkering er op achteruit gaan. Gemeenten hoeven deze belasting niet meer kwijt te schelden aan mensen met de laagste inkomens. En mensen die van een uitkering aan de slag gaan, raken die kwijtschelding ook niet meer kwijt. Daarmee is deze maatregel - samen met de verhoging van de arbeidskorting - de meest effectieve methode om de 'armoedeval' te bestrijden. Bovendien wordt het belastingstelsel niet vervuild met specifieke regelingen voor diverse groepen. Ouderen met een klein pensioen hoeven niet meer een maal per jaar deze belasting op te hoesten. En zowel bedrijven die vennootschapsbelasting betalen, als ondernemers die onder de inkomstenbelasting vallen, profiteren hiervan. Bij het Rijk en de gemeenten wordt aanzienlijk bespaard op uitvoeringskosten. Vanzelfsprekend worden de gemeenten via het Gemeentefonds gecompenseerd voor het verlies aan inkomsten op een wijze die recht doet aan de zelfstandige positie van gemeenten in het algemeen en hun specifieke situatie in het bijzonder. Dit wordt voor de afschaffing van de OZB vastgelegd bij wet.*

2) Om werkzaamheden net boven het minimumloon financieel aantrekkelijker te maken, wordt de arbeidskorting fors verhoogd. Werknemers met lage inkomens, waaronder vele parttimers, hebben hiervan verhoudingsgewijs het meeste profijt. Het vergroot de arbeidsparticipatie van vrouwen verder omdat ook (her)intreden aantrekkelijker wordt.

3) Ongeveer 600.000 personen, waaronder vooral ondernemers in het MKB en agrariërs, betalen het hoogste belastingtarief in de inkomstenbelasting. Om de economie optimaal competitief te maken, wordt daarom het pakket lastenverlichting verder uitgebouwd door verlaging van deze 4e schijf naar 49%. Die verlaging moet in samenhang worden gezien met beperking van diverse aftrekposten.

4) Door de premies van de werknemersverzekeringen voortaan door de Belastingdienst te laten innen, kan bovendien ten gunste van burgers en bedrijven op de administratieve lasten en de uitvoeringskosten worden bespaard.

5) Schenkingen en erfenissen worden minder belast. Dat vergroot de vrijheid van mensen om zelf te bepalen of men uit het inkomen spaart ten behoeve van familie of goede doelen. De tarieven voor schenkingen en erfenissen worden verlaagd en vrijstellingen verhoogd, in eerste instantie ten behoeve van echtgenoten, partners en kinderen en voor instellingen van algemeen nut en daarna ten behoeve van broers en zusters en de kinderen van broers en zusters. Het toptarief van successie- en schenkingsbelasting mag in principe dat van de inkomstenbelasting niet overschrijden.

6) Keuzevrijheid is het leidend motief bij de voorstellen voor het nieuwe zorgstelsel. De totale inkomensverbetering en de daarbij gekozen instrumenten moeten daarom ruimschoots de inkomensgevolgen van nominalisering van de zorgpremies compenseren, om die keuzevrijheid mogelijk te maken. Daarom wordt boven op het genoemde pakket nog eens 1 miljard Euro gereserveerd voor inkomensverbetering bij de invoering van het nieuwe zorgstelsel. De precieze inzet van die middelen hangt af van de inkomenseffecten van het nieuwe zorgstelsel.

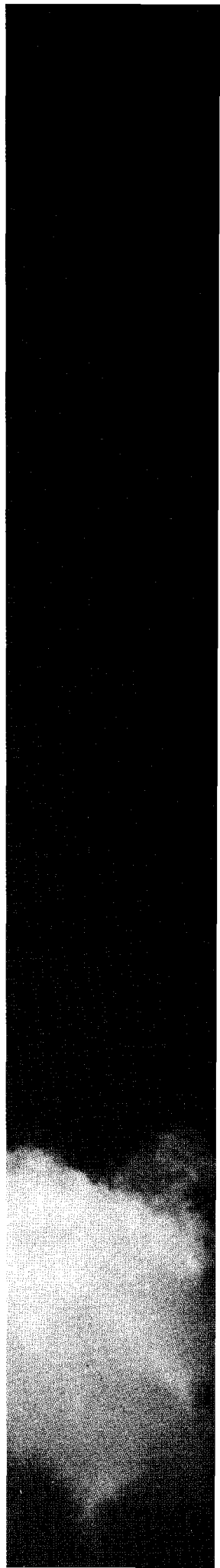

7) Inkomensverbetering moet over groepen evenwichtig zijn verdeeld. Het overzicht van de middelen voor belastingverlaging is als volgt (gebaseerd op een voorzichtig trendmatig groeiscenario):

Reservering voor invoering zorgstelsel	1,00	mld Euro
Afschaffen OZB voor particulieren	1,70	
Verhogen arbeidskorting	1,50	
Hoogste belastingtarief naar 49%	0,45	
Fiscale stimulering kinderopvang	0,10	
Verlagen successierechten	0,20	
Afschaffen OZB voor Ondernemers	1,10	

Ruimte voor een dynamische arbeidsmarkt

1) De financiële prikkel tot het aanvaarden van een betaalde baan wordt fors verhoogd door de afschaffing van de OZB en de verhoging van de arbeidskorting. Het verschil tussen werken en niet-werken wordt vergroot, zonder dat mensen met een uitkering er op achteruit gaan. Verlaging van de zogenaamde marginale wig tussen bruto- en netto-loon is bovendien een stimulans tot herintreding en tot vergroting van het aantal uren in een parttime baan.

2) Het huidige arbeidsmarktbeleid moet worden aangepast aan de gewijzigde omstandigheden op de arbeidsmarkt. Na de onstuimige groei van de financiële middelen ten behoeve van reïntegratie van werkzoekenden in de afgelopen jaren kunnen nu de daarvoor beschikbare budgetten grotendeels constant worden gehouden. De effectiviteit van het beleid kan worden verbeterd door minder nadruk te leggen op langdurige trajecten en meer aandacht te besteden aan intensieve bemiddeling van werklozen op de arbeidsmarkt. De vorming van de Centra voor Werk en Inkomen (CWI's) moet worden benut om bij werkweigering sancties in de uitkeringen integraal onderdeel te laten zijn van de arbeidsbemiddeling. De vrijstelling van de sollicitatieplicht voor 57,5-jarigen en ouder wordt afgeschaft.

3) In de huidige arbeidsmarkt bestaat minder behoefte dan voorheen aan gesubsidieerde banen, zoals de Instroom/Doorstroom-banen en de dienstbetrekkingen voortkomend uit de Wet Inschakeling Werklozen (WIW). Het aantal gesubsidieerde I/D-banen wordt daarom op het huidige niveau gehandhaafd. De WIW-middelen worden omgezet in flexibele reintegratiebudgetten ten behoeve van het Fonds Werk en Inkomen.

4) De eigen financiële verantwoordelijkheid van de gemeenten voor de bijstand wordt verder verhoogd, zodat gemeenten die er in slagen veel mensen uit de bijstand te helpen financieel worden beloond. Door de combinatie van grotere financiële vrijheid en verantwoordelijkheid kan de effectiviteit van het gemeentelijke arbeidsmarktbeleid aanzienlijk worden versterkt.

5) De fiscale faciliteit ten gunste van bedrijven die diende ter stimulering van de vraag naar arbeid (de zogenaamde specifieke afdrachtskorting, de SPAK) past niet langer in een situatie met lage werkloosheid en onvervulde vacatures. Het aanbod van arbeid moet worden bevorderd. Het voor de SPAK beschikbare geld wordt daarom gebruikt voor vormen van lastenverlichting die gelet op de huidige arbeidsmarkt effectiever zijn, zonder dat bedrijven met hogere kosten te maken krijgen. Deze maatregel moet bezien worden in relatie met afschaffing van de OZB en verlaging van de hoogste belastingschijf bij de inkomstenbelasting.

6) CAO-bepalingen worden in beginsel niet langer algemeen verbindend verklaard voor de hele sector, zodat meer

ruimte ontstaat voor meer specifieke op de situatie toegeschreven arrangementen die meer keuzevrijheid bieden.

7) Aangezien de preventieve ontslagtoets door de Regionaal Directeur Arbeidsvoorziening niet leidt tot een bescherming van zwakke groepen maar wel tot rigiditeit op de arbeidsmarkt, wordt deze afgeschaft. Overeenkomstig de voorstellen van de Commissie Rood zal de werkgever de arbeidsovereenkomst in verband met de ongeschiktheid of het gedrag van de werknemer of in het belang van het functioneren van de onderneming zonder tussenkomst van de overheid kunnen beëindigen. Het ontslag kan door de werknemer vanzelfsprekend bij de rechter worden aangevochten (repressief stelsel).

Ruimte voor activerende sociale zekerheid

1) De omvang van de WAO vormt een bedreiging voor de arbeidsparticipatie en is sociaal onaanvaardbaar. Het volgende pakket maatregelen leidt structureel tot een vermindering van het aantal arbeidsongeschikten met ten minste 300.000.

2) Net als in de WW, komt er in de WAO een minimum-termijn alvorens langjarige uitkeringsrechten ontstaan. Een uitzondering wordt gemaakt voor arbeidsongevallen. Het is niet meer dan billijk dat er eerst een redelijke bijdrage aan de WAO wordt geleverd, voordat (zeer langdurige) WAO-rechten ontstaan. Een dergelijke referte-eis bestaat reeds in alle andere Europese landen.

3) Conform de voorstellen van de Commissie Donner worden de laagste klassen voor arbeidsongeschiktheid afgeschaft. De WAO wordt gereserveerd voor volledig arbeidsongeschikten en voor werkenden die tenminste 50% arbeidsongeschikt zijn. Ook hierdoor sluit Nederland beter aan bij de rest van Europa.

4) Wanneer bij de WAO-keuring blijkt dat de zieke werknemer nog herstelkansen heeft, wordt de Ziektewet met maximaal 1 jaar verlengd.

5) De WAO en de WW zijn verzekeringen tegen inkomensderving. Als gevolg van bovenwettelijke aanvullingen in CAO's is daarvan in de praktijk vaak geen sprake. Daarom wordt bij de vaststelling van de hoogte van de uitkering ook rekening gehouden met dergelijke inkomsten uit vroegere arbeid, zoals tot in de jaren tachtig eveneens gebeurde.

6) Een intensievere en sluitende herkeuring van arbeidsongeschikten is noodzakelijk. Er vinden extra tussentijdse herkeuringen plaats bij het zittend bestand WAO'ers met kans op herstel, zoals bijvoorbeeld de vele jongeren met psychische klachten.

7) Het blijft onverminderd noodzakelijk om iedere vorm van fraude in de sfeer van de sociale zekerheid actief en effectief te bestrijden. Ter ondersteuning van de fraudebestrijding worden geautomatiseerde bestanden periodiek vergeleken en geanalyseerd.

8) Bij de toekenning van kinderbijslag ten behoeve van kinderen woonachtig in het buitenland, wordt het woonlandbeginsel toegepast.

Ruimte voor marktwerking en deregulering

1) Het uitbesteden en afstoten van publieke taken en diensten die effectiever door de private sector kunnen wor-

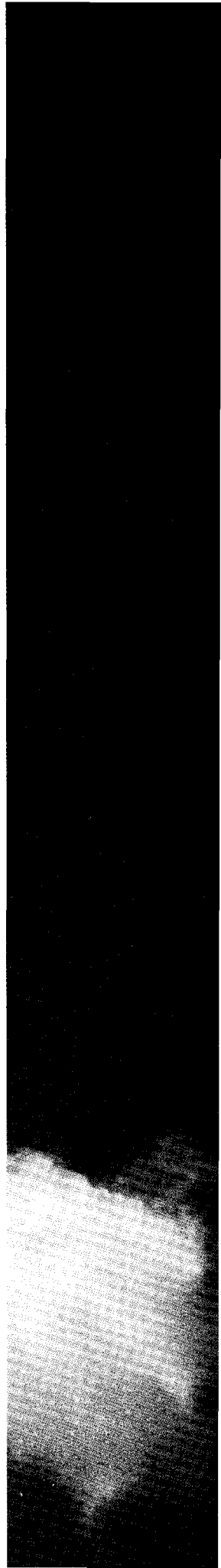

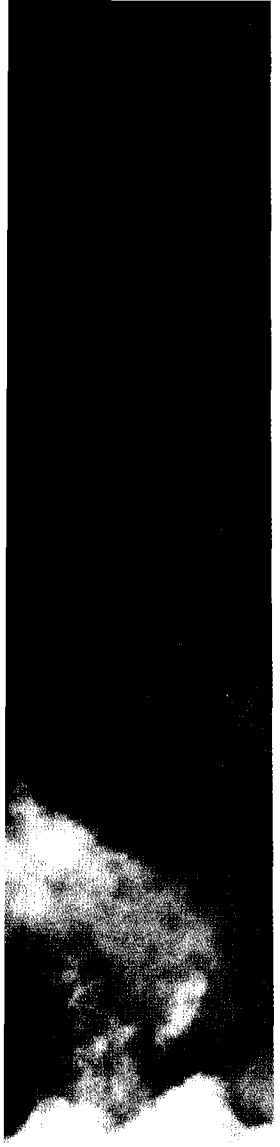

den uitgevoerd, moet worden opgepakt wanneer dat mogelijk en gewenst is. Er moet vaart worden gezet achter onderzoek naar de mogelijkheden in bijvoorbeeld de zorg, onderwijs, landbouw, netwerksectoren, onderzoeksinfrastructuur, elementen van het gevangeniswezen, etc. Per geval kan dan worden beoordeeld wat de beste oplossing is, publieke of private arrangementen.

2) Waar taken, diensten en sectoren van publieke in private handen gaan, verandert de rol van de overheid. Van uitvoerder wordt zij toezichthouder en controleur van wettelijk vastgelegde normen en randvoorwaarden (concurrentie, transparantie, milieuvoorschriften, leveringszekerheid, arbeidsomstandigheden, etc.). Verschillende markten worden doorgelicht en onderzocht op transparantie, concurrentie en kartelvorming. Bijzondere aandacht gaat uit naar de arbeidsmarkt, de woningmarkt en de postmarkt.

3) Iedere inspectie of toezichthouder is in de uitvoering van zijn taken onafhankelijk, maar valt onder de politieke verantwoordelijkheid van een minister. Toezicht en inspectie worden sectorsgewijs en klantvriendelijker georganiseerd, zodat bedrijven en organisaties met één toezichthouder worden geconfronteerd.

4) De administratieve lastendruk blijft een punt van zorg. Wetten en regels moeten uitvoerbaar en handhaafbaar zijn. Toetsing op overbodigheid en vereenvoudiging van wetten en regels moeten een impuls geven aan bedrijvigheid en keuzevrijheid. De (semi-)publieke sectoren moeten worden doorgelicht, ook ter voorbereiding en ondersteuning van de noodzakelijke liberalisering bij pbo's, onderwijs, zorg en openbaar vervoer. Op die terreinen kan snel overbodige regelgeving worden geïnventariseerd. Wetgevingscomplexen moeten vanuit een ketenbenadering worden doorgelicht, zodat overbodigheden en tegenstrijdigheden worden blootgelegd. Daarna moet harmonisatie en integratie van regels de effectieve werking ervan verbeteren.

Ruimte voor liberale energiemarkten

1) De beste garantie voor optimale energielevering is marktwerking. Leveringszekerheid van gas en elektriciteit tegen redelijke prijzen kan op termijn het best veilig worden gesteld door middel van de liberalisering van productie en markten, bij voorkeur op Europese schaal. Daarom is verdere privatisering van de energiebedrijven vereist.

2) De afnemers van energie moeten een echte keuze hebben. De overheid moet bestaande belemmeringen tegen marktwerking wegnemen, het publiek belang door middel van deugdelijke wetgeving waarborgen en onafhankelijk toezicht organiseren - met behoud van ministeriële verantwoordelijkheid voor de toezichtorganisatie.

3) De hoofdtransportnetten voor gas en elektriciteit moeten de distributiebedrijven en grootverbruikers toegang bieden tot meerdere aanbieders van gas en elektriciteit in binnen- en buitenland. Wanneer privatisering van distributie aan kleinverbruikers en consumenten aantoonbare voordelen in dienstverlening oplevert, wordt die stap genomen. Ook hier geldt dat onafhankelijk toezicht wettelijke randvoorwaarden moet waarborgen.

Ruimte voor een degelijke en duurzame begroting

1) Het sinds 1994 gehanteerde trendmatig begrotingsbeleid, de zogenaamde 'Zalmsystematiek', blijft gehandhaafd. Dat betekent ondermeer: (a) uitgaan van voorzichtige ramingen van de trendmatige economische groei; (b) opstellen van meerjarige vaste reële uitgavenkaders voor de collectieve uitgaven; (c) meevallers en tegenvallers in de uitgaven en inkomsten niet met elkaar verrekenen.

2) Centrale doelstelling in het begrotingsbeleid is de aflossing van de staatsschuld in het jaar 2025. Op die manier

verdwijnt de last van rentebetalingen van de begroting en worden toekomstige uitgavenverplichtingen (waaronder de AOW) veilig gesteld. Het verschil tussen publieke inkomsten en publieke uitgaven (EMU-saldo) dient daartoe een jaarlijks gemiddeld minstens 1% van het BBP te bedragen.

3) Als centrale veronderstelling wordt uitgegaan van een voorzichtig trendmatig groeiscenario bij ongewijzigd beleid. Die voorzichtigheid is geboden nu de reeds zwakke wereldconjunctuur te maken krijgt met een langdurige en terechte strijd tegen het terrorisme. Wanneer de inkomsten hoger uitvallen dan gebudgetteerd, dient dat te worden gebruikt voor extra aflossing van de staatsschuld. Via de budgettaire spelregels ontstaat dan als gevolg van verminderde rente-uitgaven vanzelf ruimte voor eventueel noodzakelijke nieuwe uitgaven. De geplande lastenverlichting en reële uitgavenkaders blijven ongewijzigd wanneer de economische groei tegen- of meevalt, tenzij het EMU-saldo omslaat in een tekort of groter wordt dan 3%. Dan worden de lastenverlichting en financiële kaders opnieuw bezien.

4) Indien een overschot van meer dan 3% wordt bereikt, ontstaat financiële ruimte om te komen tot verlaging van de vennootschapsbelasting, het eigen woningforfait, de overdrachtsbelasting, de kapitaalsbelasting en de mobiliteitslasten.

5) In de komende periode wordt extra geld uitgetrokken voor verbetering van het onderwijs, effectievere aanpak van de criminaliteit, verbetering van inlichtingen- en veiligheidsdiensten, verbetering van de infrastructuur voor mobiliteit en water, oplossingen van knelpunten in de zorg vooruitlopend op invoering van het nieuwe stelsel, evenwicht in aankoop en beheer van waardevolle natuurgebieden, hulp aan Midden- en Oost-Europa, het nakomen van internationale defensieverplichtingen en stimuleren van kwalitatieve hoogstaande cultuur.

Het overzicht van deze intensiveringen is als volgt (gebaseerd op een voorzichtig trendmatig groeiscenario):

Onderwijs:	1,20	mld Euro
Veiligheid (Politie en justitie)	0,75	
Infra	0,90	
Zorg	0,70	
Defensie	0,10	
Midden- en Oost-Europa	0,05	
Cultuur	0,05	
Natuur	0,10	
Totaal	3,85	

7) Alvorens deze intensiveringen worden uitgegeven, dienen harde afspraken te worden gemaakt over de nuttige en doelmatige besteding ervan. Doelstellingen dienen duidelijk te worden omschreven en de noodzakelijke middelen goed te worden gemotiveerd. Van alle extra beschikbare budgetten komt 75% direct beschikbaar, maar wordt 25% gereserveerd in de vorm van een 'uitgavenreserve'. Het laatste komt vrij wanneer er geen tegenvallers bij de uitgaven zijn en aflossing van de staatsschuld op schema ligt.

8) Zolang geen nieuw zorgstelsel is ingevoerd, wordt de zorg gefinancierd vanuit het huidige stelsel. De verwachting is dat bij ongewijzigd beleid in een voorzichtig scenario de reële uitgaven aan zorg groeien met meer dan 4,9 miljard Euro. Binnen het totale budget voor de komende periode is het met behulp van verschuivingen mogelijk enkele problemen aan te pakken. Een doelmatiger medicijnverstrekking en verkleining van het zorg-

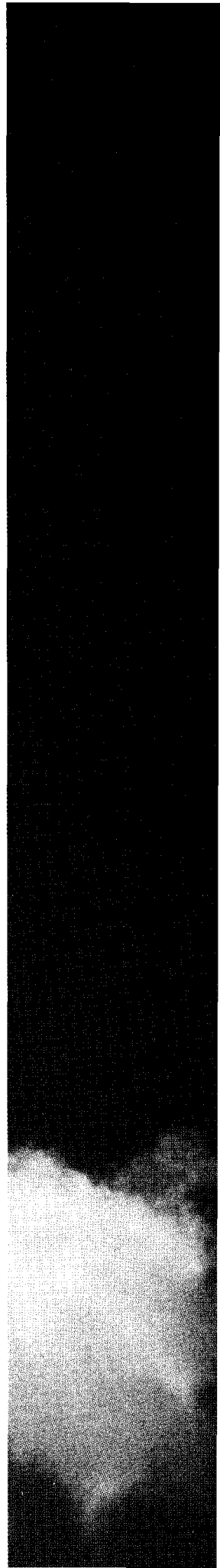

pakket is goed mogelijk. Aan de daardoor vrijgekomen middelen wordt vijfhonderd miljoen toegevoegd, waarmee vervolgens gericht noodzakelijke verbeteringen ter hand worden genomen, zoals flexibeler arbeidsvoorwaarden en andere actuele knelpunten.

9) Mede met behulp van herschikking van regelingen, en verbreding van grondslagen kunnen belastingen generiek worden verlaagd. Hierdoor wordt de verlaging gefinancierd door degenen die daarvan profiteren. Van de ongeveer 6 miljard Euro voor extra financiële ruimte ten behoeve van burgers en bedrijven is ongeveer 2,75 miljard afkomstig van fiscale verschuivingen. De netto 3,25 miljard Euro aan lastenverlichting is verder afkomstig uit de vrije ruimte uit economische groei. Het resultaat moet een evenwichtige verbetering van de inkomens en een groter verschil tussen werken en niet-werken laten zien.

10) Het overzicht van de fiscale herschikking en grondslagverbredingen (gebaseerd op een voorzichtig trendmatig groeiscenario):

Afschaffen spaarloon	0,80	mld Euro
Afschaffen SPAK	0,90	
Vervallen basisaftrek lijfrente	0,30	
Diverse grondslagvergrotende maatregelen	0,85	
Totaal	2,85	

11) De groeiende omvang van de overheid kan worden teruggedrongen door deregulering en liberalisering gepaard te laten gaan met een verkleining van de betreffende departementen. Dat geldt met name voor onderwijs en volksgezondheid, waar het huidige beleid het meest gepaard gaat met overheidsreguleringen en -interventie. Op het inhuren van externe adviseurs kan worden bespaard. Het arbeidsmarktbeleid kan efficiënter en effectiever worden uitgevoerd. Een consistenter en consequenter uitgevoerd vreemdelingenbeleid bespaart veel geld. Subsidies kunnen selectiever worden verleend, ook bij stadsvernieuwingsprojecten. De totale buitenlanduitgaven hoeven niet jaarlijks mee te groeien met het BNP. Ook samenwerking met particulieren bij natuurbeheer en een modernere taakopdracht voor de publieke omroep creëren extra ruimte.

12) De keuzes voor besparingen hebben verschillende achtergronden. Deels lopen ze parallel met het vergroten van individuele keuzevrijheid en eigen verantwoordelijkheid. Deels vloeien ze voort uit nieuw arbeidsmarktbeleid, dat meer is gericht op stimulering van het aanbod dan van de vraag naar arbeid. En deels zijn ze de consequentie van de selectiever, efficiënter werkende overheid. Het totale overzicht van ombuigingen in de collectieve sector is als volgt (gebaseerd op een voorzichtig trendmatig groeiscenario).

I van collectiever regelingen naar individuele keuzes:

Verminderering diverse subsidies		
(openbaar vervoer, rechtsbijstand, IHS)	0,25	mld Euro
Minder subsidies woningcorporaties	0,10	
Gerichter takenpakket publieke omroep	0,15	
Doelmatigheid medicijnen/		
pakketverkleining in samenhang met stelselherziening Zorg	0,35	
Vermindering bedrijvensubsidies	0,25	

II	van vraag- naar aanbodstimulerend arbeidsmarktbeleid:	
	Modernisering sociale zekerheid (refertestelsel WAO, tegengaan gouden handdrukken, premie-inning door belastingdienst, etc)	1,95
	Arbeidsmarktbeleid moderniseren (Constant houden I/D-banen, WIW)	0,30
III	van grote naar kleinere overheid:	
	Kleiner volume rijksoverheid, minder inhuren externe adviseurs	0,20
	Hogere arbeidsproductiviteit collectieve sector	0,55
	Reëel constant houden buitenlanduitgaven	0,45
	Vreemdelingenbeleid consistent uitvoeren	0,30
	Meer particulier natuurbeheer plus financiering via provincies	0,10
	Goedkopere uitvoering WOZ	0,10
	Begrotingscorrectie na schuldaflossing	0,85

* Na afschaffing OZB:
De autonomie van gemeenten dient te worden versterkt, het resultaat van de discussie op de JAV van 12 en 13 april 2002 over de aanbevelingen van de VVD Commissie Versterking Autonomie Gemeenten wordt daarbij betrokken.

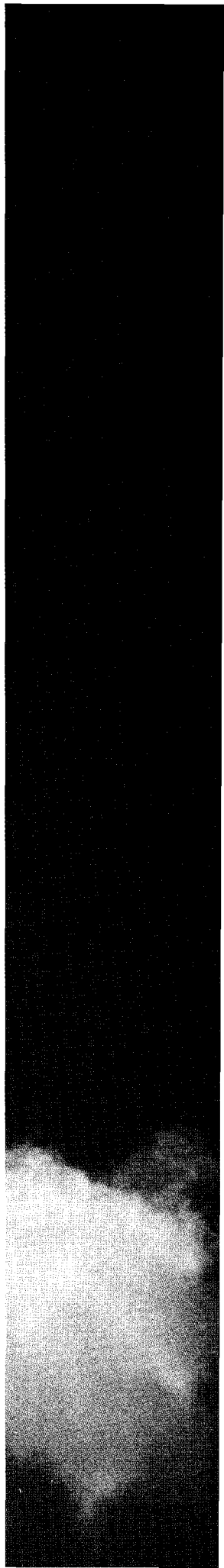

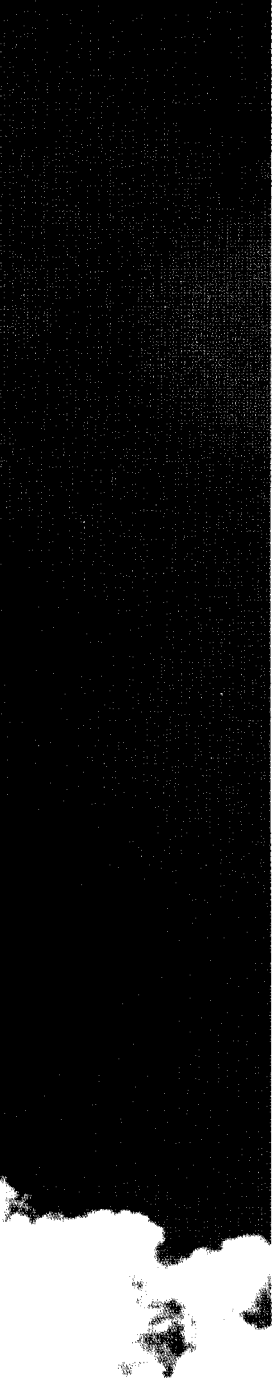

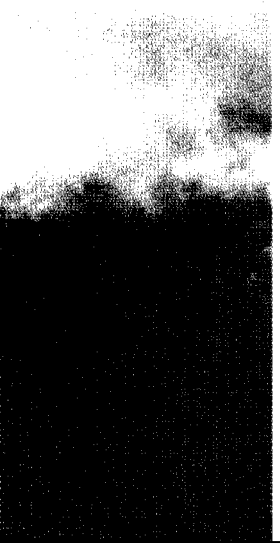

RUIMTE

VOOR EEN SLAGVAARDIGE OVERHEID

Ruimte voor een slagvaardige overheid

Het algemeen belang wordt het beste gediend als mensen vrij zijn om hun leven zelf in te richten en als de markt op de meest effectieve wijze zijn werk kan doen.

Maar dit is niet het hele verhaal.

Sommige taken, zoals openbaar bestuur, politiezorg, rechtshandhaving, defensie en de bescherming van kwetsbare groepen zouden niet uit de verf komen, wanneer ze uitsluitend aan het particulier initiatief worden overgelaten. Voor die taken hebben we een goed uitgeruste en slagvaardige overheid nodig, met competente bestuurders en voor hun taak berekende, integere, ambtenaren.

Die overheid moet doel- en klantgericht te werk gaan. De overheid is er voor de burger en niet andersom. Meer dan nu het geval is moet gebruik worden gemaakt van de ongekende mogelijkheden die de informatie- en communicatietechnologie biedt.

Veel organisaties zijn van nature geneigd hun werkterrein te verbreden. De overheid is het toonvoorbeeld daarvan. De ministeriële verantwoordelijkheid wordt voortdurend opgerekt en het aantal regels dijt almaar uit. Ministers lijken tegenwoordig aanspreekbaar voor alles wat in de samenleving gebeurt. Politieke verantwoordelijkheid moet in beginsel duidelijk gekoppeld zijn aan wettelijke bevoegdheid. Zonder bevoegdheid geen verantwoordelijkheid.

Voortdurend dient de politiek de vraag te stellen of bepaalde taken die de overheid voor haar rekening neemt niet beter aan het particulier initiatief kunnen worden gelaten. Bovendien dient de groei van het aantal regels te worden afgeremd en het dorre hout in de regels te worden gekapt. Als dat niet gebeurt, dreigen vrijheid en particulier initiatief te worden verstikt.

Het bewaken van de veiligheid van de burger en het bestrijden van de criminaliteit is een vitale overheidstaak. Vergroting van de effectiviteit van politie en justitie blijft in de komende kabinetsperiode een noodzakelijk speerpunt.

Ruimte voor modern bestuur

1) De overheid moet klein, hoogwaardig en slagvaardig zijn en zich met name toeleggen op interne en externe veiligheid, rechtshandhaving, ruimtelijke ordening en infrastructuur plus de bescherming van kwetsbare groepen. Integriteit, transparantie en voorspelbaarheid moeten kenmerkend zijn voor het optreden van het openbaar bestuur.

2) Bij de uitvoering van overheidstaken wordt zoveel mogelijk gebruik gemaakt van moderne managementinstrumenten, bijvoorbeeld door organisaties af te rekenen op productie en resultaten (benchmarking) of door het verrichten van onderzoek naar doelmatigheid (audits).Taken, die gelet op de kwaliteit van de te leveren diensten en de keuzemogelijkheden van de consument beter door de markt kunnen worden verricht, worden afgestoten.

3) Publieke diensten moeten op een klantgerichte en klantvriendelijke manier worden verleend. In zijn dienstverlening aan de burger benut de overheid het potentieel van de informatietechnologie nog onvoldoende. In de volgende kabinetsperiode zullen alle openbare overheidsdocumenten via het Internet beschikbaar moeten worden gesteld. Aanvragen en verzoeken zullen langs elektronische weg kunnen worden opgevraagd. Het virtuele overheidsloket zal gedurende 24 uur per dag geopend zijn. Het stemmen via Internet zal - met name voor Nederlanders in het buitenland - zo snel mogelijk worden ingevoerd.

4) Nederland is verstrikt geraakt in een woud van regels die vaak onderling tegenstrijdig zijn en alleen met grote moeite kunnen worden toegepast. Dat regelbestand moet de komende kabinetsperiode fors worden gesnoeid en gesaneerd.

5) Om te verzekeren dat ministeriele regelingen en algemene maatregelen van bestuur goed aansluiten bij de praktijk en geen onvoorziene gevolgen zullen hebben, worden zij onderworpen aan de openbare voorbereidingsprocedure die is neergelegd in de Algemene Wet Bestuursrecht: de betrokken bestuursorganen leggen de conceptvoorschriften bijvoorbeeld via internet ter inzage en stellen belanghebbenden, zoals bedrijven, consumentengroepen, beroepsorganisaties en andere belangengroepen, in de gelegenheid om commentaar te leveren, waarna de regels worden vastgesteld.

6) Op iedere burger rust de verantwoordelijkheid om regels na te leven. Ook als tegen de overtreding van een regel niet wordt opgetreden, geldt deze onverkort. Bestuursrechtelijke voorschriften moeten door het bestuur beter worden gehandhaafd. Alleen in incidentele gevallen en op rationele gronden kan het bestuur besluiten niet tegen afzonderlijke overtredingen op te treden. In beginsel is het bestuur niet toegestaan om structureel af te zien van handhaving van een voorschrift. Anders zou het werk van de democratische gelegitimeerde wetgever ongedaan worden gemaakt. Van dit beginsel kan alleen worden afgeweken om vooruit te lopen op een nieuwe regel die binnen afzienbare tijd in werking zal treden.

7) Het binnenlands bestuur blijft geschoeid op dezelfde leest: drie bestuurslagen zoals ontworpen door Thorbecke. De Kaderwet "Bestuur in Verandering" wordt na 2003 afgebouwd, regionale samenwerking wordt met bestaande instrumenten voortgezet. De wet voorziet in de mogelijkheid om samenwerking op te leggen wanneer ernstig nadeel dreigt. Bij de inrichting van het binnenlands bestuur wordt zoveel mogelijk ingespeeld op en rekening gehouden met de constitutionele ontwikkelingen binnen de EU. Gelet op hun bijzondere positie, samenhangend met de aanwezigheid van de mainports, wordt voor Amsterdam en Rotterdam een speciale bestuurlijke oplossing gezocht. Het succesvolle grotesteden-beleid dient in de volgende kabinetsperiode te worden voortgezet.

8) Binnen de drie bestuurslagen staat het lokale bestuursniveau het dichtst bij de burger. Daarom dienen waar mogelijk overheidstaken aan gemeenten te worden opgedragen. De horizontale afbakening van bestuurlijke verantwoordelijkheden dient duidelijk te zijn, taken en bevoegdheiden dienen daarmee in overeenstemming te zijn. Ieder

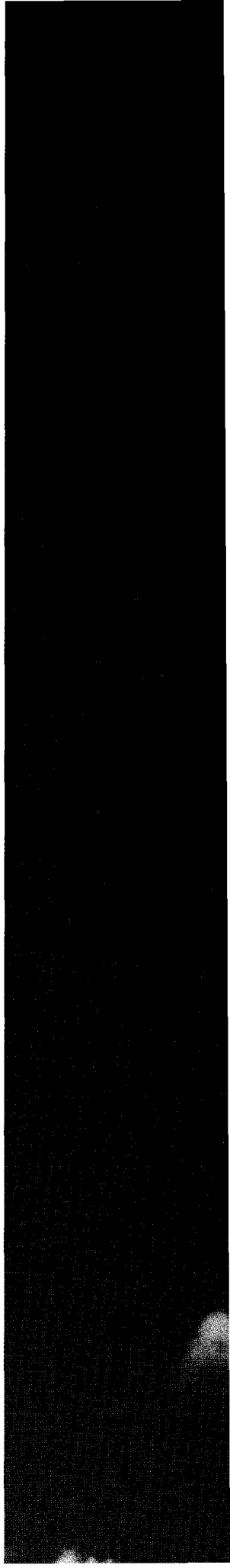

bestuursniveau krijgt aldus de taken en de bijbehorende middelen toebedeeld die passen bij de eigen schaal. Specifieke problemen die zich bij bepaalde middelgrote gemeenten voordoen, verdienen aandacht.

9) De samenwerking tussen Politie, Brandweer en Geneeskundige Hulp bij Ongevallen en Rampen (GHOR) moet verder worden verbeterd met behulp van eenduidiger territoriale indeling, bundeling van financieringsstromen en strakke bestuurlijke aansturing.

10) Het werkterrein van de Algemene Bestuursdienst wordt geleidelijk aan tot steeds meer functieniveaus uitgebreid en dient zich ook uit te strekken tot provincies, gemeenten en waterschappen. De arbeidsvoorwaarden bij de overheid worden zodanig geflexibiliseerd, dat maatwerk kan worden geleverd. Door de introductie van contracten voor bepaalde duur wordt voorkomen dat bij beeindiging van het dienstverband aan ambtenaren een 'gouden handdruk' moet worden uitgekeerd. De rechtspositie van ambtenaren dient meer in overeenstemming te worden gebracht met de particuliere sector.

11) De bescherming van de privacy mag niet ten koste gaan van de slagvaardigheid bij het voorkomen en opsporen van strafbare feiten.

12) Het optreden van bestuurders is juridisch gezien dermate ingesnoerd, dat zij vaak over te weinig beleidsruimte beschikken om de meest verstandige keuzes te maken. Dit juridiseringsvraagstuk moet in de volgende kabinetsperiode worden opgelost. De invoering van een bestuursrechterlijke Advocaat-Generaal vergelijkbaar met de Advocaat-Generaal bij de Hoge Raad die rechterlijk uitspraken verduidelijkt, de versterking van de heroverwegingsfunctie van de bezwaarschriftprocedure en de stroomlijning van de procedures op grond van de Algemene Wet Bestuursrecht kunnen daaraan een belangrijke bijdrage leveren.

13) Met het oog op de invoeging van de Wet Openbaarheid Bestuur in de vierde tranche van de Algemene Wet Bestuursrecht wordt de werking van deze wet kritisch geëvalueerd.

Ruimte voor duurzame Koninkrijksrelaties

1) Nederland helpt de Antillen en Aruba financieel op eigen benen te staan. Daartoe wordt de Nederlandse ontwikkelingshulp de komende jaren geleidelijk verminderd. Eventuele begrotingssteun aan de Antillen blijft gekoppeld aan de uitvoering van een gezond macro-economisch beleid, onder toezicht van het IMF. In het Statuut voor het Koninkrijk worden nadere waarborgen opgenomen ter ondersteuning van de deugdelijkheid van bestuur, inclusief het begrotingsbeheer. De Nederlandse bijdragen dienen te worden gebruikt om te investeren in de economische structuur en het onderwijs.

2) Niemand is gebaat bij de toestroom van kansarme Antilliaanse en Arubaanse jongeren naar Nederland. De afspraken die tussen de betrokken regeringen zijn gemaakt, zoals over voogdij en inburgering, dienen getrouw te worden nageleefd. Indien deze maatregelen geen effect sorteren, wordt een visumplicht ingevoerd.

Ruimte voor democratische verantwoording

1) De aanstelling van ministers zonder portefeuille maakt de afbakening van verantwoordelijkheden en de scheidslijnen op een departement onduidelijk. In een volgende kabinetsperiode moet het principe gelden dat per departement één minister wordt benoemd.

2) De controlerende taak van de Tweede Kamer wordt versterkt door onderzoekswerkzaamheden op te dragen aan

goed bewerktuigde commissies die zich uitsluitend met die taak bezighouden. De mede-wetgevingstaak wordt bij afzonderlijke commissies ondergebracht.

3) Zonder bevoegdheid geen ministeriële verantwoordelijkheid. Ministers worden via Kamervragen desondanks nogal eens uitgenodigd om zich te bemoeien met zaken waar ze niet over gaan. Beide Kamers dienen, met name in de persoon van hun voorzitter, te voorkomen dat dergelijke vragen worden doorgeleid naar het kabinet. Van ministers mag worden verwacht dat zij de verleiding weerstaan op dergelijke vragen in te gaan. Het wekelijks vragenuurtje in de Tweede Kamer wordt afgeschaft, aangezien het doorgaans wordt ingevuld met kwesties die toevallig daags ervoor in de media speelden.

4) De ministeriële verantwoordelijkheid voor de leden van de Koninklijke Familie strekt zich slechts uit tot de Koning(in) en zijn/haar partner, en de vermoedelijke erfopvolger en zijn/haar partner. Voor de overige leden van de Koninklijke Familie geldt de ministeriële verantwoordelijkheid niet; zij zijn derhalve vrij hun leven naar eigen inzicht in te richten. Het toestemmingsvereiste voor huwelijken van leden van de Koninklijke Familie blijft gehandhaafd voor huwelijken van potentiële troonopvolgers in de eerste graad.

5) Over de besteding van publieke middelen en het gebruik van publieke instrumenten moet publieke verantwoording worden afgelegd. Er moet, met het oog op het afleggen van verantwoordelijkheid (bijvoorbeeld ministeriële verantwoordelijkheid), terughoudendheid worden betracht als het gaat om het op afstand plaatsen van overheidstaken van de verantwoordelijke bestuurders. Slechts routinematige werkzaamheden dan wel taken die geen publieke beïnvloeding verdragen worden op afstand van de departementen geplaatst (zelfstandige bestuursorganen).

6) De Algemene Rekenkamer verricht zijn werkzaamheden in onafhankelijkheid. Over haar agenda van doelmatigheidsonderzoek vindt afstemming plaats met de Staten-Generaal vanwege het primaat van de politiek. De bestaande contacten worden daartoe geïnstitutionaliseerd.

7) Nederland komt in Europa steeds meer alleen te staan waar het gaat om het zogenaamde toetsingsverbod in de Grondwet. In de komende kabinetsperiode word de mogelijkheid geboden om wetten aan de Grondwet te toetsen, maar dan wel op zo'n manier dat het primaat van de politiek niet in gevaar komt of juridisering wordt aangewakkerd.

Geen ruimte voor criminaliteit!

1) De VVD vindt dat politie en justitie financieel en instrumenteel optimaal in staat moeten worden gesteld om de veiligheid van de burgers te bevorderen en de criminaliteit te bestrijden. Het verhogen van pakkans en opheldersingspercentages krijgt de allerhoogste prioriteit. Het kabinet moet spijkers met koppen slaan: duidelijke doelen formuleren en jaarlijks over de voortgang rapporteren.

2) De politie moet veel effectiever worden ingezet. Administratieve en technische taken worden overgedragen aan ondersteunend personeel en er wordt intensiever gebruik gemaakt van stadswachten. De mogelijkheid om via het Internet aangifte te doen wordt geopend. De inspanningen van de overheid en de bonden moeten erop worden gericht de arbeidsvoorwaarden zodanig te flexibiliseren dat de slagkracht van de politie optimaal is. Politiemensen worden in staat gesteld om in te spelen op technologische ontwikkelingen, zowel wat betreft de criminele gevolgen daarvan als de mogelijkheden om de criminaliteit te bestrijden. De VVD is voorstander van een stringent handhavingsbeleid. Overtreders krijgen een sanctie en worden niet met welwillendheid en begrip bejegend ('lik op stuk beleid')

3) Versterking van de gehele veiligheidsketen is in personeel en materieel opzicht noodzakelijk, dat houdt ook in dat

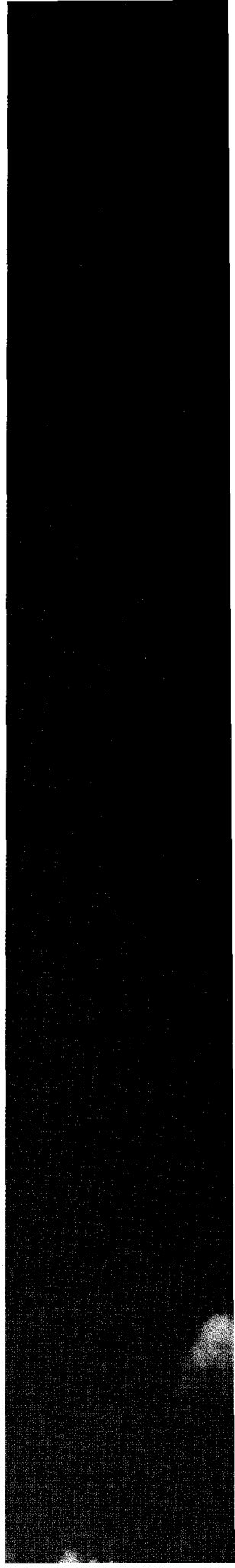

de VVD zal bevorderen dat de beperkte algemene identificatieplicht wordt ingevoerd. Daarom wordt het budget met 0,75 miljard Euro verhoogd. Dit geld komt beschikbaar ter verbetering van de volgende taken:

- Uitbreiding politiesterkte met 5000 fte • Maatregelen jeugdcriminaliteit
- Maatregelen t.b.v. de bestrijding van huiselijk geweld • Verbetering technische ondersteunig opsporing
- Intensivering aanpak computercriminaliteit • Bredere toepassing DNA- en biometrische technieken
- Versterking know-how financiële criminaliteit • Versterking OM en zittende magistratuur
- Verbeteren van de grensbewaking • Capaciteit vreemdelingenbewaring • Intensivering maatregelen tegen recidive
- Strafrechtelijke opvang verslaafden • Verbetering rampenpreventie en -bestrijding
- Versterking inlichtingen- en veiligheidsdiensten

4) Het toekennen van deze extra middelen zal gepaard gaan met een aanpassing van de bestaande sterktenormen voor de politie. Mensen en middelen zullen worden ingezet op basis van criminaliteitscijfers, naar het voorbeeld van het zogenaamde Compstat-systeem, dat is ontwikkeld door New York Police Department en inmiddels op diverse plaatsen in de wereld met succes wordt toegepast. Korpsen zullen worden afgerekend op hun ophelderingcijfers en andere prestatienormen. Korpsen die er niet in slagen efficiënt en effectief te opereren kunnen onder toezicht worden gesteld.

5) In de afgelopen periode is bij het Openbaar Ministerie orde op zaken gesteld en de rust teruggekeerd. In de volgende periode moet op die resultaten worden voortgebouwd door van het Openbaar Ministerie een slagvaardiger organisatie te maken, die in staat is de misdaad op moderne wijze te bestijden. De nadruk komt meer te liggen op efficiënte bedrijfsvoering, goed management en oog voor gevoelige politieke en bestuurlijke processen. Bij de werving van personeel voor leidinggevende posities zullen deze criteria zwaar wegen.

6) Criminaliteit en terrorisme zijn verschijnselen die de grenzen van politieregio's, arrondissementen en landen overschrijden en vaak juist dankzij het bestaan van dergelijke grenzen kunnen floreren. Zowel binnen Nederland als op internationaal niveau dient meer in grensoverschrijdende samenwerking te worden geïnvesteerd. Zo wordt gestreefd naar het verruimen van de mogelijkheden van aanhoudingen over de grens, de oprichting van gezamenlijke operationele teams, het instellen van een aanspreekpunt voor buitenlandse partners en de verbetering van de rechterlijke samenwerking (espace judiciaire). Aan een stringente bewaking van de buiten grenzen van de Europese Unie wordt, samen met de andere leden, prioriteit gegeven. Er wordt een halt toegeroepen aan bureaucratische rompslomp. Krachtdadig en doeltreffend optreden tegen productie van en handel in drugs is van het allergrootste belang om de georganiseerde misdaad in het hart te treffen.

7) Gedurende de afgelopen kabinetsperiode is de positie van het slachtoffer en diens nabestaanden in het strafproces versterkt. In de volgende periode moet deze lijn worden doorgezet. Het OM wordt geïnstrueerd het slachtoffer te informeren over belangrijke ontwikkelingen tijdens opsporing en vervolging, een eventuele beslissing tot niet vervolgen, de te eisen straf, de datum en locatie van de zitting, de inhoud van het vonnis, de datum van invrijheidstelling en de eventuele voorwaarden die daaraan verbonden zijn.

8) Recidive wordt in het Wetboek van Strafrecht als algemene strafverzwaringsgrond aangemerkt. Hierdoor kunnen veelplegers, die voor een belangrijk deel van de criminaliteit en overlast zorgen, door justitie effectiever worden aangepakt. De reclassering en andere instellingen die zich toeleggen op resocialisatie van voormalige gedetineerden worden op hun resultaten beoordeeld.

9) De burgemeester wordt ingelicht, indien personen die zijn gestraft wegens het plegen van ontucht met minderjari-

gen zich in de gemeenschap vestigen. Bestuur en politie kunnen met deze informatie zonodig maatregelen treffen om maatschappelijke onrust te voorkomen.

10) Privacy is een groot goed. De bescherming van dit recht mag echter niet ten koste gaan van de slagvaardigheid bij de voorkoming en opsporing van strafbare feiten. Dit geldt met name ten aanzien van het gebruik van videocamera's, dat naar het oordeel van de VVD een belangrijke aanvulling kan vormen op het toezicht dat door de politie en andere opsporingsdiensten wordt uitgeoefend, en het gebruik van DNA-materiaal.

11) Er dient een einde te worden gemaakt aan het verschijnsel dat de politie oneigenlijke taken opknapt die anderen wegens bezuinigingen op hun budgetten laten liggen.

12) Krachtdadig en doeltreffend optreden tegen productie van en handel in drugs is van het allergrootste belang om de georganiseerde misdaad in het hart te treffen. Daar moet de aandacht van politie en justitie op zijn gericht. De drugsverslaafden die tot de harde kern behoren, worden aangepakt met behulp van geïntegreerde zorg. Medisch gecontroleerde verstrekking van opiaten aan zwaar-verslaafden wordt daarbij mogelijk gemaakt.

13) Nederland neemt initiatief om met diverse landen het drugsbeleid en de bijbehorende resultaten te vergelijken om op grond daarvan te komen tot een internationale aanpak. In dat kader kan worden nagegaan of binnen de Europese Unie het bezit van 'soft drugs' onder stringente voorwaarden kan worden gelegaliseerd.

Ruimte voor een moderne publieke omroep

1) Kabel, ether en andere moderne informatiedragers moeten vrij zijn als papier, zodat via commerciële organisaties, particuliere omroepverenigingen en de publieke omroep een gevarieerd aanbod in de huiskamer komt. Vanwege het belang dat burgers zelf kunnen bepalen op welke zender zij zich wel of niet willen abonneren, moet digitalisering van de kabel met kracht worden bevorderd. De publieke omroep moet zich van de commerciële omroepen onderscheiden door het aanbod van hoogwaardige programma's op het terrein van informatievoorziening, cultuur, educatie en actualiteiten. Dat is nu onvoldoende het geval.

2) De overheid draagt financieel bij aan programma's met een duidelijk publiek belang. Kijkcijfers zijn geen geschikt kwaliteitscriterium om publieke omroep op te beoordelen. De publieke omroep concurreert immers niet met commerciële zenders. Het is wenselijk een deel van de publieke middelen te besteden ten behoeve van democratische transparantie: het verslaan van parlementaire debatten en ander bijeenkomsten waarin kwesties van publiek belang worden besproken. Het Amerikaanse C-SPAN kan hierbij als voorbeeld dienen.

3) Met een beperktere, meer gerichte taakopdracht voor de publieke omroep kan de bijdrage van de overheid omlaag. Bij de uitvoering van de publieke opdracht moeten daarom hoge eisen worden gesteld aan de de producten van de publieke omroeporganisatie, de afspraken die daardoor worden gemaakt en de opdrachten die worden gegeven aan andere organisaties. Verantwoording over de wijze waarop invulling is gegeven en zal worden gegeven aan het begrip publieke omroep is cruciaal voor het verlenen en verlengen van concessies.

Ruimte voor een consistent asielbeleid

1) Strikte handhaving van de Vreemdelingenwet is noodzakelijk. Iedere afwijking daarvan doet afbreuk aan de doelstelling van restrictieve toelating. De onlangs herziene Vreemdelingenwet voorziet in een nieuw stelsel van rechtsbescherming dat moet leiden tot een korte en efficiënte asielprocedure. De wet moet zowel op politiek als ambtelijk niveau loyaal en consequent worden uitgevoerd. Zo snel mogelijk na binnenkomst moet worden bepaald of een vreemdeling al dan niet in Nederland mag blijven. Lang wachten schept onzekerheid, verkeerde verwachtingen en afhankelijkheid. Om aanzuigende werking te voorkomen dienen de voorzieningen voor asiel-

zoekers een sober karakter te hebben.

2) De vraagstukken op het terrein van asiel en immigratie hebben een internationale, Europese schaal en dienen dan ook zoveel mogelijk in samenwerking met andere lidstaten in de EU te worden opgelost. Nederland moet het initiatief nemen tot modernisering van het Vluchtelingenverdrag. Asiel kan dan alleen nog bij de UNHCR in de regio van herkomst worden aangevraagd. De UNHCR krijgt de mogelijkheid verdragsvluchtelingen elders in de wereld te plaatsen.

3) In afwachting van de verdragsmodernisering moet het initiatief genomen worden tot een Europees asielbeleid dat inhoudt dat asiel alleen nog kan worden aangevraagd direct bij binnenkomst in de EU. Asielzoekers kunnen dan niet meer door zoals nu door buurstaten zoals België en Duitsland naar Nederland reizen. Asielzoekers die zich melden in de EU worden evenredig verdeeld over de lidstaten.

4) Voor de korte termijn is binnen de huidige wetgeving op een aantal terreinen verbetering van de uitvoering noodzakelijk en mogelijk. Het zogenaamde landgebonden asielbeleid moet tot het uiterste worden beperkt. Asielverzoeken kunnen alleen goed worden afgehandeld als duidelijkheid bestaat over identiteit, nationaliteit en reis. Wie geen documenten heeft, blijft daarom in gesloten opvang totdat het benodigde onderzoek is afgerond. Een asielaanvraag wordt afgewezen indien de betrokkene op enigerlei wijze tegenwerkt of niet volledig meewerkt. Degenen die op Schiphol asiel aanvragen, moeten een vliegticket kunnen tonen alsmede de documenten waarover ze de beschikking hadden bij de aankoop van dat ticket. Asielzoekers die niet kunnen aantonen rechtstreeks per vliegtuig of boot naar Nederland te zijn gereisd, hebben eerder in één of meer andere veilige landen verbleven waar zij asiel hadden kunnen vragen. De driejarenregeling, op grond waarvan asielzoekers een verblijfsvergunning wegens tijdsverloop krijgen, wordt beëindigd. De gratis rechtshulp voor asielzoekers wordt beperkt tot één beroepsprocedure. Per asielzoeker wordt maximaal één asielaanvraag in behandeling genomen. Wie een asielaanvraag heeft ingediend, kan daarna niet nog een aanvraag voor een reguliere verblijfsvergunning indienen. Alleenstaande minderjarige asielzoekers die niet in aanmerking komen voor een verblijfsvergunning, worden direct teruggestuurd.

5) Het terugkeerbeleid voor afgewezen asielzoekers moet streng en consequent worden uitgevoerd. Gemeenten mogen geen vervangende opvang bieden. Afgewezen asielzoekers die niet vertrekken, worden in bewaring genomen tot gedwongen uitzetting mogelijk is. De weigering van een staat om zijn eigen onderdanen terug te nemen zal in het kader van de bilaterale betrekkingen worden afgestraft.

6) Het beleid inzake gezinshereniging en gezinsvorming wordt aangescherpt, de ruimte die artikel 8 van de Europese Conventie voor de Rechten van de Mens biedt wordt daartoe maximaal benut.

7) Vreemdelingen die in Nederland zijn toegelaten wordt snel mogelijk geleerd Nederlands te spreken en inzicht gegeven in Nederlandse regels en wetten. Daartoe wordt hun een inburgeringcursus aangeboden waar deelname aan verplicht is. Wie die verplichting niet nakomt, wordt door een sanctie getroffen. Dat gebeurt ook als zogenaamde oudkomers die een uitkering hebben en beschikbaar zijn voor de arbeidsmarkt of oudkomers die kinderen opvoeden hun inburgeringscursus niet afmaken.

8) Illegaal verblijf wordt op geen enkele wijze gedoogd. Illegalen die niet uit zichzelf vertrekken worden consequent tot ongewenst vreemdeling verklaard en vervolgens in vreemdelingenbewaring gesteld tot uitzetting mogelijk is. Illegalen die verdacht worden van een strafbaar feit, blijven in alle gevallen in voorlopige hechtenis tot aan de rechtszitting. Criminele illegalen blijven na het uitzitten van hun straf in vreemdelingenbewaring tot uitzetting mogelijk is.

RUIMTE
VOOR INTERNATIONALE SAMENWERKING

Ruimte voor internationale samenwerking

Nederland moet inspelen op wat zich achter de grenzen afspeelt en internationale organisaties naar vermogen ondersteunen.

In het buitenlands beleid heeft het bevorderen van vrede en stabiliteit de hoogste prioriteit. Vrede en stabiliteit is tevens een fundamentele voorwaarde voor het kunnen behartigen van de belangen van Nederland, en van Nederlanders en Nederlandse bedrijven in het buitenland. Tegelijkertijd vormen vrede, stabiliteit en goed bestuur basisvoorwaarden voor democratie, welvaartsgroei en respect voor mensenrechten.

De bevordering van vrede, stabiliteit en goed bestuur wordt nagestreefd door samenwerking binnen internationale organisaties, zoals de EU, de NAVO en de VN en haar gespecialiseerde organisaties. Goede samenwerking met de VS is van strategische waarde voor de stabiliteit en economische ontwikkeling in Europa. Daarnaast vereist de bewaking van Nederlandse belangen in het buitenland een open en dienstverlenende instelling van de overheid en haar diplomatieke vestigingen.

Nederland is in relatieve en absolute zin genereus bij het beschikbaar stellen van financiele middelen ten behoeve van ontwikkelingssamenwerking. Nederland moet genereus blijven en zich aan de internationale geldende afspraken houden. Tegelijkertijd dient de effectiviteit van de hulpprogramma's kritisch te worden gevolgd. Ook hier geldt: alleen resultaten tellen.

Ontwikkelingssamenwerking moet gericht zijn op het bevorderen van de zelfredzaamheid. Ter voorkoming van afhankelijkheid van hulp is ook de bevordering van vrijhandel van groot belang voor ontwikkelingslanden. De landen die goede resultaten boekten in verbetering van inkomens en vermindering van armoede, maakten gebruik van internationale handel.

Bemoeienissen met de interne politiek van andere landen kunnen hun oorzaak vinden in de ernstige en voortdurende schending van mensenrechten. Inmenging door een groep van staten verdient de voorkeur. Flagrante schending van de mensenrechten kan leiden tot opschorting of volledige stopzetting van politieke en/of financiële samenwerking, bij voorkeur in Europees verband.

Stabiliteit en vrede worden gediend met een goed uitgeruste veiligheids- en defensie-organisatie. Nieuwe defensietaken, zoals deelname aan crisisbeheersingsoperaties, vragen nieuwe kennis en vaardigheden van het personeel.

Nederland staat samen met zijn bondgenoten voor de handhaving en verdediging van een vrije en tolerante samenleving, gebaseerd op de werking van democratie en open markten. Iedere bedreiging van rechtsstaat en samenleving moet passende middelen tegemoet worden getreden. Bestrijding van staatsondermijnende activiteiten en terrorisme vergt zowel een interne als een grensoverschrijdende bundeling van krachten.

Zowel het aantal lidstaten van de Europese Unie als van de NAVO groeit. Ook na de recente uitbreidingen zijn er verschillende landen die in aanmerking willen komen voor het lidmaatschap van die organisaties. Uitbreiding is een positieve ontwikkeling, maar mag geen doel op zich worden.

Ruimte voor Europees beleid

1) Het Europese integratieproces heeft als doel het vestigen van vreedzame, stabiele, democratische verhoudingen. De middelen daarvoor zijn economische en functionele integratie. De vormgeving bestaat uit een supranationale rechtsorde en zelfstandige instellingen.

2) Uitbreiding van de EU vormt een belangrijke nieuwe dimensie in het Europees integratieproces op weg naar duurzame, stabiele verhoudingen op het Europese continent. Nieuwe lidstaten kunnen worden toegelaten wanneer ze in staat zijn EU-recht effectief toe te passen en wanneer hun markten de openheid van de interne markt aan kunnen. De financiële middelen die met de uitbreiding gepaard gaan, dienen te worden gevonden in een nieuw vormgegeven en zuiniger EU- Landbouwbeleid en bezuinigingen op c.q. hervormingen van de bestaande structuurprogramma's. De relatieve netto-contributie per hoofd van de bevolking mag niet verslechteren.

3) De invoering van de euro als gemeenschappelijke munt is een belangrijke impuls voor verdere vervolmaking van de interne markt. Er wordt onverkort vastgehouden aan het Stabiliteits- en Groeipact en goede coördinatie van sociaal-conomisch beleid, dat is gericht op stabiliteit en het tegengaan van inflatie. Harmonisatie van beleid binnen de EU beperkt zich tot de waarborging van het vrije verkeer en van stabiliteitsbevordering. Harmonisatie van directe belastingen is slechts wenselijk indien deze aantoonbaar de werking van de interne markt verbetert. Uitgangspunt is: beleidsharmonisatie tussen de lidstaten waar nodig en beleidsconcurrentie waar dat kan.

4) Versterking van het democratische gehalte van de besluitvorming binnen de EU en verbetering van de doelmatigheid van de EU instellingen blijft noodzakelijk. Daarbij moeten de volgende onderwerpen centraal staan: behoud en versterking van de communautaire methode met een centrale positie van de Europese Commissie; besluitvorming met gekwalificeerde meerderheid; transparantie en openbaarheid; effectieve controle door het Europees Parlement door het medebeslissingsrecht van het Europees Parlement uit te breiden tot alle wetgeving waarover in de Raad van Ministers bij gekwalificeerde meerderheid wordt besloten. Dit geldt ook voor het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid dat integraal onder de werking van de Interne Markt dient te worden gebracht.

5) Verdere integratie van de EU is een dynamisch proces dat geen precedent heeft. Het kan dus niet zijn gebaseerd op een verondersteld 'eindmodel'. Ook daarom is het in Europese Verdragen vastleggen van een vaste verdeling van bevoegdheden tussen Unie en lidstaten niet wenselijk.

6) Het subsidiariteitsbeginsel moet duidelijker en eenduidiger worden toegepast. Bestaand beleid en initiatieven om nieuwe taken tot bevoegdheid van de EU te maken, worden getoetst aan drie vragen: (a) draagt de maatregel bij aan het bevorderen van het vrije verkeer van personen, goederen, diensten of kapitaal? (b) betreft de maatregel het aanpakken van grensoverschrijdende problemen die op nationaal niveau niet kunnen worden opgelost? (c) gaat het om het benutten van schaalvoordelen die met behulp van Europese samenwerking kunnen worden bereikt? Van deregulering zal in dit verband een krachtige impuls uitgaan.

7) De effectiviteit van het Gemeenschappelijk Buitenlands en Veiligheidsbeleid en het vermogen van Europese landen een bijdrage te leveren aan internationale crisisbeheersing dienen primair te worden vergroot in het kader van Atlantische relaties en NAVO-samenwerking. Er dient geen aparte Europese militaire infrastructuur te worden opgebouwd die NAVO-middelen doubleert.

8) De door de EU ingestelde Euregio's dienen door de betrokken bestuurders en overheden uit de lethargie van de te vrijblijvende grensoverschrijdende samenwerking te worden gehaald.

Ruimte voor Atlantische samenwerking

1) Samenwerking tussen de Verenigde Staten van Amerika en de Europese landen is van strategisch belang voor de veiligheid, stabiliteit en welvaart van Europa. Daarom wordt op de volgende hoofdpunten afstemming en gemeenschappelijk optreden met de VS nagestreefd: (a) bevordering van democratie en mensenrechten, bestrijding van terrorisme, tegengaan van proliferatie massavernietigingswapens en bestrijding van onderontwikkeling; (b) veiligheidszaken en crisisbeheersing bij ernstige regionale conflicten; (c) bevordering van markteconomie en vrije wereldhandel en bijbehorend internationaal recht.

Ruimte voor wereldwijde samenwerking

1) Wereldwijde samenwerking in het kader van de VN en haar gespecialiseerde organisaties blijft essentieel voor het creëren van platforms voor overleg over problemen die alleen op wereldschaal kunnen worden opgelost. Nederland voert ter zake een actieve diplomatie, waar nodig ondersteund met doelbijdragen om deze organisaties te versterken of in staat te stellen nieuwe initiatieven te ontplooien. Speciale aandacht gaat hierbij uit naar de ontwikkeling van internationaal recht en de handhaving hiervan. Daarnaast zet Nederland zich in voor terugdringing van bureaucratie en overlappingen in de VN-apparaten.

2) De buitenlandprogramma's in de Homogene Groep Internationale Samenwerking (HGIS) worden niet langer door middel van een vast percentage gekoppeld aan het BNP. Het reeds beschikbare bedrag wordt constant gehouden. Het diplomatiek apparaat krijgt een financiële impuls en de budgetten voor de programma's ter ondersteuning van de maatschappelijke en bestuurlijke herstructurering in Midden- en Oost Europese landen worden verhoogd. Hiervoor gezamenlijk is 0,05 miljard Euro extra beschikbaar.

Ruimte voor ontwikkelingssamenwerking

1) De bestaande aanpak van concentratie van bilaterale hulp op een begrensd aantal landen wordt voortgezet. Voorwaarde is dat de gesteunde landen voldoen aan redelijke normen van goed bestuur, corruptiebestrijding en respect voor mensenrechten. Bij de uitvoering van dergelijke bilaterale hulpprogramma's worden naast organisaties en bedrijven uit de landen zelf zo veel mogelijk Nederlandse bedrijven en NGO's ingeschakeld.

2) Multilaterale programma's worden genereus gesteund zolang de effectiviteit ervan vaststaat en zolang aannemelijk is dat ontwikkelingslanden zich niet kunnen verzelfstandigen zonder ontwikkelingshulp van donorlanden. Het daarvoor reeds beschikbare budget wordt constant gehouden totdat het niveau is bereikt van de internationaal afgesproken norm van 0,7% BNP.

3) De aanstelling van ministers zonder portefeuille maakt de afbakening van verantwoordelijkheden en de scheidslijnen op een departement onduidelijk. In een volgende kabinetsperiode moet het principe gelden dat per departement één minister wordt benoemd. De verantwoordelijkheid voor het beleidsterrein ontwikkelingssamenwerking binnen het Ministerie van Buitenlandse Zaken komt derhalve in handen van een staatssecretaris.

Ruimte voor vrijhandel

1) De liberalisering van het goederen- en dienstenverkeer is ook voor ontwikkelingslanden van groot belang. De ontwikkelde wereld heeft hier een grote verantwoordelijkheid om de ontwikkelingswereld te voeden met kennis en vaardigheden, onder andere door hen te stimuleren deel te nemen aan WTO-discussies.

2) De EU heeft samen met de VS en andere welvarende landen een zware verantwoordelijkheid te zorgen voor vrije

markttoegang van producten uit ontwikkelingslanden. Tariefvrijheid voor industrieproducten en verdere liberalisering van de handel in landbouwproducten zijn daar bij essentieel.

3) De aansluiting van ontwikkelingslanden op de wereldmarkt kan worden versneld wanneer zij voldoen aan gezondheidseisen, kwaliteits- en milieuvoorwaarden. Een deel van de hulp aan ontwikkelingslanden kan hier op worden gericht.

4) Een doorbraak moet tot stand komen in het anti-dumpingbeleid binnen de WTO. De "lesser duty role" binnen de WTO biedt mogelijkheid om de export vanuit ontwikkelingslanden te laten groeien.

Ruimte voor defensie

1) De noodzakelijke inspanning voor defensie wordt bepaald vanuit twee richtingen. Ten eerste afspraken met Atlantische en Europese bondgenoten om zowel een passende bijdrage te leveren aan de bescherming van het gemeenschappelijk grondgebied als aan internationale vredesmissies en crisisbeheersingsoperaties. Daarnaast voorziet defensie in de nationale taken, zoals grensbewaking en de bescherming van Koninkrijksdelen. Waar mogelijk moet van de inzet van krijgsmachtsdelen als de Koninklijke Marechaussee gebruik worden gemaakt.

2) Mede vanwege de krapte op de arbeidsmarkt staat de positie van Defensie als werkgever onder druk. De ingezette modernisering, flexibilisering en individualisering van de organisatie en van de arbeidsverhoudingen wordt voortgezet, zodat jonge mensen op de huidige arbeidsmarkt worden gemotiveerd voor korte of lange tijd bij Defensie te gaan werken. Ook het huidig personeel blijft gemotiveerd wanneer het een bevredigend carrière-perspectief wordt geboden.

3) De omvang en samenstelling van de krijgsmacht, zoals vastgelegd in de "Defensienota 2000", vormt een passende bijdrage aan nationale behoeften en mogelijk internationale verplichtingen. Om de paraatheid te verhogen en een moderner personeelsbeleid te kunnen voeren wordt het budget met 0,1 miljard Euro verhoogd.

Bijlage: Financieel overzicht (in miljarden Euro's)

Ombuigingen collectieve sector

Verminderering diverse subsidies (openbaar vervoer, rechtsbijstand, IHS)	0,25
Minder subsidies woningcorporaties	0,10
Gerichter takenpakket publieke omroep	0,15
Doelmatigheid medicijnen/ pakketverkleining in samenhang met stelselherziening Zorg	0,35
Vermindering bedrijvensubsidies	0,25
Modernisering sociale zekerheid (refertestelsel WAO, tegengaan gouden handdrukken, premie-inning door belastingdienst, etc)	1,95
Arbeidsmarktbeleid moderniseren (constant houden I/D-banen, WIW)	0,30
Kleiner volume rijksoverheid, minder inhuren externe adviseurs	0,20
Hogere arbeidsproductiviteit collectieve sector	0,55
Reëel constant houden buitenlanduitgaven	0,45
Vreemdelingenbeleid consistent uitvoeren	0,30
Meer particulier natuurbeheer plus financiering via provincies	0,10
Goedkopere uitvoering WOZ	0,10
Begrotingscorrectie na schuldaflossing	0,85
Totaal	**5,90**

Fiscale herschikkingen

Spaarloon	0,80
SPAK	0,90
Vervallen basisaftrek lijfrente	0,30
Diverse grondslag vergrotende maatregelen	0,85
Totaal	**2,85**

Beschikbare ruimte

Ruimte uit economische groei	3,50
Extra ruimte door ombuigingen	5,90
Extra ruimte door fiscale herschikking	2,85
Totale ruimte	**12,25**

Intensiveringen

Onderwijs	1,20
Veiligheid (Politie en justitie)	0,75
Infra	0,90
Zorg	0,70
Defensie	0,10
Midden- en Oost-Europa	0,05
Cultuur	0,05
Natuur	0,10
Totaal	**3,85**

Lastenverlichting

Afschaffen OZB voor particulieren	1,70
Verlaging tarief 1e schijf en verdere compensatie zorg	1,00
Verhogen arbeidskorting	1,50
Toptarief naar 49%	0,45
Fiscale stimulering kinderopvang	0,10
Verlagen successierechten	0,20
Afschaffen OZB voor ondernemers	1,10
Totaal	**6,05**

Verbetering financieringssaldo	2,35
Totale aanwending	**12,25**

Ja, ik sta achter het verkiezingsprogramma en word daarom graag lid van de VVD!

☐ [illegible]

☐ [illegible]

Naam:

Adres:

Postcode/woonplaats

Geboortejaar: Geslacht: m/v

e-mail adres:

Handtekening:

Stuur deze bon in een gesloten envelop naar (een postzegel is niet nodig):

Volkspartij voor Vrijheid en Democratie
Antwoordnummer 1877
2500 WB DEN HAAG

Aanmelden als lid kan ook telefonisch 070- 361 30 61 of via de internetsite, www.vvd.nl

politiek

CUMENTATIECENTRUM
EDERLANDSE POLITIEKE
PARTIJEN

Speciale uitgave rondom de verkiezingen 2002

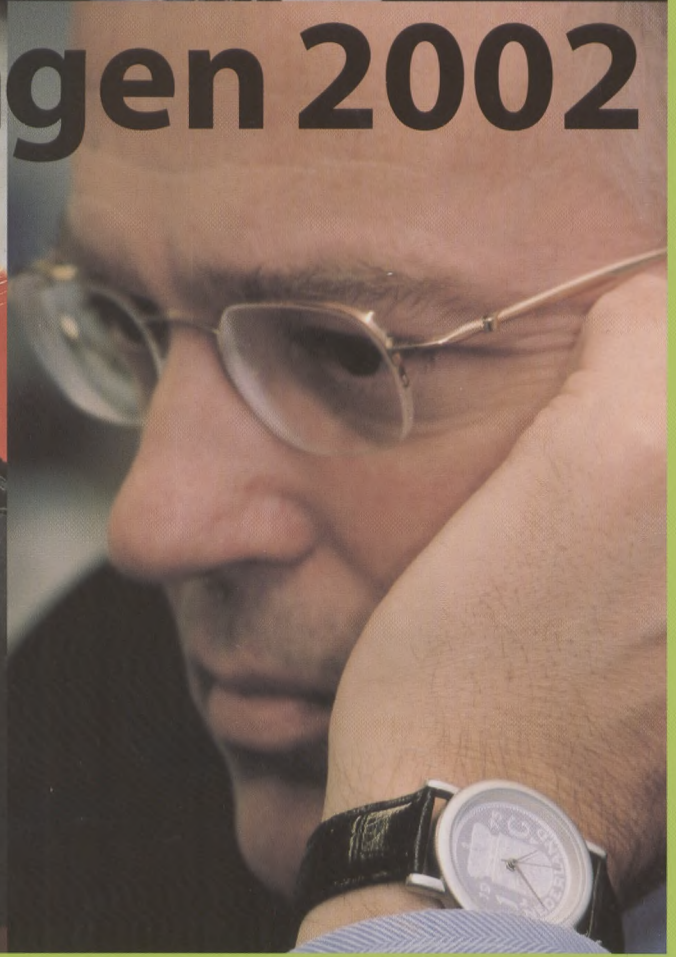

Magazine over liberale politiek
jaargang 3 nummer 2 2002

losse verkoopprijs **€ 3,50**

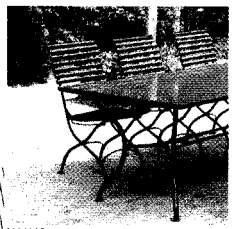

Anton Damen

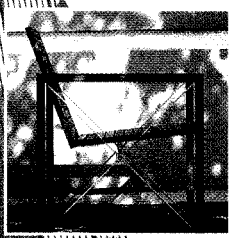

Bent Krogh

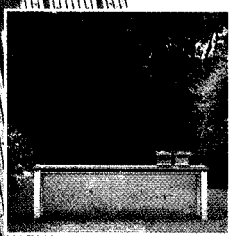

Hardstenen tafels

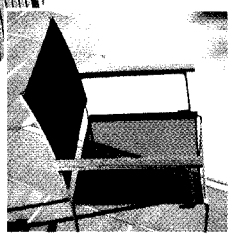

Royal Botania

BIJZONDER
DESIGN
KLASSIEK
MODERN
TIJDLOOS

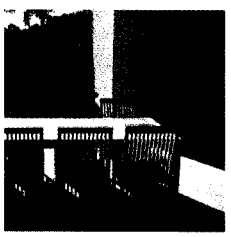

Tribu Praslin

Tribu Picass

KONINGINNEDAG
HEMELVAARTSDAG EN
2e PINKSTERDAG GEOPEND!

MARIJKE JANSSEN

OBRECHTSTRAAT 11, 5344 AT OSS (1E ETAGE).
TEL. (0412) 45 03 00. FAX (0412) 45 02 44. WWW.MARIJKEJANSSEN.NL
E-MAIL: MARIJKEJANSSEN@HETNET.NL
OPEN: 1 MAART - 15 SEPTEMBER WOENSDAG T/M ZATERDAG EN OP AFSPRAAK.
15 SEPTEMBER - 1 MAART ALLEEN ZATERDAG EN OP AFSPRAAK.
EIGEN PARKEERGELEGENHEID.

Bezoek vandaag nog...

thuiszorgshop.nl

vertrouwd kopen via internet

4000 artikelen op voorraad
scherpe prijzen, snelle levering

www.thuiszorgshop.nl is het gezondheidswarenhuis op internet. U vindt in deze winkel een breed assortiment gezondheids-, zorg- en verzorgingsartikelen. Van sportbandages tot en met vitamines en voeding. Ook voor een origineel cadeautje voor aanstaande ouders, grootouders en (klein)kinderen bent u hier op het juiste *(internet)*adres.
De Thuiszorgshop levert in de regel binnen 24 uur bij u thuis en dat tegen gunstige tarieven en altijd onder garantie. De site is een samenwerking met reguliere Thuiszorgorganisaties. Dus ook qua discretie en betrouwbaarheid zit u goed.

Onderstaand een greep uit het assortiment. Op de site zelf treft u actuele voordelen en aanbiedingen aan. Typ het door u gewenste artikel in op de zoekmachine op de site en u krijgt direct een compleet overzicht van het aanbod.

talloze fopspenen tegen scherpe prijzen

het grootste assortiment bloeddrukmeters en hartslagmeters

heerlijke verzorgingsproducten

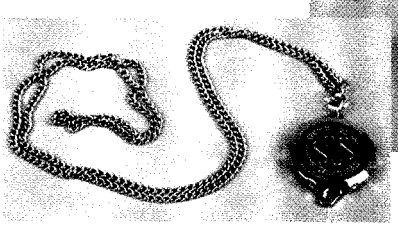

alles op het gebied van kind en veiligheid, persoonlijke veiligheid en veiligheid in en rondom het huis

Kijk vandaag nog op www.thuiszorgshop.nl.
U kunt direct bestellen via de site of via telefoonnummer
0900 0662 ***(23 eurocent p.min.)***

HET RAAYMAKERS' ANTIEK

17e-19e EEUWSE ANTIQUITEITEN

Openingstijden:
Dinsdag t/m zaterdag 10.00 tot 17.00 uur
of na telefonische afspraak
www.hetraaymakersantiek.nl

Kerkeind 44
5763 BD Milheeze
Tel.: 0492 - 342013
Fax: 0492 - 343695

De grootste partij!

De eindsprint is ingezet. Nog ruim twee weken en dan zijn de Tweede-Kamerverkiezingen. Enthousiast en eensgezind voeren talloze VVD-ers in het hele land intensief campagne om de VVD op 15 mei de grootste partij van Nederland te maken! "Het liberale schip ligt op koers, heeft de wind opnieuw in de zeilen en gaat op volle kracht vooruit", zo verwoordde ik onlangs tijdens de Jaarlijkse Algemene Vergadering. Daar voeg ik nu graag een oproep aan toe: Alle hens aan dek! Laten we er met elkaar voor zorgen dat we ons einddoel bereiken.

De goede bestuurbaarheid van Nederland staat op het spel. Daarom staat tijdens de VVD-campagne de inhoud voorop. Problemen worden benoemd en op heldere, duidelijke wijze wordt uiteengezet wat de juiste oplossingen zijn. Politici, ondersteund door vele vrijwilligers, trekken door Nederland om de liberale standpunten persoonlijk onder de aandacht van de kiezer te brengen. En dat gebeurt op VVD-eigen wijze: duidelijk, open, eerlijk, betrokken en betrouwbaar.

We komen ook bij u in de buurt. En het zou fantastisch zijn als we u, wellicht samen met uw vrienden, kennissen of buren op een of meerdere van deze vele activiteiten en bijeenkomsten kunnen ontmoeten. Op www.vvd.nl vindt u een dagelijks bijgewerkt overzicht van alle activiteiten en bijeenkomsten.

De grootste worden. Daar hebben we uw steun voor nodig. Tijdens de campagne, op 15 mei, maar ook financieel. Bij dit nummer van Politiek! vindt u een acceptgiro waarmee u eenmalig een bijdrage ten behoeve van de campagne over kan maken.

Aarzel niet en vul de acceptgiro vandaag nog in. Dan zorgen wij voor een spectaculaire eindsprint zodat VVD op 15 mei de grootste partij van Nederland wordt!

In het belang van uzelf, opdat u uw eigen verantwoordelijkheid kunt dragen en zelf keuzes kan maken.

Bas Eenhoorn

Bas Eenhoorn
Partijvoorzitter

IJzersterk en degelijk

De komende verkiezingen voor de Tweede Kamer beloven de spannendste in jaren te worden. Ze zijn in ieder geval de belangrijkste. Er staat veel op het spel. Er is de laatste jaren zeer veel bereikt. Dat mogen we niet uit handen geven. Maar de ambitie van de VVD reikt veel verder. We moeten de welvaart van vandaag ook voor morgen zeker stellen. Zodat meer mensen werk hebben. We moeten zorgen dat politie en justitie betere resultaten halen. Zodat we de veiligheid op straat verbeteren. We moeten veel strenger controleren of mensen terecht naar ons land komen. Zodat alleen echte politieke vluchtelingen onderdak krijgen. Dat wil de VVD.

Dat is nog niet alles. Onze ambitie reikt nog verder. Als we investeren in verbetering van de wegen, staan we minder vaak in de file. Als we onze gezondheidszorg anders organiseren, verhelpen we de wachtlijsten. Dat wil de VVD.

Wanneer u kiezen wilt voor lagere woonlasten voor uw gezin, voor een welvaartsvaste AOW voor onze ouderen en voor onderwijs dat past bij onze kinderen, dan stemt u VVD.

De VVD is de partij die bewezen heeft uw belangen goed te behartigen. En in de politiek zijn resultaten uit het verleden wel een goede garantie voor de toekomst. De VVD heeft het meest solide programma. Het is ijzersterk en degelijk. De VVD is de meest verstandige keuze.

H.F. Dijkstal

Hans Dijkstal
VVD-fractievoorzitter Tweede Kamer

Politiek!
is een tijdschrift over liberale politiek

Politiek! is een uitgave van de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie (VVD) en wordt gerealiseerd door Uitgeverij TOPpers bv.

Redactie adres
Uitgeverij TOPpers bv.
Javastraat 29a
5215 BG 's-Hertogenbosch
T 073 - 6140858
F 073 - 6140873
E redactie@toppers.nl

Algemeen directeur
Peter Westerling

Redactie
Monique van Diessen (chef redactie)
Sandra Kagie (eindredactie)
Geert Braam
Lonneke van Eldijk
Jeroen Kuypers
Bart Manders

Fotografie
Hans van Asch
Albert Sier

Vormgeving
José van Zwam (hoofd studio),
Walter van Eerd, Annemieke van Seeters,
Ron Toonen

Overige medewerkers
Daan Zwart (adviseur VVD)
Marita Smit (coördinatie VVD)

Advertenties
Uitgeverij TOPpers bv, tel. 073 - 6140858

Druk
Giethoorn-ten Brink te Meppel

Copyrights
Het auteursrecht op de in dit magazine verschenen artikelen wordt door de uitgever voorbehouden. De uitgever heeft alle zorg gegeven aan het nakomen van wettelijke reprorechten. Is het desondanks zo, dat er rechthebbenden zijn, die niet getraceerd konden worden of van wie de claim op gebruikt materiaal niet bekend was, dan worden zij verzocht zich schriftelijk met de uitgever in verbinding te stellen, met opgave van hun claim en de uitgave waarop deze claim gebaseerd is.

Abonnementen
Leden van de VVD ontvangen Politiek! viermaal per jaar gratis. Niet-leden betalen € 12,00 voor vier nummers. Een abonnement kan aangevraagd worden bij het Algemeen Secretariaat VVD en op ieder gewenst tijdstip ingaan. Een abonnement wordt automatisch verlengd, mits de abonnee uiterlijk drie maanden voor het verstrijken van de abonnementsduur schriftelijk opzegt.
Algemeen Secretariaat VVD, Postbus 30836, 2500 GV Den Haag, **T** 070 - 3613061.

Disclaimer
De redactionele inhoud van Politiek! komt op onafhankelijke wijze tot stand en geeft dus niet per definitie de standpuntbepaling van het hoofdbestuur van de VVD weer.

12 Ruimte voor lastenverlichting

Lastenverlichting is een prominent programmapunt voor de VVD. Het gaat de liberalen er daarbij niet zozeer om de luxeconsumptie te vergroten, als wel om betaald werken aantrekkelijker te maken voor de nog altijd veel te grote groep uitkeringsgerechtigden. Verreweg het belangrijkste middel daartoe zal de afschaffing van de Onroerend Zaak Belasting (OZB) zijn. "Afschaffing van de OZB komt iedereen in even sterke mate ten goede", stelt Willibrord van Beek, VVD-woordvoerder financiën in de Tweede Kamer. Dankzij de Zalmnorm betekent de lastenverlichting geen wissel trekken op de toekomst. "Zelfs in deze tijd van magere economische groei vertoont de begroting een bescheiden financieringsoverschot", aldus Hella Voûte, woordvoerder economische zaken van de VVD-Tweede-Kamerfractie.

22 Ruimte voor zorg

Het huidige zorgstelsel komt onvoldoende tegemoet aan de wensen van burgers. Het stelsel kenmerkt zich door beperkte keuzemogelijkheden, onvoldoende samenhang en een gebrekkige aansluiting van het aanbod op de vraag van burgers. Sinds vorig jaar ligt er een eerste raamwerk voor een nieuw zorgsysteem op tafel, dat een oplossing moet bieden voor de vele problemen. Maar dan moeten er nog wel wat beren op de weg opgeruimd worden. "De bureaucratie staat een noodzakelijke verbetering van zorg in de weg", meent Tweede-Kamerlid Erica Terpstra. "Informatie- en communicatietechnologie moet gerichter in de sector worden geïntroduceerd", ziet Anke van Blerck, woordvoerder Gezondheidszorg van de VVD, als deel van de oplossing.

31 Ruimte voor sociale zekerheid

Paars heeft de decennialange groei van het aantal uitkeringsgerechtigden in de bijstand en de WW niet alleen een halt toegeroepen, maar de opgaande lijn zelfs weten om te buigen naar een neergaande. Honderdduizenden zijn opnieuw in het arbeidsproces opgenomen. Alleen de WAO blijft een hardnekkige uitzondering. De liberalen maken zich als enige partij hard voor een sociale, maar vooral ook effectieve oplossing van het WAO-vraagstuk in de komende kabinetsperiode. Een interview met staatssecretaris van sociale zaken Hans Hoogervorst en Geert Wilders, woordvoerder sociale zaken namens de VVD-fractie in de Tweede Kamer.

44 Geen ruimte voor criminaliteit

Jaarlijks worden 80.000 aangiftes niet nader onderzocht omdat er te weinig politieagenten zijn. De geregistreerde misdaad is sinds 1960 vertienvoudigd. Het aantal misdrijven dat werd opgelost, is echter slechts verdrievoudigd. Ruim eenderde van de bevolking zegt zich 'vaak' of 'wel eens' onveilig te voelen. Ongeveer een kwart van de bevolking wordt daadwerkelijk slachtoffer van een misdrijf. Een kleine greep uit de nota Criminaliteitsbeheersing. Tweede-Kamerlid Jacques Niederer en minister van Justitie Benk Korthals vinden de situatie zorgelijk en hebben hun eigen ideeën over hoe het beter zou kunnen.

6 visie: Hans Dijkstal over acht jaar Paars en de toekomst
10 de stille revolutie in het onderwijs
16 Europees beleid: in gesprek met Jozias van Aartsen en Frank de Grave
18 een kijkje in... het pakhuis van de VVD
20 beleid: het belang van een gedegen begroting
25 op pad met... Pieter Hofstra
28 Annemarie Jorritsma wil de welvaart in standhouden
34 maatschappij: het beperken van immigratie om integratie te bevorderen
36 Frits Bolkestein: "Problemen los je niet op met een 'tjakka'"
38 verslag: de campagneavond in Arnhem
39 drie vragen aan... acht nieuwe kandidaten

Niet gebonden aan deze coalitie, wel aan dit beleid

Acht jaar Paars heeft Nederland veranderd van de Zieke Man van Europa in het Sociaal Economisch Wonder van Europa. Het aandeel van de liberalen in deze transformatie is van essentieel belang geweest. Helaas zijn er ook na acht jaar nog altijd problemen die onopgelost zijn gebleven. Dat geldt met name voor het asielbeleid, de wachtlijsten in de zorg, de infrastructuur en de WAO. De tegenwerking van de andere partijen is daaraan mede schuldig. Een sterke VVD is dan ook de beste garantie voor een in álle opzichten succesvol hernieuwd beleid.

De toenemende welvaart, de begrotingsoverschotten en de banengroei van de laatste jaren hebben de hoge belastingen, de overheidstekorten en de massale werkloosheid in het begin van de jaren negentig al bijna doen vergeten. Toch zouden die sombere tijden volgens Hans Dijkstal kunnen herleven, indien het zorgvuldige beleid van de afgelopen twee regeerperioden overboord werd gezet.

Niet morrelen aan de Zalmnorm

"Nederland kent al jaren de hoogste welvaartsgroei en het meest stabiele bestuur in Europa. Mede daardoor is het tegenwoordig voor bedrijven ook het interessantste land om in te investeren. Die benijdenswaardige positie danken we voor een niet gering deel aan ons behoedzame financiële beleid. Dankzij het trendmatige begrotingsbeleid, de zogenaamde Zalmnorm, hebben we niet alleen het overheidstekort kunnen ombuigen in een overschot en de groei van de torenhoge staatsschuld onder controle gekregen. We hebben ook kunnen voorkomen dat we nu tot grootschalige bezuinigingen moeten overgaan. Desondanks hebben we tevens ruimte gevonden om zowel de belastingen te verlagen als miljarden extra te investeren in de zorg, het onderwijs en de infrastructuur. De andere partijen zouden maar wat graag morrelen aan de Zalmnorm, maar wij liberalen vinden dat we juist alle redenen hebben om deze norm te behouden. Wij voelen ons dan ook niet gebonden aan deze coalitie - of welke coalitie ook - maar wel aan dit beleid."

Strikter asielbeleid

Ondanks de vele successen zijn er ook problemen die onder Paars niet of onvoldoende zijn opgelost. Eén daarvan is het asielbeleid. Onder impuls van de VVD is weliswaar de nieuwe Vreemdelingenwet aangenomen, maar het aantal illegalen en uitgeprocedeerde asielzoekers op Nederlandse bodem blijft groot. "De Vreemdelingenwet is pas sinds april vorig jaar van kracht en toch is het aantal asielzoekers al merkbaar lager. Indirect hebben we dus wel degelijk invloed gehad", aldus Dijkstal. "Toch zijn we door de linkse kamermeerderheid nogal eens in de steek gelaten als het erom ging de Vreemdelingenwet consequent toe te passen. Nog altijd krijgt Nederland relatief meer asielzoekers dan welk westers land ook. Velen van hen komen hier met hulp van mensensmokkelaars over land en hadden dus in een ander veilig land in Europa asiel moeten aanvragen. Die asielaanvragen zouden we daarom niet langer in behandeling moeten nemen. Ook aan het andere einde van het traject dienen we consequenter te zijn. Uitgeprocedeerde asielzoekers moeten het land verlaten in plaats van vervangende opvang te krijgen. Alleen door een strikter beleid zullen we dit probleem kunnen oplossen. De VVD zal zich hiervoor de komende vier jaar dan ook opnieuw hard maken."

Meer geld voor wegen

Het nog altijd niet opgeloste fileprobleem is geen gevolg van falend of onvoldoende beleid, maar een consequentie van de hoogconjunctuur van de afgelopen acht jaar. "De toegenomen mobiliteit is de prijs van de groei", zegt Hans Dijkstal. "Vooral in het autoverkeer heeft dat tot knelpunten geleid. Wij zijn voorstanders van het verlagen van de vaste en het verhogen van de variabele kosten van het autorijden om de files te bestrijden. De kilometerheffing kan een middel zijn om de werking van het zogeheten profijtbeginsel te versterken. Toch willen wij die discussie los zien van de noodzaak extra te investeren in het aanleggen en het verbreden van wegen. Hoeveel er de laatste jaren ook al is uitgetrokken voor verkeer, het verbreden van de wegen is volgens ons helaas achtergebleven. De VVD is daarom de partij die in haar verkiezingsprogramma het meeste geld vrijmaakt voor het uitbreiden van de infrastructuur."

Prikkels voor de arbeidsmarkt

Ook de krapte op de arbeidsmarkt is deels een gevolg van de sterke economische groei onder Paars.

Deels, want terwijl er enerzijds een groot aantal vacatures niet of moeilijk kan worden vervuld, staan er anderzijds nog altijd bijna twee miljoen mensen aan de kant. De ene helft van hen leeft van een WAO-uitkering, de andere helft van een WW- of bijstandsuitkering. Dijkstal: "Ruim een derde van deze uitkeringsgerechtigden zou op korte termijn aan een baan kunnen worden geholpen. Helaas leiden de prikkels in ons sociale en fiscale stelsel eerder tot het tegenovergestelde resultaat. Op de eerste plaats is de aanzuigende werking van de WAO zo groot, dat er nog steeds te veel mensen in belanden die daar niet in thuishoren. Op de tweede plaats maakt de zogenaamde armoedeval laagbetaald werk financieel onaantrekkelijk. De VVD wil een sociale, maar vooral ook effectieve hervorming van het WAO-stelsel en fiscale maatregelen om werken financieel aantrekkelijker te maken. Dat laatste willen we bereiken door het verhogen van de arbeidskostenkorting en vooral door het afschaffen van de Onroerend Zaak Belasting. Daarmee slaan we twee vliegen in één klap. We elimineren zowel een belasting die nooit populair was en relatief duur om te innen, als de lastenpost die het meest drukt op het salaris van mensen die weer

Hans Dijkstal

Voor de liefhebber die kan kiezen

Australian Chardonnay
Culinaria, wit
1999
Een krachtig rijk bouquet van exotisch fruit met een mooie lange afdronk

Dopff Pinot Blanc
P.E. Dopff & Fils, wit
2000
Een zeer droge frisse wijn met een mooi bouquet. Combineert prachtig met asperges.

Dopff Tokay Pinot Gris
P.E. Dopff & Fils, wit
2000
Temperamentvolle wijn met de typische smaak van Pinot Gris die uitstekend past bij vis, salades en asperges

Australian Cabernet Sauvignon/Shiraz
Culinaria, rood
1999
Vanilleachtig, geconcentreerd bouquet met tonen van exotisch fruit. Heeft indruken van rijpe, sappige vruchten als perzik/abrikoos

✓ Ja, wilt u mij zenden:

Wit ..... flessen **Australian Chardonnay à € 6,25**
..... flessen **Dopff Pinot Blanc à € 7,50**
..... flessen **Dopff Tokay Pinot Gris à € 9,75**
Rood ..... flessen **Australian Cabernet Sauvignon/Shiraz à € 6,50**

Uw bestelling wordt vanaf 24 flessen na ontvangst van uw betaling binnen 14 dagen gratis afgeleverd binnen Nederland

Prijzen inclusief BTW. Levering zolang de voorraad strekt. Prijswijzigingen voorbehouden.

Factuur/Bezorgadres
Naam: _____
Adres: _____
Postcode: _____ **Woonplaats:** _____
Telefoon: _____

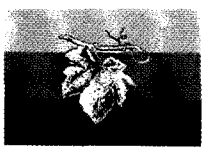

KELDERS

Deze bon kunt u zenden (portvrij) of faxen naar: Uitgeverij TOPpers bv, Antwoordnummer 10761, 5200 WB 's-Hertogenbosch, tel.: 073-614 08 58, fax: 073-614 08 73

gaan werken. Als liberalen zijn we de enige politieke groepering die pleit voor structurele lastenverlichting. Het is ons daarbij niet te doen om de consumptie te vergroten, maar om de arbeidsmarkt te dynamiseren. Vanzelfsprekend is het nu echter niet langer zo makkelijk werklozen aan een baan te helpen als acht jaar geleden. De kenniseconomie eist steeds hogere kwalificaties van arbeidskrachten. Vandaar dat de we veel belang hechten aan goed beroepsonderwijs. Met behulp van scholing kunnen we ervoor zorgen dat de werkzoekenden van vandaag zo goed mogelijk worden bijgeschoold en de toekomstige generatie arbeidskrachten optimaal wordt voorbereid op de kwalificaties die morgen worden verlangd. Alleen door dit complex van maatregelen kunnen we de economie zodanig stimuleren, dat onze welvaart blijft toenemen in plaats van opnieuw stagneert of achteruitgaat, zoals in de jaren tachtig."

"Als liberalen zijn we de enige politieke groepering die pleit voor structurele lastenverlichting."

Een stabiel en betrouwbaar bestuur

Eén van de minder in het oog springende, maar daarom niet minder belangrijke oorzaken van de huidige kracht van de Nederlandse economie en samenleving is de stabiliteit van het bestuur. "Ook dat is vroeger wel anders geweest", stelt Dijkstal. "Tot onder het derde kabinet Lubbers was Nederland wereldwijd synoniem met Dutch Disease of Hollanditis. Nu spreekt men in het buitenland vol bewondering over The Dutch Miracle en staan we bekend als een land, dat op een vreedzame en efficiënte manier zijn problemen heeft weten op te lossen. We zijn niet langer een slecht, maar juist een goed voorbeeld. Wanneer nieuwe partijen die wel luidkeels zeggen wat er mis gaat, maar niet hoe ze dat denken op te lossen te veel zetels in het nieuwe parlement gaan veroveren, vrees ik dat de stabiliteit en daarmee onherroepelijk ook de betrouwbaarheid van ons bestuur er sterk onder zullen lijden. Een instabiele regering zal niet slagvaardig kunnen zijn. Ze zal het behoedzame begrotingsbeleid laten varen en de aanpak van de grote knelpunten - asielbeleid, WAO, infrastructuur - voor zich uitschuiven, waardoor de problemen alleen maar groter zullen worden. Een stem op Pim Fortuyn of Leefbaar Nederland kan er alleen maar toe bijdragen, dat men het over enkele jaren in het buitenland niet langer zal hebben over The Dutch Miracle, maar over The Dutch Tragedy. Een stem op de VVD is daarom allereerst een stem op het programma dat de beste kansen biedt op een verdere verhoging van onze welvaart, maar daarnaast ook de beste garantie voor een stabiel en betrouwbaar bestuur van ons land."

"Het nu echter niet zo makkelijk werklozen aan een baan te helpen als acht jaar geleden. De kenniseconomie eist steeds hogere kwalificaties van arbeidskrachten."

"De toegenomen mobiliteit is de prijs van de groei. Vooral in het autoverkeer heeft dat tot knelpunten geleid."

Tekst: Jeroen Kuypers

Fotografie: Hans van Asch

De stille revolutie in het onderwijs

"Na twee periodes Deetman en twee periodes Ritzen op het ministerie van Onderwijs heeft Nederland recht op twee periodes Hermans." Dit is de opvatting van VVD Tweede-Kamerlid Clemens Cornielje. In zijn ogen heeft er onder leiding van 'zijn' minister een 'stille revolutie' in het onderwijs plaatsgevonden. Deze is gebaseerd op vier 'liberale R-en', te weten: Richting, Ruimte, Resultaat en Rekenschap. Binnen de VVD-fractie in de Tweede Kamer hebben de afgelopen jaren zes kamerleden zich nadrukkelijk met onderwijs beziggehouden: Clemens Cornielje, Jan Rijpstra, Ernst van Splunter, Bibi de Vries, Wim Passtoors en Oussama Cherribi. Politiek! had een gesprek met twee van hen: Clemens Cornielje en Jan Rijpstra.

"Waar Nederlandse onderwijsinstellingen lange tijd hun luiken gesloten hebben gehouden voor de buitenwereld, is er onder Hermans hard gewerkt aan meer openheid. Naar ouders toe, maar ook naar de samenleving als geheel", begint Cornielje. "Met name deze openheid zou je als revolutionair kunnen beschouwen. Een andere weg die heel nadrukkelijk onder Hermans is ingeslagen is die van meer autonomie voor de scholen. Dit is de enige manier om het onderwijsvak opnieuw aantrekkelijk te maken, om leraren een nieuw perspectief te bieden. Geld alleen is hiervoor niet voldoende. Mensen uit het veld hebben meer prikkels nodig en die krijgen ze juist door scholen en daarmee leraren meer eigen verantwoordelijkheid te geven", stelt Cornielje.

Meer keuzevrijheid, eigen verantwoordelijkheid en zeggenschap willen de liberalen ook voor leerlingen en studenten. "Met name in het beroeps- en het hoger onderwijs zou dit moeten worden gemaximaliseerd met behulp van vouchers (onderwijs-tegoedbonnen - red.). Dit geeft leerlingen en studenten onder meer de kans delen uit het studieprogramma elders te volgens", legt Rijpstra uit. "Hiertoe zal het onderwijs echter veel meer op een modulaire leest geschoeid moeten worden."

Primaire taak

In de afgelopen regeerperioden van Paars is er structureel dertig procent meer dan voorheen naar het onderwijs gegaan. Het jaarlijkse budget is hiermee gestegen van 38 naar 51 miljard gulden. Voor de komende regeerperiode wil de VVD hier nog eens miljarden guldens extra aan toevoegen. Het grootste probleem - het lerarentekort in het onderwijs - moet hiermee volgens Rijpstra voor een belangrijk deel kunnen worden opgelost. "Met het geld kunnen we managers in het onderwijs aanstellen, onderwijsassistenten aantrekken en opnieuw de vakdocent (de teken-, muziek- en gymnastiekleraar) in het basisonderwijs invoeren. Zaken die onder Hermans al in gang zijn gezet, maar die op nog grotere schaal noodzakelijk zijn zodat 'gewone' leraren worden ontlast en zich meer kunnen richten op hun primaire taak: het onderwijzen. Op die manier wordt bovendien het eigen initiatief en de eigen verantwoordelijkheid en daarmee de arbeidsvreugde verhoogd", stelt Rijpstra. "Net als leerlingen en studenten moeten leraren worden uitgedaagd het beste uit zichzelf te halen, hun

Jan Rijpstra

Clemens Cornielje

"Net als leerlingen en studenten moeten leraren worden uitgedaagd het beste uit zichzelf te halen."

talenten steeds verder te ontwikkelen en daardoor goede prestaties te leveren. Dit is goed voor de individuele leraar, leerling en student, maar ook voor de samenleving als geheel."

Beroepsonderwijs

Een grote uitdaging in de komende jaren ligt volgens beide kamerleden in het verder ontwikkelen van het beroepsonderwijs. Zestig procent van alle leerlingen in Nederland volgt een dergelijke opleiding. "De mogelijkheden voor deze leerlingen om hun talenten met hoofd, hart én handen te ontplooien zijn te lang doodgeslagen", aldus Cornielje. "Een extra financiële impuls is dan ook juist in deze sector van het onderwijs nodig om leermiddelen en gebouwen te moderniseren en ICT-toepassingen te verbeteren." Daarnaast zouden scholen volgens hem met name in het beroepsonderwijs in staat moeten worden gesteld om samen met het (regionale) bedrijfsleven leerwegen te ontwikkelen. "Ik doel dan met name op het gebied van het creëren van stageplaatsen, de mogelijkheid om met steun van het bedrijfsleven dure apparatuur als een hypermoderne draaibank aan te schaffen, maar ook het werken met gastdocentschappen van mensen uit de praktijk", legt Cornielje uit. "Een van de manieren om de aansluiting van het onderwijs op het bedrijfsleven te verbeteren", vult Rijpstra zijn collega aan.

Aanvulling

Samenwerking met het (regionale) bedrijfsleven is volgens beiden overigens iets heel anders dan commercialisering van het onderwijs. "Daarover bestaat vaak een heel verkeerd beeld bij mensen", reageert Cornielje. "In het hart van het onderwijsprogramma is in Nederland geen sprake van commercialisering. Daarover is een heel duidelijke gedragscode met alle betrokken partijen afgesproken die stelt dat sponsoring de inhoud van het onderwijs niet mag veranderen. Scholen mogen niet in een afhankelijke positie terechtkomen en tevens mag in lesmateriaal geen reclame voorkomen. Sponsorgeld ten behoeve van het onderwijs mag in Nederland met andere woorden nooit een vervanging zijn van overheidsgeld, maar dergelijke gelden vormen zeker een aanvulling op de mogelijkheden en faciliteiten die scholen leerlingen kunnen bieden", aldus Cornielje.

Einde aan basisvorming

Het meest opgetogen zijn Rijpstra en Cornielje naar eigen zeggen over de afschaffing van de basisvorming - vijftien verplichte vakken voor elke leerling van 12 tot 15 jaar in het voortgezet onderwijs. "Het deed onrecht aan zowel goede als zwakke leerlingen en gelukkig heeft uiteindelijk iedereen dat ingezien, terwijl we in het begin toch vrij alleen stonden in dit standpunt", kijkt Cornielje terug. "In de praktijk blijken verschillen tussen leerlingen veel te groot om hen in één lesprogramma te stoppen. Vooral leerlingen die met hun handen willen werken, zijn in het stelsel van basisvorming de dupe geworden van een grote hoeveelheid theorie, terwijl de voor hen uitdagende praktijkvakken veel te laat aan bod kwamen. Deze ontwikkeling is gelukkig een halt toegeroepen." Dit succes vraagt volgens zowel Cornielje als Rijpstra om nog een periode Hermans waarin eigen verantwoordelijkheid, autonomie en kwaliteit voorop moeten staan. "Dit alles om uiteindelijk te komen tot een kleurenblinde samenleving, waarin termen als zwarte en witte scholen definitief zijn verdwenen en waarin individueel maatwerk op het gebied van onderwijs geen uitzondering, maar regel is", besluit Cornielje.

Tekst: Sandra Kagie
Fotografie: Hans van Asch

Lastenverlichting:

de (b)aanjager van de economie

Lastenverlichting is een prominent programmapunt voor de VVD. Het gaat de liberalen er daarbij niet zozeer om de luxeconsumptie te vergroten, als wel om betaald werken aantrekkelijker te maken voor de nog altijd veel te grote groep uitkeringsgerechtigden. De lastenverlichting komt dan ook een breed spectrum van bedrijven en huishoudens ten goede. Verreweg het belangrijkste middel daartoe zal de afschaffing van de Onroerend Zaak Belasting (OZB) zijn, waarbij bovendien een van begin af aan weinig effectieve en door velen als onrechtvaardig beschouwde belasting ten grave kan worden gedragen.

Al jarenlang is de Nederlandse arbeidsproductiviteit per uur de hoogste ter wereld. In combinatie met de gematigde loonontwikkeling bezorgde dit ons bedrijfsleven een bijzonder krachtige internationale concurrentiepositie. Die vormde, op haar beurt, weer de stevigste pijler onder het succes van onze economie, met een spectaculaire stijging van zowel de werkgelegenheid als de inkomens. Tijdens de jaren van hoogconjunctuur werden de felle stralen van de zon echter al enigszins getemperd door sluierwolkjes. Tegenwoordig pakken enkele daarvan zich samen tot ware donderwolken. De meest bedreigende daarvan heeft ook een naam: de loon-prijsspiraal. De VVD beschouwt lastenverlichting als één van de belangrijkste instrumenten om te voorkomen, dat ergens in de komende jaren boven de Nederlandse economie een zwaar onweer losbreekt.

Lagere arbeidsproductiviteit

"De laatste jaren hebben we in Nederland de hoogste lonen en de grootste loonstijging van Europa", zegt Hella Voûte, woordvoerder economische zaken van de VVD Tweede-Kamerfractie. "Die sterke opwaartse druk op de lonen wordt mede veroorzaakt door de krapte op de arbeidsmarkt. Die krapte is echter voor een belangrijk deel kunstmatig. Ten eerste werken wij hier korter dan waar ook ter wereld. Een Nederlandse werknemer presteert gemiddeld vijftienhonderd arbeidsuren per jaar, een Amerikaanse tweeduizend. We zijn onderhand kampioen deeltijdwerken. Dat heeft een negatief effect op de groei van de arbeidsproductiviteit. Per uur mag deze dan erg hoog zijn, voor de totale beroepsbevolking valt ze een stuk lager uit. Hoe groter de groei van de arbeidsproductiviteit, des te sterker de lonen kunnen stijgen zonder dat dit negatieve gevolgen heeft voor het bedrijfsresultaat. Hoe geringer de groei van de arbeidsproductiviteit, des te meer de bedrijven de loonstijging trachten te compenseren door het verhogen van hun prijzen. De inflatie die daarvan het gevolg is, veroorzaakt op haar beurt weer hogere looneisen. Dat is echter nog niet alles. De laatste acht jaar hebben wij weliswaar meer dan één komma twee miljoen banen gecreëerd en de massawerkloosheid doen verdwijnen, maar er staan nog altijd ongeveer twee miljoen mensen aan de kant, onder wie bijna een miljoen WAO'ers. Volgens onderzoek van het EIM (Economisch Instituut voor het Midden- en kleinbedrijf) kunnen ongeveer zevenhonderdduizend van die twee miljoen aan het werk, vooropgesteld dat we erin slagen de financiële drempels die hun activering belemmeren te verlagen. De loon-prijsspiraal moet dus doorbroken worden en de zogeheten armoedeval, die betaald werk financieel weinig aantrekkelijk maakt, moet verdwijnen."

> "De loon-prijsspiraal moet doorbroken worden en de armoedeval, die betaald werk financieel weinig aantrekkelijk maakt, moet verdwijnen."

Huurstijging en inflatie

Het meest effectieve middel daartoe is volgens de liberalen het afschaffen van de OZB . Deze lokale belasting wordt zowel door bedrijven als burgers opgebracht. Ze treft niet uitsluitend eigenaren, want de vastgoedmaatschappijen en woningbouwverenigingen rekenen hun deel van de OZB door aan de huurders. De Onroerend Zaak Belasting is dus mede verantwoordelijk voor de huurstijgingen van de afgelopen jaren en daarmee indi-

rect ook voor de hoge inflatie. "Afschaffing van de OZB komt iedereen in even sterke mate ten goede", aldus Willibrord van Beek, VVD-woordvoerder financiën in de Tweede Kamer. "Zowel de kleine winkelier als de grote ondernemer, zowel de huurder van een etagewoning als de eigenaar van een villa. Bovendien raken we zo af van een belasting die altijd relatief duur is geweest om te innen en zeer impopulair bij degenen die ze moesten opbrengen. De vijfjaarlijkse taxaties zijn op zich al niet goedkoop, maar omdat meer dan tien procent van de belastingplichtigen bezwaar maakt tegen de aanslag liggen de kosten nog een stuk hoger. Er zit zoveel manipulatieruimte in de taxaties, dat veel burgers een gevoel van willekeur niet van zich kunnen afzetten. Afschaffing van de OZB betekent weliswaar dat de gemeenten 2,5 miljard euro aan inkomsten mislopen, maar dat bedrag wordt gecompenseerd door de centrale overheid. Ze zullen trouwens zoveel besparen op de kosten van taxaties en het behandelen van bezwaarschriften, dat ze er per saldo geld aan zullen overhouden. Tenslotte maakt juist het afschaffen van de OZB het aannemen van betaald werk door een uitkeringsgerechtigde financieel een stuk aantrekkelijker. Zolang hij niet werkt wordt deze last hem kwijtgescholden, maar zodra hij zijn eerste salaris ontvangt geldt de OZB ook voor hem. Deze belasting vormt daardoor een belangrijk element van de armoedeval."

Niet rijk gerekend

De VVD is de enige partij die lastenverlichting voor bedrijven in haar verkiezingsprogramma heeft opgenomen. Ze is hoe dan ook de enige partij die structureel aan lastenverlichting wil doen en het beleid op dit punt wil voortzetten. De afgelopen acht jaar hebben beide paarse kabinetten de belastingen met in totaal dertig miljard gulden verlaagd. Als het aan de liberalen ligt, worden deze de volgende kabinetsperiode met nog eens

Willibrord van Beek

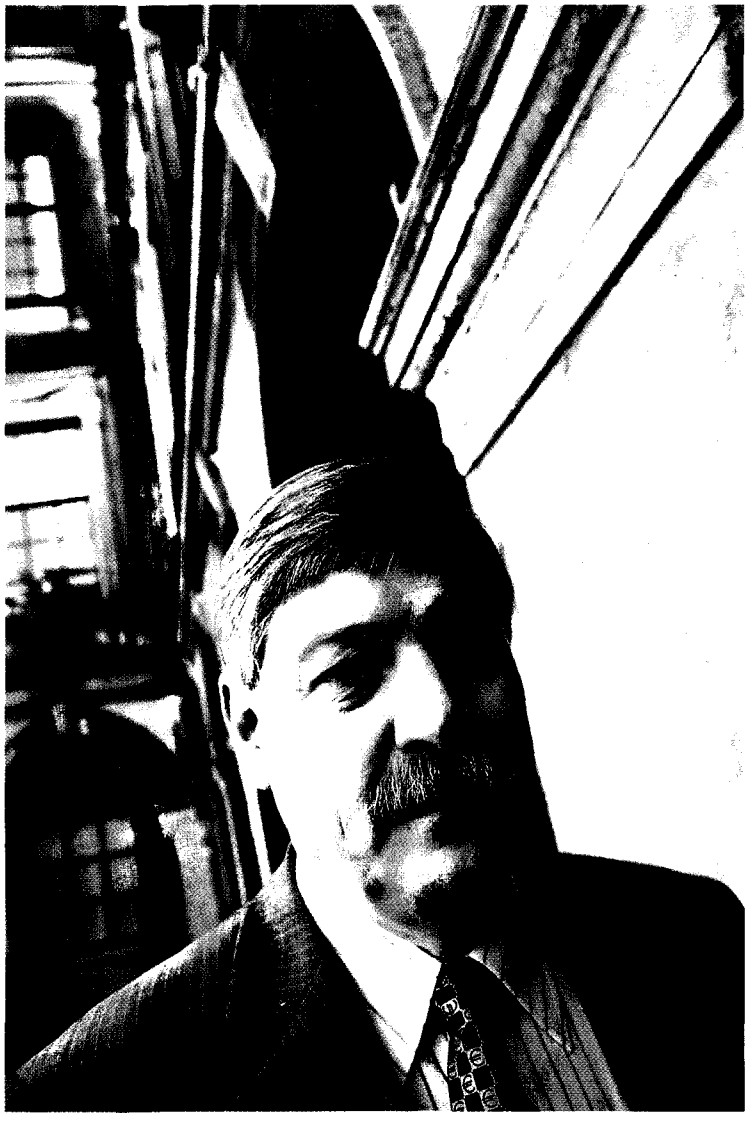

Hella Voûte

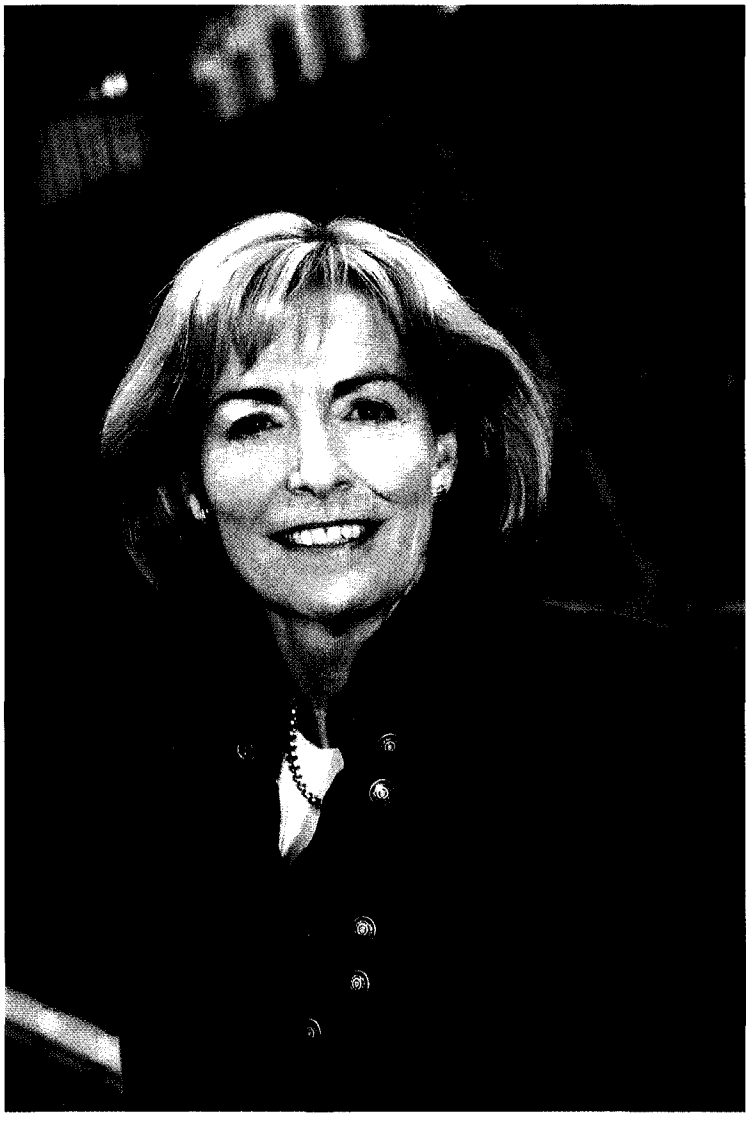

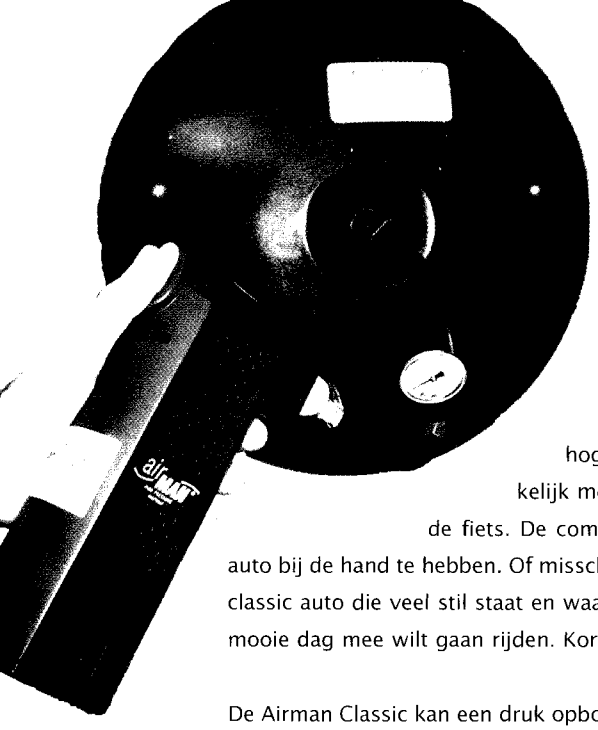

Exclusief voor lezers Politiek!

Handige krachtpatser

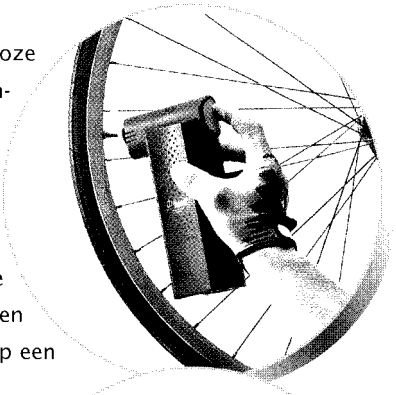

De Airman Multi Purpose Airpump (MPA) is een snoerloze 'vestzakcompressor', waarmee u in een handomdraai banden van auto's, fietsen, rolstoelen, steekwagens, rollators, maar ook ballen weer snel op druk brengt. De oplaadbare hogedruk accu-luchtpomp is zo compact dat u hem altijd makkelijk mee kunt nemen. Hij past zelfs in de houder voor een bidon op de fiets. De compressor is ook heel handig om achter in de kofferbak van de auto bij de hand te hebben. Of misschien heeft u een tweede auto, een aanhangwagen, caravan of een classic auto die veel stil staat en waarvan de banden net een beetje lucht nodig hebben, als u er op een mooie dag mee wilt gaan rijden. Kortom; de toepassingen zijn legio.

De Airman Classic kan een druk opbouwen tot wel tien bar. Daarom wordt hij ook gebruikt door professionals en technici. Het apparaat is geschikt voor alles met een autoband- of schraderventiel. De meegeleverde standaardtoebehoren zorgen ervoor dat de Airman ook past op Nederlandse en Franse fietsventielen en alle soorten ballen en ballonnen. Daarnaast is de Airman MPA ook geschikt voor het doorblazen van leidingen en gaatjes en het schoonblazen van moeilijk bereikbare plaatsen. De afmetingen van het apparaat zijn 210x120x160mm. Het gewicht is, inclusief accu, 1 kg.

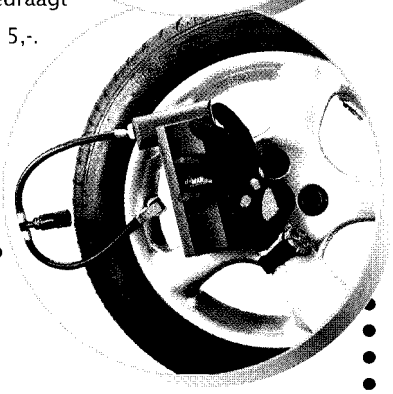

Als lezer van Politiek! betaalt u niet de adviesprijs van € 88,49, maar slechts € 68,- (uw korting bedraagt ruim 20 euro!). Voor de handling en verzending van het pakket betaalt u een bijdrage van € 5,-.

Ideaal voor onder meer: auto, caravan, fiets, rolstoel, aanhanger, steekwagen

Na ontvangst van uw betaling wordt de Airman MPA binnen drie weken bij u afgeleverd. U kunt ook kiezen voor automatische incasso of betaling onder rembours. Geeft u dat op onderstaande bon aan. Deze aanbieding is geldig tot en met 25 maart 2002.

Inclusief de volgende toebehoren

- 9,6 volt Nicad accu
- acculader
- adapter voor 12 volt sigarettenaansteker
- bal-adapter
- ballon en opblaas-speelgoed-adapter
- schroefadapter voor b.v. fietsventiel
- vulslang van 30 cm met een universele klem-koppeling en instelbaar overdrukventiel

JA, ik bestel graag een Airman MPA tegen het gereduceerde tarief van € 68,- *(+ € 5,- voor handling en verzending).*

Naam: .....

Adres: .....

Postcode/Woonplaats: .....

Telefoon: .....

Wijze van betalen *(kruis aan wat u wenst)*:

❍ Ik heb het totaalbedrag overgemaakt op rekening 94 38 88 441

❍ Ik geef toestemming om het totaalbedrag van € 73,- te incasseren van mijn rekening met nummer: .....

❍ Ik betaal onder rembours *(extra kosten € 10,-)*. U betaalt in totaal € 83,- contant aan de postbode bij aflevering.

Handtekening: .....

Deze bon kunt u in een envelop versturen naar: Lezersservice TOPpers, antwoordnummer 10761, 5200 WB 's-Hertogenbosch. ***Een postzegel plakken is niet nodig.***

tweeënhalf miljard euro verlaagd. "De financiële ruimte daarvoor is aanwezig", zegt Willibrord van Beek. "We hebben onze cijfers uitgesplitst per begrotingsartikel en laten checken door het Centraal Planbureau. Daarbij zijn we uitgegaan van een voorzichtig scenario met een beperkte economische groei. We hebben onszelf dus allerminst rijk gerekend. Lastenverlichting is voor ons overigens geen doel op zich. Voor de komende periode is ze in de eerste plaats nodig om een nieuw zorgstelsel te financieren. Daarbij wensen wij een nominalisering van de premie en dat kan alleen als degenen die er daardoor financieel op achteruit gaan via de belastingen worden gecompenseerd. Daarnaast willen we een bescheiden verlaging van het toptarief, van tweeënvijftig naar negenenveertig procent. Tenslotte willen we werken financieel aantrekkelijker maken, niet alleen voor uitkeringsgerechtigden, maar voor iedereen. Met vier procent zijn de CAO's het laatste jaar al sterk gestegen, maar door de krappe arbeidsmarkt betaalden veel werkgevers daar nog eens drie procent bovenop. Als we de sociale partners oproepen tot loonmatiging moeten we daar wel iets tegenover zetten in de vorm van lagere lasten. Dat past ook uitstekend in de liberale filosofie."

Zalmnorm

Dankzij de Zalmnorm betekent de lastenverlichting ook geen wissel trekken op de toekomst. "Zelfs in deze tijd van magere economische groei vertoont de begroting een bescheiden financieringsoverschot", aldus Hella Voûte. "Dat was ten tijde van Lubbers III en de kabinetten daarvoor wel anders, toen een tekort van vijf procent heel gewoon was. De Zalmnorm mag de linkse partijen dan een doorn in het oog zijn, zonder deze scheiding tussen inkomsten en uitgaven zouden we nu alweer toe zijn aan nieuwe grootschalige bezuinigingen in onder meer de zorg en het onderwijs. Een lastenverlichting van tweeënhalf miljard euro - 0,9 miljard voor bedrijven en 1,6 miljard voor burgers - levert bovendien uiteindelijk veel meer op dan ze kost, vooral omdat we hiermee de arbeidsmarkt dynamiseren. De statistieken tonen aan dat iemand die vanuit een positie als uitkeringsgerechtigde gaat werken, binnen vijf jaar zijn inkomen verdubbeld heeft. Vóór het aantreden van het eerste paarse kabinet zat Nederland maar liefst vijftien procent ónder het gemiddelde welvaartsniveau van Europa, nu zitten we er niet minder dan vijftien procent bóven."

> "Juist het afschaffen van de OZB maakt het aannemen van betaald werk door een uitkeringsgerechtigde financieel een stuk aantrekkelijker."

Innovatie

Om de lastenverlichting nog beter tot haar recht te laten komen, moet de Nederlandse overheid volgens Hella Voûte de komende jaren alles doen om de innovatie te bevorderen. "Een strategische inzet van ICT kan een belangrijk middel zijn. Een goed voorbeeld vind ik een internetbedrijf dat hoog opgeleide WAO'ers een gratis pc heeft gegeven en hen onderwees in het gebruik daarvan. Maar liefst zeventig procent van die arbeidsongeschikten heeft vervolgens een baan gevonden. Een ander middel is het hervormen van de gezondheidszorg om ze meer vraaggericht te laten functioneren. Dat kan door ziekenhuizen meer eigen verantwoordelijkheid te geven en concurrentie te introduceren. Zo zullen ze efficiënter gaan werken, kosten besparen en patiënten eerder en beter behandelen. Dit soort maatregelen draagt bij tot het welzijn, tot een verhoging van de economische groei en de arbeidsproductiviteit. Die laatste moet namelijk verbeteren, want als de lonen en prijzen excessief blijven stijgen en de verhoging van de arbeidsproductiviteit achterblijft bij die in de ons omringende landen, prijzen we onszelf onverbiddelijk uit de markt. Dan belanden we opnieuw in een situatie van massale werkloosheid, begrotingstekorten en overheidsbezuinigingen. Dan zal iedereen het nog slechts hebben over lastenverzwaring in plaats van lastenverlichting. We kunnen de donderwolken boven onze economie nog verjagen, maar daarvoor is het wel nodig dat zoveel mogelijk mensen ons programma steunen en dus op de VVD stemmen."

Tekst: Jeroen Kuypers
Fotografie: Hans van Asch

Jozias van Aartsen

De transatlantische als hoeksteen

Zowel de Europese Unie als de NAVO zijn de afgelopen tien jaar met nieuwe leden uitgebreid. Wat de EU betreft staat er zelfs een nieuwe uitbreidingsronde voor de deur. In principe zou ons kleine land daardoor in politiek en militair opzicht nog kleiner worden. Toch legt Nederland internationaal juist relatief veel gewicht in de schaal. Dankzij onze wereldwijde economische belangen, maar vooral ook dankzij onze goede relatie met zowel de Verenigde Staten als de Europese bondgenoten. De transatlantische vriendschap is en blijft daarom voor de liberalen de hoeksteen van het beleid op het gebied van buitenlandse zaken en defensie.

Frank de Grave

De discussie over de vraag of Europa op buitenlands en militair gebied een veel zelfstandiger rol zou moeten spelen, los van de Verenigde Staten, laait ook een decennium ná het einde van de Koude Oorlog nog geregeld op. Eén van de argumenten van de voorstanders van een lossere Atlantische band is, dat ook de kleinere Europese landen dan meer in de melk te brokkelen zouden krijgen. Volgens Jozias van Aartsen, de liberale minister van Buitenlandse Zaken, gaat dat in ieder geval voor Nederland al niet op.

Politieke agenda bepalen

"Het tegendeel is waar. Wanneer we ons oor teveel naar bijvoorbeeld de Fransen of de Duitsers zouden laten hangen, worden we niet alleen voor Washington, maar ook voor Parijs en Berlijn een minder interessante gesprekspartner. Juist onze bijzondere verhouding met de Amerikanen verschaft ons een aparte positie bij onze Europese bondgenoten. Hetzelfde geldt voor onze speciale relatie met Israël. Als we die niet hadden zouden we bij de bemiddelingspogingen achter de schermen, om het conflict in het Midden Oosten tot een goed einde te brengen, een veel minder prominente rol kunnen spelen dan nu het geval is."

Nederland mag veel minder inwoners tellen dan Spanje of Polen, ons Bruto Nationaal Product ligt aanzienlijk hoger en als het erop aankomt, telt ook de economische potentie van een land. "Nederland heeft overal belangen, zodat je overal ter wereld Nederlanders tegenkomt", stelt Van Aartsen. "We zijn bijvoorbeeld één van de grootste investeerders in de VS. Juist ómdat we wereldwijd zakendoen, zijn we de afgelopen jaren in staat geweest in een aantal landen het thema mensenrechten bespreekbaar te maken en effectief iets te bereiken op dat gebied. Een handelsmissie als die van staatssecretaris Ybema naar Cuba is omstreden geweest, maar uiteindelijk was het niet Havanna maar Den Haag dat de agenda bepaalde. Hetzelfde gold

voor bezoeken aan Iran en China. Als liberaal houd ik er niet van met een opgeheven vingertje te komen. Ik maak liever een stevige vuist. Dat heb ik de afgelopen jaren dan ook meer dan eens gedaan."

Blijven investeren

Ook in militair opzicht moet en kan Nederland volgens de VVD een bijzondere rol spelen. Mede met het oog daarop hebben de liberale bewindslieden in Paars I en II de krijgsmacht grondig hervormd van een staand leger oude stijl, in een modern flexibel keurkorps, dat internationaal steeds meer waardering oogst. Frank de Grave, minister van Defensie: "Na jarenlange bezuinigingen op defensie heeft Paars II, ten opzichte van het regeerakkoord, ons departement extra geld gegeven om te investeren in materieel en vooral in mensen. Zo kan de krijgsmacht optimaal voorbereid worden op haar nieuwe taken. De VVD wil dan ook niet opnieuw bezuinigen, maar het budget verhogen met 110 miljoen euro. Wat er kan gebeuren als Nederland niet voldoende blijft investeren in zijn leger, kun je zien aan Duitsland en Portugal. De Bundeswehr heeft nog altijd problemen met het omschakelen van een staand naar een flexibel leger en de Portugese marine heeft zo'n gering budget, dat ze nu al geen geld meer heeft om operaties te bekostigen. Het spreekt voor zich, dat je in zo'n geval als land niet alleen je militaire taken niet goed kunt uitvoeren, maar evenmin aan je internationale verplichtingen kunt voldoen."

Verzakelijkt uniebeleid

Nederland zal dankzij zijn sterke positie op economisch en diplomatiek gebied, ook in een uitgebreide Europese Unie een factor van politiek belang kunnen zijn. De liberalen willen er alles aan doen ook de komende vier jaar die positie te gebruiken om het nationaal belang zo goed mogelijk te bevorderen. Van Aartsen is dan ook niet bang voor de toetreding van voormalige Oostblokstaten als Polen, Tsjechië en Hongarije. "We zijn nu al bezig de banden met deze toetreders aan te halen en hen te helpen zich optimaal voor te bereiden, om aan de voorwaarden tot het EU-lidmaatschap te voldoen. Als liberalen hebben we hoe dan ook meer dan andere partijen oog voor de langetermijnprogramma's en niet slechts voor de institutionele problematiek. De Europese Unie is nu eenmaal niet alleen een politiek project, maar ook een going concern. Als het aan mij lag zou het Uniebeleid de komende jaren dan ook verzakelijkt worden. Wat gaan we doen op het gebied van bijvoorbeeld voedselveiligheid of migratie? Dat zijn belangrijke problemen die op een effectieve oplossing wachten. De hervorming van het inmiddels achterhaalde landbouwbeleid is van veel groter belang voor de Europese burger, dan de eeuwige stoelendans rond het voorzitterschap."

"Als liberaal houd ik er niet van met een opgeheven vingertje te komen. Ik maak liever een stevige vuist."

"Een efficiënt militair beleid levert een belangrijke bijdrage aan de vrede in een land en daarmee indirect ook aan het indijken van de stroom asielzoekers."

Internationale stabiliteit

Ook op het gebied van defensie wil de VVD voortgaan op de ingeslagen weg. De NAVO blijft wat de liberalen betreft de hoeksteen van het beleid. Een verdergaande Europese samenwerking is welkom, maar deze mag niet leiden tot het instellen van overlegorganen die de NAVO-verbanden overlappen of vervangen. Nederland heeft er bovendien niet alleen vanuit een humanitair standpunt, maar ook in militair en economisch opzicht alle belang bij actief te blijven participeren in vredesoperaties.

"We hebben momenteel troepen gestationeerd in Kaboel. Die militairen helpen de situatie in Afghanistan te stabiliseren. Daarmee zorgen ze er enerzijds voor dat vluchtelingen naar huis kunnen terugkeren en anderzijds dat er geen nieuwe vluchtelingenstroom uit dat land ontstaat", aldus De Grave. "Oorlogen leiden niet alleen tot veel ellende, maar verstoren ook handelsstromen en verjagen mensen van huis en haard. Een efficiënt militair beleid levert dus ook een belangrijke bijdrage aan de vreedzame ontwikkeling van een land en daarmee indirect ook aan het indijken van de stroom asielzoekers. Pim Fortuyn wil opnieuw de dienstplicht invoeren, maar de taken die tegenwoordig aan de krijgsmacht worden opgelegd, vereisen zo'n grote mate van professionalisme dat dienstplichtigen daaraan niet goed kunnen voldoen. De andere partijen, zeker de linkse, willen dan weer te weinig investeren in de krijgsmacht. Een stem op de VVD biedt dus de beste garantie, dat het succesvolle buitenlandse beleid van de afgelopen jaren wordt voortgezet."

Tekst: Jeroen Kuypers

Fotografie: Hans van Asch

het pakhuis van de VVD

Posters, ballonnen, stickers, affiches, pluche beesten en pennen. Voorbeelden van campagnematerialen, die liggen opgeslagen in het grote pakhuis van de VVD in Katwijk. Bestuursleden van VVD-afdelingen en gemeenteraadsleden van VVD-fracties uit vele gemeenten kwamen er voorafgaand aan de lokale verkiezingen op 6 maart 2002 materialen ophalen. Deze gebruikten zij uiteraard om de lokale afdeling van de VVD binnen de eigen gemeentegrenzen te promoten. De komende weken zal het in de aanloop naar de landelijke verkiezingen op 15 mei eveneens een komen en gaan zijn van mensen, die de liberale partij in de picture willen zetten. Politiek! nam een kijkje in dit pakhuis.

Torenhoog liggen de materialen opgeslagen.

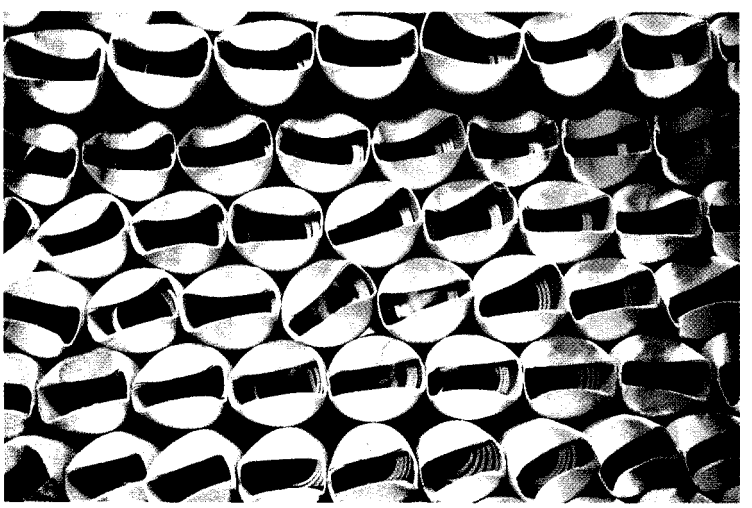

De posters worden netjes in kokers gerold.

Verpakte pluche beesten in de VVD-kleuren wit, oranje en blauw, liggen klaar voor verzending.

Een ludieke verwijzing naar Hans Alberts, die het pakhuis runt.

Overal is de VVD aanwezig.

Het afhandelen van de administratieve kant van alle verzendingen gebeurt handmatig door Hans Alberts.

Een grote stapel VVD-posters, waarvan er al een groot aantal zijn opgehaald of verstuurd.

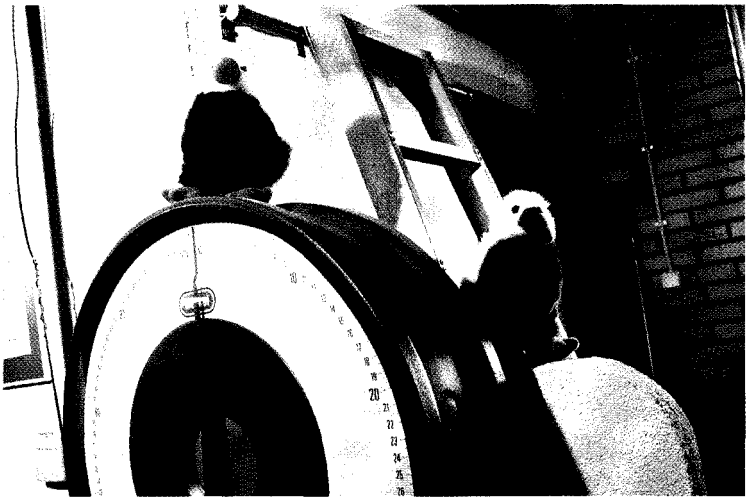

Alle pakketten met campagnematerialen worden vóór verzending uiteraard eerst exact gewogen op de weegschaal.

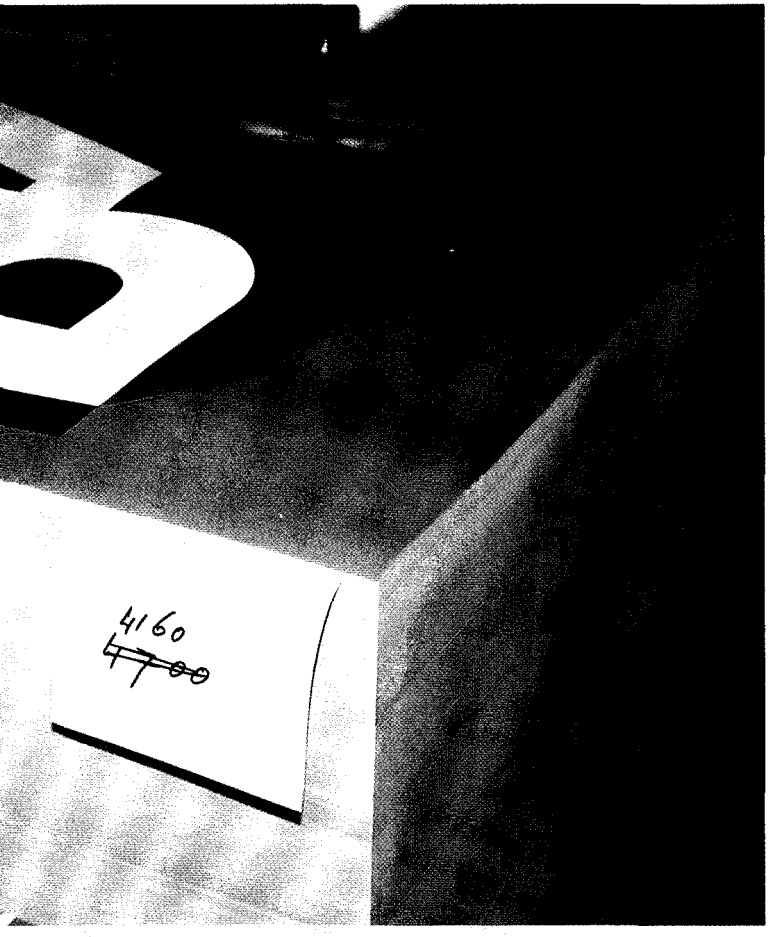

Het is economisch gezien goed gegaan met Nederland de afgelopen jaren. De werkloosheid is afgenomen, de welvaart gestegen en de staatsschuld, die zwaar drukt op het BBP (Bruto Binnenlands Product), is afgenomen. Veel van deze zaken zijn toe te schrijven aan acht jaar Paars. Ofwel acht jaar gezond financieel beleid. Minister van Financiën, Gerrit Zalm, heeft met strakke hand geregeerd over de inhoud van de knip van Nederland. Met succes, dat zullen zelfs zijn grootste vijanden moeten toegeven. De naar hem vernoemde norm, de Zalmnorm, is in internationale kringen bekend en wordt in andere landen zelfs nageaapt.

De VVD-minister blijft er nogal nuchter onder. Hij heeft het grootste nationale bedrijf onder zijn hoede en heeft andere dingen aan zijn hoofd. "Als het economisch goed gaat, moet je je hoofd niet verliezen en je rijk rekenen. Aan de andere kant moet je ook niet in paniek raken als het een keer tegenzit. Daarom is een duurzame begroting belangrijk; het zorgt voor financiële rust."

De duurzame begroting van Zalm is niet bij alle partijen populair. Begrijpelijk, als de inkomsten meevallen wil ieder departement daar een graantje van mee pikken. Maar dat is tegenstrijdig met het fundament waarop de Zalmnorm rust: het strikt gescheiden houden van uitgaven en inkomsten.

Spaarpot

"De scheiding tussen uitgaven en inkomsten is wat ons betreft heilig", benadrukt Zalm. "Daaraan kan niet getornd worden. Als er extra, onvoorziene inkomsten zijn, komen die ten goede aan de aflossing van de staatsschuld. Meevallers aan de uitgavenkant, door bijvoorbeeld het dalen van het aantal werklozen of de rente, kunnen wel worden uitgegeven. En dat gebeurt ook. Intern wordt dan geschoven met budgetten. Er is op die manier de afgelopen jaren veel extra geld gestoken in onderwijs en zorg."

Aflossing van de staatsschuld is wat Zalm betreft numero uno. "Begin jaren negentig bedroeg de staatsschuld 80% van het BBP, inmiddels is dat teruggebracht naar 50%. Je kunt je voorstellen hoeveel rente je daarover betaalt. Dat drukt heel zwaar op de begroting. Het aflossen van de staatsschuld moet je bekijken op de lange termijn. Op dit moment neemt bijvoorbeeld de AOW en zorg voor ouderen 12% van de totale begroting in. In 2010 zal dat percentage zijn opgelopen tot 20%. Dat moet wel te financieren zijn. Doordat de schuld afneemt, bouw je een spaarpotje op voor dat moment. Zou je dat niet hebben, dan moet je tegen die tijd flink bezuinigen of een lastenverzwaring invoeren."

Lange adem

Wie herinnert zich begin jaren negentig niet? De economie liep toen, net als nu, terug, de nationale schuldenlast was torenhoog en de buikriem moest flink worden aangehaald. "Het proces om het land economisch weer op de rit krijgen duurt in zo'n situatie erg lang", vertelt Zalm. "Als je continu op de pof leeft, kom je jezelf heel snel tegen. Je leeft als het ware boven je stand. Overal moet dan gesaneerd en bezuinigd worden, en voor leuke dingen is al helemaal geen geld. Ieder jaar moeten er vier, vijf nieuwe begrotingen gemaakt worden, omdat er geen ruimte is gemaakt voor tegenvallers. Daarom blijven we zo hardnekkig vasthouden aan de norm. Alleen op die manier creëer je rust in je begroting en vermijd je onaangename verrassingen. En je maakt maar een keer per jaar een begroting. Al die onrust leidt alleen maar af van waar het om gaat: een goed beleid voeren."

"Je kunt niet iedere dag scoren. Het is meer een kwestie van continuering en een hele lange adem. Pas als je langer op deze post zit pluk je de vruchten van je werk."

Op de vraag of Zalm minister van Financiën wil blijven, mocht de VVD in de regering blijven, antwoordt hij bevestigend. "Graag zelfs. We hebben de afgelopen jaren keihard gewerkt voor dit resultaat. Ik wil er nog wel een tijdje van kunnen genieten. Bovendien zou ik het vreselijk vinden als er iemand op dit departement zou komen, die het roer omgooit en zo alles kapot maakt wat we hebben opgebouwd."

Recessie?

Cijfers over een teruglopende

"We hebben de afgelopen jaren keihard gewerkt voor dit resultaat. Ik wil er eigenlijk nog wel een tijdje van genieten."

groei in de economie zorgen voor een groeiende bezorgdheid onder de bevolking en het bedrijfsleven. "Daar moet je niet te paniekerig over doen", meent Zalm. "We hebben de laatste jaren afgesloten met een overschot op de begroting. Dat zit er voor dit jaar niet in, nee. Maar zo'n ramp is dat niet. Ik denk dat de begroting dit jaar sluit. Geen tekort en geen overschot. In het verleden is echter gebleken dat de conjunctuur vanzelf weer aantrekt. De prognoses zijn dat er in het jaar 2006 weer sprake zal zijn van een overschot. Tot die tijd doe je het wat rustiger aan. In ieder geval moeten we geen schuld bijkweken. We hebben zelfs, ondanks de wat teruglopende groei, ruimte voor lastenverlichting ingebouwd in ons verkiezingsprogramma. Afschaffing van de OZB (Onroerend Zaak Belasting) bijvoorbeeld. Een belasting die bij veel burgers ergernis opwekt en duur is in de uitvoering."

Wat Zalm opvallend vindt, is dat de meeste partijen zich schijnbaar toch kunnen vinden in zijn beleid. "Je ziet in de verkiezingsprogramma's van bijna alle partijen wel een variant op de Zalmnorm opduiken. Ze hebben dus door dat het werkt en zien er brood in. En ja, dat geeft me een goed gevoel."

Tekst: Monique van Diessen
Fotografie: Hans van Asch

"Bezuinigen op overbodige regels in de zorg"

Het ziekenfonds en de particuliere zorgverzekering worden vanaf 2005 samengevoegd, zodat iedere premiebetalende burger kan rekenen op één basisverzekering. Het kabinet heeft de plannen van minister Borst van Volksgezondheid voor dit nieuwe zorgstelsel verleden jaar goedgekeurd. Over de wijze van premieheffing is nog geen overeenstemming. VVD en D66 pleiten voor een nominale premie, terwijl de PvdA voorstander is van een inkomensafhankelijke variant. VVD-Kamerlid Anke van Blerck: "Zorgverzekeraars kunnen beter met elkaar concurreren op een nominale premie. Zij moeten dan hun best doen om consumenten een zo goed mogelijke service te bieden tegen een acceptabele prijs."

Anke van Blerck

De VVD, PvdA, D66 en CDA zijn het er roerend over eens: het huidige zorgstelsel komt onvoldoende tegemoet aan de wensen van burgers. Volgens de partijen kenmerkt het stelsel zich door beperkte keuzemogelijkheden, onvoldoende samenhang (de zogeheten 'schotten in de zorg') en een gebrekkige aansluiting van het aanbod op de vraag van burgers. Sinds vorig jaar ligt er een eerste raamwerk voor een nieuw zorgsysteem op tafel, dat een oplossing moet bieden voor de vele problemen.

Standaardpolis

Het kabinet stelt voor dat iedere premiebetalende burger vanaf 2005 een standaardpolis kan afsluiten bij een verzekeraar naar keuze. Zorgverzekeraars krijgen dan een wettelijke acceptatieplicht. Door de toenemende kennis over genetica wordt het steeds gemakkelijker om te voorspellen of iemand ziek zal worden. In het huidige zorgstelsel kunnen particuliere verzekeraars deze mensen weigeren, in het nieuwe stelsel mag dat niet meer. De voor iedereen verplichte verzekeringspolis zal alle noodzakelijke vormen van zorg dekken, ongeacht iemands leeftijd, inkomen en gezondheid. Burgers kunnen ook een duidelijke keuze maken al naar gelang de hoogte van het eigen risico, dat bij een bepaalde zorgverzekeraar moet worden betaald. De overheid zal toezicht houden op de prestaties van verzekeraars en zorgaanbieders en kan eventueel ingrijpen als gezondheidsbelangen van burgers in gevaar komen. Vast staat dat een deel van de premie die voor de basisverzekering moet worden betaald nominaal wordt. Dit deel komt neer op een jaarlijks bedrag van circa 250 euro.

Heet hangijzer

Op dit moment is het een heet politiek hangijzer of het overige deel van de premie nominaal of inkomensafhankelijk wordt. De VVD-fractie pleit, evenals D66 en CDA, voor de invoering van een nominale premie. De PvdA liet tijdens een debat over het zorgstelsel in maart weten het 'ondenkbaar' te vinden dat het vaste deel van de verzekeringspremie groter wordt. Hiermee heeft de partij de kans op overeenstemming met VVD of CDA over de financiering van het nieuwe zorgstelsel nagenoeg onmogelijk gemaakt. PvdA-Kamerlid Rob Oudkerk kreeg forse kritiek te verwerken toen hij het standpunt van zijn partij in de Tweede Kamer naar voren bracht. Het CDA betitelde zijn opstelling

als 'dom'. De VVD-fractie hoopt dat ook zonder de steun van de PvdA een meerderheid kan worden gevonden voor een vaste premie.
"Zorgverzekeraars kunnen beter met elkaar concurreren op een aantal elementen van deze premie", beargumenteert Anke van Blerck, woordvoerder Gezondheidszorg van de VVD. "Consumenten kunnen straks zelf bepalen welke verzekeraar de beste service biedt tegen een acceptabele prijs. Een inkomensafhankelijke premie heeft in feite niets met zorgverlening te maken." Het met belastingmaatregelen compenseren van mensen die er door premiebetaling sterk in inkomen op achteruit gaan, moet volgens haar daarom buiten de zorg om worden geregeld. "Dit scheelt veel bureaucratische rompslomp." Van Blerck is verheugd dat de liberale fractie niet alleen staat in dit pleidooi. "Een paar jaar geleden waren wij nog de enige partij met deze opvattingen. Nu is meer het besef doorgedrongen dat een vaste premie een uitstekend middel is om tot een betere marktwerking in de zorg te komen."

Lange discussie

"Naast goede dingen, zijn er ook talloze zaken in het huidige zorgstelsel die moeten worden verbeterd", aldus Van Blerck. "Zo is er natuurlijk de al lang durende discussie over de lange wachtlijsten. Ook blijkt uit recent onderzoek van de Kamercommissie De Beer dat de administratieve lasten in de zorg met 30 procent kunnen worden verminderd. Het terugdringen van deze lasten en het afbouwen van overbodige activiteiten kan een besparing opleveren van 300 miljoen euro. Er is sprake van veel bureaucratie. De overheid moet de komende jaren niet bezuinigen op geld, maar op overbodige regels in de zorg." Partijgenoot Erica Terpstra onderstreept deze mening. "De bureaucratie staat een noodzakelijke verbetering van zorg in de weg. In sommige zorgsectoren hebben de miljoeneninvesteringen duidelijk geholpen, in andere sectoren heeft er juist een verschraling van zorg plaatsgevonden. De torenhoge overheadkosten zijn een geweldig probleem. Er moeten niet meer benen onder de bureaus komen, maar meer handen aan de ziekenhuisbedden. In de thuiszorg heeft een soort benchmarktraject plaatsgevonden, waarbij werd beoordeeld wat het gemiddelde kwaliteitsniveau van de thuiszorginstellingen is. In de thuiszorg is er veel overbodige regelgeving. Bij de andere zorginstellingen zou ook zo'n benchmarktraject moeten worden uitgevoerd."
Van Blerck noemt een maatregel, die de bureaucratie in de zorgsector sterk kan verminderen. "Informatie- en communicatietechnologie moet gerichter in de sector worden geïntroduceerd. Het vele papierwerk dat nu nog wordt gehanteerd, veroorzaakt namelijk bureaucratie. De zorgsector heeft de afgelopen jaren gezegd dat er geen geld beschikbaar was voor ICT, omdat zij dit in de echte zorg moest steken. Het is nu tijd voor de zorgsector om een grote slag te maken op ICT-gebied. De investeringen op dit gebied moeten zijn gericht op het verminderen van bureaucratie."

Regie

"Op dit moment is absoluut niet duidelijk wie waar de regie over heeft in de zorg", noemt Van Blerck een ander probleem in de zorg. "Directeuren van zorginstellingen en dokteren nemen nu bijvoorbeeld meer de rol van politici over, terwijl een minister vaak voor dokter speelt. Iedereen speelt een beetje de baas. Recent is geprobeerd de zorgkantoren meer regie in handen te geven. De VVD-fractie vindt dit echter ook geen goede oplossing. Iedereen moet in de toekomst beter zijn eigen verantwoordelijkheid nemen." Volgens Terpstra is het karakter van de problemen binnen de zorg sterk veranderd sinds pakweg acht jaar geleden. "Destijds waren de beperkte budgetten het grootste probleem binnen de sector, nu vormen de gebrekkige menskracht en het tekort aan flexibele arbeidskrachten belangrijke problemen."

> "Er moeten niet meer benen onder de bureaus komen, maar meer handen aan de ziekenhuisbedden."

Desondanks toont Terpstra zich positief over de toekomst. "De uitzendbureaus op het gebied van zorg barsten van de mensen. Ik heb laatst aan de directeur van zo'n uitzendbureau gevraagd hoe het nou komt dat deze bureaus beschikken over veel mensen, terwijl de zorgsector juist kampt met een personeelstekort. Hij zei dat zijn uitzendbureau goed luistert naar de vraag van cliënten en daar flexibel op inspeelt. Zorginstellingen moeten hun personeelsmanagement in de toekomst meer op deze manier benaderen."

Kleinere ziekenhuizen

Van Blerck wijst op het belang van het voortbestaan van kleinere ziekenhuizen. "Op dit moment wordt er in veel Nederlandse gemeenten gediscussieerd of de kleinere ziekenhuizen daar kunnen voortbestaan of dat zij opgaan in een groot medisch centrum. "De sfeer van een klein ziekenhuis spreekt de meeste patiënten meer aan", aldus Van Blerck. "Zij zien daarom ook geen reden om zo'n ziekenhuis te laten verdwijnen. Een groot medisch centrum moet daarom alleen in hoogst noodzakelijke situaties worden gerealiseerd." Erica Terpstra is dezelfde mening toegedaan. "Kleinere ziekenhuizen hoeven niet noodzakelijk alle specialiteiten in huis te hebben. Ik ben er namelijk voorstander van dat medische specialisten steeds meer naar de patiënten zelf toe gaan. Zorgbehoevende mensen krijgen in de toekomst een personeelsgebonden budget, waarmee zij zelf noodzakelijke medische hulp kunnen zoeken en bijvoorbeeld een specialist

kunnen inschakelen. Zorginstellingen komen zo veel dichter bij de mensen zelf te staan."

De 'gebrekkige opvang' van het toenemende aantal patiënten in de geestelijke gezondheidszorg is een doorn in het oog van Terpstra. "Op het gebied van bouwkundige voorzieningen moet een grote inhaalslag worden gemaakt", benadrukt zij. "Patiënten leven in veel te grote groepen in holle, sfeerloze ruimten. Net zoals de afgelopen jaren in de ouderenzorg is gebeurd, moet er in de psychiatrische zorg worden gezocht naar kleinschalige oplossingen. Er moet meer aandacht worden besteed aan ambulante zorgverlening en aan poliklinische behandelingen. Zonder dat we overigens toegaan naar het Italiaanse model, waarbij alle psychiatrische instellingen zijn gesloten."

Erica Terpstra

Flexibeler

Zowel Van Blerck als Terpstra zien het in toenemende mate opgaan van kleinere huisartsenpraktijken in één grote praktijk niet als een positieve ontwikkeling. Van Blerck: "Vooral in kleinere gemeenten klagen veel mensen dat zij zo verder af komen te wonen van een grote huisartsenpraktijk. Het is natuurlijk prima dat zo'n praktijk wordt gerealiseerd als dit absoluut noodzakelijk is, maar anders is het geen goede oplossing. Terpstra: "Inwoners van Bleiswijk die na 5 uur 's middags naar de huisarts willen, moeten bijvoorbeeld helemaal naar een praktijk in Gouda uitwijken. Het is voor hen bijna onmogelijk om via de overvolle A12 op tijd in Gouda te arriveren. Het zou daarom handig zijn om in Bleiswijk een tussenpost te realiseren."

Naast belangrijke kritiekpunten noemt Terpstra een belangrijke positieve ontwikkeling. "De discriminerende leeftijdsgrenzen voor medische behandelingen zijn nagenoeg verdwenen. Voorheen hoefde iemand die ouder is dan 75 jaar bijvoorbeeld niet meer te rekenen op een kunstheup, nu kan hij of zij dit gelukkig wel. De medische zorg gaat steeds meer uit van de kwaliteit van leven en het toekomstperspectief dat iemand heeft. Dit geeft een belangrijke impuls voor nieuwe vraag naar zorg."

Volgens Terpstra zullen de Nederlandse zorginstellingen in de toekomst steeds flexibeler in moeten spelen op de wensen van consumenten. "Op dit moment loopt de zorg nog te veel aan tegen de ideologische scheidslijnen, die door de praktijk al lang doorbroken zijn. De sector zal steeds meer moeten kijken naar nieuwe vragen uit de markt en daar creatieve oplossingen voor moeten zoeken. Er moet worden gezocht naar creatieve, flexibele en onorthodoxe oplossingen. Door de toenemende informatisering in de samenleving, worden consumenten steeds mondiger. Zo kunnen zij belangrijke informatie over de gezondheidszorg en medische behandelingen vinden op internet. Zij nemen dus geen genoegen meer met standaardhulp. De 'ja dokter, nee dokter-generatie' is definitief aan het verdwijnen. Omdat het zorgstelsel beter en flexibeler moet worden, zal alles zeker niet goedkoper worden."

Grote omslag

Naar de overtuiging van Van Blerck moet er in de zorg de komende jaren een grote omslag plaatsvinden. "Nu is er in alle zorgsectoren sprake van een grote krapte. De komende jaren is het belangrijk dat er enige overcapaciteit wordt gerealiseerd in de zorg. Het belangrijkste uitgangspunt van het nieuwe zorgstelsel is namelijk dat mensen zelf de zorg kunnen uitzoeken, die zij noodzakelijk vinden. Dit kan alleen als er straks daadwerkelijk wat te kiezen valt." Zij zou graag zien dat de opleidingscapaciteit van artsen niet meer aan numerus fixus wordt gebonden. Dit draagt volgens haar bij aan het verminderen van tekorten aan huisartsen en specialisten. "Ook zou het goed zijn als meer huisartsen uit België worden aangetrokken. Zij spreken over het algemeen onze taal en zijn goed opgeleid." Ook de rol van de overheid zal volgens haar sterk veranderen vanaf 2005. Terwijl burgers alle vrijheid krijgen om een favoriete zorgverzekeraar te kiezen en zelf op zoek te gaan naar goede zorgvoorzieningen, zal de overheid slechts een toezichthoudende rol krijgen. Van Blerck: "De politiek zal hiervoor echt de kunst van het loslaten moeten leren."

Tekst: Bart Manders
Fotografie: Albert Sier

Pieter Hofstra langs de knelpunten in Nederland

Het is bepaald geen nieuws dat de Nederlandse wegen, zeker in de spits, overvol raken. De files die dagelijks ontstaan veroorzaken veel irritatie bij weggebruikers en kosten het bedrijfsleven jaarlijks miljarden. Een makkelijke oplossing ligt vooralsnog niet voor de hand, maar de algemene opinie is wel dat PvdA-minister Netelenbos van Verkeer en Waterstaat het er de afgelopen regeerperiode niet best vanaf heeft gebracht. In acht jaar tijd heeft zij verschillende plannen gelanceerd, die of zijn afgeketst of niet werken. Het openbaar vervoer is uitgegroeid tot een ramp. VVD Tweede-Kamerlid Pieter Hofstra is het met die opinie grotendeels eens. Maar hij heeft ook positieve punten te noemen. "De minister heeft in ieder geval voor een omslag in de visie op mobiliteit gezorgd en veel extra geld uitgetrokken voor de verbetering van wegennet en openbaar vervoer."
We ontmoeten Pieter Hofstra langs de A2 in Rosmalen, van waaruit we straks een aantal belangrijke knelpunten van het Nederlandse wegennet zullen aandoen. Maar eerst willen we nog wel een aantal dingen van hem weten.

Pieter Hofstra stippelt de route uit

De omslag in de visie op mobiliteit is volgens Hofstra belangrijk. "Lange tijd werden burgers ontmoedigd om de auto te pakken. Het gevoerde beleid was gericht op het verminderen van het aantal weggebruikers, in plaats van het verbeteren van het wegennet. Die houding heeft niets opgelost. De Nederlander is gewoonweg niet uit zijn auto te krijgen. Er zijn in de afgelopen jaren meer auto's dan ooit verkocht. Niet bepaald een teken dat een ontmoedigingsbeleid werkt. Wat we moeten doen is meer geld uittrekken voor het verbeteren van bestaande wegen en waar mogelijk nieuwe rijstroken aanleggen."
Hofstra noemt het gevoerde beleid van de afgelopen periode wel onvoldoende concreet. "Er is op cruciale momenten te weifelend gereageerd op plannen, waardoor oplossingen voor belangrijke knelpunten zijn blijven liggen."

Geluidshinder

Volgens Hofstra is het vergroten van de wegcapaciteit noodzakelijk. "Daar waar mogelijk moeten belangrijke snelwegen verbreed worden. Is er geen ruimte naast de bestaande rijstroken, dan moeten er onder of boven de weg rijstroken worden aangelegd. Waarbij onder de weg de voorkeur geniet, omdat je daar de minste last hebt van geluidshinder. Geluidshinder is overigens een grote remmer bij het verbreden of aanleggen van wegen. Vaak zijn maatregelen om geluidshinder te beperken zo razend duur, dat bepaalde wegen om die reden niet verbeterd worden."
Ook de infrastructuur van de snelweg zelf kan bijdragen aan een vermindering van files. "Rondom de grote steden moet je de binnenste rijstroken toewijzen aan het lange afstandsverkeer. De buitenste stroken zijn bedoeld voor de aan- en afvoer van verkeer van en naar de stad. Zodoende kan het lange afstandsverkeer goed doorrijden en ontstaan er minder files. Verder ben ik er voor om vluchtstroken op bepaalde snelwegen tijdens de spits te gebruiken als extra rijstrook. Een

De A2 rond de stad's-Hertogenbosch."Een enorm probleem, dit stuk van de A2. Hier moeten extra stukken bij voor het lange afstandsverkeer, gescheiden van het regionale verkeer."

A13 Rotterdam Overschie, de snelweg loopt hier dwars door de stad."Een typisch geval van omgevingshinder. Verkeersdrukte hier kan worden verlaagd door de A4 door te trekken (zie foto hieronder). En vervolgens moet deze weg worden omgelegd langs de noordkant van Rotterdam."

Dertig jaar geleden werd een start gemaakt met het doortrekken van de A4 tussen Delft en Schiedam."Het zand ligt er al. Deze weg moet worden afgemaakt."

relatief goedkope en effectieve manier om er op cruciale momenten meer doorstroom te creëren." Dat het gebruik van de vluchtstrook niet veilig zou zijn, bestrijdt Hofstra. "De vluchtstrook is juist nodig op het moment dat er weinig verkeer op de weg is en er hard gereden wordt. Als het druk is op de weg wordt er veel langzamer gereden en ontstaan er minder situaties waarbij een vluchtstrook nodig is."

Tol heffen

Rekeningrijden inzetten om de files te bestrijden noemt Hofstra een 'dom plan'. "Op dat moment betalen alleen automobilisten die in de file staan. Die staan daar niet voor niets, dat zijn mensen die naar hun werk gaan. Waarom zou je juist die mensen extra belasten? Het heffen van tol kan wel, maar dan moeten daar extra stroken voor worden aangelegd. Automobilisten moeten de keuze krijgen: of betalen voor een 'snelle' weg of niet betalen, en dan eventueel in de file staan. Tol heffen op bestaande wegen is voor mij onaanvaardbaar."

Een ander heet hangijzer is de kwaliteit van het openbaar vervoer. "Dat dient inderdaad verbeterd te worden", bevestigt Hofstra. "Vooral daar waar de kansen liggen, dus in de randstad en op lange afstanden. In die gevallen kan veel vervoer verschuiven van auto naar openbaar vervoer."

Privacy

Nederland is verslaafd aan autobelastingen stelt Hofstra. "Er wordt in andere landen in Europa lang niet zoveel belasting betaald voor het bezitten en rijden van een auto. Wat de VVD betreft schaffen we de BPM (luxe belasting op nieuwe auto's - red.) af. Een nieuwe auto is, in vergelijking met de rest van Europa, krankzinnig duur. Verder is de VVD voor afschaffing van de wegenbelasting. In plaats daarvan moet een proportionele belasting worden geheven. Uiteraard wel met een eerlijke prijs per kilometer, dit systeem mag geen 'spekkas' worden. Het voordeel van de kilometerheffing is dat mensen die meer gebruikmaken van de weg, meer betalen en omgekeerd." Er zitten nog wel wat problemen in de uitvoering van het plan. De gereden kilometers moeten bijgehouden worden door een satelliet en een kastje dat in de auto geplaatst wordt. Naast de kosten, is het privacy-aspect een zwaarwegend tegenargument. "Ik weet dat er nog steeds geen geld is vrijgemaakt voor het plaatsen van de kastjes. Als de overheid op die manier kilometers wil belasten, dan moet zij zelf zorgen voor de kastjes. Ik denk dat het dus nog wel zo'n tien jaar duurt voordat dit plan wordt ingevoerd." Hofstra begrijpt de angst voor het Big Brothereffect van het kastje. "We hebben alle andere mogelijkheden natuurlijk onderzocht, maar daar kleven teveel bezwaren aan en de alternatieven zijn bovendien te fraudegevoelig. Uiteraard moet er zorgvuldig worden omgegaan met de privacy van de automobilist."

Dynamiek

Een ander punt dat Hofstra belangrijk vindt, is het aanbrengen van meer dynamiek in het snelheidsre-

A4: het aquaduct is de ringvaart van de Haarlemmermeer. "Deze weg ligt er al zo sinds aanleg in de jaren 20. Maar in die tijd is er natuurlijk veel meer verkeer bijgekomen. Verbreden dus."

A6 knooppunt Muiderberg. "Almere groeit snel en is nu alleen via de A1 te bereiken. Hier moet de A6 worden doorgetrokken tot over de A9 bij Holendrecht."

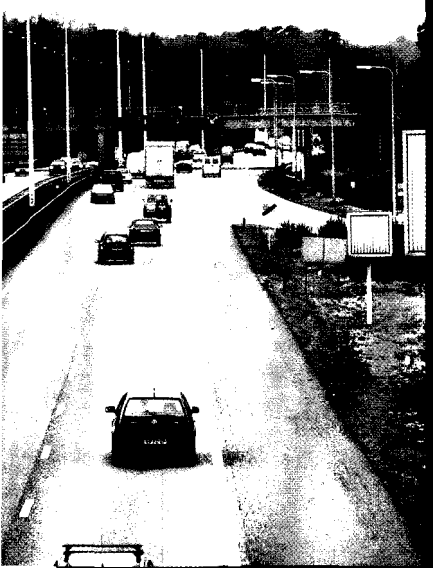

"Eigenlijk zou hier op de A28 de vluchtstrook als spitsstrook gebruikt moeten worden. Hinderwetten houden dit tegen en het aanleggen van geluidswallen is erg kostbaar."

Twee snelwegen komen op dit punt bij elkaar: de A32 Apeldoorn-Leeuwarden en de A28 Amersfoort-Groningen. "Het typische is dat deze vier stroken hier versmallen tot twee stroken. Pas bij Hattem en Meppel splitsen de wegen zich weer. Hier zijn dus meer rijstroken nodig!"

"Lange tijd werden burgers ontmoedigd om de auto te pakken. Dat beleid heeft niets opgelost. De Nederlander is gewoonweg niet uit zijn auto te krijgen."

"Het enige verkeerslicht tussen Amsterdam en Hamburg staat hier in Groningen. Datzelfde probleem hebben we overigens bij Maastricht, waar de A2 naar België voert. Absurd dat op deze snelwegen verkeerslichten staan."

gime. "Je moet de snelheidslimiet aanpassen aan de weg: de drukte op de weg en het tijdstip. Als het rustig is, mag er harder worden gereden en als het druk is minder hard. Dat is heel eenvoudig te realiseren via wegsignalering. Als je op die manier omgaat met maximumsnelheden heb je veel minder te maken met overtredingen. Veel automobilisten ergeren zich blauw aan onze 'nationale snelheidsbelasting'. Voor een paar kilometer per uur krijgen ze een bekeuring op de mat. Er moet meer evenwicht komen in de verhouding van overtredingen. Bijvoorbeeld een kleine boete bij een kleine overtreding en een grote overtreding als te hard rijden binnen de bebouwde kom flink aanpakken. Dan begrijpt de burger het veel beter en zet je bekeuringen ook in voor het doel waarvoor ze bedoeld zijn: de veiligheid op de wegen vergroten."

"Prikkels op de juiste plaats leggen om welvaart in stand te ku

De Nederlandse economie staat er in veel opzichten goed voor. Zo groeide zij de afgelopen vijftien jaar harder dan die van de buren. Het werkloosheidscijfer is zelfs het laagste van Europa en er zijn 1,2 miljoen banen gecreëerd. Cijfers die volgens minister van Economische Zaken, Annemarie Jorritsma, voor een belangrijk gedeelte op het conto van Paars te schrijven zijn. Om deze verworvenheden in stand te houden en om de economische groei zelfs nog verder te bevorderen, is volgens de minister ook in de komende vier jaar een stabiel budgettair beleid noodzakelijk. Zeker nu Nederland naar haar zeggen in een 'conjunctureel dipje' zit.

Annemarie Jorritsma

"Als ik de verkiezingsprogramma's van de anderen bekijk, zal het zeker vechten worden", stelt Jorritsma. "Zaken als lastenverlichting en de bestrijding van de armoedeval zie ik nergens terugkomen. Veel partijen gokken er blijkbaar op dat de economie zich vanzelf zal herstellen, maar de Zalmnorm en lastenverlichting zijn actueler dan ooit."

Lastenverlichting, onder meer door afschaffing van de OZB, maar ook door een verhoging van de arbeidskorting is in de ogen van de minister de aanjager van werkgelegenheid en economische groei. De afgelopen acht jaar hebben dit in haar ogen onomstotelijk bewezen. "Juist nu we in een conjuncturele dip zitten moeten we hier aan vasthouden", stelt ze. "Dit zie ik echter niet terug in de programma's van andere partijen."

Verhoging arbeidsparticipatie

Meer nog dan de conjuncturele dip baart het teruglopende aanbod van arbeidskrachten op de arbeidsmarkt de minister zorgen. "Om de huidige stand van de welvaart te behouden, is een verhoging van de arbeidsparticipatie echter noodzakelijk. Met de huidige krappe arbeidsmarkt dreigt immers een loon/prijs-spiraal", stelt Jorritsma. Een waarschuwing aan het adres van de sociale partners om toch vooral de lonen te matigen, is volgens haar dan ook zeker op zijn plaats. "Bestrijding van de armoedeval en een verdere activering van de niet-werkenden door aanpak van de WAO zijn noodzakelijke maatregelen om de arbeidsparticipatie te verhogen. Net als het fiscaal aantrekkelijker maken van de kinderopvang. Het gaat erom de prikkels op de juiste plaats te leggen om het contingent van 660.000

...nen houden"

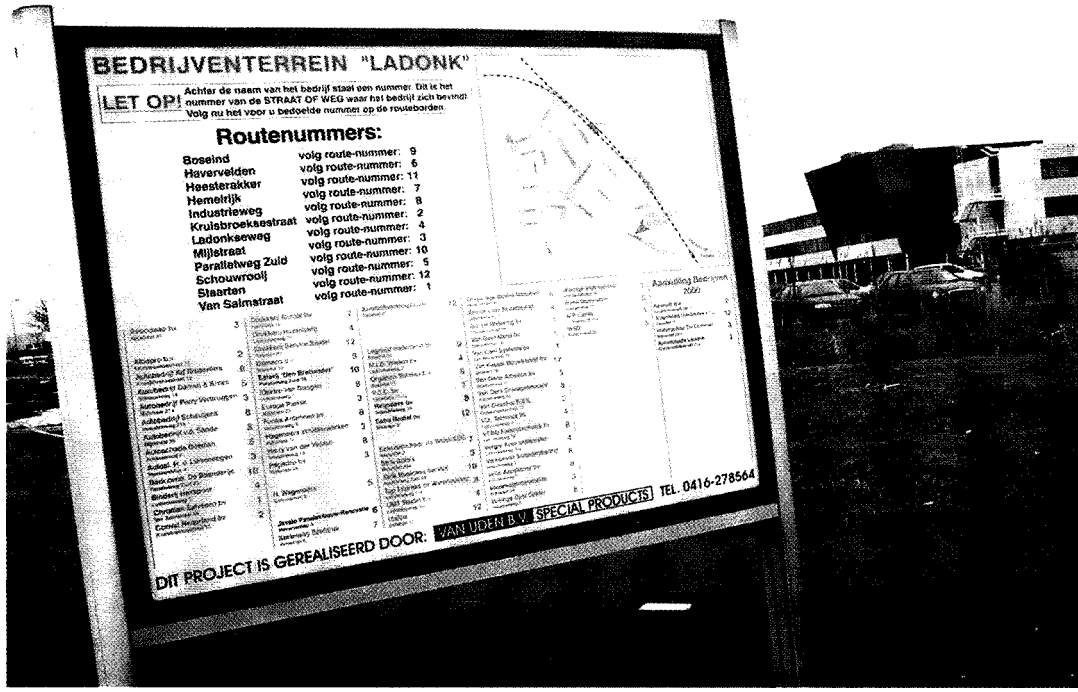

potentiële arbeidskrachten aan te spreken. Dit zijn mensen die nu niet willen werken of voor wie het momenteel financieel onaantrekkelijk is om te werken of meer uren te werken", aldus Jorritsma.

Deregulering

Naast lastenverlichting en het verhogen van de arbeidsparticipatie zijn marktwerking en deregulering belangrijke speerpunten in het streven naar een bloeiende economie dat de VVD ook de komende vier jaar voorstaat. Meer markt, minder regels en betere wetten, oftewel de MDW-operatie (Marktwerking, Deregulering en Wetgevingskwaliteit), vereenvoudigt wetgeving, neemt drempels voor concurrentie weg en vermindert de administratieve lasten voor bedrijven en burgers. Met name in het onderwijs, de zorg en het openbaar vervoer kan overbodige regelgeving volgens Jorritsma snel worden geïnventariseerd ter ondersteuning van, de in haar ogen, noodzakelijke liberalisering. "In het onderwijs en de zorg moeten we steeds meer uitgaan van vraagstelsels en minder van aanbodstelsels. Met andere woorden; vraagsturing door verantwoordelijke burgers. In een sector als de kinderopvang bijvoorbeeld verwacht ik heel veel van de vermindering van het aantal regels en vestigingseisen. Vanaf volgend jaar bepalen ouders, en niet de gemeenten, welke kinderdagverblijven geld krijgen."

Per honderd kinderen zijn in Nederland momenteel minder dan tien opvangplaatsen beschikbaar. Gevolg: slechts 6 procent van de moeders met kinderen jonger dan zes jaar werkt voltijds. Een percentage dat aanmerkelijk lager ligt dan in landen als de VS, Duitsland en Frankrijk. Daar werken respectievelijk 50, 24 en 35 procent van alle vrouwen voltijds. Voor startende ondernemers ziet de minister dan ook zeker mogelijkheden in een sector als de kinderopvang. "Ik reken op een 'explosie' van nieuwe kinderdagverblijven."

> "De kleine bedrijven die snel gegroeid zijn, blijken een enorme stimulans voor de Nederlandse economie geweest te zijn."

Ondernemerschap

Met de verwijzing naar ondernemers zijn we direct aanbeland bij één van de motoren van onze huidige economie: het vrije ondernemerschap. Jorritsma vindt dat starters zeker gestimuleerd moeten worden een eigen bedrijf te beginnen. Zeker in een economie als de Nederlandse, waarin kennis en innovatie een belangrijke rol innemen. "We hebben het de afgelopen jaren gezien: de kleine grote groeiers, oftewel de kleine bedrijven die snel gegroeid zijn, blijken een enorme stimulans voor de Nederlandse economie geweest te zijn. Je ziet ook dat jongeren steeds ondernemender worden, juist in een tijd dat het economisch tij wat minder is, zoals momenteel het geval is. Je ziet dat op zulke momenten innovatieve starters hun kans grijpen. Hier moeten ze echter wel de ruimte voor krijgen en daar moeten wij als liberale partij een stimulerende factor in zijn. Belemmeringen voor ondernemerschap, zoals de veelheid aan administratieve lasten, moeten zoveel mogelijk worden weggenomen. Met meer aandacht in het onderwijs voor het ondernemerschap hopen we kinderen bovendien al op jonge leeftijd voor het beroep van ondernemer te interesseren."

Tekst: Sandra Kagie
Fotografie: Hans van Asch

Exclusief cadeau voor opa's en oma's!

Het Groot Kleinkind Boek is een losbladig boekwerk in een luxe map en mag eigenlijk bij geen enkele opa of oma in huis ontbreken. Het is niet alleen een origineel geschenk voor (toekomstige) grootouders, maar ook als opa of oma zelf is het aanschaffen de moeite zeker waard.

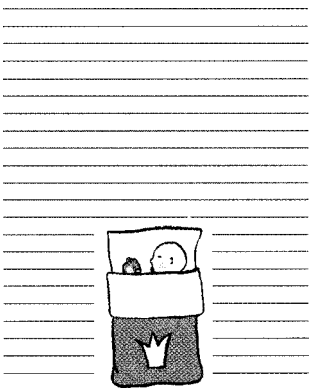

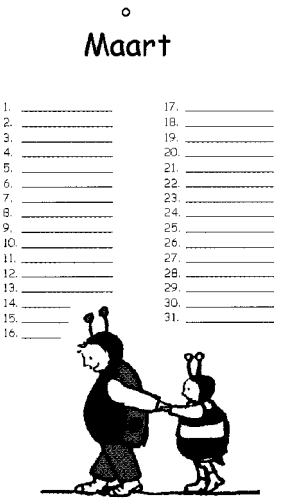

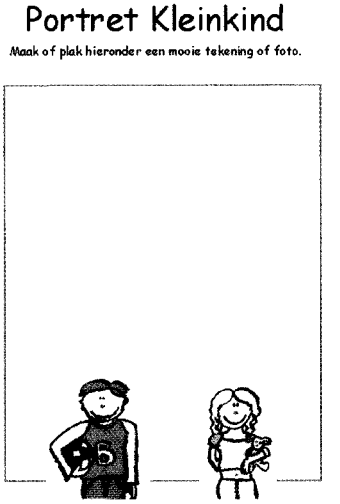

Met dit doe-, plak- en bewaarboek kunnen kleinkinderen prachtige tekeningen maken, kleuren, spelletjes doen, et cetera. Het Groot Kleinkind Boek is ideaal om foto's en tekeningen in te bewaren en bevat talloze tips voor uitstapjes en activiteiten. Dit boek stelt opa's en oma's dan ook in staat om de persoonlijke band met hun kleinzoon of -dochter te versterken. Indien u het Groot Kleinkind Boek bestelt, ontvangt u tevens vier maal per jaar een aanvulling: nieuwe kleurplaten, spelletjes, tips en andere nieuwigheden. Per zending ontvangt u minimaal twintig nieuwe bladen. Op deze manier ontstaat een persoonlijke en schitterende verzamelband die eventueel later aan het kleinkind cadeau gedaan kan worden.

Het boek is bedoeld voor grootouders met kleinkinderen in de leeftijd van 0 tot ongeveer 8 jaar en kost € 39,50, inclusief het abonnement voor vier aanvullingen in het eerste jaar.
Als lezer van Politiek! kunt u het Groot Kleinkind Boek nu met korting bij voorintekening bestellen. U betaalt dan geen € 39.50, maar slechts € 29.50! Als u het abonnement na één jaar wilt voortzetten, betaalt u voor de aanvullingen € 17,50 per jaar.

Als lezer van Politiek! kunt u het Groot Kleinkind Boek nu met een forse korting bij voorintekening bestellen.
U betaalt dan geen € 39,50, maar slechts € 29,50!

Naam: **Voorletters:** **m/v**

Adres:

Postcode / Plaats:

Telefoon:

Ik bestel het volgende:

☐ **Het Groot Kleinkind Boek, inclusief abonnement op 4 aanvullingen met € 10,- korting.**
Ik betaal dus niet € 39,50, maar slechts € 29,50 + € 4,50 verzendkosten

☐ **Ik machtig TOPpers Lezersservice om éénmalig het verschuldigde bedrag van € 34,- af te schrijven van mijn (bank)rekening met nummer:**

Retourneer deze bon naar **Lezersservice Politiek!, Antwoordnummer 10761, 5200 WB 's-Hertogenbosch**
Het abonnement is één jaar geldig en wordt zonder schriftelijke opzegging, uiterlijk twee maanden voor afloop, automatisch verlengd.
U kunt ons ook bellen: 073-6140858, faxen: 073-6140873 of mailen: db@toppers.nl De levertijd bedraagt maximaal 6 weken na betaling.

Op de bres voor een 'gezonde' WAO

Paars heeft de decennialange groei van het aantal uitkeringsgerechtigden in de bijstand en de WW niet alleen een halt toegeroepen, maar de opgaande lijn zelfs weten om te buigen naar een neergaande. Honderdduizenden zijn opnieuw in het arbeidsproces opgenomen. Alleen de WAO blijft een hardnekkige uitzondering. De liberalen maken zich als enige partij hard voor een sociale, maar vooral ook effectieve oplossing van het WAO-vraagstuk in de komende kabinetsperiode. Het SER-advies vormt een interessant uitgangspunt daarvoor. In zijn huidige vorm biedt het echter geen garanties voor een daling van het aantal arbeidsongeschikten. De VVD zoekt daarom naar (bijkomende) maatregelen, die dat wel garanderen.

Ook in het tweede paarse kabinet was het staatssecretariaat van sociale zaken voorbehouden aan een liberaal. Hans Hoogervorst heeft er de afgelopen vier jaar vooral werk van gemaakt zoveel mogelijk uitkeringsgerechtigden (opnieuw) aan een baan te helpen. "Er zijn nu driehonderdduizend mensen minder afhankelijk van een bijstand- of een WW-uitkering dan voordien. Dat is ongekend. Sinds de geboorte van de verzorgingsstaat zijn er ieder jaar namelijk alleen maar uitkeringsgerechtigden bijgekomen, in sommige slechte jaren wel tweehonderdduizend in totaal."

Zichzelf begeleiden

Voor Hoogervorst is deze spectaculaire daling niet alleen een bewijs, dat de paarse werkgelegenheidspolitiek succesvol was, maar ook dat mensen zelfs na jaren financiële afhankelijkheid in staat zijn de arbeidsdraad weer op te pakken. "De professionele begeleiding is de afgelopen jaren een stuk verbeterd, maar dat neemt niet weg dat ook velen als het ware zichzelf begeleid hebben naar een baan. Dat geldt voor mensen die al carrière hadden gemaakt, maar ook voor mannen en vrouwen die bijvoorbeeld als drugsverslaafden aan de rand van de maatschappij hebben geleefd. Dat toont maar weer aan dat je mensen nooit te snel moet etiketteren als 'verloren voor de arbeidsmarkt'. Natuurlijk word je niet direct hoogleraar wanneer je als uitkeringsgerechtigde naar een baan solliciteert, maar betaald werk is altijd een belangrijke stap vooruit. Indien we nu ook nog de beruchte armoedeval afbouwen en werk financieel aantrekkelijker maken zullen we de komende jaren nog heel wat meer uitkeringsgerechtigden aan een volwaardige baan kunnen helpen."

Verschillen met de buurlanden

Tegenover het succes van de bijstand en de WW staat echter het échec van de WAO. Bijna één miljoen mensen zijn op dit moment arbeidsongeschikt. Hoewel het aantal hopelozer klinkt dan het is - een kwart van de ruim negenhonderdvijftigduizend arbeidsongeschikten is in ieder geval deeltijds aan het werk - is het erg alarmerend. Het cijfer heeft ook iets onbegrijpelijks. Nederland heeft namelijk (relatief) veel meer arbeidsongeschikten dan de andere landen van Europa.

"We hebben onderzocht waarom de landen om ons heen veel minder arbeidsongeschikten hebben dan wij en zijn daarbij op twee belangrijke verschillen gestuit", aldus Hans Hoogervorst. "Ten eerste komen mensen met een kleine handicap daar niet in de WAO en bij ons wel. In Duitsland moet je minstens voor vijftig procent gehandicapt zijn, anders is de werkgever verplicht voor een aangepaste werkplek te zorgen. In Nederland is een percentage van vijftien procent al voldoende om in aanmerking te komen voor de WAO. Het tweede belangrijke verschil is dat je in de landen om ons heen een aantal jaren tegen arbeidsongeschiktheid verzekerd moet zijn geweest, eer je überhaupt recht hebt op een dergelijke

> "De aanzuigende werking van de WAO is te groot. We moeten en kunnen die werking verminderen, onder meer door de toetredingsdrempels te verhogen."

uitkering. De arbeidsongeschikten hebben dus in ieder geval een vier- of vijftal jaren bijgedragen aan de financiering van deze sociale voorziening. Dat principe accepteren wij in Nederland wel voor de WW, maar nog niet voor de WAO - en dat terwijl er de laatste jaren juist veel jongeren een beroep doen op deze voorziening. Met andere woorden: de drempels voor toetreding tot de WAO zijn in onze buurlanden aanzienlijk hoger dan bij ons. Het gevolg van onze lagere drempels is dat veel mensen onnodig in de WAO verzeild raken, onder wie relatief veel jongeren. Een eerste baan is soms zwaar. Deze mensen hebben niet zelden eerst lang in de bijstand gezeten en via een kort dienstverband komen ze dan in een (hogere) WAO-uitkering. Dat kan toch niet de bedoeling zijn? Jongeren moeten leren omgaan met een hoge werkdruk en hun lage positie in de hiërarchie van het bedrijf. Voor degenen die via een Melkertbaan weer aan het werk zijn geraakt is dat proces vaak nog een stuk moeilijker. Hun ziekteverzuim ligt gemiddeld op twintig tot dertig procent. Relatief veel van hen worden arbeidsongeschikt verklaard. Hun instroom ligt zelfs drie maal hoger dan die van andere groepen. Is het echter niet beter als we ze helpen door die moeilijkheden heen te bijten? Het kan toch niet zo zijn, dat deze jongeren het perspectief op een carrière ontzegd wordt, doordat ze de rest van hun leven op een uitkering worden vastgepind? De aanzuigende werking van de WAO is te groot. We moeten en kunnen die werking verminderen, onder meer door de toetredingsdrempels te verhogen."

Geert Wilders

Bedoeling ondergraven

Het SER-advies, dat weer gebaseerd is op de voorstellen van de Commissie Donner, beoogt de WAO in het vervolg nog slechts toegankelijk te maken voor volledig arbeidsongeschikten. Al de anderen krijgen een soort werkloosheidsuitkering, wat hun reïntegratie in het arbeidsproces zal vergemakkelijken. Hierdoor zou de WAO weer de functie gaan vervullen waarvoor de regeling oorspronkelijk is bedacht. Volgens Geert Wilders, woordvoerder sociale zaken namens de VVD-fractie in de Tweede Kamer, bevat het advies interessante elementen, maar ook een aantal zwakheden die de bedoeling ervan volledig ondergraven.

"Het is heel moeilijk voldoende draagvlak te vinden voor een oplossing van het WAO-vraagstuk. Zowel de vakbonden als de werkgevers zullen een SER-advies makkelijker aan hun achterban kunnen verkopen, als ze elk een belangrijke slag hebben thuisgehaald. De verhoging van de uitkering tot vijfenzeventig procent van het laatst verdiende loon zal de werknemers goed in de oren klinken, de afschaffing van de PEMBA-boetes zal de werkgevers zeer bevallen. Daarmee verdwijnen echter alweer twee belangrijke prikkels om zoveel mogelijk te doen om gedeeltelijk arbeidsongeschikten aan het werk te houden. Een verhoging van de uitkeringen zal de uitvoering van de toch al zwaar op de begroting drukkende WAO ettelijke miljarden duurder maken. Wij zijn niet per definitie tegen een hogere uitkering, maar vinden het tijdstip niet gepast. Als je een verliesgevend bedrijf gaat reorganiseren, begin je toch ook niet met een verhoging van de lonen? Die vijf procent extra zouden we pas kunnen overwegen als het aantal WAO'ers substantieel is gedaald, maar dat zal met dit SER-advies niet gebeuren. Het CPB heeft berekend, dat er dan hooguit tienduizend minder en wellicht zelfs achtenveertigduizend arbeidsongeschikten méér zullen komen. De aanzuigende werking van de WAO blijft dus bestaan. In het voorstel van de SER komt alle druk op de keuringsartsen te liggen en het is maar de vraag of die ene instantie zoveel druk zal aankunnen. Bedrijven zullen er in het vervolg alles aan doen om werknemers die voorheen gedeeltelijk arbeidsongeschikt zouden worden verklaard eenvoudigweg volledig arbeidsongeschikt verklaard te krijgen."

"Wij zijn niet per definitie tegen een hogere uitkering, maar vinden het tijdstip niet gepast."

Kabinetsstandpunt

De VVD heeft de afgelopen jaren bepaald niet stilgezeten als het de hervorming van de WAO betreft. De partij heeft het onderwerp keer op keer op de politieke agenda geplaatst. Zelfs nu, kort voor de verkiezingen, heeft staatssecretaris Hoogervorst in antwoord op het SER-advies met man en macht aan een eigen WAO-voorstel gewerkt. "Het is belangrijk dat er vóór de verkiezingen een kabinetsstandpunt komt", vindt Hoogervorst. "Niet om het WAO-vraagstuk nog even snel-snel op te lossen, maar om helderheid te verschaffen en de volgende kabinetsformatie op dit punt te versnellen en te vergemakkelijken. Zonder de VVD zal er overigens geen echte oplossing komen, want tot nu toe zijn wij de enigen die klare wijn hebben geschonken over de WAO."

Uitstel is niet sociaal

Het niet-oplossen van het WAO-vraagstuk mag dan een smet op het blazoen van uittredend premier Kok zijn, het WAO-trauma van tien jaar geleden, nadat diezelfde Wim Kok harde maatregelen had aangekondigd om de groei van het aantal arbeidsongeschikten onder controle te krijgen, zit de sociaal-democraten nog veel te vers in het geheugen. De angst voor grootschalig kiezers- en ledenverlies werkt nog altijd verlammend. De passiviteit van de PvdA op dit punt heeft ook Geert Wilders meer dan eens geërgerd. Vandaar, dat hij twee jaar geleden zelfs heeft geprobeerd met oppositiepartij CDA over de WAO tot een vergelijk te komen. "We zijn bereid met elke partij te praten, zolang er maar een efficiënte oplossing uit de bus komt, die zowel leidt tot minder arbeidsongeschikten als tot minder kosten. Ik luister dan ook nog liever naar de slechte voorstellen van GroenLinks dan naar de onbestaande van de PvdA. De VVD verwerpt dan ook niet per se het SER-advies. Ik heb bijvoorbeeld gevraagd te laten doorrekenen wat het effect zou zijn als we de uitkeringen niét zouden verhogen, want nogmaals, het advies bevat sympathieke elementen en als die kunnen bijdragen tot een werkzame oplossing moeten we ze zeker behouden."

Toch zal volgens Geert Wilders de PvdA niet eeuwig op de rem kunnen blijven staan. "We kunnen het ons niet permitteren het WAO-vraagstuk wéér tien jaar ongemoeid te laten. Tegen die tijd is het probleem waarschijnlijk zoveel erger uit de hand gelopen, dat het systeem helemaal onbetaalbaar is geworden en de WAO zélf in zijn bestaan bedreigd wordt. De WAO is een groot goed en de VVD wil dat zo houden, maar dat kan alleen als de WAO weer 'gezond' wordt. Nu geen doortastende maatregelen nemen houdt onherroepelijk in, dat je later veel ingrijpender maatregelen zult moéten nemen. Uitstel mag sommigen dan misschien sociaal in de oren klinken, in wezen is het juist het tegenovergestelde."

Hans Hoogervorst

Tekst: Jeroen Kuypers
Fotografie: Hans van Asch

Allochtonen kansen bieden door immigratiebeperking

De linkse meerderheid in de Tweede Kamer blokkeert al jarenlang het doorvoeren van maatregelen om voldoende grip te krijgen op de migratiestromen naar Nederland. Volgens de liberalen bedreigt dit uitstel langzaam maar zeker de stabiliteit van onze samenleving. Vooral de toestroom van asielzoekers, gezinsherenigers en gezinsvormers moet effectief worden ingedijkt, niet alleen omdat dit kleine land eenvoudig niet over de ruimte en de middelen beschikt om eindeloos grote aantallen immigranten op te vangen, maar ook om te bereiken dat de vele honderdduizenden reeds aanwezige niet-westerse allochtonen op eigen kracht volwaardig aan de samenleving deelnemen. Het strenge en consistente toelatingsbeleid dat de VVD bepleit gaat daarom in eerste instantie weliswaar over het beperken van immigratie, maar in laatste instantie over gelijke kansen.

Henk Kamp

Traditioneel staan socialisten en christen-democraten negatief tegenover immigratie en liberalen juist positief. In zijn boek 'De verwarde natie - dwarse notities over immigratie' schrijft H.J. Schoo, dat liberalen immigranten verwelkomden als extra arbeidskrachten en cultuurdragers, terwijl socialisten hen wantrouwig bezagen als concurrentie voor hun achterban. Tegenwoordig lijken de rollen omgedraaid. Veel linkse politici menen, dat immigranten dé oplossing kunnen bieden voor het tekort aan arbeidskrachten. Zij vinden dan ook, dat Nederland een voorbeeld moet nemen aan klassieke immigratielanden als de VS en Canada. Daarbij zien zij volgens Schoo echter over het hoofd, dat de expanderende industrieën van deze landen in de glorietijd van hun immigratie een enorme behoefte hadden aan laaggeschoolde arbeid. De tekorten op de Nederlandse arbeidsmarkt concentreren zich vooral in de gespecialiseerde regionen van de 'kenniseconomie'. De duizenden laag- of ongeschoolden uit onder meer Afrika en het Midden-Oosten hebben deze bedrijven helaas weinig te bieden. Onder meer om die reden zijn de Nederlandse liberalen tegenwoordig tégen ruimhartige toelating van immigranten.

Steeds meer immigratiebruggen

"Elk jaar krijgt Nederland er ongeveer 135.000 immigranten bij. De helft van hen is van niet-westerse afkomst. Dankzij het recht op gezinshereniging en gezinsvorming brengen deze nieuwkomers vervolgens een ketenmigratie op gang. Zo is het oorspronkelijke contingent gastarbeiders van Marokkaanse en Turkse afkomst, dat begin jaren zeventig enkele tienduizenden mannen omvatte, intussen uitgegroeid tot een bevolkingsgroep van ruim zeshonderdduizend mensen. Deze twee immigratiebruggen zijn inmiddels aangevuld met tientallen andere naar 'asiellanden' als ex-Joegoslavië, Irak, Iran, Afghanistan, Somalië en Angola", zegt Henk Kamp, woordvoerder van de VVD Tweede-Kamerfractie voor het asielbeleid. Zijn collega's van andere partijen houden er niet van aantallen te noemen. Kamp wel, want zij geven inzicht in de omvang van de problematiek die opgelost moet worden. "Het is begrijpelijk dat mensen graag naar Nederland willen komen. Maar als er meer worden toegelaten dan er in slagen te integreren is het onvermijdelijke gevolg een tweedeling in de samenleving tussen kansrijken en kansarmen. Dat gaat ten koste van de veiligheid en stabiliteit. Willen we de allochtonen van niet-westerse afkomst de kansen bieden waarop ze recht hebben, dan moeten we immigratie beperken en zorgen dat wie toegelaten wordt snel aan het werk komt."

Te soepel, te toegeeflijk

De grootste onberekenbare factor daarbij is de toevloed van asielzoekers. Het overgrote deel van hen komt niet in aanmerking voor een verblijfsvergunning, maar weigert vervolgens ons land te verlaten. Volgens Henk Kamp worden ze daarin aangemoedigd door de lakse houding van de Nederlandse overheden: "We hebben inmiddels een redelijk goede Vreemdelingenwet, maar die wordt niet consequent uitgevoerd. Zo zouden we asielzoekers die over land naar Nederland zijn gereisd niet tot de asielprocedure moeten toelaten. Zij hebben immers eerder in tenminste één ander veilig land verbleven - België of Duitsland - en hadden dáár asiel kunnen vragen. Iemand die op Schiphol asiel vraagt, moet de identiteits- en reisdocumenten kunnen laten zien waarmee hij het vliegtuig instapte. Wie dat niet kan, werkt de correcte afhandeling van zijn asielaanvraag tegen en moet om die reden direct worden afgewezen. Het is ook fout, dat gemeenten

vervangende opvang bieden aan asielzoekers die zijn uitgeprocedeerd en voor wie de rijksoverheid de opvang heeft beëindigd. Dat is een verkeerd signaal en het geeft valse hoop aan mensen die ons land direct moeten verlaten. Dit jaar en volgend jaar zullen meer dan 50.000 asielzoekers uitgeprocedeerd raken. Als hen niet glashelder wordt gemaakt dat vertrek de enige optie is, zullen velen in de illegaliteit verdwijnen en de groep van 100.000 of meer illegalen die hier al is nog vergroten."

Moeilijke overgangsperiode

De liberalen zijn de enige politieke groepering die voor een consistent asielbeleid en beperking van immigratie pleit. De afgelopen vier jaar heeft Henk Kamp daartoe in de kamer maar liefst vijftig verschillende voorstellen ingediend, waarvan de meeste op het veto van de linkse meerderheid zijn gestrand. De komst van Pim Fortuyn ziet hij niet als de oplossing. Kamp: "Fortuyn deelt onze kritiek op het tekortschietende asielbeleid, maar met uitspraken als 'De islam is een achterlijke cultuur' en 'Er komt geen islamiet meer het land in' zet hij mensen in ons land tegen elkaar op. Er zijn in Nederland 700.000 moslims en niemand schiet er iets mee op als zij zich op zichzelf terugtrekken. De VVD wil immigratie beperken om integratie te laten slagen. Fortuyn staat met zijn uitspraken integratie juist in de weg. Hij vergroot het probleem in plaats van het te helpen oplossen."

Die oplossing houdt volgens Henk Kamp in de eerste plaats in, dat de huidige Vreemdelingenwet consequent wordt uitgevoerd en dat vastberaden wordt gestreefd naar het beperken van immigratie. "Gemeenten die voor vervangende opvang van uitgeprocedeerde asielzoekers blijven zorgen, dienen tot de orde te worden geroepen. Illegalen en uitgeprocedeerde asielzoekers die het land weigeren te verlaten, moeten tot ongewenst vreemdeling worden verklaard en opgesloten, tot ze kunnen worden uitgezet. Dat zijn harde maatregelen en ik voorzie dan ook een moeilijke overgangsperiode. Er zal

Henk Kamp wordt over zijn beleid geïnterviewd voor de Iraakse televisie

"Willen we de allochtonen van niet-westerse afkomst de kansen bieden waarop ze recht hebben, dan moeten we immigratie beperken."

verzet komen en vanuit menselijk standpunt is dat ook begrijpelijk. Economische migranten, uitgeprocedeerden en illegalen zijn nu eenmaal geen misdadigers, maar mensen als u en ik. Hun vertrek is echter noodzakelijk om ook op lange termijn bescherming te kunnen blijven bieden aan échte vluchtelingen en er voor te kunnen zorgen dat wie toegelaten wordt, de kans krijgt volwaardig deel van de samenleving te gaan uitmaken. De linkse partijen pleiten voortdurend voor een generaal pardon, het alsnog geven van een verblijfsvergunning aan afgewezen asielzoekers die het land niet hebben verlaten. Dat zou zeer onverstandig zijn. Het signaal dat er van uitgaat is, dat wie zich maar blijft verzetten tegen de beslissingen van de Nederlandse overheid, uiteindelijk toch zijn zin krijgt. Als er iets een aanzuigende werking heeft, dan is dit het wel."

Struisvogelpolitiek

De immigratiepolitiek van de linkse partijen - of beter gezegd: het gebrek daaraan - is in zijn ogen dan ook struisvogelpolitiek. Als Nederland het immigratie- en integratieproces wil beheersen is het noodzakelijk krachtig en vastberaden op te treden. Wie hier niet mag zijn, moet het land verlaten. Wie dat niet doet, wordt opgesloten tot gedwongen uitzetting mogelijk is. "Uitstel maakt de pijn alleen maar erger", aldus Henk

Kamp. "Uiteindelijk zullen de andere partijen toch overstag moeten gaan, om te voorkomen dat de overgangsperiode nog langer gaat duren en nog moeilijker wordt dan nu al is te voorzien. Iedereen in ons land heeft er belang bij dat de aandacht zo snel mogelijk weer in de eerste plaats gericht kan worden op integratie van degenen die al toegelaten zijn. Nederland is reeds een multi-etnische samenleving. Om te bereiken dat ons land ook een veilige en stabiele samenleving blijft, is het nodig dat nieuwkomers snel aan de slag gaan en zo op eigen benen komen te staan. Tenslotte leidt alleen werk tot integratie en geeft werk hen de kans als volwaardige burgers in ons land het betere leven te leiden waarvoor ze uiteindelijk gekomen zijn."

Tekst: Jeroen Kuypers
Fotografie: Hans van Asch

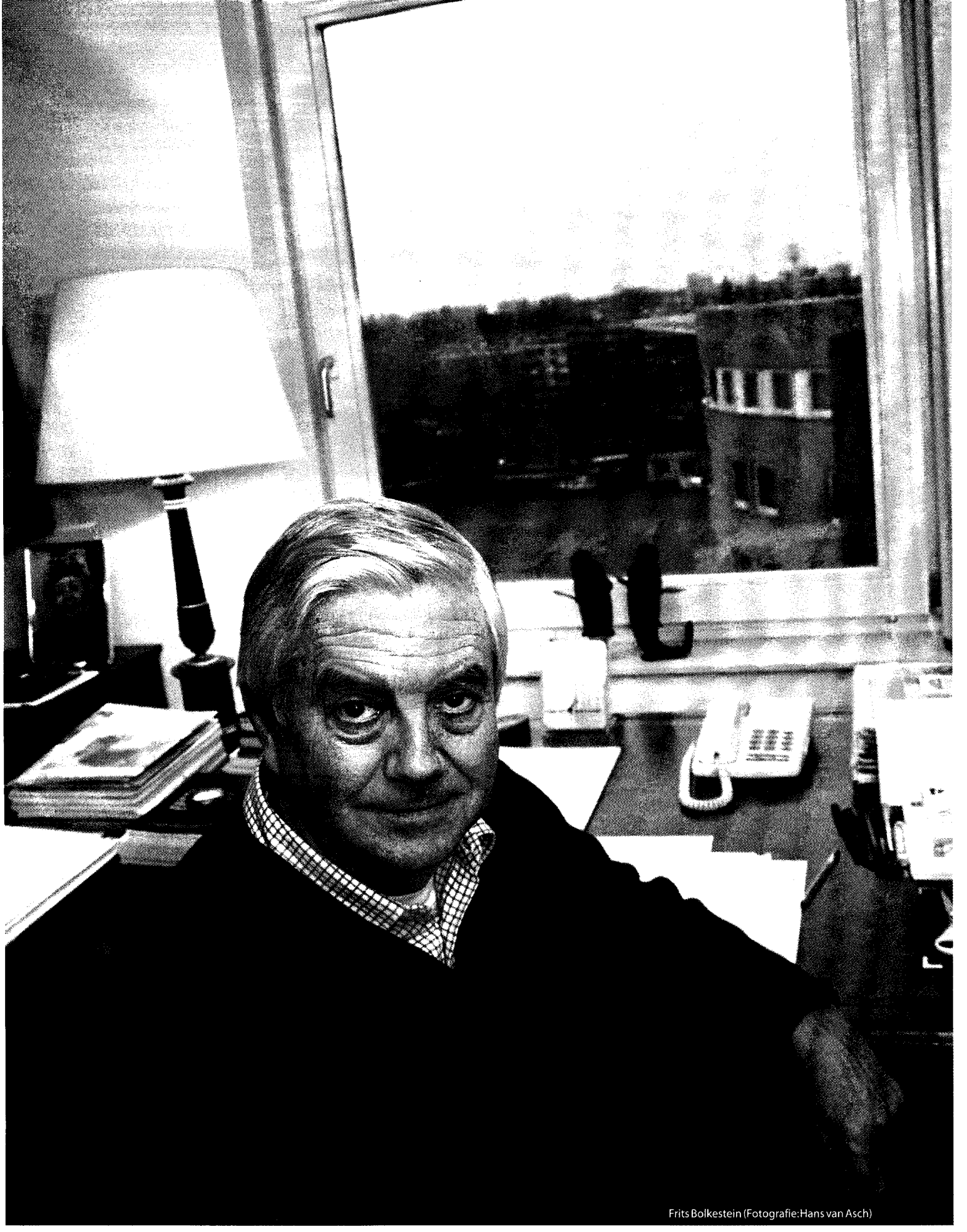

Frits Bolkestein (Fotografie: Hans van Asch)

"Problemen los je niet op met een 'tjakka'"

'Het rommelt in de wereld, in Europa en in Nederland'. Zo luidde het centrale thema van de toespraak die Frits Bolkestein hield op 4 maart jl. tijdens een VVD-bijeenkomst te Noordwijk. Met het oog op de verkiezingen plaatst Politiek! Bolkesteins beschouwingen over de Nederlandse situatie nog eens voor het voetlicht. Over Zalm: "Hij verdient een geweldig compliment". Over Kok: "De heer Kok is zwaar verantwoordelijk voor de opkomst van de Fortunisten" en Pim Fortuyn is volgens Bolkestein 'de Emile Ratelband van de politiek'.

"Het rommelt in Nederland, want er komen verkiezingen. Inzet bij de Kamerverkiezingen is allereerst acht jaar Paars. Pim Fortuyn - over wie zo meer - spreekt over de puinhopen van Paars. Die uitdrukking is belachelijk. De gehele jaren tachtig en een deel van de jaren negentig hebben we gezucht onder een dubbele terreur: die van het schatkisttekort en de werkeloosheid. Beide zaken zijn inmiddels opgelost. Minister Zalm, de langst zittende minister van Financiën sinds Napoleon, heeft er voor gezorgd dat we nu geen tekort maar een klein overschot hebben. Hij verdient daar een groot compliment voor. Samen hebben wij in de formatiegesprekken van 1994 en 1998 voor de Zalmnorm gevochten. Die is er gekomen en die moet blijven."

"De werkeloosheid was een even groot probleem en die is nu ook verdwenen. Deels komt dat door het gunstige economische getij. Maar twee zaken hebben we zelf in de hand en die hebben krachtig geholpen: een lastenverlichting van miljarden en een bijstelling van de sociale zekerheid. De lastenverlichting schiep financiële ruimte en de bijstelling van de sociale zekerheid vergrootte de prikkels om te gaan werken. Als die twee zaken - het verdwijnen van het schatkisttekort en de werkeloosheid - puinhopen zijn, lust ik er wel pap van en u ook."

Belletje trekken

"Natuurlijk zijn niet alle problemen opgelost, andere zaken zijn blijven liggen. De wachtlijsten in de zorg zijn te lang, er rijden te veel treinen niet op tijd, de criminaliteit is te hoog, de uitstroom uit de WAO is te klein en de instroom van economische migranten is te groot. Iedereen weet dat en een nieuw kabinet moet die problemen kordaat te lijf gaan. Maar als Pim Fortuyn denkt dat hij die problemen een-twee-drie naar zijn hand kan zetten, vergist hij zich deerlijk. Ik begrijp de mensen die zeggen op Pim te zullen stemmen best. Hun ongeduld is groot en zij zijn die problemen zat. De peilingen moeten een signaal zijn voor de gevestigde partijen. Maar wat Pim doet, is belletje trekken. En als de mevrouw van drie hoog open doet en naar beneden roept: 'Wie is daar?, dan hoort zij: 'Sjors en de rebellenclub'. En die redden het niet. In de verkiezingscampagne komt het leuk over, het klinkt ook aardig in het debat, maar is van weinig nut in de Kamer."

Tegenwerking

"Natuurlijk heeft Pim gedeeltelijk gelijk. Ik wil dat niet verhelen. Vooral het migratieprobleem is blijven liggen. Keer op keer heeft Henk Kamp voorstellen gedaan, keer op keer hebben PvdA en D66 die voorstellen tegengehouden. Ik kan daar over meepraten. Hoe vaak ben ik zelf niet gestoten op de onwil van de paarse collega's om de problemen van de economische migratie effectief te lijf te gaan? Onder de Antilliaanse jongeren in Nederland is de criminaliteit hoog. Iedereen weet dat. Omstreeks 1985 heeft Erica Terpstra een toelatingsregeling voor hen voorgesteld. Werd zij gesteund? Nee. Die instroom gaat gewoon door en de problemen worden navenant groter. Over 15 tot 20 jaar zal de absolute meerderheid van de bewoners in de vier grote steden Amsterdam, Rotterdam, Den Haag en Utrecht van buitenlandse afkomst zijn, met alle problemen van dien. De politici die dat hebben toegelaten, de heer Kok voorop, dragen een zware verantwoordelijkheid. Hun getalm en getreuzel, hun onbegrip en kortzichtigheid zijn mede verantwoordelijk voor de opkomst van Pim Fortuyn en de Fortunisten."

"De meeste dingen die Fortyn zegt, bevatten een deel van de waarheid. Maar het is een illusie te denken dat je die problemen met een 'tjakka' kunt oplossen. Pim Fortuyn is de Emile Ratelband van de politiek. Hij brengt leven in de brouwerij, maar het bier zal blijken schraal te zijn."

"Tot slot; wij leven in een welvarend land. Die welvaart is ons niet in de schoot gevallen, we hebben er hard voor moeten werken. Als we die welvaart willen behouden, moeten we doorgaan er hard voor te werken. Aan vrijblijvendheid is geen behoefte. Wij moeten onze productiviteit koesteren. Daarom geen onbesuisde loonsverhogingen. Een loongolf zou rampzalig zijn. Wij moeten in rond Nederlands zeggen waar het op staat. Dan wordt na 15 mei Hans Dijkstal minister-president van Nederland. Dan wordt de VVD de grootste partij."

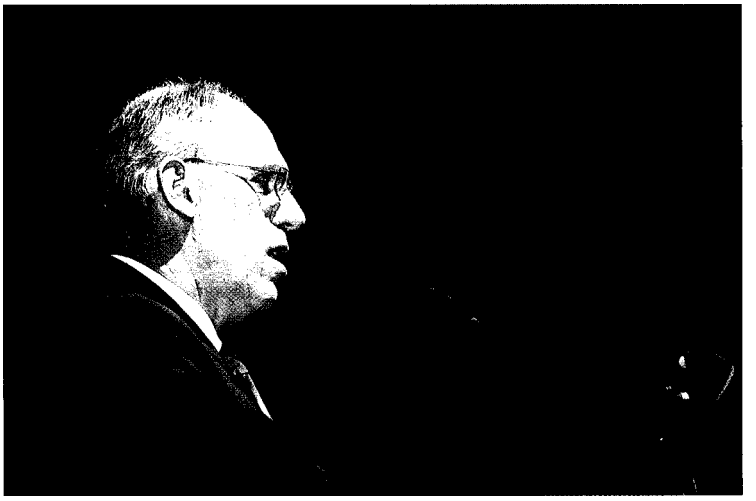

Hans Dijkstal sprak de aanwezigen indringend toe over belangrijke onderwerpen als de WAO, het asielbeleid en de zorg.

Drie lokale politici werden aan de tand gevoeld door presentator Kees Mijnten, v.l.n.r. Rob Metz, lijsttrekker in Apeldoorn, Angelique Jonker, lijsttrekker in Ede en Peter Boelens, lijsttrekker in Nijmegen.

Politici on tour

Annemarie Jorritsma, Gerrit Zalm en Erica Terpstra gaven hun visie op het beleid van de afgelopen jaren en het beleid voor de toekomst.

Alle lokale lijsttrekkers uit de regio kregen een bloemetje en Erica Terpstra wenste hen succes toe.

Hans Dijkstal bedankt het duo Bert Hermelink en Monique Brouwer, dat zorgde voor een stukje ontspanning, voor hun optredens tijdens de bijeenkomsten.▼

acht nieuwe kandidaten

Iedere politieke partij heeft regelmatig nieuw bloed nodig. Het houdt de partij wakker en levendig. De VVD is er in geslaagd een groot aantal talentvolle en gedreven nieuwkomers op haar kandidatenlijst te zetten. Wij stellen er acht aan u voor.

Arno Visser

Plaats op de lijst: 36
Leeftijd: 36
Burgerlijke staat: gehuwd
Kinderen: geen
Woonplaats: Den Haag
Hobby's: klassieke auto's, ik rijd een Alfa Romeo 2000 GTV uit '72, en kunst en literatuur
Grote voorbeeld: Daniel Patrick Moynihan, een indrukwekkend politicus en intellectueel.

1. Waarom in de politiek?
"Ik ben niet het type om aan de zijlijn te staan klagen. Het is prima om te zeggen wat je allemaal niet goed vindt, maar dan moet je er vervolgens wel iets mee doen. Verder ben ik van mening dat vrijheid niet iets vanzelfsprekends is en ik wil me daarvoor inzetten. Tijdens mijn studie ben ik een aantal keren in Praag en Boedapest geweest, net na de val van de muur. De bevolking daar moest letterlijk ieder stukje vrijheid bevechten. Dan kijk je met andere ogen naar je eigen leven. Ik had in 1989 niet gestemd, was helemaal niet met politiek bezig. Sindsdien realiseerde ik me dat individuele en economische vrijheid een verworven recht is, waarvoor je moet knokken en ben ik me actief gaan inzetten in de politiek."

2. Waar ligt je interesseveld?
"Ik heb een heel brede interesse in allerlei zaken en dat wil ik graag zo houden. Ik wil me niet vastleggen op een bepaald punt of gebied. Ik heb een bijzondere belangstelling voor cultuur en media, maar ook financiën en economie trekken me erg aan."

3. Wat wil je bereiken?
"Als politicus ben je de vertolker van het algemeen belang. Althans, zo zou het moeten zijn. Ieder heeft zo zijn eigen wensen en belangen en dat leidt tot conflicten en botsende meningen. Daar zou ik een rol in willen spelen. Oplossingen voor problemen zoeken die houdbaar zijn op de lange termijn. Daarbij ook niet bang zijn om je nek uit te steken en 'nee' durven zeggen, ondanks dat je daar niet populairder van wordt. Bovendien denk ik als je zaken goed uitlegt, je 'nee' echt wel geaccepteerd wordt. Verder zie ik mijn politieke carrière op de lange termijn, het is een moeilijk vak. Dat is mijn doel: een goed parlementariër zijn met een scherp oog voor het algemeen belang."

Ton Hooijmaijers

Plaats op de lijst: 43
Leeftijd: 41
Burgerlijke staat: gehuwd
Kinderen: een meisje, Victoria, en eentje onderweg
Woonplaats: Amsterdam
Hobby's: squash
Grote voorbeeld: Loek Hermans, hij maakte mij lid van de VVD.

1. Waarom in de politiek?
"Toen ik een jaar of 15 was, hoorde ik een VVD'er zeggen: er moet altijd een overheid zijn die je op je lazer geeft als je iets verkeerd doet of je opvangt als het slecht met je gaat. Maar je bent zelf verantwoordelijk voor je leven. Je kunt er een zooitje van maken of niet. Dat sprak me aan. Daar ga ik voor. In vrijheid jezelf ontwikkelen. Als liberaal ben ik voor minder wetten, die beter moeten worden nageleefd."

2. Waar ligt je interesseveld?
"Ik ben altijd goed geweest in het verkopen van ijs aan eskimo's. Ofwel: ik denk dat ik vrij aardig kan bepalen wat mensen willen en ik weet daar ook

op in te spelen. Het ondernemen zit me in het bloed. Vrijheid voor de ondernemer, het midden- en kleinbedrijf, daar ligt dan ook mijn interesse. Het ondernemersklimaat moet aanzienlijk verbeterd worden. Als ondernemer moet je namelijk de kans krijgen om aan te kunnen pakken en niet door onnodige regelgeving belemmerd worden. Mijn interesse gaat verder uit naar openbaar vervoer en sociale zaken. Wat dat laatste betreft, vind ik dat je met strengere regels ook beter kunt opkomen voor de zwakkeren in de samenleving. Deze mensen moeten natuurlijk geholpen worden. Van mij mogen ze na vijf jaar zelfs een hogere uitkering krijgen. Geen enkel punt. Maar de rest moet uiteindelijk aan het werk. Voor iemand die in een uitkering belandt, moet er dus wel een behoorlijke stimulans zijn om weer aan het werk te gaan."

3. Wat wil je bereiken?
"Ik wil ondernemer zijn in de politiek. Ik heb een aardig inzicht in wat onder ondernemers leeft. Zo worden ze soms bijna gek van al die onnodige en betuttelende formulieren. Nogmaals: minder regels, minder procedures. Om vervolgens te komen tot een samenleving waarin meer mensen de kans hebben zich te ontwikkelen en in vrijheid te doen waar ze goed in zijn. Bijvoorbeeld ondernemen."

Edith Schippers

Plaats op de lijst: 49
Leeftijd: 37
Burgerlijke staat: gehuwd
Kinderen: geen
Woonplaats: Lekkerkerk
Hobby's:
politiek, verre reizen, lezen
Grote voorbeelden: Margreet Kamp, die helaas veel te vroeg is gestorven, vanwege haar passie en kennis en Frits Bolkestein, vanwege zijn gefundeerde meningen en zijn capaciteit om belangrijke vraagstukken op de agenda te krijgen.

1. Waarom in de politiek?
"Mijn betrokkenheid bij de politiek ontstond vroeg. Na mijn middelbare school heb ik gekozen voor de studie politicologie. Ik ben in de politiek begonnen als medewerker Volksgezondheid, Welzijn en Sport van de Tweede-Kamerfractie. Sinds 1997 kom ik op voor de belangen van het bedrijfsleven, via de ondernemersorganisatie VNO-NCW. Daarnaast ben ik momenteel actief als hoofdbestuurslid binnen de VVD. Ik vind dat Paars de afgelopen acht jaar veel goeds heeft gedaan: meer welvaart, meer werk, minder staatsschuld. Dit succes heeft echter nieuwe aandachtsgebieden gecreëerd, zoals de wachtlijsten en het gebrek aan keuzevrijheid in de gezondheidszorg. Daarover heerst terecht onvrede onder de burgers. De tijd van praten en adviseren is voorbij, er moet nu echt iets gebeuren. Mijn uitdaging is om dit te laten gebeuren, dáár waar dit het beste lukt: in de Tweede Kamer."

2. Waar ligt je interesseveld?
"Primair bij de gezondheidszorg. Zoals we de zorg nu hebben georganiseerd, kan de sector nooit aan de wensen en behoeften van de moderne mens voldoen. De gevolgen daarvan moeten wij niet langer accepteren. Het extra geld dat wij in dit krakende systeem stoppen, zal te weinig opleveren. Het roer moet om."

3. Wat wil je bereiken?
"Ik wil bereiken dat mensen die netjes hun ziektekostenpremie betalen, de zorg krijgen die ze nodig hebben en geen plaatsje op de wachtlijst. Nederlanders moeten de keuze hebben welke zorg zij willen en bij wie ze die zorg halen. Mensen die werken in de zorg, moeten met plezier naar hun werk gaan, zodat ze kunnen doen waarvoor ze hebben gekozen: mensen helpen. Dat alles redden we natuurlijk nooit in vier jaar. Des te meer reden om snel te beginnen."

Charlie Aptroot

Plaats op de lijst: 40
Leeftijd: 51
Burgerlijke staat: gehuwd
Kinderen: 3 kinderen, een dochter van 26 jaar en twee zonen van 24 en 22 jaar
Woonplaats: Wassenaar
Hobby's: politiek, watersport (zeilen en motorboot) en mijn honden
Grote voorbeeld: Hans Wiegel, hij heeft de politiek en in het bijzonder de VVD op een duidelijke en begrijpelijke manier voor veel mensen herkenbaar gemaakt.

1. Waarom in de politiek?
"De politiek bemoeit zich met ons allemaal, bepaalt deels ons leven. Daarom wil ik me ook met de politiek bemoeien, ik wil graag zelf aan het stuur zitten. Als inwoner en ondernemer heb ik ervaren dat veel mensen die in de politiek actief zijn, niet echt weten hoe het er in de samenleving aan toegaat. Het barst in de politiek van de theoretici en punaisepoetsers, gek op details. Er zitten in het parlement nauwelijks ondernemers en wel veel mensen die zo vanuit de schoolbanken of via de ambtenarij de politiek zijn ingegaan. Jammer, zonder praktijkervaring is het nauwelijks mogelijk het land te besturen."

2. Waar ligt je interesseveld?
"Ik ben erg geïnteresseerd in financiën en economie (ik ben 23 jaar ondernemer) en in het openbaar bestuur (ik ben 16 jaar gemeenteraadslid en wethouder, 3 jaar lid provinciale staten). Ik vind het essentieel dat wij de problemen in de zorg en het onderwijs oplossen, dat Nederland weer veiliger wordt en dat wij eens flink gaan investeren in de infrastructuur. Al deze zaken kunnen overigens alleen bereikt worden als wij de economie gezond houden!"

3. Wat wil je bereiken?
"Naast het oplossen van de problemen en knelpunten wil ik de politiek, en met name de VVD, weer teruggeven aan de mensen. Dat kan door gewoon Nederlands te spreken en heldere keuzes voor te leggen en te maken. Geen wollige taal, geen antwoorden omzeilen. Burgers, kiezers hebben meestal duidelijke vragen en problemen, waar niet echt op gereageerd wordt. Het is tijd voor een andere veel directere aanpak. Dan komen de kiezers weer naar de stembus en willen ze meedoen aan politiek in plaats van zich ervan af te keren."

Jan Maurits Faber

Plaats op de lijst: 44
Leeftijd: 34
Burgerlijke staat: ik ga dit jaar trouwen
Kinderen: geen
Woonplaats: Rotterdam
Hobby's: nieuwe media,
strategy games, duiken
Grote voorbeeld: Tim Berners-Lee. Hij is de uitvinder van het world wide web en oerliberaal. Hij besloot zijn uitvinding gratis weg te geven, omdat hij wilde bijdragen aan de vrijheid van informatie.

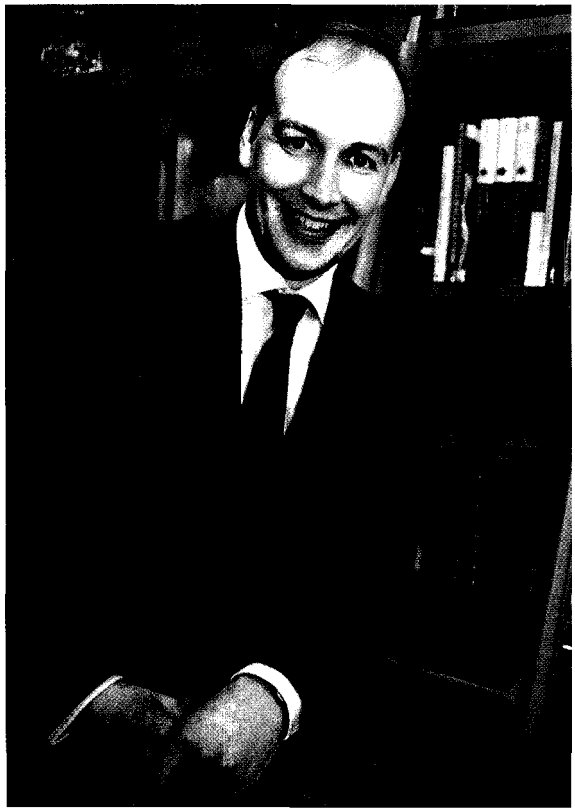

1. Waarom in de politiek?
"De leden van de huidige VVD Tweede-Kamerfractie zijn gemiddeld 48 jaar oud. 68% heeft zijn hele leven in de publieke sector gewerkt en minder dan 20% heeft een bedrijfskundige opleiding. Dat profiel is relatief smal en ik denk dat het gezond is dat de VVD dat profiel wil verbreden. Ik hoop aan die verbreding een bijdrage aan te leveren door mijn achtergrond. Ik heb in een aantal verschillende sectoren van het bedrijfsleven gewerkt, binnen en buiten Europa en ben ondernemer. Ik benader zaken vanuit een praktische invalshoek en ik denk dat de politiek dat goed kan gebruiken."

2. Waar ligt je interesseveld?
"Als ingenieur ben ik geïnteresseerd in alles wat met techniek en infrastructuur te maken heeft. Mijn kennis en ervaring ligt vooral in het bedrijven helpen te begrijpen wat nieuwe ontwikkelingen, zoals het internet, voor ze betekent. Onze maatschappij krijgt de komende jaren uitgebreid te maken met nieuwe toepassingen van informatietechnologie en biotechnologie en dat geeft aanleiding tot boeiende politieke vraagstukken."

3. Wat wil je bereiken?
"Kennis over nieuwe manieren van werken kan op een heleboel plaatsen buiten het bedrijfsleven worden toegepast. Denk bijvoorbeeld aan het toepassen van IT bij de

overheid (E-government), automatisering in de gezondheidszorg, geavanceerde opsporingsmethodes bij justitie, etc. Ik wil bereiken dat Nederland vooroploopt bij dit soort ontwikkelingen. Het is bij uitstek een gebied waarop je als klein land gemakkelijk de concurrentie met andere landen aankan. Het levert veel geld op en de dienstverlening naar de burger wordt er aanzienlijk beter van. Wie wil er nog twee uur op het stadhuis zitten wachten, als een rijbewijs goedkoper en sneller via internet aangevraagd kan worden? Dat soort praktische zaken spreekt mij erg aan."

Laetitia Griffith

Plaats op de lijst: 38
Leeftijd: 36
Burgerlijke staat: gehuwd
Kinderen: geen
Woonplaats: Amsterdam
Hobby's: reizen, tuinieren, volleybal, film en theater
Grote voorbeeld: ik heb bewondering voor mensen die gepassioneerd hun werk doen. Mensen die zowel innerlijke kracht als daadkracht uitstralen, zoals Arthur Docters van Leeuwen.

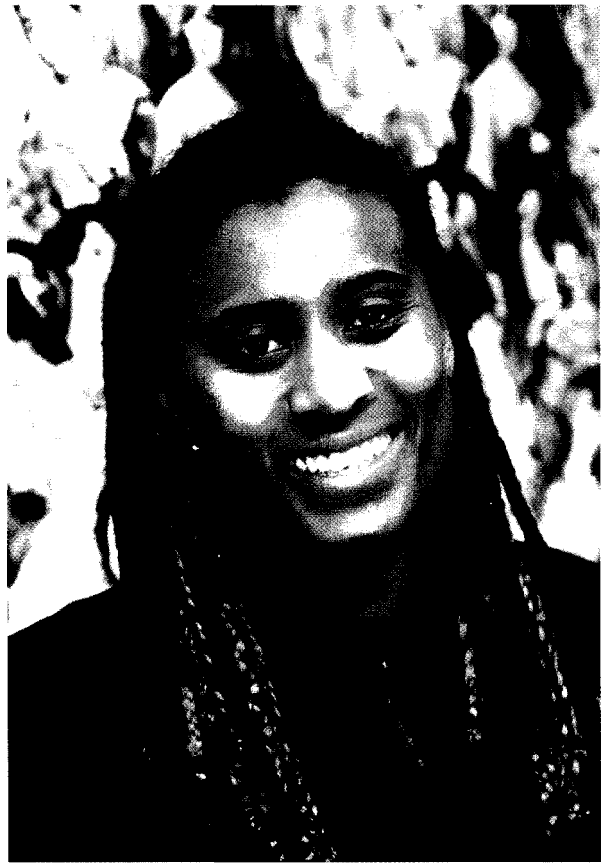

1. Waarom in de politiek?
"Ik wil me op een andere manier, dan ik tot nu toe heb gedaan, inzetten voor de publieke zaak. In mijn werk bij het ministerie van Justitie en het openbaar ministerie heb ik te maken gehad met dossiers, waarin uiteenlopende en soms tegenstrijdige belangen een rol spelen. Zo heb ik bij de dossiers over de Bijlmerramp en de vuurwerkramp te Enschede van dichtbij de discussies over de ministeriele verantwoordelijkheid en de rol van het openbaar ministerie daarin mogen meemaken. Onder meer deze aspecten in het openbaar bestuur zijn mij steeds meer gaan interesseren. Deze zomer rond ik ook de tweejarige opleiding Master of Public Administration af. Ik wil graag binnen het openbaar bestuur werkzaam blijven, maar na zoveel jaren boeiend werk voor de uitvoerende macht te hebben verricht, wil ik mij nu als volksvertegenwoordiger inzetten voor de publieke zaak."

2. Waar ligt je interesseveld?
"Algemene politiek, openbare orde en veiligheid, sport en recreatie."

3. Wat wil je bereiken?
"Ik wil de kwaliteit van het publiek domein verbeteren. Ik wil dat het handhavingstekort wordt teruggebracht, dat het toezicht wordt verbeterd en dat de criminaliteitsbestrijding effectiever wordt. Maar ook het verhaal achter de politieke besluitvorming boeit me. Ik wil aan de samenleving kunnen uitleggen wat ik gezien en meegemaakt heb, waarom de dingen zijn zoals ze zijn en waarom ervoor gekozen wordt een bepaalde weg in te slaan."

Paul de Krom

Plaats op de lijst: 42
Leeftijd: 39
Burgerlijke staat: gehuwd met Renee de Krom-Spaan
Kinderen: Wouter (8), Christiaan (6) en Michiel (3)
Woonplaats: nu nog: Weybridge, Surrey, Engeland
Hobby's: muziek (piano, accordeon), lezen, hockey, tennis.

Grote voorbeeld
"Dat zijn er vele. Ik word geïnspireerd door mensen die positief in het leven staan. Die enthousiast zijn over waar ze mee bezig zijn en dat ook uitstralen. Je komt ze elke dag tegen, op je werk, op straat en in de trein. Ik heb grote bewondering voor mensen bij wie niet alles meezit, maar die door persoonlijke moed de kracht hebben om vooruit te kijken en verder te gaan. Gandhi, Kennedy en Mandela zijn voorbeelden van wereldleiders die door hun visie en durf een blijvende inspiratiebron zijn voor hele generaties, inclusief mijzelf. Wat dichter bij huis heb ik veel respect voor Nederlandse politici die op evenwichtige en heldere wijze kunnen uitleggen waar het om gaat. Het liefst natuurlijk vanuit een liberale filosofie. Bolkestein, Wiegel en Dijkstal zijn voor mij voorbeelden van mensen die dat uitstekend kunnen."

1. Waarom in de politiek?
"We moeten ervoor zorgen dat toekomstige generaties minstens in evenveel vrijheid en welvaart kunnen leven als de meeste van ons nu. Nederland is een prachtig land. Er is veel waar we trots op kunnen zijn, maar een samenleving is nooit 'af'. Er zijn altijd belangrijke vraagstukken die moeten worden opgelost. Er liggen veel kansen die we moeten aangrijpen om het nog beter te doen. Het ligt bij de politiek daar richting en vorm aan te geven. En daar wil ik bij zijn."

2. Waar ligt je interesseveld?
"Dat is heel breed. Maar als ik moet kiezen, zijn dat drie grote clusters: buitenlandse zaken en defensie, economie en milieu (met name infrastructuur), en binnenlandse zaken en justitie. In die volgorde."

3. Wat wil je bereiken?
"Een samenleving waarin mensen vertrouwen hebben in zichzelf, in elkaar, in de overheid en in de toekomst."

Janmarc Lenards

Plaats op de lijst: 46
Leeftijd: 47
Burgerlijke staat: gehuwd met Marian
Kinderen: twee zonen, Jakko en Sjoerd, van 12 en 14 jaar
Woonplaats: Emmeloord
Hobby's: op vakantie in Catalonië en Bonaire, oldtimerbeurzen bezoeken met mijn zoons (ik heb zelf een Triumph Held cabriolet uit 1963) en lekker thuis dineren met vrienden.
Grote voorbeeld: Hans Wiegel, dat vind ik een duidelijke en aansprekende politicus. Een ander groot pluspunt is zijn gevoel voor humor, dat is belangrijk in de politiek.

1. Waarom in de politiek?
"Eigenlijk ben ik er toevallig ingerold. Ik woonde voorheen al raadsvergaderingen bij in mijn gemeente. Toen ik werd gevraagd om afdelingsvoorzitter voor de VVD in Noordoost Polder te worden heb ik ja gezegd. Van daaruit ben ik in het Kamercentrale-bestuur beland en voorzitter geworden. Inmiddels was ik ook gemeenteraadslid geworden. De stap naar de Tweede Kamer is dan een logische."

2. Waar ligt je interesseveld?
"Als advocaat ligt mijn specialisme bij politie, justitie en arbeidsrecht. Daar ligt ook mijn interesse. Verder ben ik beroepsofficier bij de mariniers geweest, tot ik een auto-ongeluk kreeg waardoor ik in een rolstoel beland-de. Maar dat heeft mijn aandacht voor alles wat met defensie te maken heeft er zeker niet minder op gemaakt. Integendeel."

3. Wat wil je bereiken?
"Ik verbaas me er vaak over hoeveel er in dit land kan en mag. Op zich is dat natuurlijk een groot goed, maar ik vind dat Nederland geen vrijhaven mag zijn voor allerlei criminele organisaties. Dat zou ik internationaal goed willen aanpakken. Verder moet het eindeloze gedoogbeleid veranderen in gehandhaafd beleid. Lik op stuk-beleid, zero tolerance, hoe je het ook noemt. Criminele jongeren moeten flink aangepakt worden en daarnaast moet er een goede opvolging zijn. Zorgen dat ze een vak leren, een stuk begeleiding krijgen in het opnieuw leren van normen en waarden. Zoiets als de Glen Mills School, daar zouden er veel meer van moeten zijn. Hiermee dring je het aantal recidivisten terug. Verder vind ik dat de politie zichtbaar op straat aanwezig moet zijn. In Spanje zijn er 2,5 keer zoveel politieagenten per 100.000 inwoners dan in Nederland. Dat is in Spanje dan ook goed zichtbaar. De burger heeft recht op een duidelijk aanwezige politiemacht. Flink wat te doen nog dus."

Minder criminaliteit en minde

Jaarlijks worden 80.000 aangiftes niet nader onderzocht omdat er te weinig politieagenten zijn. Slechts vijftien procent van de misdrijven wordt opgehelderd. Dat moet anders, vindt de VVD. Minister van Justitie Benk Korthals en Tweede-Kamerlid Jacques Niederer vertellen in een interview hoe zij het zien. Over criminaliteit in het algemeen: "Het handhavingstekort moet onmiddellijk worden aangepakt door de inzet van extra agenten." Over cameratoezicht: "Het recht op privacy mag opsporing en voorkoming van misdrijven niet belemmeren." Over jongeren: "Jeugdige criminelen niet alleen straffen, maar ook heropvoeden." Over recidivisten: "Een relatief klein aantal criminelen pleegt het grootste deel van de delicten. Die moeten we dus aanpakken." Over drugs: "Georganiseerde misdaad slagen toebrengen en destabiliseren."

De geregistreerde misdaad (misdrijven waarvan aangifte werd gedaan bij de politie) is sinds 1960 vertienvoudigd. Het aantal misdrijven dat werd opgelost, is echter slechts verdrievoudigd. Ook investeringen in de strafrechtelijke handhaving zijn ver achtergebleven bij de stijgende criminaliteitscijfers. Volgens een slachtofferenquête die in 1999 gehouden werd in Japan, de Verenigde Staten, Frankrijk, België, Denemarken, Canada, Zweden, Engeland, Australië en Nederland, kennen Nederland en Zweden (na Engeland en Australië) relatief het hoogste aantal slachtoffers van een misdrijf. Vergeleken met andere westerse landen zijn er in Nederland ook maar weinig politieambtenaren. Hetzelfde geldt voor particuliere beveiligingsbedrijven. Internationaal gezien scoort Nederland dus niet gunstig als het gaat om de ontwikkelingen in de criminaliteit en ons land loopt zelfs achter met investeringen in opsporing en strafrechtelijke handhaving.

De doorlooptijden in de justitiële keten zijn lang. Het opheldering spercentage is niet hoog (15,1 % van de misdrijven wordt opgelost). Zo'n zeventig procent van de 1,1 miljoen jaarlijkse aangiftes wordt niet nader onderzocht omdat er voor de politie te weinig aanknopingspunten zijn. De overige 330.00 aangiftes bevatten wel een of meer aanknopingspunten (bijvoorbeeld een vingerafdruk of dadersignalement) om verder onderzoek te doen. Daarvan worden er 80.000 (een kwart!) niet onderzocht, omdat er simpelweg te weinig politiemensen zijn.

Ruim eenderde van de bevolking zegt zich 'vaak' of 'wel eens' onveilig te voelen. Ongeveer een kwart van de bevolking wordt daadwerkelijk slachtoffer van een misdrijf. (Bron: nota Criminaliteitsbeheersing)

"Als overheid moeten we die onveiligheidsgevoelens zien te verminderen door te laten zien dat we weer aanwezig zijn op straat", vindt Tweede-Kamerlid Jacques Niederer. "Burgers ondervinden de meeste last van gewelds- en zedendelicten, witteboordencriminaliteit is vaak een ver-van-mijn-bedshow." Minister van Justitie Benk Korthals geeft aan dat door de bestrijding van de criminaliteit onveiligheidsgevoelens zullen afnemen. "We moeten ons niet slechts op die onveiligheidsgevoelens focussen, omdat ze heel subjectief zijn. Jongeren vormen de meest kwetsbare groep in onze samenleving, maar zij vóelen zich het veiligst. Daadwerkelijke vermindering van criminaliteit is het eerste doel", zegt hij. Voor de lokale overheid zijn geweldsdelicten het grootste probleem, maar de landelijke overheid heeft het vooral te stellen met fraudezaken.

> "Hoewel privacy heel belangrijk is, mag dit recht niet ten koste gaan van opsporing en voorkoming van criminele activiteiten."

Vergroting pakkans

"Het handhavingstekort moet zo snel mogelijk worden weggewerkt", vindt Korthals. "Die 80.000 zaken die op de plank blijven liggen, omdat er te weinig personeel is, moeten worden aangepakt." Daarom vindt de VVD dat de politie moet worden uitgebreid met 5000 mensen, in navolging van de nota Criminaliteitsbeheersing. De allerhoogste prioriteit krijgen het verhogen van de pakkans van criminelen en de opsporingspercentages. Ook moet de politie effectiever worden ingezet. Bijvoorbeeld door invoering van het zogeheten Compstat-systeem. "Met dit model, naar Amerikaans voorbeeld, breng je heel precies in kaart wat er precies waar en wanneer gebeurt in de stad. Zo ontstaat een criminele kaart van de stad", vertelt Niederer. Korthals: "Daarmee is het mogelijk criminaliteit deels te voorspellen. Als een bende al een paar avonden achtereen actief is in een bepaalde buurt, dan kun je nog meer criminele activiteit verwachten." Niederer voegt daaraan toe: "Het effectief inzetten maakt dat je criminelen op heterdaad kunt betrappen, maar ook gaat er een preventieve werking vanuit. Politie op straat kan verhinderen dat criminelen een misdrijf plegen. Je hebt immers

onveiligheid

te maken met een calculerende crimineel: als de kans dat hij gepakt wordt groot is, zal hij eerder van zijn criminele daden weerhouden worden."

Samenwerking

Meer 'blauw op straat' voorkomt overtreding van regels in het publieke domein, zoals vandalisme, openbare dronkenschap of zakkenrollen. Wanneer er niet opgetreden wordt tegen kleine criminaliteit, vormt dat een voedingsbodem voor verdere delicten. Maar ook moet een toename aan politiemensen zorgen voor een groter percentage aan opgeloste misdrijven.

Wanneer de politie meer zaken opheldert, heeft dat ook gevolgen voor de rest van de justitiële keten. Het Openbaar Ministerie krijgt meer zaken te verwerken, evenals de rechterlijke macht. Omdat ook nu de zaken zich al opstapelen, is het van belang dat ook op deze gebieden uitbreiding komt. Bovendien moet de efficiëntie verbeterd worden.

Criminaliteit trekt zich niets aan van grenzen. De sterke kanten van de Nederlandse economie zijn ook de zwakke punten op het gebied van criminaliteit. Een uitstekende infrastructuur, open grenzen, main ports, grote mobiliteit, ICT en internationalisering zijn ook voor het uitvoeren van criminele activiteiten aantrekkelijk. Zowel binnen Nederland als op internationaal niveau dient meer in grensoverschrijdende samenwerking te worden geïnvesteerd. "Alleen zo brengen we de criminele organisaties in beeld en kunnen we die destabiliseren", zegt Niederer.

"We moeten onveiligheidsgevoelens zien te verminderen door te laten zien dat we weer aanwezig zijn op straat." (Foto: Hans van Asch)

Over cameratoezicht en DNA-profielen

Politiemensen moeten in staat worden gesteld in te spelen op technologische ontwikkelingen. Het bekendste voorbeeld van het gebruik van technologie in politiewerk is misschien wel cameratoezicht. "Met camera's kun je veel van de onveiligheidsgevoelens wegnemen. Met name jongeren in uitgaansgebieden zeggen toezicht met camera's op prijs te stellen", aldus Niederer. Zo gauw er via de camera's onraad gesignaleerd wordt, kunnen politieagenten eropaf gestuurd worden. Zo wordt cameratoezicht een aanvulling op het fysieke blauw op straat.

"Uiteraard zijn er regels verbonden aan het gebruik van camera's, met name met betrekking tot het bewaren van videobeelden. Hoewel privacy heel belangrijk is, mag dit recht niet ten koste gaan van opsporing en voorkoming van criminele activiteiten", zegt Korthals. Niederer: "In het publieke domein moet je je gewoon gedragen. De meeste mensen hebben dan ook absoluut geen moeite met camera's, mits het gebruik daarvan omkleed is met waarborgen."

Technologie speelt ook een rol bij afluisterpraktijken. "Criminelen communiceren veelal in gecodeerde berichten. De politie moet bevoegdheden krijgen om dat berichtenverkeer te kunnen volgen", vindt Niederer. Ook digitaal rechercheren wordt steeds belangrijker, bijvoorbeeld op het gebied van kinderporno. Internet biedt criminelen mogelijkheden om relatief eenvoudig misdrijven te begaan. Behalve kinderporno is internet ook fraudegevoelig.

Het gebruik van DNA-technieken kan sommige delicten helpen oplossen. "We pleiten dan ook voor het opslaan van DNA-daderprofielen. Van zulke mogelijkheden moet meer gebruik kunnen worden gemaakt."

De politie houdt geen gelijke tred met criminelen op het gebied van technologie. "De politie heeft zich immers aan de wet te houden, terwijl de andere kant dat per definitie niet doet. De voortschrijdende technologie maakt dat de wet niet langer voldoet. We moeten nu dan ook proberen de wet technologie-onafhankelijk te maken", aldus Korthals.

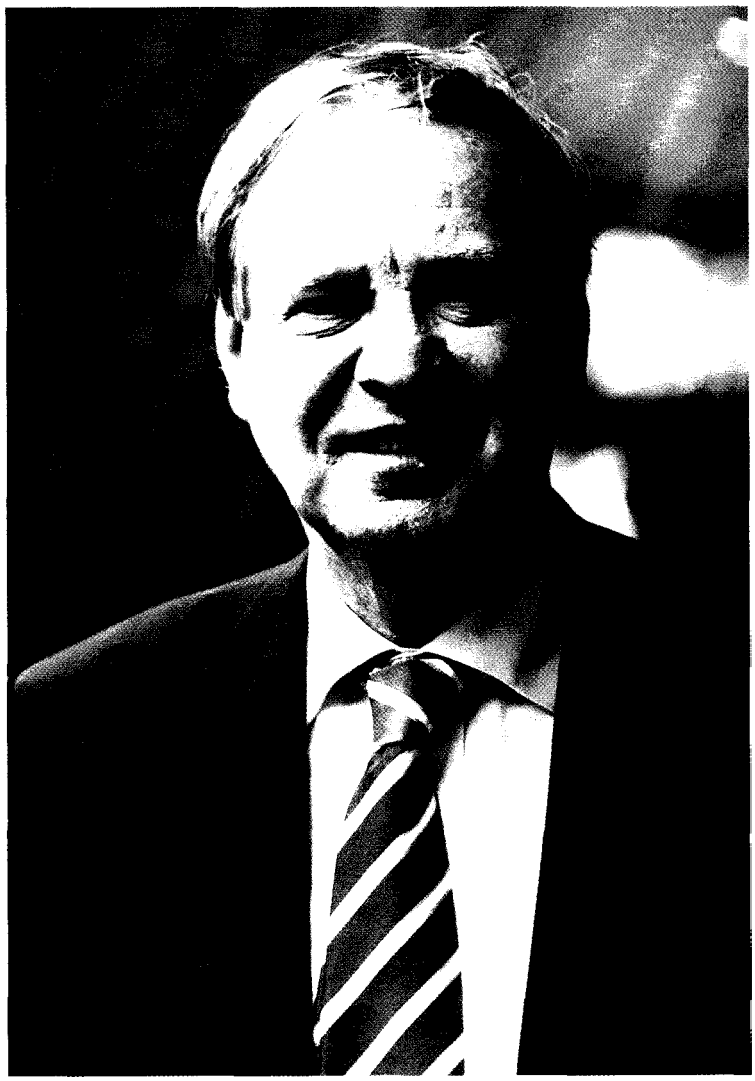

Benk Korthals

Over jongeren

In het verkiezingsprogramma van de VVD wordt gesteld dat er maatregelen moeten worden genomen op het gebied van jeugdcriminaliteit. "Jeugdcriminaliteit verschilt in vorm niet zo veel van 'volwassen' criminaliteit. Een overval is immers een overval. Bij jongeren is straffen alleen echter niet voldoende. Jeugdige criminelen moet je ook heropvoeden", legt Niederer uit. Hij denkt aan een opvangmaatregel die vergelijkbaar is met de Strafrechtelijke Opvang Verslaafden. "Jongeren worden twee jaar lang in een project weer op de maatschappij voorbereid. Dat begint met vrijheidsbeneming, maar langzaamaan wordt vrijheid teruggewonnen en worden jongeren geschoold. Vaak wordt ook nog een baan gezocht, want het hebben van een baan biedt de grootste kans om op het rechte pad te blijven."

Volgens Niederer biedt zo'n strafrechtelijke opvangmaatregel twee doelen. "Allereerst zijn die jongeren twee jaar van de straat. In die twee jaar kunnen ze in elk geval geen criminele activiteiten ontplooien en dus geen last voor de samenleving vormen. Daarnaast bied je jongeren zo een kans om weer op te krabbelen. Zoals Dijkstal zei: 'Beter nu insluiten dan straks uitsluiten'."

"Criminaliteit manifesteert zich op steeds jongere leeftijd. Het is dus zaak om dat zo tijdig mogelijk te signaleren, zodat er in ieder geval nog iets aan te doen is", zegt Korthals. Hij noemt het cliëntvolgsysteem, een registratiesysteem voor alle jongeren met strafrechtelijke contacten. Het systeem is landelijk ingevoerd en moet voorkomen dat jongeren voorgoed het slechte pad opgaan. Maar ook ziet Korthals een relatie tussen spijbelen en jongerencriminaliteit. "Tegen spijbelen moeten maatregelen genomen worden. Veel spijbelen kan leiden tot crimineel gedrag."

Niederer vindt dat een deel van de verantwoordelijkheid weer bij de ouders gelegd moet worden. "Zij moeten zorgen dat hun kinderen op het rechte pad blijven. Als ze daar zelf niet toe in staat zijn, kan de overheid opvoedingsondersteuning bieden. Weigeren ouders dat echter, dan zullen ze daarvan de consequenties moeten dragen. We zullen hen dan aansprakelijk stellen voor de schade die hun kinderen toebrengen. Pijn in de portemonnee doet nog altijd het zeerst."

Over veelplegers

"We moeten met voorrang inzetten op recidivisten", zegt Niederer. "Een relatief kleine groep is verantwoordelijk voor een groot deel van de criminaliteit. Ze gaan steeds weer opnieuw in de fout. Als je die groep aanpakt, zul je de criminaliteit in Nederland met sprongen zien dalen." In het VVD-verkiezingsprogramma staat te lezen dat recidive in het Wetboek van Strafrecht als algemene strafverzwaringsgrond aangemerkt dient te worden. Zo kunnen veelplegers effectiever worden aangepakt door justitie.

Plegers van zedendelicten worden met name genoemd. "De ervaring leert dat recidive onder pedofielen groot is. Om deze mensen extra in de gaten te kunnen houden, moeten het verantwoordelijk lokaal bestuur en de lokale politie worden ingelicht indien pedofielen zich vestigen in de gemeenschap. Ook hier geldt dat privacy het voorkomen van delicten niet onnodig in de weg mag staan", aldus Korthals. "Bestuur en politie kunnen maatregelen treffen om maatschappelijke onrust te voorkomen. Er kan bijvoorbeeld extra gesurveilleerd worden, maar ook kan zo'n persoon een woning worden aangewezen in een wijk waar nauwelijks kinderen wonen."

"Burgers worden uiteraard niet op de hoogte gesteld van de vestiging van iemand die is veroordeeld wegens ontucht met een minderjarige. Dat zou kunnen leiden tot razzia's. Voor de man zelf is het ook prettig dat hij in de gaten wordt gehouden", vindt Niederer.

Jacques Niederer

"We moeten met voorrang inzetten op recidivisten. Een relatief kleine groep is verantwoordelijk voor een groot deel van de criminaliteit."

Over verdovende middelen

Krachtdadig en doeltreffend optreden tegen productie van en handel in drugs is van het allergrootste belang om de georganiseerde misdaad in het hart te treffen. "Nederland heeft een slechte naam gekregen vanwege de productie van en handel in xtc. Gelukkig hebben we de handel behoorlijke slagen toegebracht, maar er moet nog een boel gebeuren", zegt Korthals.

"We willen ook niet dat Schiphol verloedert doordat het een doorvoerhaven van cocaïne wordt. We moeten goede controles houden op bolletjesslikkers, op sommige vluchten misschien zelfs iedereen controleren. Koeriers moeten we oppakken en zo de georganiseerde misdaad slagen toebrengen."

Niet alleen worden drugs via Schiphol Nederland en Europa binnengesluisd, ook via Rotterdam. "Dus ook daar moeten we onze ogen en oren open houden. Maar dan zijn er weer wegen om bijvoorbeeld via Spanje drugs te smokkelen. Zolang er een markt bestaat voor verdovende middelen, zal dit een probleem blijven. We moeten dus ook proberen de vraag naar drugs te verminderen. Bijvoorbeeld door voorlichting over drugsverslaving."

Samenwerken met luchtvaartmaatschappijen is ook een mogelijkheid om de overlast van drugskoeriers te verminderen, volgens Niederer. "Met een röntgenscan zijn bolletjes te zien in iemands maag. De gezagvoerder kan weigeren iemand te vervoeren vanwege gezondheidsrisico's. Wanneer er een of meerdere bolletjes knappen tijdens de vlucht, heeft het vliegtuigpersoneel te maken met een zwaar gezondheidsrisico. De luchtvaart wil niet dienen als vervoermiddel van harddrugs."

De VVD wil nadenken over de mogelijkheden met betrekking tot legalisering van softdrugs. "Als je zoiets wilt, en daar is nog lang niet iedereen het over eens, dan kan dat alleen in samenwerking met Europa of zelfs de hele wereld. Eenzijdige legalisering in Nederland leidt alleen maar tot een aanwas van criminelen die Nederland gebruiken voor hun handel", zegt Korthals. Niederer: "We moeten het in eerste instantie bespreekbaar maken in Europa en nagaan of het bezit van softdrugs onder stringente voorwaarden kan worden gelegaliseerd. Niet gewoon maar voor de troepen uitlopen, zoals nu gebeurt." "We hebben nog een lange weg te gaan", voegt Korthals daaraan toe.

Tekst: Lonneke van Eldijk

Fotografie: Albert Sier

MAAK VAN ONZE LIJKSPARTIJ DE GROOTSTE PARTIJ.

Aarzel niet en help mee om de VVD op 15 mei de grootste partij te maken. Uw stem, uw inzet en uw bijdrage zijn daarbij onontbeerlijk. Maak vandaag nog uw bijdrage over op giro 4000716 (of vul de bijgesloten acceptgiro in). Mogen wij op u rekenen?

VVD. ELKE DAG VAN DE PARTIJ.

Ruimte, respect & vooruitgang

Verkiezingsprogramma Volkspartij voor Vrijheid en Democratie 2002 - 2006 in vogelvlucht

De VVD staat voor een liberale samenleving van vrije geëmancipeerde mensen met meer vrijheid, ook meer keuzevrijheid, grotere individuele verantwoordelijkheid, meer dynamiek, minder hiërarchie, minder bureaucratie, meer welvaart en welzijn, meer veiligheid en meer respect. Vrijheid en verantwoordelijkheid zijn gekoppeld. Vrijheid en verantwoordelijkheid impliceren een natuurlijke burger- en gemeenschapszin die voortvloeit uit verdraagzaamheid en respect voor anderen. Ruimte en Respect. Vrijheid en Verantwoordelijkheid. Menselijk Vernuft en Vooruitgang. Dat is waar de VVD voor staat.

Beter af met minder belasting

U wilt uw eigen keuzes kunnen maken. Elke Euro belasting belemmert die keuzevrijheid. De VVD wil daarom lagere belastingen voor burgers, ondernemers en ondernemingen. Door de onroerend zaakbelasting af te schaffen en de inkomstenbelasting te verlagen krijgt u meer ruimte om zelf te beslissen.

De kas op orde

De VVD staat voor solide financiering van overheidstaken. Dus moeten we de succesvolle spelregels van Minister Zalm blijven toepassen. De staatsschuld moet helemaal zijn afgelost in 2025. We betalen dan steeds minder rente, zodat AOW en zorg in de toekomst betaalbaar blijven. Als de kas op orde is kan bovendien ruim extra geld worden besteed aan onderwijs, veiligheid en infrastructuur.

Strikt toelatingsbeleid

Allereerst is strikte naleving van de Vreemdelingenwet noodzakelijk. De procedure moet snel en doeltreffend zijn, want lang wachten schept onzekerheid en verkeerde verwachtingen. Een aanvraag wordt afgewezen als mensen tegenwerken of niet volledig meewerken. Wie geen documenten heeft, blijft in gesloten opvang totdat het onderzoek is afgerond. Asielzoekers die niet kunnen aantonen rechtstreeks per vliegtuig of boot naar Nederland te zijn gereisd, hebben in andere veilige landen verbleven waar zij ook asiel hadden kunnen vragen. De terugkeer van afgewezen asielzoekers moet streng en consequent worden uitgevoerd.

Zeker en veilig

Politie en Justitie moeten meer en beter werk leveren. De VVD wil 5.000 politiemensen erbij en de criminaliteit slimmer bestrijden. Dat kan bijvoorbeeld door gebruik te maken van videocamera's en nieuwe technologische mogelijkheden. Een hardere aanpak met zwaardere straffen voor veelplegers, de draaideurcriminelen, kan de criminaliteit met de helft terug dringen. We moeten krachtig en doeltreffend optreden tegen de productie van en handel in harddrugs.

Ruimte voor mobiliteit

Laten we realistisch zijn: welvarender mensen reizen gemiddeld meer. Daarom moet er een duidelijk verband zijn tussen afgelegde kilometers en vervoerskosten. De gebruiker betaalt. Maar éérst moeten knelpunten worden verholpen. Dat kan bijvoorbeeld met behulp van nieuwe rijstroken, spitsstroken en aparte rijstroken voor vrachtwagens. De tijd die nodig is om tot beslissingen te komen moet worden verkort. De VVD wil snel extra investeren in verbetering van de wegen én goed openbaar vervoer.

Een eigen woning voor meer mensen

Het bezit van een eigen huis moet voor meer mensen bereikbaar worden. Daarom wil de VVD bijvoorbeeld verkoop van huurwoningen en minimum percentages koopwoningen op nieuwbouwlocaties. De hypotheekrenteaftrek voor de eerste eigen woning is bij de VVD in vertrouwde handen, daar morrelen we niet aan. Verder wil de VVD de belasting op woningen, de onroerend zaakbelasting, afschaffen. Dat is voor iedereen - huurders, woningbezitters, ondernemers en ondernemingen - een voordelige zaak.

Zorg voor iedereen

De VVD wil snel een nieuw stelsel voor gezondheidszorg, waarin ruimte is voor eigen keuzes. Het huidige stelsel is ondoelmatig. We moeten meer ruimte en verantwoordelijkheid geven aan de direct betrokkenen: patiënten, zorgaanbieders en verzekeraars. Het zorgstelsel moet draaien om uw wensen en de kennis en kunde van artsen en verplegers. Zo'n stelsel brengt nieuwe dynamiek in de zorg: dan zullen de wachtlijsten verdwijnen.

Onderwijs haalt het beste uit jezelf

De VVD geeft het onderwijs de ruimte zich te ontwikkelen van massaproduct tot handwerk, van confectie tot maatwerk. De verantwoordelijkheid voor het onderwijs moet worden teruggeven aan scholen en ouders. De VVD is voor kleinere klassen en kleinere scholen.

Aan de slag

De afgelopen 8 jaar kwamen er meer dan 1 miljoen mensen aan het werk. Toch staan er nog teveel mensen langs de kant. Er zijn bijna 1 miljoen mensen in de WAO, maar veel van hen willen en kunnen werken. Het werk is er. De VVD gaat ervoor meer mensen aan het werk te helpen.

Betere kinderopvang betekent dat ouders, vooral moeders, ruimte krijgen om aan het werk te gaan. Kinderopvang moet daarom aansluiten op de wensen van mensen. Ouders die voor kinderopvang kiezen, kunnen bij de VVD rekenen op een belastingvoordeel.

Zekerheid voor morgen

Jonge generaties leren van ouderen. Ouderen moeten gelegenheid krijgen actief te blijven in de samenleving. Van de VVD mogen ouderen na hun 65ste blijven werken. De VVD staat voor een welvaartsvaste AOW als basispensioen, nu en in de toekomst.

Het volledige verkiezingsprogramma is te downloaden via www.vvd.nl of gratis op te vragen via 070-3613061

Tijdloos: mooie interieurs

Wij brengen behalve de internationale top op het gebied van handgemaakte stijlmeubelen, ook een zeer uitgebreide exclusieve collectie stoffen, tapijten en woondecoraties in een Engelse ambiance.

Zomaar een greep hieruit:

Grande Arredo • Batheastone • De Bournais
Fauld • Imperial Collections • Parker Farr
Mulberry • Ralph Lauren • Dedar • Moissonnier
Sheila Coombes • Zoffany • Michael Pietranek

U bent van harte welkom in onze showrooms.

Amelink
EXCLUSIEVE INTERIEURS

goirke kanaaldijk 20 | 5046 AT tilburg | telefoon: 013 - 543 47 49 | telefax: 013 - 545 49 36

voor meer informatie en routebeschrijving kijk op internet: www.amelink.com

OPENINGSTIJDEN: dinsdag tot en met vrijdag van 10.00 tot 17.30 uur, zaterdag van 10.00 tot 17.00 uur en op afspraak.

MEUBELEN | INTERIEURADVIES & -STOFFERING | WOONDECORATIES

Inofec
kantoormeubelen®

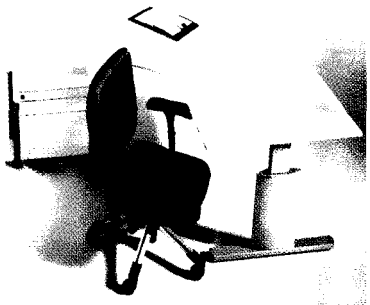

Bureau Corno €399,-

Tafel Combo €329,-

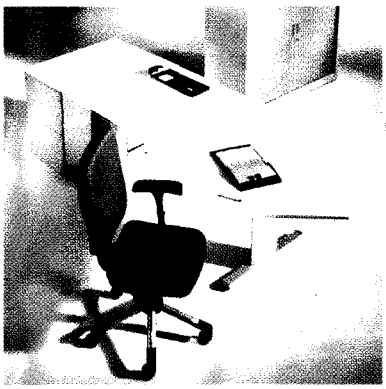

Bureau Tertio €339,-

Tafel Elipso €369,-

...ar
...volgens
Arbo-norm NEN 2449.

Minder inve...n?

Nieuw!

De Alu-Lijn va... fec:
dat past bij mijn ...maak...
èn mijn budget!

Meer weten?
Bel gratis: 0800 - 666.33.22

Showroom: Atoomweg 1 - Roosendaal

BOSS
HUGO BOSS

BOSS, BOTTLED.

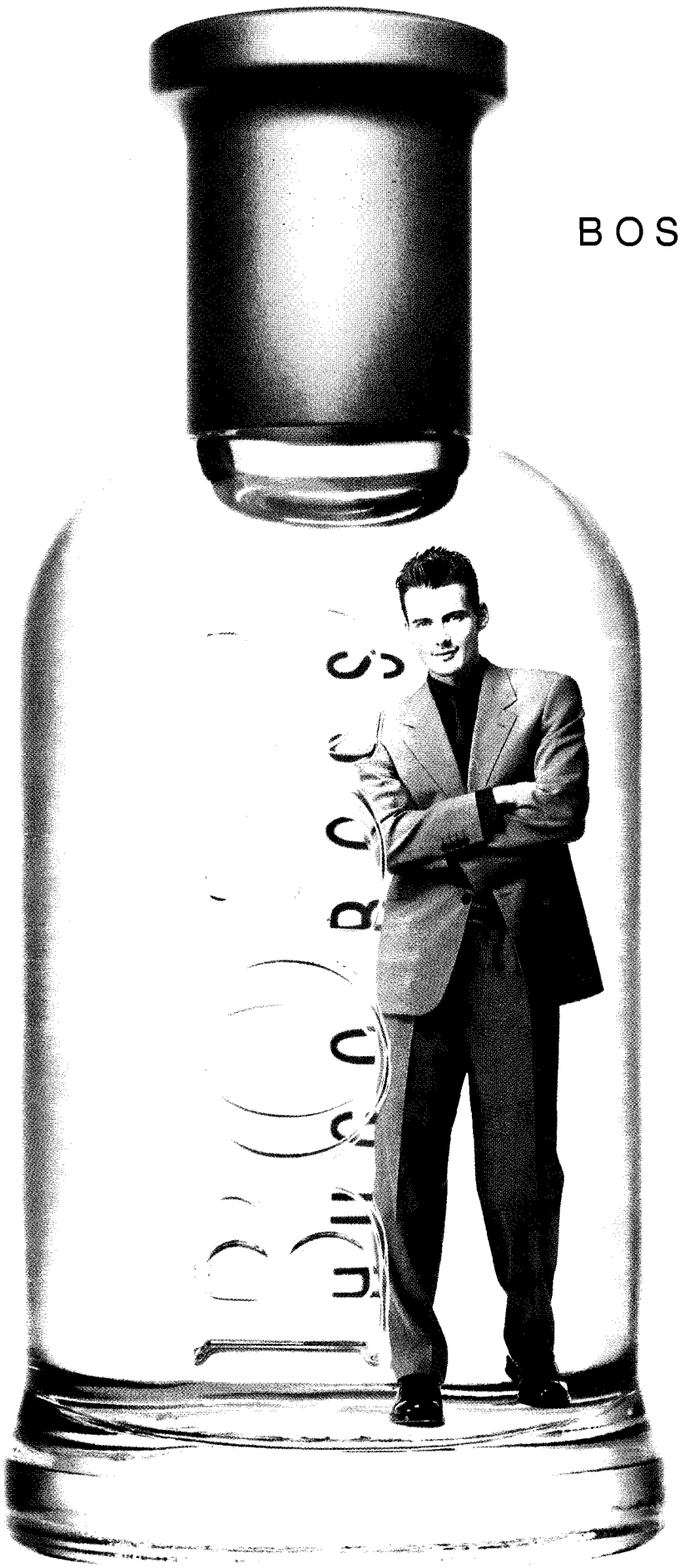

THE NEW FRAGRANCE FROM HUGO BOSS.

politiek

Magazine over liberale politiek
jaargang 3 nummer 3 2002

Handen uit de mouwen in de binnenstad

DOCUMENTATIECENTRUM
NEDERLANDSE POLITIEKE
PARTIJEN

Eén luchtruim voor allen

Gerrit Zalm: 'Partij is geen applausmachine'

Windenergie niet alleen lonend voor milieu

losse verkoopprijs € 3,50

Tijdloos: mooie interieurs

Wij brengen behalve de internationale top op het gebied van handgemaakte stijlmeubelen, ook een zeer uitgebreide exclusieve collectie stoffen, tapijten en woondecoraties in een Engelse ambiance.

Zomaar een greep hieruit:

Grande Arredo • Batheastone • De Bournais
Fauld • Imperial Collections • Parker Farr
Mulberry • Ralph Lauren • Dedar • Moissonnier
Sheila Coombes • Zoffany • Michael Pietranek

U bent van harte welkom in onze showrooms.

Amelink
EXCLUSIEVE INTERIEURS

goirke kanaaldijk 20 | 5046 AT tilburg | telefoon: 013 - 543 47 49 | telefax: 013 - 545 49 36

voor meer informatie en routebeschrijving kijk op internet: www.amelink.com

OPENINGSTIJDEN: dinsdag tot en met vrijdag van 10.00 tot 17.30 uur, zaterdag van 10.00 tot 17.00 uur en op afspraak.

MEUBELEN | INTERIEURADVIES & -STOFFERING | WOONDECORATIES

EXCLUSIEVE CADEAU-TOPPER

Speciaal voor lezers van Politiek!

Exclusief voor lezers een absolute cadeautopper. Voor u zelf of -met de feestdagen in het vooruitzicht- voor iemand anders. U komt origineel voor de dag met de nieuwste design-pen van het topmerk Cross.

Innovatie, energie en plezier in één futuristisch ontwerp: dat is de Cross Ion. Dankzij het slimme design ziet u de kleur van de inkt in uw pen. De voorkant en de aluminium dop omringen een modern gekleurde elips die de gel-inktvulling laat zien en voorzien is van een inspringend Cross-logo. De Ion wordt geleverd in de kleurencombinatie zilver/neptune blue en is voorzien van een Nucleus Black gel-inktvulling..

De Ion heeft een eenvoudige 'quick-clip' die gebruikt kan worden met een sleutelhanger of sleutelkoord voor om de nek. Om dit design te completeren, wordt iedere Cross Ion geleverd met zijn eigen, moderne geschenkdoos.

Bestellen is uitsluitend mogelijk met de originele bon uit Politiek! Vult u de bon a.u.b. volledig in. Nadat wij het verschuldigde bedrag van uw rekening hebben geincasseerd, heeft u uw bestelling binnen 14 dagen in huis.

CROSS ion™

Ik bestel:

[.. x]* Cross Ion met black gel-inktvulling voor de speciale prijs van € 31,95 per stuk

[.. x]* Extra gel-inktvulling met schrijfkleur: black / blue / red (omcirkel de kleur naar keuze!) voor € 3,50 per stuk

* (aantal invullen a.u.b.)

Per zending wordt € 3,50 porti- en administratiekosten in rekening gebracht.

Naam: _____

Adres: _____

Postcode/Plaats: _____

Telefoon: _____

Ik machtig TOPpers Lezersservice Politiek! om het totaalbedrag van bovenstaande bestelling éénmalig te incasseren van mijn bank/giro-rekening met nummer [ ][ ][ ][ ][ ] [ ] [ ] [ ][ ][ ]

Handtekening:

Visie: Gerrit Zalm 7

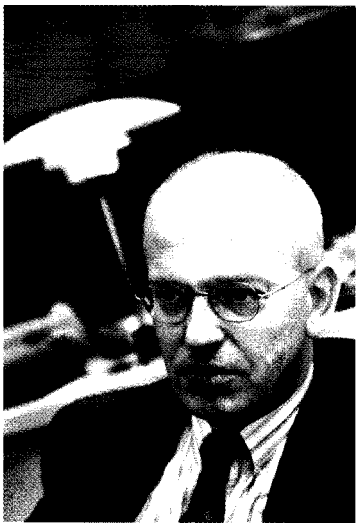

De parlementsverkiezingen hebben de liberalen niet alleen nieuwe coalitiepartners, maar ook een nieuwe fractievoorzitter opgeleverd. Gerrit Zalm heeft zijn eerste politieke succes al binnen: ondanks het forse zetelverlies is hij erin geslaagd, veel punten uit het VVD-verkiezingsprogramma in het regeerakkoord te laten opnemen. De vraag is nu hoe het verder gaat met de partij zelf. Zal de VVD, zoals sommigen vrezen en anderen hopen, naar rechts opschuiven? Gerrit Zalm is daar duidelijk over: "Die gevreesde 'verrechtsing' van de VVD zie ik niet plaatsvinden. Wanneer je als VVD'er minister van Economische Zaken wordt, is het niet zo makkelijk een 'links' imago te krijgen, evengoed is het bijna onmogelijk je een 'rechts' aureool aan te meten, wanneer je op een post als Onderwijs terechtkomt. Ik denk daarom, dat die hele discussie over een 'conservatieve' of een 'liberale' koers eerlijk gezegd vooral een kwestie van gezichtsbedrog is."

17 Reportage: centrumburgemeesters

Als eerste steden in Nederland hebben Amsterdam en Rotterdam ieder een eigen 'centrumburgemeester', die zich buigt over problemen en vraagstukken die spelen in de binnenstad. In Amsterdam is oud-VVD-Kamerlid Anne Lize van der Stoel de nieuwe voorzitter van de deelraad Amsterdam-Centrum, terwijl in Rotterdam partijgenoot Harald Bergmann voorzitter is geworden van de Rotterdamse Centrumraad. In directe samenspraak met burgers en wijkorganisaties werken zij aan de leefbaarheid, veiligheid en sociale cohesie in buurten en wijken. Want op dat terrein is nogal wat werk te verzetten. Sleutelwoorden hierbij zijn vooral 'schoon' en 'heel', volgens Bergmann. Van der Stoel heeft vooral handhaving hoog op haar lijstje staan: "Als er in de binnenstad niet goed wordt gehandhaafd, is de openbare ruimte altijd voor de persoon met de grootste bek."

Op zoek naar politieke talenten 24

Meer liberale invloeden in de maatschappij. En dan niet alleen binnen de politiek, maar ook in het maatschappelijk middenveld. Dat is, kort gezegd, de doelstelling van de stuurgroep Talentmanagement binnen de VVD. Mark Harbers, vice-voorzitter van het hoofdbestuur, gaf onlangs een eerste aanzet met de oprichting van de stuurgroep, die de werving van politiek talent hoog op de prioriteitenlijst heeft staan. "We willen dat de VVD veel zichtbaarder wordt in de samenleving. Dat er meer wordt samengewerkt en men elkaars kennis en ervaring gebruikt. Dat kan alleen als mensen met talent ook in beeld zijn. Bovendien is na de afgelopen verkiezingen eens te meer duidelijk geworden dat de 'oude' manier van werken niet voldoende is. De partij moet meer in de openbaarheid treden. De politiek in zijn algemeenheid moet dichter bij mensen staan."

Politiek!
is een tijdschrift over liberale politiek

Politiek! is een uitgave van de Volkspartij voo Vrijheid en Democratie (VVD) en wordt gere aliseerd door Uitgeverij TOPpers bv.

Redactie adres
Uitgeverij TOPpers bv.
Edelweisstraat 5
5241 AH 's-Hertogenbosch
T 073 - 6140858
F 073 - 6140873
E redactie@toppers.nl

Algemeen directeur
Peter Westerling

Redactie
Monique van Diessen (chef redactie)
Sandra Kagie (eindredactie)
Lonneke van Eldijk
Jeroen Kuypers
Bart Manders

Fotografie
Hans van Asch, Flip Franssen/
Beeldbank KU Nijmegen

Vormgeving
José van Zwam (hoofd studio),
Walter van Eerd, Annemieke van Seeters,
Ron Toonen

Overige medewerkers
Daan Zwart (adviseur VVD)
Marita Smit (coördinatie VVD)

Advertenties
Uitgeverij TOPpers bv, tel. 073 - 6140858

Druk
Giethoorn-ten Brink te Meppel

Copyrights
Het auteursrecht op de in dit magazine versch nen artikelen wordt door de uitgever voorbeho den. De uitgever heeft alle zorg gegeven aan h nakomen van wettelijke reprorechten. Is het de ondanks zo, dat er rechthebbenden zijn, die ni getraceerd konden worden of van wie de clai op gebruikt materiaal niet bekend was, dan wo den zij verzocht zich schriftelijk met de uitgever verbinding te stellen, met opgave van hun clai en de uitgave waarop deze claim gebaseerd is.

Abonnementen
Leden van de VVD ontvangen Politiek! vierma per jaar gratis. Niet-leden betalen € 12,00 vo vier nummers. Een abonnement kan aang vraagd worden bij het Algemeen Secretaria VVD en op ieder gewenst tijdstip ingaan. Ee abonnement wordt automatisch verlengd, mi de abonnee uiterlijk drie maanden voor het ve strijken van de abonnementsduur schrifteli opzegt.
Algemeen Secretariaat VVD, Postbus 30836,
2500 GV Den Haag, **T** 070 - 3613061.

Disclaimer
De redactionele inhoud van Politiek! komt o onafhankelijke wijze tot stand en geeft dus ni per definitie de standpuntbepaling van h hoofdbestuur van de VVD weer.

Debat: Duurzame energie **26**

De toepassing van windenergie is de kinderschoenen wereldwijd definitief ontgroeid. De markt voor deze schone vorm van energie groeit jaar na jaar met gemiddeld dertig procent. In Nederland bedraagt dit groeicijfer zo'n tien procent. Met andere woorden; de windhandel draait al lang niet meer om een schoon milieu alleen. Het is big business geworden waar inmiddels ook buiten de kustprovincies meer en meer animo voor bestaat. Steeds vaker worden de metershoge windturbines daarentegen ook beschouwd als verstoorders van het landschap. Politiek! vroeg gedeputeerde van Economische Zaken in Noord-Brabant, Onno Hoes en Paul van Poppel van de Brabantse Milieufederatie naar de mogelijkheden en gevoeligheden omtrent windenergie in 'hun' provincie.

34 Ethiek: Klonen kan echt niet

Keer op keer verschijnen er verhalen dat het nu toch gelukt is: het klonen van mensen. Keer op keer blijkt het echter niet te kloppen. Het kopiëren van mensen kan technisch niet en het kan moreel al helemaal niet, stelt ethica Heleen Dupuis. "Het is hoogst onwaarschijnlijk dat het klonen van individuele mensen er ooit van komt. Het kán gewoonweg helemaal niet. Niet alleen is klonen zelf volstrekt onaanvaardbaar, maar ook de weg ernaartoe is volslagen immoreel." In Nederland is klonen overigens verboden, in juli is de embryowet aangenomen die het klonen van individuele mensen wettelijk onmogelijk maakt. Een vooruitziende wet meent Dupuis, er worden dingen verboden die nog niet eens kunnen. "Op andere biomedische terreinen hebben we vaak het gevoel gehad dat we achter de feiten aanliepen met wetgeving."

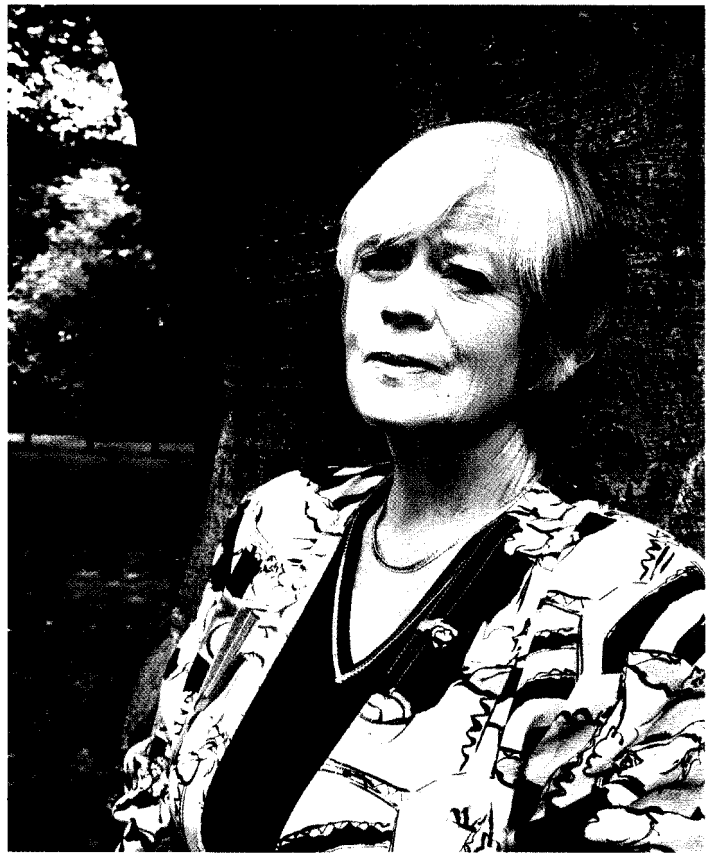

10 Europees beleid: één luchtruim voor allen
12 het gezicht: Ivo Opstelten
14 buitenland: Zimbabwe
20 10 vragen aan... Robin Bremekamp
23 een kijkje in... het provinciehuis van Gelderland
29 maatschappij: zonder subsidie geen cultuur?
32 een gesprek met de Hongaarse ambassadeur András Gergely
38 interview: Chiel van Praag
40 opinie: partijfilosoof Paul Cliteur over partijvernieuwing

€25,- korting voor lezers op Antisliptraining

Extra controle over uw auto

Speciaal voor lezers van Politiek! is er een antisliptraining georganiseerd op zondag 1 december. Tijdens deze geheel verzorgde dag wordt gewerkt aan een betere voertuigbeheersing in gevaarlijke situaties. Spannend, maar vooral nuttig omdat u straks beter voorbereid de weg op gaat.

Vroeger bezochten vooral waaghalzen de slipscholen. Lekker slippen als vertier. Tegenwoordig wordt een antisliptraining gezien als een bijna noodzakelijk aanvulling op het rijbewijs. Het Nederlandse verkeer is druk en gevaarlijk. Hoe reageert u bij een noodstop? Maar ook het weer en slecht wegdek kunnen gevaarlijke situaties opleveren. Wat te doen als uw auto in een slip raakt, de remmen blokkeren en hij begint te glijden? Of er bevindt zich een obstakel op de weg en u moet plots uitwijken... hard remmen? Tijdens de eendaagse cursus die we u aanbieden, leert u hoe te handelen in deze en vele andere situaties en leert u het voertuig optimaal te beheersen. Uiteraard wordt u begeleid door de zeer ervaren instructeurs van VZN in Nuenen en staat de veiligheid voorop. Uw eigen auto heeft u alleen nodig om naar het circuit te komen. Tijdens de training rijdt u in auto's van VZN. Dus ook wat dat betreft loopt niemand risico. Een antisliptraining is spectaculair en leerzaam. Iedereen in het bezit van een geldig rijbewijs kan deelnemen. "Een onvergetelijke en zeer goed bestede, leerzame dag", aldus een deelnemer aan een cursus eerder dit jaar.

Inclusief lunch

Deze geweldige dag wordt u compleet met lunch aangeboden. De weersomstandigheden hebben geen enkele invloed op het wel of niet doorgaan. Misschien moet u in dit geval zelfs een beetje hopen op regen of sneeuw!

We nodigen u uit in te schrijven voor deze spannende training op zondag 1 december.

U betaalt slechts € 140,- voor de compleet verzorgde dag. Dat betekent een korting van € 25,- op de normale prijs. Inschrijven is uitsluitend mogelijk met behulp van onderstaande bon. Na ontvangst van de bon krijgt u een definitieve bevestiging toegestuurd en een routebeschrijving naar het VZN-circuit in Nuenen.
Aan de dag kan een gelimieerd aantal personen deelnemen. Bij overschrijving van het aantal plaatsen telt de volgorde van binnenkomst van inschrijving.
Indien u niet op 1 december, maar op een andere datum wenst deel te nemen, kunt u dat aangeven op de onderstaande bon. Er wordt dan contact met u opgenomen.

JA, ik wil deelnemen aan de antisliptraining.

Als lezer betaal ik het gereduceerde bedrag van € 140,- per persoon.

[ ] op de speciale dag: zondag 1 december met [...]* personen
[ ] op een andere datum (er wordt contact met mij opgenomen)
*aantal invullen a.u.b

Naam:

Adres:

Postcode/plaats:

Telefoon:

Namen extra deelnemers:

Ik geeft Lezersservice van Politiek! (TOPpers BV) toestemming om het inschrijfgeld éénmalig te incasseren van mijn rekening. Het geld wordt ongeveer twee weken voor aanvang van de training geïncasseerd. Bij annulering binnen twee weken voor aanvang van de trainingsdag is geen restitutie van het inschrijfgeld meer mogelijk.

Handtekening:

Stuur deze bon in een open envelop naar de Lezersservice, Antwoordnummer 10530, 5240 WB Rosmalen. Faxen mag ook: 073-6140873

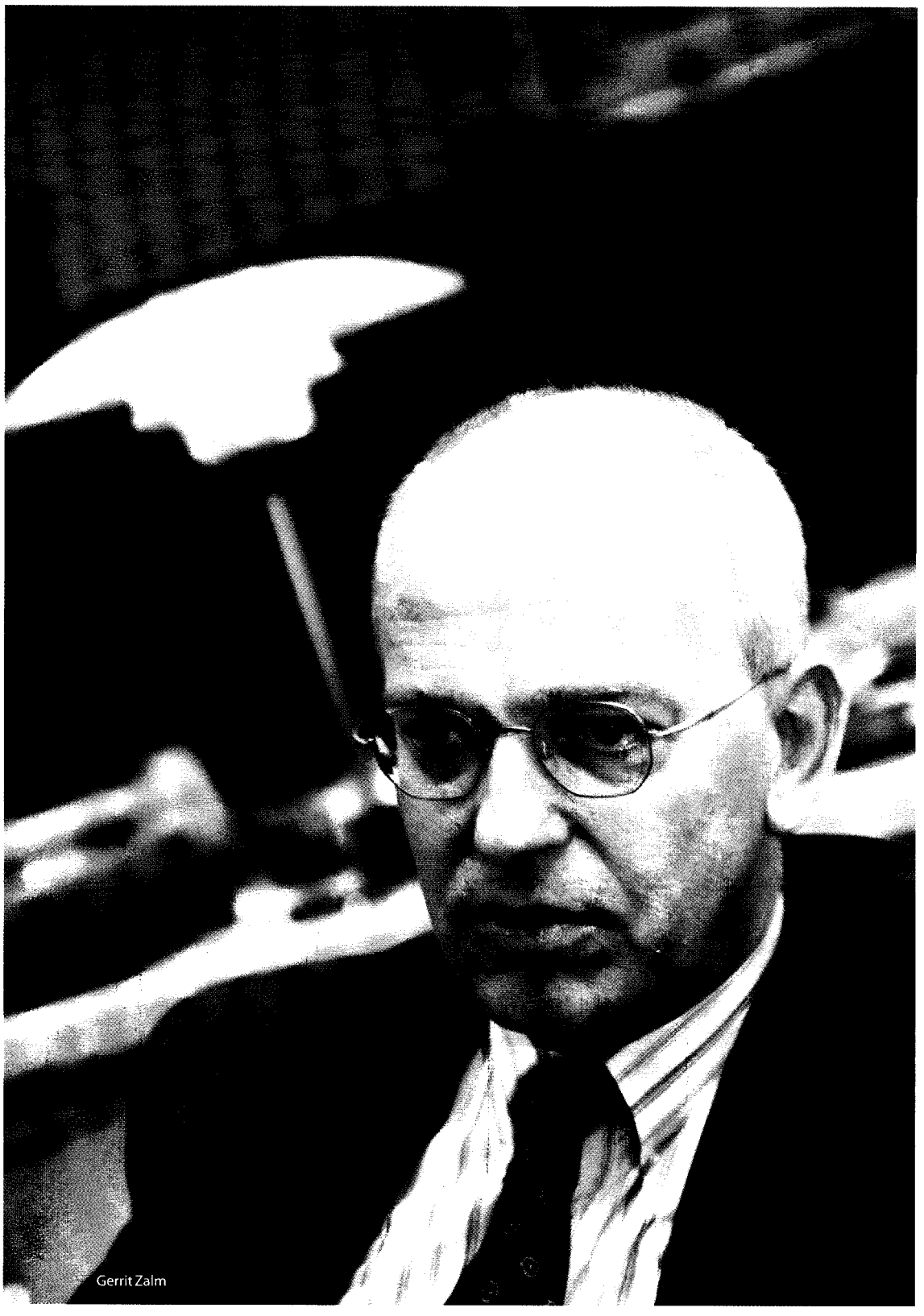
Gerrit Zalm

Meer ruimte voor intern debat

De parlementsverkiezingen hebben de liberalen niet alleen nieuwe coalitiepartners, maar ook een nieuwe fractievoorzitter opgeleverd. Gerrit Zalm heeft zijn eerste politieke succes al binnen: ondanks het forse zetelverlies is hij erin geslaagd, veel punten uit het VVD-verkiezingsprogramma in het regeerakkoord te laten opnemen. De vraag is nu hoe het verder gaat met de partij zelf. Zal de VVD, zoals sommigen vrezen en anderen hopen, naar rechts opschuiven? Zal ze zich tijdens de komende regeerperiode even standvastig opstellen tegenover CDA en LPF als tijdens de onderhandelingen? En zal de rol van de leden kritischer of juist inschikkelijker worden? Politiek! vroeg, Gerrit Zalm antwoordde.

De keuze voor Gerrit Zalm lag eigenlijk wel voor de hand. Als minister van Financiën maakte hij weliswaar acht jaar lang prominent deel uit van de Paarse coalitie, maar werd hij ook vereenzelvigd met het minst omstreden aspect van het beleid. Onder Zalm veranderde de kleur van de Nederlandse staatsbegroting van rood in zwart. Hij verleende zelfs zijn naam aan het instrument dat een sleutelrol vervulde bij het tot stand komen van dit financiële evenwicht: de Zalmnorm. Dat laatste maakt zijn eigen keuze voor de opvolging van Hans Dijkstal echter allerminst vanzelfsprekend. Als internationaal gerespecteerd financieel expert had hij ook kunnen opteren voor een toppositie in het bedrijfsleven of bij een instituut als het IMF of de Wereldbank.

"Het is waar, dat ik zonder problemen een functie in het bedrijfsleven had kunnen accepteren", bevestigt Gerrit Zalm. "Uit een recente enquête bleek, dat maar liefst tweederde van de leden van de Raden van Bestuur van grote bedrijven mij graag als hun collega hadden verwelkomd. Ik had echter gekozen voor een plaats op de kieslijst en ik kreeg dan ook nog meer dan driehonderdvijftigduizend voorkeursstemmen - om precies te zijn: 350.007. Er was dus een grote morele verplichting om ook inderdaad in de Kamerbanken plaats te nemen en het voorzitterschap van de fractie te accepteren."

Standvastig

Eén van de eerste daden van de kersverse fractievoorzitter was de mededeling dat de VVD, gezien de enorme verkiezingsnederlaag, beter in de oppositie kon gaan dan opnieuw regeringspartij worden. Het was de aanzet tot een tamelijk harde opstelling in de komende onderhandelingen met CDA en LPF, onderhandelingen die ruim twee maanden later tot een regeerakkoord leidden waarin maar liefst 142 punten uit het verkiezingsprogramma van de VVD volledig werden gerealiseerd. Slechts op dertien van de tweehonderd moesten de liberalen bakzeil halen, terwijl een aantal andere, zoals het voorstel de OZB af te schaffen, voor een deel werd gerealiseerd.

"Natuurlijk zijn politieke onderhandelingen een spel", geeft Zalm toe. "Maar net als bij poker komt er een moment, dat je je kaarten op tafel moet leggen. Ik ben in elk stadium bereid geweest mijn uitspraak na te komen. Als wij ons niet hadden kunnen herkennen in het resultaat zouden we ons alsnog hebben teruggetrokken en in de oppositie zijn gegaan. Standvastig zijn houdt echter niet in dat je voortdurend dreigt op te stappen als je je zin niet krijgt. Ik had de gesprekken best nodeloos kunnen traineren door ze halverwege boos af te breken, maar tot dergelijke spelletjes hebben we ons nooit verlaagd. Daar was ook geen reden toe, want op een aantal belangrijke punten bleken de beoogde coalitiepartners het in hoofdlijnen met ons eens te zijn. Dat gold met name op het gebied van asiel- en vreemdelingenbeleid. Henk Kamp heeft jarenlang opgebokst tegen de linkse Kamermeerderheid en zonder veel succes het ene na het andere voorstel ingediend. Toen ik hem meenam naar de informateur kreeg hij in één middag op bijna al die punten volledig zijn zin."

> "De hele discussie over een 'conservatieve' of een 'liberale' koers is vooral een kwestie van gezichtsbedrog."

Geen reactionair beleid

De beoogde maatregelen op deze terreinen lijken de grootste breuk met het Paarse verleden te impliceren. Ze hebben het kabinet Balkenende ook direct het stempel 'conservatief' bezorgd. Parallel daarmee is in de pers al heel wat gespeculeerd over de vraag of dit ook voor de VVD een koerswijziging betekent. Met andere woorden: zal het conservatieve element het progressieve element, dat de afgelopen acht jaar vaak vrij prominent op de voorgrond trad, overschaduwen? Gerrit Zalm antwoordt ontkennend. Waar anderen de eerste tekenen voor een koersverandering ontwaren, ziet hij vooral continuïteit.

"Door de linkse kamermeerderheid onder Paars hebben we een aantal thema's, die traditioneel 'van ons' zijn, veel te weinig in de pictuре kunnen zetten. Het gevolg daarvan was dat andere partijen, zoals de LPF, deze hebben kunnen kapen. Nu we opnieuw ons stempel op 'law and order'-achtige thema's kunnen drukken, wil dat niet zeggen dat we plotseling onze koers hebben verlegd. Integendeel, zou ik zeggen. Wat we de afgelopen maanden hebben gedaan, is ons verenigen rond een verkiezingsprogramma dat iedereen erg liberaal vond. Het voortzetten van het solide financiële beleid - een typisch kenmerk van Paars - was voor ons daarbij even essentieel als het eindelijk verwezenlijken van een strakker asiel- en integratiebeleid én van het behoud van onder Paars verworven vrijheden. Men staart zich nu misschien een beetje blind op de 'law and order'-thema's, maar ik kan u verzekeren, dat wij de komende jaren minstens zo hard zullen hameren op het behoud van de status quo wat betreft een 'softer' thema als ethiek. Er komt geen reactionair beleid waar het zaken als de winkelsluitingswet of het drugsbeleid betreft. We zullen niet toestaan dat op zondag alle winkels weer dichtgaan of alle coffeeshops gesloten worden. Die gevreesde 'verrechtsing' van de VVD zie ik dus niet plaatsvinden. Wanneer je als VVD'er minister van Economische Zaken wordt, is het niet zo makkelijk een 'links' imago te krijgen,

"De andere partijen kunnen ervan verzekerd zijn, dat ik de komende vier jaar het kabinet op een constructief-kritische manier zal volgen."

evengoed als het bijna onmogelijk is je een 'rechts' aureool aan te meten, wanneer je op een post als Onderwijs terechtkomt. Dan ben je al bijna automatisch een 'ontplooiingsliberaal'. Ik denk daarom, dat die hele discussie over een 'conservatieve' of een 'liberale' koers eerlijk gezegd vooral een kwestie van gezichtsbedrog is."

Geen compromissen

Gerrit Zalm heeft ervoor gekozen te blijven zitten in de Tweede Kamer. Daarmee dringt zich een vergelijking op met zijn beide voorgangers Frits Bolkestein en Hans Dijkstal. De formatieperiode heeft hem direct al gekarakteriseerd als een politicus die eerder in de stijl van Bolkestein, dan in die van Dijkstal zal ageren. De eerste voerde soms een, wat wel genoemd werd, 'interne oppositie' tegen het eerste Paarse kabinet, de laatste stond meer bekend om de compromissen die hij voor elkaar kreeg in het tweede. "De compromissen die we moesten sluiten, hebben we al tijdens de formatie gesloten. De andere partijen kunnen dus ervan verzekerd zijn, dat ik de komende vier jaar het kabinet op een constructief-kritische manier zal volgen. En aan een eventueel hernieuwd 'torentjesoverleg' zal ik niet meedoen", zegt Zalm beslist. Hij zal daarin worden bijgestaan door een ploeg doorgewinterde politici. "Aanvankelijk leek het een groot probleem, dat er door de slechte verkiezingsuitslag geen nieuwkomers waren verkozen, maar dankzij het feit, dat een aantal Kamerleden minister of staatssecretaris is geworden en enkele oudgedienden hun zetel ter beschikking hebben gesteld, is er alsnog sprake geweest van doorstroming. Trouwens, vergeleken bij het grote gebrek aan parlementaire ervaring bij met name het CDA en het LPF, ben ik ervan overtuigd dat we slechts ons voordeel kunnen doen met de enorme expertise van onze huidige ploeg. Voormalige ministers als Frank de Grave en Jozias van Aartsen hebben bovendien verklaard niet bepaald hun neus op te halen voor het parlementaire werk en het Kamerlidmaatschap als een echte uitdaging te zien."

Geen applausmachine

Zalm mag dan niet willen deelnemen aan een eventueel herboren 'torentjesoverleg', hij wil zich met zijn Kamerfractie evenmin opsluiten in een 'Haagse ivoren toren'. "Natuurlijk vind ik het heel leuk als er voor mij geapplaudisseerd wordt, als ik tijdens een ledenbijeenkomst een lezing houd, maar de partij mag niet vervallen tot een applausmachine. We moeten de komende jaren de leden meer dan vroeger bij de besluitvorming betrekken en beter naar hun opvattingen en suggesties luisteren. Er moet dus meer ruimte komen voor intern debat en afwijkende meningen. Daarom bezoek ik alle achttien Kamercentrales en heb ik gesproken op alle regionale bijeenkomsten. De ene keer krijg ik complimenten, de andere keer zeggen de leden mij ongezouten hun mening - en dat laatste is even welkom als het eerste. Ik heb er ook een gewoonte van gemaakt alle e-mails te lezen die we krijgen toegestuurd. Het zijn er elke dag vele tientallen, want e-mail is een laagdrempelig medium, en vaak is de inhoud opvallend verhelderend. Er zitten wel eens scheldpartijen tussen, maar de meeste hebben vooral een opbouwend karakter. Toen we afhoudend waren over kabinetsdeelname kreeg ik er een van iemand die zei: 'Jullie luisteren alleen naar mensen die niét op je gestemd hebben'. Daar zat veel waars in vond ik. Als we willen voorkomen dat een nederlaag, zoals die van 15 mei jl., zich herhaalt zullen we ook en vooral beter moeten luisteren naar onze leden en de mensen die wél op ons hebben gestemd. Ik geloof dat we die les goed hebben geleerd en ook al de eerste positieve resultaten daarvan zien. Er komen nieuwe leden bij en we stijgen ook weer in de opiniepeilingen, terwijl het normaal is dat je na zo'n verkiezingsnederlaag eerst nog een stuk verder wegzakt. We zijn dus op de goede weg. Nu moeten we ervoor zorgen, dat we daar niet meer vanaf raken."

Tekst: Jeroen Kuypers
Fotografie: Hans van Asch

Luchtruim voor allen

Marieke Sanders

De succesvolle pogingen van Brussel om steeds meer samenwerking te bewerkstelligen lijken zich letterlijk tot het grondgebied van de EU-lidstaten te beperken. In de lucht beroepen de leden zich als vanouds op hun soevereiniteit. Bovendien bakent de luchtmacht overal grote corridors voor zichzelf af, ten koste van de civiele luchtvaart. Het gevolg is een toenemende en vooral onnodige congestie in de lucht, die op zijn beurt een negatief effect heeft op de economische bedrijvigheid op de grond. Meer samenwerking in de lucht zou de 'files tussen de wolken' grotendeels kunnen oplossen.

Onder auspiciën van de Liberale en Democratische fractie in het Europees Parlement

Sinds 10 april dit jaar ligt er een voorstel bij de Europese Commissie om die samenwerking concreet te bevorderen en zo op termijn tot een Single European Sky te komen. In officiële bewoordingen heet het een 'voorstel voor een verordening betreffende de levering van luchtvaartnavigatiediensten in het gemeenschappelijk Europees luchtruim'. De tekst geeft duidelijk blijk van een liberale inspiratie. De rapporteur was dan ook Marieke Sanders-Ten Holte, lid van de liberale fractie in het Europees Parlement.

Vervuiling en vertraging

"De congestie in de lucht heeft tal van negatieve gevolgen", zegt Marieke Sanders. "Toestellen die rondjes moeten cirkelen boven het vliegveld vervuilen de lucht. Vertragingen bij het vertrekken en aankomen, remmen de doorstroom op de luchthaven en dragen bij tot files op de wegen ernaar toe. Kortom; congestie belast zowel het milieu als de economie en degene die de prijs daarvoor betaalt is de consument, want de luchtvaartmaatschappijen berekenen al deze extra kosten uiteindelijk aan hun klanten door."

Ook het luchtruim boven de Verenigde Staten is onderhand behoorlijk 'vol', maar het Ameri-

kaanse vliegverkeer is vanouds veel intensiever dan het Europese. Waarom slagen de Amerikanen er wel in grote aantallen vliegbewegingen relatief probleemloos te laten verlopen en de Europeanen niet? Het antwoord is van een onthutsende eenvoud: omdat de VS met één luchtruim te maken hebben en niet met zestien verschillende. Als elk van de meer dan vijftig deelstaten op zijn soevereine strepen stond, zou vliegen in de VS niet langer de snelste en (vaak ook) goedkoopste manier van reizen zijn. Wat heeft het creëren van een Single European Sky tot nog toe tegengehouden?

Sanders: "Een groot deel van het Europese luchtruim is voorbehouden aan de militairen. In Frankrijk bijvoorbeeld claimt de luchtmacht meer dan de helft van het territorium. Dat betekent dat het grootste deel van dit luchtruim onbenut blijft, want de militairen oefenen hooguit enkele uren per dag en maken verder gebruik van flight simulators. Ons voorstel beoogt niet de luchtmacht haar corridors af te pakken, maar de militaire en de civiele luchtverkeersleiding met elkaar te laten samenwerken. Als duidelijk is wanneer en waar de luchtmacht oefent, kan dat deel van het luchtruim de rest van de tijd door de burgerluchtvaart worden benut. Je kunt je ook afvragen of de afbakening van de militaire en civiele corridors nog wel klopt. Twintig jaar geleden zijn daarover afspraken gemaakt, maar in de tussentijd is niet alleen het vliegverkeer verveelvoudigd, maar ook de luchtvaarttechnologie geëvolueerd. Toestellen kunnen nu dichter in elkaars buurt vliegen zonder dat dit ten koste gaat van de veiligheid. Ook in dit opzicht zou het gezamenlijk luchtruim efficiënter kunnen worden benut. Dat alles geldt overigens natuurlijk slechts in vredestijd, want in geval van oorlog krijgen de militairen met één druk op de rode knop weer de beschikking over het volledige luchtruim."

Eurocontrol

In het door Sanders ingediende voorstel wordt voorts gepleit voor een betere samenwerking tussen de diverse Europese burgerlijke luchtverkeersleidingen. Er bestaat overigens reeds een overkoepelende organisatie, die tot doel heeft de veiligheid in de lucht te bevorderen en de vertragingen in het vliegverkeer te reduceren, namelijk Eurocontrol te Brussel. Het door deze organisatie ingestelde European Air Traffic Management Programma (EATMP) lijkt een goede stap in de richting van de beoogde Single European Sky. Het voorbeeld van Maastricht, waar het de vliegbewegingen van en naar drie landen (België, Nederland, Duitsland) door een smalle corridor coördineert, toont bovendien aan tot welke hoogten de efficiencywinst kan stijgen, mits er goed wordt samengewerkt. Eurocontrol heeft echter weinig dwingende bevoegdheden. "De lidstaten lopen helaas niet voorop in het streven naar meer samenwerking in het luchtruim", aldus Marieke Sanders. "Al moet ik toegeven, dat de gebeurtenissen op 11 september vorig jaar de diverse regeringen hebben wakker geschud en meer bewust hebben gemaakt van de vele voordelen die één Europees beleid op dit gebied biedt. Vandaar dat wij ervoor pleiten, dat de Commissie een sterkere rol gaat spelen om die samenwerking desnoods af te dwingen."

Het willen vasthouden aan soevereiniteit en een vertrouwde manier van werken zijn echter maar enkele van de redenen voor de tegenzin die er bij de diverse nationale luchtverkeersleidingen leeft tot een Single European Sky te komen. Die tegenzin is blijkbaar groot. Aan het begin van deze zomer leidde het bekend worden van het Europese voornemen zelfs in een aantal landen tot een waarschuwingsstaking van één dag door de luchtverkeersleiders. "Sommigen menen, dat dit voorstel een vrijbrief is voor het privatiseren van de luchtverkeersleidingen en dat deze verzelfstandiging vervolgens tot banenverlies, verslechtering van de arbeidsomstandigheden en zelfs tot minder veiligheid zal leiden. Nergens in het voorstel wordt echter opgeroepen tot privatisering. De maatregelen die worden gesuggereerd hebben stuk voor stuk betrekking op het stimuleren van de samenwerking, op het streven naar meer efficiency en het komen tot betere afspraken met de militairen. Of en hoe de nationale luchtverkeersleidingen vervolgens worden gereorganiseerd, daarover spreken wij ons niet uit. Die angsten zijn dus onterecht en eigenlijk - excusez le mot - uit de lucht gegrepen."

Banengroei

Als het voorstel, tot een Single European Sky te komen, goed wordt toegepast, zal het in de praktijk overigens daadwerkelijk tot een aanmerkelijk efficiëntere benutting van het Europese luchtruim leiden. Dat laatste maakt letterlijk en figuurlijk ruimte vrij voor extra vliegverkeer tussen de lidstaten. En dus voor extra groei van de sinds '11 september' in een zware crisis verkerende luchtvaartindustrie. Bovendien zal het kostenniveau dalen. De stimulans die er van het ééngemaakte Europese luchtruim op deze sector uitgaat, zal dus eerder een prikkel tot banengroei dan tot banenverlies zijn. "De voordelen beperken zich uiteindelijk overigens niet tot het vliegverkeer", besluit Marieke Sanders. "Luchthavens spelen niet alleen een cruciale economische rol op nationaal, maar ook op regionaal vlak. Als Schiphol, Welschap en Beek optimaler functioneren, zal dat zijn weerslag hebben op de omgeving van die vlieghavens. Er zullen minder files zijn, het reizen zal minder tijd in beslag nemen en er zullen meer goederen en diensten kunnen worden geleverd. Dat laatste is, denk ik, ook de specifiek liberale inbreng in dit wetsvoorstel. De Single European Sky is dus geen luchtfietserij of een poging vanuit Brussel de hemel te bestormen. Ook wie zelden of nooit vliegt zal uiteindelijk op de grond het positieve effect ondervinden van een vlottere afhandeling van het verkeer kilometers ver boven zijn hoofd."

Tekst: Jeroen Kuypers
Fotografie: Hans van Asch

Ivo Opstelten

"Als burgemeester kun je echt iets voor mensen betekenen"

"Het aantrekkelijke van het burgemeesterschap is de directe relatie die je hebt met burgers. Je kunt als burgemeester echt iets voor hen betekenen. Je zet je in voor het algemeen belang. Burgemeester zijn heeft daarnaast een belangrijke politieke dimensie. Het is een veelzijdige functie door de verscheidenheid aan onderwerpen, waarmee je in aanraking komt." Aan het woord is de 57-jarige mr. Ivo Opstelten, sinds 1999 burgemeester van Rotterdam.

Ivo Opstelten wordt 31 januari 1944 geboren in Rotterdam. Na de middelbare school kiest hij voor de Rijksuniversiteit van Leiden. "Ik ben rechten gaan studeren, omdat ik nog niet goed wist wat ik wilde. Ik vond rechten een goede algemeen vormende studie. Mijn keuze voor Leiden werd bijna traditiegetrouw bepaald. Mijn vader heeft ook in Leiden gestudeerd en was net als ik lid van studentenvereniging Minerva." Halverwege de studie ontstaat zijn belangstelling voor de publieke zaak en het burgemeesterschap. Hij kiest voor de afstudeerrichting Publiekrecht. "Het was een prachtige studie die een goede voorbereiding vormde op mijn latere functies."

Politieke belangstelling

Tijdens zijn studietijd groeit ook zijn politieke interesse. "Ik werd in 1966 lid van de VVD in Leiden. Aanvankelijk twijfelde ik tussen D66 en de VVD. Mijn hoogleraren waren sympathisanten van D66, met wie de studenten regelmatig politieke discussies voerden. Ik heb geen moment spijt gehad van mijn keuze voor de VVD. Het liberale karakter van de partij spreekt me erg aan. Ik sta achter het beginselprogramma en het opkomen voor het individu. Liberalisme is de kracht die de mens in staat stelt alles uit zichzelf te halen. Ik ben altijd geïnteresseerd geweest in de Haagse politiek. De lokale politiek trekt me echter meer, omdat je dan dichterbij de mensen zelf staat."

Na zijn afstuderen in 1969 volgt zijn eerste baan is op de afdeling Juridische en Kabinetszaken van de gemeente Vlaardingen. "Ik leerde hoe het allemaal werkt op een gemeente. Ik hield de tas van de burgemeester vast, zette belangrijke spullen netjes voor hem op een rij en regelde zaken op het gebied van politie en brandweer." Als 28-jarige wordt hij burgemeester van

Dalen, een kleine gemeente in Drenthe. Dit ambt vervult hij vijf jaar. "Ik heb daar het vak van burgemeester geleerd. Als nieuweling weet je niet goed wat je mogelijkheden en bevoegdheden zijn. Ik kon gelukkig terugvallen op ervaren Dalense wethouders." Tussen oktober 1977 en september 1980 is hij burgemeester van Doorn. "Drie jaar is te kort om burgemeester te zijn en om daadwerkelijk iets te bereiken. Na drie jaar werd ik echter door de toenmalige Commissaris van de Koningin Toxopeus gevraagd burgemeester te worden van Delfzijl. Deze vacature bleek namelijk moeilijk te vervullen. Na enige bedenktijd besloot ik ja te zeggen."

Prachtige havenplaats

"Het was aantrekkelijk om in die fase van mijn leven naar Delfzijl te gaan", vertelt Opstelten. "Mijn vrouw en ik waren direct verkocht, toen we voor het eerst met de auto de havenplaats binnenreden." Tot 1987 is hij er burgemeester. "De ontwikkelingen in Delfzijl en het Eemshavengebied zijn anders gelopen dan gepland. Er werden aanvankelijk allerlei plannen op de tekentafel ontwikkeld, waarvoor later geen afzetmarkt bleek te zijn. Uiteindelijk werden wel dingen gerealiseerd in het Eemshavengebied, maar in een lager tempo dan iedereen had gehoopt of voorspeld. De bestuurlijke verhoudingen in de provincie waren prima, met Henk Vonhoff als Commissaris van de Koningin en Johan Remkes als gedeputeerde. Het was een uitdaging om harde politieke discussies met hen te voeren."

Directeur-generaal

In 1987 wordt Opstelten directeur-generaal voor Openbare Orde en Veiligheid op het ministerie van Binnenlandse zaken. "De toenmalige minister van Binnenlandse Zaken Van Dijk vroeg mij voor deze functie. Ik heb er lang over na moeten denken, omdat de baan een breuk zou vormen in mijn burgemeestersloopbaan. Ik legde dit probleem voor aan Van Dijk en die vond dat het best kon." Aanvankelijk stuurt Opstelten als directeur-generaal het gemeentelijke politieapparaat aan. Daarna is hij, onder de nieuwe minister van Binnenlandse Zaken Ien Dales, betrokken bij de herziening van het Nederlandse politiebestel.

Na vijf jaar heeft het burgemeesterschap nog steeds een grote aantrekkingskracht. Hij wordt in 1992 burgemeester van Utrecht. "Ik had geluk dat de toenmalige Utrechtse burgemeester mevrouw Vos werd benoemd in de Raad van State." Hij bewaart goede herinneringen aan de domstad. "Het was een fantastische periode waarin ik veel heb kunnen doen. Zo is de hele ontwikkeling rond de Leidsche Rijn totstandgekomen en is het masterplan ontwikkeld voor de herontwikkeling van winkelcentrum Hoog Catharijne. Het controversiële masterplan heeft mede gezorgd voor de opkomst van Leefbaar Utrecht. Het was leuk om onlangs te horen dat het destijds ontwikkelde plan in iets veranderde vorm na een referendum is aangenomen."

Interessante stad

Als Opstelten zes jaar burgemeester is in Utrecht, vraagt de VVD hem voor het burgemeesterschap van Rotterdam. Hij volgt in februari 1999 de Rotterdamse burgemeester Bram Peper op. In Rotterdam voelt hij zich helemaal thuis. "Het is de meest interessante stad van Nederland. Rotterdam heeft een boeiende geschiedenis en een sterk natuurhistorisch karakter. Dankzij haar havens heeft de stad bovendien een wereldwijde bekendheid. Er is echt de durf om nieuwe dingen te doen. In de ruim drie jaar dat ik nu burgemeester ben is al het nodige in gang gezet."

Opstelten ziet terug op het bewogen laatste half jaar. Na de eerste de grote verkiezingswinst van Leefbaar Rotterdam, geven de Rotterdammers na de moord op Pim Fortuyn massaal uiting aan hun rouwgevoelens en onvrede. "Het goede verkiezingsresultaat van Leefbaar Rotterdam tijdens de lokale verkiezingen op 6 maart 2002 kwam voor mij niet onverwacht. Dit komt mede door de ervaringen die ik als burgemeester van Utrecht heb opgedaan bij de opkomst van Leefbaar Utrecht. De 17 zetels die Leefbaar Rotterdam uiteindelijk behaalde, was echter meer dan ik had verwacht. De Rotterdamse gemeenteraad is vanuit het standpunt 'don't blame the voter' professioneel omgegaan met dit verkiezingsresultaat. Er is snel een nieuw college van Leefbaar Rotterdam, CDA en VVD samengesteld. Op basis van het eerste coalitieakkoord is een collegeprogramma samengesteld, dat deze maand wordt gepresenteerd." De moord op Fortuyn was voor Opstelten een 'enorme schok' en een 'dramatische gebeurtenis'. "Nog nooit eerder in de Nederlandse historie is er een politicus vermoord. De moord heeft niet alleen in Rotterdam, maar ook in de rest van Nederland veel bij mensen losgemaakt. De mensen zijn waardig omgegaan met hun rouwgevoelens. Het is een gebeurtenis die ik nooit meer zal vergeten."

Verwachtingen

Opstelten spreekt tenslotte enkele verwachtingen uit voor Rotterdam. "Het nieuwe kabinet heeft dezelfde politieke kleur als onze gemeenteraad. In Rotterdam wordt daarom het nodige van het kabinet verwacht, ook wat betreft de toegang van Rotterdamse bestuurders tot de kabinetsleden. Onze stad heeft vijf hoofdprioriteiten. Veiligheid staat op nummer 1. Zo moeten er meer dienders op straat komen en extra cellen worden gerealiseerd. De andere prioriteiten van het college zijn goede huisvesting, verbetering van het onderwijs, een goede inburgering en de economische versterking van Rotterdam."

Tekst: Bart Manders

Fotografie: Hans van Asch

Het zwarte gat van Zuidelijk Afrika

De situatie in Zimbabwe gaat van kwaad tot erger. President Robert Mugabe probeert als een ouderwetse dictator op alle mogelijke manieren aan de macht te blijven. Verkiezingsfraude, geweld tegen politieke tegenstanders, ontwrichting van de rechtsstaat, geen middel is hem te min om dit doel te bereiken. In schril contrast daarmee staat het gedrag van Morgan Tsvangerai, de voorzitter van de belangrijkste oppositiepartij de Movement for Democratic Change (MDC). In een klimaat van intimidatie en manipulatie houdt hij de democratische principes overeind. Om die reden - en om hem in zijn strijd te steunen - heeft de VVD hem binnen de Liberale Internationale voorgedragen voor de Prize for Freedom (2003).

Ooit was Robert Mugabe de held van links én rechts. Zijn bewind bewees dat een vreedzame overgang van een Apartheidsbewind, naar een multiraciale samenleving mogelijk was. In 1980 werd het 'blanke' Rhodesië het 'zwarte' Zimbabwe. De, onder auspiciën van het Verenigd Koninkrijk gesloten, zogeheten Lancaster House-akkoorden beloofden bovendien een geleidelijke en vrijwillige verdeling van het land, dat tot dan toe hoofdzakelijk in handen van de blanke minderheid was. Zimbabwe beschikte over een uitstekende infrastructuur, vruchtbare landbouwgronden, industriële bedrijven, een onafhankelijke rechtspraak en een ondernemende bevolking. Kortom; het land had alles om een lichtend voorbeeld voor Subsahara-Afrika te worden. Meer dan twintig jaar later is Zimbabwe echter het zwarte gat van Zuidelijk Afrika geworden. Waar ging het mis en waardoor?

Gierende inflatie, hoge werkloosheid

"Mugabe heeft geleidelijk aan alle macht naar zich toegetrokken", zegt Tjalling Wiarda. "Aanvankelijk waren er bijvoorbeeld twintig zetels in het parlement gereserveerd voor de blanken. Vanaf 1990 wijst de president die zelf aan medestanders van zijn partij toe. Andere politieke tegenstanders heeft hij eenvoudigweg vermoord. Al in 1983 vonden er massamoorden plaats in de provincie Matabeleland, met als doel de machtsbasis van Mugabes concurrent uit de periode van de bevrijdingsstrijd, Joshua N'komo, te vernietigen. N'Komo's partij, de Zapu, werd nadien simpelweg samengevoegd met de regeringspartij Zanu tot Zanu-PF. Ook van de vrijwillige landverdeling is niets terechtgekomen. Veel grond ging naar medestanders van Mugabe en niet naar de kleine boeren voor wie ze bedoeld was. De wilde landbezettingen van de laatste jaren door zogenaamde 'oorlogsveteranen' hebben niet alleen geleid tot de moord op veel blanke landeigenaren, maar ook tot een volledige ineenstorting van de productie. Voorheen was de landbouwsector goed voor veertig procent van de export en dus voor bijna de helft van de vreemde valuta van het land. Het gevolg is een gierende inflatie, een hoge werkloosheid en zelfs hongersnood."

Tjalling Wiarda is directeur van het in Ghana gevestigde Soft Internet Solutions. Hij is tevens lid van de MDC. In feite behoort hij tot die groep Europeanen die na het verdwijnen van de Apartheid kansen zag in Afrika "Een deel van de blanke boeren in Zimbabwe die nu als kolonialen worden verjaagd zijn Nederlanders die zich er ná 1980 hebben gevestigd. Zij hebben er onder meer voor gezorgd dat Zimbabwe rozen ging kweken en exporteren. Die ontwikkeling wordt nu teruggedraaid. Het ergste van de landbezettingen is bovendien nog niet eens dat de blanken al hun middelen van bestaan verliezen. Er werken gemiddeld ook driehonderd zwarte Zimbabwanen en hun familieleden op zo'n farm."

Internationale sancties

Hoewel er in de kringen van de anti-globalisten nog steeds mensen zijn die geloven in Mugabes anti-imperialistische retoriek, is de dictator inmiddels door alle andere politieke partijen in de ban gedaan. Zowel het Commonwealth als de Europese Unie hebben sancties tegen hem ingesteld. Het geweld en de intimidatie van de jeugdmilities van de Zanu-PF tegen aanhangers van de MDC tijdens de presidentsverkiezingen van enkele maanden geleden was daarbij de druppel die de emmer deed overlopen.

"Het is opvallend dat de MDC desondanks nog zo'n goede score heeft behaald", zegt Mark Dijk, namens de VVD werkzaam bij het Institute for Multiparty Democracy. "Trucs als één stemhokje voor vierhonderdduizend kiesgerechtig-

> "Het is gevaarlijk te denken dat Zimbabwe ver van ons bed ligt en dat de gebeurtenissen daar ons niet aangaan."

den in de hoofdstad Harare, het bolwerk van de MDC, hebben Mugabe niet de overwinning kunnen bezorgen die hij gewild had. Ondanks de internationale sancties staat hij echter nog niet helemaal geïsoleerd. Het Libië van kolonel Khadaffi steunt hem tegenwoordig financieel en achter Libië staan weer Cuba, China en Noord-Korea. Erger is dat ook de regimes in de buurlanden Malawi, Zambia, Mozambique en zelfs Zuid-Afrika hem enigszins de hand boven het hoofd blijven houden. Het probleem is dat ál deze regimes voortkomen uit een lange periode van burgeroorlog. De regeringspartijen hebben daardoor een militaire structuur gekregen die de ontwikkeling van interne democratie heeft verhinderd. De politici van deze partijen denken nog altijd als guerrillastrijders. Vaak kennen ze elkaar ook al jarenlang. Die grensoverschrijdende persoonlijke banden maken het extra moeilijk elkaar te bekritiseren of te laten vallen. Desondanks richt Mugabes optreden in héél Zuidelijk Afrika grote schade aan. De vrije val waarin de Zimbabwaanse economie is terechtgekomen heeft bijvoorbeeld een destabiliserend effect gehad op die van Zuid-Afrika. De afgelopen twee jaar heeft de Rand hierdoor al achttien procent van zijn waarde verloren. Toch aarzelt president Tabo M'beki krachtig op te treden tegen Mugabe. De onlangs in Durban opgerichte Afrikaanse Unie, die de Organisatie voor Afrikaanse Eenheid heeft vervangen, heeft bijvoorbeeld wél actie ondernomen tegen Madagaskar, maar niet tegen Zimbabwe."

'Bobodan' Mugabe

Het is weinig waarschijnlijk dat Mugabe vrijwillig afstand zal doen van de macht. De achtenzeventigjarige president omringt zich met vertrouwelingen en graaft zich als het ware in. De dictator is echter niet alleen oud, maar ook ziek. Er komt dus hoe dan ook een einde aan zijn bewind. De vraag is alleen wanneer en vooral hoe gewelddadig die laatste fase zal zijn. Een Britse krant publiceerde onlangs dat in Zimbabwe iedereen verwacht dat er een opstand zal uitbreken, maar dat ook iedereen hoopt dat een ander die zal beginnen.

"Mugabes voornaam wordt nu al verbasterd tot 'Bobodan', naar analogie van die van de Servische dictator Milosovic", vertelt Wiarda. "Het is mogelijk, dat hij door zijn eigen partij of door het leger ten val zal worden gebracht. Een andere optie is een 'Kongolees scenario'. Daarbij zal het land worden bevrijd door binnenlandse guerrilla's en buitenlandse troepen, de manier waarop Mobutu, de dictator van Zaïre, in '96 ten val is gebracht en jaren daarvóór Idi Amin van Oeganda. De vraag is echter waartoe dát weer zal leiden. Massale wraakacties? Een nieuwe dictatuur?"

Juist vanwege dat laatste is de democratische strijd van Morgan Tsvangerai en zijn MDC zo bewonderenswaardig. "Mugabe heeft getracht Tsvangerai in de val van een 'Regering van Nationale Eenheid' te laten lopen. Zo heeft hij destijds ook N'Komo politiek kunnen elimineren", aldus Wiarda. Mark Dijk vult aan: "Het feit dat hij onbesmet is door corruptie en consequent pleit voor geweldloosheid maakt het voor Mugabe bijzonder moeilijk hem politiek of fysiek uit te schakelen. Wij bewonderen hem juist voor die eerlijkheid. Tsvangerai is een vakbondsman en zal dus eerder geneigd zijn een sociaal-democratische, dan een liberale koers te varen als hij erin zou slagen Mugabe op te volgen. Toch vinden wij van de VVD dat hij, mede gezien zijn inzet voor de belangrijke liberale waarde vrijheid, onze steun volledig verdient. Vandaar dat we hem eind september binnen de Liberale Internationale zullen voordragen voor de Prize for Freedom."

Tjalling Wiarda (l) en Mark Dijk (Foto: Hans van Asch)

Domino-effect

Tsvangerais achtergrond als vakbondsman zou hem, volgens Mark Dijk, ook de steun van de Cosatu kunnen opleveren. De Cosatu is de grootste vakbond van Zuid-Afrika en één van de steunpilaren van het

Morgan Tsvangerai

ANC. Het is dus niet onmogelijk, dat M'beki zijn steun aan het huidige regime in Zimbabwe zal moeten beëindigen. Dijk: "De val van Mugabe zou bovendien een domino-effect kunnen hebben in heel Zuidelijk Afrika en ook de gelijksoortige regimes in Zambia, Angola en Malawi van de kaart kunnen vegen. Dan ontstaat er ook in die buurlanden eindelijk weer ruimte voor democratie, goed bestuur en duurzame ontwikkeling."

Helaas is ook het omgekeerd mogelijk. "De economische ineenstorting en de hongersnood kunnen tot het ontstaan van massale vluchtelingenstromen leiden", meent Wiarda. "Het effect daarvan kan dermate ontwrichtend zijn, dat ook die landen onder de druk bezwijken. Het echte gevaar is het verdwijnen van de natiestaat en het uiteenvallen van landen in door moderne roofridders geregeerde regio's, zoals eerder al in Siërra Leone, Somalië en Kongo is gebeurd. Afrika heeft zoveel ontwikkelingsmogelijkheden, zoals Senegal en Ghana de laatste jaren bewijzen, maar als dit rampscenario zich voltrekt is het werkelijk het verloren continent waar sommigen het nu al voor aanzien. Zo'n ramp zal niet zonder gevolgen blijven voor Europa. Het is daarom gevaarlijk te denken dat Zimbabwe ver van ons bed ligt en dat de gebeurtenissen daar ons niet aangaan. Dat is even verkeerd als de misdaden van Mugabe met de mantel der liefde bedekken wegens een nog altijd bestaand schuldgevoel over ons koloniale verleden. Toen Mugabe een aantal jaren geleden in Maastricht was en daar publiekelijk uitspraken deed over homoseksuelen die 'minder zouden zijn dan honden', durfde de toenmalige minister van Ontwikkelingssamenwerking, Jan Pronk, hem niet tegen te spreken, terwijl hij dat wel had moeten doen. Ik heb sommige mensen wel eens horen verzuchten: 'Was Jan van Riebeek destijds maar nooit geland in Zuid-Afrika'. We kunnen het verleden echter niet ongedaan maken. Wat we wél kunnen, is de Afrikanen van nu zo goed mogelijk helpen hun continent duurzaam te ontwikkelen. Dat doen we niet door dictators als Mugabe aan de macht te laten, maar wel door democraten als Tsvangerai zoveel mogelijk te helpen die dictators van de troon te stoten."

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met de MDC-contactpersoon in Nederland, Olmo van Meijenfeldt (ovm@ovm7.demon.nl).

Tekst: Jeroen Kuypers

"Openheid richting burgers is erg belangrijk"

Amsterdam en Rotterdam kennen ieder een eigen 'centrumburgemeester', die zich buigt over problemen en vraagstukken die spelen in de binnenstad. Voormalig VVD-Kamerlid Anne Lize van der Stoel is sinds maart 2002 de nieuwe voorzitter van de deelraad Amsterdam-Centrum, terwijl partijgenoot Harald Bergmann in april voorzitter is geworden van de Rotterdamse Centrumraad. In directe samenspraak met burgers en wijkorganisaties werken zij aan de leefbaarheid, veiligheid en sociale cohesie in buurten en wijken. De redactie van Politiek! had een gesprek met Van der Stoel en Bergmann.

Harald Bergmann en Anne Lize van der Stoel

De VVD in Rotterdam mocht, als grootste partij in zetels, in maart 2002 de voorzitter leveren van de centrumraad. Dit gebeurde nadat er een akkoord was bereikt met PvdA en de Stadspartij over de vorming van een 'Paarse coalitie'. VVD-lijsttrekker Harald Bergmann is de nieuwe voorzitter van de raad, waarin de drie partijen zijn vertegenwoordigd. Hij houdt zich in deze functie bezig met de beleidsgebieden horeca- en veiligheidsbeleid, bestuurlijke contacten en financiën. In Amsterdam is de VVD 6 maart 2002 winnaar geworden van de verkiezingen voor het eerste eigen bestuur van het centrum van Amsterdam. In een nek-aan-nekrace met de PvdA sleepten de liberalen uiteindelijk veertig stemmen meer in de wacht onder de bewoners van de binnenstad. In totaal 7.969 bewoners kozen voor de VVD. Voormalig VVD-Kamerlid Anne Lize van der Stoel is aangewezen als voorzitter van de deelraad Amsterdam-Centrum.

Barricaden

Zowel Bergmann als Van der Stoel zien het als één van de belangrijkste taken van een centrumburgemeester om burgers meer bij besluitvormingsprocessen te betrekken. "Meestal komen bij problemen dezelfde mensen naar voren, bij de mensen die op de barricaden durven te gaan staan", meent Bergmann. "Het is juist de bedoeling van de centrumraad om ook de minder mondige mensen te bereiken. De raad moet burgers duidelijk aangeven wie zij is en wat zij wel of juist niet voor hen kan betekenen. Tijdens onze raadsvergaderingen kunnen wijkbewoners hun vragen of klachten kwijt. De voorzitter geeft dan duidelijk aan of dit probleem direct kan worden

"Er moeten goede afspraken over het schoonhouden van de stad worden gemaakt."

opgelost of op een latere termijn. Als ik met een probleem te maken krijg, dat buiten mijn bevoegdheid ligt, dan speel ik het door naar de aangewezen wethouder. Het centrum is en blijft een gezamenlijke verantwoordelijkheid van de centrumraad en het College van B&W."

Soms kan een probleem niet worden opgelost en daar moet duidelijk over gecommuniceerd worden, vindt Van der Stoel. "De fout die veel politici maken is dat ze geen 'nee' durven zeggen. Zij moeten duidelijker aan de burger aangeven: 'Dit zijn onze prioriteiten en daar gaan we echt voor!'." Zij vindt dat landelijke politici onterecht hoge verwachtingen wekken bij burgers door een wijk of buurt te adopteren en steun toe te zeggen. "Als je zoveel verwachtingen wekt, gaan mensen veronderstellen dat al hun problemen worden opgelost."

Spreekuur

De deelraad Amsterdam-Centrum organiseert iedere week een spreekuur, waarbij mensen hun klachten of opmerkingen kwijt kunnen. Van der Stoel: "Tijdens ons spreekuur gemaakte opmerkingen krijgen voorrang op andere problemen of klachten. Zij krijgen sneller antwoord dan anderen." Zij vertelt dat zij zelf ook regelmatig in wijken gaat kijken welke problemen er spelen. "Als ik ergens meer van wil weten, stap ik erop af. Ook bel ik met wijkorganisaties en bedrijven. Mensen verwachten niet dat je als centrumburgemeester zelf actie onderneemt. Dit heb ik als Kamerlid van de VVD ook ervaren. Als ik schriftelijk antwoord gaf op een brief van een persoon of instelling, werd er vaak met verbazing gereageerd."

Bergmann meent dat het belangrijk is dat politici wijkbewoners de gelegenheid te bieden hun volledige verhaal te doen. "Je kunt zo achterhalen of er meer achter iemands verhaal zit. Als je namelijk doorvraagt, blijkt een probleem meestal veel dieper te zitten. Vervolgens moet worden bekeken of een probleem op korte termijn kan worden opgelost. Als voorzitter van de centrumraad moet ik duidelijk aangeven welke problemen wel of niet tot mijn beleidsgebieden horen. Kortom; helderheid en openheid richting de burger zijn erg belangrijk."

Adviesbevoegdheid

"De centrumraad had voorheen alleen een adviesbevoegdheid aan het Rotterdamse College van Burgemeester en Wethouders", vertelt Bergmann. "Qua bevoegdheden zit de raad nu ruimer in haar jasje. Soms is geen advies meer nodig aan B&W, maar kan meteen een besluit voor de binnenstad worden genomen." Bergmann vertelt dat onder meer het thema Ruimtelijke Ordening niet tot zijn takenpakket behoort. "Regelmatig voeren ambtenaren van de centrumraad overleg met wijkbelangenorganisaties, om ervoor te zorgen dat bewoners goed betrokken worden bij besluiten over de binnenstad", aldus Bergmann. "In nauw overleg met deze organisaties wordt een gezamenlijk beleid opgezet. Twee keer per maand vindt een raadsvergadering plaats. Tijdens de ene vergadering draait het om het nemen van een besluit over een bepaalde kwestie, bij de andere wordt een actueel thema besproken dat zich afspeelt in een bepaalde wijk. Deze vergadering wordt dan ook in een zaal in de betreffende wijk georganiseerd. Hierdoor kunnen buurtbewoners ook inspraak hebben bij belangrijke onderwerpen. Het is de bedoeling dat de leden van de centrumraad meer betrokken raken bij de burgers zelf. De raad moet er namelijk echt voor hen zijn."

Schoon en heel

Volgens Bergmann wordt er in samenspraak met bewoners en buurtorganisaties altijd gestreefd naar een wijkgerichte aanpak van binnenstedelijke problemen. "Elke wijk kampt namelijk met andere problemen. De ene wijk heeft bijvoorbeeld relatief veel last van

drugsverslaafden, terwijl de bewoners van een andere wijk juist veel last ondervinden van losliggende stoeptegels." Hij noemt de wijkveiligheidsplannen die op dit moment voor iedere wijk worden uitgewerkt als voorbeeld. "Het samenstellen van een wijkveiligheidsplan gebeurt in samenspraak met de bewoners, de politie, bedrijven en andere diensten. Zo wordt het plan specifiek afgestemd op de problemen in een wijk."

De sleutelwoorden in het beleid van de centrumraad vormen volgens hem 'schoon' en heel'. "Er moeten goede afspraken over het schoonhouden van straten en buurten worden gemaakt. Het is een gezamenlijk probleem, waar iedereen mee te maken heeft." Een onderdeel van het beleidsprogramma van de centrumraad is het voornemen om aanbieders van etenswaren in de Rotterdamse binnenstad te verplichten de straat honderd meter rondom hun verkoopplek brandschoon te houden. Ook het vergroten van de veiligheid in de binnenstad vormt een belangrijke doelstelling. De raad wil eveneens een community-school in de binnenstad realiseren. Deze onderwijsinstelling moet bewoners een scala aan voorzieningen bieden op het gebied van kinderopvang, scholing, volwasseneducatie, welzijn en ontmoeting. Bergmann benadrukt dat voor het realiseren van alle plannen intensief zal worden samengewerkt met bewoners en wijkorganisaties.

Samenwerking

Van der Stoel, al eerder jarenlang gemeenteraadslid in de hoofdstad, vertelt welke bevoegdheden zij als voorzitter van de deelraad Amsterdam-Centrum heeft. "Burgemeester Job Cohen van Amsterdam is en blijft de baas over de politie", benadrukt zij. "Elke veertien dagen voeren we samen overleg. We nemen dan alles door wat er zich in de binnenstad afspeelt." Zij verduidelijkt dat zij 'alle stappen' neemt, die uiteindelijk moeten leiden tot het definitieve dichtspijkeren van een coffeeshop of een café. "Ik voer ook regelmatig een 'sub-driehoeksoverleg' met de districtschef en de Officier van Justitie, die voor de binnenstad zijn aangewezen."

Van der Stoel nodigt regelmatig verschillende buurtregisseurs - agenten die een vast aanspreekpunt vormen in de Amsterdamse buurten - uit om met haar om de tafel te zitten. "Samen proberen wij dan antwoord te geven op de vraag: 'Waar moeten wij echt aan werken als stadsdeel Amsterdam-Centrum?'. Een verzoek van een buurtregisseur over een wijziging van de APV leg ik voor aan burgemeester Cohen. Het Dagelijks Bestuur heeft ook de mogelijkheid voor een ontwikkelfunctie op het gebied van Ruimtelijke Ordening. Maatregelen op het terrein van horeca in de binnenstad mag ik deels zelfstandig nemen."

Handhaving

Andere bevoegdheden die Van der Stoel heeft, betreffen coffeeshops: "Ik houd in de gaten of een coffeeshop zich wel aan de afspraak houdt dat er maximaal 500 gram softdrugs aan handelsvoorraad in huis is en dat er geen minderjarigen binnen zijn. Bij een eerste overtreding krijgt de eigenaar een waarschuwing. Deze waarschuwing leg ik vast als een opgelegde maatregel. Als de eigenaar binnen twee jaar weer in de fout gaat, kan het besluit worden genomen om de zaak te sluiten. Vroeger begon men vaak opnieuw met het optellen van waarschuwingen, als een coffeeshopeigenaar zich al langere tijd gedeisd had gehouden."

Over de Sociale Dienst heeft Van der Stoel weer geen zeggenschap. "Dit is vastgelegd als een grootstedelijke taak. Voor belangrijke stedelijke voorzieningen geldt hetzelfde." Zij noemt één van de belangrijkste doelstellingen van de deelraad Amsterdam-Centrum. "Handhaving is een stevig punt. Als er in de binnenstad niet goed wordt gehandhaafd, is de openbare ruimte altijd voor de persoon met de grootste bek. Sociale cohesie en samenhang in de wijk zijn belangrijk. Ik moet ervoor zorgen dat de deelgemeentelijke regels voor iedereen in gelijke mate worden toegepast. Het is van belang dat ik dingen goed aan mensen uitleg en beslissingen beargumenteer."

Tekst: Bart Manders

Fotografie: Hans van Asch

"Handhaving is een stevig punt, anders is de openbare ruimte altijd voor de persoon met de grootste bek."

Robin Bremekamp

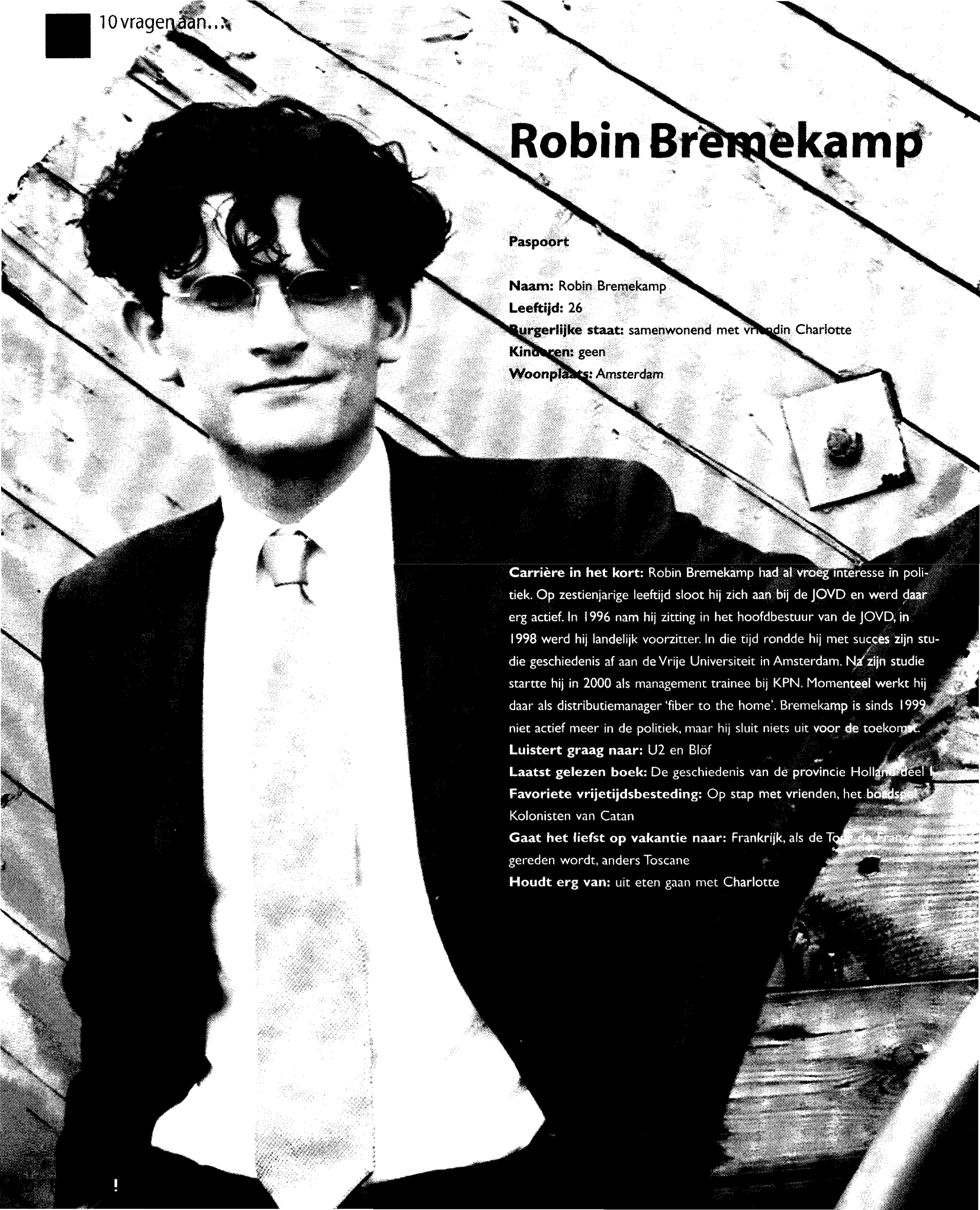

Paspoort

Naam: Robin Bremekamp
Leeftijd: 26
Burgerlijke staat: samenwonend met vriendin Charlotte
Kinderen: geen
Woonplaats: Amsterdam

Carrière in het kort: Robin Bremekamp had al vroeg interesse in politiek. Op zestienjarige leeftijd sloot hij zich aan bij de JOVD en werd daar erg actief. In 1996 nam hij zitting in het hoofdbestuur van de JOVD, in 1998 werd hij landelijk voorzitter. In die tijd rondde hij met succes zijn studie geschiedenis af aan de Vrije Universiteit in Amsterdam. Na zijn studie startte hij in 2000 als management trainee bij KPN. Momenteel werkt hij daar als distributiemanager 'fiber to the home'. Bremekamp is sinds 1999 niet actief meer in de politiek, maar hij sluit niets uit voor de toekomst.
Luistert graag naar: U2 en Blöf
Laatst gelezen boek: De geschiedenis van de provincie Holland deel I
Favoriete vrijetijdsbesteding: Op stap met vrienden, het bordspel Kolonisten van Catan
Gaat het liefst op vakantie naar: Frankrijk, als de Tour de France gereden wordt, anders Toscane
Houdt erg van: uit eten gaan met Charlotte

Tien vragen

1. Wat gaf voor jou destijds de doorslag om de politiek in te gaan?
"Ik was van jongs af aan al geïnteresseerd in politiek, keek veel naar het Jeugdjournaal en las de krant. Mijn ouders deelden die interesse, alleen waren zij van een andere politieke kleur. Dat leverde natuurlijk pittige discussies op. In die tijd maakte ik me vooral zorgen over de economische ontwikkeling van Nederland. Het ging in dat opzicht niet zo best en veel banen stonden op de tocht, of waren er eenvoudigweg niet. Binnen de VVD vond ik precies de balans die ik zocht: economische ontwikkeling en vrijheid voor het individu. Ik hou er niet van betutteld te worden, zoals het CDA destijds deed. Ik ben toen ook lid geworden van de JOVD en later heb ik binnen die club een actieve rol gespeeld. Want alleen praten vind ik niet goed genoeg. Ik weet zeker dat ik in de toekomst weer actief word in de politiek. Op dit moment wil ik graag ervaring in het bedrijfsleven opdoen."

2. Welke beslissing die je ooit genomen hebt, betreur je het meest?
"Het klinkt gek, maar er is niets dat ik betreur. De beslissingen die ik in het verleden heb genomen, waren misschien niet altijd de beste, maar ze waren wel gebaseerd op de kennis die ik toen had en daardoor gerechtvaardigd."

3. Welke karaktereigenschap heb je niet, maar zou je wel willen bezitten en waarom?
"Over deze vraag heb ik lang nagedacht, maar ik kan nergens opkomen. Ik ben tevreden met mezelf zoals ik ben. Ik weet hoe ik in elkaar steek, hoe ik op dingen reageer en die zelfkennis vind ik het belangrijkste."

4. Wat is je grootste passie?
"Ik heb er twee. De eerste is mijn vriendin Charlotte. We zijn nu drieëneenhalf jaar bij elkaar en het is nog steeds helemaal te gek. Het was echt liefde op het eerste gezicht. Na acht maanden woonden we dan ook al samen. We voelden gewoon dat het goed zat en dat is nog steeds zo. De tweede is wielrennen, dat volg ik op de voet. Ik heb zelf in het verleden ook recreatief gewielrend. Heb enkele grote cols van de Tour de France gereden. De individuele prestatie, de tactiek en de heroïek van de sport spreken me heel erg aan."

5. In welke film had je graag de hoofdrol gespeeld en waarom?
"Four weddings and a funeral. Echt de leukste film die ik ken, ik heb hem wel vijftien keer gezien. Uiteraard ben ik dan Hugh Grant en Charlotte is Andie McDowell."

6. Wat is in jouw ogen de betekenis van het woord liberaal?
"Liberaal is voor mij: het maximale aantal kansen en mogelijkheden bieden aan ieder individu in de samenleving, zodat iedereen zich maximaal kan ontwikkelen. Uiteraard hoort daar de maatschappelijke verantwoordelijkheid dat ook werkelijk te doen bij. Liberaal is niet 'vrijblijvend'. Iedereen heeft de morele verplichting iets van zichzelf te maken."

7. Met welke personen zou je een gesprek willen aangaan en waarover zou dit gaan?
"Allereerst met Bono. Ik ben een enorme fan van U2 en zou gewoon eens een dag met hem willen doorbrengen. Als we dat dan gedaan hebben, halen we er Bill Clinton bij. Met die twee zou ik het willen hebben over de armoede in Afrika en de zorgelijke toestand in het Midden-Oosten. Bono is een idealist en Clinton denkt vanuit de politieke realiteit. Het lijkt me boeiend te horen hoe zij daarover discussiëren."

8. Wat is hét maatschappelijke/politieke vraagstuk van de nabije toekomst in jouw ogen?
"Het onderwijs. Door verschillende maatschappelijke ontwikkelingen is de rol van onderwijs erg aan het veranderen. Opvoedende taken die vroeger bij de ouders lagen, verschuiven naar het onderwijs. Of we het nu leuk vinden of niet, de maatschappij dwingt het onderwijs om te gaan met het integratievraagstuk, criminaliteit en de naschoolse opvang van kinderen. Dat betekent een totale verandering van het onderwijs, zoals we dat nu kennen. De politiek moet die nieuwe rol onderkennen en erkennen. En daar natuurlijk naar handelen."

9. Waar heb je een uitgesproken hekel aan en waarom?
"Aan mensen die anderen verantwoordelijk houden voor hun eigen falen. De afgelopen verkiezingen hebben we daar weer mooie staaltjes van gezien. Ik vind bijvoorbeeld dat je niet alleen Hans Dijkstal en Bas Eenhoorn verantwoordelijk kunt houden voor het verlies van de partij. We hebben hen zelf gekozen en waren, toen Dijkstal zo hoog in de polls stond, erg tevreden. Nu dienen we daar gezamenlijk de consequenties van te accepteren."

10. Welke droom zou je willen verwezenlijken wanneer je geen rekening hoeft te houden met zaken als tijd, geld of specifieke capaciteiten?
"Met een zeilboot de Middellandse Zee ronden. Ik heb wel eens eerder in dat gebied gezeild, ben overigens niet zo'n ervaren zeiler, en ik vond het geweldig. Iedere keer aanmeren bij een ander stadje, terechtkomen in een andere omgeving. Dat geeft me echt het gevoel van vrijheid."

Tekst: Monique van Diessen
Fotografie: Hans van Asch

€ 244,- korting voor lezers Politiek!

Autonavigatiesysteem zonder inbouw!

Politiek!biedt haar lezers de mogelijkheid om voordelig in het bezit te komen van één van de allerbeste autonavigatiesystemen. Bovendien een systeem dat zonder problemen en zonder montage in de auto (of op de motor!) gebruikt kan worden. Dit supervoordelige aanbod is beperkt geldig. Plaats dus snel uw reservering/bestelling m.b.t. onderstaande bon.

De GARMIN StreetPilot(III de luxe is het eerste verplaatsbare autonavigatiesysteem dat zich qua functionaliteit kan meten met de huidige vast gemonteerde autonavigatiesystemen. De StreetPilot III beschikt over een auto-route functie voor gebruik in Europa, Noord-Afrika en het Midden Oosten. Met een druk op de knop beschikt de gebruiker over de keuze tussen de kortste of de snelste route, route-instructies en de geschatte tijd van aankomst op de gewenste bestemming. Onderweg verstrekt de StreetPilot III automatisch gesproken route-aanwijzingen om de bestuurder te attenderen op de eerstvolgende afslag, de afstand naar de afslag, eventuele afwijkingen van de route en de totaal afstand tot de bestemming.

De StreetPilot III is uiterst compact en verplaatsbaar. Deze op het dashboard te plaatsen navigator wordt via de inbegrepen voeding/luidsprekerkabel gevoed vanuit de sigarettenaansteker of met zes intern te plaatsen AA penlite batterijen. Spraakaanwijzingen kunnen worden beluisterd via de gecombineerde voeding/luidsprekerkabel. Dankzij het heldere 16 kleurenscherm met een diagonaal van 11 centimeter is de StreetPilot III onder alle omstandigheden goed afleesbaar. De standaard in het apparaat opgeslagen Europese basiskaart toont de snelwegen, autowegen, provinciale wegen en grotere doorgaande wegen in steden. Met een druk op de knop wordt de route afslag-voor-afslag berekend via de op de basiskaart aanwezige wegen. Voorzien van de vanaf de MapSourceTM CityNavigator Cd-rom downloadbare detailkaart, leidt de StreetPilot III u stap-voor-stap tot voor de deur in de kleinste straatjes.

City Navigator is speciaal ontworpen voor gebruik in de StreetPilot III en bevat gedetailleerde cartografie van steden en dorpen. Het op deze dubbel-CD aanwezige MapSource programma en de detailcartografie dienen op een PC te worden geinstalleerd. Na het invoeren van de via Internet verkregen sleutelcode kan de standaard meegeleverde 32 MB module worden voorzien van detailcartografie voor gebruik in de StreetPilot III. Door het simpelweg invoeren van een adres of kruispunt of het aanwijzen van een bestemming op de kaart, kan de StreetPilot III automatisch een route naar dat punt berekenen en vervolgens stap-voor-stap aanwijzingen daar naar toe verstrekken. Met het MapSource programma is het eveneens mogelijk om binnen het ontsloten gebied adressen op te zoeken en routes uit te laten rekenen. Hierdoor is het mogelijk om achter uw PC een reis of route voor te bereiden.

StreetPilot III GPS Luxe

Levering inclusief dashboardmontagesteun, verplaatsbare dashboardsteun met antislip zool, PC Interface kabel, voertuigvoedingkabel met externe luidspreker, 128 MB blanco datamodule, USB Datamodule Programmer, MapSource City Navigator Cd-rom, sleutelcoupon voor alle op de CD-rom aanwezige landen, handboek en Quick Reference Card.

Adviesverkoopprijs: € 1.999,00 incl. BTW.

U betaalt dus slechts € 1755,- inclusief BTW.

Reservering, service, aflevering.

Met onderstaande bon kunt u een Streetpilot tegen het speciale tarief bestellen. Na ontvangst van uw betaling sturen we u het reserverings-certificaat toe. Tevens krijgt u dan het adres van een Quality Center retailer bij u in de buurt. Daar kunt u met behulp van het certificaat de Stertpilot III ophalen. Hier krijgt u tevens de benodigde uitleg en voor eventuele latere service kunt u hier eveneens terecht. Zo profiteert u maximaal van kwaliteit, service en een scherpe prijs!

Reserveringsbon

Naam: _____

Adres: _____

Pc./Woonplaats: _____

Telefoon: _____

Ik reserveer graag een StreetPilot III de luxe voor € 1755,-. Dit bedrag maak ik over op rekeningnummer 94.38.88.441 t.n.v. Lezersservice Politiek!/TOPpers BV.

Binnen twee weken na ontvangst van de betaling krijg ik het reserveringscertificaat toegestuurd en kan ik de StreetPilot III afhalen.

het provinciehuis in Arnhem

Het provinciehuis aan de Markt in Arnhem werd in 1954 geopend door koningin Juliana. Met de bouw van het nieuwe provinciehuis -het oude was tijdens de Slag om Arnhem gebombardeerd- was het voor die tijd enorme bedrag van 10,3 miljoen gulden gemoeid. Bij de keuze van de architect en de formulering van diens opdracht was een belangrijk deel van het plan al ingevuld. Architect ir. Vegter kreeg namelijk te horen dat er een kasteel moest terugkeren aan de Arnhemse Markt. Het nieuwe onderkomen van de provincie moest in de ogen van het provinciaal bestuur bovendien daadwerkelijk 'het Huis van de provincie worden', een scheiding tussen werk- en representatieve ruimten werd niet langer wenselijk geacht. Een breuk met de algemeen heersende na-oorlogse gedachtengang.

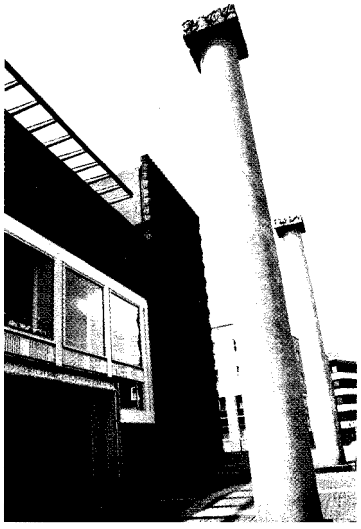

◀ De kolommen, 'de Wachters', voor de ingangspoort aan de voorgevel. De kapitelen, zijn van Hildo Krop en stellen de Macht voor, het Recht, het Huiselijk leven en de Vrijheid.

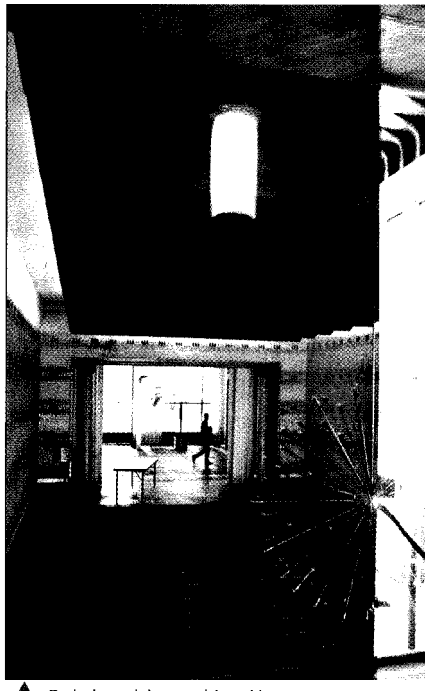

▲ De hal werd door architect Vegter beschreven als een 'grot'.

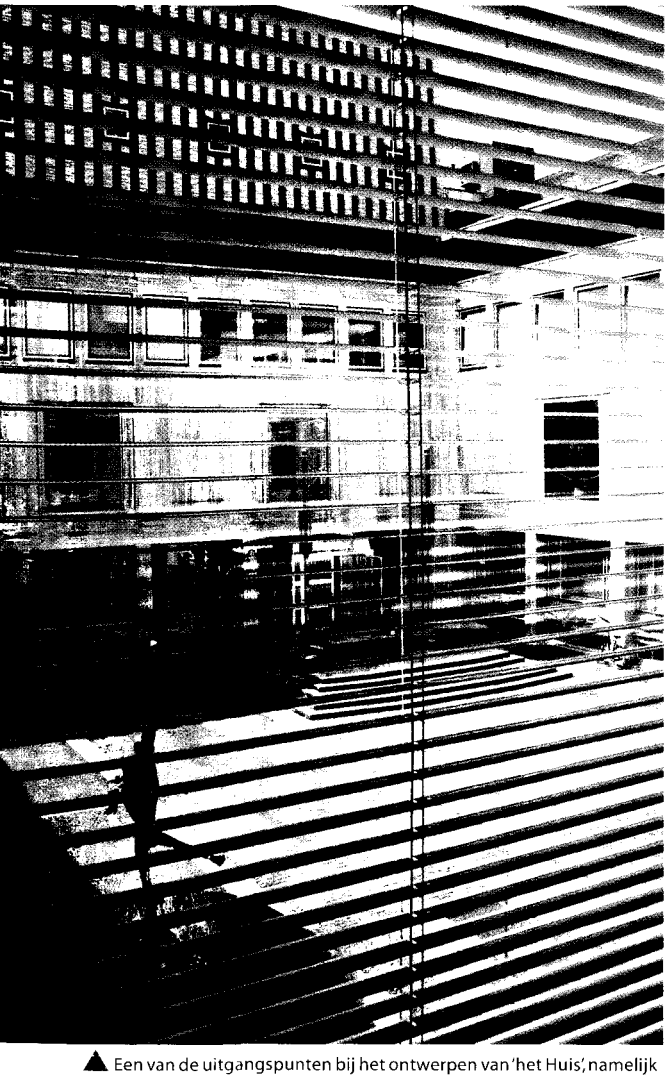

▲ Een van de uitgangspunten bij het ontwerpen van 'het Huis', namelijk dat het in principe niet voor uitbreiding vatbaar zou zijn, moest door een tekort aan werkruimten worden verlaten. Rondom de binnenplaats werd het gebouw in 1981 daarom met een verdieping verhoogd. Dit gebeurde na een ontwerp van Brouwer en Deurvorst. Zij lieten zich hierbij adviseren door de oorspronkelijke architect Vegter.

◀ Vanuit het provinciehuis heb je een prachtig zicht op de Arnhemse Eusebiuskerk.

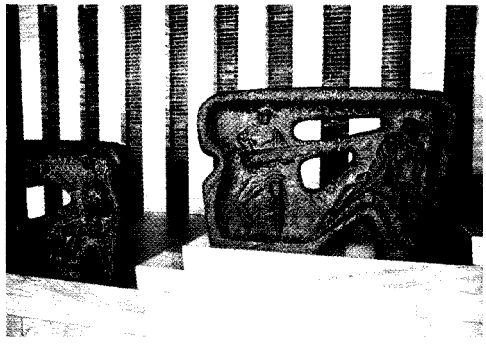

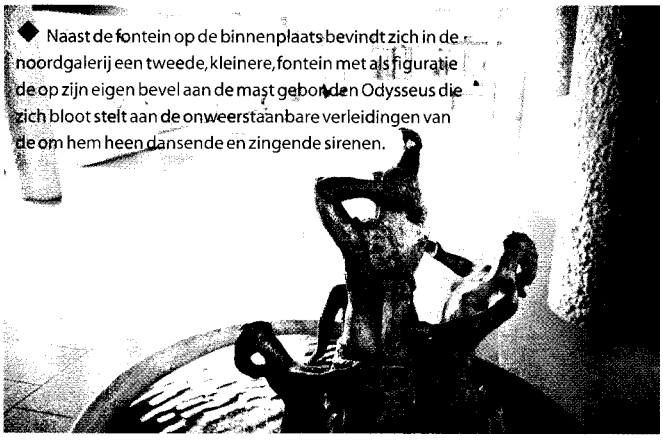

◆ Naast de fontein op de binnenplaats bevindt zich in de noordgalerij een tweede, kleinere, fontein met als figuratie de op zijn eigen bevel aan de mast gebonden Odysseus die zich bloot stelt aan de onweerstaanbare verleidingen van de om hem heen dansende en zingende sirenen.

▲ Een deel van de balustrade van de opgang naar de Statenzaal, naar ontwerp van Titus Leeser. In brons worden in losse elementen diverse ambachten afgebeeld. Het kunstwerk werd geschonken door de Kamers van koophandel en Fabrieken in Gelderland.

Fotografie: Hans van Asch

Geraadpleegde literatuur:
Huis der Provincie Gelderland - Bouwkunst, een uitgave van het Provinciaal Bestuur van Gelderland

Op zoek naar politieke t

Meer liberale invloeden in de maatschappij. En dan niet alleen binnen de politiek, maar ook in het maatschappelijk middenveld. Dat is, kort gezegd, de doelstelling van de stuurgroep Talentmanagement binnen de VVD. Mark Harbers, vicevoorzitter van het hoofdbestuur, gaf onlangs een eerste aanzet met de oprichting van de stuurgroep, die de werving van politiek talent hoog op de prioriteitenlijst heeft staan. "We willen dat de VVD veel zichtbaarder wordt in de samenleving. Dat er meer wordt samengewerkt en men elkaars kennis en ervaring gebruikt. Dat kan alleen als mensen met talent ook in beeld zijn."

Netwerken opbouwen is volgens Harbers een belangrijk instrument om talentvolle mensen boven water te krijgen. "Zowel in de landelijke als in de lokale politiek hebben we politici op cruciale posten. Deze weten exact wat zich in hun omgeving afspeelt. Het is belangrijk dat wij ze ondersteuning geven bij het aanwenden van de juiste netwerken." Bij deze netwerken denkt Harbers aan verenigingen, stichtingen, grote bedrijven en maatschappelijke organisaties. "Juist daar moet het liberale gevoel gaan leven en hebben we mensen nodig die een rol van betekenis spelen."

Sleutelfiguren

Het werven van talentvolle mensen binnen en voor de VVD is volgens Harbers ook belangrijk om ervoor te zorgen dat er goede kandidaten zijn voor zowel landelijke als lokale politieke posten. "Vooral op lokaal niveau is het heel moeilijk goede mensen te krijgen die plaats willen nemen in een gemeenteraad of wethouder willen worden. Maar nieuwe talenten zijn ook op andere manieren inzetbaar. Een voorbeeld daarvan zijn de partijcommissies. Deze ondersteunen onze landelijke politici met hun vakkennis en ideeën. De verschillende commissies lopen inhoudelijk ongeveer gelijk op met de ministersposten en bestonden over het algemeen uit tien personen. De nieuwe partijcommissies gaan nu veel meer werken als een netwerk, met deskundigen op verschillende onderwerpen. Er is ruimte voor veel meer leden in de partijcommissies. Mensen uit de praktijk en natuurlijk mensen die het gedachtegoed van de VVD aanhangen. Die zijn niet eenvoudig te vinden en dan komen die netwerken in beeld. Als je ervoor zorgt dat je alle sleutelfiguren binnen de partijen aan elkaar knoopt, krijg je straks een kweekvijver vol talent. Want misschien kent onze wethouder in Arnhem wel iemand die plaats zou kunnen nemen in een dergelijke commissie. Of een gemeenteraadslid in Groningen die een uitstekende

enten

Mark Harbers

kandidaat heeft voor een wethouderschap in Zwolle. Door netwerken optimaal te gebruiken en aan elkaar te knopen, worden deze mensen zichtbaar."

Niet alleen mensen die zich op het politieke vlak inzetten zijn nodig om ervoor te zorgen dat het liberale gedachtegoed meer in de maatschappij gaat leven, vindt Harbers. Hij ziet mensen uit het bedrijfsleven en uit de zorgsector ook als belangrijke spelers in het politieke veld. "Je moet deze mensen zien als een soort 'consulenten'. Ze vervullen geen politieke functie, maar dragen binnen hun eigen werkveld de liberale visie uit. Dat kan binnen een organisatie zijn als het Rode Kruis, maar ook binnen een groot bedrijf. Mensen die op dit soort plekken werken, in een belangrijke positie, kunnen een flinke impuls geven aan het algemene beeld van de VVD. Zij zijn als het ware de maatschappelijke ogen en oren van de partij. Ook kunnen zij ons wijzen op talentvolle mensen die geschikt zijn voor een politieke functie. En verder is het natuurlijk in het belang van de partij dat we ons netwerk zo breed mogelijk verspreiden en daardoor weer mensen bereiken die we anders niet in het vizier zouden hebben. We zijn daarmee dus al bezig met de verkiezingen van 2006. Het mes snijdt aan twee kanten: enerzijds werf je meer kiezers, anderzijds werf je talentvolle mensen. Alle reden voor ons om hoog in te zetten."

Aanjagers

Op de vraag of de VVD hier niet al langer mee bezig was, antwoordt Harbers bevestigend. "Voorheen heette dit onderdeel Kaderplanning en -begeleiding. We hebben de 'oude' naam weer afgestoft en nu heet het opnieuw Talentmanagement. Er lagen veel ideeën op de plank, maar daar is door tijd- en geldgebrek niets meegedaan. Bovendien zijn we als partij de afgelopen jaren veel te bescheiden geweest. Alle politieke partijen maken op hun manier gebruik van tal van netwerken. Binnen de VVD werd daar altijd een beetje argwanend naar gekeken. Maar na de afgelopen verkiezingen is eens te meer duidelijk geworden dat de 'oude' manier van werken niet voldoende is, hoe nobel deze ook was bedoeld. De partij moet meer in de openbaarheid treden. De politiek in zijn algemeenheid moet dichter bij mensen staan. Dit is een manier om dat te bereiken. De stuurgroep die we hebben opgericht bestaat dan ook uit mensen uit de praktijk. De zes leden zijn mensen die een mix van beroepsmatige kennis en liberale ideologie combineren. Je kunt ze zien als aanjagers van de partij, maar wel met kennis van zaken. Opnieuw is hier het maatschappelijke aspect belangrijk. Weten wat er leeft in de maatschappij."

Instrument

Opleidingen en trainingen zijn volgens Harbers belangrijke instrumenten mensen alert te houden en te begeleiden in het ontwikkelen van nieuwe netwerken. "In september bijvoorbeeld hebben we een grootschalige masterclass opgezet, waarbij politiek actieve mensen begeleiding krijgen met hun loopbaan. Vaak staan mensen op een gegeven moment op een kruispunt. Ze weten niet goed hoe ze verder moeten, of ze naast hun baan en gezin wel tijd hebben voor de politiek, wat de VVD voor ze kan betekenen. De masterclass is ervoor bedoeld antwoord te geven op die vragen en mensen meer sturing te geven bij het ontwikkelen van hun politieke aspiraties. Verder willen we tweemaal per jaar een bijeenkomst organiseren voor de mensen die actief bezig zijn met het ontwikkelen van hun netwerken. En door juist die mensen bij elkaar te brengen, zorg je ervoor dat zij met elkaar weer die kennis en ervaring delen. Zo is de cirkel dan weer helemaal rond."

Tot slot toont Harbers zich verheugd over de nieuwe politieke talenten die aantreden in het nieuwe kabinet. "De mix van ervaren en nieuwe, enthousiaste mensen op deze posten; geweldig. Het draagt bij aan de partijvernieuwing zoals ons die voor ogen staat."

Tekst: Monique van Diessen

Fotografie: Hans van Asch

"Na de afgelopen verkiezingen is eens te meer duidelijk geworden dat de 'oude' manier van werken niet voldoende is."

De toepassing van windenergie is de kinderschoenen wereldwijd definitief ontgroeid. De markt voor deze schone vorm van energie groeit jaar na jaar met gemiddeld dertig procent. In Nederland bedraagt dit groeicijfer zo'n tien procent. Met andere woorden; de windhandel draait al lang niet meer om een schoon milieu alleen. Het is big business geworden waar inmiddels ook buiten de kustprovincies meer en meer animo voor bestaat. Steeds vaker worden de metershoge windturbines daarentegen ook beschouwd als verstoorders van het landschap. Politiek! vroeg gedeputeerde van Economische Zaken in Noord-Brabant, Onno Hoes en Paul van Poppel van de Brabantse Milieufederatie naar de mogelijkheden en gevoeligheden omtrent windenergie in 'hun' provincie.

Onno Hoes, gedeputeerde van Economische Zaken in Noord-Brabant

Nationaal gezien is Nederland, met de recente opening van het windpark Clothildis in de Hoekse Waard, de mijlpaal van de productie van vijfhonderd megawatt aan windenergie gepasseerd. Hiermee nemen we de zevende plaats in op de wereldranglijst van de productie van windenergie, nog net boven Engeland. Duitsland staat onbetwist bovenaan, met een jaarlijkse productie van negenduizend megawatt. Met de genoemde productie kunnen bijna vierhonderdduizend huishoudens in ons land worden voorzien van duurzame elektriciteit.

Vermogensdoelstelling

Hoewel veruit het grootste aandeel van de nationale productie van windenergie in de kustprovincies wordt verkregen, moeten de komende jaren ook de provincies in het binnenland hun steentje bijdragen. Het Interprovinciaal Overleg heeft met het Rijk en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) een convenant opgesteld met de titel 'De Bestuursovereenkomst Landelijke Ontwikkeling Windenergie' (kortweg BLOW genoemd). Voor Noord-Brabant ligt de doelstelling op 115 megawatt in 2010, nu kent Brabant een capaciteit van 27 megawatt. "Dit is echter een minimale vermogensdoelstelling", stelt gedeputeerde van Economische Zaken van Noord-Brabant, Onno Hoes, "want als ik de initiatieven bekijk die momenteel in het Brabantse van de grond komen, dan kunnen we dit streven ruim halen. Er liggen namelijk al verschillende plannen klaar waarmee we zelfs aan de dubbele capaciteit zouden komen."

"Wij staan zeer zeker achter deze doelstelling van de provincie", stelt Paul van Poppel van de Brabantse Milieufederatie (BMF) op zijn beurt. "We plaatsen echter één kanttekening en deze is dat we voor de plaatsing van windmolens zijn mits deze op de juiste plek in het landschap worden ingepast. En dat is in onze ogen op bedrijventerreinen en langs snelwegen waar de aantasting van het landschap minimaal is. Weidevogelgebieden, cultuurlandschappen, randzones van natuurgebieden en waardevolle agrarische

Groei van het turbinevermogen in de wereld en in Europa

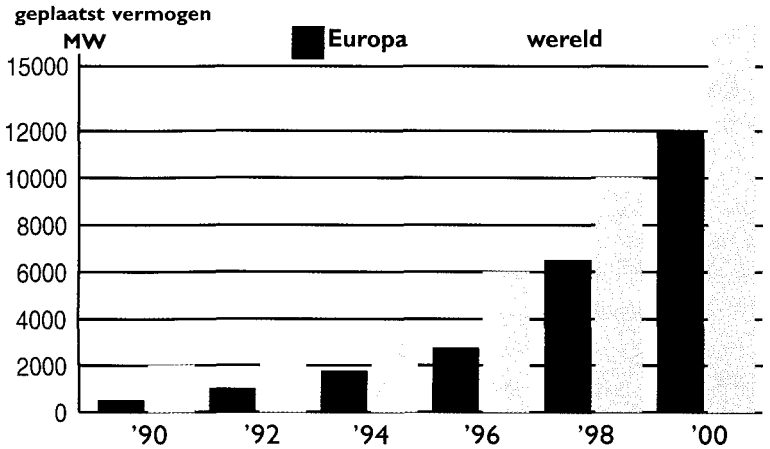

Bron: *Alles in de wind - Vragen en antwoorden over windenergie*
door Jos Beurskens & Gijs van Kuik, tweede herziene druk mei 2001

Vogelslachtoffers per jaar

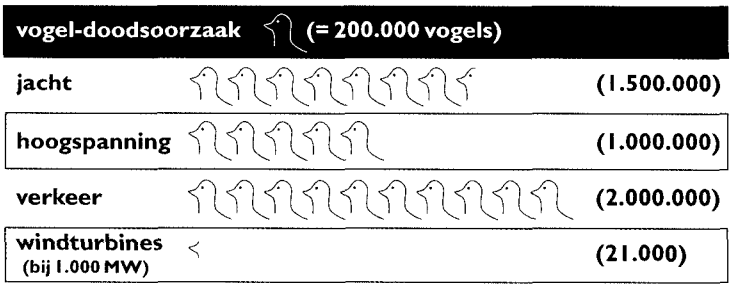

Bron: Informatiecentrum Duurzame Energie i.s.m. Vogelbescherming Nederland en het Instituut voor Bos en Natuurbeheer van de Dienst Landbouwkundig Onderzoek, Windenergie en vogels, 1999

landschappen komen naar onze mening dus niet in aanmerking."

'Brabant voor de wind'

Om voor 2010, 115 megawatt aan windenergie te produceren zou er in Brabant ruimte moeten worden gevonden voor zo'n zestig tot negentig turbines, die elk 1 tot 1,5 megawatt aan windenergie produceren. De totale 115 megawatt is voldoende voor het energiegebruik van bijna 80.000 huishoudens. Wat Hoes betreft wordt hierbij zeker rekening gehouden met de wens van de BMF om het landschap zo min mogelijk aan te tasten. "Alle plannen die klaarliggen moeten namelijk aan strenge eisen voldoen juist waar het gaat om het voorkomen van landschapsvervuiling. In de conceptnota 'Brabant voor de wind' stellen we niet voor niets dat we geen solitaire molens wensen en dat de concentratie van turbines moet plaatsvinden op of bij bedrijventerreinen en langs bestaande infrastructuur. Op deze manier worden de turbines op de beste manier in het landschap ingepast. Bovendien veroorzaak je op deze plekken de minste overlast wat betreft geluidshinder. Er zijn immers weinig omwonenden en het geluid van de windmolens valt weg tegen het bestaande geluidsniveau dat bijvoorbeeld door verkeer op een autosnelweg wordt geproduceerd. Een plek waar momenteel aan wordt gedacht is de A58 van Tilburg naar Breda ter hoogte van Goirle."

Voor het plaatsen van turbines op bedrijventerreinen moeten volgens Hoes en Van Poppel wel nieuwe regels worden opgesteld ten aanzien van het geluidsniveau dat mag worden geproduceerd. "De plaatsing van windturbines mag niet ten koste gaan van de 'geluidsruimte' van bedrijven. De twee normen zouden moeten worden losgekoppeld", stelt de gedeputeerde. "Op deze manier voorkom je dat bedrijven niet enthousiast zijn over plaatsing van turbines op 'hun' terrein omdat mogelijke uitbreidingsplannen van ondernemers gedwarsboomd worden als het toelaatbare geluidsniveau mede door de aanwezigheid van windturbines reeds is bereikt."

Sturende rol provincie?

Hoewel Hoes vanuit de provincie niet te hard wil sturen als het gaat om de bepaling van de uiteindelijke locatie van de windturbines in Noord-Brabant is hij duidelijk voorstander van bundeling van turbines in een aantal grote windparken. Geen versnippering dus. "Het mooiste zou zijn één lang lint van molens van oost tot west door de provincie. Dat zou toch een prachtig plaatje opleveren, maar dit is door de vaststelling van een aantal gebieden waar het plaatsen van windturbines in beginsel onmogelijk is verklaard een wens die nooit werkelijkheid zal worden", weet de Brabantse gedeputeerde. "Bovendien", stelt hij, "zijn de initiatieven op het gebied van windenergie in West-Brabant talrijker dan in Oost-Brabant. Een goed voorbeeld is de concentratie van turbines rondom het bedrijventerrein Moerdijk."

Ook de BMF is voor clustering en ziet inderdaad mogelijkheden op het industrieterrein Moerdijk. Wat betreft de regiefunctie ziet Van Poppel echter op zijn beurt zeker een rol weggelegd voor het provinciaal bestuur om de verschillende plannen die her en der van de grond komen in juiste banen te leiden. "We zijn absoluut tegenstander van solitaire molens, maar wanneer je de markt zijn gang laat gaan, voorzien wij zeker problemen op dit gebied. We worden nu al regelmatig benaderd door particulieren die vrezen dat er in hun spreekwoordelijke achtertuin een windmolen zal verrijzen. Het blijft natuurlijk een kwestie van beleving of je een molen mooi of lelijk vindt en we begrijpen dat het moeilijk is normen op te stellen als je het hebt over belevingswaarde, maar hier zou zeker een taak voor de provincie kunnen liggen."

Het argument van de windmolen als gehaktmolen ten aanzien van directe vogelslachtoffers kan volgens Van Poppel door tegenstanders van windturbines overigens niet meer worden gebruikt. "In het verleden werd dit argument nog wel gebruikt, maar uit onderzoek is gebleken dat de gevolgen voor vogels heel erg meevallen. Door jacht, hoogspanningsleidingen en het verkeer vallen veel meer vogelslachtoffers. Uiteraard moeten om risico's te

voorkomen turbines niet worden geplaatst in vogeltrekgebieden, broedgebieden en voedselgebieden", aldus Van Poppel.

Energie efficiency

Hoewel de milieufederatie dus een voorstander is van het vergroten van het aandeel van duurzame energie in de totale Nederlandse energiebehoefte, ligt er volgens Van Poppel ook een taak voor de overheid om te werken aan de energie efficiency van bedrijven en particulieren. "De overheid heeft wat ons betreft een dubbele taakstelling", aldus Van Poppel. "Enerzijds zou in 2020 in een kwart van de totale energiebehoefte moeten worden voorzien dankzij duurzame energie, maar aan de andere kant zou de energiebehoefte jaarlijks met twee procent moeten worden teruggebracht."

"We moeten niet dezelfde kant op als met de katalysator in de auto. De vervuiling per auto wordt er enorm mee teruggebracht, maar als er vervolgens veel meer auto's op de weg zitten dan wordt de winst voor het milieu voor een belangrijk deel tenietgedaan. Dit risico loop je ook wanneer er enerzijds wel wordt gewerkt aan allerlei vormen van duurzame energie, maar niet aan de bewustwording bij particulieren en bedrijven om op een efficiënte manier met energie om te gaan."

Een hardnekkig misverstand dat Hoes ten slotte nog uit de weg wil ruimen is het feit dat de windparken worden gebouwd met geld van de provincie. "Dit is namelijk absoluut niet het geval. Wij investeren in vooronderzoek en zorgen dat gemeenten kunnen beschikken over een zogenoemde windcoördinator, maar de uiteindelijke kosten en risico's van de windturbines worden gedragen door de exploitanten, veelal energiebedrijven en mogelijke participanten. Wat dat aangaat loopt de provincie dus geen financieel risico."

Tekst: Sandra Kagie
Fotografie: Hans van Asch

Geraadpleegde literatuur: Alles in de wind - Vragen en antwoorden over windenergie, door Jos Beurskens & Gijs van Kuik

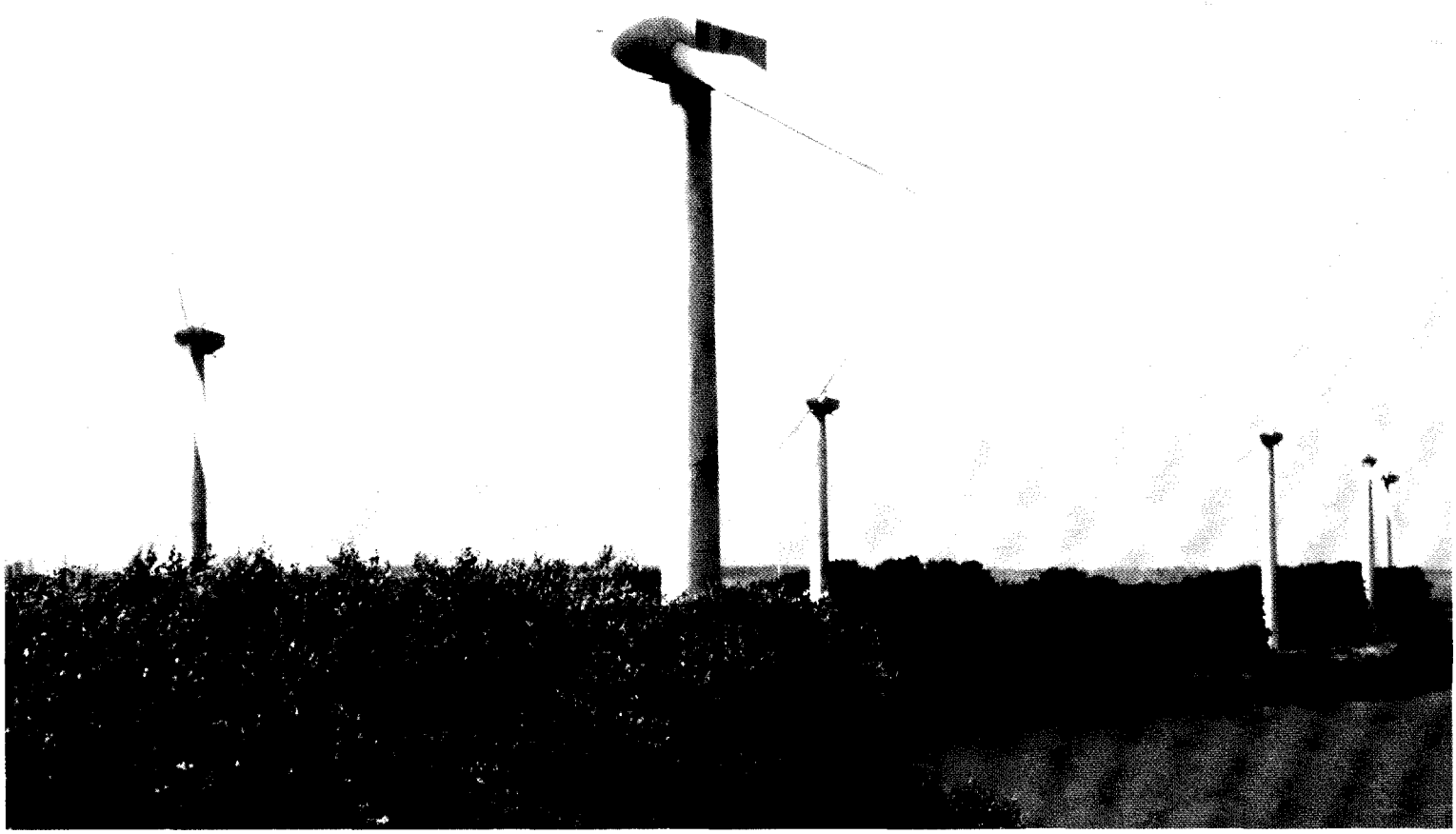

"Stevig cultuurbeleid noodzakelijk om verschraling tegen te gaan"

Een minister van Cultuur in plaats van een staatssecretaris en één procent van de Rijksbegroting reserveren voor kunst en cultuur. Geluiden die met name binnen de culturele sector opgaan als je het hebt over de toekomst van het Nederlandse cultuurbeleid. Politiek! interviewde, voordat het nieuwe kabinet bekend was, Atzo Nicolaï, destijds Tweede-Kamerlid en nu staatssecretaris Europese Handel, en Willibrord van Beek, nog steeds Tweede-Kamerlid voor de VVD. Zij gaven ons hun visie op de rol van de overheid als het gaat over het bereikbaar blijven van verschillende vormen van cultuur. Hoe zou het cultuurbeleid er volgens hen in de nabije toekomst uit moeten zien?

Atzo Nicolaï (l) en Willibrord van Beek

Cultuurbeleid beoogt het tegenovergestelde van marktwerking. Dit stelt Atzo Nicolaï. "Het gaat in het geval van cultuurbeleid om het steun geven aan merit goods - initiatieven die zonder steun van het Rijk niet van de grond zouden kunnen komen. Van der Ploeg heeft destijds bij zijn aantreden als staatssecretaris van Cultuur gezegd dat het eigenlijk idioot is dat de Stones geen subsidie krijgen, terwijl de Nederlandse Opera heel veel subsidie krijgt. In mijn ogen is dit echter heel logisch: de Nederlandse Opera kan zonder subsidie niet overleven en de Stones kunnen zich prima bedruipen, meer dan dat zelfs. Het gaat hierbij niet om de tegenstelling popmuziek - opera, zoals Van der Ploeg suggereerde, maar om de mate van zelfredzaamheid. In die zin is het zeker een taak van de overheid actief en stevig cultuurbeleid te voeren om zodoende verschraling op cultureel vlak tegen te gaan", stelt Nicolaï.

Willibrord van Beek gaat voor een belangrijk deel mee met de redenatie van Nicolaï. "Ik bekijk cultuurbeleid echter meer vanuit de financiële hoek en constateer dan dat we met het subsidiebeleid moeten uitkijken dat we niet de sponsor van lege zalen worden, want daar draait het nog wel eens op uit bij bijvoorbeeld het geven van subsidie aan experimenteel toneel."

"We moeten met het subsidiebeleid wel uitkijken dat we niet de sponsor van lege zalen worden."

"Natuurlijk is het niet de bedoeling lege zalen te sponsoren, maar aan de andere kanten moet je experimenten wel een kans durven geven. Talent moet de kans krijgen te leren, zich te ontwikkelen en ze moeten weten dat iets een keer mag mislukken zonder dat dat direct financiële gevolgen voor ze heeft", weerlegt Nicolaï.

Succesvol zonder subsidie

We moeten ons volgens Van Beek en Nicolaï overigens niet vergissen in het aantal initiatieven dat steun krijgt van de overheid. Kunst omvat alles van popmuziek, speelfilms en musea tot ballet en opera. De overgrote

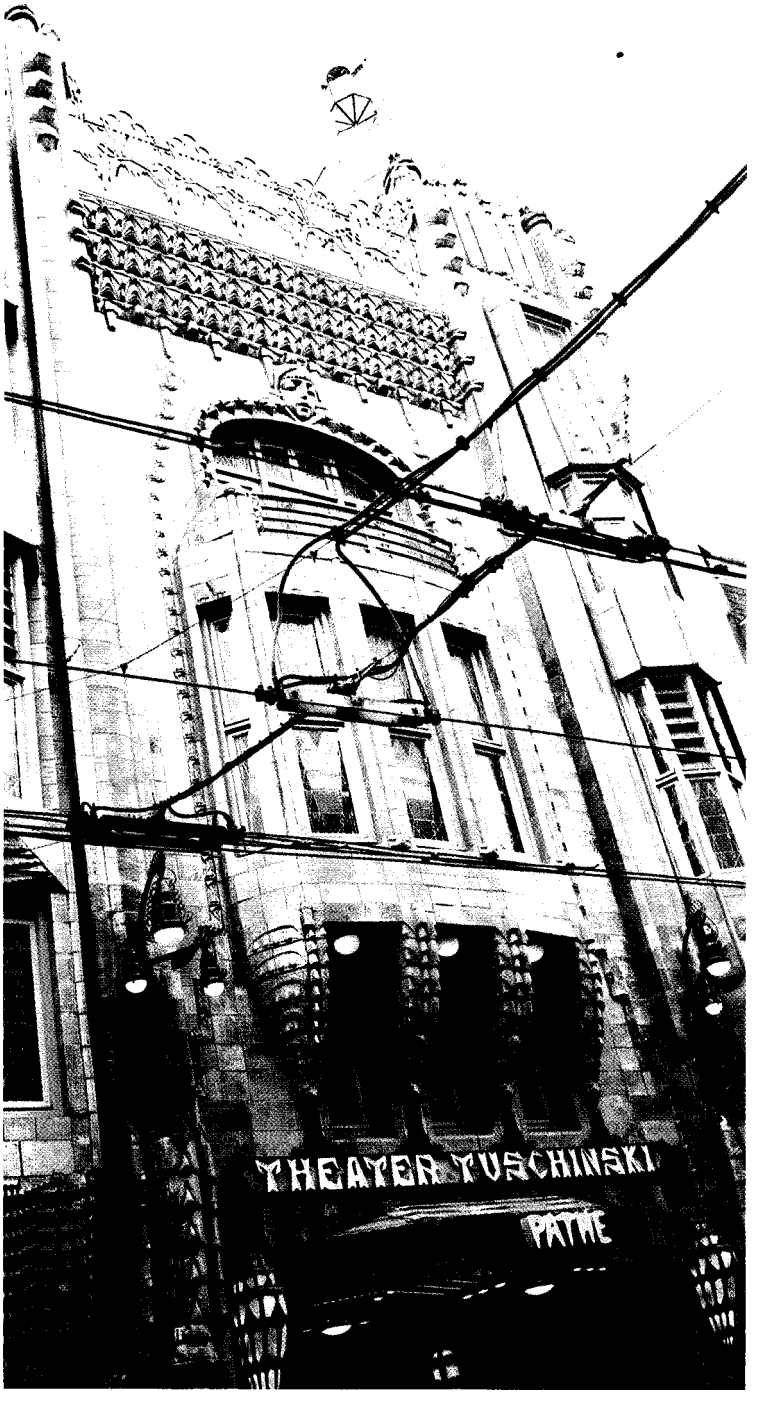

meerderheid van dit gevarieerde cultuuraanbod, zo'n negentig procent, gedijt volgens hen uitstekend zonder subsidie van de overheid. Voor de overige tien procent, veelal onorthodoxe projecten geldt dat ze steun van de overheid kunnen krijgen. En dit moet in de ogen van de VVD'ers ook zo blijven. Cultuurbeleid vormt volgens de twee namelijk een essentieel onderdeel van liberaal beleid.

"Keuzevrijheid behoort zowel binnen cultuurbeleid als binnen liberaal beleid centraal te staan", stelt Nicolaï. De overheid moet volgens hem op het gebeid van kunst en cultuur met name faciliterend bezig zijn zodat burgers daadwerkelijk keuzes kunnen maken. "Voor jongeren betekent dit dat je als overheid moet zorgen voor degelijke kunsteducatie en in het algemeen betekent dit dat je als overheid mede zorg draagt voor een gevarieerd aanbod zodat liefhebbers daadwerkelijk iets te kiezen hebben." Of er een minister nodig is om dergelijk beleid ten uitvoer te brengen? "Dat zou het verschil niet moeten maken", aldus Nicolaï. "Qua status is het natuurlijk aardig, maar meer ook niet. Het gaat veel eerder om de persoon die de belangen van de culturele sector behartigt, niet om het naamkaartje dat je eraan hangt."

Sponsoring

Of sponsoring een rol kan spelen bij het in stand houden van een gevarieerd cultureel aanbod? Hiervan zijn beide VVD'ers overtuigd. "Bedrijven hebben de culturele markt ontdekt en we juichen dergelijke initiatieven uiteraard toe", zegt Van Beek. "Dat sponsoren alléén geïnteresseerd zouden zijn in grootschalige evenementen, gericht op een breed publiek bestrijd ik daarbij ten zeerste. Een veel belangrijker criterium voor het bedrijfsleven is

"Keuzevrijheid behoort zowel binnen cultuurbeleid als binnen liberaal beleid centraal te staan."

Cijfers bioscoopbezoek

De explosieve groei van het bioscoopbezoek vorig jaar heeft zich in het eerste halfjaar van 2002 gestabiliseerd. Er gingen 11,2 miljoen mensen naar de film, 200.000 minder dan in dezelfde periode vorig jaar, maar de bruto recette steeg van 68 naar 74 miljoen euro, zo blijkt uit cijfers van de brancheorganisatie Nederlandse Federatie voor Cinematografie (NFC). De hogere besteding per kaartje is vooral toe te schrijven aan het succes van een film met dubbele speelduur, Lord of the Rings: The Fellowship of the Ring, die met een opbrengst van 9,9 miljoen euro alle andere voorbleef. Het in 2001 spectaculair gestegen bezoek aan Nederlandse films zakte weer (van 9,3% naar 6,3%), vooral door afwezigheid van nieuw product. Grootste hit was het uit 2001 geprolongeerde Minoes (827.000 bezoekers), gevolgd door The Discovery of Heaven en Nynke.

Bron: NRC Handelsblad

Het Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP) houdt elke vijf jaar een vrijetijdsonderzoek. De resultaten worden vastgelegd in het rapport Trends in de Tijd. Hieruit bleek eind jaren negentig dat het cultuurbezoek in Nederland toeneemt. Vooral het bezoek aan bioscopen en cabaretvoorstellingen nam toe.

Cultureel bezoek stijgt

Bezoek aan culturele instellingen, (bevolking ouder dan 12 jaar), in procenten

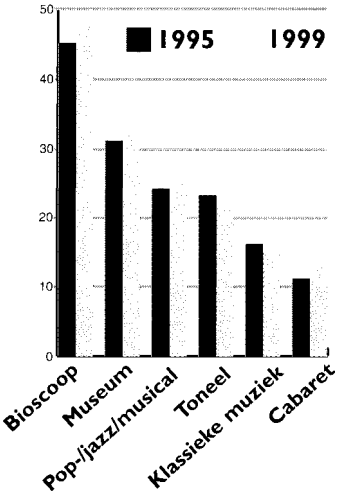

NRC Handelsblad 261001/Bron SCP

kwaliteit en innovatiekracht. Daar willen ze hun naam aan verbinden, niet per definitie aan grootschaligheid."

"Het stuit me nog wel eens tegen de borst met welk een dédain er vanuit de zogenaamde culturele hoek tegen een man als Joop van den Ende en zijn VandenEnde Foundation wordt aangekeken. Dit lijkt voor velen uit de kunstwereld een brug te ver. Terwijl de Foundation professionele podiumkunsten in Nederland wil bevorderen door ontplooiingskansen te bieden aan talentvolle jonge kunstenaars en door het stimuleren van het cultureel ondernemerschap en de educatie van jeugd en jongeren. Een prima initiatief van een succesvolle ondernemer dat zeker navolging verdient", aldus Nicolaï.

Eén procent voor cultuur?

"Misschien moeten we het als overheid voor particulieren wel interessanter maken om te investeren in cultuur. Je zou dergelijke initiatieven fiscaal kunnen faciliteren", oppert Nicolaï. Hierover denkt Van Beek echter anders. "We willen het belastingstelsel juist vereenvoudigen. Allerlei uitzonderingsregels zoals deze werken hier niet aan mee. Ik ben hiervan dan ook geen voorstander. Ik zie veel eerder mogelijkheden voor de culturele sector in eenmalige bijdragen van het Rijk." Het inruimen van één procent van de Rijksbegroting voor kunst en cultuur is volgens Van Beek ook geen optie. "Een procentsbenadering neigt weer zoveel naar hokjesgeest. Een procent voor cultuur, een procent voor sport. Dan kom je aan het eind van het plaatje meestal uit op 120 procent. We moeten als overheid juist in een krappe situatie zoals nu zorgen dat cultuur heel gericht wordt ondersteund. De wensen vanuit de culturele sector zijn relatief klein. Eenmalige bijdragen kunnen vrij snel soelaas bieden. Daarbij moeten we niet vergeten dat mensen best bereid zijn te betalen voor hun kaartje voor de schouwburg, een concert of de film. Men realiseert zich meer en meer dat culturele goederen geld kosten net zo goed als een bezoekje aan de Efteling of het voetballen. Je moet dus ook niet bang zijn enkele tientjes entree te vragen voor een voorstelling."

Tekst: Sandra Kagie

Fotografie: Hans van Asch

Volgens de Hongaarse ambassadeur András Gergely is Nederland in een post-politieke periode aanbeland. De politieke partijen hebben hun werk gedaan: grote maatschappelijke problemen zijn opgelost. Daarmee hebben ze zichzelf echter overbodig gemaakt. De visie van András Gergely op de liberale, politieke geschiedenis in Europa.

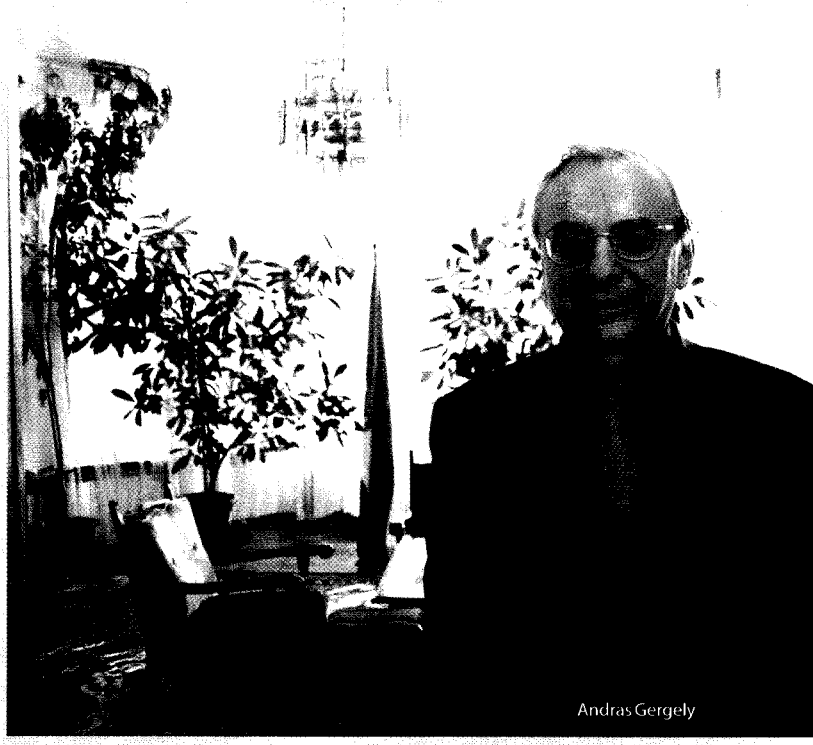
Andras Gergely

Net zoals Nederland is Hongarije een van de weinige Europese landen waar liberalen deel uitmaken van de regering. De Hongaarse ambassadeur in Nederland, András Gergely, geeft zijn visie op de Nederlandse politiek. Gergely, sinds '99 ambassadeur, heeft een achtergrond als historicus - hij doceert negentiende-eeuwse Hongaarse geschiedenis - en om zijn visie op het liberalisme goed uit de doeken te doen, beschrijft hij eerst de ontstaansgeschiedenis van deze politieke stroming.

> "Een democratie kan enkel functioneren bij een zeker minimum aan sociale zekerheid en opleiding."

Vrij in denken

In de negentiende eeuw kwam het liberalisme in Europa op. Het doel van de liberalen was de rechtstaat. Weliswaar bestond er in de meeste landen al het recht op zelfbeschikking, maar de liberalen wilden verder gaan: ze wilden een grondwet, een breder kiesrecht, gelijke rechten voor iedereen. "De liberalen wilden dat iedereen die vrij was in denken het recht had om te stemmen bij verkiezingen. Volgens de liberalen was je vrij in denken als je economisch onafhankelijk was, een minimum aan opleiding had en onafhankelijk was van de invloed van anderen - een dienaar van een landeigenaar mocht om die reden niet stemmen", vertelt Gergely. Vrouwen hadden geen stemrecht en hoefden dat ook niet te krijgen, volgens de liberalen. Ze waren immers afhankelijk van hun man en voldeden daarom niet aan de voorwaarden tot kiesrecht. "Bovendien waren huwelijkspartners één in geest, dus waarom zou je het kiesrecht verdubbelen?", aldus Gergely.

De ambassadeur geeft toe dat dit een aristocratische manier van denken lijkt, maar zo is het niet helemaal. "De liberalen redeneerden dat de maatschappij in ontwikkeling was. Langzaamaan zou iedereen economisch onafhankelijk zijn, een opleiding volgen en niet onder de invloed van anderen staan. Dus langzaamaan zou iedereen mogen stemmen." De democraten zagen de ontwikkeling omgekeerd: als iedereen kiesrecht zou krijgen, zouden economische onafhankelijkheid en opleiding vanzelf volgen.

Democratie

Na de Eerste Wereldoorlog ontstond in het grootste deel van de moderne wereld de democratie. Niet overal was deze staatsvorm even succesvol. "Een democratie kan enkel functioneren bij een zeker minimum aan sociale zekerheid en opleiding. In een groot deel van Oost-Europa ging de democratie daaraan ten onder." Ook in West-Europa verliep niet alles even rooskleurig. Anders dan de liberalen dachten, bracht de democratie geen ontwikkeling met zich mee. Sociale problemen bleven en verergerden zelfs. De crises in de jaren twintig brachten de liberalen tot

het besef dat de tijd van het klassieke liberalisme voorbij was.
Om een oplossing te vinden voor het sociale vraagstuk, waren vernieuwingen nodig. De liberalen namen ideeën over van de sociaaldemocraten en van de pas opgekomen christelijke partijen. Daaruit vloeide het liberale ideaal van de nachtwakerstaat voort: de overheid draagt zorg voor collectieve goederen zoals veiligheid, rechtszekerheid en bestuur. Op alle andere gebieden zijn de burgers vrij.
Tegenwoordig hebben de liberalen een waakhondfunctie, oordeelt de Hongaarse ambassadeur. "Confessionele en linkse partijen gaan ervan uit dat de rechtstaat automatisch bestaat. Maar er komen uitdagingen die veranderingen kunnen brengen in het huidige rechtssysteem", zegt Gergely.

Homohuwelijk

Tussen de politieke partijen bestaan geen grote verschillen meer. "Dat zie je bijvoorbeeld aan de invoering van het homohuwelijk. Dat is een radicale stap in Europa, laat staan in de rest van de wereld. In een ander land wordt het homohuwelijk niet zonder meer ingevoerd, vanwege de te grote verschillen in de denkwijze van de mensen. In Nederland is iedereen het wel met elkaar eens." De belangrijkste maatschappelijke problemen zijn opgelost. In Nederland heerst een stabiele democratie. De rijkdom is gelijk verdeeld. "Er heerst hier nog wel armoede, ik geloof dat zo'n 10% van de bevolking arm genoemd kan worden. Maar in bijvoorbeeld Hongarije zijn veel meer mensen arm. En de armen zijn er ook armer dan in Nederland. Uw armoedeprobleem wil ik graag hebben."
Alle Nederlandse problemen zijn door een compromis op te lossen. "Daardoor ontstaat een politiek probleem. Politieke partijen halen hun bestaansrecht uit het oplossen van maatschappelijke problemen. Die problemen bestaan niet meer en dus worden de politieke partijen overbodig."

Post-politieke periode

Nederland is aangekomen in een post-politieke periode en is daarin uniek. "In andere landen heersen nog veel meer tegenstellingen. In Hongarije bijvoorbeeld hebben twee tegenovergestelde partijen samen 90% van de kiezers. In Nederland zijn de verschillen misschien minder groot, omdat het land zelf ook kleiner is. De mensen wonen dichter bij elkaar en hebben een gemeenschappelijke cultuur. In grotere landen is dat nogal eens anders." De bevolking is niet meer overtuigd van het huidige nut van politieke partijen en daarom hebben initiatieven als Lijst Pim Fortuyn volgens Gergely succes. "De politieke elite werkt naar behoren. Het zijn goede politici. Er is geen corruptie. Maar de mensen willen wat nieuws."
Gergely ziet initiatieven als de LPF en Leefbaar Nederland niet als partijen, maar als beweging in de politiek. "In de gemeentepolitiek is ruimte voor experimenten met zo'n nieuwe politieke beweging. Daar is te zien of zo'n beweging toekomst heeft als coalitiepartner, radicale partij of daadwerkelijk alternatief van vandaag de dag. Of misschien sterft het initiatief wel een vroege dood."

"De politieke elite werkt naar behoren. Het zijn goede politici, maar de mensen willen wat nieuws."

Tekst: Lonneke van Eldijk
Fotografie: Hans van Asch

Keer op keer verschijnen er verhalen dat het nu toch gelukt is: het klonen van mensen. Keer op keer blijkt het echter niet te kloppen. Want het kopiëren van mensen kan echt niet. Het kan technisch niet en het kan moreel al helemaal niet, stelt ethica Heleen Dupuis.
In Nederland is klonen verboden. Mede daartoe is in juli de embryowet aangenomen. Andere Europese landen zijn net zo streng als Nederland; ook in de rest van Europa is het genetisch kopiëren van mensen verboden.

Klonen kan écht niet

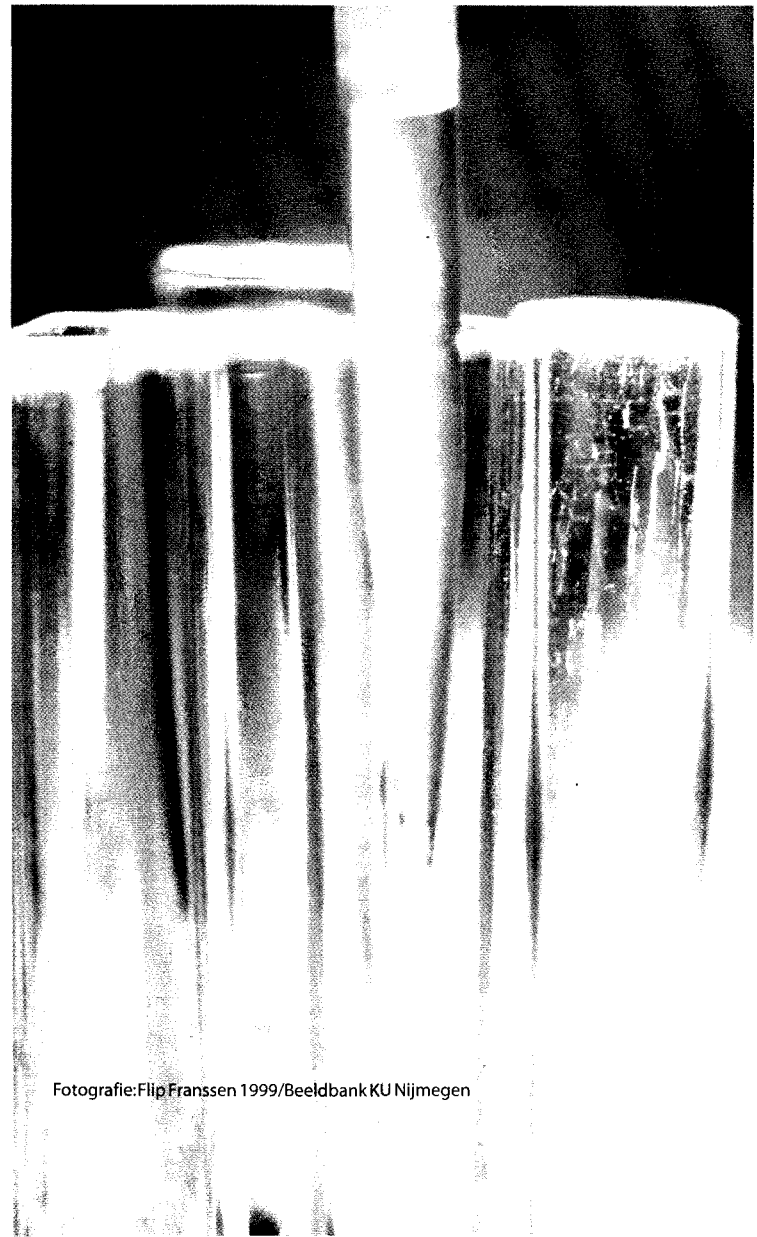

Fotografie: Flip Franssen 1999/Beeldbank KU Nijmegen

De wet is een vooruitziende wet, vertelt Prof. Dr. Heleen Dupuis, die voor de VVD in de Eerste Kamer zit. Er worden al dingen verboden die nog niet eens kunnen. "Op andere biomedische terreinen hebben we vaak het gevoel gehad dat we achter de feiten aanliepen met wetgeving. Dat was zo bij abortus, bij euthanasie, bij draagmoederschap, bij IVF. Regels werden pas gevormd nadat een goed inzicht in de technieken was ontstaan. Er is echter een grote overeenstemming over klonen: veel mensen vinden dat het niet moet mogen en dus is er nu al wetgeving", zegt ze.

Spookverhalen

De dag dat klonen mogelijk wordt, is nog veel verder weg dan vaak gesuggereerd wordt, aldus Dupuis. "Er verschijnen veel verhalen over wat al zou kunnen in de genetica. Sommige genetici dragen bij aan de spookbeelden door verhalen over het terugbouwen van mummies vanuit een enkele cel. Feit is dat er al vele miljoenen in kloononderzoek is gestoken, maar dat er nog niets van terecht is gekomen."

In de discussie over klonen speelt volksangst mee. Er is veel science fiction over het onderwerp verschenen. Boeken als Brave New World van Aldous Huxley - dat handelt over een volledig door techniek bepaalde maatschappij waarin de mensen dankzij kloonmethoden zijn ingedeeld in verschillende klasses, waaronder een klasse van slaven - geven geen positief beeld van de techniek. Dupuis is niet bang voor misbruik van de gentechniek voor het creëren van een kwaadaardige danwel gewelddadige samenleving. "Iemand die kwaad in de zin heeft, kan dat nu ook al. Je hoeft geen slechte mensen te klonen om slechte mensen te krijgen. Dat kan ook door psychische manipulatie, door opvoe-

ding of met psychofarmaca en hormonale manipulatie", zegt ze.

Tegennatuurlijk

Een ander veelgehoord argument tegen klonen is dat het tegen de natuur in zou gaan. "Hoewel het een standpunt is dat ik redelijk vaak hoor, is het natuurlijk een volslagen non-argument. Vrijwel alles wat in de medische wetenschap gebeurt, gaat tegen de natuur in. Sterker nog, de hele menselijke cultuur is in zekere zin tegennatuurlijk." Hoewel Dupuis niet mee kan gaan in bovengenoemde argumenten, betekent dat zeker niet dat zij vóór klonen is. "Het grote voordeel van klonen zou zijn dat je een kind van jezelf zou kunnen krijgen als je onvruchtbaar bent. Je kunt jezelf als het ware kopiëren en op die manier toch nageslacht krijgen. Het is een beetje een griezelig experiment, vind ik. We zijn immers niet voor niets samengesteld uit de genenpatronen van twee mensen", vertelt ze. "Ik vraag me sterk af of je het kopiëren van jezelf een voordeel kunt noemen en zo ja, in wiens belang is het dan? In dat van de ouder of van het kind? Daarop voortbordurend vraag ik me af of we niet zouden moeten komen tot het formuleren van een recht op een optimale levensstart voor ongeboren kinderen. Dat zou dan ook moeten gelden voor andere technieken, zoals hoogtechnologisch draagmoederschap, waarbij de ei- en zaadcel van de wensouders in een draagmoeder worden geplant. Voor alle reproductietechnologieën geldt dat ze het belang van het kind op de eerste plaats zouden moeten hebben, in plaats van het belang van de ouders."

Jezelf willen klonen is een erg extreme wens. "Ik denk niet dat het wenselijk is om tegemoet te komen aan zulk narcisme." Een ander argument tegen klonen vormt het meer filosofische concept van unieke personen. "Iedereen op deze wereld heeft zijn eigen genenpakket en is daarmee uniek. Alhoewel dat niet helemaal steekhoudend is; meerlingen hebben dezelfde genenstructuur en het is zeker niet gezegd dat meerlingen ongelukkiger zijn dan anderen. Integendeel, ze hebben juist vaak een heel sterke onderlinge band."

Experimenteren op mensen

"Het is hoogst onwaarschijnlijk dat het klonen van individuele mensen er ooit van komt. Het kán gewoonweg helemaal niet. Niet alleen is klonen zelf volstrekt onaanvaardbaar, omdat het geen enkel doel dient, maar ook de weg ernaartoe is volslagen immoreel. Het zou immers experimenteren met mensen inhouden, dat volgens alle huidige opvattingen zo verwerpelijk is dat er simpelweg geen sprake van kan zijn. Je weet niet waar je mee bezig bent en wat de gevolgen kunnen zijn. Wie weet wat voor beschadigde mensen je op de wereld brengt, wat voor ongelukken er kunnen gebeuren. Bij dieren blijkt al hoeveel dierenleed door de kloontechnieken wordt veroorzaakt."

"Wat in de genetica gebeurt, is overigens wetenschappelijk wél interessant. We sleutelen aan de geschiedenis van het ontstaan van de mensheid. En die kennisverwerving heeft een zekere schoonheid",

Prof. Dr. Lex van der Eb, moleculair bioloog aan de Universiteit van Leiden: "De definitie van kloneren - zoals het feitelijk heet - is: 'het maken van één of meer individuen die identiek zijn aan een reeds bestaand individu'. Planten zijn heel gemakkelijk te kloneren: als je een stekje opnieuw opkweekt, krijg je een plant die genetisch identiek is aan de plant waar het stekje van afkwam."

"Het schaap Dolly was het eerste gekloneerde dier. Van Schaap 1 werden uiercellen genomen. Die cellen werden in kweek gebracht en zodanig behandeld dat ze de eigenschappen terugkregen van een cel in de embryonale fase. Vervolgens werd één cel geïsoleerd, werd de kern uit deze cel gehaald en ingebracht in de bevruchte eicel van Schaap 2 (waar de eigen kern ook uit verwijderd was). Deze eicel werd in het lab opgekweekt tot een celklompje, ook wel blastocyst genoemd. Dat kleine embryootje werd ingeplant in de baarmoeder van Schaap 3. Na meer dan tweehonderd van dergelijke pogingen - het gaat heel vaak mis - werd Dolly geboren, genetisch identiek aan Schaap 1."

"Overigens is nog niet duidelijk of Dolly een geslaagde kloneerpoging genoemd mag worden. Ze heeft nogal wat afwijkingen en het is maar zeer de vraag of het echt mogelijk is om een al gespecialiseerde cel te 'herprogrammeren' zodat deze weer de eigenschappen van een cel in de embryonale fase terugkrijgt. Waarschijnlijk kan dat niet, of althans, we weten nog niet hoe."

"De manier waarop Dolly ter wereld kwam, wordt reproductief kloneren genoemd. Reproductief kloneren van de mens is in Nederland verboden, net zoals in alle andere landen waar wetgeving op het gebied van kloneren bestaat."

"Behalve reproductief kloneren bestaat er ook therapeutisch kloneren. Dat mag onder bepaalde voorwaarden wel. Het is toegestaan om wetenschappelijk onderzoek uit te voeren op rest-embryo's van IVF, zoals onderzoek naar onvruchtbaarheid. Ook mogen embryonale stamcellen, die men uit zo'n restembryo kan kweken, opzettelijk in een bepaalde richting gedifferentieerd worden. Zo kun je er bijvoorbeeld huidcellen, bloedcellen of zenuwcellen van maken, die geschikt zijn voor transplantatiedoeleinden."

"Er bestaat nog een tweede vorm van therapeutisch kloneren. Er bestaan bepaalde mitochondriële afwijkingen, die heel ernstige hersenziekten tot gevolg hebben. De mitochondriën bevinden zich in de cel, maar buiten de celkern. Die ziekten worden alleen door de moeder doorgegeven en een moeder met deze afwijking kan alleen kinderen krijgen met die ziekte. De moeder zou toch gezonde kinderen kunnen krijgen wanneer de kern uit haar bevruchte eicel wordt gehaald en wordt geplaatst in een bevruchte acceptor-eicel van bijvoorbeeld een familielid (waar eerst de kern uit werd verwijderd). Er gaan geruchten dat dit een keer in Amerika is uitgevoerd."

"Hoewel het overal verboden is, duiken er regelmatig geruchten op van mensen die roepen dat ze bezig zijn met de voorbereidingen voor het kloneren van mensen. Het zou mij dan ook niet verbazen wanneer er dadelijk ineens berichten verschijnen dat een kloneerpoging geslaagd is."

advertentie

U weet wie u bent

U weet wie u bent. U kent het unieke karakter van uw bedrijf, producten en diensten. Wanneer dit onderscheidend vermogen continu met klanten en de omgeving gecommuniceerd wordt, versterkt u de commerciële en maatschappelijke positie van uw bedrijf. Een informatief magazine of een nieuwsbrief kan hierin een belangrijke rol spelen, maar mag natuurlijk geen belasting voor uw organisatie zijn. En dat hoeft ook niet. Van ontwerp tot acquisitie en redactie tot druk, TOPpers Special Media - de makers van Politiek! - heeft alle disciplines onder één dak. Dat garandeert niet alleen een gestroomlijnd proces, maar ook een gunstig tarief.

Wanneer u met het idee speelt een periodiek, éénmalig magazine of nieuwsbrief te maken, kunt u middels de onderstaande bon reageren. U kunt ook mailen naar info@toppers.nl. We nemen dan direct contact op voor een inventariserend gesprek.

TOPpers Special Media werkt onder andere voor de VVD, Thuiszorg, Syntens, ECP.NL, Provincie Noord-Brabant, KNCP, Nederland gaat digitaal, Wage training & advies en de Amazone Group.

TOPpers Special Media, de doortastende communicatiepartner

Ik heb interesse in een eigen magazine of nieuwsbrief. Neem contact met mij op voor een vrijblijvende afspraak of offerte.

Bedrijf: _____

Naam: _____ Functie: _____

Straat: _____

Postcode: _____ Plaats: _____

Telefoon: _____

TOP special media pers bv

Fax deze bon naar 073-6140873 of stuur hem naar
TOPpers Special Media, Marco de Jonge Baas, Antwoordnummer 10530, 5240 WB Rosmalen
e-mail: info@toppers.nl internet: www.toppers.nl tel. 073-614 08 58

vindt Dupuis. "Maar wat zijn de mogelijkheden voor toepassing in de gezondheidszorg? Tot nu toe is er vooral veel geïnvesteerd, maar er is nog niets uitgekomen. Moeten we wel zo veel energie in de genetica steken, terwijl er zoveel medische problemen op een andere manier kunnen worden opgelost. We denken wel dat kloontechniek van nut kan zijn in de gezondheidszorg, maar er blijkt nog niets van. Misschien wedden we wel helemaal op het verkeerde paard."

Groter goed

In de medische wetenschap streeft men er in het algemeen naar een techniek te ontwikkelen waardoor de gezondheidszorg kan worden verbeterd, en niet alleen vanwege het maatschappelijk prestige dat met een ontdekking gepaard gaat, vertelt Dupuis. "Natuurlijk stellen veel wetenschappers dat prestige zeer op prijs, maar een ontdekking moet toch eerst en vooral een groter goed dienen. Het is maar de vraag of dat bij klonen het geval is." Daarnaast vraagt de ethica zich af of we echt wel zitten te wachten op de toepassing van kloontechniek. "We kunnen de techniek vanuit wetenschappelijke nieuwsgierigheid ontwikkelen om die daarna nooit in te zetten. Het is niet zo dat alles wat mogelijk is, ook automatisch gebruikt moet worden. Voorbeelden van technieken die wel ontwikkeld zijn, maar die niet worden gebruikt? Het is mogelijk om een vrouw na de menopauze zwanger te maken, maar daarvan hebben we in Nederland gezegd: Dat doen we niet."

Transplantatie

Kloontechniek zou ook gebruikt kunnen worden voor het kopiëren van lichaamsdelen, voor bijvoorbeeld transplantatiedoeleinden. "Daar zou ik veel minder morele bezwaren tegen hebben. Dan heb je het immers over experimenten op celniveau en niet over mensen. Dat is een heel ander verhaal. Maar experimenten met mensen zijn écht ontoelaatbaar. Dat zou afbreuk doen aan het de afgelopen eeuwen steeds meer gegroeide respect voor de mens als individu met al zijn rechten."

"Wat in de genetica gebeurt, is wetenschappelijk wél interessant. We sleutelen aan de geschiedenis van het ontstaan van de mensheid."

Tekst: Lonneke van Eldijk

Chiel van Praag

"Liberalen kijken anders naar de samenleving"

De 53-jarige televisiepresentator Chiel van Praag is recent lid geworden van de VVD. "Ik was in het verleden al eerder lid van de liberale partij", erkent de geboren en getogen Amsterdammer. "Ik vond het echter nodig me opnieuw aan te sluiten bij de VVD. Er wordt de laatste tijd namelijk erg populistisch gedacht over de economische en maatschappelijke situatie in Nederland. Ook wordt te gemakkelijk gesproken over de vaderlandse politiek in het algemeen. Pim Fortuyn schopte overal zomaar tegenaan. Ik heb een boek van Fortuyn gelezen en daar ben ik niet veel wijzer van geworden. Ik vond het daarom nodig om een partij in de verdrukking, de VVD dus, te steunen."

Chiel van Praag vertelt aan het begin van het gesprek met 'Politiek! dat hij zich een paar maanden terug aangesproken voelde door een uitspraak van voormalig VVD-lijsttrekker Hans Dijkstal. "Hij zei dat er nog nooit zo'n goede welvaart in Nederland is geweest. Hij benadrukte echter dat er nog belangrijke maatschappelijke zaken zijn blijven liggen, die opgepakt moeten worden. Dijkstal kon zich niet voorstellen dat je een 100 procent score kan bereiken als kabinet." Mede vanwege deze uitspraak werd Van Praag opnieuw lid.

Van Praag is kritisch over de uitspraken die Pim Fortuyn heeft gedaan over 'de puinhopen van acht jaar Paars'. "Hij sprak zich te ongenuanceerd uit over de Nederlandse politiek en de maatschappelijke en economische situatie. Het enige waar hij wellicht gelijk in had, was dat er in de politiek sprake is van achterkamertjespraktijken." In de Lijst Pim Fortuyn heeft hij niet veel vertrouwen. Hij wijst op de recente perikelen binnen de partij (tijdens

de productie van dit blad, eind juli - red.). "Als je iedereen laat meebeslissen over het regeerakkoord ontstaat er een grote chaos." Het nieuwe kabinet van het CDA, de VVD en LPF noemt hij 'heel broos'. "De LPF heeft beloofd belangrijke problemen in een paar maanden op te lossen, dus daar ben ik erg benieuwd naar." Hij heeft ook zijn twijfels uit over Herman Heinsbroek, de nieuwe minister voor Economische Zaken namens de LPF. "Ik heb hem wel eens ontmoet in de platenindustrie. Het is een briljant zakenman. Het is echter de grote vraag of hij zijn goede prestaties op bedrijfseconomisch niveau kan omzetten in goed werk op macro-economisch gebied."

Standpunten

Van Praag kan zich goed vinden in de standpunten van de VVD. "Ik sta achter het liberale gedachtegoed. De VVD heeft een sterk gevoel voor de medemens. Een democratie is natuurlijk een fantastisch gegeven, maar op een gegeven moment moeten er belangrijke beslissingen worden genomen. De liberale fractie kijkt op een andere manier naar de samenleving." Hij noemt een VVD-standpunt dat in zijn ogen erg sterk is. "Politieke vluchtelingen die uit angst voor hun eigen leven moeten vluchten uit hun thuisland zijn natuurlijk van harte welkom in Nederland. Er moet echter een duidelijk onderscheid worden gemaakt met economische vluchtelingen, die alleen maar hopen dat zij het in ons land beter zullen krijgen." De televisiepresentator noemt een ander favoriet partijstandpunt. "Ik ben net als de VVD voorstander van het vrije ondernemerschap. Het steunen van jonge ondernemers is erg belangrijk voor de Nederlandse economie. Het bedrijfsleven moet in de toekomst zo steeds meer zijn eigen ondernemerschap creëren."

Neutraal

Van Praag wil niet al te veel op de politieke barricaden gaan staan. "Ik denk niet dat ik dat moet doen. Als televisiepersoonlijkheid wil ik me vooral als neutraal laten gelden. In het verleden schreeuwde ik tijdens televisie- en radio-uitzendingen te pas en te onpas van de daken dat ik fervent Ajax-supporter ben. Dit vonden veel mensen echter niet zo leuk. Mijn werkgever RTL4 neemt op politiek gebied een neutrale positie in. Ook daarom is het niet goed als ik me veel met politieke zaken bemoei." Over een politieke carrière ná zijn televisieloopbaan heeft hij nog nooit nagedacht. "Ik leef van dag tot dag." Hij vertelt dat hij mede door zijn vader, de in de jaren vijftig bekende zanger Max van Praag, van jongs af aan politiek is gevormd. "Mijn vader trad vaak op voor de VARA, die sterke banden had met de linkse politiek. Dit betekende dat ons gezin politiek links georiënteerd was. Dit heeft er uiteindelijk voor gezorgd dat ik meer de liberale stroming van Nijpels aanhang dan die van Wiegel of Bolkestein." Op de middelbare school had hij vaak discussies met medescholieren over maatschappelijke en politieke onderwerpen. "We hadden een leraar Wiskunde, die naar mijn idee een verstokte communist was. Hij was een geweldige, inspirerende man. We voerden vaak discussies met hem over de samenleving."

Nieuwswereld

Een andere persoon uit zijn omgeving die zijn politieke en maatschappelijke interesse verder aanwakkerde, is zijn zus Marga van Praag, presentatrice van het NOS-journaal. "Marga heeft zich vroeger aangesloten bij de VARA en heeft zich het nieuws door de jaren heen eigen gemaakt. Dit betekende dat vroeger al verschillende kranten bij ons thuis op tafel lagen. Later is ze bij het NOS-journaal gaan werken en is zij getrouwd met een journalist, die schrijft voor de Volkskrant. Hierdoor behoort het nieuws ook echt tot mijn leven. Marga's vriendenkring bestaat voor een groot deel uit mensen die afkomstig zijn uit de nieuwswereld. Met hen voer ik zelf ook vaak gesprekken. Bovendien kiezen mijn vrouw en ik bewust voor vrienden, die geïnteresseerd zijn in het nieuws. Het is leuker om over nieuws of politiek te praten, dan alleen maar over koetjes, kalfjes en de kinderen." Onderwerpen die tijdens gesprekken met vrienden ter sprake komen zijn volgens Van Praag de moeilijkheden in de gezondheidszorg, het fileprobleem en de economie. "Enkele vrienden die in de gezondheidszorg werken, komen nogal eens moeilijkheden tegen. Vroeger was het kostje van een tandarts bijvoorbeeld snel gekocht, hij kon een aardig salaris verdienen. Tegenwoordig wordt hij aan banden gelegd door allerlei regeltjes. Door alles wat er in de media speelt op het gebied van gezondheidszorg, worden patiënten zelf ook kritischer en veeleisender. Zo ken ik een tandarts, die niet in de plaats woont waar hij zijn tandartspraktijk heeft. Hij wordt wel eens midden in de nacht gebeld door een patiënt met kiespijn, die vraagt of hij naar de praktijk wil komen. Dit kan natuurlijk niet, kiespijn is geen levensbedreigende ziekte." Het fileprobleem houdt hem bezig, omdat hij zelf voor zijn werk regelmatig in de auto zit op weg naar afspraken. "Ik hoop ook dat het snel beter zal gaan met de Nederlandse economie. Ik kan met mijn twee bedrijven, namelijk merken dat het economisch moeilijker gaat."

"Het is leuker om over nieuws of politiek te praten, dan alleen maar over koetjes, kalfjes en de kinderen."

Tekst: Bart Manders

Fotografie: Hans van Asch

De verkiezingsnederlaag en de daaruit volgende wisseling van coalitiepartners heeft binnen de partijgelederen de roep om vernieuwing hoorbaar gemaakt. Een oproep is snel gedaan, maar wát moet er dan vernieuwd worden en waarom? Volgens 'partijfilosoof' Paul Cliteur hoeft het wiel van de vernieuwing niet opnieuw te worden uitgevonden, maar kan de VVD daarvoor aanknopen bij de eerdere poging tot verandering onder Frits Bolkestein en Paars I.

De Paarse partijen likken hun wonden en trachten ondertussen te achterhalen waarom ze hun pantser van electorale onkwetsbaarheid verloren hebben. De eersten die met een mogelijke remedie voor de Paarse ziekte op de proppen kwamen, zijn de partij-ideologen. Binnen de PvdA opperden Bart Tromp en Adri Duivesteijn, dat de sociaal-democraten hun socialistisch profiel dienen aan te scherpen. Binnen de VVD beweert Paul Cliteur iets gelijkwaardigs, maar dan met betrekking tot het liberalisme. Cliteur is als bijzonder hoogleraar filosofie verbonden aan de TU in Delft en als hoofddocent aan de faculteit rechtsgeleerdheid van de Leidse universiteit. Hij is weliswaar curator van het wetenschappelijk instituut van de liberalen, de Teldersstichting, maar eigenlijk vooral 'eenvoudig' partijlid. Dat laatste geeft hem alle vrijheid te denken en te zeggen, wat hij wil en dus om een standpunt te formuleren, dat ook vrij is van machtspolitieke belangen.

Verdwenen voortvarendheid

"De vernieuwing is in wezen al in 1994 ingezet", zegt Paul Cliteur. "Paars was een vernieuwend project en is destijds ook met grote voortvarendheid van start gegaan. Eindelijk zou dat ondoorzichtige en ondemocratische middenveld, dat via het eeuwig aan de macht lijkende CDA regeerde, een minder prominente rol gaan spelen en plaats moeten maken voor democratisch gelegitimeerde structuren. Een prachtig voorbeeld vind ik nog altijd de wijze waarop de minister van Justitie, Winnie Sorgdrager, het Openbaar Ministerie in die zin heeft hervormd. De VVD is destijds daarin wat halfslachtig meegegaan, waarschijnlijk omdat een andere partij met de eer ging strijken, maar het is uiteindelijk toch een echt Paarse verdienste. Een ander voorbeeld is de wijze waarop Frits Bolkestein het primaat van de politiek herstelde, door steeds opnieuw het debat over de grote hoofdlijnen van het beleid aan te zwengelen, in plaats van het te verstikken in discussies over details. Ik kan niet aangeven, wanneer die voortvarendheid precies verdween. Achteraf is het echter duidelijk, dat Paars II in dat opzicht negatief afstak tegen het eerste Paarse kabinet. De overgang van Bolkestein naar Dijkstal is ogenschijnlijk vlekkeloos verlopen. Op zich heeft het sociaal liberalisme van Dijkstal en de zijnen wel zijn positieve kanten gehad, maar de VVD heeft toen ook veel terrein verloren en het debat laten verzanden, met name op het gebied van asielbeleid en criminaliteitsbestrijding."

Vervreemd

Hoezeer de Paarse partijen vervreemd zijn geraakt van hun oorspronkelijke standpunt over politieke vernieuwing blijkt volgens Cliteur uit de rel over LPF-minister Eduard Bomhof, die een hoge ambtenaar op zijn departement wilde ontslaan. "Bomhof vond dat deze ambtenaar teveel een eigen stempel op zijn beleid wilde drukken. In feite wilde hij dus het primaat van de politiek herstellen: de democratisch gelegitimeerde minister bepaalt de politieke koers in plaats van een niet-gekozen ambtenaar. Mijns inziens had Bomhof volkomen gelijk, maar uitgerekend Thom de Graaf sprak over een bananenrepubliek en sprong als een onvervalste vakbondsman in de bres voor de ambtenaar. Ik zeg 'uitgerekend', omdat toch juist D66 democratische controle hoog in het vaandel heeft staan. Een partij als de LPF heeft

> "We moeten ons opnieuw bezinnen op de brede liberale traditie waarin we geworteld zijn."

de politieke vernieuwing dus in zekere zin weggekaapt van de liberalen en dat verklaart een deel van haar succes. We moeten daarom ervoor zorgen, dat we dat thema zélf weer op de politieke agenda kunnen plaatsen."

Politieke ijkpunten

Het primaat van de politiek kan slechts worden hersteld door een hernieuwde aanzwengeling van het politieke debat. Onder Paars II zijn politieke issues echter in toenemende mate herleid tot bestuurlijke problemen. Alles werd een kwestie van 'goed management' of 'optimale communicatie'. Het specifiek liberale of sociaal-democratische aspect van een bepaald beleid werd daardoor steeds onzichtbaarder. Terwijl Bolkestein zich nog als (liberaal) politicus kon profileren, kreeg Dijkstal meer het karakter van een technocraat. In de visie van Cliteur moet de VVD daarom terug naar de lijn van Bolkestein. Een terugkeer is echter niet zonder meer mogelijk, omdat je nu eenmaal geen politiek debat kunt voeren zonder politieke ijkpunten. "We zullen ons opnieuw moeten bezinnen op de brede liberale traditie waarin we geworteld zijn. Het liefst zou ik hebben dat iedereen, die belangstelling heeft voor liberale politiek, de werken van de grote liberale denkers zou lezen of herlezen - John Locke, Immanuel Kant, Friedrich Hayek. Maar ik besef best, dat dit waarschijnlijk te veel gevraagd is. Wat we echter in ieder geval moeten doen, is ons voortdurend afvragen hoe een politiek vraagstuk zich verhoudt tot de liberale uitgangspunten. Wat een echte liberaal van een pseudo-liberaal onderscheidt, is naar mijn mening niet de vraag of hij een behoudende of een progressieve instelling heeft, maar in hoeverre hij die uitgangspunten bij zijn meningvorming laat doorwegen. Het conservatisme is even belangrijk als het sociaal-liberalisme. Je kunt je zelfs afvragen of we het conservatisme, met zijn nadruk op realisme en soberheid, de laatste jaren niet te zeer verwaarloosd hebben ten gunste van een soort 'surfplank'-liberalisme. Het lijkt me dan ook vrij zinloos de discussie over politieke vernieuwing te focussen op een interne 'links-rechts' tegenstelling. Waar het om gaat is dat we als VVD de komende jaren opnieuw als een herkenbaar liberále partij naar buiten treden. Voor we het primaat van de politiek kunnen herstellen moeten we daarom dat van de ideologie opnieuw poneren."

Het voortouw

In het creëren van dit nieuwe liberale elan is voor de 'eenvoudige' leden een even belangrijke rol weggelegd als voor de Kamerleden en de bewindslieden. Cliteur: "We leven niet langer in het klassieke Athene, waar de slaven het werk deden en de burgers zich de hele dag met politiek konden bezighouden. Bijna niemand heeft tegenwoordig nog de tijd zich in de details van het beleid te verdiepen, maar over de hoofdlijnen kunnen we wel discussiëren. Dat kan echter slechts wanneer het politieke debat, in onder meer het parlement, zich opnieuw op die hoofdlijnen concentreert." Een debat voer je nooit in je eentje. Cliteur beseft dan ook terdege, dat het proces van politieke vernieuwing zich uiteindelijk niet tot de VVD mag beperken. "Iemand moet echter het voortouw nemen en het liberalisme is van alle grote ideologieën het minst besmet door fouten. De sociaal-democraten hebben in het verleden hun principes meer geweld aangedaan en zelfs de christen-democraten zitten in dit opzicht in een lastiger parket. Bovendien denk ik dat veel liberalen openstaan voor die vernieuwing. Ik voel me met mijn pleidooi in ieder geval absoluut geen roepende in de woestijn. Wij zitten dus in een voordelige uitgangspositie. Laten we de unieke kans die de crisissituatie van het post-Paarse tijdperk biedt, om de positieve ideeën die de vorige coalitie had nieuw leven in te blazen, niet voorbij laten gaan."

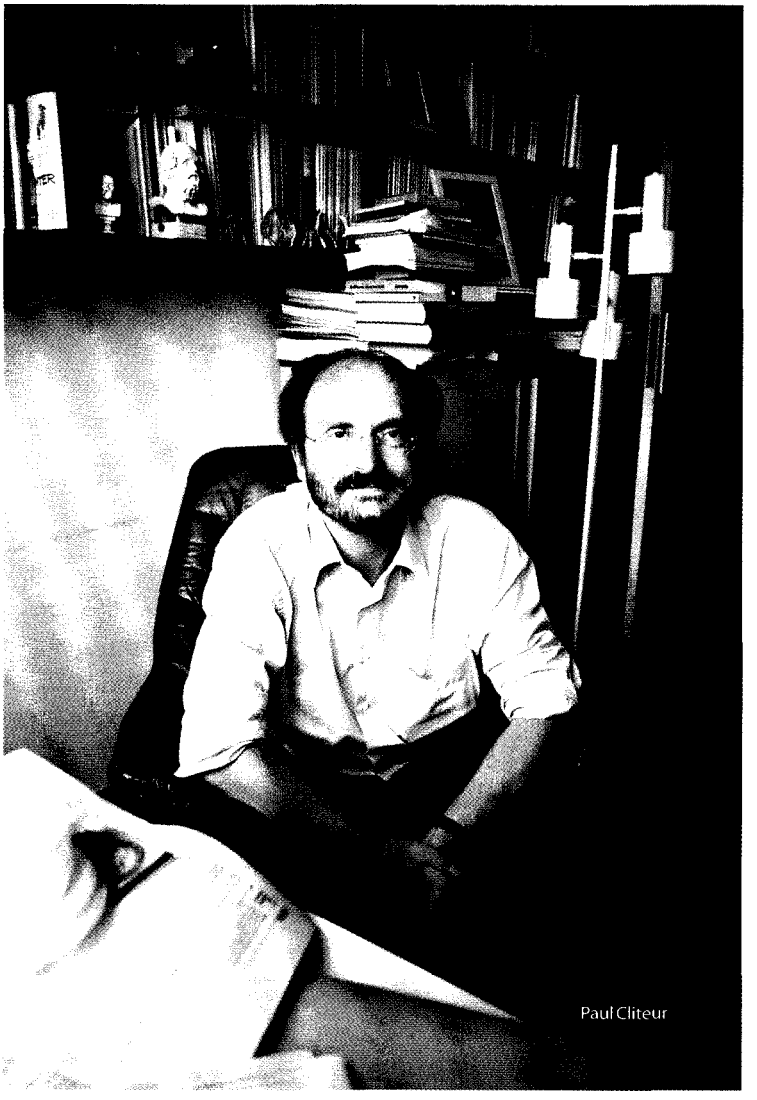
Paul Cliteur

Tekst: Jeroen Kuypers
Fotografie: Hans van Asch

Altijd de wind in de rug!

Altijd de wind in de rug. Geen files, geen transpiratie, geen probleem met parkeren. Dat is het prettige gevoel van rijden op de Oxygen fietsen met fluisterstille elektrische hulpmotoren. De elektrische fietsen van Oxygen combineren het beste van twee werelden. De voordelen en het plezier van fietsen en het gemak van gemotoriseerde aandrijving.

Elektrische fietsen zijn ideaal voor woon-werk verkeer en recreatie. De elektromotor geeft aan elke trapbeweging extra kracht waardoor u zich zonder grote inspanning snel en comfortabel voortbeweegt . Oxygen fietsen zijn voorzien van een elektromotor en accusysteem waarmee u afhankelijk van de omstandigheden en de ondersteuningsstand die u kiest (er zijn 3 standen) 20 tot 45 kilometer trapondersteuning krijgt.

De oxygen fietsen worden gemaakt in fabrieken van Atala, een van de grootse Italiaanse fietsenfabrieken. Het model Distance van Oxygen heeft 6 versnellingen en een wielmaat van 28 inch. Dit model is er in damesuitvoering met een framehoogte van 46 cm en herenuitvoering met een framehoogte van 51 cm. De distance heeft onder andere een aluminium frame, schokabsorberende voorvork en is luxe afgewerkt. De fiets heeft een sportieve uitstraling en maakt daardoor fietsen voor jong en oud tot een genot.

Om de accu op te laden sluit u de lader aan en stopt u simpelweg de stekker in het stopcontact. Het volledig opladen duurt 5 uur en afhankelijk van gebruik en onderhoud kunt u de accu 200 tot 400 keer opladen. Bij het opladen kunt de accu op de fiets laten zitten of het tasje met de accu's loskoppelen en op een andere plaats opladen. Oxygen fietsen zijn onderhoudsvriendelijk. U krijgt 2 jaar fabrieksgarantie op alle mechanische delen en 6 maanden op de accu's. Service wordt verzorgt vanuit het mobiele servicecentrum op afspraak bij u aan huis of op het servicecentrum te Eersel. Onderdelen en accu's kunt u bij ons servicecentrum bestellen en sturen wij u toe of bezorgen wij aan huis.

Fiets wordt gratis thuis afgeleverd!

Indien u via de lezersservice van dit blad een fiets besteld wordt hij gratis bij u thuis of op kantoor, op afspraak, afgeleverd. U krijgt tevens een korte instructie en kunt desgewenst vragen stellen. Voor aflevering 's avonds (tot 20.00 uur) of op zaterdag wordt een toeslag van 20,- gerekend.

Voor de wegenverkeerswet is de fiets met trapondersteuning een gewone fiets. Een bromfietscertificaat is daarom niet vereist. Het ministerie van justitie ziet de fiets met trapondersteuning op dit moment nog als een motorvoertuig en daarom is de Wet Aansprakelijkheid Motorvoertuigen van toepassing. U bent daarom verplicht het zogenaamde WAM verzekeringsplaatje te monteren. De kosten voor deze verzekering zijn ongeveer € 25,- per jaar.

Technische specificaties

- 250 Watt elektromotor
- Actieradius 20-45 km
- 6 versenllingen
- TIG aluminium frame
- Dames- en herenmodel
- Wielmaat 28"
- Shimano derailleur

Aanbieding voor lezers: 100 euro voordeel + gratis thuis afgeleverd!

oxygen

- Lezersaanbieding: van € 1299 voor € 1199,-
- Gratis thuis afgeleverd met persoonlijke instructie

JA, ik bestel een Oxygen Distance.

(kruis hieronder aan wat u wenst)

Type: ❑ met enkele accu-set (20 tot 45 km actieradius) ❑ met dubbele accu-set (40 tot 80 km actieradius)

Model: ❑ dames ❑ heren

Naam: _____

Adres: _____

Pc./Plaats: _____

Telefoon (i.v.m. afleverafspraak): _____

Na ontvangst van uw bestelbon wordt er binnen enkele dagen gebeld voor het bepalen van de afleverdatum en krijgt u de factuur toegestuurd. Deze dient voordat de aflevering paatsvindt voldaan te zijn.

Stuur deze bon (of een kopie er van) in een open envelop naar Lezersservice, p/a: TOPpers BV, Antwoordnummer 10530, 5240 WB Rosmalen. Of fax de bon naar: 073 - 6140 873.

VRIJHEID & DEMOCRATIE
Najaar 2002
Nummer 1475

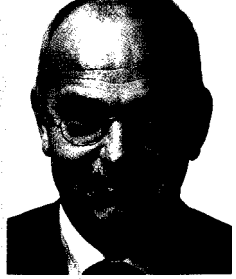

Nieuw!

De verkiezingen zorgden voor een nieuwe indeling van de Tweede Kamer. Nederland heeft na 8 jaar een nieuwe premier en een nieuwe coalitie. Er is veel veranderd in korte tijd.
De fractie steunt het nieuwe kabinet en zet zich ervoor in dat het de vier jaar vol maakt. Met goede redenen! De VVD ging de verkiezingen in met een stevig liberaal verkiezingsprogramma. In de formatie zijn afspraken gemaakt die daar goed mee sporen. Dus willen we dat ze worden uitgevoerd. De VVD is goed is voor haar handtekening. Zo'n reputatie is veel waard. Maar het betekent niet dat wij onkritisch zullen zijn. Wij zullen plannen en daden van het nieuwe kabinet toetsen aan onze eigen opvattingen en aan het gesloten akkoord.
Maar wordt nu alles anders? Verdwijnt de 'oude politiek' en krijgen wij nu een 'nieuwe politiek'? Komt er nieuw elan? Krijgen wij nu inhoud, visie en debat? En daadkracht, tempo en moed? Het aankondigen van die 'nieuwe politiek' doet denken aan de verkondiging van de 'nieuwe economie' een paar jaar geleden. Dat was die inflatieloze, permanente hoge economische groei, zonder conjuncturele dieptepunten. Dat kwam helaas niet uit. De wens was vader van de gedachte. Zo kan het ook nu gaan. Wij verwachten van het nieuwe kabinet geen wonderen. Het is een gewoon kabinet. Veel problemen zijn niet in een handomdraai oplosbaar. Dat weten we uit ervaring. Wij zullen dit kabinet dus niet binden aan onmogelijke opgaven. De VVD vraagt redelijke en haalbare doelstellingen en verwacht dat het kabinet die in 4 jaar realiseert.

En hoe beoordelen we die nieuwe ministersploeg? Ministers dragen politieke verantwoordelijkheid voor alle zaken die binnen hun bevoegdheid vallen. Dat is een risicoverantwoordelijkheid; zij hoeven niet persoonlijk betrokken of op de hoogte te zijn om ergens op te worden aangesproken. Zij moeten de Kamer altijd tekst en uitleg geven. Als er iets mis is gegaan, betekent dit echter niet dat vanzelf het vertrouwen in de aanspreekbare (dus verantwoordelijke) minister wordt opgezegd. Als de minister het parlement adequaat informeert en maatregelen neemt om herhaling te voorkomen, dan hoeft het vertrouwen niet per sé te worden opgezegd. Dat moet van geval tot geval worden gewogen. Maar bij twijfel verdient aftreden de voorkeur. Dat lijkt me redelijk en duidelijk.
Een nieuw maar gewoon kabinet dus, maar daarmee niet met een minder ambiteuze opdracht.

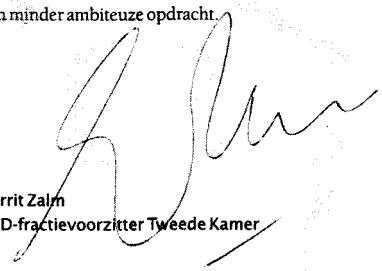

Gerrit Zalm
VVD-fractievoorzitter Tweede Kamer

Brede, intensieve discussie met de achterban

Voor een politieke partij is een brede en intensieve discussie met de achterban van zeer groot belang. Dat is geen nieuw gegeven. De afgelopen jaren zijn altijd al vele bijeenkomsten - zoals politieke avonden, themadagen en congressen - georganiseerd met politiek leider, Kamerleden en leden van het hoofdbestuur, maar aan interactie ontbrak het echter nog al eens. Dat moet anders. Actieve leden, bestuurders, politici, vrijwilligers, geïnteresseerde leden of kiezers: een ieder mag meepraten en naar een ieder wordt geluisterd.

Naar aanleiding van het laatste verkiezingsresultaat is gedurende de zomermaanden al een aantal centrale discussiebijeenkomsten georganiseerd met als onderwerp van gesprek welke lessen we de afgelopen jaren hebben geleerd en wat er in de toekomst anders of beter kan. Ook binnen afdelingen en centrales wordt hierover veel met elkaar van gedachten gewisseld. Dit najaar wordt nog nader gediscussieerd. De uitkomsten, suggesties en conclusies worden in de komende maanden gebruikt om de door het hoofdbestuur reeds in het jaarplan 2000 "Open vensters" ingezette vernieuwing in de partij met verve verder vorm te geven. Meer informatie over de vernieuwingsdiscussie vindt u op de volgende pagina's van dit V&D-katern en op de internetsite www.vvd.nl

Zaterdag 21 september

'Ideeëndag' in De Reehorst
Bennekomseweg 24 te Ede
Aanvang: 12.00 uur
Kosten inclusief lunch voor de dag zijn € 10,- p.p., contant te betalen op de dag zelf. Hiervoor moet u zich echter wel aanmelden. Dit kan door een e-mail te sturen aan m.van.der.werff@vvd.nl onder vermelding van lunch Ideeëndag, of telefonisch via (070) 361 3035.

Zaterdag 23 november

Buitengewone Algemene Vergadering op een nader te bepalen locatie

Continue dialoog met Zalm en hoofdbestuur

Naast alle discussiebijeenkomsten in het teken van vernieuwing, zullen Gerrit Zalm, overige Kamerleden en leden van het hoofdbestuur de komende maanden ook alle individuele kamercentrales bezoeken om een continue dialoog met u te kunnen onderhouden. Diverse interessante onderwerpen - zowel uit de politieke actualiteit als bestuurlijke zaken - komen tijdens deze bijeenkomsten aan de orde. Nadere informatie over deze bijeenkomsten wordt gepubliceerd op de internetsite.

Colofon

Hoofdredacteur Daan Zwart
Redactie Algemeen Secretariaat
Redactiesecretariaat Mathieu Borsboom **T** 070 - 361 30 61
Ledenadministratie VVD Postbus 30836 2500 GV 's-Gravenhage **T** 070 - 361 30 61 **I** www.vvd.nl
ISBN 0166 - 8498

Doe mee aan de partijvernieuwing!

U kunt volop meedoen aan de discussie over de partijvernieuwing. De VVD dient vanzelfsprekend lering te trekken uit het teleurstellende resultaat tijdens de afgelopen verkiezingen. Daarom heeft het hoofdbestuur het initiatief genomen voor een discussie over partijvernieuwing. De inbreng van de leden staat daarbij centraal. Er is gekozen voor een aanpak die zorgvuldig is, maar ook voortvarend. Het vernieuwingstraject bestaat uit de volgende onderdelen:

- vier regionale discussiebijeenkomsten (afgelopen juni/juli georganiseerd)
- discussies in diverse partijgremia (onder andere het POK)
- een discussie tijdens de partijraad van 13 juli jongstleden
- de instelling van een werkgroep partijvernieuwing
- een landelijke 'Ideeëndag' op 21 september aanstaande in Ede
- besluitvorming tijdens de Bijzondere Algemene Ledenvergadering (BAV) op 23 november aanstaande

Op een discussiebijeenkomst over vernieuwing in Berkel-Enschot stelt een VVD-lid een vraag aan fractievoorzitter Gerrit Zalm.

Dit traject wordt ondersteund door het beschikbaar stellen van diverse stukken, waaronder Gerrit Zalm's analyse van het tweede paarse kabinet, op de website van de VVD: www.vvd.nl, doorklikken naar de pagina's 'partij', vervolgens naar het kopje 'vernieuwingsdiscussie'.

Een tussenstand van de discussie

Gerrit Zalm en Bas Eenhoorn trokken afgelopen juni en juli het land in om van VVD-leden te horen hoe men tegen de verkiezingsnederlaag aankijkt en wat er binnen de VVD anders zou moeten. De vier discussiebijeenkomsten werden druk bezocht en waren voor veel aanwezigen aanleiding om eens goed stoom af te blazen. Er zijn ook veel vernieuwingsideeën op schrift gesteld (zie ook de website). Tijdens de partijraad werd door het hoofdbestuur een samenvatting van deze ideeën gepresenteerd, die goed werd ontvangen.

De aanbevelingen voor verbetering (stand van zaken medio augustus, EH) zijn in vijf thema's te verdelen, die hier slechts zeer beknopt kunnen worden beschreven.

- Het eerste thema bundelt ideeën over de verbetering van het democratisch proces binnen de VVD. Er is behoefte aan het vergroten van de invloed van de leden. Suggesties die zijn gedaan zijn bijvoorbeeld de rechtstreekse verkiezing van de politiek leider of de organisatie van voorverkiezingen voor Kamerkandidaten.
- Het tweede thema betreft de roep om een open politiek-inhoudelijke discussie. Er is een breed gedragen gevoel dat de VVD het regelmatiger en beter over de politieke inhoud moet hebben. Daarbij moeten we het op gezette tijden ook oneens met elkaar durven zijn. De discussie kan gestimuleerd worden door beter gebruik van interactieve kanalen, maar zeker ook door het instellen van een discussieplatform in het ledenblad. Verder is er in dit opzicht behoefte aan een grotere rol van de Teldersstichting.
- Veel mensen ervaren, als derde thema, een te grote afstand in de relatie tussen de beroepspolitici en de partijorganisatie. Diverse leden vinden het van groot belang dat de VVD, meer dan nu het geval is, een bondgenootschap vormt op alle niveaus. Goede samenwerking tussen bestuur en politici bijvoorbeeld, maar politici moeten ook openstaan voor uitspraken van kiezers en leden, die immers prima trends uit de samenleving kunnen signaleren.
- Het vierde thema gaat over het vergroten van de communicatie en participatie, bijvoorbeeld door het individuele lid meer inspraak en bevoegdheden te geven. Verder moet ernaar

gestreefd worden het lidmaatschap op een eigentijdse wijze aantrekkelijker te maken voor grotere groepen kiezers.

- Het vijfde thema concentreert zich op de vraag welke structuur- of een cultuurverandering nodig is binnen de VVD. Bijvoorbeeld: om de partij weer agenda-bepalend te maken is volgens een aantal leden een omslag in het denken nodig.

Blijf op de hoogte!

Eind mei is het zogenaamde ThorbeckeWeb geïntroduceerd. Het is de bedoeling om via dit 'Web' - een uitgebreid adressenbestand - informatie te verstrekken aan (actieve) VVD-leden. Bijvoorbeeld informatie over wat er speelt in de partij, over interessante bijeenkomsten en over besluitvorming binnen het hoofdbestuur.

Wilt u ook via het digitale ThorbeckeWeb op de hoogte worden gehouden? Stuur dan een e-mail aan ThorbeckeWeb@vvd.nl en u ontvangt in de toekomst de nieuwsbrief gratis in uw mailbox. De nieuwsbrief verschijnt onregelmatig, gemiddeld ongeveer eens in de twee weken.

Werkgroep partijvernieuwing, de 'Ideeëndag' en de BAV

Op 21 september wordt de 'Ideeëndag' georganiseerd. Tijdens deze dag kunnen alle leden op de bovenstaande en de vele andere voorstellen reageren en ook zelf geheel andere ideeën aandragen. Om een basis voor discussie te hebben is er onder leiding van vice-voorzitter Mark Harbers een breed samengestelde werkgroep partijvernieuwing gestart. De werkgroep heeft als opdracht meegekregen de 'Ideeëndag' voor te bereiden, door het initiëren en bundelen van voorstellen en het schrijven van stukken. Hoewel de tijdslijnen krap zijn, presenteert deze werkgroep ongeveer 14 september een stuk waarin een aantal vernieuwingsvoorstellen nader wordt uitgewerkt.
Meteen na 21 september worden, op basis van de input die in het gehele vernieuwingsproces naar voren is gekomen en de uitkomsten van de Ideeëndag, concrete voorstellen geformuleerd voor partijvernieuwing. Deze worden door het hoofdbestuur voorgelegd aan de Buitengewone Algemene Vergadering (BAV). Tijdens deze BAV op 23 november wordt vervolgens tot besluitvorming overgaan. Het proces begint en eindigt dus bij de leden.
Het is belangrijk dat een ieder die dat wil meepraat op 21 september. Hebt u het idee dat het anders moet in de VVD? Praat en schrijf dan mee en kom naar de Ideeëndag!

Edwin van de Haar
lid Werkgroep Partijvernieuwing

In Amersfoort vond deze zomer een extra vergadering van de Partijraad plaats. Leden van de Partijraad en andere belangstellenden discussieerden onder leiding van partijvoorzitter Bas Eenhoorn o.a. over partijvernieuwing.

Werkgroep Partijvernieuwing

Om de 'Ideeëndag' op 21 september te laten slagen moet enig voorbereidend werk worden verricht. Hiertoe is, onder leiding van vice-voorzitter Mark Harbers, de werkgroep Partijvernieuwing opgericht.

Deze werkgroep is samengesteld uit leden die hetzij zelf hun belangstelling daarvoor toonden, hetzij door de kamercentrale-voorzitters zijn aangedragen, of reeds zelf hun gedachten op papier hadden gezet. Deze groep is aangevuld met vertegenwoordigers namens de fracties, de bestuurdersvereniging, het vrouwennetwerk en de JOVD. De werkgroep bestaat in totaal uit 47 personen.

De werkgroep heeft als taak om, onder andere door middel van het initiëren en bundelen van ideeën en het schrijven van discussiestukken, de Ideeëndag voor te bereiden. Hiertoe zijn er twee werkconferenties georganiseerd, één in juli en één in september. Daarnaast vindt een groot deel van het werk plaats via een besloten discussieplatform op de VVD-site. Dit levert uiteindelijk een document op dat als basis en inspiratie kan dienen voor de 'Ideeëndag'.

De VVD heeft meer dan 50 jaar een zelfstandige vrouwenorganisatie gehad. Omdat alle doelgroepen inmiddels onder de verantwoordelijkheid van de VVD vallen, hebben de Organisatie Vrouwen in de VVD en het hoofdbestuur zich beraden over de mogelijkheid om ook de vrouwen als doelgroep onder de verantwoordelijkheid van de VVD te brengen. Hieruit is het besluit voortgekomen om het huidige netwerk van de Organisatie Vrouwen in de VVD een herstart te geven in het Liberaal Vrouwen Netwerk.

De VVD zal een aparte stichting oprichten met naam: Liberaal Vrouwen Netwerk. Het bestuur van de stichting is het hoofdbestuur van de VVD. Voor de organisatie van het netwerk wordt gekozen voor hetzelfde model als de Haya van Somerenstichting. Er komt een stuurgroep die het beleid gaat ontwikkelen en een landelijke commissie Liberaal Vrouwen Netwerk die de stuurgroep zal ondersteunen en voeden met ideeën. De stuurgroep van het nieuwe netwerk zal een groot aantal politiek gerichte activiteiten van de Organisatie Vrouwen in de VVD overnemen en zich verder vooral richten op het onderhouden en verstevigen van het contact met liberale vrouwen zowel binnen als buiten de VVD; o.a. gebruikmakend van de nieuwe technologie. (e-mail: LiberaalVrouwenNetwerk@vvd.nl). Ook de link naar vrouwen-organisaties die zich bewegen op het algemeen emancipatorische veld zoals de NVR, Vrouwenbelangen en de Vrouwen Alliantie blijft gehandhaafd.

Inhoudelijk gezien is gekozen voor een Liberaal Vrouwen Netwerk om de positie van vrouwen nog steviger in de partijstructuur te verankeren. Hoewel de Organisatie Vrouwen in de VVD tijdens haar bestaan veel positieve resultaten heeft bereikt, is het belangrijk om ook een dergelijke organisatie aan te passen aan deze tijd. Het versterken van de positie van de vrouwen in de VVD is nog steeds hard nodig. Het hoofdbestuur bestaat inmiddels voor 50% uit vrouwen, maar dit geldt nog steeds niet voor alle besturen. Ook nu in het Kabinet en de Tweede Kamer is het aantal vrouwen weer te laag. Verwacht wordt dat daar met de opzet van het Liberaal Vrouwen Netwerk verandering in zal komen. Door een helder opgezet netwerk, zal de VVD beter zicht krijgen op het potentieel aan vrouwen dat deze partij heeft. Het zal in ieder geval geregeld van zich laten horen. Tijdens het laatste congres van de Organisatie Vrouwen in de VVD op 20 en 21 september zal de definitieve overdracht aan de VVD plaatsvinden. Het Landelijk Bestuur van de organisatie heeft alle vertrouwen in de ontwikkelingen en wil deze nieuwe start een feestelijk elan geven. U kunt dit belangrijke moment bijwonen en er bij te zijn als het nieuwe netwerk van start gaat.

Let op!
Liberaal Vrouwen Netwerk gaat fris van start!

HET LEVEN GAAT DOOR,
congres op 20 en 21 september 2002 in het International Conference Centre te Wageningen.

Het congres staat in het teken van het einde van de Organisatie Vrouwen in de VVD en de doorstart in het Liberaal Vrouwen Netwerk (vrijdagavond) en daaraan gekoppeld een thema (zaterdagochtend) over "Levensloop".

Waarom dit thema?

Met wijzigingen op het gebied van sociale zekerheid en pensioenen, onderwijs, zorg en wonen zou het overheidsbeleid beter aansluiten bij de moderne levensloop.
Immers, de standaard levensloop van "leren, werken, pensioen"(voormannen) en "leren, zorgen"(voor vrouwen) heeft plaatsgemaakt voor een minder eenduidige en voorspelbare levensloop voor vrouwen en mannen. Werk, zorg, scholing en vrije tijd worden meer dan vroeger gecombineerd en afgewisseld en krijgen een individuele invulling.

Beknopt programma:

VRIJDAG 20 SEPTEMBER 2002
Vanaf 17.00 uur: aperitief,
diner en congres 19.00 uur
Tijdens het diner spreken: mevrouw W.C.M. Hessing, drs. H.B. Eenhoorn, drs. G. Zalm, mevrouw. drs. S. Stuiveling

ZATERDAG 21 SEPTEMBER 2002
Aanvang 10.00 uur. Sluiting/ lunch 13.15 uur
PANEL I. Vrouw en beroepskeuze/
Vrouw, carrière en gezin
PANEL II. Vrouw en financiële zekerheid/
pensioen

Een uitgebreid programma is op te vragen via vrouwen@vvd.nl, 070-3613040 of te raadplegen via www.vvd.nl

Op 24 mei ondertekenden Bas Eenhoorn en Ineke Hessing een convenant tussen het VVD-hoofdbestuur en het bestuur van de Organisatie Vrouwen in de VVD tot oprichting van het Liberale Vrouwen Netwerk.

De nieuwe VVD-bewindslieden en -Kamerleden

Het nieuwe kabinet is aangetreden, de Kamerleden zijn geïnstalleerd. Op deze pagina treft u een overzicht aan van onze bewindslieden en van de nieuwe samenstelling van onze Tweede-Kamerfractie.

De ministers

[illegible], Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

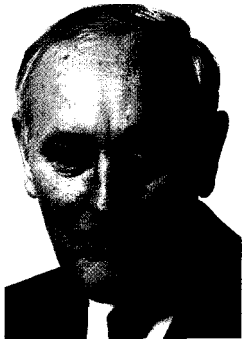

Remkes was o.a. voorzitter van de JOVD, fractievoorzitter van de VVD in de stad Groningen en lid en gedeputeerde van de Provinciale Staten van Groningen. Voorts was hij onder meer voorzitter van de Landelijke Coördinatiecommissie Deltakeringen, lid van de Raad voor de Drinkwatervoorziening en lid van de subcommissie van de Raad voor de Waterstaat inzake financiering van de infrastructuur. Van 1993 tot 1998 was hij lid van de Tweede Kamer en aansluitend staatssecretaris van VROM in het tweede kabinet Kok.

[illegible], Ministerie van [illegible]

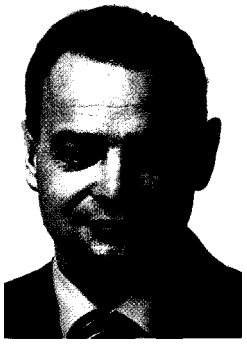

In de jaren tachtig was Hoogervorst 'banking officer' bij de National Bank of Washington. Vervolgens werkte hij als beleidsmedewerker internationale monetaire zaken bij het ministerie van Financiën en aansluitend als beleidsmedewerker financiën bij de Tweede-Kamerfractie van de VVD. Van 1994 tot 1998 was hij lid van de Tweede Kamer en in het tweede kabinet Kok is hij benoemd tot staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid.

Henk Kamp, Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieu

In 1978 werd Kamp raadslid in zijn woonplaats Borculo en van 1986 tot 1994 was hij in dezelfde plaats wethouder. Tevens was hij jarenlang lid van de Provinciale Staten van Gelderland. Voorts was hij o.a. stafmedewerker groothandel, werkte hij bij de Fiscale Inlichtingen- en Opsporingsdienst, was hij lid van het dagelijks bestuur regio Achterhoek en lid van het Regionaal Bestuur van de Arbeidsvoorziening Arnhem/Oost-Gelderland. Van 1994 tot 2002 was Kamp lid van de Tweede Kamer.

Benk Korthals, Ministerie van Defensie

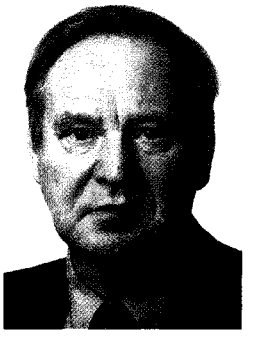

Na het vervullen van de militaire dienstplicht en een studie rechten in Leiden, was Korthals van 1974 tot 1998 als advocaat en procureur gevestigd in Rotterdam. In 1977 werd hij lid van de VVD en in 1982 werd hij lid van de Tweede-Kamerfractie. Tijdens het eerste paarse kabinet was Korthals vice-voorzitter van de Tweede-Kamerfractie en in het tweede paarse kabinet is hij benoemd tot minister van Justitie.

De staatssecretarissen

Atzo Nicolaï, Europese Zaken

Nicolai werkte o.a. als stafmedewerker op de directie kunsten van het ministerie van WVC, als hoofd stafbureau van dit ministerie en was sinds 1998 lid van de Tweede Kamer.

Annette Nijs, Onderwijs

Nijs was in het verleden de eerste vrouwelijke voorzitter van de JOVD. Na een functie als politiek adviseur van de Koninklijke Nederlandse Ondernemers Vereniging (KNOV), begon zij in 1990 als manager bij Shell.

Mark Rutte, Sociale Zaken

Ook Rutte was voorzitter van de JOVD. Na een studie geschiedenis trad hij in 1992 in dienst van levensmiddelengigant Unilever. Begin dit jaar werd hij benoemd tot directeur 'Human Resource' bij de IgloMora Groep, een werkmaatschappij van Unilever.

Melanie Schultz van Haegen, Verkeer & Waterstaat

Schultz van Haegen werkte bij de B&A-Groep in Den Haag en in 1999 twee maanden als inspecteur bij de Inspectie Rijksfinanciën op het ministerie van Financiën. Verder was zij actief in de Leidse politiek, als raadslid en als wethouder.

De Tweede-Kamerfractie

Gerrit Zalm, fractievoorzitter

Jozias van Aartsen
Willibrord van Beek
Jan Dirk Blaauw
Anke van Blerck-Woerdman
Stef Blok
Clemens Cornielje
Theo van den Doel
Frank de Grave
Pieter Hofstra
Henk van Hoof
Annemarie Jorritsma-Lebbink
Jan Hendrik Klein Molekamp
Ruud Luchtenveld
Gert Jan Oplaat
Jan Rijpstra
Erica Terpstra
Jan te Veldhuis
Nellie Verbugt
Bibi de Vries
Gijs de Vries
Monique de Vries
Frans Weisglas
Geert Wilders

Besluitenlijst 55ste JAV te Veldhoven op 12/13 april 2002

1. Besloten werd een fax te sturen aan H.M. de Koningin, waarin de aanhankelijkheid van de VVD met het Koningshuis wordt betuigd, alsmede steun voor de moeilijke tijd t.g.v. de ziekte van ZKH prins Claus.
2. Besloten werd te benoemen als notulencommissie:
   * De heer drs. L.H.M. Osterholt te Zoetermeer
   * Mevrouw M.E. Kuiper-Ouwehand te Gieten
   * De heer A.L. Zijlstra te Arnhem
3. Besloten werd te benoemen als stemcommissie
   * De heer G.S.M. Kerpen te Eindhoven
   * De heer J. Verhoeven te Bergeijk
   * De heer A.H. Hartog te Berkel en Rodenrijs.
4. Besloten werd het hoofdbestuur decharge te verlenen voor het gevoerde financiële beleid over 2001.
5. Besloten werd te benoemen als lid van de financiële commissie:
   * De heer F.Q. van Gils te Zoetermeer (herbenoeming)
   * De heer W.M. Gasman te Almere (herbenoeming)
   * Mevrouw C.J.M. Plagman te Haarlem (benoeming)

   en als plaatsvervangende leden:
   * De heer A.L.Zijlstra te Arnhem (herbenoeming)
   * Mevrouw mr. I.R. Adema te Deventer (herbenoeming)
   * De heer ir. M. Geudeke (benoeming)
6. Besloten werd het jaarplan en de begroting voor 2002 vast te stellen.
7. Besloten werd de contributie voor het contributiejaar 2002 te verhogen met gemiddeld 4,5%, volgens de tarieven in het kader.
8. Besloten werd de statuten en het huishoudelijk reglement op een aantal punten aan te passen i.v.m. het opheffen van de stichting Organisatie Vrouwen in de VVD per 1 oktober 2002. De voorstellen van de kamercentrale Rotterdam (redactie artikel 4 hr en artikel 30.1 hr) werden conform het advies van het hoofdbestuur afgewezen. De aanpassingen zijn:

   Aanpassing statuten
   * Artikel 2, begripsbepalingen: schrappen onderdeel k, rest hernummeren
   * Artikel 25.4, hoofdbestuur: lid a: schrappen "de voorzitter van de Stichting Organisatie Vrouwen in de VVD"

   Aanpassing huishoudelijk reglement
   * Artikel 1, begripsbepalingen: lid o, schrappen en rest hernummeren
   * Artikel 4, kamercentrales en ondercentrales: lid b schrappen, rest hernummeren
   * Artikel 13.7, samenstelling besturen: schrappen, rest hernummeren
   * Artikel 30.1, begroting: schrappen, rest hernummeren.
   * Artikel 34.1 samenstelling (partijraad): lid e, schrappen "de Stichting Organisatie Vrouwen in de VVD".
9. Besloten werd artikel 15.4 van de statuten aan te passen i.v.m. wijziging van de regeling voor het ontzetten uit het lidmaatschap. De aanpassing is:

   Statuten artikel 15.4

   Tot ontzetting is het hoofdbestuur bevoegd:

   a. Op een gemotiveerd schriftelijk voorstel van de ledenvergadering van een afdeling, waartoe het lid behoort.

   b. Op een gemotiveerd schriftelijk voorstel van het bestuur van de kamercentrale waartoe de afdeling behoort waarbij het lid is geregistreerd.

   c. Op eigen voorstel.
10. Besloten werd te benoemen als lid van de commissie van beroep:
    * Als voorzitter: Mevrouw mr. M.Th. M Tangel te Rijswijk (herbenoeming)
    * De heer mr.drs. H.A. Meulemans te Lisse (herbenoeming)
    * De heer P. Blauw te Veendam (benoeming)

    En als plaatsvervangende leden:
    * Mevrouw mr. M.M. van Utteren-Hoving te St. Odiliënberg (herbenoeming)
    * De heer J. Vos te Nuenen (herbenoeming)
    * Mevrouw W.J.M. Bregman-Kaaks te Roden (benoeming)
12. Besloten werd mevrouw drs. O.F. Scheidel te benoemen als lid van de geschillencommissie JOVD-VVD:
13. De voorstellen van de Kamercentrale Den Haag (Politiek en nieuwsbrief) en de kamercentrale Rotterdam (interne communicatie), werden in overeenstemming met het advies van het hoofdbestuur overgenomen.
    * Een papieren nieuwsbrief die zes keer per jaar aan alle leden wordt verstuurd is niet realiseerbaar.
    * Het is wel mogelijk om (gefaseerd in de tijd) een digitale nieuwsbrief of discussieplatform te realiseren via het internet.
14. Besloten werd het rapport van de commissie autonomie gemeenten als addendum bij het verkiezingsprogramma voor 2002-2006 te voegen. Daarnaast heeft de algemene vergadering integraal de conclusies van de parallelsessie op vrijdag 12 april overgenomen en vastgesteld. (NB. Het rapport en de conclusies van de parallelsessie zijn te vinden op www.vvd.nl.)
15. Besloten werd te benoemen als lid van het hoofdbestuur:
    * De heer drs. H.B. Eenhoorn, in de functie van voorzitter (herbenoeming)
    * De heer drs M. Kuperus RC, in de functie van penningmeester (herbenoeming)
16. Besloten werd het voorstel van de kamercentrale Rotterdam (jeugdige Antillianen)mee te geven aan de Tweede Kamerfractie met het verzoek hier aandacht aan te besteden.
17. Besloten werd het voorstel van de afdeling Enschede (geen bezwaarsysteem orgaandonatie) niet te bespreken, maar door te sturen aan de Tweede Kamerfractie.

Contributietarieven voor 2003

	Betaling	PER JAAR 2002	2003	PER HALFJAAR 2002	2003	PER KWARTAAL 2002	2003
Geboortejaren t/m 26 jaar	acceptgiro incasso	€ 19,50 € 18,50	€ 20,50 € 19,50	€ 10,50 € 9,75	€ 11,50 € 10,25	- € 5,00	- € 5,25
27 t/m 64 jaar	acceptgiro incasso	€ 71,50 € 70,50	€ 74,75 € 73,75	€ 36,50 € 35,75	€ 38,00 € 37,25	- € 18,00	- € 19,00
65 jaar en ouder / vermindering	acceptgiro incasso	€ 36,00 € 35,00	€ 37,50 € 36,50	€ 19,00 € 18,00	€ 20,00 € 19,00	- € 9,25	- € 9,75
contributie gezinslid/ huisgenoot	acceptgiro incasso	€ 19,50 € 18,50	€ 20,50 € 19,50	€ 10,50 € 9,75	€ 11,00 € 10,25	- € 5,00	- € 5,25

Benoemingen

Maart 2002 - *De heer J. Broertjes* is per 1 maart benoemd tot burgemeester van Vlagtwedde. Hij was wethouder van Zeewolde. *Mevrouw B.F.A. van der Kluit-de Groot* is per 16 maart benoemd tot burgemeester van Woerden. Zij was burgemeester van Brielle. *De heer H.H.M. Groen* is per 20 maart benoemd tot waarnemend burgemeester van Brielle. Hij was eerder waarnemend burgemeester van Landsmeer.

April 2002 - *De heer mr. drs. J.C. van Baalen* is benoemd tot vice-president van de Liberale Internationale. *De heer G.F. Naafs* is per 15 april benoemd tot burgemeester van Rhenen. Hij was wethouder van Wijk bij Duurstede. *De heer mr. drs. G.A.A. Verkerk*, wethouder van Den Haag, is op 16 april geïnstalleerd als lid van de commissie Innovatie Openbaar Bestuur.

Mevrouw M.J. van Lente-Huiskamp, oud-Tweede-Kamerlid, is benoemd tot lid van de Raad van Advies voor de Centra voor Werk en Inkomen.

Mei 2002 - *De heer mr. M.A.P. van Haersma Buma*, voorzitter van de VVD-Bestuurdersvereniging, is met ingang van 1 mei benoemd tot burgemeester van de Leidschendam-Voorburg. Hij was al waarnemend burgemeester van die gemeente. *Mevrouw ir. J.M. Leemhuis-Stout* is met ingang van 15 mei 2002 benoemd tot voorzitter van de NVZ vereniging van ziekenhuizen. *De heer drs. F.W. Weisglas* is op 28 mei 2002 benoemd tot voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal. In de afgelopen jaren was hij al eerste ondervoorzitter.

Juni 2002 - *De heer mr. D. Bijl* is met ingang van 1 juni 2002 benoemd tot burgemeester van de nieuwgevormde gemeente Wijdemeren. Hij was waarnemend burgemeester van Schermer. *Mevrouw W.M. Verver-Aartsen* is met ingang van 1 juni benoemd tot voorzitter van het Liberaal burgemeestersgezelschap *P.J. Oud*.

Mevrouw Verver, burgemeester van Voorschoten, is de opvolger van de *heer drs. J.M. Alma*, die per 1 juni 2002 ook het ambt van burgemeester van Borculo heeft neergelegd. *De heer A. Oster* is met ingang van 15 juni 2002 benoemd tot waarnemend burgemeester van Strijen. Hij was oud-wethouder van Capelle aan den IJssel.

Mevrouw drs. M. Burgman is met ingang van 16 juni 2002 benoemd tot burgemeester van De Ronde Venen. Zij was burgemeester van Maarn. *De heer drs. S.W.J.G. Schelberg* is met ingang van 1 juli 2002 benoemd tot burgemeester van Schermer. Hij was lid van de gemeenteraad van Den Haag en oud-lid van Provinciale Staten van Zuid-Holland.

Juli 2002 - *Mevrouw I.J. Günther* is per 15 juli j.l. benoemd tot waarnemend burgemeester in Wognum (NH). Zij was van 1978 -1995 gedeputeerde in Provincie Zuid Holland en vervolgens waarnemend burgemeester in Obdam, Bergen en Noordwijkerhout *De heer mr J.M.L Niederer*, oud-Tweede kamerlid is als wethouder in Breda gekozen tot opvolger van de overleden Loes van Beusekom. Voor zijn kamerlidmaatschap was hij gemeenteraadslid in Bergen op Zoom. *De heer J. Oosterhof*, burgemeester van Kampen is benoemd tot de voorzitter van VAOP, de vereniging die gemeenten ondersteunt bij de inzameling van herbuikbaar afval. *De heer N. Gerzee* is benoemd tot tijdelijk burgemeester van Borculo als opvolger van M. Alma. Hij was eerder waarnemend burgemeester van Haaksbergen en Holten. *De heer L.J. Lyklema* is per 15 augustus benoemd tot burgenmeester van Achtkarspelen, Hij was ondermeer waarnemend burgemeester in Vlagtwedde, Ter Aar en Ruinerwold.

(Bron: VVD-Bestuurdersvereniging)

Corvee

Onlangs noemde Henk Vonhoff het voorzitterschap van de VVD een corvee. Je zorgt dat de organisatie goed loopt en verder moet je je mond houden. Zo ongeveer. Daar valt nog wel een kanttekening bij te plaatsen. Natuurlijk - blijkt nu bijvoorbeeld bij de LPF - is het belangrijk dat de administratie in de partij klopt. Natuurlijk zijn belangrijke taken voor een politieke partij het trainen van komende politici en hen vasthouden om op allerlei plekken in het democratisch bestel te kunnen inzetten. Natuurlijk zorgt een politieke partij voor het debat en de gedachtenvorming om antwoorden te geven op de problemen van de mensen in het land. Natuurlijk zorgt een politieke partij voor alle nodige ondersteuning voor de politici. Alle bestuurders en andere vrijwilligers (!) in de VVD doen dat met overtuiging. Het bedrijven van politiek is aan onze VVD-volksvertegenwoordigers. Dus - in de gedachten van Henk Vonhoff, denk ik - mogen zij de politieke lusten en lasten (de schijnwerpers, het applaus, maar ook de kritiek van de media) incasseren. En de bestuurders en de partijvoorzitter doen corvee, in de keuken van de politiek. Maar toch: er is meer in dat corvee, dan de zorg voor goede mensen, voldoende middelen en een stevig liberaal debat. En dat is oordelen over hetgeen de volksvertegenwoordigers er van brouwen. Dus is er intensief contact tussen de partij-organisatie en de politici. Dat is niet voor de schijnwerpers van de pers, in principe niet. Het is onderdeel van het corvee om de soms onaangename boodschap van de partij aan onvoldoende presterende volksvertegenwoordigers door te geven. Dat daarbij publiciteit een rol kan spelen is ook een corvee. De onvrede in een partij als organisatie kan niet altijd binnenshuis blijven. Openlijke kritiek is niet leuk, maar soms onvermijdelijk. Een partijvoorzitter is dan de gebeten hond, ja dat is onderdeel van het corvee. Publiciteit zoek je als bestuurder niet, omdat je het leuk vindt. Als je graag in de schijnwerpers wilt staan, dan zoek je een carrière als politicus. Voor bestuurders, partijvoorzitters is ook dat een corvee. Voorop moet staan - en dat past in het kader van de vernieuwing binnen de VVD - de eenheid van organisatie en politek. Het Thorbeckehuis en de fracties van de VVD moeten meer dan voorheen één geheel vormen. Wat ons betreft in het belang van een liberaal Nederland; met meer eigen verantwoordelijkheid voor iedereen!

Bas Eenhoorn

Bas Eenhoorn

Onderscheidingen

Thorbeckepenning

De heer E.G. Bouma Sleen, de heer G.L.L.M. Brouwers Oisterwijk, de heer C.J.M. de Bruin Nieuwegein, de heer B. Buining Groningen, mevrouw H. den Butter-Meuwese Gendringen, de heer P.G. van Eck Geertruidenberg, mevrouw H.H.A. van Kerkum Amsterdam, de heer J.M.L.M. Kersten De Bilt, de heer G.H. Kocken Waalwijk, de heer J. Nouws Rotterdam, de heer W.J. Parlevliet Hellevoetsluis, de heer E.M. Sinke Amsterdam.

Stikkerplaquette

De heer S.F. Antonides Veenwouden, de heer J. de Beer Leeuwarden, de heer L.F. Berkhout Zaandam, de heer J. de Bie Amstelveen, de heer C.P.C. Böggemann Amstelveen, de heer E. Buis Graft-de Rijp, de heer J.H. Ekkers Vianen, de heer H.E. Gastman, enterwolde, de heer G.A.IJ. van Ginkel Ede, de heer L.A. Hafkamp Schiedam, de heer J.M.G.M. van Harssel Etten-Leur, de heer J.H. Hensbergen Arnhem, de heer H. Hogenesch Gieten, de heer F.I.M. Houterman Amsterdam, de heer J.H. Kets Braamt, de heer D.H. Kok Utrecht, mevrouw F.H. Leendertz-Polak Wageningen, de heer K. Maris Sassenheim, heer G. van der Meer Hoorn, de heer M. Onder de Linden Krimpen aan den IJssel, de heer W.H. Rijkenbarg Ruurlo, mevrouw G. Slob-Minkema Groot-Ammers, de heer Ph.F. Spoor Krimpen aan den IJssel, de heer

W.A. Timmerman Zeist, mevrouw M. de Voogd-Vaandrager Leek, de heer J. Wekx Wisch, mevrouw E. Zwerus-Janzen Gendringen.

Noteer in uw agenda!

VRIJDAG 20 SEPTEMBER en ZATERDAG 21 SEPTEMBER
Congres Liberaal Vrouwen Netwerk i.o.
Wageningen International Conference Center, Lawickse Allee 9 te Wageningen
Aanvang vrijdag 20 september: 19.00 uur
Aanvang zaterdag 21 september: 10.00 uur

ZATERDAG 21 SEPTEMBER
'Ideeëndag'
De Reehorst, Bennekomseweg 24 te Ede
Aanvang: 12.00 uur
Kosten inclusief lunch voor de dag zijn € 10,- p.p., contant te betalen op de dag zelf. Hiervoor moet u zich echter wel aanmelden. Dit kan door een e-mail te sturen aan m.van.der.werff@vvd.nl onder vermelding van lunch Ideeëndag, of telefonisch via (070) 361 3035.

VRIJDAG 1 NOVEMBER EN ZATERDAG 2 NOVEMBER
Congres VVD-Bestuurdersvereniging
De Blije Werelt, Westhofflaan 2 te Lunteren
Aanvang 1 november: 20.30 uur
Aanvang 2 november: 10.00 uur

ZATERDAG 23 NOVEMBER
Buitengewone Algemene Vergadering
Aanvang: 10.00 uur

Goed om alvast te weten

DINSDAG 11 MAART 2003
Verkiezingen Provinciale Staten

ZATERDAG 15 MAART 2003
Buitengewone Algemene Vergadering
Nationaal Sport & Congres Centrum Papendal, Papendallaan 3 te Arnhem

VRIJDAG 16 EN ZATERDAG 17 MEI
Jaarlijkse Algemene Vergadering
NH Leeuwenhorst Hotel, Langelaan 3 te Noordwijkerhout

thuiszorgshop.nl

De Gezond- en GemaksWinkel op internet

Op Thuiszorgshop.nl kun je terecht voor alles op het gebied van gezondheid, verzorging en fitness. Van de belangrijkste artikelen die nodig zijn voor de verzorging van je baby tot en met sportbandages, hometrainers en ADL-hulpmiddelen. Daarnaast vind je bij de Thuiszorgwinkel altijd wel een originele cadeautip.
Ruim 4000 artikelen op onze internetsite! Heb je geen internet en is er geen winkel bij je in de buurt? Vraag dan de catalogus aan via telefoonnummer 0900-0662.

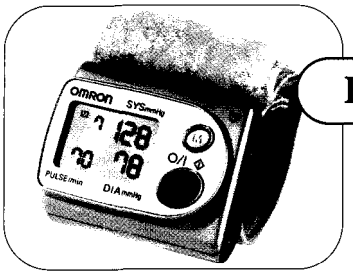

Bloeddrukmeter

van € 114,95
nu slechts **€ 103,46**

Moderne en compacte polsbloeddrukmeter Omron RX-I voor nauwkeurige meting aan de pols. Oppompen en ontluchten geschiedt geheel automatisch na 1 druk op de knop. Geeft bloeddruk en hartslag weer. Met geheugencapaciteit voor 7 metingen. Makkelijk meeneembaar in kunststof opbergbox. Klinisch gevalideerd, dus betrouwbaar! Voldoet aan alle kwaliteitsnormen van Thuiszorgshop.

Speciale Philips daglichtlampen zorgen voor extra licht in donkere dagen. Met een dagelijks lichtbad van 30 minuten kunnen

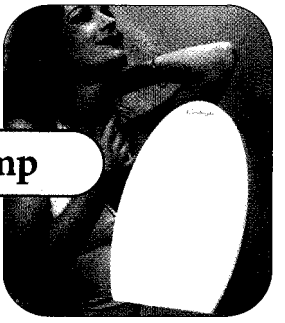

Lichttherapielamp

klachten als futloosheid, moeheid en neerslachtigheid reeds binnen 10 dagen verdwijnen en voelt u zich weer energiek en fit.

Eurobright Lichttherapielamp EB-300:
Bij de thuiszorgshop: **€ 227,38**

Vibratiemassage en warmte van de infraroodstralers stimuleren de bloedsomloop en maken pijnlijke, stijve spieren weer heerlijk soepel.

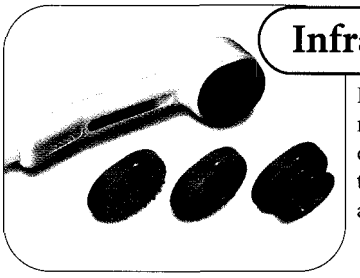

Infraroodmassage

Indien gewenst te gebruiken met 1 van de 3 meegeleverde opzetstukken voor een doeltreffende behandeling. Met antislip handgreep.

Beurer MG-20 infrarood massageapparaat
Vaste lage Thuiszorgshopprijs **€ 41,18**

Dit rugkussen geeft optimale steun onder in de rug en vermindert spanning en vermoeidheid. Ideaal voor in de auto, thuis of op kantoor. Overtrokken met een afneembare

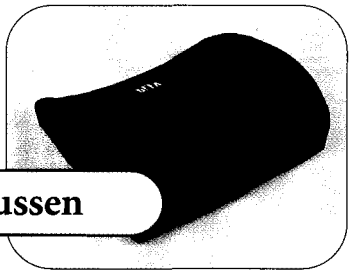

Defa lumbaalkussen

hoes. Voorzien van elastische fixatieband. De hoes is wasbaar.

van € 27,50
nu voor **€ 24,-**

De Thuiszorgwinkel bij jou in de buurt

Thuiszorgwinkel Oss
Schadewijkstraat 8
Tel: 0412 - 62 40 24

Thuiszorgwinkel Boxmeer
Bilderbeekstraat 44
Tel: 0485 - 52 13 80

Thuiszorgwinkel Uden
Aldetiendstraat 23
Tel: 0413 - 25 23 00

Thuiszorgwinkel Eindhoven
Kastelenplein 170
Tel: 040 - 251 25 75

Thuiszorgwinkel 's-Hertogenbosch
Rijnstraat 10
Tel: 073 - 681 47 95

Thuiszorgwinkel Tilburg
Lage Witsiebaan 2a
Tel: 0900 - 8806

Thuiszorgwinkel Tilburg
St. Elisabeth ziekenhuis
Hilvarenbeekseweg 60-14
(Medische Boulevard)
Tel: 0900 - 8806

Thuiszorgwinkel Venlo
Sloterbeekstraat 20
Tel: 077 - 320 95 90

www.thuiszorgshop.nl
Het complete assortiment op internet. Hier kun je alle producten bekijken, maar ook direct veilig en vertrouwd bestellen. Levering binnen 24 uur. Betalen doe je achteraf. Telefonisch bestellen via 0900-0662.
Wil je één van de producten uit deze advertentie bekijken op Thuiszorgshop.nl, ga dan naar de site www.thuiszorgshop.nl en type de naam of omschrijving in de zoekmachine in.

Thuiszorgwinkel Roosendaal
Belder 2-4
Tel: 0165 - 56 40 58

Thuiszorgwinkel Bergen op Zoom
Louis Porquinlaan 1
Tel: 0164 - 25 46 25

Thuiszorgwinkel Rivierenland
Siependaallaan 1, Tiel
Tel: 0900 - 8433

Thuiszorgwinkel Eemland
Hof der Gedachten 20
Amersfoort
Tel: 033 - 479 06 75
Kamp 82, Amersfoort
Tel: 033 - 479 06 75
Nieuweweg 14, Soest
Tel: 033 - 479 06 75

Thuiszorgwinkel Zoetermeer
Het Rond 28, Zoetermeer
Tel: 079-3190150

Op vertoon van deze advertentie of een uitdraai van internet zijn de kortingen ook geldig in deze winkels.

BOSS
HUGO BOSS

BOSS, BOTTLED.

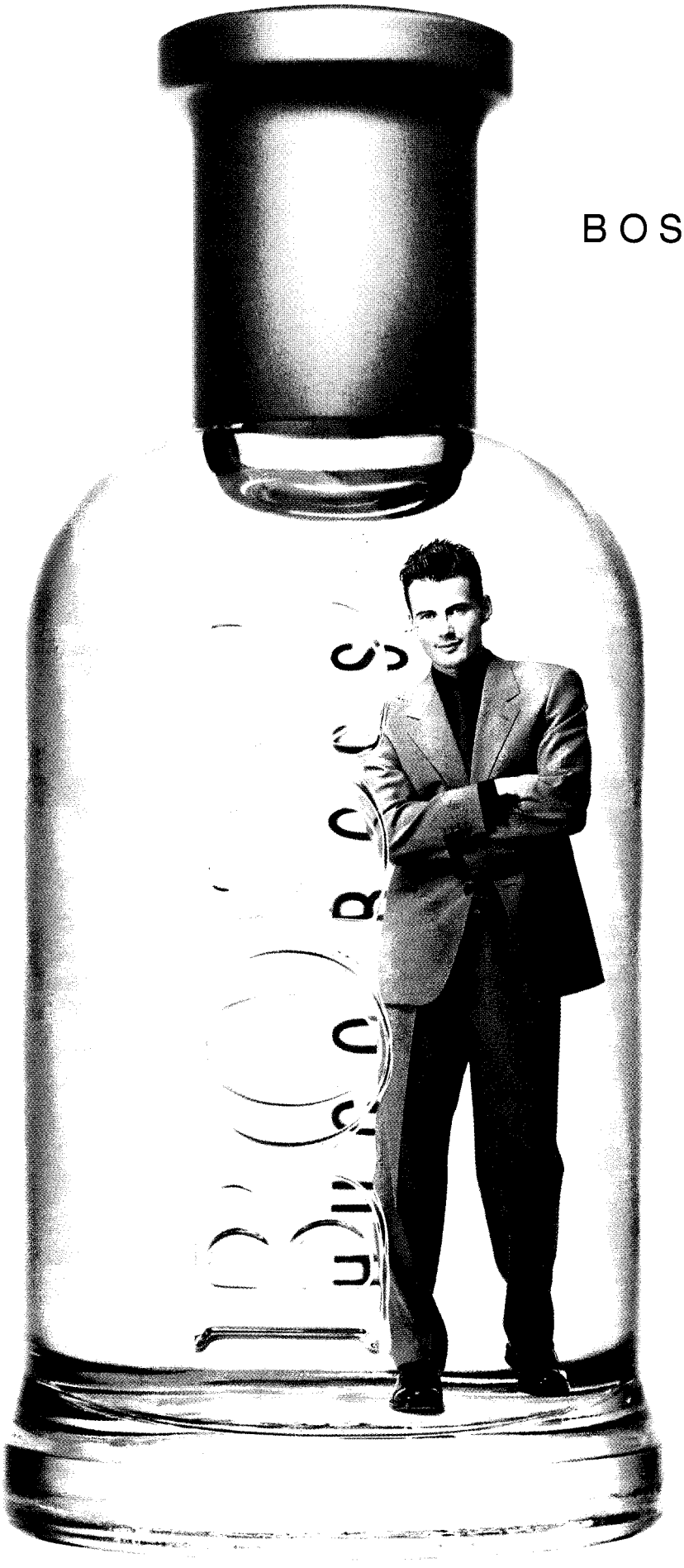

THE NEW FRAGRANCE FROM HUGO BOSS.

politiek

De ambities van Gerrit Zalm

Meer macht voor de provincie

Normen en waarden slechts een debat?

DOCUMENTATIECENTRUM NEDERLANDSE POLITIEKE PARTIJEN

Magazine over liberale politiek
jaargang 3 nummer 4 2002

8 710966 131138 04

losse verkoopprijs **€ 3,50**

Tijdloos.
mooie
interieurs

Wij brengen behalve de internationale top op het gebied van handgemaakte stijlmeubelen, ook een zeer uitgebreide exclusieve collectie stoffen, tapijten en woondecoraties in een Engelse ambiance.

Zomaar een greep hieruit:

Grande Arredo • Batheastone • De Bournais
Fauld • Imperial Collections • Parker Farr
Mulberry • Ralph Lauren • Dedar • Moissonnier
Sheila Coombes • Zoffany • Michael Pietranek

U bent van harte welkom in onze showrooms.

Amelink
EXCLUSIEVE INTERIEURS

goirke kanaaldijk 20 | 5046 AT tilburg | telefoon: 013 - 543 47 49 | telefax: 013 - 545 49 36

voor meer informatie en routebeschrijving kijk op internet: www.amelink.com

OPENINGSTIJDEN: dinsdag tot en met vrijdag van 10.00 tot 17.30 uur, zaterdag van 10.00 tot 17.00 uur en op afspraak.

MEUBELEN • INTERIEURADVIES & -STOFFERING • WOONDECORATIES

Bestel nu uw

VVD Agenda!

Lezers van Politiek! kunnen nu de exclusieve VVD portefeuille met agenda bestellen. Hij is zowel in het mooie kunstleder Koram, als in chique echt leer verkrijgbaar (met uitzondering van het kleinere damesmodel). Alle modellen zijn in de kleur donkerblauw uitgevoerd.

Handige combinatie

De agenda is heel handig doordat het een combinatie van een agenda en een portefeuille is, terwijl hij toch gemakkelijk in uw binnenzak past. In de portefeuille is plaats voor zes creditcards en er is een vak voor bankbiljetten. De agenda is uitgevoerd is mooi, crèmekleurig papier en is zestalig waaronder uiteraard Nederlands. Dankzij het ringbandplastic ligt hij perfect open als u er in schrijft. Per twee pagina's treft u steeds zeven dagen aan. De hele week dus in één oogopslag overzichtelijk in beeld.

Op de voorkant van de portefeuille is op subtiele wijze het VVD-logo aangebracht. Indien u de agenda liever zonder logo bestelt, kunt u dat aangeven op de bestelbon.
De agenda wordt u binnen twee weken na ontvangst van uw bestelbon toegezonden, inclusief de factuur. De agenda is verpakt in een speciale verzenddoos. Als u nu bestelt, heeft u hem ruim voor de feestdagen in huis. En dat komt goed uit, want de agenda is ook heel leuk om cadeau te geven.

Dit zijn de voordelige lezerstarieven:

- Portefeuille/agenda dames- of herenmodel, kunstleder Koram:
  € 15,75 per stuk
- Portefeuille/agenda herenmodel, echt leder:
  € 22,95 per stuk

Ik bestel graag het volgende (kruis aan wat u wenst):

..... * portefeuille/agenda 'heren' uitgevoerd in kunstleder Koram
..... * portefeuille/agenda 'dames' uitgevoerd in kunstleder Koram
..... * portefeuille/agenda 'heren' uitgevoerd in echt leder
Met VVD-logo Zonder VVD-logo

* A.u.b. het gewenste aantal invullen

Naam: _____
Adres: _____
Postcode: _____
Woonplaats: _____
Telefoon: _____

Ik betaal na ontvangst van de agenda met ingesloten factuur het verschuldigde bedrag + € 1,50 voor handling en verzending.

Handtekening _____

inhoud

Val van het kabinet

Een groot aantal redactionele artikelen in dit nummer van Politiek! was al geschreven voor de val van het kabinet. Omdat de verkondigde standpunten van VVD-bewindslieden en -Kamerleden niet veranderd zijn, is besloten de meeste artikelen grotendeels in ongewijzigde vorm te plaatsen. Echter niet voordat ze met grote zorgvuldigheid zijn doorgenomen op eventuele achterhaalde feiten. Mocht het desondanks toch zo zijn dat enkele feiten niet meer stroken met de waarheid, vragen wij u daar begrip voor. Uiteraard zullen wij eventuele incorrectheden in de volgende uitgave van Politiek!, die nog voor de verkiezingen van 22 januari 2003 verschijnt, rechtzetten.

De redactie

6 Op naar nieuwe verkiezingen

De val van het kabinet heeft grote gevolgen voor de partijorganisatie van de VVD. Er moet versneld een nieuwe kandidatenlijst vastgesteld worden, er is een nieuw campagneteam geformeerd en het verkiezingsprogramma krijgt een update. Veel werk, maar partijvoorzitter Bas Eenhoorn en fractievoorzitter Gerrit Zalm zijn klaar voor de strijd. "We zijn nog maar nauwelijks bijgekomen van de vorige campagnetijd", vertelt Eenhoorn. "Maar met z'n allen gaan we gewoon die nieuwe uitdaging aan." Gerrit Zalm deelt zijn mening: "Ik beschouw deze verkiezingen als een nieuwe mogelijkheid om mensen te enthousiasmeren voor de visie van de VVD."

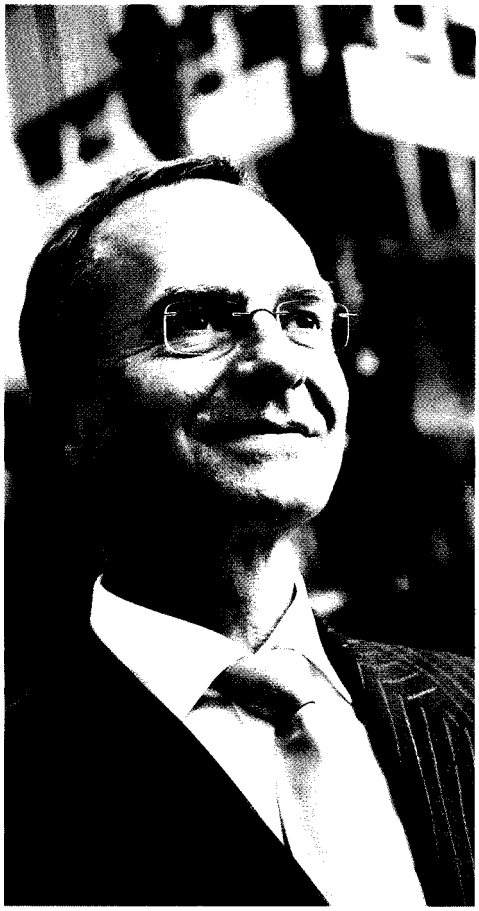

12 Meer macht voor de provincie

Op 11 maart 2003 worden de nieuwe leden van de Provinciale Staten gekozen. Een verkiezing die over het algemeen niet op veel belangstelling hoeft te rekenen. Slechts 45,5 % van de bevolking maakte in 1999 de gang naar de stembus. Niet zo verstandig, vindt demissionair minister Kamp van VROM. De provincie kan een belangrijke rol spelen op gebieden die belangrijk zijn voor burgers. Bijvoorbeeld op het gebied van ruimtelijke ordening, dat direct invloed heeft op de leefomgeving van iedere burger. De rol van de provincie zal hierin alleen nog groter worden in de toekomst, zo voorspelt hij. "Door dus te stemmen tijdens de Provinciale Staten-verkiezingen, bepaalt de burger voor een deel zelf hoe zijn leefomgeving er komt uit te zien", aldus Kamp.

Politiek!
is een tijdschrift over liberale politiek

Politiek! is een uitgave van de Volkspartij voo Vrijheid en Democratie (VVD) en wordt gere aliseerd door Uitgeverij TOPpers bv.

Redactie adres
Uitgeverij TOPpers bv.
Edelweisstraat 5
5241 AH 's-Hertogenbosch
T 073 - 6140858
F 073 - 6140873
E redactie@toppers.nl

Algemeen directeur
Peter Westerling

Redactie
Monique van Diessen (chef redactie)
Sandra Kagie (eindredactie)
Lonneke van Eldijk
Jeroen Kuypers
Bart Manders

Fotografie
Hans van Asch, ANP, Susanna Asklöf,
Marcel Kistemaker, Moderaterna/Ann Lindberg
Bert Nienhuis, Cees Spruijt, Holger Staffansson

Vormgeving
José van Zwam (hoofd studio),
Walter van Eerd, Annemieke van Seeters,
Ron Toonen

Overige medewerkers
Daan Zwart (adviseur VVD)
Marita Smit (coördinatie VVD)

Advertenties
Uitgeverij TOPpers bv, tel. 073 - 6140858

Druk
Giethoorn-ten Brink te Meppel

Copyrights
Het auteursrecht op de in dit magazine verschi nen artikelen wordt door de uitgever voorbehou den. De uitgever heeft alle zorg gegeven aan he nakomen van wettelijke reprorechten. Is het des ondanks zo, dat er rechthebbenden zijn, die nie getraceerd konden worden of van wie de claim op gebruikt materiaal niet bekend was, dan wor den zij verzocht zich schriftelijk met de uitgeverij verbinding te stellen, met opgave van hun claim en de uitgave waarop deze claim gebaseerd is.

Abonnementen
Leden van de VVD ontvangen Politiek! viermaa per jaar gratis. Niet-leden betalen € 12,00 voo vier nummers. Een abonnement kan aange vraagd worden bij het Algemeen Secretariaa VVD en op ieder gewenst tijdstip ingaan. Ee abonnement wordt automatisch verlengd, tenzi de abonnee uiterlijk drie maanden voor het ver strijken van de abonnementsduur schriftelijk opzegt.
Algemeen Secretariaat VVD, Postbus 30836,
2500 GV Den Haag, **T** 070 - 3613061.

Disclaimer
De redactionele inhoud van Politiek! komt o onafhankelijke wijze tot stand en geeft dus nie per definitie de standpuntbepaling van he hoofdbestuur van de VVD weer.

Nieuwe normen en waarden **20**

Auto's op de stoep parkeren, niet opstaan voor oudere mensen in de tram of bus, harde muziek laten weerklinken op straat, luidruchtig in het openbaar bellen met een gsm, voorbijgangers op straat uitschelden of bedreigen en vernielingen aanrichten in de wijk. Iedereen ergert zich eraan. Politici hopen door het aanwakkeren van een breed maatschappelijk debat de door velen genoemde waarden- en normenvervaging een halt toe te roepen. Eén van hen is Peter van Zunderd. Hij is voorzitter van een VVD-commissie, die zich de komende maanden buigt over dit onderwerp. "Het eerste standpunt van onze commissie is dat respect voor anderen in de samenleving begint bij respect voor jezelf."

40 Integratie als oplossing voor racisme?

Racisme en discriminatie nemen in Nederland toe, zo blijkt uit het monitor-onderzoek van de Anne Frank Stichting en de Universiteit Leiden over 1999 en 2000. Er waren in die periode meer geweldsincidenten met een racistische achtergrond en de incidenten waren ernstiger. Jaap van Donselaar, universitair hoofddocent aan de Universiteit Leiden en onderzoeker bij de Anne Frank Stichting bespeurt een soort islamofobie: "Wat iedereen heeft gezien na 11 september, waren de feestende jongeren in Ede. Wat veel minder mensen zien is de stille angst." Ook Stef Blok, VVD-woordvoerder op het gebied van

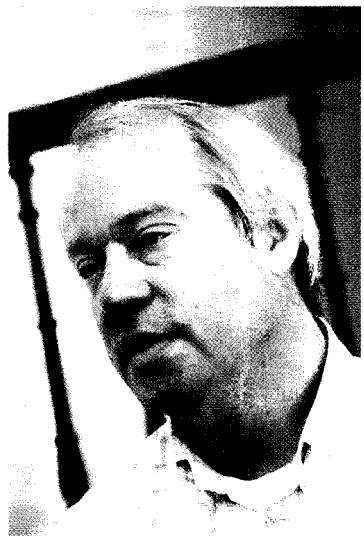

immigratie en integratie, ziet een verharding van de samenleving ten opzichte van anderhalf jaar geleden. "Maar het is goed dat de problemen nu bespreekbaar zijn. Dat betekent dat je ze kunt gaan oplossen. Racisme is allereerst een integratieprobleem."

En verder...

10 Europees beleid: de EU als economisch schild

16 buitenland: het sociaal-economisch model dat Zweden heet

24 achtergrond: wat doet de Commissaris van de Koningin?

26 prinsjesdag met demissionair minister van Financiën Hans Hoogervorst

29 debat: van vakbond naar ondernemingsraad

32 10 vragen aan... Frans Weisglas

35 maatschappij: meer politieke aandacht voor kindermishandeling

38 interview: de ergernis van schrijfster Conny Braam

43 Ontwerp-kandidatenlijst en groslijst Provinciale Statenverkiezingen 2003

"Met elkaar gaan we die nieuwe uitdaging aan!"

Het kabinet is gevallen. Nieuwe Tweede-Kamerverkiezingen zijn gepland op woensdag 22 januari. In een korte tijd moet daarom ontzettend veel gebeuren. Zo zijn er noodprocedures in werking getreden om versneld een nieuwe kandidatenlijst vast te stellen. Er is opnieuw een campagnestuurgroep geformeerd, dat zorg zal dragen voor een strakke campagne. 'Het land' wordt opgeroepen opvallende lokale acties te organiseren en kandidaat-Kamerleden worden gemotiveerd om zelf de zeepkist op te gaan. Het verkiezingsprogramma krijgt een update in de vorm van een tien-punten-actieplan. Nieuwe materialen moeten worden ontwikkeld. "Nog nauwelijks bijgekomen van de drukke campagnetijd eerder dit jaar, en eigenlijk bezig met de voorbereidingen van de PS-verkiezingen, moeten we nu met z'n allen weer aan de slag voor de Tweede-Kamerverkiezingen. Maar met elkaar gaan we die nieuwe uitdaging aan!", aldus partijvoorzitter Bas Eenhoorn.

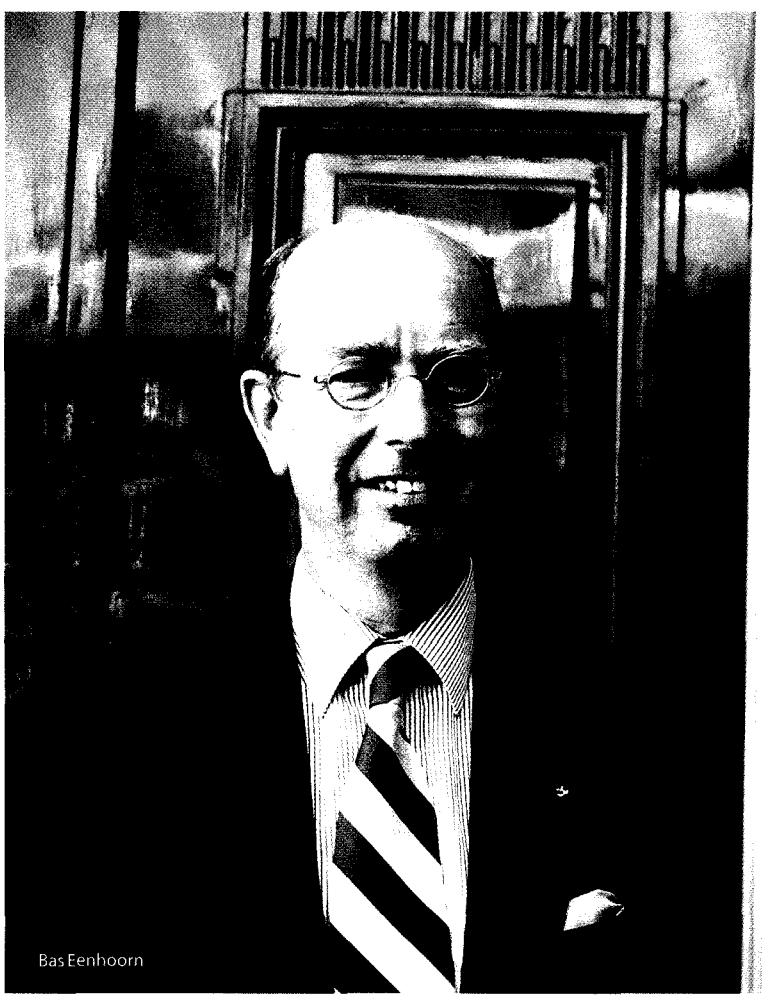

Bas Eenhoorn

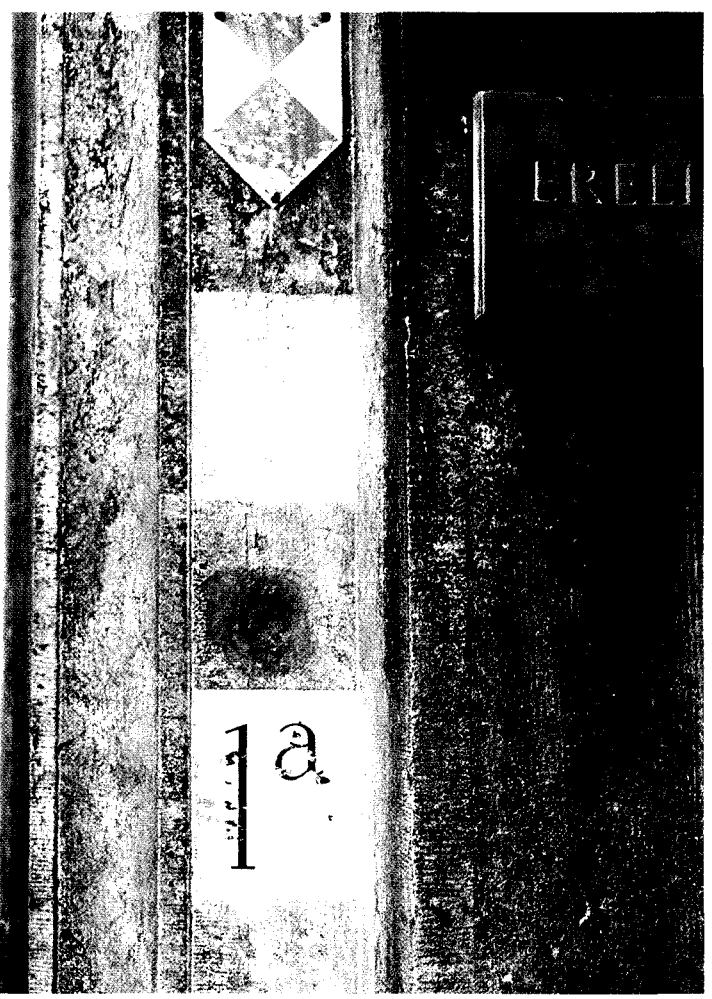

In politiek opzicht heeft de val van het kabinet uiteraard veel consequenties, maar het heeft ook veel gevolgen voor de partijorganisatie. Bas Eenhoorn: "Op woensdag 16 oktober is de drukte onmiddellijk losgebarsten. Het hoofdbestuur is de volgende dag bijeengekomen om met elkaar te spreken over de nieuwe situatie. Met name de procedures rond het vaststellen van een nieuwe kandidatenlijst moesten snel worden vastgesteld. Dit moet immers versneld gebeuren aan de hand van noodprocedures."

Nieuwe kandidatenlijst

Het hoofdbestuur heeft besloten twee Buitengewone Algemene Vergaderingen te organiseren; op 2 november heeft de AV plaatsgevonden waarop de nieuwe lijsttrekker is verkozen en op 30 november wordt de kandidatenlijst vastgesteld. "Bij het opstellen van de ontwerplijst is het hoofdbestuur uitgegaan van de groslijst van de laatste verkiezingen", licht Eenhoorn toe. "Er is geen tijd voor een compleet nieuwe zoektocht naar kandidaten. Het hoofdbestuur heeft slechts in uitzonderlijke gevallen gebruik gemaakt van de mogelijkheid om nieuwe kandidaten op de lijst te plaatsen. Dit betrof de drie staatssecretarissen, die nog niet op de lijst stonden. Wel kunnen via democratische besluitvorming binnen afdelingen en onder invloed van deze afdelingen nieuwe kandidaten op de lijst worden opgenomen. Het is naar mijn mening ook overdreven om te zeggen 'alles moet anders en nieuw', maar onderzoek heeft wel uitgewezen dat de VVD aandacht moet geven aan het presenteren van herkenbare volksvertegenwoordigers en aan nieuwe gezichten. Dat nemen we mee bij het opstellen van de nieuwe lijst."

"De politiek moet blijven leven, dus zal de politiek ook onderwerp van gesprek moeten blijven."

Inzet vrijwilligers

In de eerste helft van dit jaar hebben bestuurders, politici en vrijwilligers zich ingezet voor de campagne. Nu - terwijl eigenlijk de PS-verkiezingen werden voorbereid - is het ineens weer campagnetijd. "Het is fantastisch om te merken dat zoveel mensen zich nu alweer voor honderd procent willen inzetten voor de campagne. Nog nauwelijks bijgekomen van de drukke campagnetijd eerder dit jaar, en eigenlijk bezig met de voorbereidingen van de PS-verkiezingen, moeten we nu met z'n allen weer aan de slag voor de Tweede-Kamerverkiezingen. Maar met elkaar gaan we die nieuwe uitdaging aan!", zegt Eenhoorn met enthousiasme in zijn stem. In het hele land bruist het weer van de activiteiten. "Afdelingen komen bij elkaar om te vergaderen over de kandidatenlijst. Er wordt nagedacht over campagne-activiteiten. Enthousiaste leden melden zich spontaan op het partijbureau met de vraag of zij een bijdrage kunnen leveren in de komende drukke periode. En straks moeten natuurlijk de posters weer op de borden en moeten folders worden rondgebracht. En niet te vergeten zijn er de vele 1-op-1-contacten. De politiek moet blijven leven, dus op verjaardagen en in de kroeg zal de politiek ook onderwerp van gesprek moeten blijven. Elk lid kan dan vertellen waarom het goed is in januari te stemmen op de VVD. Ieder lid - en dat geldt overigens ook voor elke VVD-stemmer - kan dus op geheel eigen wijze een bijdrage leveren. Het is tijd voor revanche en daar zullen we hard voor moeten werken."

Verkiezingsstrijd

"Ik verwacht dat de verkiezingsstrijd dit keer op een andere wijze gevoerd zal worden", vertelt de partijvoorzitter. "De media vervullen denk ik een nog belangrijker rol dan voorheen bij de verkiezingscampagnes. Het is dus van groot belang dat de lijsttrekker zich in de media goed kan profileren. Daarnaast moeten kandidaat-Kamerleden zélf de kiezers opzoeken. Via lokale radio, tv en kranten, maar ook via bijvoorbeeld branche-organisaties of in het winkelcentrum kunnen zij vele kiezers bereiken. Stap maar op die zeepkist!". De verkiezingsavonden, die met name in de jaren negentig zeer succesvol waren, zijn nu niet meer de juiste platforms om de burgers te bereiken. "Andere middelen en uitingen - bijvoorbeeld het gebruik van internet - zullen worden beproefd."

Weer naar de stembus

Veel kiezers hebben het vertrouwen in de politiek opnieuw verloren. Peilingen wijzen uit dat veel mensen waarschijnlijk niet naar de stembus gaan. "Maar in een democratie moet je je stem laten gelden. Door in eenvoudig en helder taalgebruik onze liberale oplossingen voor de grote maatschappelijke problemen bij de kiezer neer te leggen moeten we het vertrouwen in de VVD herwinnen. Dat zullen we met gedrevenheid doen. Na de afgelopen roerige tijd, moet het land weer goed worden bestuurd vanuit politiek Den Haag. Ik ben ervan overtuigd dat de VVD hieraan een belangrijke bijdrage kan leveren. De VVD heeft een sterk verkiezingsprogramma en heeft een belangrijke inbreng gehad bij het opstellen van het regeerakkoord."

De VVD zal het vertrouwen van de kiezer terugwinnen. "Absoluut! Het is natuurlijk ontzettend vervelend dat het kabinet nog maar zo kort na de Tweede-Kamerverkiezingen is gevallen, maar het geeft ons tegelijkertijd een kans. Een kans om de kiezers opnieuw te overtuigen. Een kans om het karwei nu beter uit te voeren. De vorige campagne moesten we immers onder trieste omstandigheden afbreken. De maatschappij wordt steeds liberaler. We hebben sterke en duidelijke standpunten en we bieden ruimte aan jonge, nieuwe politici, die samen met de ervaren politici die onze partij rijk is het liberalisme versterken."

Fotografie: Hans van Asch

Goed nieuws voor (groot)ouders

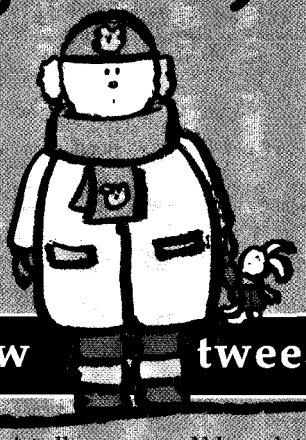

Het ideale cadeau voor opa en oma

Mijn Kleinkind doe en bewaar album

20 procent korting op uw tweede en derde exemplaar!

De geboorte van een kind is een bijzondere ervaring. Er zal niet alleen veel veranderen in het leven van de ouders, maar ook in dat van de mensen om hen heen. Zo zullen de grootouders ook een speciale band met hun kleinkind opbouwen. Vaak hebben ze immers meer de kans te genieten van hun kleinkind, dan vroeger van hun eigen kind. En voor kleinkinderen is een bezoekje van of aan opa en oma altijd een feest: lekker ongeremd verwend worden zonder ergens op te hoeven letten.

Voor deze bijzondere gelegenheden is Mijn Kleinkind bedoeld. Dit doe- en bewaar album staat garant voor heel wat gezellige uren waarvan grootouders en kleinkinderen zullen genieten. Het staat boordevol kleurplaten, spelletjes, knutselideeën en tips. Daarnaast is het uitermate geschikt om allerlei dingen in te verzamelen, zoals foto's, knipsels en tekeningen.

Onuitwisbare herinneringen

Zo stelt dit 44 pagina's dikke album grootouders niet alleen in staat hun persoonlijke band met hun kleinzoon- of dochter te versterken. Langzamerhand ontstaat een verzameling onuitwisbare herinneringen. En wat is er nu leuker om dit album later aan het kleinkind te overhandigen. Daarmee is Mijn Kleinkind het ideale cadeau voor grootouders van kinderen van 0 tot 9 jaar.

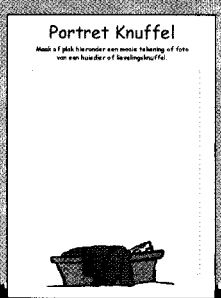

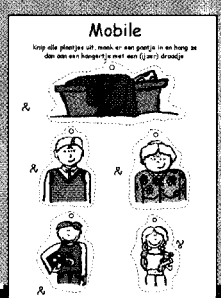

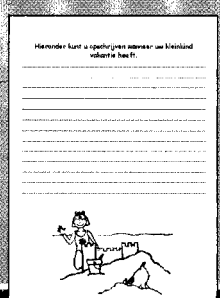

Hierbij bestel ik ... exemplaren van Mijn Kleinkind.

❍ 1 exemplaar:
6,95 euro
(+ 1,28 euro verzendkosten)

❍ 2 exemplaren:
12,51 euro
(+ 1,88 euro verzendkosten)

❍ 3 exemplaren:
18,07 euro
(+ 1,88 euro verzendkosten)

Naam: m/v:

Adres:

PC/Plaats:

Telefoon:

Ik kies voor de volgende manier van betalen:

❍ Ik machtig TOP*pers* Lezersservice om eenmalig het hierboven aangekruiste bedrag af te schrijven van mijn rekening: handtekening:

❍ Ik ontvang een acceptgiro

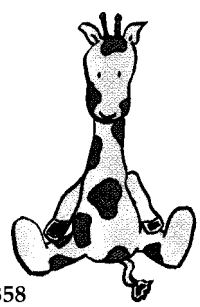

Retourneer deze bon naar: TOP*pers* Lezersservice, Antwoordnummer 10530, 5240 WB Rosmalen. Tel: 073-6140858

"Veiligheid wordt wat mij betreft nummer één"

Nu er nieuwe verkiezingen aankomen, blikt Gerrit Zalm nog één keer terug naar die bewuste woensdagmorgen waarop het kabinet Balkenende viel. Maar bovenal kijkt hij vooruit naar de komende campagne. Zalm beschouwt deze verkiezingen als een nieuwe mogelijkheid om mensen te enthousiasmeren voor de visie van de VVD en zijn ambitie is kort en krachtig: "Groter worden!" In dit korte interview gaat hij ook in op de koers, noemt hij enkele belangrijke campagne-onderwerpen en onderstreept hij het belang van luisteren naar de kiezer.

"Die bewuste woensdagmorgen, 16 oktober, was het voor mij definitief duidelijk dat het niet meer ging met de LPF in het kabinet. De emmer was vol. We waren al een tijd getuige van de ruzies binnen de LPF, maar nu waren deze overgeslagen naar het kabinet. Ik kreeg ook niet de indruk dat er makkelijk een einde kon worden gemaakt aan die perikelen. Het is ook een zaak van vertrouwen, en dat was er gewoon niet meer. Niet bij de VVD en niet bij het CDA."

"Ik vind het jammer dat het zo gelopen is. We hebben een groot deel van ons verkiezingsprogramma in het strategisch akkoord kunnen krijgen. Ik had graag gezien dat het ook allemaal tot uitvoering kwam. Helaas loopt dat nu vertraging op. Gelukkig is de Tweede Kamer wel akkoord gegaan met de begroting na Prinsjesdag, dus in grote lijnen kan dit kabinet doorgaan met de lijn zoals die is ingezet. Dat verwacht ik ook van deze regering, want zeker op financieel-economisch gebied kunnen we ons geen pas op de plaats permitteren."

Koers

"Het programma dat in mei door de VVD aan de kiezer werd voorgelegd was goed. Ook binnen de partij bestaat daarover geen verschil van mening. Het is een stevig liberaal programma waar ik graag nog een keer de verkiezingen mee in ga. Maar zeker op financieel gebied is de wereld na 15 mei veranderd. We moeten dus kijken naar de financieel-economische aspecten. Ook kan ik me voorstellen dat er nog wat meer ideeën zijn die we aan het programma kunnen toevoegen. Daar gaan we de komende weken aan werken. Maar uitgangspunt blijft de liberale vooruitgangsgedachte."

Ambities

"Mijn ambitie is kort maar krachtig: groter worden. Uiteraard is het doel

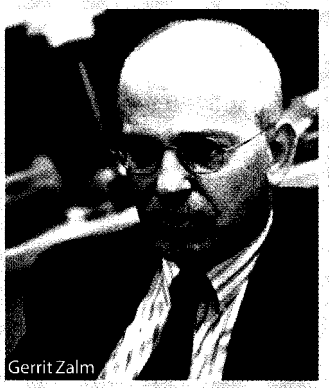
Gerrit Zalm

daarna om invloed te houden op het beleid, dus is het logisch dat we mikken op regeringsdeelname. Het strategisch akkoord is nog maar pas vastgesteld. Op zeer veel terreinen konden wij ons daar prima in vinden, en ook van mede-ondertekenaar CDA heb ik daarover geen noemenswaardige klachten gehoord voordat het kabinet viel. Ik denk dan ook dat we na de verkiezingen moeten proberen met het CDA op de ingeslagen weg voort te gaan, en kijken of we er nog iets aan kunnen verbeteren."

Zieltjes winnen

"Na de verkiezingen beloofden we meer naar de mensen te luisteren. Daarom let ik scherp op de signalen die bij ons binnenkomen. In het VVD-spotje in de Zendtijd Politieke Partijen zeg ik dat ik alle e-mails onder ogen krijg. Mijn kinderen begonnen te lachen toen ze dat zagen. Maar het is waar! Ik krijg regelmatig een grote stapel uitgeprinte e-mails op m'n bureau, met een overzicht bovenop. Die stapel neem ik dan door, gelukkig ben ik een snellezer. Over de afschaffing van het spaarloon hebben we enorm veel e-mails, brieven en telefoontjes binnengekregen. Dat is geen reden om het beleid meteen te wijzigen, maar je moet er ook niet je ogen voor sluiten. Het oorspronkelijke plan was om het spaarloon af te schaffen en dat geld onder meer in te zetten voor andere doelen binnen het arbeidsmarktbeleid, zoals de levensloopregeling. Daar hebben we na de val van het kabinet nog eens naar gekeken. We hebben financiële dekking gevonden, en aan onze regeringspartners voorgelegd of het toch niet beter zou zijn het spaarloon te handhaven. Overigens begrepen we uit de media dat die er ook al een oogje op hadden laten vallen."

Verkiezingstijd

"Ik beschouw deze verkiezingen als een nieuwe mogelijkheid om mensen te enthousiasmeren voor de visie van de VVD. Wij hebben de juiste ideeën en de juiste mensen om die ideeën in daden om te zetten. Veiligheid wordt wat mij betreft campagne-item nummer één. Maar ook op het gebied van mobiliteit, vreemdelingenbeleid, onderwijs en gezondheidszorg kunnen we uit de voeten. Ik hoop dat iedereen enthousiast meedoet, want dan wordt het een succes!"

Fotografie: Hans van Asch

De EU als economisch schild voor Nederland

Onder auspiciën van de Liberale en Democratische fractie in het Europees Parlement

Het Chinese parlement, ofwel het Volkscongres, en het Europese Parlement hebben tweemaal per jaar overleg met elkaar. Zowel China als de EU hechten groot belang aan dit contact op hoog niveau, getuige het feit dat de EU-China delegatie onlangs in Beijing ontvangen werd door niemand minder dan Li Peng, de voormalige premier en huidig voorzitter van het Volkscongres. "De Chinezen kunnen zeer hartelijk en gastvrij zijn", zegt VVD-Europarlementariër Elly Plooij, die de tien man sterke delegatie leidde, "maar als ze het ergens niet mee eens zijn zeggen ze het rechtuit. Dan wassen ze je de oren in niet mis te verstane bewoordingen. Goed dan, dacht ik. Als het zo moet, kan ik het ook. Ik heb me dus niet verscholen achter diplomatieke zinswendingen als ik voelde dat er geen bereidheid was onze verzoeken in te willigen."

Elly Plooij in Tibet

De Volksrepubliek China is een belangrijke handelspartner, maar ook een land dat zich erg hard kan opstellen als het wordt aangesproken op het eerbiedigen van de mensenrechten of de soevereiniteit van zijn buurland Taiwan. Nederland heeft al meer dan eens de economische chantage van Beijing aan den lijve gevoeld. Wat het grote China zich met het kleine Holland durft te permitteren, kan het echter niet met die andere economische reus: de Europese Unie. De delegatie van Europarlementariërs, onder voorzitterschap van de liberaal Elly Plooij-van Gorsel, die China en Tibet deze zomer bezocht, heeft dan ook spijkers met koppen kunnen slaan - zowel voor Tibet als voor Nederland.

Ontmoedigen

Aangezien de Europese Unie een aantal projecten in de Tibetan Autonomous Region (TAR) subsidieert en het parlement ook een controlerende taak heeft, wenste de delegatie in Tibet die projecten ook te bezoeken. Dat had aanvankelijk heel wat voeten in de aarde. "We kregen onder meer te horen, dat we niet naar de gebieden konden die we wilden zien, omdat er geen weg naartoe leidde. 'Dat is vreemd', antwoordde ik. 'Dat zou nu net die weg moeten zijn die we zelf gesubsidieerd hebben'. Prompt bleek het een vergissing en was die weg er wel, zij het zeer smal en hobbelig. Zo is het ons hele verblijf gegaan. De Chinezen weigerden aanvankelijk de meeste van onze verzoeken in te willigen en als wij dan maar lang genoeg volhielden, kregen we uiteindelijk toch onze zin. De vertegenwoordigers van tien NGO's die ons in een hotel in de Tibetaanse hoofdstad Lhasa opzochten, werden pas toegelaten toen wij op onze strepen gingen staan. Lhasa ligt overigens op 3500 meter hoogte en meteen de dag na aankomst reisden we door naar Gyantze op 5000 meter hoogte. De Chinezen moeten hebben gedacht, dat we ons zo beroerd zouden voelen door de ijle lucht, dat we zo snel mogelijk terug naar Beijing zouden willen. Sommigen van ons zijn inderdaad ziek geworden, een van onze stafleden is zelfs in het ziekenhuis beland, maar we hebben ons niet laten afschrikken."

Culturele ondermijning

Tibet was tot in de jaren vijftig een onafhankelijke staat en werd toen door China bezet. Het staatshoofd, dat in de Tibetaanse theocratie ook hoofd van de kerk was, ontvluchtte na een mislukte gewapende opstand, samen met tienduizenden inwoners, het land. Vanuit India heeft de boeddhistische Dalai Lama jarenlang tevergeefs geijverd voor herstel van de Tibetaanse onafhankelijkheid. Ondertussen heeft Beijing de hoogvlakte in de Himalaya min of meer overspoeld met etnische Chinezen. Al dan niet vrijwillig migreerden honderdduizenden Han-Chinezen naar dit straatarme land, officieel met de bedoeling het economisch te ontwikkelen, maar officieus om de Tibetaanse cultuur te ondermijnen en zo afscheiding van de Volksrepubliek op den duur onmogelijk te maken.

"Je ziet in Tibet inderdaad overal de toenemende invloed en aanwezigheid van de Chinezen", aldus Plooij. "Zelfs de traditionele lemen huizen worden steeds meer vervangen door het soort betegelde 'toiletwoningen', die kenmerkend zijn voor een stad als Sjanghai. Niet al die veranderingen zijn overigens slecht voor Tibet. De aanleg van wegen en een spoorlijn is bijvoorbeeld goed voor de economische ontwikkeling van de regio. Het is ook geen ramp, al verdient het geen schoonheidsprijs, dat er neonverlichting en reclameborden in het straatbeeld van Lhasa beginnen te verschijnen. Het is wel verkeerd, dat de boodschappen die daarop verschijnen uitsluitend in het Chinees zijn opgesteld. Indien je daartegen alleen maar protes-

teert in Beijing zul je weinig bereiken. Wij hebben het echter anders aangepakt door de plaatselijke machthebbers te wijzen op het toeristisch potentieel van Tibet. Als ze dat willen vergroten zullen ze er toch echt voor moeten zorgen dat de westerse bezoekers wat meer uitingen van authentieke Tibetaanse cultuur zien - en daar hoort ook de taal bij. Op die manier appelleer je aan het Chinese eigenbelang, maar sleep je er en passant ook wat uit voor de Tibetanen zelf."

Officiële verklaring

De EU-China delegatie heeft overigens niet alleen op economisch en cultureel, maar ook op politiek vlak punten kunnen scoren. Vrijwel op hetzelfde moment dat de tien parlementariërs met jeeps door het berglandschap van Tibet reisden, pleegden vertegenwoordigers van het centraal gezag in Beijing en de broer van de Dalai Lama overleg over de toekomstige status van het land. Het overleg werd internationaal als een doorbraak beschouwd. Toch bleef de communistische leiding terughoudend.

"De Europese Unie heeft diverse malen verklaard dat er geen permanente oplossing voor het probleem van de Tibetaanse status kan komen, zonder dat de Dalai Lama daarin betrokken wordt", zegt Elly Plooij. "Ik heb Li Peng daarom herinnerd aan de belofte die hij enkele jaren geleden tijdens een rechtstreeks tv-debat met Clinton heeft gedaan. Als de Dalai Lama zijn aanspraak op onafhankelijkheid zou opgeven, zou Li Peng direct een dialoog met hem aangaan. Volgens hem had de Tibetaanse leider die aanspraak nog steeds niet officieel opgegeven. Daarop heb ik geantwoord dat de Dalai Lama vorig jaar een toespraak heeft gehouden in het Europees Parlement, waarin hij letterlijk heeft gezegd niet langer te streven naar onafhankelijkheid, maar naar meer autonomie. 'Een speech in de plenaire vergadering van ons parlement. Als dat geen officiële verklaring is weet ik het ook niet meer', besloot ik mijn betoog. Daar hadden de Chinese leiders geen weerwoord meer op."

De EU-delegatie in gesprek met Li Peng

Onterechte importban

China en Tibet mogen dan prachtige landen zijn om te bezichtigen, een plezierreisje was het allerminst voor de EU-China delegatie. Plooij: "We hebben hard gewerkt tijdens die tien dagen en ook veel en langdurig onderhandeld met onze Chinese gastheren. Het is van het grootste belang dat de leiders in Beijing goed beseffen dat de EU niet met zich laat sollen. Een klein land als Nederland kan helaas geen vuist maken. Het heeft daarom noodgedwongen geaccepteerd dat de Chinezen een ban op de import van Nederlandse dierlijke producten hebben uitgesproken. Een aantal Chinese containers, waarvan de inhoud besmet bleek met een antibioticum, is in de haven van Rotterdam in beslag genomen en de inhoud is vernietigd. Die ban is onterecht, want Nederland heeft niets anders gedaan dan de Europese regels voor de voedselveiligheid toegepast. Nederlandse ondernemingen en havenbedrijven ondervinden veel schade van die ban. Ik heb die zaak bij Li Peng aangekaart maar daarna ook bij de Europese Commissie, en net zo lang 'doorgezeurd' tot de kwestie ook daadwerkelijk officieel op de agenda werd gezet. Tijdens de recente top tussen de EU en China in Kopenhagen is de importban inderdaad besproken tijdens diplomatiek overleg met Chinese vertegenwoordigers, met als gevolg dat het opschorten van de maatregel een grote stap dichterbij is gebracht."

Strategie

De kwestie van de importban toont volgens Elly Plooij eens te meer aan hoe belangrijk officiële relaties tussen de Brussel en Beijing zijn. Afzonderlijke staten als Nederland en zelfs Duitsland kunnen door de Chinezen economisch worden gechanteerd als ze maatregelen nemen die de politieke leiders onwelgevallig zijn. De Europese Unie op zich is echter zo'n zwaargewicht dat de chantage als een boemerang op Beijing terug zou slaan. Brussel moet daarom als een soort economisch schild fungeren voor de lidstaten, ook voor Nederland. Dat is in de eerste plaats een taak van de Europese Commissie, maar ook de parlementaire EU-China delegatie vormt een belangrijk instrument in deze verdedigingsstrategie.

"Onze meningsverschillen en pittige discussies leggen geen hypotheek op onze relatie met China", besluit Elly Plooij. "In de Chinese politiek mag men nu eenmaal geen gezichtsverlies lijden, dus we passen er ook wel voor op dat dit niet gebeurt. Het feit dat we hartelijk met elkaar kunnen omgaan, belet ons echter niet vrijuit te spreken. In een goede vriendschap moet je elkaar de waarheid kunnen zeggen, vinden wij en ook de Chinezen. Dat is dan ook precies het soort vriendschap, dat wij hen hebben geboden."

Tekst: Jeroen Kuypers

Illustraties: Met dank aan de leden van de delegatie

Henk Kamp

Meer macht voor de bestuurslaag

Op 11 maart 2003 worden de nieuwe leden van de Provinciale Staten gekozen. Een verkiezing die over het algemeen niet op veel belangstelling hoeft te rekenen. Slechts 45,5 % van de bevolking maakte in 1999 de gang naar de stembus. Niet zo verstandig, vindt demissionair minister Kamp van VROM. Op een groot aantal gebieden die belangrijk zijn voor burgers, bijvoorbeeld ruimtelijke ordening, speelt de provincie een grote rol. Een rol die alleen nog maar groter wordt in de toekomst, zo voorspelt hij. Kamp doelt hier op de aanpassing van de Nota Ruimte en op de herziening van de Wet op de Ruimtelijke Ordening.

"Omdat vaak niet helemaal duidelijk is waar de verantwoordelijkheid van de ene overheid ophoudt en de andere begint, zijn overheden nu te veel intern gericht aan het werk. Terwijl ze juist met de burger en de ontwikkelingen in de maatschappij bezig zouden moeten zijn. Daardoor ontstaat ook de verwijdering tussen burgers en het provinciaal bestuur en krijgt de politiek het verwijt niet transparant en helder te zijn. Ik wil het zo organiseren - in ieder geval op het gebied van ruimtelijke ordening - dat er een heldere taakverdeling komt tussen de drie overheden."

Hierbij zijn vier belangrijke punten te onderscheiden, die met name voor de rol van het provinciaal bestuur van belang zijn. "Als rijksoverheid willen we de gebiedsgerichte, regionale beslissingen afstoten", noemt Kamp de eerste. "Het ministerie stelt op het gebied van ruimtelijke ordening de kaders, de nadere invulling van het beleid en de uitvoering ervan komt meer te liggen bij de provincies en gemeenten. Uiteraard blijft de rijksoverheid zelf verantwoordelijk voor projecten en programma's van nationaal belang, maar ook daar wordt de uitvoering, waar mogelijk, aan de andere overheden en marktpartijen gelaten."

Sneller inspelen

Helderheid komt ook terug in het afschaffen van de zogenaamde kaderwetgebieden. Nederland kent er een zestal. "Ooit zijn deze kaderwetgebieden in het leven geroepen om belangrijke, grotere gebieden eigen zeggingskracht te geven. Dat blijkt achterhaald en vanaf 2004 vallen deze gebieden weer gewoon onder de provincie", legt Kamp uit. "Hierdoor verkort je de keten met een schakel."

Een ander punt is de budgetverdeling. Met name voor de ontwikkeling van het platteland en de kleinere steden moeten de provincies meer

zeggenschap krijgen over de verdeling van de beschikbare middelen. "De grote steden in Nederland hebben directe banden met het ministerie. Dat blijft ook zo. Maar met name de kleinere steden en het platteland zijn erbij gebaat dat de provincies zelf kunnen bepalen waar geld in wordt gestoken. Zij kennen de problematiek en de kansen in hun streek het beste en kunnen als dat nodig is snel reageren. Uiteraard moet het provinciaal bestuur zich wel houden aan het beleid zoals dat is uitgezet in de Nota Ruimte en andere rijksnota's."

Machtsverschuiving

Versnelling van besluitvorming wordt bij de aanpassing van de WRO ook bevorderd door provincies de mogelijkheid te bieden zelf bestemmingsplannen vast te stellen. "Bestemmingsplannen moeten nu altijd door gemeenten worden vastgesteld. Bij een regionaal project dus door meerdere gemeenten. Die samenwerking verloopt vaak heel moeizaam. Het komt voor dat een provincie een belangrijk projectplan maakt en dat één gemeente nee zegt en de zaak traineert. In zo'n geval kan de provincie in de toekomst zelf het bestemmingsplan maken en de gemeente als het ware 'overrulen'." Op de vraag of burgers blij moeten zijn met deze machtsverschuiving reageert Kamp met de uitleg dat er geen daadwerkelijke macht wordt weggehaald bij de gemeente. "Waar het echt gemeentelijke projecten aangaat, blijft de gemeente degene die het bestemmingsplan opstelt. De provincie neemt alleen haar verantwoordelijkheid als er sprake is van slechte samenwerking tussen gemeenten of als het vastgestelde beleid niet op de juiste wijze wordt nageleefd. Dit voorkomt dat het jaren duurt voordat een goed plan daadwerkelijk wordt uitgevoerd. En, dat is ook nieuw, de provincie is verantwoordelijk als het een streekproject betreft. Dan neemt zij haar eigen beslissingen, uiteraard weer binnen de kaders van het beleid."

Krachtig

"Bij de vernieuwing van de WRO hoort nog een belangrijk onderdeel", vervolgt Kamp. "We willen dat alle procedures rondom een bestemmingsplan gebundeld worden. Je kunt daarbij denken aan het aanvragen van allerlei vergunningen, als milieu- en kapvergunningen. Nu worden al deze vergunningen apart aangevraagd en al dan niet verstrekt. Dat brengt een enorme papierstroom en dus vertraging met zich mee. Door dit traject te stroomlijnen en alle vergunningen gelijktijdig te laten behandelen voorkom je dat een project verzandt in een eindeloze procedure."

Een provinciaal bestuur dat meer zeggenschap heeft, is volgens Kamp een bestuur met meer kracht. "Denk hierbij aan de ontwikkeling van woningen, bedrijventerreinen en landschappen. Op deze manier kun je ervoor zorgen dat je op korte termijn datgene ontwikkelt wat de maatschappij nodig heeft. Geen onnodige debatten, procedures en trajecten meer. Onderlinge overheden zijn niet meer met elkaar bezig, maar met de woonruimte en leefomgeving van de burgers. Door dus te stemmen tijdens de Provinciale Statenverkiezingen, bepaal je voor een deel zelf hoe je leefomgeving er komt uit te zien."

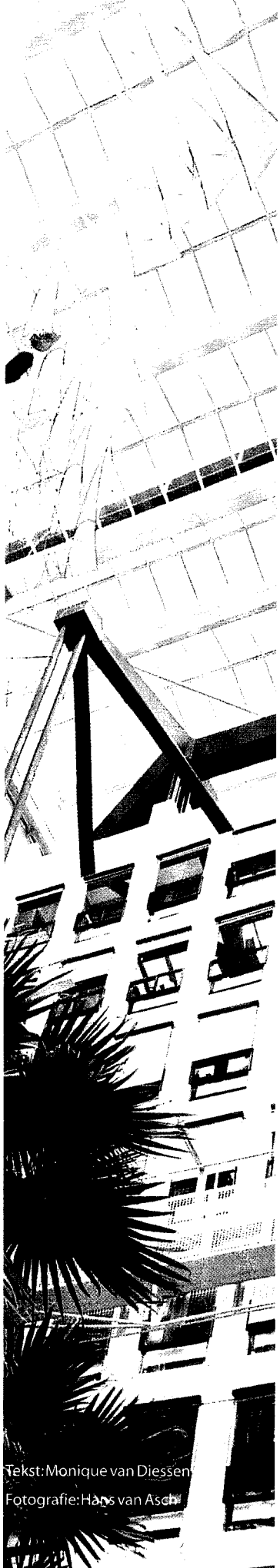

Tekst: Monique van Diessen
Fotografie: Hans van Asch

Provinciale Statenverkiezingen

Dinsdag 11 maart 2003 worden de Provinciale Statenverkiezingen gehouden. Volgens sommigen alleen maar interessant als graadmeter van de publieke waardering voor het zittende kabinet. De provincies hebben echter wel degelijk een eigen rol in het openbaar bestuur. Zij staan tussen de gemeenten en de Rijksoverheid in. Zij hebben hun eigen taak op veelzijdige terreinen zoals welzijn, ruimtelijke ordening en wegenbeheer en raken daarmee dus wel degelijk direct het belang van iedereen.

Door de Provinciale Staten, in ledental variërend in verhouding naar het aantal inwoners van de provincie, worden vervolgens de Gedeputeerde Staten gekozen. Zij functioneren samen met de Commissaris van de Koningin als het dagelijks bestuur van de provincie. Deze leden van Gedeputeerde Staten zullen overigens waarschijnlijk na deze verkiezingen geen lid meer zijn van de Provinciale Staten. Ook in de provincies zal, zo is de verwachting, namelijk het dualisme ingevoerd worden.

Een laatste reden waarom de Provinciale Statenverkiezingen van groot belang zijn is het feit dat alle leden van de Provinciale Staten gezamenlijk de leden van de Eerste Kamer kiezen. De politieke krachtverhouding in het provinciaal bestuur heeft daarmee dus indirect invloed op de politieke verhoudingen in Den Haag. Het werk van een kabinet kan daarmee dus makkelijker of moeilijker gemaakt worden. Kortom; reden genoeg om in ieder geval te gaan stemmen bij de Provinciale Statenverkiezingen.

Tekst: Herbert Zilverentant

Annette Nijs

'Elske Fiederelske' en de meisjes uit Oman

Voor alle duidelijkheid, Annette Nijs is geen Fortuynist. En over de hoeders van 'het gedachtegoed van Pim', de LPF, is ze zelfs ronduit teleurgesteld. Toch was het Pim Fortuyn die bij haar het politieke vuurtje opnieuw aanwakkerde. "Niet zozeer de man zelf, als wel zijn vermogen om contact te maken met de kiezer, vond ik interessant. Hij hielp mee een klimaat te creëren in Nederland waarin de politiek weer moest luisteren. In dat klimaat gedij ik uitstekend. Toen de VVD mij polste voor de functie van staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen heb ik mijn baan bij Shell opgegeven en ben naar Den Haag getrokken."

Geboren en getogen in het Brabantse Waalwijk, één (tweeling)zus en vijf broers... Het kan bijna niet anders: Annette Nijs is geworteld in een echt katholiek gezin. 'Je bent hier bij de familie Nijs, wat een ander doet, dat doet er niet toe'. Het stokpaardje van haar vader is ze nog altijd niet vergeten. "Wij werden sterk gestimuleerd onze eigen weg te zoeken", vertelt ze. "Niet nadoen, maar zelf denken. Er waren duidelijke regels. Zakgeld kregen we niet, een pick-up heb ik ook nooit gehad, terwijl vriendinnetjes er wel een hadden. Maar nooit heb ik die tijd als streng ervaren. Beschermd, dat wel. Het duurde even voor we de straat over mochten."

De cultuurschok kwam op de lagere school. "Bij ons thuis kon iedereen goed leren en liep alles een beetje vanzelf. Ineens werd ik geconfronteerd met kinderen die niet zo slim waren. Een van die meisjes heette Els - Elske Fiederelske werd ze genoemd. Door haar leerde ik dat niet iedereen dezelfde kansen had. Een openbaring! Mijn liberale gevoel is - denk ik - daar ontwikkeld. Mensen zijn verschillend en je kunt niet iedereen bij de hand nemen. Dat moet je ook niet willen. Maar iedereen moet wel de kansen

krijgen om zichzélf te ontwikkelen. Voor mij is Els daar altijd het symbool van gebleven. Ik heb haar ook altijd gevolgd. Laatst op een reünie van de lagere school hoorde ik dat ze bij de Albert Hein werkt, in Waalwijk. Ben ik een dag later even langsgegaan om eens bij te kletsen."

Op zoek naar ideologie

Een gedroomde carrière als bruggenbouwer smoort in de kiem. Annette Nijs struikelt over de opleiding Civiele Techniek. Ze haalde voor het eerst een 2 voor een examen. Een schok voor 'het meisje met de mooie rapporten'. "Na een aantal bijlessen en flink zwoegen heb ik het kunnen opschroeven naar een zes. Mijn docent vond het fantastisch, maar ik niet. Een zes is te weinig als je later echt iets wilt betekenen in dit vak." De studie macro economie ligt haar beter. Ze loopt soepel door de opleiding heen en legt tegelijkertijd de basis voor een politieke carrière. Annette: "Bij het schrijven van een werkstuk kwam ik in contact met Dian van Leeuwen en via haar weer met Leo Pieter Stoel. Ik herkende mezelf direct in de ideeën van de VVD en ben lid geworden van de JOVD. Een perfecte aanvulling op mijn studie, want het stukje ideologie waar ik in mijn opleiding tevergeefs naar zocht, had ik nu gevonden."

Democratie in gedrang

Na een korte tijd bij Unilever gewerkt te hebben, stapt Annette Nijs in 1992 over naar het Koninklijk Nederlands Ondernemers Verbond (KNOV). Een baan die ze combineert met het voorzitterschap van de JOVD. In beide functies botsen na verloop van tijd haar idealen met de werkelijkheid. Annette Nijs: "Bij het KNOV heb ik fantastisch gewerkt, maar ik stoorde me steeds meer aan de achterkamertjes mentaliteit die heerste in bepaalde organen. Ik was actief binnen de SER en de Stichting van de Arbeid en merkte dat een kleine groep mensen de politieke agenda van Nederland bepaalde. Of hier nog wel sprake was van een volwassen democratie? Laten we het erop houden dat ik te bevlogen was voor de politiek zoals die toen bedreven werd."

Bij de JOVD speelde iets dergelijks. Het hoofdbestuur voer zijn eigen koers en luisterde niet naar wat de eigen leden wilden. "Dat is de reden waarom ik destijds besloot het vertrouwen op te zeggen in het bestuur", glimlacht ze. "Redelijk uniek, ja. Een voorzitter die zijn eigen club naar huis stuurt." Het doel heiligde de middelen. Een nieuw bestuur, dat kon rekenen op de steun van de achterban, werd geformeerd en Nijs bleef aan als voorzitter.

De meisjes uit Oman

De teleurstellende ervaringen in de laatste van haar vijf jaren bij het KNOV maken haar onrustig. Ze wil iets anders, het liefst iets met techniek, haar oude liefde. En ze wil even weg uit Nederland. Shell is de werkgever die deze wensen combineert. Annette Nijs werkt tussen 1991 en 2002 in diverse financiële en commerciële functies voor Shell International Petroleum Company en haar werkmaatschappijen. Het meisje uit Waalwijk wordt wereldburger. Ze werkt in Den Haag, Londen, Muscat (Oman), Houston en Manilla. Met veel plezier. "Elk nieuw land was weer spannend. Maar Oman heeft wel een speciaal plekje in mijn hart verworven, terwijl mijn voorgevoel niet positief was. Oman is islamitisch en ik verwachtte dat het vrouwonvriendelijk zou zijn. Het bleek anders. Vele vrouwen bekleden daar topposities. Een echte eye-opener was het toen ik met mijn man Johan door het winkelcentrum liep en een groepje van zes geheel in het zwart geklede en gesluierde meisjes zag. Die meiden hadden een lol! Ik betrapte mezelf erop dat ik dat maar vreemd vond. Plezier hebben terwijl je zo gekleed moet zijn leken mij twee tegenstrijdige dingen. En die gedachte is op zichzelf weer eigenaardig. Wat ik bedoel is dat mensen soms een wat verwrongen idee hebben van landen en culturen en dat het best verfrissend is als dat eens doorbroken wordt. Dat kan alleen als je probeert te voelen wat er in een samenleving leeft. Wat dat betreft vertolken die meisjes net als Elsje van de lagere school uit Waalwijk voor mij een symboolfunctie."

VVD als volkspartij

Ook tijdens haar jaren voor Shell is de politiek nooit echt uit haar 'systeem' verdwenen. Het schokeffect van Fortuyn en de discussies over 'oude' en 'nieuwe' politiek, volgt ze vanuit Manilla op de voet en het maakt haar weer hongerig. Het politieke klimaat in Nederland, paste perfect bij haar idealen van de 'luisterende' politicus. Als de VVD een beroep op haar doet, twijfelt ze dan ook niet lang. Enkele maanden en een kabinetscrisis verder zegt ze niet teleurgesteld te zijn. Tenminste, niet in de politiek. Wel in de LPF. "Zij hebben het vertrouwen van heel veel mensen verkwanseld. Dat is triest. Zeker, het kan ons ten goede komen als we in de VVD laten zien dat wij signalen vanuit het land begrijpen. De partij is druk bezig de banden met haar doelgroepen te versterken en vernieuwende mensen zoals ik krijgen kansen." Lachend: "Laatst was er zelfs een ideeëndag...! Dat was in mijn VVD-tijd zo'n 15 jaar geleden ondenkbaar. We worden nog eens een echte volkspartij."

"Mensen hebben soms een wat verwrongen idee van landen en culturen en het is verfrissend als dat doorbroken wordt."

Tekst: Geert Braam

Fotografie: Hans van Asch

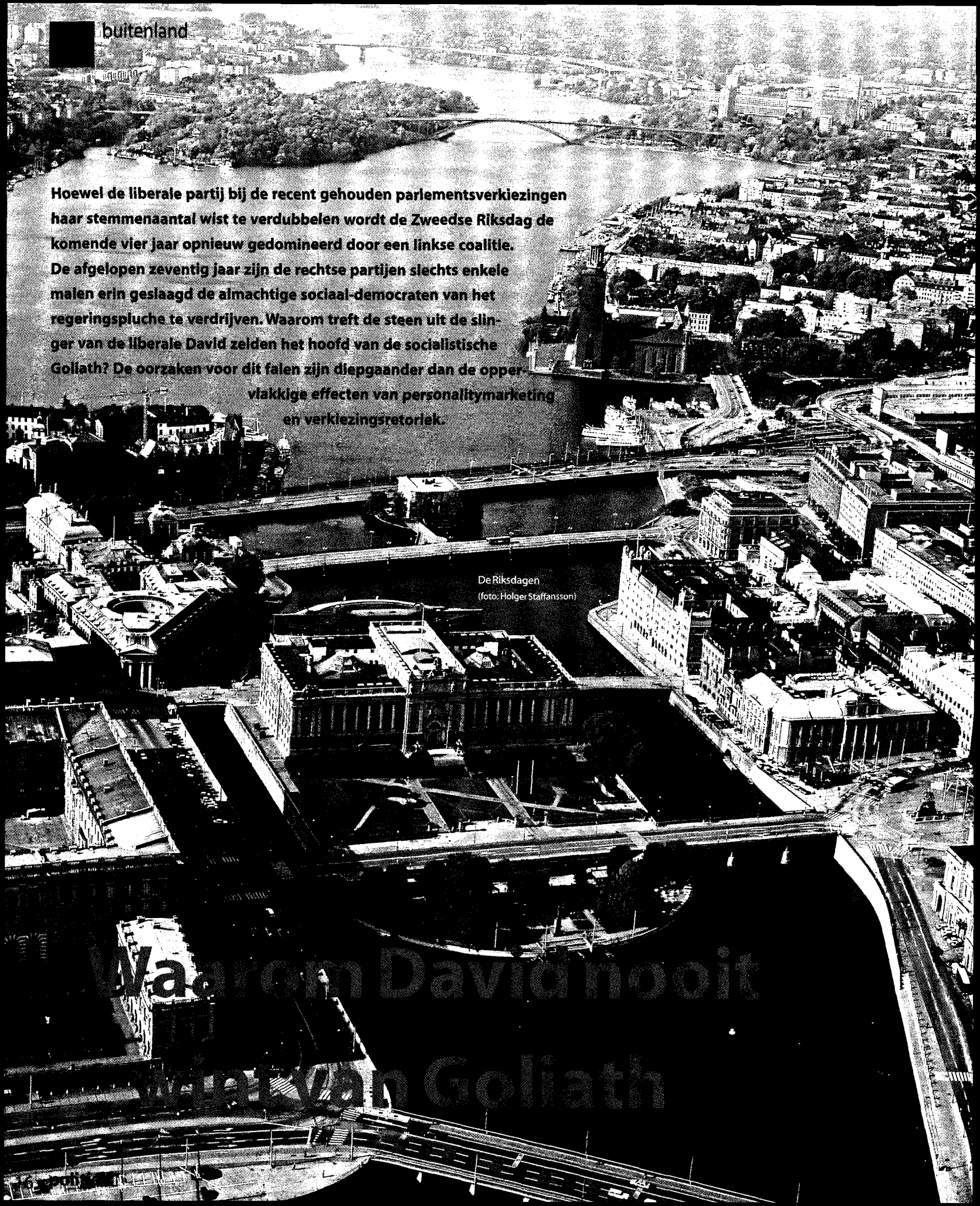

Waarom David nooit wint van Goliath

Hoewel de liberale partij bij de recent gehouden parlementsverkiezingen haar stemmenaantal wist te verdubbelen wordt de Zweedse Riksdag de komende vier jaar opnieuw gedomineerd door een linkse coalitie. De afgelopen zeventig jaar zijn de rechtse partijen slechts enkele malen erin geslaagd de almachtige sociaal-democraten van het regeringspluche te verdrijven. Waarom treft de steen uit de slinger van de liberale David zelden het hoofd van de socialistische Goliath? De oorzaken voor dit falen zijn diepgaander dan de oppervlakkige effecten van personalitymarketing en verkiezingsretoriek.

De Riksdagen
(foto: Holger Staffansson)

Zweden is niet alleen een land, het is ook een sociaal-economisch model. Onder leiding van de socialistische arbeiderspartij (SAP) werd de welvaartsstaat in Zweden verder uitgebouwd dan waar ook in de westerse wereld. Het Zweedse model leidde tot frappante successen, zoals een structureel lage werkloosheidsgraad, de hoogste arbeidsparticipatie van vrouwen, alsmede het hoogste opleidingsniveau ter wereld. Het heeft echter ook een keerzijde, waarvan toenemende economische inflexibiliteit en een hoge belastingdruk de belangrijkste aspecten zijn.

Zacht kapitalisme

De grote invloed van de vakbonden, waarbij het merendeel van de werknemers is aangesloten, en de exuberante overheidsbemoeienis zowel in de economie als in de privé-sfeer, hebben menig liberaal de Zweedse welvaartsstaat doen beschimpen als 'socialistisch'. Die term is echter niet op zijn plaats. In de jaren zeventig hebben de vakbonden weliswaar getracht een wet door te drijven waarbij de bedrijven gedeeltelijk werden 'gesocialiseerd', maar toen deze in 1983 uiteindelijk van kracht werd was ze zo radicaal afgezwakt, dat de Nederlandse Wet op de Ondernemingsraden er bijna een bolsjewistisch decreet bij lijkt. Zweden is een kapitalistisch land als elk ander, gedomineerd door multinationals van eigen bodem als Volvo, ABB, IKEA en Ericsson. Het feit, dat het Zweedse kapitalisme zo 'zacht' is, is evenzeer het gevolg van de manier waarop managers en ondernemers hun bedrijven besturen. In zijn studie 'Zeven gezichten van het kapitalisme' citeert Fons Trompenaars Anders Linstrom, die tijdens de recessie van '93 een kwart van het personeel van de verlies lijdende Bahco, moest laten afvloeien. "We hebben net zo lang gewacht tot ieder een andere baan gevonden had, op acht na, die echt nergens anders heen konden. Die acht hebben we gehouden. Dat was geen liefdadigheid, maar gezond verstand. We konden de crisis alleen beteugelen door elkaar te vertrouwen en te helpen. Als ik die acht eruit had gegooid had ik mijn geloofwaardigheid verspeeld."

Het model op de tocht

Linstroms uitspraken zijn typerend voor de Zweedse managementstijl. In goed overleg met de vakbonden (Zweden is geen stakingsland) hebben de bedrijven voor uitstekende arbeidsvoorwaarden gezorgd, die met name op het gebied van zorgverlof en scholing in Europa hun gelijke niet kennen. Het positieve gevolg is een relatief hoge arbeidsproductiviteit, het negatieve een toenemende starheid en gebrek aan innovatie. Zweden heeft een kleine thuismarkt, zodat de industriële reuzen van nu al vroeg in hun bestaan gingen exporteren. Het land exporteert echter vooral 'klassieke' producten (auto's, meubelen, telefoons) en weinig high tech en verliest daardoor langzaam maar zeker terrein aan andere landen. Zweedse bedrijven worden dan ook bij elke recessie harder getroffen. ABB en Ericsson ontslaan momenteel duizenden mensen om uit de rode cijfers te komen. Andere zoeken (financiële) steun in het buitenland. Volvo en Saab lieten hun bedrijf geheel of gedeeltelijk overnemen door Ford en General Motors. Hoewel de Zweedse economie het nog altijd beter doet dan die van de andere EU-landen, staat het model dus toch op de tocht.

Bo Lundgren (foto: Moderaterna/Ann Lindberg)

De economische starheid vindt zijn evenknie in een zekere maatschappelijke betutteling. In Zweden is het drinken van alcoholhoudende dranken sterk aan banden gelegd, maar ook bijvoorbeeld prostitutie is streng verboden. Dié betutteling is echter vooral een erfenis van het protestantse en agrarische verleden van het land.

Overlopen naar het linkse kamp

De liberale Folketpartiet, ofwel Volkspartij, pleit al decennia lang voor een liberalisering van de Zweedse economie en de samenleving. In bepaalde opzichten is ze daarin succesvol geweest. Zo waren de liberalen samen met de sociaal-democraten in de jaren zeventig en tachtig voortrekkers als het om het uitbreiden van de rechten van vrouwen ging. Op economisch vlak heeft de partij echter veel minder voor elkaar gekregen. Dat laatste heeft vooral politieke redenen.

Zweden stemmen vooral 'klassebewust', schrijft politicoloog Göran Therborn in zijn essay 'Swedish transition to postindustrial politics'. Dat betekent, dat niet alleen het merendeel van de arbeiders, maar ook een deel van de middenklasse op één van de drie linkse partijen stemt (SAP, Groenen of Ex-communisten). De vier rechtse partijen (Centrum Partij, Christen-

Robbers & van den Hoogen

WIJNKOPERS MET KARAKTER SINDS 1842

BIJ KONINKLIJKE BESCHIKKING
HOFLEVERANCIER

Wat schenkt u tijdens de feestdagen?

Voordat u het beseft staan de kerstdagen al weer voor de deur. In deze periode van het jaar overhandigen vele bedrijven hun relaties, als teken van waardering, een attentie. Tot ons genoegen weten wij, als wijnkopers, dat wijn als geschenk buitengewoon gewaardeerd wordt door de ontvangers! Maar ook zelf lust u graag een lekker glas wijn, zeker tijdens de feestdagen. Of misschien wilt u uw vrienden of familie eens verrassen met een bijzonder wijnpakket?

Waarom wijn van Robbers & van den Hoogen?

U wilt bij uw vrienden, relaties en medewerkers natuurlijk goed voor de dag komen en er zeker van zijn dat uw opdrachten correct worden uitgevoerd. Wij staan graag voor u klaar om uw opdrachten met de meeste zorg te behandelen. Als Hofleverancier hebben wij immers een naam hoog te houden op het gebied van wijnkeuze en service!

Speciaal voor de lezers van Politiek! selecteerden wij vier mooie wijnpakketten, tegen een scherpe prijs. Zorgvuldig bij elkaar uitgezocht, ieder pakket is een bijzonder geschenk voor familie, vrienden, zakenrelaties of gewoon voor uzelf.

Bestelbon

❍ Stuur mij het onderstaande, aangekruiste pakket(ten)

❍ Graag ontvang ik ook uw Geschenkencatalogus 2002/2003

Naam: .....

Adres: .....

Postcode en woonplaats: .....

Telefoon: .....

Ik bestel

❍ ..... pakket(ten) Ciseaux in geschenkdoos à € 9,70 per stuk *

❍ ..... pakket(ten) Ciseaux in wijnkist à € 12,15 per stuk *

❍ ..... pakket(ten) Tire-bonde à € 38,70 per stuk *

❍ ..... pakket(ten) Fromage à € 44,50 per stuk *

❍ ..... pakket(ten) Canard à € 68,- per stuk *

Handtekening .....

* Deze prijzen zijn inclusief BTW, maar exclusief verzendkosten (€ 6,30 per pakket)

Stuur deze bon in een open envelop naar:
Lezersservice Politiek!
Antwoordnummer 10530
5240 WB Rosmalen

Postzegel plakken is niet nodig

Ciseaux

Prachtige wijnen om dagelijks royaal van te genieten. Verrassend van smaak en bescheiden in prijs.

In geschenkdoos € 9,70
In wijnkist € 12,15

Tire-bonde

Deze vier wijnen zijn afkomstig van één van de mooiste wijngaarden van Argentinië, de Finca San Pablo. Een elegante witte wijn ligt samen met drie karaktervolle rode wijnen in een houten geschenkkist. € 38,70

Fromage

Wijn en kaas zijn vaak onlosmakelijk met elkaar verbonden. Dit komt mooi tot uitdrukking in dit pakket. Een mooi stukje Old Amsterdam en een stukje Camembert worden gepresenteerd op een schilderachtig snijplankje. Natuurlijk mag de wijn hierin niet ontbreken: twee flessen maar liefst; Château La Tuilerie 1998, AOC Graves. € 44,50

Canard

Een feestmaal! Een blik confit de canard (voor 2 personen) samen met een eenvoudig te bereiden recept en twee met zorg uitgekozen flessen Château Perrucheau 1998, AOC Pomerol. Gepresenteerd in een stijlvolle wijnkist. € 68,-

Bovengenoemde prijzen zijn inclusief BTW, maar exclusief verzendkosten (€ 6,30 per pakket).

Lars Leijonberg (foto: Susanna Asklöf)

democraten, Gematigden en Volkspartij) behalen daardoor bij elkaar meestal niet meer dan veertig procent van de stemmen. Die numerieke achterstand heeft hen niet belet, in de tweede helft van de jaren zeventig en de eerste van de jaren negentig, de sociaal-democraten van de alleenheerschappij te verdrijven. Toen bleek dat het rechtse blok nog een inherente zwakheid had. 'Rechts' betekent in Zweden nooit 'extreem rechts' of zelfs uitgesproken conservatief. Noch de volksmenners à la Haider en De Winter, noch de 'Thatcheristen' hebben in dit Scandinavische land ooit voet aan de grond gekregen. Dit impliceert echter ook dat één van de drie partijen altijd wel de nodige programmapunten gemeen heeft met de socialisten. De neiging om over te lopen naar het linkse blok was dan ook voortdurend aanwezig, gevoed door de - terechte- vrees, dat de rechtse coalitie toch niet lang aan de macht zou blijven. De eerste burgerlijke regering ging eind jaren zeventig bijvoorbeeld ten onder aan intern gekrakeel over de vraag of Zweden nu wel of geen kernenergie moest blijven opwekken. De liberalen en de gematigden waren voor, de Centrum Partij was fel tegen en sloot zelfs een verbond met de Communistische Partij om haar antinucleaire standpunten door te drukken. De sociaal-democraten hielden zich op de vlakte en bleken uiteindelijk de spreekwoordelijke lachende derde. Een kleine twintig jaar later herhaalde de socialistische premier Persson ditzelfde trucje met betrekking tot het vraagstuk van de invoering van de euro. Die kwestie is nog steeds niet beslist, maar de sociaal-democraten zijn zulke meesters in het 'depolitiseren' van belangrijke vraagstukken, dat de eenheidsmunt er vast wel zal komen.

Geen systeemverandering

Diezelfde interne verdeeldheid kenmerkte het rechtse (of 'burgerlijke', zoals de Zweden het zelf noemen) blok tijdens de laatste verkiezingen. Hoewel Göran Persson niet zo'n charismatische persoonlijkheid is als zijn voorganger, de in 1986 vermoorde Olof Palme, heeft de sociaal-democratische premier zich ontpopt tot een politieke blijver. Hij staat numeriek echter wel zwakker dan Palme destijds. In 1998 bijvoorbeeld behaalde de SAP nog maar 36,4 procent van de stemmen, een historisch dieptepunt. Persson kon vier jaar geleden dan ook slechts een minderheidsregering vormen, die gedoogsteun nodig had van de Groenen en de Ex-communisten. De felle anti-EU en anti-euro stemming binnen de beide andere linkse partijen bleek een wrijfpunt binnen de coalitie. De komende jaren zou het zelfs wel eens een breekpunt kunnen worden. Voorlopig is er echter nog niets van onenigheid binnen het linkse blok te bespeuren. De SAP is er tijdens de laatste verkiezingen bijna vier procent op vooruit gegaan en komt nu samen met de twee andere partijen op ruim 53 procent. Binnen de burgerlijke coalitie wisten de liberalen van nauwelijks vijf naar ruim dertien procent van de stemmen te groeien. De enige verliezer was Bo Lundgren, de kandidaat-premier van centrum-rechts, die als Perssons uitdager fungeerde. Zijn Moderaterna (Gematigde Partij) werd gehalveerd.

Verdeeldheid

Lundgren en de zijnen zoeken de oorzaak van hun verlies in een gebrek aan duidelijk leiderschap, maar de werkelijke oorzaak is opnieuw interne verdeeldheid. De liberale voorman, Lars Leijonberg, profileerde zijn partij vooral met een pleidooi voor een restrictiever immigratie- en een effectiever integratiebeleid; Lundgren focuste daarentegen volledig op een grote belastingverlaging. Hoewel het burgerlijk blok een gezamenlijke verkiezingsprogramma had, spraken de diverse politici elkaar op deze punten geregeld stevig tegen. Een diepere oorzaak van de nederlaag is het feit dat Lundgren de Zweden een systeemverandering beloofde. Die belofte werd in de jaren tachtig al met huivering onthaald en dus electoraal afgestraft. Zweden is net een gletscher: elke verschuiving vindt onmerkbaar langzaam plaats. Een burgerlijke partij als de liberale kan soms verbaal stevig van leer trekken tegen de Zweedse welvaartsstaat, als puntje bij paaltje komt willen ook de liberalen dit systeem slechts geleidelijk en niet té ingrijpend veranderen. Er is veel wat hen van de sociaal-democraten scheidt, maar ook veel waardoor ze met hen verbonden worden. Het gevaar van 'overlopen' blijft dus reëel. Niet verwonderlijk dus, dat Persson reeds op de avond van de verkiezingsuitslag verleidelijke blikken ging werpen naar het andere kamp.

Tekst: Jeroen Kuypers

Het belang van het *normen- en waardendebat*

Peter van Zunderd

Auto's op de stoep parkeren, niet opstaan voor oudere mensen in de tram of bus, harde muziek laten weerklinken op straat, luidruchtig in het openbaar bellen met een gsm, voorbijgangers op straat uitschelden of bedreigen en vernielingen aanrichten in de wijk. Dit zijn voorbeelden van grote en kleine ergernissen van burgers in de huidige samenleving. Vaderlandse politici hopen door het aanwakkeren van een breed maatschappelijk debat de door velen genoemde waarden- en normenvervaging een halt toe te roepen. Eén van hen is Peter van Zunderd. Hij is voorzitter van een VVD-commissie, die zich de komende maanden buigt over dit onderwerp. "Nog voor de kerst hoopt onze commissie een rapport aan het VVD-hoofdbestuur te presenteren met concrete aanbevelingen om de normen en waarden te verbeteren."

Van Zunderd hoopt dat het onderzoeksrapport van de commissie een extra stimulans zal geven aan het politieke en maatschappelijke debat over normen en waarden. "Onze commissie heeft als taak om een gedegen onderzoek rond dit thema uit te voeren", verduidelijkt Van Zunderd, die als korpschef van het politiekorps Midden-West-Brabant naar eigen zeggen dikwijls geconfronteerd wordt met burgers die geen respect tonen voor het gezag van de politie. Volgens hem concretiseert de onderzoekscommissie het thema vanuit twee duidelijke standpunten. "Het eerste standpunt van onze commissie is dat respect voor anderen in de samenleving begint bij respect voor jezelf. Het respect en de waardering voor andere individuen moet burgers worden aangeleerd via de belangrijkste gezagsdragers in de samenleving. In de eerste plaats ouders, maar bijvoorbeeld ook leerkrachten en politieagenten."

Individuele vrijheid

"Ons tweede standpunt is dat individuele vrijheid zo moet worden ingevuld dat je als burger rekening houdt met de persoonlijke grenzen van anderen", vervolgt Van Zunderd. "Persoonlijke vrijheid betekent niet dat iedereen maar zijn eigen gang kan gaan, zonder zich ergens wat van aan te trekken. Burgers zouden elkaar in het dagelijks leven meer aan moeten spreken op hun maatschappelijke verantwoordelijkheden." Hij ziet een belangrijk rol weggelegd voor de landelijke overheid bij het tegengaan van het normen- en waardenverval. "De overheid moet in de toekomst allereerst consequenter en voorspelbaarder aangeven wat de regels en wetten zijn en welke straffen burgers krijgen als zij deze overtreden. "De overheid moet juist niet met meer wetten komen", benadrukt hij. "De huidige regels en wetten moeten echter beter worden gehandhaafd. Alleen op deze manier kun je mensen meer bewust maken van hun verantwoordelijkheden als individu in de samenleving." De concrete aanbevelingen die de commissie eind dit jaar zal doen in het onderzoeksrapport staan centraal tijdens een themadag, die de VVD begin volgend jaar organiseert.

Debatten

Belangrijke normen en waarden die niet in de wet zijn vastgelegd - zoals het opstaan voor een oudere mevrouw in de bus - moeten volgens Van Zunderd worden besproken tijdens verschillende maatschappelijke en politieke debatten. "Op lokaal, regionaal en landelijk niveau moeten hier goede discussies over worden gevoerd." Evenals fractievoorzitter Zalm van de VVD ziet hij een belangrijke rol in deze debatten weggelegd voor politici. "Niet alleen politici moeten bij deze discussies worden betrokken, maar ook burgers en traditionele gezagsdragers, zoals ouders, leerkrachten en politieagenten. In gezamenlijk overleg kan dan helderheid worden gecreëerd over hoe het gezag van deze gezagsdragers weer kan worden hersteld. De meeste Nederlanders zijn de horkerigheid van andere burgers zat. De verloedering van de samenleving hangt hun de keel uit." Van Zunderd verduidelijkt dat onder meer in het onderwijs een aantal zaken ingrijpend moet veranderen. "Leerkrachten moeten weer in een positie worden gebracht van waaruit ze echt op kunnen treden tegen leerlingen, die de regels aan hun laars lappen. Zo moet een leraar die een corrigerende opmerking maakt tegen een lastige leerling, altijd worden gesteund door het bestuur van de school. Ook als de ouders van zo'n kind woedend op school verschijnen. Scholen moeten gaan werken met heldere en strengere regels, zodat leraren weten hoe en wanneer zij op mogen treden

tegen een lastige leerling. Deze regels moeten streng worden gehandhaafd. Vaak treden leraren nu nog onzeker op, omdat ze niet precies weten welke bevoegdheden ze hebben. De rust en regelmaat moeten weer terugkeren op Nederlandse scholen. Het herstellen van de gezagrelatie tussen een leerkracht en een leerling moet tijdens gevoerde debatten een belangrijk gespreksonderwerp vormen. En het is ook van belang dat ouders worden aangesproken op hun eigen gedrag." Andere voorbeelden van concrete gespreksonderwerpen tijdens de debatten wil Van Zunderd niet noemen, omdat het onderzoek van de VVD-commissie nog in volle gang is.

Maatschappelijke projecten

Naast het voeren van debatten is het volgens Van Zunderd ook verstandig om te kijken naar maatschappelijke projecten, die de laatste jaren zijn opgezet om de normen en waarden van burgers te verbeteren. Hij verwijst in dit verband naar het recent voltooide pilotproject Stadsetiquette Rotterdam, waarbij bewoners van deze stad duidelijke omgangsafspraken met elkaar maakten en deze afspraken vervolgens onderhielden. Deze afspraken werden niet alleen opgesteld voor buurten of straten, maar ook voor grotere gebieden. Het uiteindelijke doel van het project was het vergroten van de sociale betrokkenheid en het verbeteren van de leefbaarheid in de wijken. Het project heeft inmiddels de eerste, bescheiden resultaten opgeleverd. Zo hebben de bewoners van sommige Rotterdamse straten met elkaar afgesproken vuilniszakken in containers te zetten en niet ernaast, zoals in het verleden vaak het geval was.

In andere wijken zijn de sociale contacten tussen de bewoners sterk verbeterd dankzij het gezamenlijk opstellen van gedragsregels. "Onze commissie gaat onderzoeken in hoeverre Stadsetiquette Rotterdam en soortgelijke initiatieven geslaagd zijn en of ze in andere steden navolging kunnen krijgen", aldus Van Zunderd. "Op dit moment is onze commissie deze initiatieven nog aan het inventariseren."

Goed gevoel

Ondanks het feit dat er tegenwoordig veel wordt gesproken over het ingrijpende verval van normen en waarden, is Van Zunderd positief gestemd over de toekomst. "Ik ben een positief mens en heb dan ook een goed gevoel over de toekomstige normen en waarden van burgers. In de tijd waarin we nu leven kunnen debatten op verschillende niveaus hier een positieve bijdrage aan leveren. Het is belangrijk dat straks de angst niet meer regeert in de Nederlandse samenleving. Mensen moeten meer gaan beseffen dat individuele vrijheid verantwoordelijkheden met zich meebrengt, zoals het respecteren van de persoonlijke grenzen van een ander. Ik verwacht dat binnen afzienbare tijd concrete verbeteringen zullen optreden op verschillende maatschappelijke gebieden. Veel mensen zijn het normen- en waardenverval namelijk beu en willen niet alleen debatteren over verbeteringen, maar deze ook in de praktijk brengen."

Tekst: Bart Manders

Fotografie: Hans van Asch

Er is een huisartsentekort. En dat tekort wordt alleen maar groter, als het beleid niet gewijzigd wordt. Zowel Tweede-Kamerlid Geert Wilders, VVD-woordvoerder op het gebied van gezondheidszorg, als vice-voorzitter Hans van Santen van de Landelijke Vereniging van Huisartsen dringen aan op concrete maatregelen. "Dat de minister weer een stuurgroep voorstelt, is heel teleurstellend", vindt Wilders.

Hans van Santen

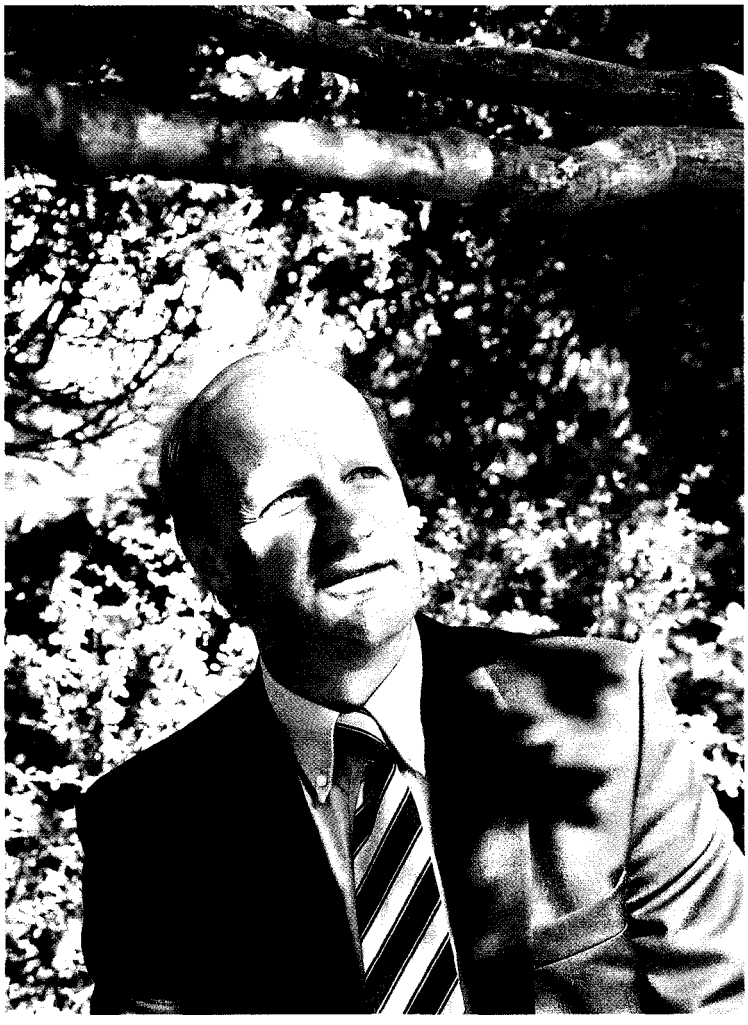

"Straks is er niet meer voor iedereen huisartsenzorg"

"Iedereen heeft recht op de zorg van een huisarts. Daarnaast is de huisarts ontzettend belangrijk als poortwachter van de gezondheidszorg. Voor slechts drie procent van het totale budget handelt hij negentig procent van de gezondheidsklachten af. We moeten de huisarts dus koesteren", vindt Geert Wilders. Hans van Santen, vice-voorzitter van de Landelijke Vereniging van Huisartsen (LHV) en huisarts in Velp: "Desondanks is voor meer dan honderd praktijken nog geen opvolging en dat aantal groeit. Bij ongewijzigd beleid kunnen straks geen huisartsenzorg voor iedereen meer garanderen."

Uitstroom

Het huisartsentekort is een gevolg van de discrepantie tussen het aantal beginnende huisartsen en het aantal huisartsen dat vertrekt. De uitstroom heeft twee oorzaken. Allereerst is er de vergrijzing: twintig procent van alle huisartsen is ouder dan 55 en het is dus onvermijdelijk dat die artsen de komende vijf tot tien jaar zullen stoppen met het uitoefenen van hun beroep. "Vanwege de leeftijdsopbouw was het tekort natuurlijk allang te voorzien geweest", aldus Van Santen. "Slechts twintig procent van alle huisartsen is jonger dan veertig."

Daarnaast is de werkdruk enorm toegenomen, waardoor veel huisartsen het voor gezien houden en zich anderszins specialiseren. "De vergrijzing van de bevolking heeft voor meer druk gezorgd; oudere bezoeken vaker een huisarts. Verder is de bureaucratie gegroeid, huisartsen zijn steeds meer tijd kwijt aan hun administratie. Ook de wachtlijsten dragen bij aan de werkdruk. Mensen die eigenlijk al een ziekenhuisbehandeling hadden moeten ondergaan, stappen nu vaker naar de huisarts", vertelt Wilders.

Negatief imago

De hoge werkdruk en de relatief slechte arbeidsvoorwaarden zorgen voor een negatief imago, een van de oorzaken van de te beperkte instroom van huisartsen. "De opleidingscapaciteit was veel te laag, maar is nu gelukkig al verhoogd van driehonderd plaatsen per jaar naar vierhonderdvijftig. Ook het ongunstige vestigingsklimaat - de prijzen van onroerend goed zijn enorm hoog - maken dat nieuwe huisartsen niet zo gemakkelijk een praktijk starten. Verder geven steeds meer huisartsen aan parttime te willen werken. Dat betekent dat voor iedere vertrekkende huisarts meer dan één vervanger nodig is, waardoor het tekort extra groot wordt", aldus Van Santen.

Geert Wilders

De oplossing voor het huisartsentekort bestaat uit het enerzijds beperken van de uitstroom en van de andere kant de instroom bevorderen. "Om oudere artsen zo lang mogelijk voor het vak te behouden kun je seniorenbeleid uitvoeren, bijvoorbeeld dat huisartsen boven een bepaalde leeftijd geen avond- en weekenddiensten hoeven te draaien, omdat die extra belastend zijn", vertelt Van Santen. "Verder moeten we de werkdruk verlagen. Dat kan door de huisarts te ondersteunen bij de administratieve processen, maar ook bijvoorbeeld door praktijkondersteuning. Daarbij neemt een assistente een aantal routinematige taken over. Zo kan de controle van diabetespatiënten door speciaal daartoe opgeleide verpleegkundige worden overgenomen."

Centrum voor huisartsenzorg

"Een andere manier van de werkdruk verlagen is huisartsenzorg onderbrengen in een centrum voor huisartsenzorg. De huisarts zit dan samen met bijvoorbeeld een praktijkverpleegkundige, een fysiotherapeut en een maatschappelijk werker in een gebouw. In zo'n voorziening kunnen patiënten snel op de juiste plek terechtkomen. In plaats van dat iemand eerst naar de huisarts gaat om vervolgens doorverwezen te worden naar het maatschappelijk werk, kan die persoon daar direct terecht. Dit alles wel onder regie van de huisarts uiteraard."

Om meer mensen te interesseren voor het vak van huisarts, moet er allereerst wat gedaan worden aan het imagoprobleem. "Iedereen weet dat de arbeidsvoorwaarden ongunstig zijn en de werkdruk hoog, maar veel minder mensen weten dat het vak de laatste jaren inhoudelijk veel interessanter is geworden. We moeten dus iets aan het aanzien doen", vindt Van Santen.

Daarnaast moeten er meer huisartsen opgeleid worden. "De capaciteit moet nog verhoogd worden naar 670 studenten per jaar, zo rekende het capaciteitsorgaan uit. Verder moeten we geneeskundestudenten ook blijven interesseren voor een specialisatie tot huisarts. In alle medische sectoren zijn tekorten aan het ontstaan, dus binnen de medische opleiding hebben we ook een concurrentiestrijd."

Financieringsstructuur

Daarnaast moet de financieringsstructuur veranderd worden, stelt Wilders. Huisartsen hebben momenteel twee soorten patiënten: ziekenfonds en particulier. Voor de particuliere patiënten worden ze per verrichting betaald, terwijl er voor de ziekenfondspatiënten een abonnement geldt. "Met name in de steden hebben huisartsen in hun praktijk veel ouderen en allochtonen in hun ziekenfondspatiëntenbestand, die vaker komen. Toch krijgen ze een vast bedrag betaald. Met dezelfde uitgaven zou je het abonnementstarief kunnen verlagen en ook voor ziekenfondspatiënten een gedeeltelijk verrichtingstarief heffen. Dan is de beloning aantrekkelijker als je veel bezoekers krijgt", zegt hij. "Daarnaast bestaan er nu al het zogeheten postcodepotje en het ouderenpotje. De arts krijgt meer betaald voor mensen uit achterstandswijken en voor ouderen. Als andere mogelijkheid zou je die potjes kunnen verhogen ten koste van het abonnementstarief. Daarmee maak je het vak aantrekkelijker."

Gemeenschappelijk probleem

De huisartsenzorg is een gemeenschappelijk probleem. Overheid, zorgverzekeraars en huisartsen moeten dus ook gezamenlijk optrekken om dat probleem op te lossen, vindt Van Santen. "De lokale overheid kan iets doen aan het vestigingsklimaat, door bijvoorbeeld grond aan huisartsen niet voor de commerciële waarde, maar voor een lager bedrag ter beschikking te stellen. De zorgverzekeraars kunnen het opzetten van nieuwe zorgcentra ondersteunen. De overheid en zorgverzekeraars samen kunnen de beloning voor huisartsen aantrekkelijker maken", somt Van Santen op.

"Slechts twintig procent van alle huisartsen is jonger dan veertig."

Wilders zegt dat er de laatste jaren vooral veel ad hoc maatregelen zijn genomen. "In het regeerakkoord stond dat er op korte termijn een plan van aanpak moest komen om het vak aantrekkelijker te maken. Nu blijkt echter dat er een stuurgroep komt waarin huisartsen, zorgverzekeraars en het departement over eerstelijnszorg zullen praten. We hebben al heel wat commissies gehad en ik vind het heel teleurstellend dat de minister niet verder komt dan weer een stuurgroep. Dat is geen teken van grote daadkracht. Ik zal er bij de minister dan ook zeker nog op aandringen met een integrale visie met concrete maatregelen te komen. Anders kunnen we niet waarmaken wat we allemaal vinden; dat iedereen recht heeft op huisartsenzorg en dat de huisarts de spil van de medische zorg is."

Tekst: Lonneke van Eldijk

Fotografie: Hans van Asch

Friesland: provincie als bindend element tussen plattelandskernen

Van De Twaalf Provinciën naar één provincie: Friesland. Een achteruitgang zou je kunnen zeggen? "Nee hoor", zegt Ed Nijpels lachend, gevraagd naar zijn overstap van de landelijke Arbo-dienst naar de functie van Commissaris van de Koningin in Friesland. De bijna-Brabander - Nijpels is geboren in Den Helder, maar verhuisde al in zijn kindertijd naar Bergen op Zoom - heeft het prima naar zijn zin in Fryslân, zoals hij de provincie steevast noemt. Hij is dan ook absoluut van plan zijn belofte waar te maken en het ambt van Commissaris van de Koningin in Friesland voor de volle twee termijnen van zes jaar te vervullen. "Verhuizen zit er sowieso niet meer in", gaat Nijpels verder. "Mijn vrouw heeft het hier zo naar haar zin. Wat ik ook nog zou gaan doen, heeft ze me gezegd, zij blijft hier wonen."

De komende periode op weg naar de Provinciale Statenverkiezingen op 11 maart is voor Nijpels een bijzondere, want hoewel hij als Commissaris een onafhankelijke positie inneemt, is hij natuurlijk wel een meer dan aandachtig en belangstellend volger van de politieke ontwikkelingen in 'zijn' provincie. Waar de opkomst overigens ook voor de Provinciale Statenverkiezingen altijd structureel hoger is dan in de rest van Nederland. Vooruitlopen op de uitslag wil hij niet, maar de VVD'er verwacht in Friesland niet eenzelfde resultaat als de uitslag die zijn partij bereikte tijdens de Tweede-Kamerverkiezingen in mei. "De resultaten van landelijke verkiezingen worden hier in Friesland altijd wat gedempt", geeft hij aan. "Grote verschuivingen zie je hier veel minder. Er is in Friesland met zijn vele kleine kernen, zo'n vierhonderd in getal, ook veel minder voedingsbodem voor een partij als de LPF. De resultaten zullen dus naar mijn stellige overtuiging minder schokkend zijn dan die voor de Tweede Kamer in mei."

Dualisering Provinciebestuur

In de ogen van Nijpels is 11 maart niet alleen vanwege de verkiezingen een bijzondere datum. Op die dag doet namelijk ook de dualisering van het Provinciebestuur zijn intrede. Als voorzitter van de stuurgroep Dualisme is Nijpels nauw bij deze verandering binnen het provinciaal bestuur betrokken. "Zo hebben we in de stuurgroep bijvoorbeeld een profiel gemaakt van het duale statenlid. Dit hebben we met alle partijen doorgenomen. Wat dat betreft heb ik als Commissaris van de Koningin wel degelijk een sturende rol. Ik probeer alle partijen te overtuigen van de broodnodige vernieuwing en wijs hen bijvoorbeeld op de verhouding mannen/vrouwen, maar ook nieuwkomers/oudgedienden op verkiesbare plaatsen op hun lijst. Wat betreft de VVD ben ik hierover zeer te spreken. Bij de eerste tien staan zes nieuwelingen."

Vernieuwing, een term die Nijpels uit het hart gegrepen is. Het feit dat

Ed Nijpels

het juist de VVD is die staatkundige vernieuwing, in zijn woorden, 'als een besmettelijke ziekte beschouwt' vindt hij niet van deze tijd. "De wereld is sinds Thorbecke radicaal veranderd. De democratie stelt anno nu andere eisen dan in 1848. Ik denk dat Thorbecke zich meerdere malen heeft omgedraaid in zijn graf bij het zien van de angst bij de VVD om dit debat inhoudelijk aan te gaan. Puur uit vrees verdeeldheid naar buiten uit te stralen. Vreemd genoeg lijkt het er op deze manier op dat de VVD de burger te weinig vertrouwt."

"Uit mijn inmiddels vierjarige ervaring in Friesland is mij gebleken dat meer regionale binding van Kamerleden geen optie, maar noodzaak is. Misschien zouden we zelfs als partij eens moeten nadenken over een gematigd districtenstelsel. Ik kan hier in Friesland echt niet aankomen met het verhaal dat Jorritsma en Hermans onze regionale kandidaten zijn."

Om voor de belangen van Friesland in Den Haag op te komen is de Commissaris van de Koningin gemiddeld zo'n twee tot drie keer per week in Den Haag te vinden. Een belangrijk onderdeel van zijn functie naast het zichtbaar maken van het provinciaal bestuur in de provincie Friesland zelf, middels bezoeken aan gemeenten en bedrijven. Dat de bekendheid met de provinciale bestuurslaag ook in Friesland nog te wensen overlaat, beaamt Nijpels. "Met de bezoeken in de provincie hoop ik onze rol naar de inwoners te kunnen verduidelijken", aldus Nijpels.

Lobby richting den Haag

De drie noordelijke provincies Friesland, Groningen en Drenthe, werken binnen het Samenwerkingsverband Noord-Nederland (SNN) nauw samen als het gaat om onder meer de lobby richting Den Haag. Momenteel is Nijpels als Commissaris van de Koningin in Friesland voor twee jaar voorzitter van de SNN. "Onze belangrijkste doelstelling is het wegwerken van de regionale economische achterstand die we hier in het noorden nog altijd hebben. Specifiek beleid is hiertoe noodzakelijk. Reden voor vorige kabinetten om het zogenoemde Langman-akkoord met ons te sluiten. Dankzij deze afspraken voor structurele steun voor de drie noordelijke provincies hopen we onze achterstand voor 2010 te hebben ingehaald. Een dag waarop ik de vlag zal hijsen", aldus Nijpels. "We hebben dit niet voor niks tot de belangrijkste doelstelling gemaakt voor de komende jaren."

De belangrijkste reden voor de economische achterstand van het noorden vindt Nijpels de economische ijlheid van de drie provincies. Als een bepaalde bedrijfstak het moeilijk heeft of zelfs geheel wegvalt, kan dit niet worden opgevangen door een andere tak. "We hebben te weinig economische massa", concludeert de VVD'er. "Daarom hebben we gezamenlijk gekozen voor clustering van een groot deel van de noordelijke economische activiteiten en voorzieningen, dus ook van de werkgelegenheid, in vijf kernzones. Dit gaat een verdere verstedelijking van het platteland tegen. We spreken in dit kader ook wel van de mal en contra-mal politiek. In de mal stimuleren we economische ontwikkeling en in de schil daarom heen, de contra-mal, nemen landbouw en recreatie de belangrijkste plaats in. Hierin hebben we als provinciaal bestuur absoluut een sturende rol. Dit wordt door de bevolking, die met name woonachtig is in de kleine kernen, ook van ons verwacht. Zij zien de provincie meer dan in andere delen van Nederland als het bindende element. Waarschijnlijk verklaart deze betrokkenheid de hogere opkomst bij verkiezingen voor de Provinciale Staten in Fryslân ten opzichte van de rest van Nederland."

Tekst: Sandra Kagie

Fotografie: Hans van Asch

De functie van Commissaris van de Koningin

Een Commissaris van de Koningin wordt niet gekozen door de inwoners van de provincie, maar benoemd door de Kroon (Koningin en ministers). De benoeming geldt voor een periode van zes jaar, met de mogelijkheid tot herbenoeming. De Commissaris kan alleen door de Kroon worden ontslagen. Alle Commissarissen zijn afkomstig uit een van de grote landelijke politieke partijen. Eenmaal benoemd wordt de Commissaris echter geacht zijn functie onafhankelijk uit te voeren.

De Commissaris van de Koningin maakt deel uit van het provinciaal bestuur én heeft daarbij een taak als vertegenwoordiger van de landsregering in de provincie. Zo heeft de Commissaris coördinerende bevoegdheden bij de rampenbestrijding en brengt hij regelmatig werkbezoeken aan gemeenten.

De Commissaris is niet alleen voorzitter, maar ook volwaardig lid van Gedeputeerde Staten en kan bepaalde taken in zijn portefeuille krijgen. Voorts heeft de Commissaris het toezicht over de ambtelijke organisatie en eventuele provinciale bedrijven en vertegenwoordigt hij de provincie in tal van zaken.

Bron: www.overheid.nl

minister van Financiën: Hans Hoogervorst

Minister Hans Hoogervorst en zijn vrouw komen rond 11 uur aan bij het Ministerie van Financiën waar ze worden onthaald door een cameraploeg van SBS6 en een toevallig aanwezige groep van jongens en meisjes in klederdracht.

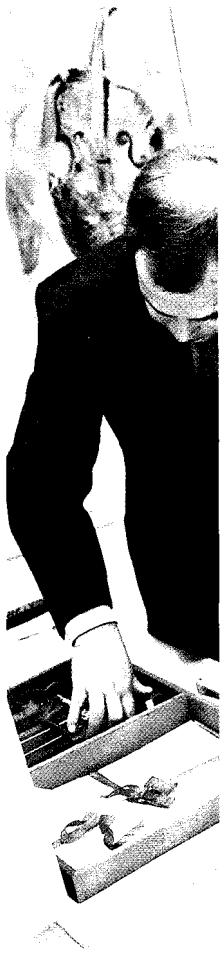

De definitieve controle van de inhoud van het koffertje dat hij zojuist van Melek Öncü heeft gekregen.

De koffer kan dicht, maar klaar voor vertrek is de minister nog niet, want de presentatie van de Miljoenennota doe je als minister van Financiën natuurlijk in jacquet.

Nu echt klaar voor vertrek.

De laatste voorbereidingen...

Dinsdag 17 september. Prinsjesdag. Sowieso een bijzondere dag, maar voor de nieuwbakken en inmiddels weer demissionair minister van Financiën, Hans Hoogervorst een wel heel speciale dag. Hij biedt immers voor het eerst in zijn carrière de Miljoenennota aan aan de Tweede Kamer. Reden genoeg om hem te volgen op deze Derde Dinsdag in September.

Bij binnenkomst in de Tweede Kamer wacht het leger persfotografen de minister al op.

Even een woordje met Kamervoorzitter Weisglas.

16:30 uur. Het officiële gedeelte zit erop: tijd voor een gezellig samenzijn met de medewerkers van het Ministerie van Financiën, tijd ook voor nog een korte speech.

En dan mag het beroemde koffertje eindelijk worden geopend.

Voorganger Gerrit Zalm wacht de presentatie van zijn opvolger af, net als zijn fractieleden.

Fotografie: Hans van As

Bestel nu uw Sinterklaas- en Kerstcadeaus!

thuiszorgshop.nl

Ook voor verantwoord speelgoed en gezonde cadeaus

Op Thuiszorgshop.nl kunt u terecht voor alles op het gebied van gezondheid, verzorging en fitness. Maar ook alles dat u nodig heeft voor uw baby of kleine kinderen. Rondom Sinterklaas en Kerst presenteert de Thuiszorgshop een actie met verantwoord speelgoed en leuke cadeaus tot 25 euro. Kijk voor meer originele cadeautips op de site. Voor vertrouwd en verantwoord kopen gaat u naar de Thuiszorgshop en de Thuiszorgwinkels! Bestel via internet of bestel onderstaande producten via de bestellijn: 0900 - 0662 (0,20 c.p/m)

Speelhuisje met vormen

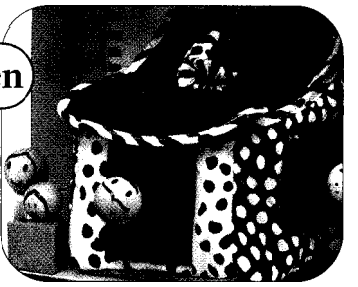

Dit speelgoed van Jumbo Baby is genomineerd voor 'Speelgoed van het jaar 2002'. Kinderen vanaf 18 maanden leren op speelse wijze kleuren en vormen herkennen. Bovendien ontwikkelen ze sorteervaardigheden. Open het dak van het huisje en daar is het hele gezin! Zoek de vormen en kleuren bij elkaar en doe ze in het huis.

Nu in de Thuiszorgshop
van € 19,95
voor € 16,95

Een 2-in-1 speeltje voor nieuwsgierige handjes. Zo is het een

Kiekeboe! Kat & Hond

kat...draai maar om... en zo is het een hond. De verrassing is compleet. Geschikt voor kinderen vanaf 1 jaar.

Nu in de Thuiszorgshop
van € 12,95
voor € 11,25

Defa Lordose zitsysteem

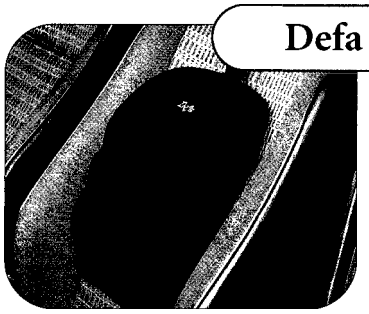

Nu in de Thuiszorgshop
van € 23,50
voor € 20,95

Een gezond cadeau voor iedereen!
Het Defa Lordose zitsteun is te gebruiken in de auto, maar ook op kantoor en in de huiskamer. Voorzien van een handig contragewicht met koord voor de plaatsing op de juiste hoogte. Vervaardig van sterk veerkrachtig, voorgevormd schuimrubber en overtrokken met een polyester hoes. Uw rug zal er blij mee zijn, maar het is ook een mooi sinterklaas- of kerstcadeau voor iemand anders.

Heerlijk verwennen!
Verwen uw huid met deze heerlijke Weleda Iris dagcreme. Zorgt voor een frisse en krachtig stralend uitziende huid. Beschermt tegen uitdroging, vuil en andere kwalijke stoffen. Deze creme ondersteunt de vochtregu-

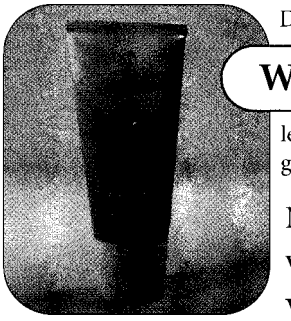

Weleda Iris dagcreme

lering van uw huid, heeft een pure ronde geur en is gemakkelijk op te brengen.

Nu in de Thuiszorgshop
van € 7,13
voor € 6,40

De Thuiszorgwinkel bij jou in de buurt

Thuiszorgwinkel Oss
Schadewijkstraat 8
Tel: 0412 - 62 40 24

Thuiszorgwinkel Boxmeer
Bilderbeekstraat 44
Tel: 0485 - 52 13 80

Thuiszorgwinkel Uden
Aldetiendstraat 23
Tel: 0413 - 25 23 00

Thuiszorgwinkel Eindhoven
Kastelenplein 170
Tel: 040 - 251 25 75

Thuiszorgwinkel 's-Hertogenbosch
Rijnstraat 10
Tel: 073 - 681 47 95

Thuiszorgwinkel Tilburg
Lage Witsiebaan 2a
Tel: 0900 - 8806

Thuiszorgwinkel Tilburg
St. Elisabeth ziekenhuis
Hilvarenbeekseweg 60-14
(Medische Boulevard)
Tel: 0900 - 8806

Thuiszorgwinkel Venlo
Sloterbeekstraat 20
Tel: 077 - 320 95 90

www.thuiszorgshop.nl
Het complete assortiment op internet. Hier kun je alle producten bekijken, maar ook direct veilig en vertrouwd bestellen. Levering binnen 24 uur. Betalen doe je achteraf. Telefonisch bestellen via 0900-0662.
Wil je één van de producten uit deze advertentie bekijken op Thuiszorgshop.nl, ga dan naar de site www.thuiszorgshop.nl en type de naam of omschrijving in de zoekmachine in.

Thuiszorgwinkel Roosendaal
Belder 2-4
Tel: 0165 - 56 40 58

Thuiszorgwinkel Bergen op Zoom
Louis Porquinlaan 1
Tel: 0164 - 25 46 25

Thuiszorgwinkel Rivierenland
Siependaallaan 1, Tiel
Tel: 0900 - 8433

Thuiszorgwinkel Eemland
Hof der Gedachten 20
Amersfoort
Tel: 033 - 479 06 75
Kamp 82, Amersfoort
Tel: 033 - 479 06 75
Nieuweweg 14, Soest
Tel: 033 - 479 06 75

Thuiszorgwinkel Zoetermeer
Het Rond 28, Zoetermeer
Tel: 079-3190150

Op vertoon van deze advertentie of een uitdraai van internet zijn de kortingen ook geldig in deze winkels.

In een tijd van toenemende liberalisering en individualisering is het systeem, waarbij collectieve afspraken over arbeidsvoorwaarden op centraal niveau worden gemaakt, volgens sommigen achterhaald. Jacques Schraven, voorzitter van de werkgeversvereniging VNO-NCW, meent dat deze afspraken op bedrijfsniveau tot stand kunnen komen en dat de ondernemingsraden daarvoor een betere gesprekspartner zouden kunnen zijn dan de vakbonden. Kan en mag de OR echter wel de rol van de bond overnemen? En zijn werkgevers en werknemers werkelijk beter af met een grotere rol voor de ondernemingsraad en een kleinere voor de vakbonden? Politiek! reactiveerde een oude discussie en kreeg verse antwoorden.

Ondernemingsvereniging VNO-NCW vindt dat aanpassingen van arbeidsvoorwaarden bij voorkeur binnen het huidige systeem moeten plaatsvinden. Bijvoorbeeld door het overleg te decentraliseren naar het niveau van de onderneming en door het in CAO's creëren van maatwerk voor individuele bedrijven en werknemers. Bij VNO-NCW is intern de vraag gerezen of deze ontwikkeling snel genoeg gaat en of de vakbonden in Nederland ook in de toekomst voldoende aanhang zullen hebben om een stabiele contractpartner te zijn. Het idee van Jacques Schraven oogstte afkeuring en bijval op die plaatsen waar je ze kon verwachten. In sommige vakbondskringen had men de indruk dat de voorzitter van de grootste werkgeversvereniging van het land niets meer of minder wilde dan de vakbeweging afschaffen. In liberale kringen werden de opmerkingen van Schraven welwillender ontvangen. Geert Wilders, in de vorige VVD-fractie woordvoerder Sociale Zaken, stelde naar aanleiding van Schravens opmerkingen zelfs kamervragen aan minister De Geus, waarbij hij wilde weten in hoeverre het voorstel van de VNO-NCW voorzitter een wettelijke basis heeft.

Gebrek aan betrokkenheid

"Mijn voorstel is in de eerste plaats ingegeven door bezorgdheid over de dreigende erosie van het ledental van de vakbonden als gevolg van de vergrijzing en dus over hun representativiteit", zegt Jacques Schraven." Ik maak me ook zorgen over de gebrekkige mandatering. Door de wol geverfde kaderleden voeren de CAO-onderhandelingen en leggen het resultaat vervolgens met een 'neutraal' advies voor aan de leden, die zelf nauwelijks bij het proces betrokken worden. Dat laatste probleem speelt overigens evenzeer aan de kant van de werkgevers als aan die van de werknemers."

Een decentraler overleg, op bedrijfsniveau, kan volgens Schraven zorgen voor meer betrokkenheid en een onderhandelingsresultaat dat een breder draagvlak heeft onder het personeel. Op dat punt lijkt Schravens visie echter te worden gelogenstraft door de realiteit. Het Nederlandse 'poldermodel' kenmerkt zich juist al sinds de jaren tachtig door een uitstekende verstandhouding tussen de sociale partners, die zelden wordt verstoord door arbeidsonrust. Terwijl bijvoorbeeld Frankrijk in 1995 werd getroffen door een stakingsgolf zonder weerga en België door een reeks massale bedrijfsbezettingen, was ons land meer dan ooit in

Bibi de Vries

de ban van het Akkoord van Wassenaar uit 1982, destijds mede-ondertekend door de latere Paarse premier, Wim Kok.

Schraven: "Ik wil ook geenszins beweren dat ons systeem van collectieve afspraken niet kan werken. Integendeel, het heeft jarenlang zo goed gefunctioneerd, dat we mede dankzij dit overleg in de jaren negentig meer dan een miljoen banen hebben gecreëerd. Het ging goed tot 1997. Vanaf dat moment zijn de loonkosten veel sneller gestegen dan in de ons omringende landen en sindsdien staat onze concurrentiepositie en dus onze welvaart op de tocht. Ook dat is mijns inziens een reden om dit systeem nog eens goed te doordenken."

Stabiele organisatiegraad

Volgens Ad Verhoeven, voorzitter van de Unie mhp (de vakcentrale voor middengroepen en hoger personeel - red.), is er geen sprake van erosie van het ledental. "In absolute aantallen zijn er nu zelfs meer werknemers lid van een vakbond dan ooit en dat relatieve aantal van ongeveer dertig procent is niets nieuws. De organisatiegraad is in Nederland altijd lager geweest dan in een land als België en ze blijft stabiel. Je kunt hooguit stellen dat de groei van het aantal vakbondsleden geen gelijke tred heeft gehouden met die van het aantal werknemers in zijn geheel. Wat het 'neutraal' voorleggen van een onderhandelingsresultaat aan de leden betreft geef ik Jacques wel gelijk. Dat is onzin. Je hebt met de werkgevers overlegd en dit is eruit tevoorschijn gekomen. Natuurlijk sta je daar als onderhandelaar achter. Waarom praat je anders met elkaar? Hij heeft echter ongelijk, als hij de schuld voor de uit de hand gelopen loonkostenontwikkeling van de laatste jaren geheel en al bij de vakbeweging legt. De verantwoordelijkheid daarvoor ligt evenzeer bij de werkgevers. De lonen zijn overigens vooral in de ICT-sector sterk gestegen, een branche waar de organisatiegraad van werknemers erg laag is. De ironie daarvan is dat nu net in die branche een aantal afspraken over arbeidsvoorwaarden, volgens het door Schraven bepleite ondernemingsraadmodel tot stand is gekomen. Die zagen er heel wat 'mooier' uit dan onze modellen. Het is dus helemaal niet zo vanzelfsprekend dat de loonontwikkeling zal worden afgeremd, door de vakbonden buiten spel te zetten. Ik denk zelfs dat de maatschappelijk georiënteerde vakbeweging veel meer oog heeft voor het algemeen belang dan de ondernemingsraad die niet veel verder kijkt dan de poorten van het bedrijf."

Machtsongelijkheid

Het grootste bezwaar dat Ad Verhoeven tegen het ondernemingsraadmodel heeft is echter de ingebakken machtsongelijkheid tussen ondernemer en werknemers. "De leden van de OR zijn in dienst van het bedrijf, zodat er altijd een hiërarchische relatie tussen de ondernemer en de OR blijft bestaan. Bovendien kan een OR geen staking uitroepen en heeft ze dus, in tegenstelling tot de ondernemer, geen machtsmiddel in de onderhandelingen. Het voorstel van Schraven bracht mij de woorden van een vroegere directeur sociale zaken van Philips, in herinnering. Die zei me ooit: 'Hoeveel leden uw bond precies vertegenwoordigt kan me eigenlijk niet zoveel schelen. Waar het om gaat is, dat u een gezond tegenwicht vormt'. Dat gezonde tegenwicht raken we kwijt als we de OR de plaats van de vakbonden laten innemen."

Jacques Schraven is ervan overtuigd, dat de ondernemer zijn macht niet zal kunnen misbruiken, omdat hij dan arbeidsonrust riskeert. "Ik heb in mijn tijd als werkgever goede ervaringen opgedaan met de OR. Toch heb ik lang niet altijd mijn zin gekregen en ik heb de OR zeker nooit iets 'door de strot kunnen duwen', om het maar eens plastisch uit te drukken. Je moet als werkgever wel degelijk de samenwerking zoeken."

Ad Verhoeven denkt dat de vakbeweging uiteindelijk ook niet kan worden vervangen door de ondernemingsraad. "De OR bezit te weinig deskundigheid. Als het gaat om zaken als pensioen en opleiding moet de ondernemingsraad die kennis vaak alsnog bij de vakbond halen. Tenslotte kun je vragen stellen bij de representati-

"CAO-land is in beweging, representativiteit van vakbonden is een hot item."

viteit. Zestig procent van de leden van de OR zijn namelijk ook vakbondslid. Dat zegt iets over het gebrek aan animo onder niet bij een bond aangesloten werknemers om actief te zijn binnen een OR."

Wetswijziging

De discussie over de rol van de ondernemingsraad versus die van de vakbonden is een oude. Van tijd tot tijd laait ze weer even op, maar een definitief antwoord komt nooit uit de bus. "Het denkproces staat echter niet stil", zegt Bibi de Vries, woordvoerder Sociale Zaken en Werkgelegenheid van de Tweede-Kamerfractie van de VVD. "CAO-land is in beweging. Representativiteit van vakbonden is een hot item. Er ontstaan vaker, naast de aloude vakbonden, 'buiten de polder vakbonden', zoals de IKEA-vakbond, de Holland Casinovakbond ABC, LBV en de Regiovakbond ABW. Er ontstaan ook steeds meer CAO's op ondernemingsniveau. De rol van ondernemingsraden zal toenemen en moderne ondernemers zullen ook steeds vaker de meerwaarde van een goed functionerende OR inzien."

Jacques Schraven en Ad Verhoeven, Fotografie: Marcel Kistemaker

Ook als de belangstelling voor decentrale gesloten overeenkomsten over arbeidsvoorwaarden toeneemt, stuiten werkgevers en werknemers echter op een belangrijke drempel: de huidige Wet op de Ondernemingsraden staat het sluiten van een CAO niet toe. Moet die worden gewijzigd? Als het aan de liberalen ligt wel. De Vries: "Mijn voorganger binnen de VVD wat deze portefeuille betreft, Geert Wilders, heeft, toen Jacques Schraven met deze voorstellen in de pers kwam, schriftelijke vragen aan de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid gesteld. Uit de antwoorden van minister De Geus kwam naar voren, dat CAO's inderdaad op ondernemingsniveau kunnen worden afgesloten. Het blijkt bovendien mogelijk in CAO's overeen te komen om nadere afspraken op een meer decentraal niveau te maken, bijvoorbeeld tussen werkgever en ondernemingsraad. Volgens de minister is het echter niet mogelijk met een OR in plaats van met een vakbond een CAO af te sluiten. De OR is een orgaan van de onderneming en derhalve geen onafhankelijke onderhandelingspartner. De Geus zei ook dat alleen verenigingen met volledige rechtsbevoegdheid CAO's mogen afsluiten en dat de OR geen vereniging is. Voorts wordt de zelfstandige activiteit van een ondernemingsraad, die het domein van de vakbond overlapt, volgens de minister beperkt door verdragen. De OR mag met andere woorden de positie van de vakbonden niet ondermijnen. Wat wel altijd mogelijk is, is de arbeidsvoorwaarden met individuele werknemers te regelen in de plaats van in een CAO. Om de OR dus in de plaats van de vakbonden te laten participeren in de CAO-onderhandelingen, is een wetswijziging nodig en daar moeten we serieus naar kijken. Hoe meer decentraal maatwerk, als het gaat om arbeidsvoorwaarden, hoe beter. Meer keuzevrijheid en maatwerk voor werkgevers en werknemers is hierbij het motto van de VVD."

"In absolute aantallen zijn er nu meer werknemers lid van een vakbond dan ooit."

Tekst: Jeroen Kuypers
Fotografie: Hans van Asch

Frans Weisglas

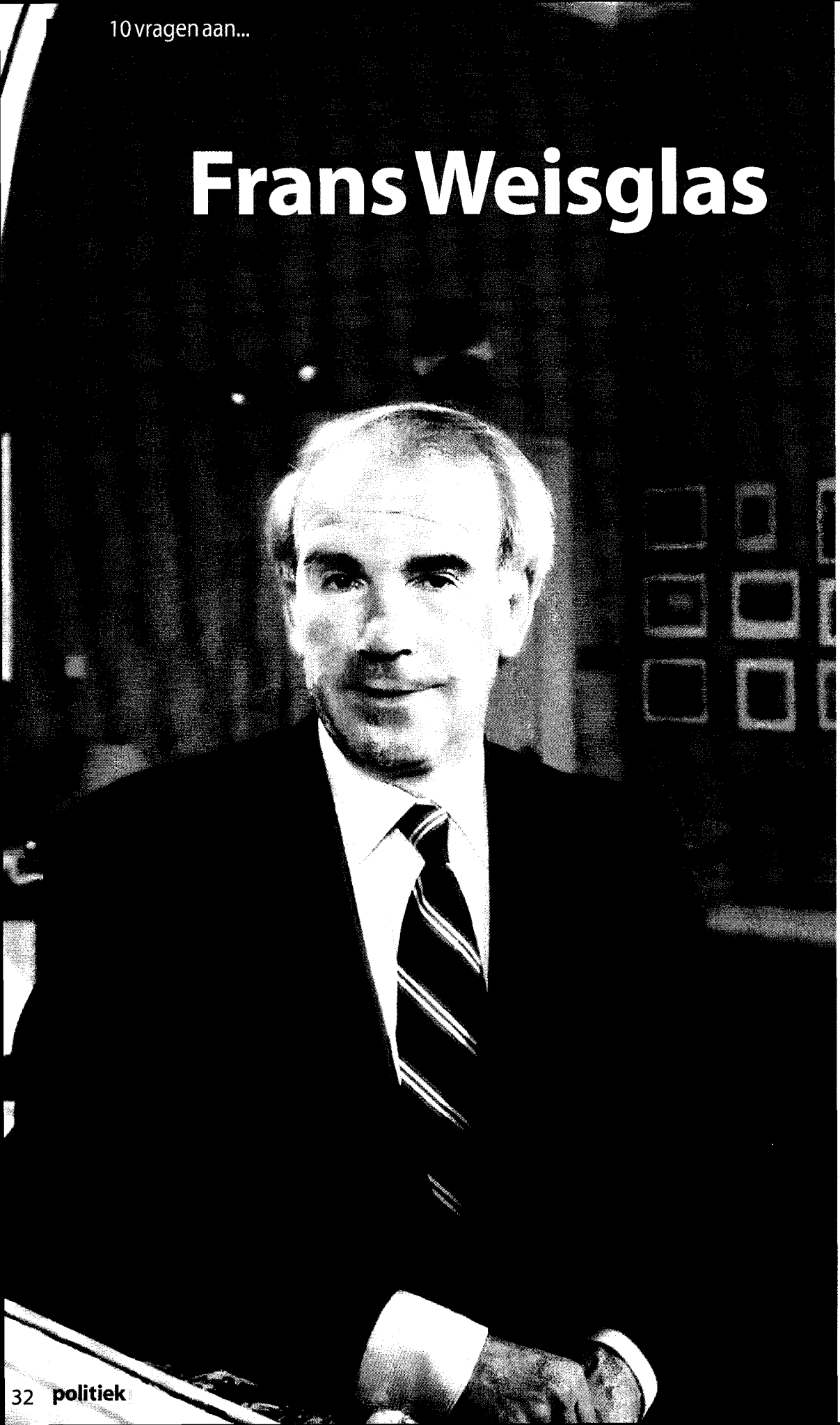

Frans Weisglas
56 jaar
gehuwd
geen
Rotterdam

Carrière in het kort: Weisglas heeft economie gestudeerd in Rotterdam, waarna hij carrière maakte als diplomaat voor het ministerie van Buitenlandse Zaken. Zijn politieke loopbaan startte hij in 1982 als Kamerlid voor de VVD. In 1994 werd Weisglas fractiesecretaris en ondervoorzitter van de Tweede Kamer. Sinds 28 mei 2002 is Weisglas voorzitter van de Tweede Kamer.

Luistert graag naar: Lucella Carosso, parlementair verslaggever bij het radioprogramma Met het oog op morgen. Wat hij ook leuk vindt is het luisteren naar de verhalen van gezellige mensen.
Laatst gelezen boek: De Lijfarts van Maria Stahlie.
Favoriete vrijetijdsbesteding: bergwandelen, lezen en fietsen.
Gaat het liefst op vakantie naar: Zwitserland, zowel om te bergwandelen als om te skiën.
Houdt erg van: zuurkool. Het gerecht maakt hem niet uit, als er maar zuurkool inzit.

Tien vragen

1. Wat gaf voor u destijds de doorslag om de politiek in te gaan?
"Mijn laatste functie als ambtenaar was die van secretaris van Jan de Koning (CDA), destijds minister voor Ontwikkelingssamenwerking. In mijn ogen een fantastisch goede minister. Tijdens de vier jaren dat ik voor hem werkte, ontstond bij mij de behoefte zelf de politiek in te gaan. De Koning inspireerde en stimuleerde me om actief te worden in de politiek, hij vond dat ik zelf de politiek in moest. Destijds was ik al VVD-lid en actief in diverse commissies. Ik vond dat ik me niet langer moest verschuilen achter de brede rug van een minister maar zelf verantwoordelijkheid moest nemen. Vandaar dat ik toetrad tot de Tweede-Kamerfractie van de VVD."

2. Welke beslissing die u ooit genomen hebt, betreurt u het meest?
"Ik heb lang nagedacht over deze vraag, zowel in privé- als werksfeer, maar ik kan heel eerlijk gezegd niets bedenken. Daarom zou ik het willen omdraaien: ik denk dat ik het heel erg betreurd zou hebben als ik geen gooi had gedaan naar het Kamervoorzitterschap. Het was toch een drempel voor me om me kandidaat te stellen. Achteraf ben ik heel blij dat ik het gedaan heb, voor mij is dit de mooiste baan van de wereld."

3. Welke eigenschap heeft u niet, maar zou u wel willen bezitten en waarom?
"Echt een eigenschap die ik zou willen veranderen heb ik niet. Aan ieder mens mankeert wel iets en dat is maar goed ook. Wel heb ik wensen op het gebied van capaciteiten. Ik zou bijvoorbeeld wel beter willen zijn in skiën of tennissen. Of mooi kunnen zingen, want ik kan echt helemaal niet zingen. Goede columns kunnen schrijven, dat lijkt me geweldig. Als ik een goed stuk lees, van bijvoorbeeld Youp van 't Hek, ben ik wel eens jaloers. Die man heeft het schrijven zo goed in de vingers. Dat talent zou ik wel willen hebben."

4. Wat is uw grootste passie?
"Tja, ik kom toch weer uit op politiek. Ik heb al twintig jaar zo ontzettend veel plezier in mijn vak. Dat moet dan toch een passie zijn."

5. In welke film had u graag de hoofdrol gespeeld en waarom?
"In de Tweede Kamer draaien we een film speciaal voor bezoekers. In die film is er een 151ste Kamerlid, een tekenfilmfiguurtje. Hij loopt door de hele film heen en geeft commentaar. Als voorzitter zou ik dat 151ste Kamerlid wel willen zijn. Iemand die boven alle partijen staat, geen stemrecht heeft en op een goede manier zijn kijk op dingen weergeeft."

6. Wat is in uw ogen de betekenis van het woord liberaal?
"Op de goede manier eigen vrijheid combineren met verantwoordelijkheid voor elkaar. Je dient rekening te houden met een ander, ondanks dat je persoonlijke vrijheid nastreeft. Ik vind dat dat er tegenwoordig nogal eens aan ontbreekt: fatsoenlijk met elkaar omgaan."

7. Met welke personen zou u een gesprek willen aangaan en waarover zou dit gaan?
(We interviewen Frans Weisglas op 7 oktober, de dag na het overlijden van prins Claus - red.)
"Iemand die ik in mijn lange loopbaan regelmatig gesproken heb, is prins Claus. Met name over ontwikkelingssamenwerking, een gebied waarop ik ook heel actief ben geweest. Vandaag realiseerde ik me ineens dat ik nooit meer met hem zal kunnen spreken. En dat vind ik heel erg moeilijk."

8. Wat is hét maatschappelijke/politieke vraagstuk van de nabije toekomst in uw ogen?
"De grove wijze waarop men in Nederland met elkaar omgaat. Het lijkt wel of men de minste fatsoensnorm vergeten is. Ook zou ik mijn zorgen over het terrorisme, zoals we dat gezien hebben tijdens de aanslag in de VS vorig jaar, willen uitspreken. Ook bepaalde landen die levensgevaarlijke vernietigingswapens in handen hebben baren mij zorg."

9. Waar heeft u een uitgesproken hekel aan en waarom?
"Aan mensen die zeggen dat ze gevraagd zijn voor bijvoorbeeld een ministerpost, terwijl ik weet dat het niet zo is. Ik heb ook een hekel aan mensen die gevraagd zijn om minister te worden, 'nee' hebben gezegd en dat overal rondtoeteren. En daardoor de zittende minister willen afdoen als tweede keus. Dat heb ik in twintig jaar aardig wat keren meegemaakt."

10. Welke droom zou u willen verwezenlijken wanneer u geen rekening hoeft te houden met zaken als tijd, geld of specifieke capaciteiten?
"Ik zou als Kamervoorzitter een substantiële bijdrage willen leveren aan het terugbrengen van het fatsoen in de maatschappij. Bovendien wil ik dat de inhoud bij politiek weer voorop staat, de belangstelling die mensen sinds mei weer hebben in politiek moet vastgehouden worden. Het is voor mij meer dan een droom, ik zie het als mijn taak om me in te zetten voor dit soort zaken. En ik hoop dat deze droom uitkomt."

Tekst: Monique van Diessen
Fotografie: Hans van Asch

U weet wie u bent

U weet wie u bent. U kent het unieke karakter van uw bedrijf, producten en diensten. Wanneer dit onderscheidend vermogen continu met klanten en de omgeving gecommuniceerd wordt, versterkt u de commerciële en maatschappelijke positie van uw bedrijf. Een informatief magazine of een nieuwsbrief kan hierin een belangrijke rol spelen, maar mag natuurlijk geen belasting voor uw organisatie zijn. En dat hoeft ook niet. Van ontwerp tot acquisitie en redactie tot druk, TOPpers Special Media - de makers van Politiek! - heeft alle disciplines onder één dak. Dat garandeert niet alleen een gestroomlijnd proces, maar ook een gunstig tarief.

Wanneer u met het idee speelt een periodiek, éénmalig magazine of nieuwsbrief te maken, kunt u middels de onderstaande bon reageren. U kunt ook mailen naar info@toppers.nl. We nemen dan direct contact op voor een inventariserend gesprek.

TOPpers Special Media werkt onder andere voor de VVD, Thuiszorg, Syntens, ECP.NL, Provincie Noord-Brabant, KNCP, Nederland gaat digitaal, Wage training & advies en de Amazone Group.

TOPpers Special Media, de doortastende communicatiepartner

Ik heb interesse in een eigen magazine of nieuwsbrief. Neem contact met mij op voor een vrijblijvende afspraak of offerte.

Bedrijf: _____

Naam: _____ Functie: _____

Straat: _____

Postcode: _____ Plaats: _____

Telefoon: _____

TOP special media pers bv

Fax deze bon naar 073-6140873 of stuur hem naar
TOPpers Special Media, Marco de Jonge Baas, Antwoordnummer 10530, 5240 WB Rosmalen
e-mail: info@toppers.nl internet: www.toppers.nl tel. 073-614 08 58

Het jeugdhulpverleningveld moet worden ontkokerd

"Het complete jeugdhulpverleningveld moet worden ontkokerd. De talloze hulpverleningsinstanties hebben uiteraard het beste voor met mishandelde kinderen, maar hebben een onvermogen om hier in de praktijk goed vorm aan te geven. Dit komt omdat ze de problematiek van kindermishandeling allemaal benaderen vanuit hun eigen specifieke invalshoek, terwijl het bieden van gezamenlijke hulp veel belangrijker is." Hiermee reageert VVD-Kamerlid Clemens Cornielje op het onderzoeksrapport van de inspectie Jeugdhulpverlening en Jeugdbescherming naar aanleiding van het recente familiedrama in Roermond. Belangrijkste onderzoeksconclusie is dat hulpverleningsinstanties bij gevallen van huiselijk geweld of kindermishandeling hun werkzaamheden beter op elkaar af moeten stemmen.

"De landelijke politiek heeft de afgelopen jaren te weinig aandacht besteed aan kindermishandeling." Dit is de mening van Ingrid ten Berge, hoofd van het Expertisecentrum Kindermishandeling van het Nederlands Instituut voor Zorg en Welzijn. "De politiek moet dit onderwerp meer erkennen als een maatschappelijk probleem. Jaarlijks worden naar schatting tussen de 50.000 en 80.000 kinderen mishandeld. In totaal 40 tot 50 kinderen overlijden jaarlijks als gevolg van ernstige mishandeling. Gelukkig zie je dat de politieke aandacht hiervoor iets aan het toenemen is. Politici moeten echter meer beseffen dat kinderen meestal niet in staat zijn voor zichzelf op te komen."

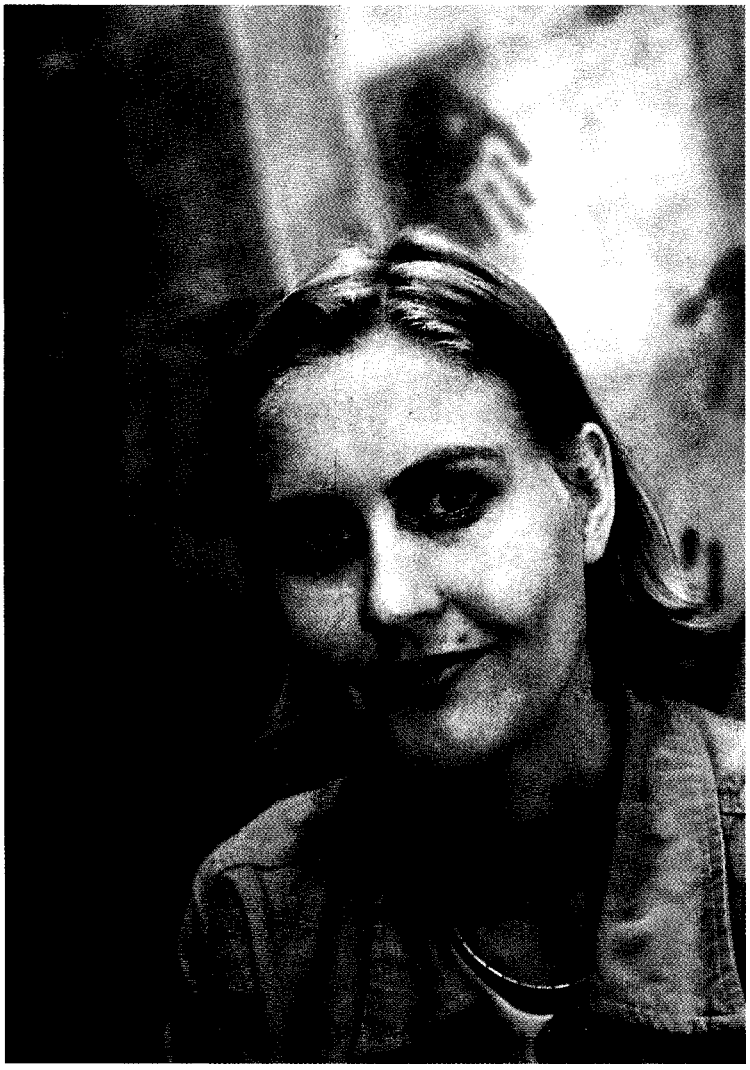

Ingrid ten Berge

Schokkende incidenten

Clemens Cornielje, die zich namens de VVD-fractie in de Tweede Kamer bezighoudt met jeugdbeleid binnen zijn veiligheidsportefeuille, weerlegt de kritiek van Ten Berge. "In het parlement is de laatste jaren wel degelijk aandacht besteed aan kindermishandeling en andere problemen op het gebied van jeugd. Deze aandacht was er niet alleen naar aanleiding van schokkende incidenten. Zo heeft mijn partijgenoot Erica Terpstra de afgelopen jaren hard gewerkt om opvoedingsondersteuning aan probleemgezinnen definitief vorm te geven. VVD-Kamerlid Jan Rijpstra heeft zich samen met Fadime Örgu en anderen ingezet om de organisatie van Bureau Jeugdzorg meer te stroomlijnen. Ook is er van alles gebeurd om andere belangrijke zaken voor de jeugd te realiseren, zoals het verbeteren van de leerwegen en het terugdringen van voortijdig schoolverlaten." Volgens Cornielje heeft de politiek haar aandacht wel te veel gericht op de diverse deelgebieden van het jeugdbeleid. "De komende jaren moet de prioriteit van de 'politieke agenda voor de jeugd' meer komen te liggen op het creëren van een

integrale visie op jeugdbeleid. De nieuwe Wet op de Jeugdhulpverlening die op dit moment in voorbereiding is, zal hiervoor een goede basis vormen." Ten Berge benadrukt het belang van brede maatschappelijke en politieke aandacht voor het thema kindermishandeling. "Mishandelde kinderen zijn volledig afhankelijk van de hulp en alertheid van anderen. Ernstige gevallen van kindermishandeling kunnen een probleem vormen op de langere termijn. Veel mishandelde kinderen ondervinden op latere leeftijd namelijk psychische problemen. Ook zullen ze dikwijls zelf hun kinderen mishandelen. Kindermishandeling is niet alleen een probleem voor kinderen zelf, maar van de hele Nederlandse samenleving."

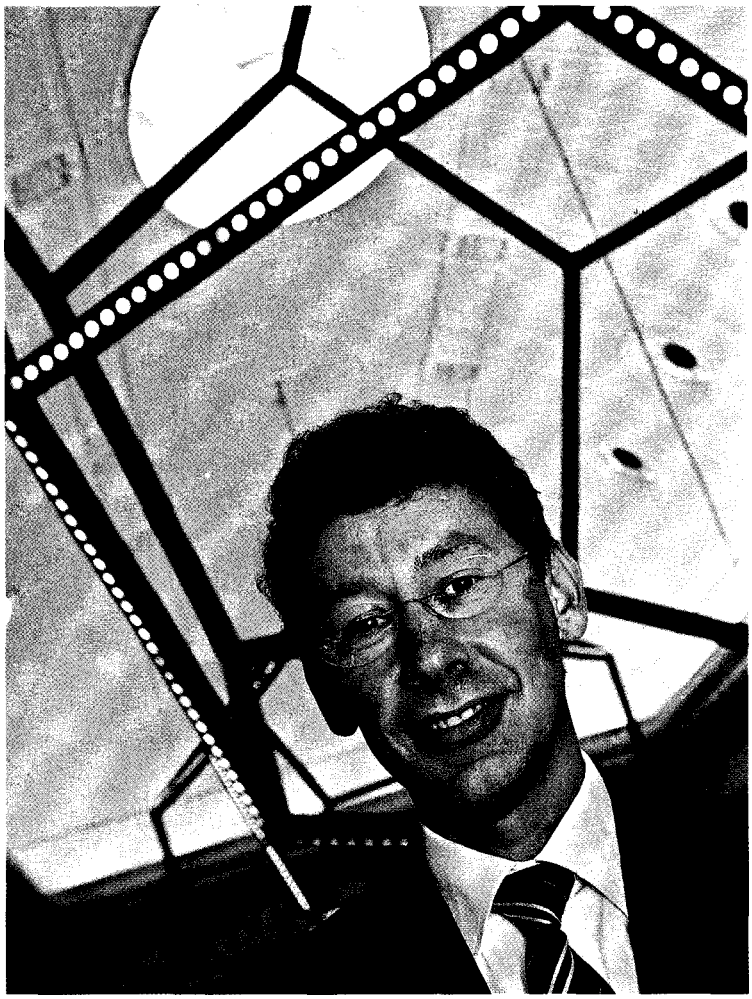

Clemens Cornielje

Eigen verantwoordelijkheid

"In Nederland heerst de cultuur dat iedere hulpverleningsinstantie haar eigen verantwoordelijkheid moet nemen en dat zij zich niet mag mengen in de taken van andere instanties", schetst Ten Berge de kern van de problematiek rond kindermishandeling. "Een goede aanpak van kindermishandeling staat of valt echter met goede onderlinge communicatie en samenwerking. Hiervoor is het belangrijk dat hulpverleningsinstanties in de toekomst gaan werken met protocollen, waarin hun taken en verantwoordelijkheden duidelijk staan beschreven. Hun onderlinge samenwerking zou moeten worden vastgelegd in een zorgprogramma, gebaseerd op goede gezamenlijke afspraken tussen de instanties."

"Het lastige aan de aanpak van kindermishandeling is dat het gaat om een sectoroverschrijdend probleem", meent Ten Berge. "Niet alleen Bureau Jeugdzorg moet bij de hulpverlening worden betrokken, maar bijvoorbeeld ook de jeugdgezondheidszorg en andere medische instanties." Zij noemt een voorbeeld van kindermishandeling, waarbij ook de inzet van de politie en het Openbaar Ministerie noodzakelijk is. "Dit is het geval als er bij de politie aangifte is gedaan van seksueel misbruik van een kind. Eventueel wordt dan besloten om tot strafrechtelijke vervolging van de dader over te gaan."

Minder organisaties

"Er zal wellicht moeten worden gesaneerd in de hulpverleningssector", benadrukt Cornielje. "Er moeten in de toekomst minder organisaties actief zijn, die zich bezighouden met het bieden van hulp. De overblijvende organisaties zullen beter moeten samenwerken om herhaling van uitwassen, zoals in Roermond, te voorkomen. Zo zal er onderling moeten worden geregeld welke hulpverleningsinstantie welke informatie krijgt over een specifiek geval van kindermishandeling. Het is namelijk ook niet in het belang van een mishandeld kind als alle betrokken organisaties alles weten over zijn of haar mishandeling. Je moet de juiste balans vinden tussen de bescherming van de persoonlijke levenssfeer van een mishandeld kind en de noodzakelijke informatie die verschillende hulpverleningsinstellingen moeten hebben om goede hulp te kunnen bieden. Beiden zijn in het belang van het kind. Er moeten heldere afspraken worden gemaakt over het uitwisselen van informatie."

De Bureaus Jeugdzorg moeten volgens hem een centrale plek krijgen in de jeugdhulpverlening. "Kinderen, ouders of andere betrokkenen moeten voor hulp of advies straks bij één centraal loket van zo'n bureau terechtkunnen. Op dit moment weten kinderen en ouders niet waar zij hulp kunnen krijgen. Vaak komen ze toevalligerwijs in aanraking met een bepaalde hulpverleningsinstantie. Ze kloppen bijvoorbeeld aan bij een instantie die op een aantrekkelijke locatie in hun dorp of stad is gevestigd. De Bureaus Jeugdzorg moeten de komende tijd dan ook herkenbaarder worden gemaakt als eerste aanspreekpunt voor vragen en problemen. Bij specifieke problemen kunnen de bureaus mensen doorverwijzen naar een gespecialiseerde hulpverlener."

Signaleren

Zowel Cornielje als Ten Berge meent dat er meer maatschappelijke aandacht moet komen voor het signaleren en voorkomen van kindermishandeling. Ten Berge verwijst naar de diverse Advies- en Meldpunten Kindermishandeling, die een belangrijke rol kunnen spelen bij de signalering van het probleem. Iedereen die kindermishandeling vermoedt, kan voor steun of advies contact opnemen met een meldpunt in zijn of haar omgeving. "Jaarlijks maken duizenden mensen

Foto: Cees Spruijt

Totaal aantal contacten met Advies- en Meldpunten Kindermishandeling

1997	1998	1999	2000
14.623	16.208	19.426	21.350

Bron: NIZW/Expertisecentrum Kindermishandeling

Aard van mishandeling	Aantal meldingen in 2000 Percentage
Lichamelijke mishandeling	21,5 %
Seksueel misbruik	18,5 %
Emotionele verwaarlozing	17,5 %
Lichamelijke verwaarlozing	11,7 %
Psychisch geweld	10,1 %
Anders	15,6 %
Geen	1,4 %
Onbekend	3,7 %

Bron: NIZW/Expertisecentrum Kindermishandeling

gebruik van deze mogelijkheid. De AMK's, die officieel van start zijn gegaan op 1 januari 2000, registreren alle gegevens over vermoedens van kindermishandeling. Naar aanleiding van een melding verricht een meldpunt altijd een grondig onderzoek. Zo'n onderzoek kan verschillende uitkomsten hebben. Zo kan blijken dat er sprake is van kindermishandeling. In dat geval probeert het meldpunt goede hulpverlening op gang te brengen. Als het hulpverleningstraject is gestart, draagt het AMK de verantwoordelijkheid over aan de instantie die bij de hulp aan het gezin betrokken is." Ouders werken niet altijd vrijwillig mee aan de noodzakelijk hulp voor het mishandelde kind. "Het AMK meldt de zaak dan bij de Raad voor de Kinderbescherming. De Raad heeft juridische mogelijkheden om hulpverlening, bijvoorbeeld in de vorm van een ondertoezichtstelling, op te leggen."

Cornielje noemt een belangrijke plaats in de samenleving, waar gevallen van kindermishandeling kunnen worden gesignaleerd. "Door mijn vroegere werk als leraar en als VVD-woordvoerder Onderwijs gedurende acht jaar, weet ik dat scholen een belangrijke vindplaats kunnen vormen van problemen, waarmee kinderen kampen. Zo kan spijbelen een signaal zijn van kindermishandeling. Een kind gaat bijvoorbeeld spijbelen, omdat hij thuis wordt geslagen of omdat hij zich schaamt voor een blauw oog. Ook kan het kind bang zijn dat hij of zij wordt gepest. Spijbelen moet daarom beter worden gesignaleerd door leerkrachten. De leerplichtambtenaar zal sneller moeten worden ingeschakeld, als een kind vaak van school wegblijft. Het is eveneens belangrijk dat leraren in de gaten houden of een leerling uiterlijke kenmerken van mishandeling vertoont."

Gezinscoach

Een veelgenoemd initiatief voor het bestrijden van kindermishandeling is het instellen van een gezinscoach, die een probleemgezin hulp en begeleiding kan bieden. Ten Berge is geen voorstander van dit initiatief. "Voor mij is vooralsnog niet duidelijk wat er precies met een gezinscoach wordt bedoeld. Ik vraag me ernstig af of het instellen van een coach een goed middel is om de hulpverlening te verbeteren. Hierdoor komt namelijk wéér een nieuwe partij in het totale hulpverleningstraject." Cornielje ziet wél wat in een gezinscoach. "Kindermishandeling is een complexe problematiek, waarbij een gezinscoach mogelijk uitkomst kan bieden. Een gezinscoach werkt het best als een gezin hier zelf het nut van inziet. Het is dan ook belangrijk dat vooraf uitgebreid met een gezin wordt gesproken. Dwang werkt meestal niet, het gaat immers om bemoeienis met volwassen mensen in hun eigen thuissituatie. Er zijn echter gevallen denkbaar waarbij indirecte dwang wel noodzakelijk is. Bijvoorbeeld in gezinnen waar de ouders de opvoeding van hun kinderen absoluut niet aan kunnen. Tegen hen kan dan worden gezegd: 'als u zich niet laat ondersteunen door een gezinscoach, worden uw kinderen uit huis geplaatst'. Het gaat hierbij echter om uitzonderingsgevallen."

Over de toekomst van de Nederlandse jeugdhulpverlening toont Ten Berge zich redelijk positief. "Iedereen is zich er gelukkig van bewust dat de hulpverlening bij kindermishandeling verbeterd moet worden. Het realiseren van verbeteringen is een moeilijk proces, want er zijn nog veel obstakels die overwonnen moeten worden." Eén van deze obstakels is volgens haar de huidige wetgeving voor jeugdhulpverlening. "Deze wetgeving staat het uitwisselen van belangrijke gegevens tussen hulpverleningsinstanties nog in de weg. Ook zal in de nabije toekomst moeten worden bepaald wie het integrale zorgaanbod gaat financieren." Ook Cornielje heeft goede verwachtingen voor de komende jaren. "Natuurlijk zijn ouders primair verantwoordelijk voor de opvoeding van hun kind. De overheid moet echter voorwaarden scheppen voor een goede hulpverlening als ouders deze verantwoordelijkheid niet nemen. Want het belang van het kind staat bij de VVD voorop."

Tekst: Bart Manders
Fotografie: Hans van Asch

"Politici kunnen veel van de geschiedenis leren"

"Ik kan me ontzettend ergeren aan het feit dat burgers en politici zo weinig historisch besef hebben. Mensen menen dat Nederland onveiliger wordt en zeggen zich bedreigd te voelen door de komst van burgers uit andere culturen. Zij beweren dat dit een ontwikkeling is van de laatste tijd. Tijdens de Eerste Wereldoorlog stroomden echter al miljoenen vreemdelingen ons land binnen. Dit is een vergeten deel uit de Nederlandse geschiedenis, waarvan we veel kunnen leren." Aan het woord is Conny Braam, voormalig voorzitter van de Anti-Apartheidsbeweging Nederland en inmiddels schrijfster van historische romans. "Het is belangrijk om de link te leggen met het heden en te kijken welke oplossingen er toen voor de vluchtelingenproblematiek zijn bedacht."

De 54-jarige schrijfster Conny Braam groeide op in een katholiek nest in Arnhem. De Tweede Wereldoorlog vormde een belangrijk gespreksonderwerp tussen Braam en haar ouders. Dit kwam volgens Braam door de ontberingen die haar vader en moeder in de oorlog hadden moeten doorstaan. "Het ging thuis altijd over de oorlog en dat vormt je toch wel op een duidelijke manier. Mijn ouders waren uitgesproken antifascistisch, antiracistisch en antinazistisch."

Oorlogsmisdadigers

"In mijn jongste jaren was de Tweede Wereldoorlog nog erg actueel. Dit met name door de processen tegen oorlogsmisdadigers die plaatsvonden", vervolgt Braam. "Voor mijn ouders waren deze processen een frustrerende zaak. Vaak hoorden zij dat oorlogsmisdadigers of NSB'ers weer op vrije voeten waren gekomen. Mijn vader zei nogal eens als ik uit school kwam: 'Laat je moeder maar even met rust, want ze heeft het moeilijk!'. De naoorlogse periode heeft een grote indruk op me gemaakt." Mede daarom is Braam ook nu nog fel gekant tegen het voeren van oorlog. Ze is tegenstander van een eventuele aanval van de Amerikanen op Irak. De houding van de Nederlandse regering ten aanzien van een poging om het regime van Saddam Hoessein omver te werpen, noemt ze 'slap'. "De demissionair minister van Buitenlandse Zaken, Jaap de Hoop Scheffer, heeft meteen een buiging voor de Amerikaanse president Bush gemaakt", vindt ze. "Hij heeft een enorm gebrek aan lef getoond door geen eigen standpunt in te nemen over deze kwestie. Hij heeft, net als ik, ook geen idee hoe de Nederlandse bevolking over een mogelijke aanval denkt. Het is tragisch dat Amerika de Verenigde Naties buitenspel heeft gezet. Uiteindelijk zal niet alleen 11 september 2001 als een zwarte dag de geschiedenisboekjes ingaan, maar ook 12 september 2002: de dag waarop Bush besloot de VN buiten te sluiten. De Verenigde Naties zijn een lachertje geworden. Ik was ook erg tegen de oorlog in Afghanistan. Als een oorlog kan worden vermeden, moet dit zeker gebeuren. Wij weten ook absoluut niet hoeveel doden er in Afghanistan zijn gevallen. Het is verschrikkelijk dat mensen vanuit de lucht zijn gebombardeerd."

Veelbewogen verleden

Braam heeft een veelbewogen verleden achter de rug. Op ongeveer 20-jarige leeftijd ontmoet ze Zuid-Afrikaanse bannelingen in Amsterdam, waar ze dan woont. Tijdens gesprekken met hen hoort ze voor het eerst over het Apartheidsregime in Zuid-Afrika. Zij besluit zich samen met anderen actief tegen dit bewind te verzetten. Braam wordt medeoprichter en later voorzitter van de Anti-Apartheidsbeweging Nederland. "Ik had het gevoel dat ik me echt moest verzetten. Ik verzette me, omdat mijn ouders dit bijvoorbeeld tijdens de Tweede Wereldoorlog niet hebben gekund. Daarom nam ik actief deel aan het verzet tegen het Apartheidsregime, dat vergelijkbaar was met het nazi-regime tussen 1940 en 1945."

Tot 1986 neemt ze deel aan talloze vergaderingen, congressen en demonstraties. In die tijd vraagt een topman van het Zuid-Afrikaanse ANC haar om directe hulp. Hij verzoekt haar, met behulp van vrienden, onderduikadressen voor verzetstrijders van het ANC te regelen in gebieden in en rondom Zuid-Afrika. Braam stopt in 1992 met haar verzetsactiviteiten als de eerste vrije verkiezingen in Zuid-Afrika plaatsvinden. Met trots blikt ze terug op de ontplooide activiteiten van de beweging, die onder haar leiding ontstond. "Het was een unieke organisatie, die een goed resultaat heeft neergezet. De solidariteit onder Nederlanders om echt iets te doen tegen het Zuid-Afrikaanse Apartheidsbewind was groot." Pas na 1990, na de vrijlating van Nelson Mandela, kan zij voor de eerste keer een bezoek brengen aan Zuid-Afrika. Voor Vrij Nederland schrijft ze in de jaren daarna onthullende artikelen over ex-koevoeters, de speciale anti-terroristische politietroepen tijdens de Apartheid.

Rode draad

Pas vanaf 1992 komt haar schrijverscarrière tot volle bloei. Zuid-Afrika en het verzet tegen het apartheidsregime vormen aanvankelijk de rode draad in de verhalen die Braam schrijft. In de loop der jaren laat ze dit thema bewust los. "Ik stopte hier definitief mee toen mijn vader me eraan herinnerde dat mijn opa vroeger had beloofd een verhaal over de geschiedenis van de familie Braam te schrijven. Hiervoor had hij al veel research gedaan en materiaal verzameld, maar aan het schrijven van een boek is hij nooit toegekomen. Uiteindelijk ben ik er mee aan de slag gegaan. Het resultaat is het boek De woede van Abraham, dat verscheen in 2000. Sindsdien schrijf ik over de geschiedenis van mensen, over rechtvaardigheid en over de sociale strijd." In haar nieuwe, onlangs verschenen boek 'De onweerstaanbare bastaard' staat volgens haar een vergeten deel uit de Nederlandse geschiedenis centraal. Decor van de historische familieroman is IJmuiden, waar Engelse pantserkruisers en Duitse onderzeeërs een genadeloze strijd leveren tijdens de Eerste Wereldoorlog.

> "Het ging thuis altijd over de oorlog en dat vormt je toch wel op een duidelijke manier."

Onveilig

Volgens Braam is er een link te leggen tussen deze oorlogsperiode én de huidige maatschappelijke ontwikkelingen in Nederland. "We moeten beseffen dat er op dit moment eigenlijk niets nieuws in ons land aan de gang is. Er wordt geroepen dat het hier anno 2002 bijzonder onveilig is. We hoeven echter maar even de geschiedenis in te duiken om te ontdekken dat het tijdens de Eerste Wereldoorlog veel onveiliger was in Nederland. Mensen die nu het politiek debat voeren over onveiligheid refereren opvallend genoeg niet aan deze vergeten geschiedenis."

"Nederland heeft tijdens de Eerste Wereldoorlog talloze vluchtelingen uit België opgevangen", beklemtoont Braam. "Ons land heeft na afloop van de oorlog echter een gigantische rekening naar België gestuurd ter vergoeding van deze opvang. Ons buurland had tot de Tweede Wereldoorlog nodig om dit bedrag af te betalen. Van deze periode uit de geschiedenis hadden we meer moeten leren. De periode had van positieve invloed moeten zijn op de wijze waarop we nu omspringen met vluchtelingen. Vergeten periodes uit de geschiedenis vormen een belangrijk onderwerp, waarover niet alleen de vaderlandse politiek moet debatteren, maar ook bijvoorbeeld leerlingen op scholen. Ik vind het belangrijk om als schrijfster een bijdrage te leveren aan dit soort discussies."

Tekst: Bart Manders, fotografie: Bert Nienhuis

Integratie de oplossing voor racistisch geweld?

Racisme en discriminatie nemen in Nederland toe, zo blijkt uit het monitor-onderzoek van de Anne Frank Stichting en de Universiteit Leiden over 1999 en 2000. Er waren in die periode meer geweldsincidenten met een racistische achtergrond en de incidenten waren ernstiger. Na 11 september 2001 (de aanslagen in de Verenigde Staten) en 6 mei 2002 (de dood van Pim Fortuyn) lijkt het of er een verharding in de maatschappij is ontstaan ten opzichte van allochtonen. "Er is eigenlijk wat meer afstand in tijd nodig om te kunnen beoordelen wát er precies veranderd is. Maar een zekere klimaatverslechtering is heel waarschijnlijk", zegt Jaap van Donselaar, universitair hoofddocent aan de Universiteit Leiden en onderzoeker bij de Anne Frank Stichting.

De eerste weken na 11 september hebben er behoorlijk wat anti-moslimincidenten plaatsgevonden. "Een tiental daarvan was echt gewelddadig, maar enkele honderden hadden het niveau van het uitschelden van meisjes-met-hoofddoekjes. Het ernstigste geval waarvan ik heb gehoord, betrof dat van twee oud-militairen die in Apeldoorn een jongen van de sokken reden en hem de opmerking toevoegden: 'Zo, alweer een moslim minder'. De jongen moest met verschillende botbreuken worden opgenomen in het ziekenhuis", aldus Van Donselaar. De golf van toegenomen geweld hield aan tot november, maar ebde daarna weg.

Volgens Stef Blok, VVD-woordvoerder op het gebied van immigratie en integratie, is er een glijdende schaal wat racisme betreft. "Je hebt de mensen die met voorbedachten rade een geweldsdelict begaan, omdat de religie, afkomst of huidskleur van hun slachtoffer hen niet aanstaat. Dat kunnen bijvoorbeeld moslims zijn die joden bedreigen, maar ook Turken die Molukkers bedreigen of Nederlanders die Marokkanen bedreigen. Aan de andere kant heb je dronken jeugd of de voetbalsupporters die rotzooi zoeken en daar een racistisch etiketje opplakken. Zulke incidenten zouden ook hebben plaatsgevonden zonder racistische aanleiding. Racistisch geweld is daardoor moeilijk meetbaar. Na 11 september is wel een verharding opgetreden. Moslims zijn zich meer gaan afzetten tegen anderen. En er is meer angst voor buitenlanders bij autochtone Nederlanders."

Van Donselaar bespeurt een soort islamofobie. "Wat iedereen heeft gezien na 11 september, waren de feestende jongeren in Ede. Wat veel minder mensen zien is de stille angst, waarbij contacten vermeden worden. Wat voor invloed hebben de aanslagen gehad op opmerkingen op de werkvloer? Hoe reageren moslims op hun steeds vijandiger wordende omgeving? Hun angst kan leiden tot terugtrekking in eigen kring. Wat je er ook van vindt dat moslims minder contacten leggen buiten hun eigen wereldje, zeker is dat het bedreigend is voor de integratie", zegt hij.

Acceptabel

Wat wel en niet acceptabel gevonden wordt, kan veranderen in de loop van de tijd. "Opvang in de regio, vol is vol, schaf de multiculturele samenleving af, het zijn zaken die Janmaat niet mocht zeggen, maar die nu bijna gemeengoed zijn geworden. Die liberalisering zie je ook aan bijvoorbeeld Mein Kampf. Het was altijd verboden om dat boek te verkopen, maar dat is langzaam aan het kenteren. Verkopers worden niet altijd veroordeeld. De andere kant op veranderen kan ook: het ontkennen van de holocaust werd pas in de jaren tachtig strafwaardig geacht", vertelt Van Donselaar. "In alle tijden is er een

> "De interetnische conflicten zijn vele malen ingewikkelder geworden dan het vroegere 'blank' tegen 'zwart'."

balans tussen het non-discriminatiestreven en de uitingsrechten. Die balans is aan maatschappelijke veranderingen onderhevig en je ziet de laatste tijd dat de uitingsvrijheden steeds belangrijker worden gevonden."

Blok vindt dat het bespreekbaar maken van problemen rond integratie en immigratie al langer speelt. "Dat kun je op het conto van Bolkestein schrijven. Wat wel veranderd is, is dat deze zaken voor het eerst hun weerslag hebben op de uitslag van de verkiezingen. Voor het eerst is er een kamermeerderheid die scherpe eisen aan immigratie en integratie wil stellen."

Er is een heel laag opheldering spercentage waar het gaat om racistisch geweld. Uit eerdere onderzoeken is gebleken dat daders vaak jongens tussen de 14 en 18 jaar zijn die bijvoorbeeld een joodse begraafplaats bekladden. Dikwijls vindt het geweld plaats in groepsverband. "Het is niet zo dat er echt van tevoren gepland wordt een delict te gaan plegen. Maar het is ook weer niet helemaal spontaan", vertelt Van Donselaar. Hij gaat verder: "Er is een grote verscheidenheid, veel ongelijksoortige gevallen. Er zijn uit de hand gelopen burenruzies, mensen die uit hun slof schieten. Er is sprake van geweld van extreemrechtse lieden tegen joden en moslims, verschillende groepen in het uitgaansleven discrimineren elkaar, er is geweld van moslims tegen joden - waarbij de conflicten in het Midden-Oosten als aanjager fungeren. De interetnische conflicten zijn vele malen ingewikkelder geworden dan het vroegere 'blank' tegen 'zwart'."

Blok ziet een verharding van de samenleving ten opzichte van anderhalf jaar geleden. "Maar het is goed dat de problemen nu bespreekbaar zijn. Dat betekent dat je ze kunt gaan oplossen. Racisme is allereerst een integratieprobleem. Wanneer er zo veel mensen immigreren, dat de autochtone bevolking het niet meer kan behappen, ontstaan er problemen. Natuurlijk moet allereerst de poli-

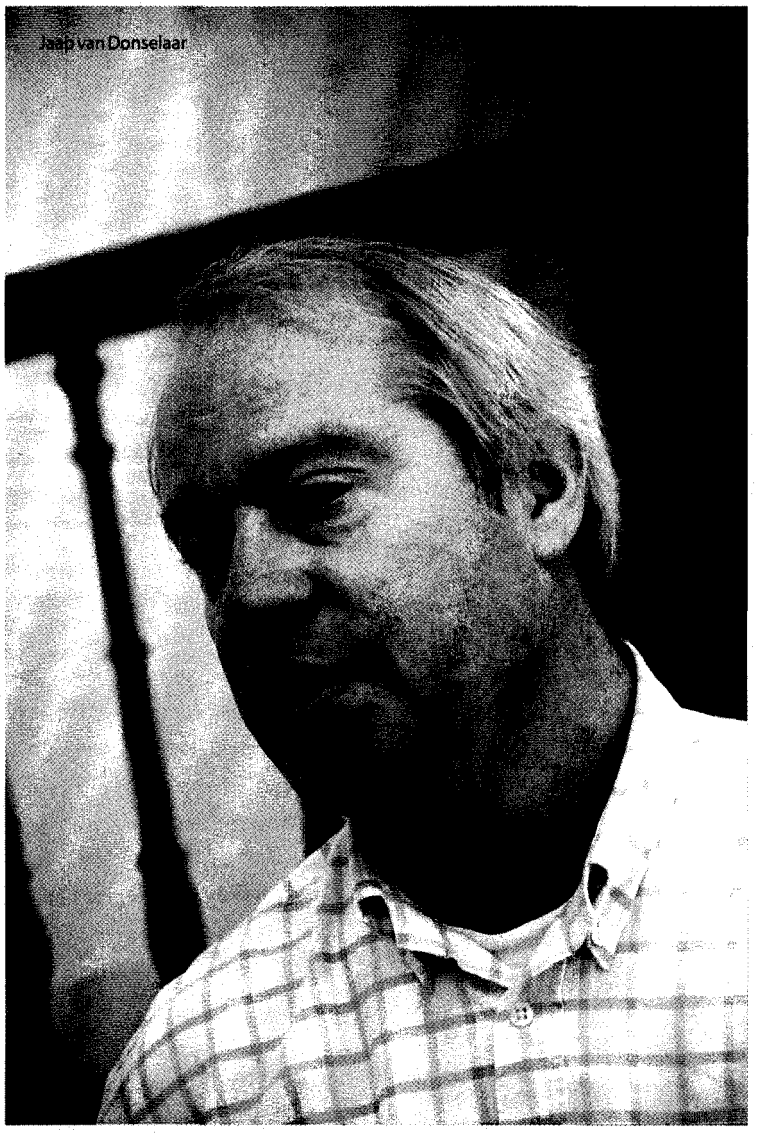

Jaap van Donselaar

tie optreden tegen alle vormen van racistisch geweld. Maar je moet ook de oorzaken van het probleem aanpakken. Wanneer we die oorzaken niet aanpakken, kan dat leiden tot racistisch geweld, hoewel dat natuurlijk nooit goed te praten is. Daarnaast zijn er het huisvestingsprobleem en de illegaliteit. Er zijn achterstandswijken waarvan tachtig procent van de bewoners van niet-Nederlandse afkomst is. Die scheiding brengt wantrouwen teweeg en dat kan weer racisme veroorzaken. Je moet dus zorgen voor een gemengde bevolking in de wijken. Naast de legale allochtone bewoners treffen we in deze wijken ook nog eens grote aantallen illegalen, naar schatting zo'n 150.000. Tot op heden is dit onvoldoende aangepakt, wat weer tot onvrede heeft geleid en daarmee voedingsbodem is voor racistisch geweld. Illegalen moeten dus het land uitgezet worden."

"Belangrijkste oplossing van het racismeprobleem ligt echter in de maatregelen die het kabinet voorstelt. We moeten de immigratie terugbrengen. Nu stromen er zo veel mensen het land binnen dat ze simpelweg niet meer zijn te verwerken in de samenleving. Natuurlijk moet Nederland open blijven voor echte politieke vluchtelingen, maar dat is nog geen vijf procent van de mensen die hier jaarlijks naartoe komen. De rest moet geweigerd worden aan de grens. Daarnaast moeten hogere eisen gesteld worden aan de integratie. Immigranten moeten een inburgeringscursus met goed gevolg afleggen, anders worden ze niet toegelaten. Ook mensen die hier al wonen en een uitkering hebben, moeten zo'n cursus volgen. Doen ze dat niet, dan wordt de uitkering gekort. Ook aan gezinshereniging worden strengere eisen gesteld. Voorheen moest iemand die een partner uit het buitenland wilde halen het minimumloon verdienen. Dat wordt nu opgetrokken naar 130% van het minimumloon. En ook de partner moet een inburgeringscursus volgen, na vooraf een borg gestort te hebben. Wordt de cursus met goed gevolg afgelegd, dan wordt de borg terug gestort."

Van Donselaar is het met Blok eens dat de integratie bevorderd moet worden. "Maar integratie is slechts ten dele een oplossing. Ook geïntegreerde mensen kunnen slachtoffer zijn van discriminatie en geweld. De grootste uitbarsting van racistisch geweld uit de geschiedenis, de holocaust, had weinig met integratievraagstukken te maken. Ook hedendaags antisemitisme heeft daar niets mee te maken. Aan de andere kant werkt racistisch geweld als een enorme rem op die integratie. Die impact moeten we niet bagatelliseren en dat is iets waar met name overheden zich nog wel eens schuldig aan maken. Racistisch geweld werkt juist segregatiebevorderend en al helemaal als het onvoldoende wordt aangepakt. Natuurlijk is integratie topprioriteit, maar met racistisch geweld heeft het maar zeer ten dele te maken."

Tekst: Lonneke van Eldijk
Fotografie: Hans van Asch

"Er komen zo veel mensen het land binnen dat ze simpelweg niet meer zijn te verwerken in de samenleving."

Frederique Janss,
coördinator bij Anti Discriminatie Bureau Haarlem

"In de regio Haarlem komen weinig meldingen van racistisch geweld binnen. Een tijdje geleden was er een voorval met een gezin dat asiel had gevraagd en gekregen. Zij kregen ook een woning toegewezen en daar werd twee of drie keer een steen door de ruit gegooid. Het dochtertje van de familie raakte gewond door de rondvliegende glasscherven."

"Ik ben ervan overtuigd dat racistisch geweld vaker voorkomt dan wordt gemeld. In de wandelgangen hoor je vaak verhalen over discriminatie. Ik dring er altijd bij mensen op aan om dat te melden. Ook al kunnen we er niet direct iets aan doen, dan krijgen we toch een overzicht van wat zich afspeelt. En als discriminatie structureel wordt, kunnen we bijvoorbeeld bij de overheid om maatregelen vragen."

"Sinds de aanslagen van 11 september heb ik sterk het idee dat er een toename is van discriminatie. In ieder geval heerst er grote onrust in de moslimgemeenschap. Bij enkele ADB's is er een toename in het aantal meldingen van racistisch geweld."

"De uitspraken van Pim Fortuyn waren voor diverse mensen reden om een klacht in te dienen. Ook heerst er nu een cultuur waarin mensen discriminerende uitspraken doen over buitenlanders, omdat ze vinden dat het nu eens gezegd mag worden. En dat is ook zo: waar jarenlang nog om veroordeeld wordt, kan nu gewoon gezegd worden. Zo zie je maar dat het behoorlijk tegenvalt met de hooggeprezen tolerantie in Nederland. Mensen zijn hard geworden."

Bij een Anti Discriminatie Bureau kan melding worden gemaakt van discriminatie en ongelijke behandeling, niet alleen op het gebied van etnische afkomst maar ook bijvoorbeeld man-vrouw discriminatie of discriminatie vanwege je seksuele geaardheid.

De ontwerp-kandidatenlijst is door het hoofdbestuur vastgesteld op 19 oktober 2002, na verkregen advies van de commissie Eerste Kamer. Deze lijst is gepubliceerd op www.vvd.nl, via het ThorbeckeWeb en in Politiek! jaargang 3 nr. 4. De kandidatenlijst zal worden vastgesteld in de buitengewone algemene vergadering op 15 maart 2003 te Papendal (Arnhem). De agenda voor deze vergadering is te downloaden via www.vvd.nl en opvraagbaar bij het algemeen secretariaat (alg.sec@vvd.nl/070-3613061).

mr.D.W.Zwart,directeur

REGIO

Kamercentrale	Aantal
Den Bosch	1
Tilburg	1
Gelderland	1
Rotterdam	1
Den Haag	3
Leiden	4
Dordrecht	2
Amsterdam	1
Den Helder	1
Haarlem	3
Zeeland	1
Utrecht	5
Friesland	2
Overijssel	2
Groningen	3
Drenthe	1
Limburg	3
Flevoland	3
Totaal	**38**

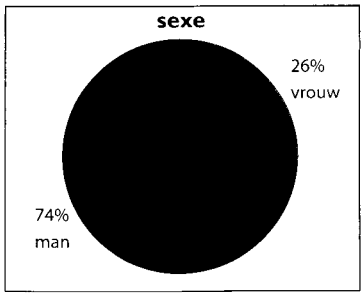

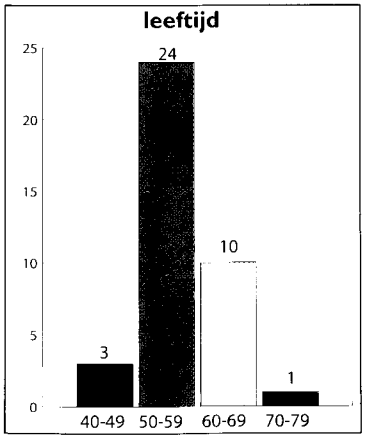

Tabel 1: code groslijst

a) Straat
b) Postcode
c) Plaats
d) Geboortedatum
e) Aanvang lidmaatschap VVD
f) Opleiding na de lagere school
g) Beroepshalve uitgeoefende functies gedurende de laatste 10 jaren
h) Functies in de VVD en/ of andere politieke partijen gedurende de laatste 10 jaren
i) Functies in (politieke) vertegenwoordigende lichamen gedurende de laatste 10 jaren
k) De onderwerpen die de voorlopige kandidaat naar eigen inzicht het beste liggen (zie code onderwerpen)
l) Afdeling, commissie of hoofdbestuur die betrokkene voorlopig kandidaat hebben gesteld

t.g.v. ruimtegebrek is informatie onder j) over gevolgde cursussen etc.weggelaten. Dit is wel gepubliceerd via www.vvd.nl

Tabel 2: code onderwerpen

1) Justitie
2) Binnenlandse Zaken
3) Buitenlandse Zaken en Ontwikkelingssamenwerking
4) Defensie
5) Financiën
6) Economische Zaken
7) Sociale Zaken en Werkgelegenheid
8) Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen
9) Volksgezondheid, Welzijn en Sport
10) Volkhuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer
11) Verkeer en Waterstaat
12) Landbouw, Natuurbeheer en Visserij

1. N.H.van den Broek-LamanTrip te Den Haag (v)
2. drs.D.J.D.Dees te Breda (m)
3. mr.M.E.Bierman-Beukema toeWater te Heemstede (v)
4. prof.dr.H.M.Dupuis teVoorschoten (v)
5. drs.P.J.H.M.Luijten teAmsterdam (m)
6. drs.L.M.L.H.A.Hermans te Beetsterzwaag (m)
7. dr.W.F.van Eekelen te Den Haag (m)
8. mr.M.P.M.van deVen te NieuweWetering (m)
9. M.J.Varekamp te Naaldwijk (m)
10. G.J.Swinkels te Best (m)
11. prof.dr.mr.E.M.Kneppers-Heynert te Sauwerd (v)
12. mr.A.Broekers-Knol te Overveen (v)
13. mr.A.van der Meer te Surhuizum (m)
14. prof.dr.U.Rosenthal te Rotterdam (m)
15. mr.P.Swenker te Hoogland (v)
16. dr.P.C.Plooij-van Gorsel te OudeWetering (v)
17. J.J.van Heukelum teTynaarlo (m)
18. mr.G.J.J.Biermans teVelden (m)
19. prof.dr.S.Dijkstra te Hengelo (Ov) (m)
20. ing.J.I.Hennekeij te Breskens (m)
21. ir.N.G.Ketting te Huizen (m)
22. C.G.J.van den Oosten te Maarssen (m)
23. drs.J.de Blécourt-Maas te Landgraaf (v)
24. drs.E.M.Kalsbeek-Schimmelpenninck van der Oije te Dalfsen (v)
25. mr.G.J.de Graaf te Loenen (Gld) (m)
26. drs.W.K.Hoekzema te Den Helder (m)
27. drs.E.Haaksman te Delfzijl (m)
28. C.J.Tydeman te Utrecht (v)
29. drs.F.Wijsenbeek te Den Haag (m)
30. drs.J.ten Hoope teAlmere (m)
31. J.Th.de Jongh te Leusden (m)
32. W.P.Keur te Nagele (m)
33. drs.A.B.Sakkers te Heerlen (m)
34. prof.dr.A.P.Buunk te Groningen (m)
35. H.V.Vrind te Rijswijk (m)
36. prof.dr.ir.T.deVries te Leiden (m)
37. ir.C.Maenhout te Lelystad (m)
38. mr.G.W.A.van derVelde te Bunnik (m)

Bezemer, de heer drs. J.

A: Bergsingel 112a
B: 3037 GL
C: Rotterdam
D: 22 april 1938
E: 1963

F: Gymnasium B; R.U. Leiden
G: Rijksambtenaar Ministerie OC&W, bestuurslid Internationale Wetenschappelijke Organisatie
H: Oud-Lid kamercentrale Rotterdam
I: Oud-deelraadslid
K: 3, 4, 6, 8, 11
L: Rotterdam

Bierman-Beukema toe Water, mevrouw mr. M.E.

A: Van Merlenlaan 35
B: 2101 GC
C: Heemstede
D: 11 maart 1943
E: 1970

F: Doctoraal Nederlands Recht
G: Regionaal inspecteur milieuhygiëne Z-H (staatstoezicht); directeur interbestuurlijke betrekkingen en informatievoorziening BZK
H: Afdelingsbestuur en partijraad (voor 1988); commissie verkiezingsprogramma (1994 en 1998); partijcommissie milieu
I: Gemeenteraad Heemstede; raadslid-fractievoorzitter-wethouder (1978-1988)
K: 2, 6, 10, 11, 12
L: HB

Biermans, de heer mr. G.J.J.

A: Lijsterweg 12a
B: 5941 AR
C: Velden
D: 29 maart 1954
E: 1994

F: HBS-A; Nederlands Recht; Fiscaal Recht
G: Partner Delloitte & Touche
H: Voorzitter afd. Venlo; lid diverse commissies van de VVD
I: -
K: 5, 6, 10
L: Commissie

Blécourt-Maas, mevrouw drs. J. de

A: Bungweg 14
B: 6374 RB
C: Landgraaf
D: 20 januari 1944
E: 1977

F: Doctoraal biologie met onderwijsbevoegdheid UvA
G: Diverse HBO-opleidingen: histologie, microbiologie en genetica; vanaf 1985 Open Universiteit: studiebegeleider/ examinator/auteur/cursusteamleider
H: Partijcie milieuhygiëne (tot 1998); landelijke ad hoc werkgroepen o.a. Landbouw, Duurzaam energiebeleid, Betuwespoorlijn, Nationaal ruimtelijk beleid; docent H.v. Somerenstichting o.a. Milieu en RO, secr. afd. Winterswijk; (vice)vz afd. Landgraaf (vanaf 1994); DB KC Limburg V&S (1997-2001); Bestuurdersvereniging Limburg; cie verkiezingsprg. 1999-2003 PS Limburg
I: Lid PS (N-H en Gelderland); lid GR (Edam-Volendam en Winterswijk; intergemeentelijk samenwerkingsorgaan (Waterland en Oost-Gelderland); AB/DB Ned. St. Geluidshinder (vanaf 1987); bestuur MDGO Heerlen (tot 1997); Faculteit best. Natuurweten schappen OU (1994-1997); klankbordgroep VROM Geluid en Wonen/maatschap. org.; vz Landelijk Meldpunt Gezondheid en Milieu (1998-2001); (vice)vz Raad van Toezicht Onderwijsbegeleidingsdienst regio O.Z Limburg (1998-2002) en vice-vz Raad van Toezicht Stichting Consent (Midden- en Zuid-Limburg); Lid staatscie Waterbeheer 21e Eeuw (1999-2000); lid Eerste Kamer der Staten Generaal (vanaf 2000)
K: 2, 8, 9, 10, 11, 12
L: HB

Bogaards, mevrouw mr. J.C.W.

A: Oude Raamstraat 5
B: 2011 ZG
C: Haarlem
D: 30 mei 1948
E: 1995

F: Doctoraal Nederlands Recht
G: Advocaat-Generaal bij het Gerechtshof; voorzitter Commissariaat voor de Media; rechter; docent
H: -
I: Gemeenteraadslid (tot 1980)
K: 1, 8
L: Haarlem

Broek-LamanTrip, mevrouw N.H. van den

A: Pompstationsweg 5
B: 2597 JT
C: Den Haag
D: 19 juli 1937
E: 1964

F: M.M.S. Kleuterleidster
G: Lid van het college van gedeputeerde staten van Gelderland (1982-1991); Burgemeester Heemstede 1993-2001)
H: Mede-opsteller diverse verkiezingsprogramma's; lid partijraad; dagelijks bestuur Vereniging van Staten- en Raadsleden; voorzitter Vereniging van Staten- en Raadsleden (1991-1993); adviserend lid hoofdbestuur VVD
I: Lid Eerste Kamer der Staten Generaal (1993-heden) Fractievoorzitter sinds 2000; Lid Provinciale Staten (1974-1993); Voorzitter Interprovinciaal Overleg (IPO) Welzijn
K: 2, 7, 8, 9
L: HB

Broekers-Knol, mevrouw mr. A.

A: Lonbar Petrilaan 8
B: 2051 EJ
C: Overveen
D: 23 november 1946
E: 1969

F: Gymnasium alpha; doctoraal examen Nederlands Recht
G: Directeur afdeling Moot Court Juridisch faculteit Universiteit Leiden
H: Bestuurslid Kamercentrale Haarlem; vice-voorzitter Ondercentrale Haarlem/Velsen; lid partijcommissies Justitie, Wetenschapsbeleid, Europese Zaken
I: Lid Eerste Kamer der Staten Generaal (sinds oktober 2001); Lid gemeenteraad Bloemendaal (april 1986-mei 1997)
K: 1, 2, 3, 8, 9
L: HB

Bruning, de heer H.J.J.

A: Tortellaan 4
B: 2566 CH
C: Den Haag
D: 3 juli 1938
E: 1974

F: HBS-B; TH-Delft, civiele bouwtechniek; management woningcorporaties (NWB)
G: Algemeen directeur Zomerhof Muys Groep BV (holding); senior consultant PRC Bouwcentrum BV
H: Bestuurslid kamercentrale Den Haag (tot 1998); voorzitter onderafdeling 1 - Den Haag (tot 1998); voorzitter ZH-VVD netwerk senioren
I: Lid Provinciale Staten van Zuid Holland
K: 9, 10
L: Den Haag

Buunk, de heer prof. dr. A.P.

A: Regentessestraat 25
B: 9717 ME
C: Groningen
D: 6 september 1947
E: 2002

F: Sociale Psychologie
G: Hooglereraar Sociale Psychologie Rijksuniversiteit Groningen (1990-heden); wetenschappelijk directeur Heymans Instituut voor Psychologisch Onderzoek; professor Invitado, Universidad de Valencia Spanje
H: -

I: Zie j.
K: 7, 8, 9
L: Groningen

Dake, de heer dr. A.C.A.

A: Amaliastraat 4
B: 2514 JC
C: Den Haag
D: 4 maart 1928
E: 1976

F: Gymnasium Betha; Doctoraal Rechten; Master of Arts in Int. Relations; Doctor Politiek Wetenschappen
G: Directeur Deltakabel Telecom BV; Alg. directeur Int. Development and Investment Trust NV
H: Commissielid buitenland; vice-voorzitter KC Den Haag; voorzitter kamercentrale Den Haag
I: -
K: 3, 4, 6, 8, 11, 12
L: Den Haag

Dees, de heer drs. D.J.D.

A: Zandberglaan 7
B: 4818 GH
C: Breda
D: 13 december 1944
E: 1967

F: HBS-B; doctoraal farmacie; apothekersexamen
G: Lid Tweede Kamer; staatsecretaris Volksgezondheid en Sport
H: Lid Eerste Kamer der Staten Generaal (vice-voorzitter van de VVD-fractie) lid redactie Liberaal Reveil
I: Lid Tweede Kamer; lid Eerste Kamer
K: 3, 4, 8, 9
L: HB

Dijkstra, de heer prof. dr. S.

A: Reviusstraat 15
B: 7552 GG
C: Hengelo (Ov)
D: 22 februari 1938
E: 1990

F: ULO; Pedagogische academie; Studie Psychologie
G: Visiting professor aan de Syracuse Universerty in de VS (1988); consultant voor DHV Consultants (1989); visiting professor aan de Lomonov Universiteit te Moskou (1996); decaan Faculteit Toegepaste Onderwijskunde (1985-1988, 1994-1995); hoogleraar Onderwijskunde aan de Faculteit Toegepaste Onderwijskunde van de Universiteit Twente
H: Lid afd. Hengelo (1992-1994); interim voorzitter afd. Hengelo (1994); lid kandidaatsstellingscie gemeenteraadverkiezingen Hengelo (1997); lid vertrouwenscie VVD-fractie Hengelo; lid partijcie Onderwijs
I: -
K: 8
L: Hengelo (Ov)

Dupuis, mevrouw prof. dr. H.M.

A: Benvenutolaan 33
B: 2253 AH
C: Voorschoten
D: 30 mei 1945
E: 1995

F: Doctor Godgeleerdheid; kand. Rechten
G: Hoogleraar (medische) ethiek
H: Lid commissie Liberalisme 21e eeuw; lid partijraad; lid kernredactie Liberaal Reveil
I: Lid Eerste Kamer der Staten Generaal (1995-heden)
K: 1, 8, 9
L: HB

Eekelen, de heer dr. W.F. van

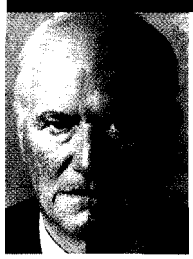

A: E. Mauhslaan 187
B: 2597 HE
C: Den Haag
D: 5 februari 1931
E: 1966

F: Gymnasium B; Rechtenstudie RU Utrecht; Politieke Wetenschappen Princeton University; doctor in de Rechtsgeleerdheid
G: Staatssecretaris van Defensie en Buitenlandse Zaken; lid Tweede Kamer; minister van Defensie, secretaris-generaal WEU
H: Voorzitter Defensie commissie
I: Lid Eerste Kamer, eerste ondervoorzitter; vice-president NAVO Assemblee; plv. lid Europese Conventie
K: 3, 4
L: HB

Graaf, de heer mr. G.J. de

A: Hameinde 4
B: 7371 CS
C: Loenen (Gld)
D: 28 februari 1950
E: 1976

F: Gymnasium A; Nederlands Recht, hoofdrichting publiekrecht.
G: Burgemeester van Vught (1989-1999); burgemeester van Helvoirt wnd. (1-10 t/m 31-12 1995; burgemeester van Udenhout wnd (16-09 t/m 31-12 1996; burgemeester van Apeldoorn (1999-heden)
H: Voorzitter verkiezingsprogramma Provinciale Staten Noord-Brabant (1994-1995); commissielid kandidaatstelling Provinciale Saten Noord-Brabant (1998); lid CvA Politie (2001-2002)
I: Lid Raad en DB Stadgewest 's-Hertogenbosch (1990-1999); lid Raad en DB Regio Stededriehoek (1999-heden)
K: 1, 2, 4, 10
L: Apeldoorn

Graaff, de heer G.A. de

A: Kotter 5
B: 2401 MV
C: Alphen a/d Rijn
D: 15 juli 1944
E: 1970

F: HBO Gemeenteadministratie; HBO Gemeentefinanciën
G: Gemeentesecretaris van Alphen aan den Rijn en Voorschoten; Ambtenaar in Rijswijk en Naaldwijk; medewerker van Nederlandse Gemeenten; Docent bestuursdienstonderwijs; Voorzitter redacties handboeken; lid redactieraad tijdschrift; rencentelijk gevestigd als adviseur en interim-manager
H: Bestuurslid Kamercentrale Leiden; secretaris provinciecentrale Zuid-Holland
I: -
K: 2, 5, 6, 8, 9, 10, 11
L: Alphen aan den Rijn

Haaksman, de heer drs. E.

A: Zwet 13
B: 9932 AA
C: Delfzijl
D: 8 oktober 1950
E: 1970

F: Doctoraal Bestuurswetenschappen R.U. Utrecht
G: Burgemeester Delfzijl
H: Voorzitter Bestuurdersvereniging VVD; adviseur hoofdbestuur VVD; lid commissie Verkiezingsprogramma 2002-2006
I: -
K: 2, 6, 10, 11
L: Commissie

Harmelen, de heer J. van

A: Zonnemare 31
B: 4571 CW
C: Axel
D: 13 mei 1944
E: 2002

F: MULO A; Middenstandsdiploma; HBS-B

G: Officier Koninklijke Luchtmacht 1965-2000
H: -
I: -
K: 4, 10, 11
L: Oost-Zeeuws Vlaanderen

Hennekeij, de heer ing. J.I.

A: Anker 5
B: 4511 KB
C: Breskens
D: 1 oktober 1948
E: 1972

F: HTS
G: Lid college van Gedeputeerde Staten van de provincie Zeeland, alsmede diverse nevenfuncties
H: Lid Gedeputeerde Staten Zeeland
I: Lid Provinciale Staten Zeeland
K: 2, 6, 10, 11
L: West-Zeeuws Vlaanderen

Hermans, de heer drs. L.M.L.H.A.

A: Helomapark 5
B: 9244 BT
C: Beetsterzwaag
D: 23 april 1951
E: 1969

F: HBS-A; Politicologie (bestuurskunde)
G: Lid Tweede Kamer, vice-voorzitter VVD-fractie (1977-1990) burgemeester Zwolle (1990-1994); Commissaris van de Koningin in Friesland (1994-1998); Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen (1998-2002)
H: Voorzitter Topkadercursus (1982-1998);
I: Lid Gemeenteraad Nijmegen (1974-1978); lid Beneluxraad (1982-1990); voorzitter Parlementaire Enquetecommissie Paspoortproject (1988); voorzitter Korpsbeheerdersberaad (1992-1994); voorzitter commissie Betuweroute (1995-1996); voorzitter Begeleidingscommissie Verkenningsfase Ruimtetekort Mainport Rotterdam (1997-1998); lid Raad van Toezicht Academisch Ziekenhuis Groningen (1994-1998)
K: 2, 8, 9, 11
L: Commissie

Heukelum, de heer J.J. van

A: Zandlust 5
B: 9482 WJ
C: Tynaarlo
D: 2 januari 1943
E: 1983

F: MULO; Gymnasium A; Sociale Academie; PAO-Sociaal Management
G: Zelfstandig organisatie adviseur (vanaf 1998); directeur Thuiszorgorganisatie (vanaf 1983)
H: Voorzitter kamercentrale Drenthe; lid commissie 'Ongebroken lijnen'
I: -
K: 2, 7, 9, 12
L: HB

Hoek, de heer ing. Ph. van den

A: Wildbaan 13
B: 8222 AE
C: Lelystad
D: 22 december 1943
E: 1966

F: Hogere Landbouw School
G: Landbouwer
H: -
I: -
K: 5, 6, 10, 11, 12
L: Lelystad

Hoekzema, de heer drs. W.K.

A: Vogelzand 3515
B: 1788 MG
C: Den Helder
D: 21 juli 1939
E: 1970

F: Doctoraal examen Economische Wetenschappen Groningen
G: Burgemeester Coevorden (1975-1982); staatssecretaris Defensie (1982-1986); burgemeester Huizen (1987-1995); burgemeester Den Helder (1995-2001)
H: Voorzitter kamercentrale Drenthe; hoofdbestuurslid VVD (1977-1979); partijvoorzitter VVD (1994-1999); voorzitter partijcommissie Binnenlandse Zaken (1999-heden); lid partijraad (1999-heden)
I: Lid Provinciale Staten Utrecht (1974-1975); fractievoorzitter in gemeenteraad Rhenen (1974-1975)
K: 2, 4, 5, 6, 10, 11
L: Den Helder

Hoope, de heer drs. J. ten

A: Govert Flinckstraat 90
B: 1318 KM
C: Almere
D: 30 juli 1942
E: 1989

F: Technische natuurkunde TU-Delft; Geschiedenis en Wijsbegeerte der Natuurwetenschappen RU Utrecht; doctoraal examen Experimentele Natuurkunde RU Leiden
G: Managing director Delft Top Tech BV; directeur J&N International BV; directeur Digital Equipment BV; directielid Philips Telecommunications en Infromatiesystemen
H: Voorzitter partijcommissie Wetenschap en Technologie beleid
I: Voorzitter Vereniging van ANVR-reisorganisatoren; lid bestuur ANVR; lid Raad van commissarissen Nederlandse Omroepzender Mij. (NOZEMA)
K: 3, 6, 8, 11
L: Commissie

Jongh, de heer J.Th. de

A: Maisland 1
B: 3833 CR
C: Leusden
D: 15 augustus 1946
E: 1973

F: Gemeentelijke Middelbare Handelsdagschool; beëdigd taxateur en makelaar in bedrijfsinventarissen
G: Directeur/eigenaar 'De Veluwe Raadgeving'
H: Lid bestuur kamercentrale Utrecht; lid partijraad VVD (1988-1991); lid partijcommissie FEZ/MKB; lid werkgroep Biotechnologie VVD-verkiezingsprogramma
I: Wethouder (1987-1998); deelnemer in gewestelijke stuurgroepen gekoppeld aan de portefeuille (1987-1998); adviseur van het bestuur van de Bedrijvenkring Leusden (1987-1998); lid van het bestuur van de Provinciale Welstandscommissie (1987-1994); lid stuurgroep promotie en acquisitie provincie Utrecht (1987-1998); lid DB Recreatieschap Utrechtse Heuvelrug, Vallei- en Kromme Rijngebied (1994-1998); lid bestuur GGOGD te Amersfoort (1994-1998)
K: 6, 10, 12
L: Leusden

Kalsbeek-Schimmelpenninck van der Oije, mevrouw drs. E.M.

A: Heinoseweg 4d
B: 7722 JP
C: Dalfsen
D: 19 april 1941
E: 1985

F: MMS, (Colloquium Doctum Wiskunde); doctoraal Bestuurskunde Universiteit Twente; getuigenschrift International Recht Rijks Universiteit Leiden (postdoc)
G: Wetenschappelijk onderzoeker; directeur Stichting Chronisch Zieken Kinderen en Jongeren (1993-1994); invallend docent Arbeidsrecht en Sociale Zeker heidsrecht HEAO; beleidsmedewerker bij zorggerelateerde instellingen
H: Lid adviesraad Vrouwen VVD voor Overijssel; adviseur KC overijssel voor vrouwen VVD; secretaris/penningmeester VVD Statenfractie Overijssel, secretaris steun-raadsfractie VVD Dalfsen; docent Haya van Somerenstichting
I: Lid Statenfractie in Overijssel (sinds 1994)
K: 5, 6, 8, 9
L: Dalfsen

Ketting, de heer ir. N.G.

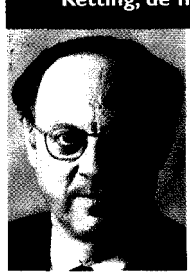

A: Duinweg 19
B: 1272 AE
C: Huizen
D: 24 oktober 1938
E: 1970

F: HBS-B; TU-Delft (weg-en waterbouw)
G: Voorzitter directie NV

Samenwerkende Elektriciteits-Produktiebedrijven (SEP)
H: Lid partijraad; lid VSR; (ere)voorzitter afdeling Huizen; lid Eerste kamer der Staten Generaal
I: Voorzitter Commissie voor de Milieu Effect Rapportage; lid Raad van Commissarissen Getronics NV; Raad van Commissarissen Koninklijk Gist Brocades NV; Raad van Commissarissen NKF Holding NV; president-commissaris Holec Holland NV; president-commissaris NV Avira; lid Raad van Commissarissen Eneco; lid Raad van Advies ABN-AMRO; lid Stuurgroep Privatisering Infrastructuur (V&W/Financiën); president Eurelectric; lic Coal Industry Advisory Board; lid Industrial Advisory Board van de International Council of Scientific Unions; beschermheer Polish Clean Air Foundation; penningmeester bestuur stichting Energy & Environment Netherlands; secreta-ris/penningmeester bestuur Nederlands Forum voor Techniek en Wetenschap; lid Koninklijk Instituut van Ingenieurs; lid Raad van Advies Universiteitsfonds Delft; lid Europese Beweging Nederland; lid ECN Industrieel Advies college; lid Algemeen Energieraad; lid Professional Consultative Committee on Gas van DG XVII (Europese Unie); diverse adviesfuncties in binnen- en buitenland
K: 6, 10, 11
L: HB

Keunen, de heer prof. dr. J.E.E.

A: Kievietslaan 23
B: 2243 GB
C: Wassenaar
D: 2 oktober 1954
E: 2000

F: 1967-1972 HBS-B; drs. Nijmegen 1978, arts Nijmegen 1980; res. 1e luitenantarts 1981; oogarts Utrecht 1985; doctor Utrecht 1988; Europese oogartsen licentie (EBOD) Parijs 1996; oudreserve kapiteinarts met Officierskruis, 1999
G: Oogarts; hoogleraar oogheelkunde en afdelingshoofd Leids Universitair Medisch Centrum
H: Partijcommissie Volksgezondheid (2002)
I: Secretaris Nederlands Oogheel kundig Gezelschap (1994-2002); National Delegate, European Board of Ophthalmology (Europese oogartsen associatie); extern adviseur College voor Zorgverzekeringen, Amstelveen; commissielid Nederlandse organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek (NWO), Den Haag
K: 8, 9
L: Commissie

Keur, de heer W.P.

A: Zuidwesterringweg 15
B: 8308 PC
C: Nagele
D: 28 april 1950
E: 1977

F: MULO; MLS
G: Vennoot/eigenaar Keur Landbouw Bedrijven; vennoot/eigenaar Flevo Transport; ad interim manager/ fusieleider
H: -
I: Lid Provinciale Staten Flevoland (1991-1994); lid Tweede Kamer (1994-1998); Lid Provinciale Staten Flevoland (2002-2003)
K: 4, 6, 11, 12
L: Noordoostpolder

Kneppers-Heynert, mevrouw prof. dr. mr. E.M.

A: Langs de Tocht 13
B: 9771 BR
C: Sauwerd
D: 17 juli 1951
E: 1981

F: Nederlands Recht
G: Hoogleraar RU Groningen, Faculteit Bedrijfskunde (1990-heden)
H: Ondersteuningscommissie PS Groningen; landelijke verkiezingsprogramma commissie (2002)
I: Plv. kroonlid SER; lid commissie ARBO; lid commissie AOM; lid Eerste Kamer; voorzitter vaste kamercommissie SoZaWe (1999-2002)
K: 1, 6, 7
L: HB

Kraak, de heer ir. ing. K.

A: Slenerweg 1a
B: 7848 AD
C: Schoonoord
D: 14 maart 1933
E: 1989

F: HTS; TU Delft
G: Directeur/eigenaar eigen bedrijven; organisatie-adviseur voor andere bedrijven; hotelier
H: Voorzitter afdeling Berkel en Rodenrijs; bestuurslid Ondercentrale 't Groen Hart; nummer 15 op de kandidatenlijst Europees Parlement 1994; groslijst Tweede Kamer 1998
I: -
K: 6, 10, 11, 12
L: Coevorden

Luijten, de heer drs. P.J.H.M.

A: Amstel 256a
B: 1017 AL
C: Amsterdam
D: 28 april 1954
E: 1971

F: HBS, Politieke Wetenschappen Rijksuniversiteit Leiden
G: Directeur Corporate Affairs Schiphol Group sedert 2000; Bestuursvoorzitter maatschap Van Luyken Communicatie Adviseurs 1994-2000; COO Entente International Communication Brussels (1990-1994)
H: Voorzitter kamercentrale Amsterdam (1990-1994); lid partijraad (1990-1995); secretaris Liberaal Reveil (sedert 1976)
I: Lid Eerste Kamer der Staten Generaal (1995-heden) daarvoor 12 jaar gemeenteraadslid Amsterdam
K: 2, 3, 5, 6, 8
L: HB

Maenhout, de heer ir. C.

A: Punter 26-16
B: 8242 EA
C: Lelystad
D: 6 augustus 1944
E: 1981

F: LUW Wageningen
G: Adj.directeur CPRO-DLO Wageningen; directeur Bloembollenkeuringsdienst Lisse
H: Raadslid Lelystad (1982-1990); statenlid Flevoland, fractievoorzitter (1991-heden)
I: Bestuurslid kamercentrale Flevoland
K: 2, 11, 12
L: Lelystad

Meer, de heer mr. A. van der

A: Koaiwei 4
B: 9283 XT
C: Surhuizum
D: 8 april 1952
E: 1970

F: Rechten RU Groningen
G: Rechter Leeuwarden; kantonrechter Leeuwarden
H: Bestuurslid afd. Achtkarspelen
I: Raadslid gemeente Achtkarspelen (1988-1995); statenlid provincie Friesland (1995-heden)
K: 1, 2, 5
L: Leeuwarden en Achtkarspelen

Niesten, de heer Th.P.M.

A: Hommerterweg 126
B: 6431 EZ
C: Hoensbroek
D: 6 mei 1944
E: 1974

F: MULO-A; Gemeente-administratie I en II
G: Afdelingshoofd gemeente Heerlen; lid dagelijks bestuur waterschap Roer en Overmaas
H: -
I: Lid Provinciale Staten Limburg; wethouder Heerlen; raadslid/

fractievoorzitter Hoensbroek/Heerlen
K: 2, 11
L: Heerlen

Oosten, de heer C.G.J. van den

A: Maarsseveensevaart 7d
B: 3601 CC
C: Maarssen
D: 1 april 1944
E: 1971

F: MBO leergangen staatsinrichting en openbare financiën
G: Directeur BV
H: Afdelingsvoorzitter Maarssen; lid partijcommissies; diverse ad-hoc commissies Bestuurdersvereniging, waaronder voorzitter commissie leidraad provincieprogramma
I: Raadslid/wethouder/loco-burgemeester Maarssen; lid Provinciale Staten Utrecht; gedeputeerde; wnd. Commissaris van de Koningin; fractievoorzitter; voorzitter IPO-bestuursorganisatie
K: 2, 5, 6, 10, 11
L: Nieuwegein

Plooij-van Gorsel, mevrouw dr. P.C.

A: Plantage 25
B: 2377 AA
C: Oude Wetering
D: 20 maart 1947
E: 1980

F: HBS-B; doctoraal Psychologie; promotie tot dr. in de Geneeskunde; managementtraning; bedrijfseconomie
G: Wetenschappelijk hfd. medewerker RU Leiden (1973-1987); hfd. Congressen & Seminars NIVE (1987-1991); hfd. Verkoop Service One Group (1991-1994); lid EP (1994-heden)
H: Plv. lid LPC (1984-1994); redactielid Liberale Vrouw (1987-1991); pen ningmeester kamercentrale Leiden (1991-1994); Eurocontact (1992-1994); trainer Actief Besturen (1993-1994)
I: Vice-voorzitter commissie Universiteitsraad RU Leiden (1985-1987); schaduwfractie Alkemade (1986-1987); lid Europees Parlement (1994-heden)
K: 3, 5, 6, 8
L: Reeuwijk

Rosenthal, de heer prof. dr. U.

A: Jan Witkampstraat 34
B: 3065 NA
C: Rotterdam
D: 19 juli 1945
E: 1984

F: Politieke wetenschappen
G: Hoogleraar Erasmus Universiteit Rotterdam (1980-1987); hoogleraar Universiteit Leiden (1987-heden); lid Algemeen Bestuur NWO (1997-2002); voorzitter COT Instituut voor Veiligheids- en crisismanagement BV
H: Lid Curatorium Teldersstichting (2000-heden); voorzitter kern redactie Liberaal Reveil (1998-heden); lid Raad van Advies mr Annelien Kappeyne van de Coppello-stichting (1996-heden); voorzitter/lid verschillende landelijke en lokale commissies
I: Lid Eerste Kamer (1998-heden); kroonlid SER (1994-heden)
K: 1, 2, 3, 4, 8
L: HB

Sakkers, de heer drs. A.B.

A: Parc Imstenrade 141
B: 6418 PP
C: Heerlen
D: 28 mei 1948
E: 1986

F: Doctoraal Sociale Geografie
G: Burgemeester van Heerlen
H: Bestuurslid kamercentrale Groningen; gedeputeerde Provincie Groningen
I: -
K: 2, 3, 4, 6, 8
L: Heerlen

Schleurholts, mevrouw G.A.

A: Oude Hoflaan 1
B: 9751 BK
C: Haren
D: 12 augustus 1946
E: 1979

F: Gymnasium (4 jaar); HBO (algemeen klinisch analist)
G: -
H: -
I: Lid Provinciale Staten Groningen (1982-1994); lid gemeenteraad Haren (1990-2002); wethouder VVD gemeente Haren, eerste loco-burgemeester (1994-2002); lid bestuurlijk/ambtelijke commissie beleidsplanning provincie Groningen (1987-1990); lid rekeningcommissie provincie Groningen (1987-1991); lid schaduwfractie VVD (eerste opvolger) voor de gemeenteraad van Haren (1983-1990); lid landelijke kencommissie RO van de VNG (1994-1998)
K: 2, 8, 9, 10, 11, 12
L: Haren

Spier-van der Woude, mevrouw mr. R.L.

A: Gerrit van der Veenstraat 17
B: 1077 DM
C: Amsterdam
D: 8 februari 1939
E: 1967

F: Gymnasium; Geschiedenis (gedeeltelijk); Rechten
G: Arbitrages, o.a. RIAGG, jeugdhulpverlening; wnd. voorzitter Huurcommissie Ressort Amsterdam; commissie van Beroep bijzonder onderwijs; commissie van toezicht P.I. Overamstel (Bijlmerbajes); commissie Geschillen W.B.V. Het Oosten/Amsterdam (vz)
H: Gemeenteraad (1990-2002)
I: Gemeenteraad, vice-fractievoorzitter; voorzitter commissie AZ; voorzitter commissie van Beroep/Bezwaar; plv. voorzitter commissie Cultuur/Media; Plassenraad Recreatieschap Vinkenveenseplassen (1994-1998); DB (sinds 1998)
K: 1, 2, 3, 8, 10, 11
L: Amsterdam

Swenker, mevrouw mr. P.

A: Park Schoonoord 27
B: 3828 AK
C: Hoogland
D: 24 juni 1947
E: 1997

F: Gymnasium A; Rechtenstudie
G: Directeur Landelijke Vereniging van Artsen in Dienstverband (1981-1989); directeur van een der drie ziekenhuizen van het Medisch Spectrum Twente te Enschede rijdens de fusieperiode (1989-1991); directeur Zorg van de Vereniging Nederlandse Zorgverzekeraars (VNZ) te Zeist (1991-1994); directeur Zorg van Zorgverzeke raars Nederland te Zeist door fusie rechtsopvolger van VNZ en het KLOZ (1995-1998); onafhankelijk voorzitter van de Nederlandse Vereniging van Makelaars in Assurantiën te Amersfoort (1998-2000); onafhankelijk voorzitter van de koepelorganisatie 'Ambulancezorg Nederland'; onafhankelijk voorzitter van de Stuurgroep 'Openbare Gezondheidszorg' (2001-heden)
H: Lid van de Eerste Kamer der Staten Generaal (1999-heden); voorzitter partijcommissie Volksgezondheid (1998-1999)
I: -
K: 7, 9
L: HB

Swinkels, de heer G.J.

A: Nieuwstraat 52
B: 5683 KD
C: Best
D: 6 november 1947
E: 1970

F: HBS-B (5 jaar); Diverse management automatiserings-opleidingen
G: Manager automatiseringsbedrijf (1974-1992); directeur administratiekantoor (1990-heden); directeur Beleggingsmaatschappijen 1987-heden)
H: Voorzitter afdeling Best
I: Gemeenteraadslid (1974-1998);

regioraadslid (1976-1998); wethouder (1982-1998)
K: 6, 7, 9, 12
L: Best en Eindhoven

Tydeman, mevrouw C.J.

A: Ramstraat 19
B: 3581 HC
C: Utrecht
D: 5 mei 1950
E: 1974
F: Gymnasium; Rechten (onvoltooid)
G: Ministerie van Onderwijs en Wetenschappen (1991-1994) en van daaruit; lid landelijk procesmanagementteam basisvorming (1991-1992); lid landelijk commissie allochtone leerlingen in het onderwijs (commissie Van Kemenade) (1991-1992); voorzitter landelijke werkgroep vrouw en management in het voortgezet onderwijs (1992-1994); voorzitter landelijke besturen- en vakorganisaties convenant fusies in het basisonderwijs (in het kader van Toerusting en Bereikbaarheid) (1992-1994); secretaris Interprovinciaal Overleg (1994-1996); penningmeester Vereniging Openbaar Onderwijs (1995-heden)
H: Fractievoorzitter
I: Lid raadscommissie Utrecht Oost; bestuurscommissie O.O. Houten
K: 2, 8, 9
L: Utrecht

Varekamp, de heer M.J.

A: Opstalweg 5a
B: 2671 LW
C: Naaldwijk
D: 22 mei 1942
E: 1970
F: MULO B; tuinbouwvakopleiding; MBA (Moderne Bedrijfsadministratie); M-O Economie (geen examen)
G: Tuinbouwondernemer; lid Eerste Kamer der Staten Generaal (VVD)
H: Lid Eerste Kamer der Staten Generaal (1995-heden)
I: Voorzitter bestuur Agrarische Hogeschool Delft (1985-2000); voorzitter Raad van Commissarissen Bloemenveiling Holland; voorzitter Raad van Commissarissen Beekenkamp (1989-2002); lid Raad van Commissarissen Grontmij. (1986-heden); lid Raad van Commissarissen Rockwool/Grodan BV (1996-heden); lid raad van Toezicht RABO Nederland (1983-2002); voorzitter Reconstructie Commissie Westland (1998-2002); voorzitter Raad van Toezicht VVV-Westland (1997-2000); voorzitter Koninklijk Nederlands Landbouw Comité (1985-1995); commissaris Avero, later AVCB verzekeringen (1986-1994); lid Presidium C.O.P.A.-Brussel (1985-1995); voorzitter Landbouwschap (1986-1988, 1993-1995); lid c.q. plv. lid SER (1987-1995); vice-voorzitter LTO Nederland (1994-1995); commissaris van Agridata BV (1990-1996); voorzitter Frugi Venta (sinds 2000); voorzitter Kamer van Koophandel Haaglanden (sinds 2000); voorzitter NAO (1999-heden)
K: 1, 2, 4, 5, 6, 10, 11
L: HB

Velde, de heer mr. G.W.A. van der

A: Zr. Spinhovenlaan 21
B: 3981 CR
C: Bunnik
D: 5 december 1953
E: 1981
F: Nederlands Recht RU Utrecht (1978)
G: Informatie adviseur en projectleider Cap Gemini; manager Information Technology Nedlloyd; management consultant
H: Lid partijcommisie BiZa (1981-1986); lid en secretaris partijcommissie Justitie (1989-1995); lid partijcommissie Wetenschap en Technologie (1995-heden); vice-voorzitter afdeling Bunnik (1995-2000)
I: -
K: 1, 2, 6, 7, 9
L: Bunnik-Odijk-Werkhoven

Ven, de heer mr. M.P.M. van de

A: Voorweg 161
B: 2376 BD
C: Nieuwe Wetering
D: 28 november 1954
E: 1975
F: Gymnasium B; Rijksuniversiteit Leiden
G: Vennoot Ernst & Young Belastingadviseurs
H: Voorzitter Commissie Belastingen (1994-1998); voorzitter afdeling Alkemade (1993-1996); secretaris afdeling Alkemade (1990-1993)
I: -
K: 1, 5, 6, 7
L: Alkemade

Vries, de heer prof. dr. ir. T. de

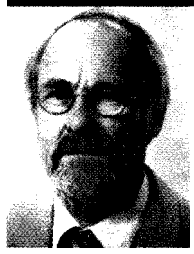

A: Hooigracht 46
B: 2312 KV
C: Leiden
D: 9 november 1940
E: 2000
F: Universiteit wiskunde en informatica, promotie in kl chemie
G: Directeur Provinciale Raad Volksgezondheid; Registratiekamer (privacy wetgeving, lid presidium informatica); UHU Hoogleraar gezondheidszorg en technologie; UT Hoogleraar toekomststudies gezondheidszorg (met name informatica en communicatie technologie- ICT)
H: Lid commissie Wetenschap en Technologie
I: -
K: 1, 6, 8, 9
L: Commissie

Vrind, de heer H.V.

A: Van Hardenbroeklaan 18
B: 2288 CC
C: Rijswijk
D: 14 maart 1946
E: 1974
F: Economie; accoutantcy
G: Wethouder Rijswijk; vicevoorzitter Nationaal Orgaan Sociale Werkvoorziening; lid college Toezicht Zorgverzekeringen; zelfstandig accountant/ interimmanager; president Workability International Europe; treasurer Workability International (worldorganisation); interim manager
H: Raadslid Rijswijk; voorzitter ondercentrale Rijswijk; voorzitter/lid partijcommissie Sociale Zaken
I: Lid bestuur Stichting Jeugdzorg; lid programmacommissie Zorg Onderzoek Nederland (Conument); lid programmacommissie Zorg Onderzoek Nederland (sexe en gezondheid); lid Netwerk technologie Kivi/STT; lid Bataafsch Genootschap etc.
K: 3, 5, 6, 7, 9
L: Rijswijk

Wigboldus, de heer R.

A: Verlengde Hereweg 206
B: 9722 AN
C: Groningen
D: 20 mei 1941
E: 1975
F: HBS, 3 jaar; HTS Bouwkunde, geen diploma; The London School of Foreign Trade; diverse management- en technische cursussen
G: Directeur SKH (1986-heden); secretaris, gedelegeerd bestuurslid, SHR te Wageningen (1976-heden)
H: Lid hoofdbestuur VVD (1982-1987); vier jaar lid van partijraad; vice-voorzitter kamercentrale Groningen (1980-1987); bestuurslid VVD afdeling Hilversum, waarvan 6 jaar voorzitter
I: Oud gemeenteraadslid Groningen (1 jaar, was opvolgend)

K: 2, 3, 6, 7, 10, 11
L: Groningen

Wijsenbeek, de heer drs. F.

A: Parkweg 28
B: 2585 JK
C: Den Haag
D: 16 juni 1944
E: 1964
F: Gymnasium A; doctoraal Rechten; MA Political Science
G: Bedrijfsadviseur Europese Zaken; Directeur Fipra Ned.
H: Lid partijcommissie Europese Zaken; lid selectiecommissie gemeenteraadsfractie VVD Den Haag; voormalig lid partijcommissie Verkeer en Waterstaat; voormalig vice-voorzitter afd. Den Haag
I: Lid Europees Parlement (1984-1999), (fractie woordvoorder vervoer-juridische zaken-intergrale markt)
K: 1, 3, 6, 11
L: Den Haag

Zijlmans, de heer mr. drs. H.N.A.J.

A: Augustuslaan 50
B: 6642 AB
C: Beuningen
D: 25 juli 1947
E: 1977
F: Rechten; economie
G: Ambtenaar CRM; burgemeester Wijhe (1978-1985); burgemeester Beuningen (1986-heden)
H: Voorzitter commissie Welzijn; vice-voorzitter kamercentrale Gelderland; (mede)auteur verkiezingsprogramma 1986
I: Lid Provinciale Staten Gelderland sinds 1991, vanaf 1999 fractie-voorzitter
K: 2, 5, 9, 10
L: Beuningen

Wilt u de VVD steunen?

Wilt u de VVD steunen?

Campagne voeren kost veel geld. Wilt u de VVD helpen om deze nieuwe campagne te kunnen financieren? Maak dan een bijdrage over op rekeningnummer **400 07 16** t.n.v. VVD-financiële actie te Den Haag.

Wilt u op de hoogte blijven?

Al enkele maanden bestaat het zogenaamde ThorbeckeWeb, een digitale nieuwsbrief. Juist ook in campagnetijd leest u hierin nuttige informatie over bijvoorbeeld procedures en activiteiten. Wilt u ook op de hoogte blijven? Stuur dan een e-mail met daarin vermeld uw naam en adresgegevens naar **thorbeckeweb@vvd.nl.**

thorbeckeweb@vvd.nl

€25,- korting voor lezers op Antisliptraining

Extra controle over uw auto

Speciaal voor lezers van Politiek! is er een antisliptraining georganiseerd op zondag 1 december. Tijdens deze geheel verzorgde dag wordt gewerkt aan een betere voertuigbeheersing in gevaarlijke situaties. Spannend, maar vooral nuttig omdat u straks beter voorbereid de weg op gaat.

Vroeger bezochten vooral waaghalzen de slipscholen. Lekker slippen als vertier. Tegenwoordig wordt een antisliptraining gezien als een bijna noodzakelijk aanvulling op het rijbewijs. Het Nederlandse verkeer is druk en gevaarlijk. Hoe reageert u bij een noodstop? Maar ook het weer en slecht wegdek kunnen gevaarlijke situaties opleveren. Wat te doen als uw auto in een slip raakt, de remmen blokkeren en hij begint te glijden? Of er bevindt zich een obstakel op de weg en u moet plots uitwijken... hard remmen? Tijdens de eendaagse cursus die we u aanbieden, leert u hoe te handelen in deze en vele andere situaties en leert u het voertuig optimaal te beheersen. Uiteraard wordt u begeleid door de zeer ervaren instructeurs van VZN in Nuenen en staat de veiligheid voorop. Uw eigen auto heeft u alleen nodig om naar het circuit te komen. Tijdens de training rijdt u in auto's van VZN. Dus ook wat dat betreft loopt niemand risico. Een antisliptraining is spectaculair en leerzaam. Iedereen in het bezit van een geldig rijbewijs kan deelnemen. "Een onvergetelijke en zeer goed bestede, leerzame dag", aldus een deelnemer aan een cursus eerder dit jaar.

Inclusief lunch

Deze geweldige dag wordt u compleet met lunch aangeboden. De weersomstandigheden hebben geen enkele invloed op het wel of niet doorgaan. Misschien moet u in dit geval zelfs een beetje hopen op regen of sneeuw!

We nodigen u uit in te schrijven voor deze spannende training op zondag 1 december.

U betaalt slechts € 140,- voor de compleet verzorgde dag. Dat betekent een korting van € 25,- op de normale prijs. Inschrijven is uitsluitend mogelijk met behulp van onderstaande bon. Na ontvangst van de bon krijgt u een definitieve bevestiging toegestuurd en een routebeschrijving naar het VZN-circuit in Nuenen.
Aan de dag kan een gelimieerd aantal personen deelnemen. Bij overschrijving van het aantal plaatsen telt de volgorde van binnenkomst van inschrijving.
Indien u niet op 1 december, maar op een andere datum wenst deel te nemen, kunt u dat aangeven op de onderstaande bon. Er wordt dan contact met u opgenomen.

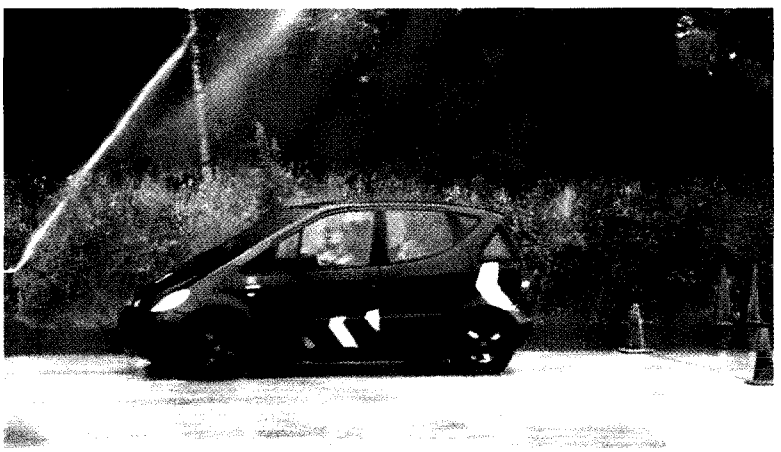

JA, ik wil deelnemen aan de antisliptraining.
Als lezer betaal ik het gereduceerde bedrag van € 140,- per persoon.

[ ] op de speciale dag: zondag 1 december met [...]* personen
[ ] op een andere datum (er wordt contact met mij opgenomen)
*aantal invullen a.u.b

Naam:

Adres:

Postcode/plaats:

Telefoon:

Namen extra deelnemers:

Ik geeft Lezersservice van Politiek! (TOPpers BV) toestemming om het inschrijfgeld éénmalig te incasseren van mijn rekening. Het geld wordt ongeveer twee weken voor aanvang van de training geïncasseerd. Bij annulering binnen twee weken voor aanvang van de trainingsdag is geen restitutie van het inschrijfgeld meer mogelijk.

Handtekening:

Stuur deze bon in een open envelop naar de Lezerssrevive, Antwoordnummer 10530, 5240 WB Rosmalen. Faxen mag ook: 073-6140873

BOSS
HUGO BOSS

BOSS, BOTTLED.

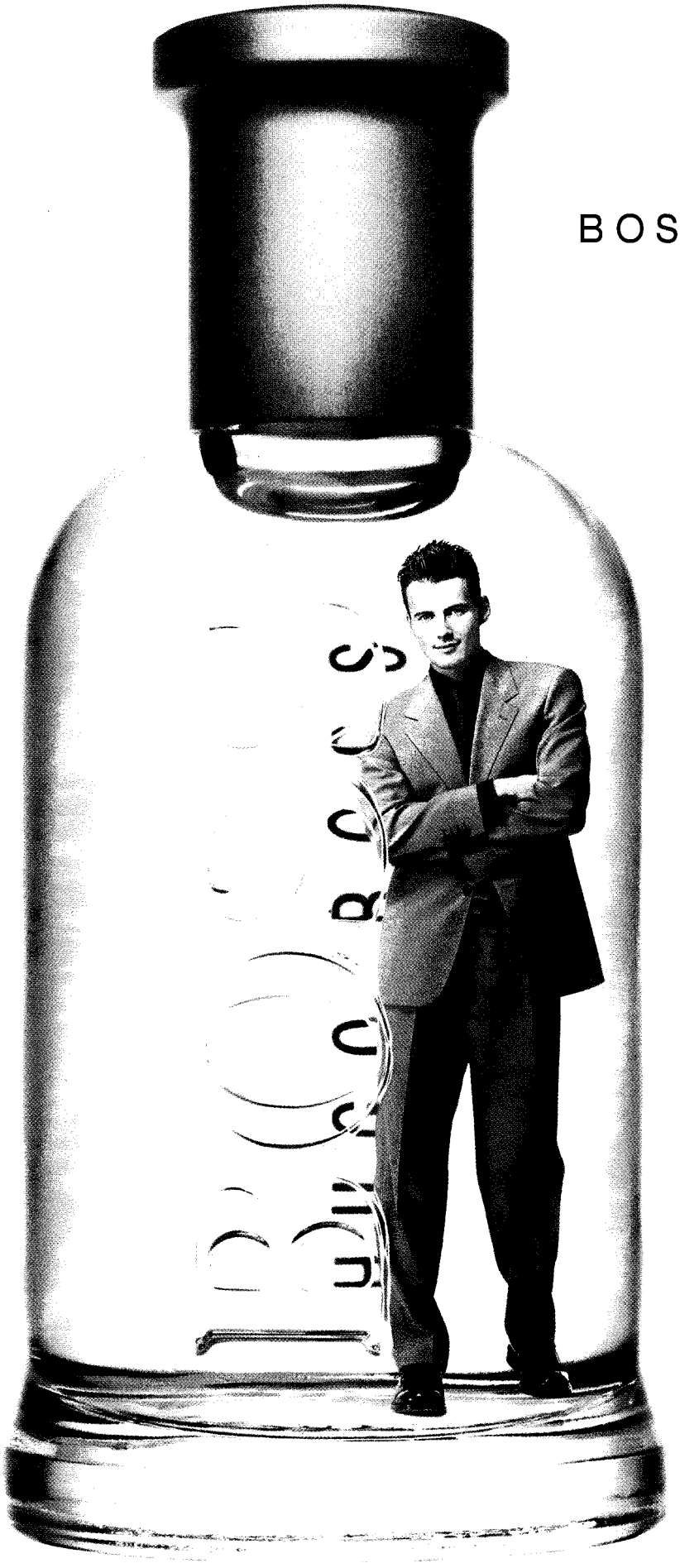

THE NEW FRAGRANCE FROM HUGO BOSS.